Styrelse: Kommunfullmäktige

Plats: Folkets hus i Fors

Tid: måndagen den 9 november klockan 17:00

Val av justerare samt plats och tid för justering

Linus Fransson (M) och Margareta Eriksson (SD) med Madeleine Ingmarstedt (M) som ersättare

Justeringen sker digitalt den 12 november.

Avesta kommuns medverkan i val av ombud till Sveriges Kommuner och Regioners kongress 2027 kommer ske under mötets paus.

Ärende

Kulturyttring framförs av ledamot från Moderaterna.

Upprop

1. **Tillfälle för kommunrevisionens information**

Förslag till beslut
- Kommunfullmäktige tackar för informationen.

Ärende med kommunstyrelsens förslag till beslut

2. **Jessica Gustavssons medborgarförslag om att kommunen tar initiativ att sätta ut målade dalahästar med olika teman runtom i staden**

Förslag till beslut
- Medborgarförslaget avstyrks.

3. **Beslut om skattesats för år 2027**

Förslag till beslut
- Kommunfullmäktige beslutar om oförändrad skattesats, 21,96 kronor

Ärende

4. Ny översiktsplan för Avesta kommun 2026

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige godkänner särskilt utlåtande, daterat den 28 september 2026.
- Kommunfullmäktige antar upprättat förslag till Vårt framtida Avesta – Översiktsplan 2040 för Avesta kommun.
- Utredningen gällande inventering och värdering av brukningsbar åkermark prioriteras först av föreslagna utredningar i översiktsplanen.

5. Taxor och avgifter för Tillväxt Avestas verksamhetsområde från och med 2027-01-01, beslutade av kommunfullmäktige

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige beslutar att taxor och avgifter inom Tillväxt Avestas verksamhetsområde ska vara oförändrade för 2027.

6. Matdistributionen i hemtjänsten - Ny taxa för distribution av matlådor

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige antar ny taxa för distribution av matlådor med 84 kronor per låda, att gälla från och med den 1 januari 2027.

7. Riktlinje för säker rekrytering

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige antar Riktlinje för säker rekrytering i Avesta kommun, att gälla från och med den 1 december 2026.

Nya ärenden

8. Sverigedemokraternas motion om att återintroducera visenten i det vilda i Avesta kommun

Förslag till beslut

- Motionen överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Ärende

9. **Val efter Tomi Sandvik (SD)**

Förslag till beslut

- Tomi Sandvik (SD) entledigas från uppdragen som ledamot i bildningsstyrelsen, ledamot i Gamla byn AB, ledamot i Avesta industristad AB och ledamot i kommunstyrelsen.
- XX (SD) väljs….

10. **Nominering av vigselförrättare**

Förslag till beslut

- XX, YY…nomineras till vigselförrättare.

11. **Delgivningar**

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige tackar för informationen

Anton Sundin
ordförande

Sara Willingham
nämndsekreterare

§ 164 Jessica Gustavssons medborgarförslag om att kommunen tar initiativ att sätta ut målade dalahästar med olika teman runtom i staden

Dnr 2025-000409912

Sammanfattning

Jessica Gustavssons medborgarförslag om att kommunen tar initiativ att sätta ut målade dalahästar med olika teman runt om i staden. Dalahästar ska med fördel ha olika teman och förslaget är att näringslivet ska ges möjlighet att sponsra dalahästarna.

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige avstyrker medborgarförslaget.

Beredning/behandling

- Kommunkansliets remissyttrande
- Medborgarförslag
- Kommunstyrelsens arbetsutskott den 30 mars 2026, § 38
- Kommunstyrelsens arbetsutskott den 12 oktober 2026, § 113
- Bildningsstyrelsen den 9 september 2026, § 87
- Bildningsstyrelsens remissyttrande

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- Kommunfullmäktige avstyrker medborgarförslaget.

§ 87 Yttrande - Jessica Gustavssons medborgarförslag om att kommunen tar initiativ att sätta ut målade dalahästar med olika teman runtom i staden

Dnr 2026-000153 912

Sammanfattning

Kajsa Johansson, konsult kultur, går igenom ärendet.
Medborgarförslaget föreslår målade dalahästar i Avesta för att skapa en lekfull och attraktiv stadsmiljö. Kultur Avesta ser positivt på intentionen, men förordar en bredare inriktning där olika konstnärer och kreativa uttryck får ta plats i det offentliga rummet.

Ärendet

Ett medborgarförslag har inkommit om att placera ut målade dalahästar med olika teman i Avesta, inspirerat av liknande utsmyckningar i Sundsvall. Förslagsställaren föreslår även sponsring från det lokala näringslivet. Förslaget har överlämnats till Tillväxt Avesta och Bildningsstyrelsen för yttrande

Yttrande
Medborgarförslaget lyfter en kreativ och lekfull idé om att använda målade dalahästar med olika teman för att skapa en mer färgstark och upplevelserik stadsmiljö. Kultur Avesta ser positivt på grundtanken i förslaget – att konstnärliga och kreativa inslag i det offentliga rummet kan bidra till attraktiva miljöer, väcka nyfikenhet och ge både invånare och besökare nya upplevelser. Dalahästen är en stark symbol för Dalarna, men den traditionella tillverkningen och den kulturhistoriska förankringen är framför allt knuten till Siljansbygden och trakten kring Mora, snarare än till Avesta.

Kultur Avesta ser därför större möjligheter i att fortsätta utveckla det offentliga rummet genom en mångfald av konstnärliga och kreativa uttryck. Genom att låta olika konstnärer och kreatörer bidra kan olika platser, berättelser och delar av Avestas identitet få komma till uttryck. Det kan handla om såväl permanenta konstverk som tillfälliga gestaltningar, lekfulla inslag och andra kreativa initiativ i stadsmiljön.

På så sätt kan den goda intentionen i medborgarförslaget – att skapa en roligare, mer levande och attraktiv offentlig miljö – tas till vara samtidigt som kommunen behåller en bred och varierad inriktning för konst och kreativ gestaltning i det offentliga rummet.

§ 87 (forts)

Förslag till beslut

-Medborgarförslaget avstyrks.

Beredning/ behandling

-Jessica Gustavssons medborgarförslag inkom 3 oktober 2025.

-Kommunfullmäktige 24 november, § 139.

-Kommunstyrelsens arbetsutskott 30 mars 2026, § 38.

-Bildningsstyrelsens arbetsutskott 25 augusti, § 53.

Bildningsstyrelsens beslut

-Medborgarförslaget avstyrks.

Utdrag skickas till: Kommunfullmäktige.

___

§ 113 Jessica Gustavssons medborgarförslag om att kommunen tar initiativ att sätta ut målade dalahästar med olika teman runtom i staden

Dnr 2025-000409912

Sammanfattning

Jessica Gustavsson inkom med ett medborgarförslag den 3 oktober 2025 med förslag att placera ut målade dalahästar med olika teman i Avesta, inspirerat av liknande utsmyckningar i Sundsvall. Förslagsställaren föreslår även sponsring från det lokala näringslivet. Förslaget har överlämnats till bildningsstyrelsen och Tillväxt Avesta för yttrande.

Både Tillväxt Avesta och bildningsstyrelsen ser positivt på intentionen, men förordar en bredare inriktning där olika konstnärer och kreativa uttryck får ta plats i det offentliga rummet samt att idén om konstnärliga inslag i stadsmiljön med fördel kan tas med i kommunens framtida planering där hänsyn behöver tas till funktion, trafiksäkerhet och helhetsintryck.

Förslag till beslut

Medborgarförslaget avstyrks.

Beredning/ behandling

- Kommunkansliets remissyttrande
- Medborgarförslag
- Protokollsutdrag från kommunstyrelsens arbetsutskott den 30 mars 2026 § 38

Förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avstyrka medborgarförslaget.

KOMMUNKANSLIET
Datum
2026-09-25
Brevnr/Diarienr
KK-2025-000409 912

Kommunstyrelsen

Handläggare:
Anna Söderlund

Jessica Gustavssons medborgarförslag om att kommunen tar initiativ att sätta ut målade dalahästar med olika teman runtom i staden

Sammanfattning

Medborgarförslaget föreslår att kommunen tar initiativ till att sätta ut målade dalahästar runt om i staden för att skapa en lekfull och attraktiv stadsmiljö. Både Tillväxt Avesta och bildningsstyrelsen ser positivt på intentionen, men förordar en bredare inriktning där olika konstnärer och kreativa uttryck får ta plats i det offentliga rummet samt att idén om konstnärliga inslag i stadsmiljön med fördel kan tas med i kommunens framtida planering där hänsyn behöver tas till funktion, trafiksäkerhet och helhetsintryck.

Ärendet

Jessica Gustavsson inkom med ett medborgarförslag den 3 oktober 2025 med förslag att placera ut målade dalahästar med olika teman i Avesta, inspirerat av liknande utsmyckningar i Sundsvall. Förslagsställaren föreslår även sponsring från det lokala näringslivet. Förslaget har överlämnats till bildningsstyrelsen och Tillväxt Avesta för yttrande.

Samlat yttrande:

Både Tillväxt Avesta och bildningsstyrelsen ser positivt på den kreativa idén om att använda målade dalahästar med olika teman för att skapa en mer färgstark och levande stadsmiljö. Bildningsstyrelsen ser positivt på grundtanken i förslaget att konstnärliga och kreativa inslag i det offentliga rummet kan bidra till attraktiva miljöer, väcka nyfikenhet och ge både invånare och besökare nya upplevelser.

Dalahästen lyfts som en stark symbol för Dalarna, även om både Tillväxt Avesta och bildningsstyrelsen menar att dalahästen framför allt är kopplad till trakten kring Mora och Siljan snarare än Avesta. Tillväxt Avesta menar att visenten är en mer lokalt förankrad symbol i sammanhanget. Bildningsstyrelsen ser större möjligheter i att utveckla det offentliga rummet genom en mångfald av konstnärliga och kreativa uttryck.

Tillväxt Avesta skriver att idén om konstnärliga inslag i stadsmiljön med fördel kan tas med i kommunens framtida planering, exempelvis i samband med trafikbegränsande åtgärder, där hänsyn behöver tas till funktion, trafiksäkerhet och helhetsintryck. Bildningsstyrelsen menar att olika platser, berättelser och delar av Avestas identitet kan få komma till uttryck genom att låta olika konstnärer och kreatörer bidra och att det kan handla om såväl permanenta konstverk som tillfälliga gestaltningar, lekfulla inslag och andra kreativa initiativ i stadsmiljön.

Tillväxt Avesta skriver att det tidigare har placerats ut betongsuggor i form av målade dalahästar och att dessa kräver underhåll och en ökad driftskostnad.

Både Tillväxt Avesta och bildningsstyrelsen föreslår att medborgarförslaget avstyrks.

Förslag

- Medborgarförslaget avstyrks.

KOMMUNKANSLIET/TILLVÄXT AVESTA

Datum 2026-04-23

Brevnr/Diarienr 2025-000409912

Handläggare:
Janne Hedman

Remissyttrande - Jessica Gustavssons medborgarförslag om att kommunen tar initiativ att sätta ut målade dalahästar med olika teman runtom i staden

Dnr 2025-000409912

Sammanfattning

Jessica Gustavssons medborgarförslag om att kommunen tar initiativ att sätta ut målade dalahästar med olika teman runt om i staden. Dalahästar ska med fördel ha olika teman och förslaget är att näringslivet ska ges möjlighet att sponsra dalahästarna.

Tillväxt Avestas yttrande

Kommunen ser positivt på förslagets ambition att bidra till en mer levande stadsmiljö och uppskattar den kreativa idén. Samtidigt kan konstateras att dalahästen som symbol inte har en lika tydlig koppling till Avesta, utan är starkare förknippad med området kring Mora. I detta sammanhang skulle visenten kunna utgöra en mer lokalt förankrad symbol.

Det kan även noteras att det tidigare har placerats ut betongsuggor i form av målade dalahästar, bland annat i Dalahästområdet samt i och omkring Gamla Byn/Holmen. Dessa kräver underhåll och då en ökad driftskostnad.

Idén om konstnärliga inslag (kanske med lokala konstnärer) i stadsmiljön kan med fördel tas med i kommunens framtida planering, exempelvis i samband med trafikbegränsande åtgärder, där hänsyn behöver tas till både funktion, trafiksäkerhet och helhetsintryck.

Kommunen har nyligen installerat ljusdekorationer i form av ljuspelare i centrum, och det finns en risk att stadsmiljön upplevs som splittrad om alltför många olika konstnärliga inslag tillkommer.

I dagsläget saknas därför förutsättningar för att genomföra förslaget, och kommunen väljer att inte gå vidare med det i nuläget.

Förslag till beslut

Samhällsplaneringsutskottet föreslår kommunstyrelsen att medborgarförslaget avstyrks

§ 38 Jessica Gustavssons medborgarförslag om att kommunen tar initiativ att sätta ut målade dalahästar med olika teman runtom i staden

Dnr 2025-000409912

Sammanfattning

Jessica Gustavssons medborgarförslag om att kommunen tar initiativ att sätta ut målade dalahästar med olika teman runt om i staden. Dalahästar ska med fördel ha olika teman och förslaget är att näringslivet ska ges möjlighet att sponsra dalahästarna.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås att skicka medborgarförslaget till Tillväxt Avesta och Bildningsstyrelsen för yttrande.

Beredning/ behandling

- Jessica Gustavssons medborgarförslag om att kommunen tar initiativ att sätta ut målade dalahästar med olika teman runt om i staden inkom 3 oktober 2025.
- Kommunfullmäktige 24 november 2025 §139

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås att skicka medborgarförslaget till Tillväxt Avesta och Bildningsstyrelsen för yttrande.

Utdrag skickas till
Tillväxt Avesta
Bildningsstyrelsen

Jessica Gustavsson

Från: Jessica Gustavsson <Jesgus73@hotmail.com>
Skickat: den 3 oktober 2025 06:51
Till: Jessica Gustavsson
Ämne: Fwd: Medborgarförslag

Med vänliga hälsningar Jessica Gustavsson

Vidarebefordrat mejl:

> **Från:** Jessica Gustavsson <Jesgus73@hotmail.com>
> **Datum:** 2 oktober 2025 16:04:20 CEST
> **Till:** servicecenter@avesta.se
> **Ämne: Medborgarförslag**
>
> Hej,
> Vi var ett gäng till Sundsvall i veckan. De hade jätte häftiga figurer, på gågatan i centrum. Stod med typ 50 meters mellanrum, olika färger och de gjorde olika saker att figurerna. Avesta kan ha ngt liknande, men med dalahästar.

Med vänliga hälsningar Jessica Gustavsson

Jessica Gustavsson

§ 115 Beslut om skattesats för år 2027

Dnr 2026-000248041

Sammanfattning

Enligt kommunallagens 11 kapitel, § 11, ska skattesatsen fastställas före november månads utgång. Kommunfullmäktige beslutade den 15 juni 2026 att fastställa utdebiteringen för 2027 till oförändrad nivå, 21,96 kronor. Eftersom kommunfullmäktige kommer att behandla revideringen av Mål och Budget vid sammanträdet i december krävs det att slutgiltigt beslut om skattesatsen tas vid novembermötet.

Beredning/ behandling

Johan Thomasson (M) och Johannes Kotschy (M) meddelar att de inte deltar i beslutet.

Yrkande

Blerta Krenzi (S) yrkar att skattesatsen ska vara oförändrad, det vill säga 21,96 kronor.

Propositionsordning

Ordförande Blerta Krenzi (S) frågar om sitt eget yrkande och finner att kommunstyrelsens arbetsutskott bifaller det.

Förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta om oförändrad skattesats, 21,96 kronor.

§ 165 Beslut om skattesats för år 2027

Dnr 2026-000248041

Sammanfattning

Enligt kommunallagens 11 kapitel, § 11, ska skattesatsen fastställas före november månads utgång. Kommunfullmäktige beslutade den 15 juni 2026 att fastställa utdebiteringen för 2027 till oförändrad nivå, 21,96 kronor. Eftersom kommunfullmäktige kommer att behandla revideringen av Mål och Budget vid sammanträdet i december krävs det att slutgiltigt beslut om skattesatsen tas vid novembermötet.

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige beslutar om oförändrad skattesats, 21,96 kronor.

Beredning/ behandling

- Kommunstyrelsens arbetsutskott den 12 oktober 2026, § 115

Yrkande

Blerta Krenzi (S) yrkar att skattesatsen ska vara oförändrad, 21,96 kronor.

Ulf Berg (M), med instämmande av Ulrika Eriksson-Segerström (KD) och Hans Erik Bergvall (SD) yrkar bifall Krenzis (S) förslag om oförändrad skattesats.

Propositionsordning

Ordförande Blerta Krenzi (S) frågar om sitt eget yrkande och finner att kommunstyrelsen bifaller det.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- Kommunfullmäktige beslutar om oförändrad skattesats, 21,96 kronor.

Västmanland-Dalarna
miljö- och byggförvaltning
Avesta Fagersta Norberg

Datum
2026-09-29

Brevnr/Diarienr
VDMB 2017-000993

Handläggare:
Peter Granqvist
Planingenjör

Ny översiktsplan för Avesta kommun – Antagande

Ärendet

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta och anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Översiktsplanen antas av kommunfullmäktige och ska visa den politiska ambitionen när det kommer till att använda, bevara och utveckla mark- och vattenområden. Översiktsplanen är inte bindande men ska ge vägledning för kommande beslut om mark- och vattenanvändning i kommunen.

Avestas översiktsplan består av sju kapitel där kapitel två är utvecklingsinriktning, som visar kommunens vision för bland annat utbyggnadsriktningar för våra tätorter, ortsstruktur och kommunens samband till andra kommuner och regioner. I utvecklingsinriktningen finns även övergripande strategier för utveckling och samhällsplanering i kommunen. Kapitel tre är mark- och vattenanvändning, som i olika teman redovisar hur mark- och vattenområden inom kommunen bör användas. Kapitel fyra redovisar riksintressen, LIS och andra värden som påverkar utveckling och planering i kommunen. Dessa tre kapitel motsvarar de tre delar som Boverket redovisar som obligatoriska i sin ÖP-modell. Där utöver finns ett inledande kapitel, ett kapitel fem om genomförande av planen, ett kapitel sex som beskriver planens konsekvenser sett till hållbarhet och miljö samt kapitel sju som beskriver övrigt underlag och de olika former av dialog som genomförts i arbetet med att ta fram översiktsplanen.

Samråd om planförslaget pågick under tiden 24 februari till och med 25 maj 2025 där allmänhet, myndigheter, kommunala förvaltningar och andra berörda hade tillfälle yttra sig om förslaget. De synpunkter som inkom under samrådet har sammanställts och bemötts i en samrådsredogörelse.

Under perioden 1 juni till och med 17 augusti 2026 har planförslaget varit utställt på granskning. Granskningen har gett myndigheter, företag, föreningar och andra berörda tillfälle att yttra sig om det ändrade förslag till översiktsplan som arbetades fram efter samrådet. De synpunkter som inkom under granskningen har sammanställts och bemötts i ett särskilt utlåtande. Det yttrande som inkom från Länsstyrelsen Dalarnas län under granskningen ska, enligt 3 kap 20§ plan- och bygglagen, bifogas översiktsplanen och läsas tillsammans med denna.

Översiktsplanen har inför antagande justerats i mindre omfattning. De förändringar som gjorts rör i princip enbart mindre kompletteringar/korrigeringar i beskrivande texter. Detta bedöms inte vara av sådan väsentlig karaktär att översiktsplanen behöver ställas ut för ny granskning.

Kommunens tidigare översiktsplan från 2007 samt de olika fördjupningar och tillägg som funnits till denna ersätts av den nya översiktsplanen när den antagits och antagandebeslutet vunnit laga kraft.

Beredning

- Plan- och byggenhetens tjänsteskrivelse, daterad 2026-09-29.
- Särskilt utlåtande, daterat 2026-09-28.
- Översiktsplanen i dess antagandeversion.
- Hållbarhetsbedömning med Strategisk miljöbedömning, daterad 2026-03-31.

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige godkänner särskilt utlåtande, daterat 2026-09-28.
- Kommunfullmäktige antar upprättat förslag till Vårt framtida Avesta – Översiktsplan 2040 för Avesta kommun.

Särskilt utlåtande

2026-09-28

Vårt framtida Avesta

Översiktsplan 2040 för Avesta kommun

Antagandehandling

AVESTA KOMMUN

Granskningen

Ett förslag till ny kommuntäckande översiktsplan för Avesta har varit utställt för granskning enligt plan- och bygglagens 3 kapitel under perioden 1 juni till och med 17 augusti 2026.

Planen har tagits fram av Avesta kommun genom Västmanland-Dalarna miljö och byggförvaltning, som i sin tur tagit stöd från konsultfirman WSP i såväl arbetet med planförslag som framtagande av den hållbarhetsbedömning av planen, som också inkluderar en miljökonsekvensbeskrivning. Översiktsplanen behandlar den långsiktiga utvecklingen av bebyggelse och hur mark- och vattenområden ska användas, utvecklas och bevaras i hela kommunen.

Under granskningen har allmänhet, myndigheter, fastighetsägare, företag och alla andra som varit intresserade av planen kunnat delta och lämna synpunkter på förslaget. Översiktsplanen är i första hand digital och har under granskningen gått att läsa digitalt, eller som digitalt dokument, på projektets webbsida som också kunnat nås via Avesta kommuns hemsida. Översiktsplanens handlingar även funnits i utskrivna versioner på Servicecenter och biblioteket i Avesta, på biblioteket i Horndal samt på Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning i Avesta.

Enligt lagkrav har kungörelse om granskning, som bland annat innehöll uppgifter om var granskningshandlingarna kunnat nås och läsas, anslagits på kommunens anslagstavla och införts i ortstidning. Kungörelsen och granskningshandlingar har skickats till länsstyrelsen, regionen och de kommuner som berörs. Även detta i enlighet med gällande lagkrav. Kungörelse om granskning skickades även till alla som framfört synpunkter under det tidigare samrådet.

I översiktsplanens granskningshandlingar, som delvis reviderats efter det tidigare samrådet, redovisades fortsatt förslagets innebörd, skälen för förslaget, förslagets konsekvenser och det planeringsunderlag som har betydelse för bedömningen av förslaget. Även den samrådsredogörelse som tagits fram har funnits att ta del av.

Under granskningstiden hölls ett Öppet hus möte för allmänheten i Västmanland-Dalarnas lokaler i Månsbo den 16 juni. Vid mötet kunde alla intresserade komma vid valfri tidpunkt under mötestiden för att bland annat ställa frågor om planförslaget.

Detta särskilda utlåtande redovisar de yttranden som inkommit skriftligen under perioden för granskning. Det redovisar också hur kommunen bemöter yttrandena samt om de lett till någon mindre förändring i översiktsplanen.

Sammanfattning

Yttranden har inkommit från myndigheter, företag, föreningar och privatpersoner. Synpunkterna som framförts har bland annat berört förslag på tillägg av beskrivningar, ändrade mål och nya eller ändrade ställningstaganden.

Ett antal synpunkter har rört kompletteringar av beskrivande faktadelar i överstiksplanen och dessa har beaktats av kommunen genom att mindre ändringar gjorts. Då detta inte påverkar ställningstaganden, eller andra delar av principiell vikt, i översiktsplanen anser kommunen att ändringarna kunnat göras utan att en ny granskning behöver genomföras. Vilka synpunkter som lett till ändringar i översiktsplanen framgår i detta dokument vid respektive yttrande.

Några av de framförda synpunkterna har inte blivit tillgodosedda och det beror antingen på att kommunen inte vill göra den typ av ställningstagande eller åtagande som föreslås, eller att införandet av det i översiktsplanen skulle medföra krav på en ny granskning och att kommunen därför inte är beredd att göra det i dagsläget. Även bemötande kring detta framgår i detta dokument vid de yttranden som framförts.

Följande har lämnat yttranden på förslaget under granskningen

G 1. Länsstyrelsen Dalarnas län
G 2. Trafikverket
G 3. Svenska kraftnät
G 4. Försvarsmakten
G 5. Luftfartsverket
G 6. Post- och telestyrelsen
G 7. Jordbruksverket
G 8. Myndigheten för civilt försvar
G 9. Energimyndigheten
G 10. Statens geotekniska institut
G 11. Polismyndigheten
G 12. Vattenfall
G 13. Sala kommun
G 14. Hedemora kommun
G 15. Avesta Vatten och Avfall AB
G 16. By Utvecklingsgrupp
G 17. By Utvecklingsgrupp nr 2
G 18. Trelänsleden, Hovnäs färja och By Utvecklingsgrupp
G 19. LRF Avesta
G 20. Privatperson 1
G 21. Privatperson 2

Innehållsförteckning

Granskningen ... 2

Sammanfattning ... 2

Redovisning av inlämnade synpunkter ... 5

G 1. Länsstyrelsen Dalarnas län ... 5

G 2. Trafikverket ... 7

G 3. Svenska Kraftnät ... 7

G 4. Försvarsmakten ... 11

G 5. Luftfartsverket ... 12

G 6. Post- och telestyrelsen ... 12

G 7. Jordbruksverket ... 14

G 8. Myndigheten för civilt försvar ... 14

G 9. Energimyndigheten ... 15

G 10. Statens geotekniska institut ... 16

G 11. Polismyndigheten ... 16

G 12. Vattenfall ... 16

G 13. Sala kommun ... 17

G 14. Hedemora kommun ... 17

G 15. Avesta Vatten och Avfall AB ... 18

G 16. By Utvecklingsgrupp ~ yttrande 1 ... 19

G 17. By utvecklingsgrupp ~ yttrande 2 ... 22

G 18. Trelänsleden, Hovnäs färja ... 24

G 19. LRF Avesta ... 30

G 20. Privatperson 1 ... 32

G 21. Privatperson 2 ... 33

Redovisning av inlämnade synpunkter

inklusive kommunens bemötande och eventuella beaktande för små ändringar i översiktsplanen

Samtliga yttranden är ordagrant avskrivna och eventuella språkfel har, i normalfallet, inte korrigerats.

G 1. Länsstyrelsen Dalarnas län

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Länsstyrelsens roll Under granskningen ska Länsstyrelsen enligt plan och bygglagen (PBL) 3 kap. 16 § ska i yttrandet enbart ange om 1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken, 2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs, 3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 h § första stycket miljöbalken, 4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och 5. en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.	
Yttrande om åtaganden som åligger Länsstyrelsen att tillse enligt PBL 3 kap. 16 § **Granskning av översiktsplanen** Länsstyrelsen i Dalarnas län har mottagit remissyttranden från statliga och regionala myndigheter; Trafikverket, Sveriges geologiska institut (SGU), Post och telestyrelsen (PTS), Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Myndigheten för civilt försvar (MCF), Luftfartsverket (LFV), Svenska kraftnät, Energimyndigheten (EM), Försvarsmakten och Sveriges geotekniska institut (SGI). Yttranden från nationella och regionala statliga myndigheter bilägges detta yttrande eftersom de i väsentliga delar har viktig, vägledande och rådgivande information som bör inarbetas i kommunens översiktsplan. Länsstyrelsens och övriga statliga myndigheters synpunkter utifrån ingripandegrunderna i ett efterföljande planerings- och prövningsskede finns i detta granskningsyttrande under följande rubriker.	
Riksintressen *Totalförsvarets militära del* Länsstyrelsens bedömning är att riksintressen för totalförsvarets militära del behöver redovisas tydligare i kartunderlaget, till exempel att tillföra en undertext för kartan med riksintresse för totalförsvarets militära del i enlighet med Försvarsmaktens yttrande.	I den digitala plattformen, som i första hand är det som utgör översiktsplanen, finns mer utförliga teckenförklaringar till kartor. I dokumentet är tanken att text ska vara i samma höjd som aktuell karta i ett uppslag efter utskrift. Tanken är inte att dokumentet ska läsas som pdf på skärm utan där ska den digitala versionen läsas. Nu väljer kommunen ändå att komplettera kartorna då digital läsning inte slagit igenom riktigt ännu. Samtidigt förses både översiktsplanen och dess webbsida med tydligare information om läsning av dokument och digital läsning.

Civilt försvar
Länsstyrelsen uppmärksammar kommunen om att det finns brister i redovisningen av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen enligt 3 kap 9 § miljöbalken. Ett antal av de i mark- och vattenanvändningskartan utpekade LIS och utvecklingsområden överlappar delvis med riksintresse – och eller påverkansområden för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Se vidare i bifogade yttranden från MCF och Svenska kraftnät där det anges vilka områden (mångfunktionell bebyggelse, verksamheter och industri, tekniska anläggningar, LIS med flera) som avses.

Då endast ett fåtal utvecklingsområden berörs marginellt av riksintresset, samtidigt som inga LIS-områden berörs, anser kommunen inte att några ändringar behöver göras i översiktsplanen. Ett antal områden berörs av riksintressets påverkansområden och detta ska då enligt lag beaktas vid bland annat detaljplanearbete.

För att tillgodose anspråket behöver kommunen redovisa både riksintresseanspråket och tillhörande påverkansområde. Nu redovisas endast anspråket.

Vidare överlappar flertalet LIS-områden riksintresseanspråk med tillhörande påverkansområde.

Riksintresseanspråk behandlas inte i beskrivningen eller ställningstaganden. Eftersom detta inte redovisas kan Länsstyrelsen inte utläsa hur kommunen tillgodoser anspråket.

Kommunen anser att redovisning av riksintresset i kartan är tillräckligt men kompletterar texten med att det även finns påverkansområden runt dessa som ska beaktas. Att redovisa påverkansområde i kartan anser kommunen dels vara att gå längre än vad lagen kräver, men framför allt skulle det ge en snedvriden upplevelse av tyngd av detta riksintresse mot andra riksintressen. Även andra riksintressen omges av påverkansområden där hänsyn behöver tas, även om de inte pekats ut formellt.

Utifrån ovanstående bedömer Länsstyrelsen att planförslaget kan riskera att påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av riksintresseanspråket.

Utifrån att vare sig kommunens granskning av bygglov och förhandsbesked, eller utredning inför detaljplaner, görs enbart utifrån översiktsplanen ser kommunen inte den risken. Dessa granskningar och utredningar sker i första hand genom användandet av tillgängligt data genom WMS-tjänster i kommunens kartverktyg för detta.

Kulturmiljövården
Kommunen redovisar tydliga ställningstaganden för riksintressen för kulturmiljövård, och anger i flera fall att man bör upprätta områdesbestämmelser för att skydda befintliga kulturvärden vilket är mycket positivt.

Länsstyrelsen noterar att kommunen valt att inte peka ut särskilt värdefulla byggnadsverk, allmänna platser och bebyggelseområden som avses enligt plan – och bygglagen 8 kap 13§. Enligt Plan- och bygglagen 3 kap 5§ p.4 ska detta framgå av översiktsplanen.

Då arbetet med översiktsplanen påbörjades innan denna del i lagstiftningen trädde i kraft gäller inte kravet. Men kommunen är medveten om att det kommer att behöva arbetas med detta och en start är då att arbeta fram det nya kulturmiljöprogram som översiktsplanen lyfter fram.

Länsstyrelsen vill påminna om att det är Riksantikvarieämbetet genom länsstyrelsen som pekar ut områden av riksintresse för kulturmiljövården.

Kommunen delar uppfattningen att Riksantikvarieämbetet pekar ut områden av riksintresse och att länsstyrelsen sedan har att avgränsa och bevaka dessa utifrån beskrivande text. Då det ursprungliga syftet med riksintressesystemet var en kontinuerlig dialog mellan staten och landets kommuner i frågan, inte ett ensidigt utpekande från statens sida, blir översiktsplanen kommunens arena för att framföra sin syn i dessa frågor.

Miljökvalitetsnorm

Kommunen anger att lagstiftningen ska följas. För att Länsstyrelsen ska kunna bedöma om översiktsplanen medverkar till att miljökvalitetsnormen för vatten följs så behöver texten förtydligas om hur kommunen anser att miljökvalitetsnormerna ska följas. Hållbarhetsbedömningen föreslår att det kan ske med rumslig vägledning enligt den

Kommunen anser att översiktsplanens skrivelse om att lagstiftning för miljökvalitetsnormer ska följas, till exempel för områden som pekas ut för utveckling, tillsammans med det som anges gällande åtgärder på kommunal mark samt tillsyn av enskilda avlopp och förorenad mark är det som

samlade bedömningen i avsnitt 6.1.3 samt i rekommendationerna avsnitt 6.1.4.	kommunen kan ange riktning för i översiktsplanen. Att införa skrivningar i översiktsplanen om åtgärder för att miljökvalitetsnormer ska hållas, genom åtgärder som kommunen inte har några som helst möjligheter att påverka, anser kommunen inte vara relevant.
LIS och strandskydd Länsstyrelsen noterar att flera av kommunens LIS-områden är utpekade på jordbruksmark. Länsstyrelsen kan konstatera att uppförande av bostadsbebyggelse och anläggningar på jordbruksmark vanligen inte är förenligt med rådande rättspraxis. Det blir därför vilseledande att peka ut LIS-områden på jordbruksmark då de vanligen inte kan bebyggas. Länsstyrelsen anser därmed att områden på jordbruksmark som huvudregel inte är lämpliga som LIS områden. Detta berör hela eller delar av följande områden: 3 Södra Horndal, 5 Stensänget, 6 Västansjö, 7 Stora Halsjön, 8 Prästboberget, 9 Kyrkbyn, 10 Vadsbro, 11 Fullsta, 12 Leknäs, 13 Sluttning mot Rudusjön, 15 Hovnäs-Gålsbo, 17 Smedsbo Germundsbo, 18 Bengtsbo, 19 Älvbro, 20 Nordanö-Ovanåker, 21 Brogård-Isaksbo och 24 Tjärna-Sonnboåsen.	Kommunen konstaterar dels att all jordbruksmark inte behöver vara att anse som brukningsvärd och att det även kan finnas skäl till att ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk. Då ett LIS-utpekande bara i grova drag bedömt lämpligheten utifrån andra aspekter än strandskyddsfrågan anser inte kommunen att dessa utpekanden skulle vara så vilseledande att de är olämpliga. Kommunen väljer att hålla fast vid utpekade områden och är medveten om att frågan måste utredas tidigt i eventuellt detaljplanearbete.
LIS-område nr 16, Tyttbo ligger i anslutning till Nationalpark och Natura 2000. Därför kan det finnas naturvärden som gör det olämpligt som LIS. Om en naturvärdesinventering visar på låga naturvärden kan hela eller delar av området ändå vara lämpligt som LIS.	Just detta område är ett sådant där kommunen också anser att ett eventuellt detaljplanearbete ska inledas med en formell naturvärdesinventering.
Inför detaljplaneläggning inom LIS-områden eller dispensprövning behöver naturvärdesinventeringar göras. Då kommunen har egen kompetens kan kommunen själv utföra naturvärdesinventeringen. Om det framkommer att det finns höga naturvärden kan det innebära att hela eller delar av ett utpekat område inte är lämpligt som LIS.	Kommunen anser fortsatt att naturvärdesinventering inte ska vara en standardåtgärd, utan oftast är det fullt tillräckligt med normala naturinventeringar. Kommunen vänder sig starkt mot rådande utredningsinflation där ökande krav på utredningar både är onödiga och fördyrar/försenar projekt.

G 2. Trafikverket

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Trafikverket har inga synpunkter.	---

G 3. Svenska Kraftnät

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Svenska kraftnäts anläggningar SVK ser mycket positivt på att Avesta kommun har utvecklat översiktsplanen med information och ställningstaganden gällande såväl befintliga som planerade transmissionsnätsanläggningar i kommunen. Vi välkomnar även att kommunen i sin samhällsplanering avser att beakta elnätet samt de markanspråk och säkerhetsavstånd som krävs för att säkerställa en långsiktigt robust elförsörjning. Avveckling av gamla ledningar SVK vill återigen informera om att flera av de befintliga transmissionsnäts-ledningarna inom Avesta kommun är planerade att rivas under de kommande cirka tio åren i samband med att de når sin tekniska livslängd och ska	

ersättas av nya ledningar. Detta berör följande av SVK:s 220 kV-ledningar:

- KL2 S7-8 (Ockelbo-Horndal)
- KL11 (Horndal-Untra)
- KL12 S1 (Horndal-Starfors)
- KL14 (Horndal-Horndal)
- RL2 S5 (Horndal Finnslätten)
- RL7 S3-4 (Laforsen-Finnslätten)

Kommunen kan med fördel informera om detta i översiktsplanen, till exempel i textform och/eller kartan Kraftledningar, planerade dragningar. Efter avvecklingarna kan vissa markområden som idag berörs av ledningarna bli tillgängliga för annan markanvändning. Så länge ledningarna är i drift behöver kommunen dock ta hänsyn till dem i samhällsplaneringen.

Text som beskriver detta läggs till som information i översiktsplanen, dock utan att alla projekten listas. Detta då det både är relevant information utifrån olika förslag till markanvändning och är en ändring som kommunen anser kunna ske utan att krav ställs på ny granskning av översiktsplanen.

Nätutvecklingsplan

För övergripande information om SVK:s framtida planer för transmissionsnätet hänvisar vi till Nätutvecklingsplan 2026–2035 som finns publicerat på SVK:s webbplats: Nätutvecklingsplan 2026-2035 – en plan för Sveriges samhällsbyggnad | Svenska kraftnät.

Riksintresse för totalförsvarets anläggningar

SVK välkomnar att kommunen har kompletterat översiktsplanen med en redogörelse av och ställningstaganden kring riksintresset för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Det är också positivt att riksintresseanspråken har synliggjorts i kartmaterialet.

SVK anser dock att det första ställningstagandet om riksintresset i avsnittet *Riksintresse Totalförsvarets civila del*, kraftnät behöver förtydligas något. Enligt 3 kap. 9 § miljöbalken ska områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Detta innebär att det inte enbart handlar om åtgärder som kan försvåra utbyggnad och förändringar. Även åtgärder som kan försvåra exempelvis löpande drift och underhåll av de befintliga anläggningarna omfattas.

Text som beskriver detta läggs till som information i översiktsplanen då det är relevant information och är en ändring som kommunen anser kunna ske utan krav på ny granskning av översiktsplanen.

Vidare anser SVK att även riksintressets påverkansområden bör synliggöras i översiktsplanens kartmaterial. Så länge dessa områden inte redovisas är det svårt att bedöma om den föreslagna markanvändningen riskerar att påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av totalförsvarets anläggningar. Den korrekta benämningen påverkansområde bör användas även i översiktsplanens textdel.

Kommunen anser att redovisning av riksintresset i kartan är tillräckligt men kompletterar texten med att det även finns påverkansområden runt dessa som ska beaktas. Att redovisa påverkansområde i kartan anser kommunen dels vara att gå längre än vad lagen kräver, men framför allt skulle det ge en snedvriden upplevelse av tyngd av detta riksintresse mot andra riksintressen.

Ett antal av de i mark- och vattenanvändningskartan utpekade utvecklingsområden ser ut att delvis överlappa med riksintresse- och/eller påverkansområden för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Se nedan

Riksintressen beaktas alltid i kommunens bygglovhantering och planeringsarbete. Att så sker i planeringsarbetet bevakas även av staten genom länsstyrelsen.

under Ärendespecifika synpunkter. I den fortsatta planeringen av dessa områden behöver kommunen säkerställa att riksintresset tillgodoses.

Vid frågor rörande transmissionsnätet som riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, vänligen kontakta Myndigheten för civilt försvar i egenskap av ansvarig riksintressemyndighet.

Ärendespecifika synpunkter

Följande synpunkter är strukturerade efter översiktsplanens kapitelindelning.

Mångfunktionell bebyggelse

Avesta

Området berörs av två kraftledningar och två stationer som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Informationen under rubriken *Riksintressen, LIS och andra värden* bör justeras.

Informationen uppdateras för att vara korrekt. Då detta enbart rör listning av planeringsunderlag anser kommunen att ändringen kan ske utan att ny granskning av översiktsplanen behöver genomföras.

Det utpekade tätortsnära grönområdet AF10 berörs av riksintresse- och påverkansområde kopplat till riksintresset för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, vilket behöver beaktas vid en eventuell utveckling av området.

Fors

Området berörs av två kraftledningar och en station som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Informationen under rubriken *Riksintressen, LIS och andra värden bör justeras*.

Text som beskriver detta läggs till som information i översiktsplanen då det är relevant information och är en ändring som kommunen anser kunna ske utan krav på ny granskning av översiktsplanen.

Det utpekade bostadsområdet FB1 ser ut att beröras av påverkansområdet kopplat till riksintresset för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, vilket behöver beaktas vid en eventuell utveckling av området.

Gällande beskrivning av riksintresset påverkansområden hänvisas till svar ovan.

Horndal

Området berörs av ett flertal kraftledningar och en station som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Anläggningarna finns inte bara i områdets norra och västra delar. Informationen under rubriken *Riksintressen, LIS och andra värden bör justeras*.

Informationen uppdateras för att vara korrekt. Då detta enbart rör listning av planeringsunderlag anser kommunen att ändringen kan ske utan att ny granskning av översiktsplanen behöver genomföras.

Det utpekade bostadsområdet HB1 berörs av riksintresse- och påverkansområde kopplat till riksintresset för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. HB2 och HB3 ser ut att beröras av påverkansområdet. Detta behöver beaktas vid en eventuell utveckling av områdena. SVK ser positivt på en fortsatt dialog med kommunen kring avgränsningen och detaljplaneringen av dessa bostadsområden.

Kommunen har påbörjat ett detaljplanearbete i området och i det arbetet sker dialog med Svenska kraftnät kring påverka på/av kraftledningar.

Gällande beskrivning av riksintresset påverkansområden hänvisas till svar ovan.

Verksamheter och industri

I avsnittet saknas information om riksintresset för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, under rubriken *Riksintressen, LIS och andra värden*.

Informationen läggs till. Då detta enbart rör listning av planeringsunderlag anser kommunen att ändringen kan ske utan att ny granskning av översiktsplanen behöver genomföras.

Tekniska anläggningar

Under rubriken *Energidistribution* finns ställningstagandet ”Förstärkning av det nationella transmissionsnätet ska även komma regionnät och lokalnät i Avesta kommun till gagn genom att mer effekt kan matas in i de näten.” Eftersom transmissionsnätet används både för inmatning till och uttag från underliggande nät önskar SVK att formuleringen ändras till ”…genom att mer effekt kan matas in respektive tas ut från dessa nät.”

Formuleringen ändras enligt förslaget och då detta enbart rör korrigering av existerande förutsättningar anser kommunen att ändringen kan ske utan att ny granskning av översiktsplanen behöver genomföras.

Natur och friluftsliv

I avsnittet saknas information om riksintresset för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, under rubriken *Riksintressen, LIS och andra värden*.

Informationen läggs till. Då detta enbart rör listning av planeringsunderlag anser kommunen att ändringen kan ske utan att ny granskning av översiktsplanen behöver genomföras.

Vatten

I avsnittet saknas information om riksintresset för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, under rubriken *Riksintressen, LIS och andra värden*.

Informationen läggs till. Då detta enbart rör listning av planeringsunderlag anser kommunen att ändringen kan ske utan att ny granskning av översiktsplanen behöver genomföras.

Riksintressen

Under rubriken *Riksintresse Totalförsvarets civila del*, kraftnät nämns en karta över pågående förnyelse- och förstärkningsprojekt i stamnätet som inte finns i detta avsnitt. SVK anser att det är lämpligt att kartan ligger kvar under rubriken *Energidistribution* i avsnittet *Tekniska anläggningar*. Formuleringen i detta avsnitt bör dock justeras så att läsaren enkelt kan hitta den aktuella kartan.

Texten ändras så att den i stället hänvisar till kartbild för dessa projekt i avsnittet Tekniska anläggningar.

LIS-områden

2. Södra Rossen

Området ser ut att beröras av påverkansområdet kopplat till riksintresset för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, vilket behöver beaktas vid en eventuell utveckling av området.

SVK vill även uppmärksamma kommunen på att anslutningen av den nya bebyggelsen till elnätet inte kommer att kunna ske via den större kraftledningen i väster.

Utpekande av LIS-områden görs i första hand för att kunna hantera strandskyddet vid eventuell utveckling på en plats och i detta ligger då fokus på beaktande av strandskyddets syften. Så även om andra förutsättningar kring lämplighet vägs i detta på en översiktlig nivå kommer det finnas många olika förutsättningar att förhålla sig till vid eventuellt fortsatt arbete mot tänkt utveckling, till exempel olika riksintressen.

Kommunen är medveten om att nya anslutningar till elnätet inte kan ske direkt mot stamnätet.

15. Hovnäs-Gålsbo

Området berörs av riksintresse- och påverkansområde kopplat till riksintresset för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, vilket behöver beaktas vid en eventuell utveckling av området.

17. Smedsbo-Germundsbo

Den nordligaste delen av området kommer att beröras av SVK:s nya 220 kV-ledning mellan stationerna Horndal och Avesta. Ledningen är just nu under uppförande och behöver beaktas vid en eventuell utveckling av området.

Mer information om projektet finns på SVK:s webbplats: Horndal–Avesta | Svenska kraftnät.

18. Bengtsbo
Området kommer att korsas av SVK:s nya 220 kV-ledning mellan stationerna Horndal och Avesta. Ledningen är just nu under uppförande och behöver beaktas vid en eventuell utveckling av området.

G 4. Försvarsmakten

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*

Bakgrund

Försvarsmakten har tidigare yttrat sig (FM2025-8182:8, daterat 2025-04-25) under samrådet av översiktsplanen. Av yttrandet framgår att Försvarsmakten hade synpunkter på att riksintressen för totalförsvarets militära del inte var redovisade på ett tydligt sätt.

Öppet utpekade riksintressen i Avesta kommun

Avesta kommun berörs av följande öppet utpekade riksintressen för totalförsvarets militära del. Utförligare beskrivning av dessa områden, deras värden samt exempel på vilka åtgärder som kan riskera påtaglig skada finns att läsa i aktuell riksintressekatalog.

- *Påverkansområde övrigt*

Ett *påverkansområde övrigt* är ett område kring ett riksintresse eller område av betydelse för totalförsvarets militära del. Uppgifter om den exakta lokaliseringen av riksintresset eller området av betydelse samt uppgifter om vilken verksamhet som bedrivs där omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Själva påverkansområdet omfattas inte av sekretess. Utpekandet av ett *påverkansområde övrigt* säkerställer Försvarsmaktens möjlighet att bevaka att åtgärder som sker i området inte medför skada på riksintresset eller området av betydelse. Vilka åtgärder som riskerar att skada riksintresset eller området av betydelse kan inte anges på förhand.

Inom detta område ska bland annat alla plan- och lovärenden remitteras till Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.

Riksintressen och områden av betydelse som omfattas av sekretess

För att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen eller områden av betydelse som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och därmed inte alls kan redovisas öppet på karta, är hela landets yta samrådsområde för till exempel alla ärenden och projekt som rör objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att till exempel alla ärenden

avseende höga objekt i hela landet måste skickas på remiss till Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.	
Försvarsmaktens bedömning Försvarsmakten lämnar synpunkten att riksintressen för totalförsvarets militära del kan redovisas tydligare i kartunderlaget, till exempel att tillföra en undertext för kartan med riksintresse för totalförsvarets militära del.	I den digitala plattformen, som i första hand är det som utgör översiktsplanen, finns mer utförliga teckenförklaringar till kartor. I dokumentet är tanken att text ska vara i samma höjd som aktuell karta i ett uppslag efter utskrift. Tanken är inte att dokumentet ska läsas som pdf på skärm utan där ska den digitala versionen läsas. Nu väljer kommunen ändå att komplettera kartorna då digital läsning inte slagit igenom riktigt ännu. Samtidigt förses både översiktsplanen och dess webbsida med tydligare information om läsning av dokument och digital läsning.
I ”ställningstagande” under rubriken ”Riksintressen Totalförsvarets militära del” kan texten i Försvarsmaktens yttrande under rubriken ”Öppet utpekade riksintressen i Avesta kommun” samt riksintressekatalogen för Dalarnas län med tillhörande kartunderlag användas som stöd för redovisning och beskrivning av riksintressen för totalförsvarets militära del. Även texten ovan avseende höga objekt och remisshantering behöver tillföras planhandlingen.	För att inte riskera krav på ny utställning av översiktsplanen vill kommunen undvika att lägga in nya ställningstaganden. Det som framförs tas i stället med som inspel till kommande arbete med planeringsstrategi. Formuleringen ändras enligt förslaget och då detta enbart rör korrigering av existerande förutsättningar anser kommunen att ändringen kan ske utan att ny granskning av översiktsplanen behöver genomföras.
För att översiktsplanen ska vara aktuell länge bör den även hänvisa till riksintressekatalogen på FM hemsida, då FM riksintressen uppdateras regelbundet www.forsvarsmakten.se/riksintressen.	Översiktsplanen kompletteras med en hänvisning till denna katalog bland *Övrigt underlag*. Att riksintresset kan nås även där påverkar dock inte översiktsplanens aktualitet i fråga om riksintresset som redovisat innehåll.

G 5. Luftfartsverket

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
LFV har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot översiktsplanen.	…

G 6. Post- och telestyrelsen

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
PTS är central förvaltningsmyndighet med ett samlat ansvar – sektorsansvar – inom områdena post och elektronisk kommunikation. Inom ramen för detta arbete skall PTS bland annat: • främja tillgången till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer enligt de mål som anges i lag (2022:482) om elektronisk kommunikation • verka för robusta elektroniska kommunikationer och minska risken för störningar, inbegripet att upphandla förstärkningsåtgärder, samt verka för ökad krishanteringsförmåga Vidare får PTS genom upphandling verka för att tillgodose totalförsvarets behov av posttjänster och elektroniska kommunikationstjänster under höjd beredskap, och stärka	Kommunen har noterat synpunkterna och ser detta som värdefull information för olika former av fortsatt arbete.

samhällets beredskap mot allvarliga störningar av elektronisk kommunikation och posttjänster i fred.

IT-infrastrukturen är en förutsättning för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Av denna anledning anser vi även att IT-infrastrukturen måste in i samhällsplaneringsprocessen på regional och kommunal nivå. Om inte IT-infrastruktur beaktas i samhällsplaneringen finns risken att de tjänster som är beroende av infrastrukturen inte når ut till användarna.

Det säkerhetspolitiska läget har också riktat fokus mot behovet av en robust civil infrastruktur. Förmågan att kommunicera är en förutsättning för att samhällets grundläggande funktionalitet ska kunna upprätthållas. Exempelvis krävs elektronisk kommunikation för att genomföra betalningar, säkerställa leveranser och återställa trasiga nät. Att civila funktioner är fungerande i händelse av höjd beredskap är också viktigt för totalförsvarets militära del. Hot mot infrastrukturen finns också i fredstid, exempelvis i form av naturhändelser såsom översvämningar, sabotage eller i samband med kriser i samhället. PTS arbetar aktivt med dessa frågor, bl.a. genom att dela ut statligt stöd till företag för att genomföra åtgärder för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer.

PTS har inte tillgång till detaljinformation om hur operatörer och andra ledningsägare utformar sina nät utan hänvisar till de operatörer och ledningsägare som blir berörda inom aktuellt område för ytterligare information. I detta fall kan det vara lämpligt att kontakta nationella bredbandsaktörer samt aktuella regionala och lokala bredbandsaktörer. Kommunen bör ha en förteckning över vilka befintliga ledningsägare som blir berörda eller liknande funktion. Exempelvis bredbandskoordinatorer bör ha information om potentiella ledningsägare gällande elektroniska kommunikationer.

Vidare driver PTS ett system för begäran om ledningsanvisning, ”ledningskollen.se”. För att identifiera vilka som är berörda ledningsägare kan en förfrågan skickas via https://www.ledningskollen.se/

PTS har i tidigare skrivelse (med hemlig bilaga 2012-01-23 dnr: 03-16005) till respektive länsstyrelse lämnat uppgifter om teleanläggningar som är att anse som riksintressen i enlighet 3 kap 8 § miljöbalken och 2 § p. 9 förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m.

Underlag för samråd gällande radiokommunikation

Vindkraftverk kan störa fasta radioförbindelser (radiolänk). Därför behöver företag som projekterar för vindkraft

uppgifter om vilka radioförbindelser som riskerar att bli störda. PTS tar fram underlag för samråd dvs information om vilka operatörer som har tillstånd för fast radio (radiolänk) i det aktuella geografiska området efter begäran från vindkraftsprojektören. På PTS hemsida återfinns ytterligare information: https://pts.se/radio/radiotillstand/vindkraft/ Övrigt PTS har inga ytterligare synpunkter.	

G 7. Jordbruksverket

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Jordbruksverket har ingen möjlighet att yttra oss specifikt rörande denna typ av planer utan yttrar oss bara generellt. Jordbruksverket värnar om jordbruksmarken för Sveriges livsmedelsförsörjning samt för att nå uppsatta miljömål. Vår inställning är att man bör vara ytterst restriktiv med att ta jordbruksmark i anspråk för andra intressen och att man i första hand bör använda annan mark än jordbruksmark för dessa ändamål. På vår webbsida har vi samlat information om jordbruksmarkens värden: https://jordbruksverket.se/jordbruket-miljon-och-klimatet/jordbruksmarkens-varden	...

G 8. Myndigheten för civilt försvar

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Myndigheten för civilt försvars yttranden i översiktsplaneärenden avser myndighetens planeringsunderlag och områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Vid behov lämnas även råd och synpunkter inom myndighetens ansvarsområden för skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Mer information om Myndigheten för civilt försvars roll i samhällsplaneringen samt plan- och byggärenden finns på myndighetens webbsida. Riksintresse för totalförsvarets anläggningar (den civila delen) Myndigheten för civilt försvar ansvarar för att lämna uppgifter till länsstyrelserna om områden som myndigheten bedömer är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, enligt 2-2a §§ förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden samt 3 kap. 9 § 2 st. miljöbalken. Myndigheten för civilt försvar arbetar kontinuerligt med att identifiera mark- och vattenområden som kan vara av riksintresse.	

Länsstyrelsen har ett ansvar att meddela Myndigheten för civilt försvar om ett område bör anges som riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, eller om ett område av riksintresse bör omprövas (4 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden). Mer information om Myndigheten för civilt försvars arbete med områden av riksintresse finns på myndighetens webbsida Riksintressen. Beslutade riksintresseanspråk Den 25 oktober 2024 beslutade Myndigheten för civilt försvar att mark- och vattenområdena för samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el samt ledningarna i distributionsnätet för el mellan fastlandet och Gotland med tillhörande stationer, liksom områden för förnyelse och förstärkning av dessa, utgör områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar (TfC 0004-0024), den civila delen, enligt 3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken (1998:808). Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen anser att riksintressen ska tillgodoses. Avesta kommun berörs av riksintresseanspråket inom flera delar av kommunen.	
Myndigheten för civilt försvar ser positivt på att riksintresseanspråket nu redovisas i mark- och vattenanvändningskartan, men för att tillgodose anspråket behöver det redovisas korrekt. Kommunen behöver redovisa både riksintresseanspråket och tillhörande påverkansområde. Nu redovisas endast anspråket.	Kommunen anser att redovisning av riksintresset i kartan är tillräckligt men kompletterar texten med att det även finns påverkansområden runt dessa som ska beaktas. Att redovisa påverkansområde i kartan anser kommunen dels vara att gå längre än vad lagen kräver, men framför allt skulle det ge en snedvriden upplevelse av tyngd av detta riksintresse mot andra riksintressen. Även andra riksintressen omges av påverkansområden där hänsyn behöver tas, även om de inte pekats ut formellt.
Vidare överlappar flertalet LIS-områden myndighetens riksintresseanspråk med tillhörande påverkansområde. Riksintresseanspråk för totalförsvarets anläggningar, den civila delen behandlas inte i beskrivningen eller ställningstaganden. Då detta inte redovisas kan det inte utläsas hur kommunen tillgodoser anspråket.	Utpekande av LIS-områden görs i första hand för att kunna hantera strandskyddet vid eventuell utveckling på en plats och i detta ligger då fokus på beaktande av strandskyddets syften. Så även om andra förutsättningar kring lämplighet vägs i detta på en översiktlig nivå kommer det finnas många olika förutsättningar att förhålla sig till vid eventuellt fortsatt arbete mot tänkt utveckling, till exempel olika riksintressen.
Utifrån ovanstående bedömer Myndigheten för civilt försvar att planförslaget riskerar att påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av riksintresseanspråket.	Utifrån att vare sig kommunens granskning av bygglov och förhandsbesked, eller utredning inför detaljplaner, görs enbart utifrån översiktsplanen ser kommunen inte den risken. Dessa granskningar och utredningar sker i första hand genom användandet av tillgängligt data genom WMS-tjänster i kommunens kartverktyg för detta.

G 9. Energimyndigheten

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Energimyndigheten har tagit del av granskningshandlingen för Avesta kommuns förslag till ny översiktsplan. Energimyndigheten har i samband med det tidigare samrådet lämnat myndighetens synpunkter och som finns beskrivna i den bifogade samrådsredogörelsen.	

Energimyndigheten noterar att en genomförandeplan för översiktsplanen avses upprättas efter det att översiktsplanen antagits. Genomförandeplanens syfte är dels att klargöra planmässiga förutsättningar för vidare planläggning. Energimyndigheten vill i det sammanhanget belysa nyttan av en redogörelse kring kommunens energiförsörjningsbehov som kan uppstå i och med att översiktsplanens intentioner konkretiseras och genomförs. Energimyndigheten vill rekommendera Avesta kommun att påbörja det utredningsarbetet tidigt då uppgifter om kommunens framtida energiförsörjningsbehov även är av väsentligt värde för kommunens kommande Klimat- och energiplan.	Kommunen delar uppfattningen av nyttan med ett sådant arbete kopplat till en genomförandeplan.

G 10. Statens geotekniska institut

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår inte i vår granskning. SGI:s synpunkter SGI har under samrådsskedet lämnat ett yttrande, daterat 2025-04-30 och dnr 4.3.1-2502-0308. Vi framförde då synpunkter.	
Vi noterar att texten i den digitala granskningsversionen av ÖP inte verkar helt uppdaterad vid jämförelse med granskningsversionen i PDF-format vilket gör granskningen förvirrande. Kartlager i den digitala versionen verkar dock ha uppdaterats. Tidigare framförda synpunkter har hanterats i PDF-versionen av granskningshandlingen som vi utgår från är den version som gäller, vi har inga ytterligare synpunkter.	Kommunen noterar påtalandet och gör en genomgång av materialet igen då det så klart inte ska skilja något mellan vad som anges i dokument och vad som anges i den digitala plattformen.

G 11. Polismyndigheten

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Polismyndigheten har inga synpunkter.	---

G 12. Vattenfall

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Vattenfall Eldistribution AB noterar att våra synpunkter har tagits i beaktning och noterats i framtagen samrådsredogörelse.	…

G 13. Sala kommun

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Yttrande Sala kommun har med intresse tagit emot en inbjudan till granskning av ny översiktsplan för Avesta kommun. Sala kommun har yttrat sig vid tidigare tillfälle, när planen var ute på samråd 24/2 – 25/5 2025. Granskningsyttrandet tar avstamp i hur tidigare lämnade synpunkter hanterats samt med fokus på mellankommunala frågor och hur översiktsplanen påverkar Sala kommun. **Synpunkter** *Mellankommunala frågor* Sala kommun ser positivt på att ett avsnitt om mellankommunala frågor lagts till i förslaget till översiktsplan. Här vill vi förslå att man nämner samarbetsavtalet mellan Sala och Avesta som finns för gymnasium. *Kollektivtrafik* I samrådsyttrandet lyfte Sala kommun möjligheten att lägga till ett ställningstagande, likt det Sala har i sin översiktsplan, om att kommunen ska verka för direktbuss mellan Avesta och Sala. Sala kommun kan med glädje se att ett sådant ställningstagande nu lagts till och vill tacka Avesta kommun för visat engagemang i att skapa en bättre koppling mellan våra kommuner. *Utbyggnadsplan* Sala kommun ser med stort intresse på arbete rörande kommande genomförandeplan och rutiner i exploateringsprocesser som beskrivs i Avesta kommuns svar på vårt samrådsyttrande. Sala kommun har identifierat ett liknande behov inom vår organisation och vill därför uttrycka en vilja att samarbeta med Avesta kommun.	Informationen läggs till. Då detta enbart rör beskrivning av nuläget anser kommunen att ändringen kan ske utan att ny granskning av översiktsplanen behöver genomföras.

G 14. Hedemora kommun

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Översiktsplanen lyfter Avestas utvecklingsinriktning och utvecklingsstrategi för hur kommunen ska utvecklas. Hedemora kommun berörs av planförslaget då det finns flera mellankommunala frågor bland annat infrastruktur, riksintresse för vindkraft, Badelundaåsen och Dalälven, naturvård och friluftsliv samt riksintresse för mineraler. **Mellankommunala frågor** Gällande vindkraftsetableringar så delar Hedemora kommun Avestas åsikter om att det är viktigt med en samverkan med grannkommuner i remisshantering och utpekandet av vindkraftsområden. Hedemora kommun har valt att i sin vindbruksplan inte peka ut riksintresseområdet för vindkraft som ett lämpligt utredningsområde. Detta då det även krockar med riksintresset för mineral.	

Naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård Utvecklingsstrategin visar på gröna samband och områden mot Hedemora. Hedemora uppmuntrar till samverkan kring naturområden nära kommungränsen för att främja friluftslivet. Ett naturområde som inte pekats ut är den mellan Konnsjön och Bensåsen, som ligger precis i gränsområdet mellan Avesta och Hedemora kommun.	Avesta kommun är lite osäker på vilket utpekat område som avses men tar med sig frågan till framtida arbete med översiktsplanen.

G 15. Avesta Vatten och Avfall AB

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Avesta Vatten ser positivt på att frågor som rör VA-försörjning och hållbar samhällsutveckling lyfts fram i översiktsplanen. Vi vill dock särskilt framhålla följande aspekter.	
Tekniska anläggningar - Dricksvatten, avloppsvatten och dagvatten Avesta Vatten bedömer att målbilden och ställningstagandena för avsnitten dricksvatten, avloppsvatten och dagvatten i grunden är välformulerade och täcker de viktigaste frågorna inom VA-området. Samtidigt bedömer vi att texterna kan utvecklas ytterligare för att ge ett ännu tydligare fokus på klimatanpassning, robust och långsiktigt hållbar VA-försörjning, resurseffektivitet samt sambandet mellan samhällsplanering och VA-infrastruktur.	Detta är något kommunen får fundera på till framtida arbete med en planeringsstrategi där översiktsplanens innehåll, inklusive val av formuleringar, ska ses över.
Avesta Vatten ser gärna att översiktsplanen ytterligare tydliggör behovet av att planerad bebyggelseutveckling sker med hänsyn till kapacitet och funktion i befintliga och framtida VA-anläggningar. Detta skulle stärka översiktsplanens vägledande funktion i planerings- och exploateringsfrågor samt skapa bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling och VA-försörjning.	Kommunen ser detta som en del i fungerande rutiner, samt efterlevnad av lagstiftning, och anser därför inte att det behöver stå beskrivet i översiktsplanen för att det ska ske.
VA-försörjning och skyfall Avesta Vatten vill betona vikten av att skyfalls- och dagvattenfrågor beaktas redan i ett tidigt skede vid planering av både nya och befintliga bebyggda områden. För att minska risken för översvämningar, skador på bebyggelse och belastning på VA-systemet behöver markens naturliga förutsättningar tas tillvara och utrymme avsättas för hantering av dagvatten och skyfallsflöden. Det är bra om översiktsplanen tydligt anger att skyfallshantering, hållbar VA-försörjning och dagvattenhantering är grundläggande förutsättningar vid framtida exploatering och omvandling av bebyggelseområden.	Även detta anser kommunen vara delar i fungerande rutiner, samt efterlevnad av lagstiftning, och att det därför inte behöver beskrivas i översiktsplanen för att det ska ske.
Exploateringsprocess och VA-utredningar Avesta Vatten vill även understryka vikten av att kommunens exploateringsprocess följs avseende framtagande av dagvattenutredningar och VA-utredningar. Dessa utredningar är nödvändiga för att säkerställa att	

planerad bebyggelse kan försörjas med vatten och spillvatten samt att dagvatten kan hanteras på ett hållbart och säkert sätt utan negativa konsekvenser för ekonomi, omgivning, recipienter eller befintlig VA-anläggning. Avfall Avesta Vatten ser positivt på att tidigare lämnade synpunkter i huvudsak har beaktats i översiktsplanen och att såväl text som målbild och ställningstaganden har utvecklats och justerats utifrån dessa. Särskilt positivt är att avfallsfrågorna har fått ett större utrymme och en tydligare beskrivning jämfört med tidigare förslag. För att säkerställa att planen förblir aktuell över tid rekommenderar vi dock att beskrivningar av avfallshanteringen hålls på en övergripande nivå. Hänvisningar till specifika behandlingsanläggningar, mottagare eller insamlingssystem riskerar att bli inaktuella då dessa kan förändras genom upphandlingar, förändrad lagstiftning eller utvecklade insamlingslösningar. Detsamma gäller beskrivningen av insamlingen av förpacknings-, returpappers- och textilavfall. Eftersom ansvarsfördelning och insamlingssystem är under förändring till följd av producentansvaret bör texten formuleras mer generellt och fokusera på att avfall samlas in för återbruk, materialåtervinning eller annan lämplig behandling, snarare än att ange specifika insamlingsplatser eller organisationsformer.	Framförda synpunkter angående olika specificeringar delas av kommunen. Men då de aktuella beskrivningar som lyfts lär bestå för en överskådlig framtid får skrivningarna vara kvar. I den planeringsstrategi som kommunen ska ta fram för översiktsplanen varje mandatperiod är detta exempel på sådant som ska fångas upp för kommande korrigering.

G 16. By Utvecklingsgrupp ~ yttrande 1

Yttrande (inkom före tiden för granskning påbörjats)	*Bemötande/Beaktande*
By Utvecklingsgrupp (BUG) tackar för möjligheten att lämna synpunkter på granskningsversionen av Översiktsplan 2040 för Avesta kommun. Vi uppskattar att vissa frågor som lyftes i vårt tidigare remissvar nu i viss mån synliggörs i planen, exempelvis säker skolväg och behovet av gång- och cykelkoppling mellan By och Näs. Samtidigt saknas fortfarande en tydlig utvecklingsinriktning för By kyrkby och södra By socken, trots att By socken omfattar cirka 336 km² och därmed utgör omkring hälften av Avesta kommuns totala yta. By nämns fortsatt främst i samband med transportstråk och genomfart, medan andra serviceorter såsom Horndal, Fors, Avesta och Krylbo ges tydligare framtidsbilder och strategisk betydelse. By är en unik del av Folkarebygden I By finns naturen inom räckhåll. Här möts sjöar, jordbrukslandskap, forsar och skogar i ett sammanhängande landskap präglat av Dalälven och den historiska bergsmansbygden. Området rymmer stora värden för	Översiktsplanen pekar ut förslag på utveckling på en nivå bedöms vara lämplig utifrån förändringstryck och potential i dagsläget. Men en översiktsplan ska inte vara statisk och om tydliga förändringar sker i detta kan delar göras om i arbete med översiktsplanen framöver. I översiktsplanen finns ett eget avsnitt om By och Näs Bruk under Sammanhängande bostadsbebyggelse, där bland annat möjlig utveckling av bostäder, verksamheter och campingområdet redovisas. Stora delar av By-bygden ligger sedan inom antingen Landsbygd, eller inom Kulturhistoriska miljöer, där olika ställningstaganden finns.

friluftsliv, naturturism, kulturmiljö och rekreation genom bland annat Tyttboforsarna, Färnebofjärdens nationalpark och det småskaliga odlingslandskapet.

Samtidigt finns goda förutsättningar för småföretagande, besöksnäring och för människor som söker ett naturnära liv med pendlingsavstånd till större orter. Även Boverket och Länsstyrelsen Dalarna lyfter natur- och kulturmiljöer som viktiga resurser för hållbar landsbygdsutveckling och lokal attraktivitet. Landsbygdsutveckling i översiktsplaneringen.

1. Landsbygdsperspektiv och likvärdig utveckling

- Vi menar att nuvarande prioriteringar riskerar att motverka kommunens egna mål om flerkärnighet, levande landsbygd, hållbar utveckling och möjligheten att leva och verka i hela kommunen.
- Trots områdets storlek, befintliga samhällsfunktioner och betydande natur- och kulturvärden saknas fortfarande en tydlig och långsiktig utvecklingsstrategi för By kyrkby och södra By socken.

Kommunen ser inte att By eller dess omgivningar inte är prioriterad i översiktsplanen och dess förslag på mark- och vattenanvändning. By och Näs Bruk pekas även ut som serviceort i översiktsplanens utvecklingsinriktning. En punkt i utvecklingsstrategin innehåller dock ordet ”mindre” tillsammans med bebyggelsekomplettering i By och då ordet kan upplevas negativt värdeladdat tas det bort.

2. Robusta samhällen: stad + land

- Boverket framhåller att den ökande urbaniseringen gör det ”*än mer angeläget att stärka sambanden mellan stad och land*”, bland annat kopplat till lokal matproduktion, näringsliv, turism, rekreation och friluftsliv. BUG menar att detta perspektiv i högre grad behöver avspeglas i översiktsplanens syn på By och landsbygden som strategiska resurser för kommunens långsiktiga utveckling och robusthet. Boverket - Tillgängliga och robusta livsmiljöer
- Samtidigt lyfter kommunen själv fram Dalälven, Biosfärområde Nedre Dalälven, kulturmiljöer, friluftsliv och naturvärden som viktiga tillgångar i översiktsplanen. Trots detta saknas en tydlig strategi för hur By sockens kvaliteter och resurser ska bidra till hållbar landsbygdsutveckling, lokal ekonomi, småskaligt företagande, besöksnäring och långsiktig attraktivitet.
- Sedan föregående planarbete har både servicebutik och bensinmack lagts ner i By. Grundläggande servicefunktioner har därmed försvunnit från orten, vilket påverkar boende, företagande, trygghet, attraktivitet och kommunens långsiktiga resiliens negativt.
- BUG efterfrågar ett tydligare ställningstagande kring hur kommunen avser att stärka förutsättningarna för lokal service såsom dagligvaruhandel, drivmedelsförsörjning och annan grundläggande service. BUG efterfrågar även att kommunen, i linje med **Boverkets** resonemang om att stärka sambanden mellan stad och land, tydligare beskriver hur hållbar landsbygdsutveckling ska bidra till kommunens långsiktiga robusthet och attraktivitet.

Kommunen anser att översiktsplanen ger det bidrag till detta som är möjligt inom ramen för vad en översiktsplan kan/ska hantera, främst genom att visa på möjligheter till utveckling och att påvisa var det finns höga värden av olika slag som ska bevaras.

Utbud av olika former av service är inget som kan, eller ska, påverkas genom översiktsplanen. Översiktsplanen kan ge förutsättningar för nya bostäder, verksamheter med mera. Återetablering av verksamheter eller köp/hyra av befintliga bostäder som står tomma kan inte heller påverkas.

3. Barnperspektiv, säker skolväg och kollektivtrafik

• Barnperspektivet behöver konkretiseras betydligt tydligare i planeringen för By, särskilt vad gäller trafiksäkerhet, säker skolväg, och barns rörelsefrihet på landsbygden. • I praktiken skiljer sig barns möjligheter till självständig rörelse avsevärt mellan landsbygden och tätorten. Barn och ungdomar i By är i hög grad beroende av skjuts för att kunna delta i fritidsaktiviteter, ta sig till kompisar eller röra sig mellan olika målpunkter i vardagen. • Sedan 2020 är barnkonventionen svensk lag och **Boverket** lyfter att barns och ungas mobilitet behöver beaktas tidigt i fysisk planering. Myndigheten betonar vikten av trygga och sammanhängande gång- och cykelvägar för barns möjlighet att röra sig självständigt mellan skola, sociala sammanhang och fritidsaktiviteter. Detta blir särskilt viktigt i landsbygdsområden där avstånd, trafikmiljö och avsaknad av sammanhängande stråk annars riskerar att begränsa barns rörelsefrihet och självständighet i vardagen. Boverket Säkra och trygga vägar till förskola och skola. Här finns även konkreta metoder som kommunen kan använda för att kartlägga barns trafiksituation och skolväg. • Mot denna bakgrund bör gång- och cykelväg mellan By och Näs prioriteras högre och ges status som en strategiskt viktig landsbygds- och barnrättsfråga snarare än ett framtida kompletteringsbehov. Ett sammanhängande och trafiksäkert stråk skulle inte bara stärka barns möjligheter att röra sig tryggt och självständigt utan även bidra till att knyta samman orter, servicefunktioner, skolor och fritidsaktiviteter inom denna del av kommunen.	En mycket stor del vägarna i området är statliga där Trafikverket ansvarar för drift, skötsel, trafiksäkerhet med mera. Därmed blir även frågor om säker skolväg och annan gång- och cykeltrafik till stor den en fråga som ska hanteras av Trafikverket. Utbudet av kollektivtrafik i området beställs och bekostas av kommunen, och där är det till stor del efterfrågan på dagens utbud som styr utbudet.
4. Bostäder, generationsväxling och kvarboende • Nuvarande situation skapar en låst bostadskedja där äldre blir kvar i bostäder som inte längre motsvarar deras behov samtidigt som barnfamiljer har svårt att hitta bostäder. Översiktsplanen saknar fortfarande strategi för äldreboende, trygghetsboende och tillgängliga bostäder i By. • Kommunen behöver tydligare redovisa hur By ska kunna utvecklas som serviceort vad gäller bostäder, trygghet och långsiktig generationsväxling.	Översiktsplanen är inte ett strategidokument för olika verksamheter, till exempel sådana kring äldreboende och trygghetsboende. Tillgänglighet i nya bostäder styrs av lagkrav och äldre bostäder kan till viss del anpassas genom statliga bidrag vid behov. Översiktsplanen kan inte påverka hur befintligt bostadsbestånd är utformat. Den visar dock att det finns mark med möjligheter för aktörer att bygga de olika former av bostäder som nämns.
6. Dialog och framtida planering • BUG efterfrågar större tydlighet kring hur kommunen gjort sina prioriteringar mellan olika orter i översiktsplanen och vilka långsiktiga utvecklingsmål som finns för By kyrkby och södra By socken. Vilka intressenter har man t ex fört dialog med i By inför prioriteringsarbetet? • Vi välkomnar fortsatt dialog kring vilka funktioner, verksamheter och utvecklingsmöjligheter kommunen ser för By framåt. • BUG hjälper gärna till att facilitera en träff eller dialogkväll där bybor, föreningar och företagare i trakten	Kommunen ser inte att det finns någon ort i kommunen som inte prioriteras i översiktsplanen. Men de olika orternas förutsättningar i fråga om trafikmängder, efterfrågan på mark för byggande med mera ger en samlad bild av var anspråk finns och vad som bedöms kunna finnas inom det framtidsspann som översiktsplanen nu tar sikte på.

kan bidra med lokala perspektiv, värden och idéer kring By sockens framtida utveckling. • Vi vill också uppmärksamma att vi inte fick någon bekräftelse på mottagandet av vårt tidigare remissvar och önskar därför återkoppling kring hur inkomna synpunkter hanteras vidare i processen.	Yttrandet inkom till kommunen innan tiden för granskning påbörjats. När granskningstiden inleddes skickades underrättelse om detta ut till bland annat alla som lämnat synpunkter i det tidigare samrådet. Synpunkter som inkom under samrådet har hanterats i en samrådsredogörelse som funnits tillgänglig under tiden för granskning.
Slutligen För att översiktsplanen ska uppfattas som långsiktigt trovärdig behöver även By inkluderas tydligare i kommunens framtida utveckling och landsbygdsplanering. BUG ser fortsatt positivt på dialog och samverkan kring dessa frågor och hoppas att granskningsskedet leder till ett tydligare ställningstagande för By kyrkby och södra By sockens framtid.	Avesta kommun anser att By och dess närområde är inkluderat i översiktsplanen på den nivå som är korrekt utifrån nuvarande behov och en bedömning av framtida efterfrågan på utveckling från aktörer som inte är kommunen.

G 17. By utvecklingsgrupp ~ yttrande 2

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
By Utvecklingsgrupp By Utvecklingsgrupp (BUG) har tagit del av granskningsförslaget till Översiktsplan Avesta 2040 och kommunens bemötande av vårt tidigare samrådsyttrande. Vi uppskattar att flera frågor vi och andra aktörer lyfte nu har fått tydligare genomslag. Samtidigt kvarstår vår huvudsakliga invändning: synen på Bys framtida utveckling är fortfarande alltför passiv. Förändringar vi välkomnar BUG välkomnar särskilt att: • gång- och cykelförbindelsen mellan By och Näs nu finns med som ett ställningstagande, vilket är viktigt inte minst för en säker skolväg, • kommunen tydligare tar ställning för att korttidsregleringen av Dalälven behöver förändras för att återskapa ett mer naturligt vattenflöde, • vindkraftsavsnittet har omarbetats och att kommunen inte längre pekar ut områden som särskilt lämpliga för ytterligare vindkraft. Vi välkomnar också att kommunfullmäktiges avstyrkande av vindkraftsprojektet Skansen tydligt framgår.	
Bys ställning som serviceort I granskningsförslaget anges att ”**By ska behålla och stärka sina förutsättningar att fungera som serviceort för sitt omland.**” Samtidigt ska bebyggelseutvecklingen främst ske i Avesta, Krylbo, Fors och Horndal, medan det för By endast anges att det kan ske ”**mindre komplettering av bebyggelse**”. Vi menar att det finns en motsättning här. Om By ska stärkas som serviceort krävs också reella möjligheter till bostadsutveckling, inflyttning och generationsväxling – och	Detta står i en av översiktsplanens olika punkter med utvecklingsstrategier och då ordet ”mindre” i detta sammanhang kan upplevas som negativt värdeladdat tas det bort.

därmed ett befolkningsunderlag för skola, handel, kollektivtrafik och annan service. Kommunen hänvisar bland annat till att efterfrågan på utveckling är mindre i By. Men om planeringen koncentreras till de platser där efterfrågan redan är störst får dessa samtidigt bättre förutsättningar att fortsätta växa, medan landsbygdens möjligheter begränsas.

Det finns inget ställningstagande från kommunen som anger att olika former av utveckling i By och dess omgivning, inte heller stora sådana, inte skulle vara lämpliga. Men utifrån nuvarande och historisk efterfrågan på detta blir det inte rimligt att utforma översiktsplanen utifrån att någon stor utveckling faktisk kommer att ske inom det tidsspann som översiktsplanen just nu har utformats efter.

By ska utvecklas utifrån landsbygdens förutsättningar

By är inte en mindre version av Krylbo, Fors eller Avesta. **By är Avesta kommuns landsbygd**, med andra förutsättningar, kvaliteter och en annan typ av attraktivitet. Likvärdig planering innebär inte att alla delar av kommunen ska utvecklas på samma sätt, utan att olika platser ges möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Många väljer By just för att de vill bo på landsbygden – nära natur och odlingslandskap, med bygemenskap, kulturmiljöer, större utrymme och möjlighet att kombinera boende med exempelvis odling, hantverk eller företagande. Alternativet för den som vill bo i By är därför inte nödvändigtvis Krylbo eller Avesta, utan kan lika gärna vara landsbygden i en annan kommun. **Bys attraktivitet är en tillgång för hela Avesta kommun.** Även efterfrågan behöver ses ur ett landsbygdsperspektiv. Här handlar den sällan om stora bostadsområden eller högt exploateringstryck, utan om enstaka bostäder, generationsväxling, mindre kompletteringar, gårdar och möjligheten att kombinera bostad och verksamhet.

Dessa mindre utvecklingar, som kan ske på många platser, kan inte pekas ut rumsligt i en översiktsplan. De framhålls dock som positiva i flera av översiktsplanens textavsnitt, till exempel i kapitlet Landsbygd. I dessa anges bland annat att all utveckling på landsbygden är positiv.

En översiktsplan med sikte på 2040 bör därför inte bara utgå från var efterfrågan är störst idag, utan också från vilken kommun Avesta vill vara i framtiden. Om målet är en flerkärnig kommun med en levande landsbygd behöver By ges möjlighet att utvecklas som landsbygd – inte bedömas med tätortens måttstock.

Kommunen ser inte att översiktsplanen motsäger utveckling av landsbygden utan snarare att den framhåller att alla former av utveckling på landsbygden är positiv.

Landsbygdsprogrammet

BUG vidhåller behovet av en tydligare koppling mellan översiktsplanen och kommunens landsbygdsprogram. Om kommunens ambition är levande serviceorter och möjlighet att bo och verka i hela kommunen behöver det också få konkret genomslag i översiktsplanens utvecklingsinriktning.

Översiktsplanens utvecklingsinriktning motsäger inte detta. En punkt i utvecklingsstrategin innehåller dock ordet ”mindre” i tillsammans med bebyggelsekomplettering i By och då ordet kan upplevas negativt värdeladdat tas det bort.

Livsmedelsförsörjning

Vi noterar att den nationella **Livsmedelsstrategin 2.0** har lagts till och att Avesta kommun avser att ta fram en kommunal livsmedelsstrategi.

För en landsbygdskommun som Avesta bör lokal livsmedelsförsörjning inte enbart ses som en fråga om nationell produktion eller näringslivsutveckling. Brukningsvärd jordbruksmark, lokal och småskalig livsmedelsproduktion och lokal försörjningsförmåga är också viktiga ur beredskaps- och resiliensperspektiv.

Sammanfattning

BUG välkomnar de konkreta förändringar som gjorts, men vår huvudsakliga invändning kvarstår: kommunen säger att

By ska stärkas som serviceort samtidigt som utvecklingsinriktningen ger By betydligt mindre utrymme än kommunens större tätorter. Vi önskar därför att kommunen inför antagandet: • tydliggör Bys roll i kommunens flerkärniga struktur, • konkretiserar vad det innebär att By ska stärkas som serviceort, • skapar bättre förutsättningar för bostäder, inflyttning och generationsväxling utifrån landsbygdens förutsättningar, • stärker kopplingen till kommunens landsbygdsprogram, • samt ger lokal livsmedelsproduktion, jordbruksmark och försörjningsberedskap en tydligare plats i planeringen. Vi ser fram emot fortsatt dialog om Bys och hela södra By sockens framtida utveckling.	Se tidigare kommentarer. Det som kan påverkas genom översiktsplanen är att peka ut fortsatt användning och möjliga utvecklingsområden, vilket kommunen anser görs. Översiktsplaner kan inte påverka att förändringar faktiskt sker, till exempel tillkomst av butiker. Kommunen anser i nuläget att kopplingen är tillräcklig. Kommunen anser att frågan redan har detta, både genom översiktsplanen, olika program som tagits fram och genom olika lagstiftning.

G 18. Trelänsleden, Hovnäs färja

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Detta remissvar på kommunens granskningsversion av ÖP utgör i praktiken en uppföljning och uppdatering av vårt tidigare remissvar på samrådsversionen. Den här gången härrör synpunkterna i sin helhet från föreningen Trelänsleden/Hovnäs färja. Vindkraften I samrådsversionen av förslaget till ny ÖP fokuserade vi i första hand på den då aktuella vindkraftspolitiken, med sina påtagliga oklarheter. De formuleringar som fanns i samrådsversionen om vindkraften i kommunen rimmade dessutom illa med de målbilder och ställningstaganden som gjordes avseende värnandet av natur, kulturmiljöer, friluftsliv etc. Eftersom situationen i dagsläget är radikalt annorlunda med de veton som har lagts för bl a projektet Skansen och projektet Garpenberg nöjer vi oss med att här i granskningsversionen göra en bedömning av hur de nya förutsättningarna för vindkraften beskrivs i denna. I introduktionen – ”Om översiktsplanen” – under rubriken ”Hantering av tidigare tillägg och fördjupningar” på s. 8 – står att tidigare tillägg och fördjupningar till ÖP 2007 nu införlivas i den nya översiktsplanen, i den mån de fortfarande är aktuella (vår kursiv). Ni upprepar nu att det tidigare tillägget för vindkraft (2011) utgör ett informationsfyllt och genomarbetat material fortfarande kan lämpa sig som underlag för prövning av bl.a. kommande vindkraftsprojekt även om sådana inte är särskilt utpekade i den kommande ÖP:n. Detta framhävs även på s. 67. Även om vindbruksplanen var ambitiös för sin tid betyder inte det att den fortfarande kan bedömas som aktuell. Dels har många nya insikter tillkommit om vindkraftsanläggningar som fenomen, dels har anläggningarna i stort sett blivit dubbelt så höga, varför helt nya förutsättningar är för	Avesta kommun vidhåller att det tidigare tillägget för vindkraft utgör ett bra underlag som, tillsammans med ett flertal andra underlag, kan ge väl avvägda beslut i frågan.

handen. Vi håller således inte med om att vindbruksplanen från 2011 kan anses vara aktuell som planeringsunderlag.

Under rubriken ”Mellankommunala frågor” på s. 19–20 är det bra att ni betonar att det är viktigt att det finns en samverkan med grannkommuner i remisshantering och eventuella utpekanden av vindkraftsområden. Det är även bra att kartan på s, 27, som visar mark- och vattenanvändning, nu är uppdaterad avseende vindkraften, så att de nu inaktuella områdena i vindbruksplanen från 2011, som var utpekade som lämpliga för vindkraft, nu är borttagna och ersatta med det faktiska läget, dvs. vindkraftsverken inom Uvberget-Skallberget resp. Målarberget. På kartan på s. 65, som redovisar tekniska anläggningar, är dock endast ett vindkraftsverk inom Målarbergskomplexet relevant redovisat, de övriga i det komplexet är ej förtydligade på samma sätt. Bör kompletteras.

Några symboler för befintliga vindkraftsverk, har inte blivit förstärkta för ökad synlighet i kartan till dokumentet, görs tydligare.

Vi är likaså nöjda med att ni på s. 67 fastställer att det nu inte finns några områden kvar som är passande för vindkraft. Vi hoppas att kommunen håller fast vid detta.

Av detta skäl bör skrivningen på s. 76 under värdetrakten Skissen justeras, ”Etableringar inom området, till exempel av vindkraftsanläggningar, ska så långt det är möjligt ske på sådant sätt att ekologiska samband inom värdetrakten blir kvar”. För att behålla trovärdigheten i kommunens nya policy och ställningstaganden bör partiet ” till exempel av vindkraftsanläggningar” strykas.

Kommunen har inte för avsikt att ändra något kring detta i översiktsplanen.

Korttidsregleringarna i Dalälven nedströms Näs

Eftersom Föreningen Trelänsleden/Hovnäs färja i stor utsträckning är beroende av en väl fungerande besöksnäring och ett utvecklat friluftsliv med fiske och vandring i det nedre Dalälvsområdet är det viktigt för oss att ni betonar att kommunen även fortsatt ska verka aktivt för att bevara och utveckla Nedre Dalälvsområdets unika natur- och kulturvärden, bl.a. som en tillgång för det rörliga friluftslivet (s. 74). Det är därför också bra att kommunen skriver att kraftverkens reglering och styrning av vattenflödet i Dalälven ska ske med stor hänsyn till djur, natur och turism, vilket innebär att ett naturligt vattenflöde i älven alltid ska vara utgångspunkten. I kommunens kommentarer i samrådsredogörelsen står också att ni delar uppfattningen att korttidsregleringen av vattenflödet i Dalälven behöver ses över och stöttar detta, i den mån det går, via påtryckningar mot ansvariga vattenkraftsbolag och i dialoger med länsstyrelsen. Tyvärr utnyttjar aktuella bolag situationen och hänvisar till de rådande (men otidsenliga, vår anm.) vattendomarna och framför påpassligt även sitt nationella ansvar som energiproducenter.

Det har vid ett flertal tillfällen hänt att färjetrafiken har tvingats stänga ner tillfälligt och oplanerat p.g.a. alltför

ojämna vattenflöden. År 2022 t.ex. hade färjan trettio stilleståndsdagar och 2023 stod färjan still hela vecka 33 (mest p.g.a. för höga flöden). Under den innevarande säsongen (2026) har färjetrafiken hittills varit avstängd vid sex tillfällen p.g.a. låga vattenflöden, orsakade av vattenkraftsbolagens agerande uppströms och säsongen är långt ifrån slut. Det gör livet onödigt krångligt för såväl fastboende som besökare.

Det ovan sagda bör även kompletteras med följande nackdelar med vattenkraftsbolagens hegemoni beträffande beslutsfattandet gällande vattenflödets omfattning i älven: Det är stora problem med korttidsregleringarna för såväl de bofasta som säsongsboende, och även för tillfälliga besökare och turister: fisket försvåras, fritidsbåtar ligger på torra land (där älven brukar flyta fram) eller hänger i luften i sina tampar vid bryggorna.

Kommunen anser att dessa negativa konsekvenser av en korttidsreglering redan framgår tydligt i översiktsplanen.

Även den unika ävjebroddsfloran är hotad p.g.a. de snabbt varierande amplituderna i älven, orsakade av de s.k. kortidsregleringarna. Denna flora är en övergripande beteckning för de strandlevande arterna ävjebrodd, nålsäv, ävjepilört, strandranunkel, fyrling, korsslamkrypa, nordlig resp. tretalig slamkrypa samt röd- och smålånke. Dessa arter fanns tidigare även uppströms Näs kraftstation, men efter regleringar där under 1980-talet är dessa numera borta, och finns nu endast nedströms Näs, där den nu också är hotad.

Kraftföretagens agerande innebär att även andra värden inom skyddade områden nedströms Näs drabbas såsom i naturreservatet och Natura 20000-området Bysjöholmarna–Fullsta, i riksintresset för naturvård Bysjön–Tyttboforsen och riksintresset för friluftsliv Nedre Dalälven liksom för det rörliga friluftslivet Området utmed Dalälven från Avesta till Skutskär. Nedströms Tyttboforsarna berörs även flera andra viktiga skyddsområden, bl.a. nationalparken Färnebofjärden.

Det ovan sagda är förstås väl känt av kommunen, men problemområdena är centrala i värnandet av naturvärden och värden för friluftslivet och besöksnäringen i det nedre Dalälvsområdet med omgivande marker. Det är därför bra att kommunen här tänker sig att ”även fortsatt verka aktivt för att bevara och utveckla Nedre Dalälvsområdets unika natur- och kulturvärden, bland annat som en tillgång för det rörliga friluftslivet” (s. 74 i ÖP).

Att kommunen här har en viktig uppgift framgår även av den egna skrivningen i ÖP, s. 66: ”Reglering och styrning av vattenkraftverken i Dalälven ska ske med stor hänsyn till djur, natur, boende och turism i deras närområden. För kommunen innebär det att ett normalt vattenflöde i älven alltid ska vara utgångspunkten.” Men också meningen: ”Kommunen anser att den korttidsreglering som idag sker

vid älvens vattenkraftverk ofta ger ett onaturligt vattenflöde, som inte är gynnsamt för riksintressets värden. Kraftverkens reglering behöver anpassas så att ett mer naturligt vattenflöde återskapas.” (s. 102). Det är bara att hoppas att det går att få gehör framöver för dessa relevanta synpunkter.

Klapperstensvallar och andra fossila strandvallar inom Skansenområdet

I kommunens nordöstra del ligger den skogliga värdetrakten Skissen, grönmarkerad på flera av ÖP:s planeringskartor. Strax sydväst härom ligger berget Skansen, som har givit namn åt det nu nedlagda vindkraftsprojektet, där berget ingick i projektområdets norra del. Berget, med krönparti och sluttningar, har omfattande och imponerande klapperstensvallar, inkl. ett s.k stentorg, där de mäktiga stenvallarna markerar de olika havsnivåerna i samband med isavsmältningen och den därpå följande landhöjningen. På bergets nedre sydöstsluttning ned mot sjön Sävsen syns beskedligare, men ändock tydliga strandvallar med mera finfördelat material. Hela Skansenområdet är ett synnerligen pedagogiskt exempel på hur de geologiska krafterna har verkat med det grövre materialet utmed krönpartierna (klapperstenen) och med alltmer finfördelat material nedåt. Bergets namn, Skansen, har tillkommit p.g.a. att lokalbefolkningen liknade de kraftiga klapperstensvallarna vid raserade murverk i en befästning. På berget finns även s.k. skjutskåror (gömslen) som användes vid fågeljakt. Således föreligger en kombination av natur- och kulturvärden vid Skansen av ovanlig art och med höga upplevelsevärden.

Vi föreslår att kommunen verkar för att få detta värdefulla område skyddat, och om så önskas kan relevant underlagsmaterial inskickas.

Kommunen noterar förslaget så att det kan övervägas i kommande planeringsstrategi för framtida arbete med översiktsplanen.

Kulturvägar i kommunen

I vårt förra remissvar redovisade vi tämligen detaljerat förekomsten av de s.k. kulturvägar i kommunen, som länsstyrelsen har utsett i samband med en riktad kulturhistorisk inventering av allmänna vägar. En redovisning av dessa kulturvägar, av stor betydelse för besöksnäringen inte minst, saknades fullständigt i kommunens samrådsversion av ÖP. I kommunens sammanställning av remissvaren, samrådsredogörelsen, svarar kommunen att man nöjer sig med att komplettera länsstyrelsens underlag om kommunens kulturvägar i den långa listan om olika slags underlag för arbetet med ÖP och det löpande planeringsarbetet. Kommunens motivering är att man har noterat att ”den ansetts som viktig i några olika yttranden” (s. 82–83). Det passiva förhållningssättet är anmärkningsvärt eftersom kommunen borde se länsstyrelsens utnämning av ett antal kulturvägar i Avesta kommun som något positivt eftersom det höjer det kulturhistoriska värdet inom omfattande landskapsavsnitt, förstärkt av att vägarna utgör viktiga linjeobjekt i landskapet

Kommunen anser fortsatt att detta är ett underlag att beakta vid framarbetande av förslag och att en redovisning bland övriga underlag är rätt nivå för översiktsplanen. De utpekade vägarna ses absolut som något värdefullt som på många olika sätt kan lyftas fram, till exempel för turism, men översiktsplanen är inte forumet för sådan marknadsföring.

och därmed karaktärsskapande. Att det även fortsatt verkar vara svårt att ta till sig värdet av förekomsten av dessa kulturvägar illustreras av följande partier i den nya granskningsversionen av ÖP:

Under Övriga allmänna vägar på s. 62 har kommunen en lämplig möjlighet att lägga in ett parti om kulturvägarna, som ett viktigt inslag i kommunens allmänna vägnät i anslutning till underrubriken Riksintressen, LIS och andra värden (notera rubrikens formulering andra värden, vår anm.). Under Generella ställningstaganden (s. 80) skriver man: ”Eventuella historiska byvägars sträckningar bör bibehållas.” Varför hålla fast vid skrivningen ”eventuella” eftersom det är helt uppenbart att sådana finns och då i första rummet de kulturvägar som är omnämnda ovan? Under den kulturhistoriska miljön K26 (s. 92) finner vi skrivningarna ”Bykärnorna och den ofta slingrande, ålderdomliga landsvägen (numera väg 712) åskådliggör en äldre byggnadskultur” och ”Vägen genom Djup och dess närområde bör behålla sin nuvarande sträckning”. Bedömningen bör gälla hela vägsträckningen inom område K26. Eftersom den aktuella sträckningen utgör en av de ovan omnämnda kulturvägarna borde detta omnämnas specifikt, vilket naturligtvis skulle stärka de intentioner som kommunen ändå uppenbarligen har. Det innebär att hela den aktuella sträckan av väg 712 inom område K26 bör redovisas. Under Ställningstagande noterar vi tacksamt att ”Färjan vid Hovnäs bör bibehållas”. Här finns det ju ett uppenbart samband mellan kulturvägen 712 och Hovnäs färja eftersom driften av färjan säkerställer den kommunikativa kopplingen över älven från väg 712 till västmannasidan. Vägen har således en särskild betydelse p.g.a. Hovnäs färja, som föreningen Trelänsleden driver.

Formulering kommer sig av att det i dessa områden oftast även finns andra vägar som inte har det utpekade värdet.

Kulturvägen 712 löper dessutom i sin helhet inom riksintresset för det rörliga friluftslivet och löper även utmed riksintresse för naturvården samt ansluter i sydöst till nationalparken Färnebofjärden. Kommunen borde marknadsföra väg 712 för vad den är – en kulturväg, vilket förstås gäller även de övriga utsedda kulturvägarna i kommunen.

Kanske borde kommunen göra en sådan marknadsföring, men översiktsplanen är inte forumet för detta.

Avesta kommuns kulturvägar utifrån länsstyrelsens bedömning: Väg 698 genom Brovallen, väg 703 Bäsinge-Rosshyttan, väg 730 Grytnäs kyrka-Stora Dicka, väg 731 Mästerbo- Grytnäs-Stusshyttan samt i By väg 710 By kyrka-Storbyn/Smedsbo via norra Österviken- Grönsinka, väg 712 Storbyn/Smedsbo-Hovnäs-Tyttbo/Stadarna samt väg 717 Horndals bruk-Fornby-Smedsbo vid Österviken.

Avslutningsvis för detta parti vill vi betona att det är mycket bra att färjan vid Hovnäs här lyfts fram på ett positivt sätt. Vi skulle dock gärna se att de kommunikativa funktionerna hade ett bredare fokus än framför allt transportfrågan, t.ex. mera om befolkningens rörelsemönster och -behov, men

också betydelsen för besöksnäringen och turismen. Det känns också bra att kommunen har planer på att ta fram ett nytt kulturmiljövårdsprogram, något som omnämns på ett par ställen i ÖP.

LIS-områdena

Hur de olika LIS-områdena betecknas är ju ingen stor fråga, men vi har ändå reagerat på vissa inkonsekventa exempel. I förra remissvaret föreslog vi att det otympliga området nr 13, med beteckningen ”Sluttning mot Rudusjön” ersätts med det smidigare och historiskt korrekta Rudu, eftersom Rudu gamla bytomt i sin helhet ligger inom det föreslagna LIS-området. Att Lantmäteriet har valt att sätta ut namnet Rudu längre norrut, i anslutning till några vid laga skiftet under 1800-talet från bytomten utflyttade gårdar är inte relevant. Kommunens kvarhållande vid den otympliga beteckningen förstärker snarare Lantmäteriets historiskt sett olämpliga placering av det gamla bynamnet. Jfr t.ex. Lantmäteriets olämpliga placering av bynamnet Storbyn i By socken. Namnet är utsatt vid vägkorsningen mot Gåsbo, i anslutning till några f.d. torp under Storbyn, i stället för intill och norr om sundet ovanför, där byn faktiskt ligger. Om ett LIS-område hade varit utlagt intill och öster om Storbyns bytomt skulle då kommunen ha valt beteckningen ”Sluttning mot Österviken” eller liknande i stället för ”Storbyn”?

Under planeringen verkar man inte ha insett att där Lantmäteriet har satt ut namnet Rudu är bebyggelsen sekundär i förhållande till bytomten (som delvis fortfarande är bebyggd). Därför möts vi av följande skrivning på s. 44, under huvudrubriken By och Näs bruk: ”Sydost om Rudu kan nya bostäder tillkomma. Det är dock viktigt att både ny och befintlig bebyggelse mellan Rudu och Näs Bruk anpassas, eller behåller, nu rådande skala och utformning. Denna plats är också ett LIS-område. Området berör till stor del jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd.” Området som i citatet betecknas ligga sydost om Rudu är i själva verket den ursprungliga bytomten. Man skriver alltså i praktiken att ”sydöst om Rudu ligger Rudu”. Den brukningsvärda jordbruksmarken i citatet utgörs till stor del av den överplöjda delen av bytomten, som bör betecknas som ”möjlig fornlämning”.

Man kan också fråga sig varför område 2, Södra Rossen, inte betecknas Rosslandet och varför nr 3, Södra Horndal, inte kallas för Tyskbo, där det faktiskt ligger. Beträffande de två dubbelområdena i Tyttboområdet, 15a–b resp. 16a–b, borde det sistnämnda betecknas Vreten–Tyttbo analogt med nr 15a–b Hovnäs–Gålsbo.

Kommunen håller fast vid de namn som satts på områdena i tidigare material. Vid en framtida översyn av delen med LIS-områden i översiktsplanen kan förslagen på andra namn tas med.

Kulturhistoriska miljöer

Efter att ha konsulterat arkeologisk expertis tipsar vi om att skrivningen under K26: ”Kring Björk finns även lämningar av primitiv järnframställning och Björks hytta” bör omformuleras enligt följande: ”Mellan Österviken och Björk samt vid Hovnäsudden finns ett flertal platser efter

Beskrivningen ändras inte nu, men vid en framtida översyn av delen med LIS-områden i översiktsplanen tas förslaget med.

blästbruk i form av förhistoriska järnframställningsplatser och i Björk finns lämningar efter Björks hytta.” Dessutom bör följande tilläggas: ”Nedanför Sisselbo, mot Österviken, ligger ett av de få gravfälten i Folkare med dateringar från folkvandringstid och vendeltid.” (Se Folkareboken, s. 118–119, utgiven av Avesta kommun.) Ol-Matsgården är felstavat och ska endast innehålla en t-bokstav (kan bero på felstavning redan i kulturmiljöprogrammet från 1970-talet).	
Under K18 Buskbo bör följande citat justeras: ”På uddens västra sida finns två röseliknande gravar, som kan härröra från bronsålder - järnålder. Gravarna visar hur kolonisationen av Dalarna skedde längs vattendragen.” Bör ersättas med: ”På uddens västra sida finns två röseliknande gravar, som härrör från järnåldern.” (Se vidare i Folkareboken, s. 116–118.)	Beskrivningen ändras inte nu, men vid en framtida översyn av delen med LIS-områden i översiktsplanen tas förslaget med.
Riksintressen för kulturmiljövården Här bör text under By-bygden (K2) justeras p.g.a. felaktiga uppgifter och förlegade uttryck: ”I området ingår även lågtekniska järnframställningsplatser, däribland en välbevarad hyttruin vid Rosse, och gravfält från yngre järnålder, däribland gravfältet i Djupvik som är ett av de största och mest välbevarade i Folkarebygden.” Texten bör ersättas med följande skrivning: ”I området ingår blästplatser efter förhistorisk järnframställning, den välbevarade hyttruinen i Rosse och det välbevarade och för bygden stora gravfältet i Djupvik intill hembygdsgården med dateringar till 500- och 600-talet, äldre vendeltid.” (Se vidare Folkareboken s. 120.) Uttrycket lågtekniska är förlegat och används inte längre vid nyskrivningar, ej heller primitiv järnframställning som är ännu äldre. Hyttruinen vid Rosse har inget med blästplatserna att göra. Inom riksintresset finns endast ett gravfält – det vid Djupvik.	Texten är den beslutade värdebeskrivning som finns av riksintresset och sådan kan bara ändras av den utpekande myndigheten, i detta fall Riksantikvarieämbetet.

G 19. LRF Avesta

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
LRF Avesta noterar att i första samrådsrundan så ger kommunen oss rätt i vissa saker och det är glädjande. Vi anser dock att kommunen bör vara tydligare och kunna formulera Målbilder eller Ställningstagande i frågor som kommunen svarat att det ska hanteras på annat sätt. Först lite statistik: Statistiken hämtad från LRF:s kommunstatistik framtagen av SCB 2024 Jordbruket i Avesta bestod 2024 av 215 olika företag med drygt 300 anställda inom jord- och skogsbruk samt trädgårdsnäringen. Företagarnas medelålder 2024 var 57 år. Den brukade arealen var ca 40 000 ha skog och 21 300 ha övrig areal för odling av spannmål och gräs. Betesmarker räknas in i detta samt mark som ligger i träda. 2024 fanns i Avesta ca 2850 nötkreatur vara ca 300 mjölkkor. En stor producent av ägg finns samt ett antal mindre. En stor	

producent av potatis finns. Produktion av får och lamm finns men är nedåtgående pga väldigt dålig lönsamhet. Avesta saknar i dagsläget produktion svin och fjäderfä. Produktion av grönsaker, frukt och bär finns inte heller, annat än som hobbyodlingar.	
I samrådsredogörelsen ser vi att Avesta kommun är på gång att ta fram en kommunal livsmedelsstrategi, det är bra. LRF vill att kommunen inom ramen för arbetet med Översiktsplanen, eller inom Livsmedelsstrategin, karterar och anger strategiska anläggningar för livsmedelsförsörjningen (ta hjälp av LRF Avesta) som finns i kommunen och även närliggande kommuner för att säkra olika stråk för framkomlighet. Vi har t.ex Bäsinge slakteri och spannmålssilos i Krylbo, Sala och Hedemora samt mejeri i Grådö, Hedemora kommun. Det är viktigt att det som den kommunala livsmedelsstrategin kommer fram till måste inarbetas i och påverka Översiktsplanen.	Kommunen anser att en sådan kartering, om den ska ske, ska göras i arbetet med livsmedelsstrategin. Denna strategi kommer sedan att vara ett underlag för framtida arbete med översiktsplanen.
För att säkra livsmedelshanteringen behöver hela infrastrukturkedjan fungera. Därför behöver kommunen identifiera strategiska punkter i dialog med andra myndigheter vad gäller vägar, broar och Dalälvens reglering. Detta kan och bör framgå som en Målbild eller ett Ställningstagande i Översiktsplanen.	Strategiskt viktig infrastruktur, som vägar, järnvägar och broar, inom kommunen lyfts fram i översiktsplanen. Arbete med strategisk robusthet sker mer uttalat i andra arbeten.
Omvärldsläget förändras och försämras i en rasande takt nu. Krig, värmerekord på land och i de stora haven rapporteras hela tiden. Stora bränder och stora översvämningar som förstör jordbruksmark i andra delar av världen. Därför behöver all åkermark, oavsett brukningsvärde, undantas från exploatering. Skogsmark och omvandling av redan exploaterad mark ska var förstahandsvalet. Vi läser i hållbarhetsbedömning gjord av WSP och även i remissvar från Länsstyrelsen, att de är kritiska till att kommunen inte tydligt tar ställning för att jordbruksmark skall skyddas och bevaras. Den ska givetvis brukas och för detta krävs efterfrågan och lönsamhet.	
LRF Avesta vill att kommunen gör ett Ställningstagande i Översiktsplanen att jordbruksmark oavsett brukningsvärde, undantas från exploatering. Tidsperspektivet för en Översiktsplan är långt och mycket kan ha hänt 10 år framåt i tiden. Då blir det extra viktigt att värna jordbruksmark/matjord framför allt i ett län och en kommun som vår med förhållandevis mycket skog och lite jordbruksmark.	Kommunen inför inget sådant ställningstagande. Detta då det ibland finns behov av att ta jordbruksmark i anspråk och då kan det dels finnas jordbruksmark som inte ska klassas som brukningsvärd och ibland kan det allmänna intresset av en viss exploatering faktiskt väga tyngre än det allmänna intresset av bevarad jordbruksmark.
LRF Avesta anser därför att planprogrammet för Månsbo Gärde, Avestas bästa jordbruksmark, ska rivas upp.	Planprogrammet, som är godkänt av kommunfullmäktige, visar enligt Avesta kommun en väl genomarbetad lösning för en större expansion av Avesta utan att bebyggelsen breder ut sig ytterligare, så kallad ”urban sprawl”. Något som då också skulle behöva ske på åkermark.

Broar Broarna i kommunen behöver ha kontinuerligt underhåll, både de som kommunen ansvarar för och de som staten ansvarar för. Framkomlighet över Dalälven är en förutsättning för att driva företag i hela kommunen. Här vill vi att kommunen beskriver viktiga stråk, sårbarheter och förtydligar vad kommunen själv har mandat över och vad som behöver tas i dialog med Trafikverket.	Viktiga stråk har identifierats i översiktsplanen och vilka av dessa som kommunen har ansvar för är lätt att se i olika planeringsunderlag. Kommunen väljer att inte peka ut sårbarheter i översiktsplanen och anser att arbete med detta sker bäst i andra forum.

G 20. Privatperson 1

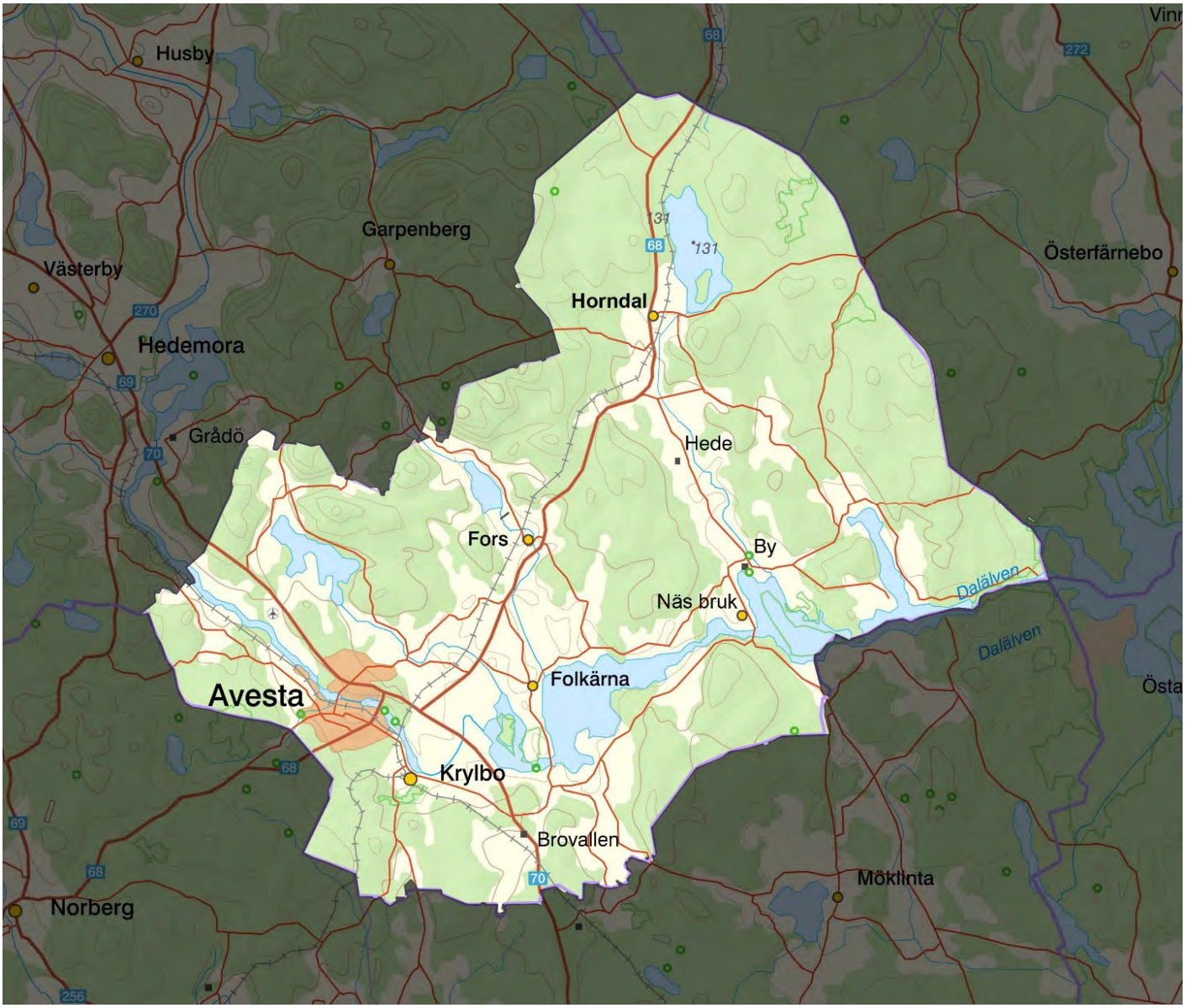
Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Förslag till LIS område, Nävden. Såg att ni tagit bort det tidigare föreslagna LIS området Ryttnäset vid Nävden och kommer här med ett förslag som jag anser måste vara mycket bättre (enligt de kriterier som skall uppfyllas)i nära anslutning till det tidigare förslaget. Marken mot Nävden (Axelsboviken ,Nothusviken och Källviken) Axelsbo 2:1 och Axelsbo 1:3 är förslaget, se bifogad karta. - Här finns redan gott om bebyggelse inom strandskyddet vilket gör skillnaden minimal om området skulle få strandskyddsdispens. Det finns flera vägar + skogsväg som redan brytit strandskyddet. Här finns närhet till Kommunalt vatten och avlopp, - El finns som klarar utbyggnad - Väg finns i nära anslutning till samtliga möjliga "tomter" - Närmare till skola, affärer och många arbeten än något annat föreslaget LIS område. - Marken består av ett hygge med väldigt svåra förutsättningar för att driva ett ekonomiskt försvarbart skogsbruk då marken är i princip bara sten och ligger högt så de träd som lyckas växa till sig blåser ofta omkull vid kraftigare vindar. Den svåra terrängen i skogen gör också att det finns mer eller mindre inga stigar etc som används för friluftsliv eller likn som det ser ut idag. I.o.m att skogen nyligen är avverkad har redan hänsyn till djur och växtliv redan tagits och ev byggnationer skulle som det ser ut nu göra minsta möjliga påverkan. Åkermarken består av väldigt små och kuperade åkrar som sedan många år tillbaka inte brukas för varken djurfoder eller annan odling. Flera lantbrukare i området har givits möjlighet få använda och ta foder men ingen har ens varit	Förslaget tas inte in i översiktsplanen i detta skede eftersom det skulle medföra krav på att en ny utställning, som ska vara i minst två månader, behöver genomföras. Förslaget noteras dock inför det fortsatt kontinuerliga arbetet med översiktsplanen.

intresserad pga de dåliga förutsättningarna så åkrarna har endast stått i vall som på sensommaren putsas ner , dvs gräset klipps ner men tas inte tillvara. - Ägare och brukare av marken ser positivt på ett ev LIS område här. Det finns redan flera som frågat om att få köpa mark för tomter på fastigheterna, det finns även ett intresse för att starta en camping vilket idag helt saknas i Avesta och helt klart skulle göra Avesta mer attraktivt. Skulle jordbruksmarken mot förmodan anses som brukningsvärd så skulle ju enbart den norra delen av marken på Axelsbo 1:2 ,udden som gränsar mellan Nothusviken och Källviken som redan är bebodd samt marken mot viken i Källviken kunna vara ett alternativ då den marken enbart består av skogshyggen. Ge kommuninnevånarna så attraktiva bostadsförutsättningar att de väljer att stanna kvar i kommunen Attrahera till inflyttning i kommunen, exempelvis för att tillgodose kommunens och företagens behov av kvalificerad arbetskraft Ge kommuninnevånare och andra möjlighet att bygga fritidshus i attraktiva lägen i kommunen Möjliggöra etablering/utveckling av företag som är beroende av vattennära lägen Möjliggöra övriga verksamheter, till exempel olika turistverksamheter, som lockar besökare och ger underlag för både själva verksamheten och övrig service	

G 21. Privatperson 2

Yttrande	*Bemötande/Beaktande*
Ang. ”Livsmedelsstrategin 2.0”. Jag var en av dom som tidigare skrev om att ni inte tagit upp så mycket kring livsmedelsberedskap och matresiliens i den tidigare versionen. Nu har ni skrivit in att ”Livsmedelsstrategin 2.0” är ett viktigt mål av de ”nationella målen”. Jättebra att Avesta kommun inte sen skriver vidare om just detta 2.0 för det är raka motsatsen till just matresiliens, hållbarhet, småskaligt jordbruk, och folkhälsa. Se ett urval av länkar på kritik den fått nedan.	
Ang. ”Kulturhistoriska miljöer” Svårt att se på kartan men det ser inte riktigt ut som att en del av fornlämningen i Rosse är med i området K22. Se bifogad screenshot från Lantmäteriet med inringat område.	Fornlämningar visas inte i kartan för till exempel område K22 utan de finns redovisade genom symboler under Riksintressen, LIS och andra värden – Andra värden – Övriga kulturmiljövärden. Dessutom syns fornlämningar i underlagskartan från Lantmäteriet. De är dock svåra att se i

	dokumentet då kartans skala inte medger det. I den digitala plattformen kan de ses i underlagskartan vid zoomning.
Och i relation till ovan. Ang. ”sammanhängande bebyggelse i By och Näs” Vadsbro område 10, Område NBB2 i By ligger fortsatt till stora delar över 1. Fornlämning 2. Jordbruks-betesmark 3. Andra redan bebyggda tomter. Okej, det står att det ska prövas i detaljplanearbete men jag förstår inte varför området ligger utsträckt till stora delar över fornlämning och annan mark och tomter som inte är kommunens? Men det kanske är så det ritas för att visa på ”förtätning”, att man tar med en massa mark runtomkring där det inte är tillåtet eller går att bygga?	Området har pekats ut för möjlig förändring i en skala som passar för en översiktsplan och i detta ligger ofta att flera mer detaljerade frågor återstår att utreda i ett eventuellt fortsatt planarbete. För att inte vara för detaljerat pekas förändringsområden ofta ut så att även viss befintlig byggnation omfattas, även om syftet är att möjliggöra utveckling inom ej bebyggda delområden. Översiktsplaner visar hur kommuner ser att en utveckling kan ske på ett lämpligt sätt sett ur ett allmänt perspektiv och det innebär ofta att mark som inte är kommunens pekas ut för detta. För att eventuell förändring ska ske i sådana områden krävs då att berörda markägare har intresse av det.

Vårt framtida Avesta

Översiktsplan 2040 för Avesta kommun

Antagandehandling

AVESTA KOMMUN

Innehåll

Sidan

Inledning
- Välkommen till planförslaget 4
- Om översiktsplanen 6
- Kommunala mål 9
- Kommunens bostadsförsörjning 10
- Regionala mål, planer och program 12
- Nationella mål, planer och program 14
- Barnkonventionen 16
- Globala mål 18
- Korta fakta om Avesta kommun 19
- Vanliga frågor och Ordförklaringar 21

Utvecklingsinriktning 22
- Utvecklingsstrategier 24

Mark- och vattenanvändning 26
- Mångfunktionell bebyggelse 28
- Sammanhängande bostadsbebyggelse 42
- Verksamheter och industri 50
- Transportinfrastruktur 58
- Tekniska anläggningar 64
- Natur och Friluftsliv 71
- Landsbygd 78
- Kulturhistoriska miljöer 80
- Vatten 93

Riksintressen, LIS och Andra värden 96
- Riksintressen 98
- LIS 116
- Andra värden 142

Genomförande 160

Konsekvenser 161

Underlag och Dialog
- Underlag 162
- Tidig dialog 164
- Samråd 166
- Granskning 167
- Länsstyrelsens granskningsyttrande 168

Välkommen till Avesta kommuns översiktsplan

Detta är kommunens översiktsplan som i första hand visar kommunens syn på hur mark och vatten ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är inte ett juridiskt bindande, vilket innebär att ställningstaganden och utpekanden som görs i översiktsplanen inte är tvingande för någon att följa. Trots detta så lägger översiktsplanen grunden för allt efterföljande arbete inom olika nivåer av samhällsplanering och prövning av olika tillstånd som rör hur mark- och vatten används.

Förord

Avesta kommun står inför en spännande och utmanande framtid, där vi tillsammans formar och utvecklar vår gemensamma boendemiljö. Översiktsplanen är ett viktigt verktyg för att vägleda och styra den framtida utvecklingen inom kommunen, och den utgör grunden för vårt arbete med att skapa en hållbar och trivsam livsmiljö för alla.

I översiktsplanen har vi lagt vikt vid att sammanföra de olika hållbarhetsdimensionerna; ekonomisk, social och miljömässig. Vi är övertygade om att genomtänkta, balanserade och väl förankrade idéer för vår kommande utveckling är nyckeln till en stark och livskraftig kommun.

Vi är medvetna om de utmaningar som vi står inför i fråga om befolkningsutveckling, arbetstillfällen, klimatförändringar och ökad ojämlikhet. I översiktsplanen har vi försökt att formulera tydliga mål och strategier för att hantera dessa utmaningar och skapa förutsättningar för både en växande kommun och en mer hållbar kommun.

Vi vill betona vikten av att bevara och stärka vårt unika kulturhistoriska arv, våra höga naturvärden och vårt rika friluftsliv samtidigt som vi öppnar upp för utveckling genom nya idéer och breda möjligheter. Avesta kommun ska vara en plats där vi tar vara på våra resurser och ser framåt mot en mer hållbar framtid.

Vi ser att översiktsplanen ska vara ett levande dokument, som kontinuerligt utvecklas och anpassas i takt med förändringar och nya insikter, såväl inom kommunen som på nationell och regional nivå. Vi ser fram emot att arbeta tillsammans för att förverkliga våra gemensamma visioner om ett ännu bättre Avesta.

Tillsammans kan vi skapa en kommun där vi tillsammans bygger en framtid att vara stolta över, där alla har möjlighet att växa och trivas och hållbarhet genomsyrar allt vi gör.

Avesta kommun

Projektorganisation

Arbetsgrupp
Peter Granqvist, V-Dala, *projektledare*
Maryam Muhammed, Tillväxt
Maria Hellsten, Avesta Vatten
Aino Leijon, V-Dala
Anders Åkerström, Tillväxt
Philip Reinertz, Tillväxt
Peter Klintberg, V-Dala
Erica Hallgren, Kommunkansliet

Lina Malm, projektledare WSP
Ebba Älvgren, WSP
Filippa Andersson, WSP
Cecilia Eriksson, WSP
Charlotta Gustavson, WSP
Sofia Nou, WSP

Styrgrupp (kcl)
Marie Truedsson, kommundirektör
Björn Hansson, Bildningschef
Anna-Karin Stillfors, Omsorgschef
Josefine Lissbol, VD Avesta Vatten
Petter Isacson, Chef V-Dala
Fredrik Rooslien, Plan- och byggchef
Linda Nilsson, VD GBAB & AIAB
Sofie Jutner, Näringslivschef
Jessica Eriksson, HR-chef
Daniel Vikström, Ekonomichef

Politisk styrgrupp (SPU)
Blerta Krenzi (S)
Patrik Sundin (S)
Lars-Åke Carlsson (C)
Gunilla Berglund (C)
Johan Thomasson (M)
Johannes Kotschy (M)

Inledning

Om översiktsplanen

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan. En översiktsplan ska redovisa huvuddragen i mark- och vattenanvändningen inom kommunen, peka ut områden för vidare utveckling av bland annat bostäder, infrastruktur, verksamheter och grönområden samt uppmärksamma områden och platser där viktiga funktioner och värden ska bevaras och utvecklas.

Genom att översiktsplanen omfattar hela kommunen bidrar den till en skapa en samlad strategi för hur utvecklingen av kommunens framtida mark- och vattenanvändning ska se ut. Den beskriver både förutsättningar, ställningstaganden och konsekvenser av kommunens långsiktiga planering.

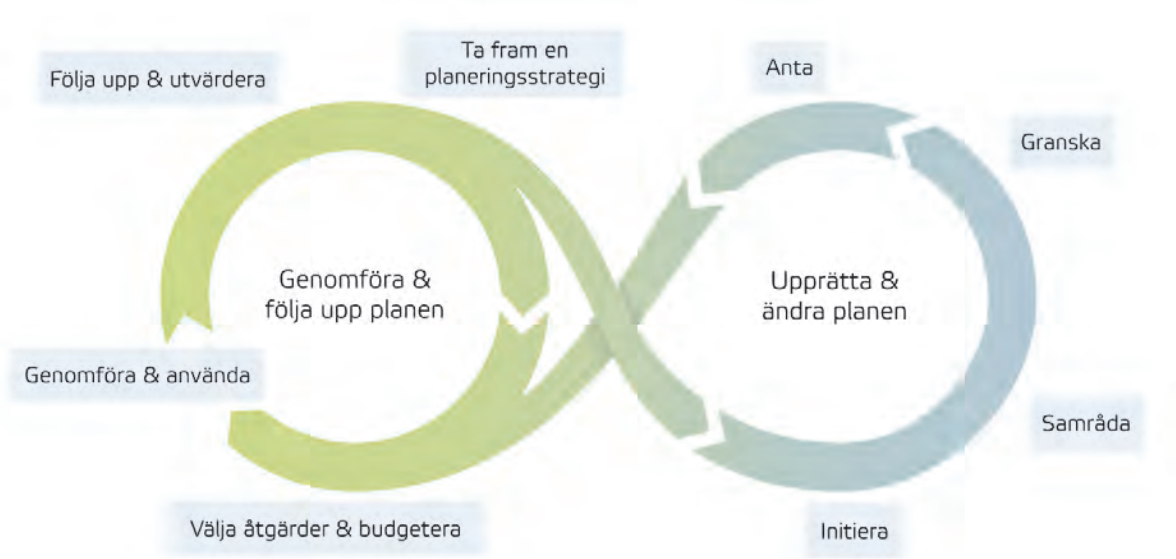
Översiktsplanen är inte juridiskt bindande, men ska ange inriktning för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön och är vägledande vid detaljplanering och bygglov.

Mer ingående information om översiktsplaner, varför de görs, vad de ska innehålla mm, finns att hitta på Boverkets hemsida, www.boverket.se

Arbetet med att ta fram en översiktsplan

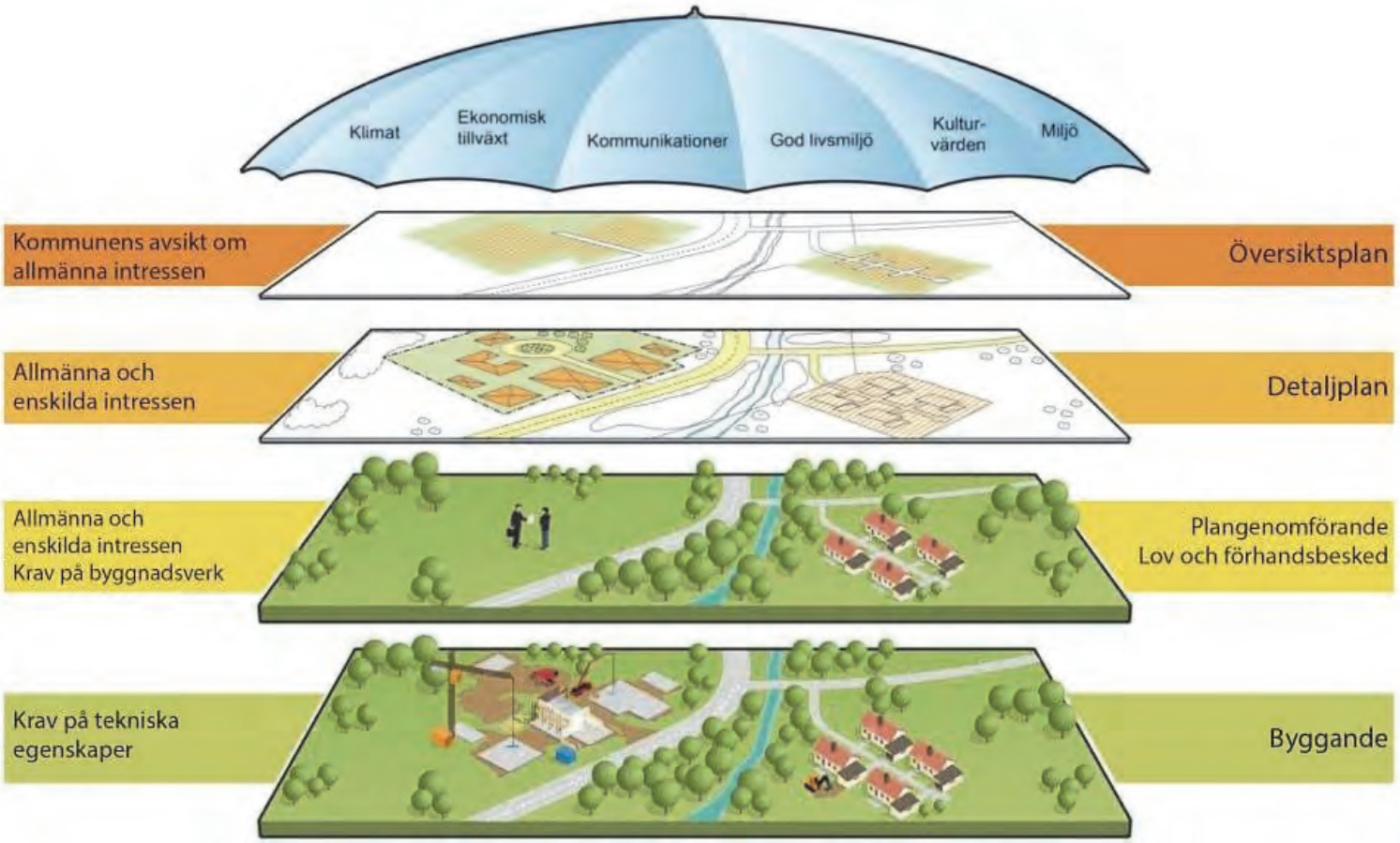
När en översiktsplan upprättas, eller ändra, ska kommunen samråda med bland andra länsstyrelsen, regionala organ och grannkommuner. Kommunens invånare ska också ges chansen att delta i samrådet. Det som framförs under samrådet ska dokumenteras i en samrådsredogörelse och därefter görs de ändringar kommunen anser befogade innan ett slutligt förslag tillgängliggörs för granskning.

Plan- och bygglagen anger också att översiktsplanen ska hållas aktuell. Senast två år efter ett ordinarie val, med början efter valet 2022, ska kommunen ha tagit fram en planeringsstrategi som bland annat redogör för planens aktualitet, men också hur kommunen tänker fortsätta arbeta med översiktsplaneringen. Om kommunen istället antar en ny översiktsplan under denna tidsperiod behöver ingen planeringsstrategi tas fram i den mandatperioden. Ett sätt att hålla översiktsplanen aktuell är att ändra den för ett delområde där planeringsbehoven är störst, eller göra ett tillägg för en fråga som saknas eller inte är tillräckligt behandlad. På så sätt hålls planen aktuell genom en rullande planeringsprocess, där uppföljning och utvärdering leder till successiva ändringar enligt beslutad planeringsstrategi.

Bilden illustrerar ett arbetssätt för att kontinuerligt arbeta med översiktsplanen (Boverket)

Mer ingående information om planprocessen och en kontinuerlig översiktsplanering finns att hitta på Boverkets hemsida, www.boverket.se

Klimat
Ekonomisk tillväxt
Kommunikationer
God livsmiljö
Kultur-värden
Miljö
Kommunens avsikt om allmänna intressen
Översiktsplan
Allmänna och enskilda intressen
Detaljplan
Allmänna och enskilda intressen
Krav på byggnadsverk
Plangenomförande
Lov och förhandsbesked
Krav på tekniska egenskaper
Byggande

Läsanvisning

Översiktsplanen innehåller sju kapitel som behandlar olika typer av teman, frågeställningar och ställningstaganden. Det första kapitlet är själva inledningen på översiktsplanen, med information om översiktsplanering i stort, kommunala mål, regionala, nationella och globala mål, planer och program av betydelse för översiktsplanen samt kortfattade fakta om kommunen idag.

I det andra kapitlet behandlas kommunens utvecklingsinriktning för bebyggelseutveckling, kommunikationer samt natur och friluftsliv. I avsnittet finns även kommunens beslutade utvecklingsstrategier för översiktsplanen. Utvecklingsinriktning och utvecklingsstrategier har tillsammans varit vägledande i arbetet med översiktsplanens förslag till mark- och vattenanvändning.

I det tredje kapitlet behandlas förslag om kommunens mark- och vattenanvändning i nio olika avsnitt som utgörs av; Mångfunktionell bebyggelse, Sammanhängande bostadsbebyggelse, Verksamheter och industri, Transportinfrastruktur, Tekniska anläggningar, Natur och Friluftsliv, Landsbygd, Kulturhistoriska miljöer och Vatten. I kapitlets olika avsnitt finns även listat delar av kapitel fyra, Riksintressen, LIS och Andra värden, som berörs. Dessa har vägts in som förutsättningar i analyser av olika förslag till förändringar och ställningstaganden, men specifika ställningstaganden för listade Riksintressen, LIS och Andra värden finns att läsa i kapitel fyra.

Kapitel fyra redovisar Riksintressen, LIS och Andra värden som är av betydelse för kommunen, till exempel naturreservat, strandskydd, fornlämningar och byggnadsminnen. I kapitlet redovisas även andra faktorer och omständigheter som är av betydelse för kommunen. Exempel på detta kan vara saker som innebär risker såsom översvämningar, skyfall och transportleder för farligt gods.

I kapitel fem behandlas de arbete som ska ske efter översiktsplanen är klar och beslutad av kommunfullmäktige. Det handlar bland annat om att kommunen kommer att behöva planera och prioritera genomförandet av översiktsplanen.

I kapitel sex behandlas de konsekvenser som planförslaget kan innebära ur ett miljömässigt perspektiv som följer regelverket för en miljökonsekvensbeskrivning. Utöver det undersöks även planens eventuella konsekvenser ur ett socialt och ekonomiskt hållbarhetsperspektiv genom en så kallad hållbarhetsbedömning.

I det sjunde och sista kapitlet redovisas en listning av olika former av underlag som beaktats i arbetet, resultatet av den tidiga dialog som kommunen genomförde tidigt under år 2023, av samrådet som pågick under våren 2025, granskningen som hölls sommaren 2026 samt länsstyrelsens granskningsyttrande.

Översiktsplanen är i första hand digital och ska läsas i den digitala plattformen. Det dokument som finns är avsett för utskrift, där då kartor och texter hamnar korrekt i förhållande till varandra på olika uppslag. Dokumentet blir mindre tydligt om det läses i pdf-format på dator eller andra skärmar.

Översiktsplanens kartor

De kartor som finns till översiktsplanen kan dels ses för respektive ämne *Utvecklingsinriktning, Mark- och vattenanvändning* samt *Riksintressen, LIS och andra värden*. Sedan finns kartobjekt kopplat till de textavsnitt som hör till olika områden i översiktsplanen. I nedre högra delen av kartorna finns teckenförklaring, i den övre vänstra delen finns verktyg för att använda kartorna och i övre högra delen finns bland annat mer information om hur kartfunktionen fungerar.

Det går också att visa och tända lager till andra kapitel i varje karta, till exempel att tända riksintressen i kartan för mark- och vattenanvändning, genom att klicka på ”Visa alla lager” nere till höger och välja vad som ska visas.

Hantering av tidigare tillägg och fördjupningar

Översiktsplanen från år 2007 har innehållit ett antal tillägg och fördjupningar. Dessa införlivas i den nya översiktsplanen, i den mån de fortfarande är aktuella, på ett sätt som är tydligt och lätt att förstå. Tidigare tillägg för vindkraft är ett informationsfyllt och genomarbetat material som kan utgöra underlag för prövning av olika större projekt, inklusive vindkraftsprojekt där inga särskilda områden nu pekats ut i översiktsplanen.

Relation till olika program och stadsplan

De av kommunfullmäktige antagna plandokumenten *Avesta Stadsplan, Program för Koppardalen* och *Program för Krylbo - Utveckling mot en lockande, grön, miljövänlig ekostadsdel* ska ses som ett komplement till översiktsplanen då de, på en mer detaljerad nivå, visar vilken bebyggelseutveckling som kommunen vill se i dessa områden.

Innehållet i dessa dokument har tagits fram genom omfattande medborgardialog och beslutats med bred politisk förankring.

Kommunala mål

Nedan presenteras delar av kommunens vision och kommunala mål som är relevanta för översiktsplanen och dess sikte på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Vision och redovisade mål finns med som del i kommunens dokument ”Mål och budget för 2024–2026”, och kan läsas i sin helhet på kommunens webbplats.

Avesta kan ännu bättre

Avesta kommun ska vara en plats för alla, där vi både gör vår plikt och kräver vår rätt.

Hela den bygd som utgör Avesta kommun – Folkarebygden – ska erbjuda trygghet att bo och verka, att växa upp i och bli en del av. Starka band knyter samman stad, tätorter och landsbygd.

Alla vi som bor här delar både utmaningar och möjligheter. Tillsammans kan vi skapa jämlika och hållbara lösningar.

Alla människor har lika värde. Varje invånare i Avesta kommun är viktig för oss.

Vår målbild är att Avesta ska vara södra Dalarnas och norra Västmanlands regioncentra med starkt näringsliv, attraktiva boenden, brett fritids- och kulturutbud och goda möjligheter att pendla kollektivt.

Målområden 2024 – 2026 bygger på det 75-punktsprogram som visar vad den styrande majoriteten vill åstadkomma under mandatperioden. Till varje målområde finns mål och måluppfyllelse. Hållbarhet är en viktig fråga i Avesta och för att tydliggöra hur kommunens verksamheter bidrar till hållbarhet är de globala målen i Agenda 2030 kopplade till respektive målområde.

Kommunövergripande mål

Ett växande Avesta - Avesta kommun ska ha ett starkt näringsliv för lokal hållbar tillväxt.
Genom god samverkan mellan kommunen, lokala näringslivet och andra aktörer kan varje människa hitta sin väg till egen försörjning. Med välfungerande kollektivtrafik ger vi möjlighet till pendling och boende i såväl stad som landsbygd.

Ett hållbart Avesta - Avesta ska vara en klimatsmart kommun.
Vi ska underlätta för medborgare att minska sin klimatpåverkan. Det ska vara lätt att göra rätt.

Ett kulturellt levande Avesta - Avesta ska ha ett levande kultur- och fritidsliv.
I Avesta ges både barn och vuxna möjlighet till aktiva och hälsofrämjande liv och har möjlighet att ta del av Folkarebygdens stora och imponerande fritid- och kulturutbud.

Ett tryggt Avesta - Det ska vara tryggt och säkert i Avesta kommun.
I Avesta är människor trygga och behöver inte oroa sig för att utsättas för brott. I samverkan med samhällets andra aktörer arbetar Avesta kommun för att förebygga och bekämpa brottslighet.

Härutöver finns ett särskilt tydliggjort politiskt mål, med direkt koppling mot översiktsplanen, som anger att åkermark med god produktivitet inte ska bebyggas.

Jordbruksmark och livsmedelsberedskap

Jordbruksmark är en ändlig resurs av strategisk betydelse, både för den lokala näringen och för nationell säkerhet. Mot bakgrund av en föränderlig geopolitisk omvärld blir frågor om civil beredskap och en robust livsmedelsförsörjning allt viktigare. Att värna produktiv jordbruksmark är därför en central utgångspunkt för att stärka Sveriges självförsörjningsgrad och förmåga att hantera kriser.

Utöver beredskapsaspekten är bevarandet av odlingslandskapet viktigt för att stödja det småskaliga jordbruket och skapa förutsättningar för lokala producenter att verka och försörja sig. Genom att låta jordbruksmarkens värde väga tungt i den fysiska planeringen bidrar kommunen till en ansvarsfull hushållning med resurser, där målet är att så långt som möjligt trygga tillgången till lokalt producerade livsmedel för framtida generationer.

Beaktande av målen i översiktsplanen

Kommunens mål, liksom flera olika kommunala planer, policys och strategidokument, har vägts in i de analyser som föregått olika utpekande av bevarad, utvecklad eller ändrad markanvändning i avsnittet Mark- och vattenanvändning.

Kommunens bostadsförsörjning

Bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet är ett allmänt intresse i plan- och bygglagen (PBL), och alla kommuner ska, enligt lag, ha antagna riktlinjer för bostadsförsörjningen. Dessa riktlinjer ska sedan vara vägledande, bland annat i arbetet med översiktsplanen, när det gäller att främja bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet och av översiktsplanen ska då framgå hur kommunen avser tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder.

Översiktsplaneringen är alltså ett viktigt instrument för kommunen när det gäller att förbereda och genomföra kommunens bostadspolitiska intentioner. Både översiktsplanen och riktlinjerna för bostadsförsörjningen behövs för att nå kommunens bostadspolitiska mål.

Avesta kommun har idag ett tidigare framtaget bostadsförsörjningsprogram som getts förläng giltighetstid vid ett par tillfällen de senaste åren. Arbete med att ta fram handlingsplan för bostadsförsörjning enligt gällande lagkrav pågår.

Det arbete som pågår verkar peka mot att möjligheten att bygga nya bostäder av olika former är god i nuläget. Men om/när konjunkturen vänder uppåt finns troligen en risk för snar brist på tomter för enbostadshus. Främst då i centrala Avesta, inkluderat bostadsområdena Högbo och Skogsbo/Rutbo.

Utbudet av lägenheter är sannolikt i balans med efterfrågan i nuläget, det vill säga under år 2025. Tidigare brist på normalstora lägenheter kan dock sannolikt snabbt bli verklighet igen om kommunens befolkningsutveckling ändras och om/när konjunkturen vänder uppåt.

Sannolikt råder fortsatt en viss skevhet mellan efterfrågan och tillgång för extra stora lägenheter till en lägre boendekostnad. Med andra ord finns troligen en fortsatt trångboddhet i vissa områden.

Då många flerbostadshus i kommunen är äldre, ofta byggda i tre våningar, är utbudet av lägenheter med tillgång till hiss begränsat och i detta finns en stor sannolikhet att det råder brist på bostäder med erforderlig tillgänglighet i förhållande till såväl nuvarande som kommande efterfrågan. Inte minst då kommunen, precis som större delen av landet, har en demografisk utveckling som pekar mot en alltmer åldrande befolkning, vilket då ytterligare ökar behovet av tillgängliga bostäder.

Kanske finns även en missmatchning mellan efterfrågan och utbud av bostäder för särskilda boendelösningar, ofta kopplat till socialtjänstens arbete, då inte heller det är en ovanlig situation runt om i landet.

Regionala mål, planer och program

Nedan presenteras regionala mål som är relevanta för översiktsplanen.

Dalastrategin 2030

Dalastrategin är Dalarnas regionala utvecklingsstrategi och har sin grund i det uppdrag som Region Dalarna har från regering och riksdag att utarbeta och fastställa en regional utvecklingsstrategi för länet, samt samordna genomförandet och uppföljningen av strategin. Den ska vägleda kommuner, näringsliv, akademi, det civila samhället samt länsstyrelse och andra statliga myndigheter i det gemensamma arbetet med regional utveckling.

Strategin visar en gemensam vilja och inriktning för länets utveckling som lyder; *Med Dalastrategin som gemensam bas samhandlar vi mot 2030 och ett hållbart Dalarna med utvecklingskraft i alla delar av länet*.

Inom ramen för arbetet mot detta finns tre målområden:

- Ett klimatsmart Dalarna
- Ett konkurrenskraftigt Dalarna
- Ett sammanhållet Dalarna

Därutöver anges fyra vägledande principer som ska utgöra grunden för samhandling och ge kraft i förändringsarbetet:

- Vi utövar ett ledarskap som kännetecknas av tillit och möjliggörande
- Vi arbetar kunskapsbaserat, samtidigt som vi har ett utforskande angreppssätt
- Vi tar tillvara olika platsers förutsättningar och möjligheter
- Vi tar tillvara människors drivkraft, kompetens och engagemang

Regional systemanalys Dalarna 2016 (med komplettering 2021)

Systemanalysen är en politiskt förankrad utvecklingsstrategi för regionens transportsystem som främst används som underlag för den långsiktiga planeringen och prioriteringen till Nationell plan och länsplan. I den framgår då både prioriteringarna för det regionala vägnätet och för det nationella vägnätet och järnvägar.

Länsplaner för regional transportinfrastruktur för perioden 2022-2033

Regeringen gav i juni 2021 regionerna i uppdrag att ta fram nya trafikslagsövergripande länsplaner för regional transportinfrastruktur för perioden 2022-2033. Planen visar, tillsammans med regeringens nationella transportplan, vilka investeringar som ska göras i Dalarna under åren fram till 2033.

Länsplanen tar sin utgångspunkt i tidigare gällande länsplan och i bland annat infrastrukturpropositionen, regeringens direktiv och den regionala utvecklingsstrategin ”Dalastrategin 2030 – Tillsammans för ett hållbart Dalarna”.

Länsplanen har genom ett antal namngivna objekt ett starkt fokus på att möta upp behov för besöksnäringen och exportnäringen/industrin i Dalarna, vilka båda bidrar på ett tydligt och mycket positivt sätt till länets utveckling.

Beaktande i översiktsplanen

Ovan redovisade regionala mål, planer och program är de som Avesta kommun anser vara relevanta för kommunens hållbara utveckling och fysiska planering.

I de analyser som föregått olika utpekande av bevarad, utvecklad eller ändrad markanvändning i avsnittet Mark- och vattenanvändning har därför utgångspunkten hela tiden varit att det som föreslås inte ska motverka intentionerna i något av dessa mål, planer och program.

MÖJLIGGÖRANDE
UTFORSKANDE
PLATSBASERAT
INKLUDERANDE
Klimatsmart
Konkurrenskraftigt
Sammanhållet
Ett hållbart Dalarna med utvecklingskraft i alla delar av länet

Nationella mål, planer och program

Nedan presenteras nationella mål som är relevanta för översiktsplanen.

Riksdagens miljökvalitetsmål

Sverige har 16 miljökvalitetsmål. Miljökvalitetsmålen utgör en del av grunden för den nationella miljöpolitiken. Målen ska vara vägledande för det tillstånd vi vill att vår svenska miljö ska uppnå. Vägledningen för detta arbete är gemensamt, ska appliceras i alla delar av vårt samhälle och är en central del i arbetet med kommunernas fysiska planering.

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Friluftslivsmålen

Det övergripande målet för friluftslivspolitiken är att främja människors möjlighet till att vistas i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Inom målet finns det specificerade mål som direkt rör kommunens arbete med den fysiska planeringen, dessa är bland annat att naturen ska vara tillgänglig för alla, att kommunen ska värna den tätortsnära naturen, att friluftslivet ska bidra till landsbygdsutveckling, att skyddade naturområden ska ses som en resurs för friluftslivet och att friluftslivet ska bidra till att stärka folkhälsan.

Nationellt mål för arkitektur, form och design

Målet innebär att arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer. Inom målet finns det specificerade mål som direkt rör kommunens arbete med den fysiska planeringen, dessa är bland annat att kommunen ska agera föredömligt i frågor för arkitektur, form och design, att kulturhistoriska värden ska tas till vara och utvecklas, att miljöer ska formas till att vara tillgängliga för alla och att kunskap om arkitektur, form och design ska spridas och utvecklas.

Nationellt mål för transportpolitiken

Målet är uppdelat i ett funktionsmål och ett hänsynsmål. Funktionsmålet, som har sin utgångspunkt i tillgänglighet, innebär att transportsystemet ska utformas till att ge en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Hänsynsmålet som har sin grund i säkerhet, miljö och hälsa innebär att transportsystemet ska utformas så att ingen dödas eller skadas allvarligt.

Inom funktionsmålet och hänsynsmålet finns det specificerade mål som direkt rör kommunens arbete med den fysiska planeringen. Dessa är bland annat att medborgarnas resor ska förbättras sett till ökad tillförlitlighet, trygghet och bekvämlighet, att transportsystemet ska utformas så att det är användbart för personer med funktionsnedsättning, att förutsättningarna för att välja kollektivtrafik, gång och cykel ska förbättras och att växthusutsläppen från inrikestransporter, förutom luftfart, ska minska med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010.

Nationellt mål för folkhälsan

Målet avser att skapa samhällsenliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen samt att man inom en generation ska minska de hälsoklyftorna som går att påverka. Inom målet finns de målområden som direkt rör kommunens arbete med den fysiska planeringen. Dessa är att bostadsområden ska vara socialt hållbara, att de ska finnas tillgång till en fullgod och ekonomiskt överkomlig bostad och att öka tillgängligheten till hälsofrämjande miljöer och aktiviteter.

Livsmedelsstrategin 2.0

Strategi som siktar på att, på ett mätbart sätt, kraftsamla inom de tre fokusområdena *Ökad robusthet i livsmedelskedjan*, *Exportfrämjande* och *Svensk kvalitet och gastronomi*. Då det inom Avesta kommun finns, i alla fall relativt sett, betydande areal av jordbruksmark har kommunen beslutat att ta fram en kommunal livsmedelsstrategi.

Beaktande i översiktsplanen

Ovan redovisade nationella mål, planer och program är de som Avesta kommun anser vara relevanta för kommunens hållbara utveckling och fysiska planering.

I de analyser som föregått olika utpekande av bevarad, utvecklad eller ändrad markanvändning i avsnittet Mark- och vattenanvändning har därför utgångspunkten hela tiden varit att det som föreslås inte ska motverka intentionerna i något av dessa mål, planer och program.

Miljökvalitetsmålen, tillsammans med det globala Agenda 2030, utgör dessutom större delen av vad som beaktas i den miljökonsekvensbeskrivning och hållbarhetskonsekvensbeskrivning som tagits fram till översiktsplanen.

Barnkonventionen

Barnkonventionen är sedan 2020-01-01 en del av den svenska lagstiftningen. Lagen innebär att barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn.

Barnkonventionen består av 54 artiklar men det finns fyra grundläggande principer som alltid ska beaktas när det handlar om frågor som berör barn.

- Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.
- I alla åtgärder som rör barn ska man i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa.
- Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt.
- Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska man ta hänsyn till barnets ålder och mognad.

Utöver dessa fyra grundläggande principer finns det tre av de 54 artiklarna i Barnkonventionen som har en direkt tillämpning i den fysiska planeringen. Dessa är:

- Barnet har rätt till yttrandefrihet oberoende av vilket uttrycksmedel det väljer.
- Varje barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning har rätt till ett liv som möjliggör aktivt deltagande i samhället.
- Barnet har rätt till vila och fritid, lek och rekreation anpassat till dess ålder.

Beaktande i översiktsplanen

I arbetet med översiktsplanen har stor hänsyn tagits till barnperspektivet i dialog och val av ställningstaganden i mark- och vattenanvändningen.

Globala mål

Nedan presenteras globala mål som är relevanta för kommunens översiktsplan.

Agenda 2030

I september 2015 antog FN:s medlemsstater Agenda 2030 för hållbar utveckling. Agendan innehåller en politisk deklaration, 17 globala mål, 169 delmål och medel för genomförande. Agendan är en handlingsplan för omställningen till ett hållbart samhälle som ska främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen för människorna, planeten och välståndet. För att detta ska kunna genomföras behöver alla världens länder bidra och arbetet måste ske från nationell nivå till lokal nivå. I Sverige har kommunerna ett stort ansvar för att arbetet med agenda 2030 ska uppnås. Flera av kommunens grunduppdrag för utbildning, omsorg och samhällsplanering har en direkt koppling till mål i agendan.

Översiktsplanen tas fram med utgångspunkt i hållbarhetsmålen i Agenda 2030. De hållbarhetsmål som anses relevanta för översiktsplanen och därmed har beaktats i kommunens ställningstaganden är:

Mål 6: Rent vatten och sanitet för alla

Mål 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Mål 11: Hållbara städer och samhällen

Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna

Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald

Korta fakta om Avesta kommun

Befolkning

Medelåldern i Avesta kommun är 44,7 år vilket ligger över snittet sett till medelåldern i Sverige. Kommunen har haft en nedgång i befolkningsantalet sedan 1970-talet, men vid år 2013 vände trenden och befolkningsantalet i kommunen ökade gradvis under ett antal år. De senaste åren har befolkningskurvan planat ut och pekar just nu svagt nedåt.

Enligt den senaste befolkningsprognosen för kommunen kommer befolkningsantalet minska i en mindre omfattning fram till år 2030.

Boende

Inom kommunen bor det i dagsläget cirka 22 500 personer, varav cirka 18 procent bor på landsbygden och cirka 82 procent bor i någon av kommunens tätorter.

Sysselsättning

Inom kommunen har 80 procent av befolkningen mellan 20–64 år ett arbete. Andelen bidragsförsörjda ligger på relativt höga 15 procent. De största arbetsgivarna inom kommunen, utöver Avesta kommun, är Outokumpu Stainless AB, AB Karl Hedin Sågverk Krylbo och Stora Enso Fors som alla tre är verksamma inom industrisektorn. Av de över 2100 företag som finns i kommunen utgörs en dominerande andel av enmansföretag, cirka 85 procent av totala antalet företag. Mindre företag, med 2 till 5 anställda, utgör cirka 8 procent av totala antalet företag medan mellanstora och stora företag, med över 20 anställda, enbart utgör cirka 1,5 procent.

Pendling

Avesta kommun har ett stort pendlingsutbyte med grannkommuner och då främst Norberg och Fagersta, där inpendlingen till Avesta dominerar, samt Hedemora kommun, där fler pendlar ut från Avesta kommun än in. Även med kommuner som Sala, Uppsala, Borlänge och Falun sker relativt stort pendlingsutbyte. Pendlingsutbyte genom kollektivtrafik med Västerås kommun, där Västerås stad ligger lika nära Avesta som Falun, begränsas av tågbyten som ofta inte är synkroniserade. Därför ska Avesta kommun, i dialog och samarbete med Sala kommun, verka för direktbuss mellan Avesta och Sala. Pendlingsutbyte med Sandvikens och Gävle kommuner begränsas idag av att persontrafik på järnvägen mellan Örebro och Gävle tyvärr prioriterats bort av berörda regionstyrelser, något både Avesta kommun och andra kommuner utmed stora delar av sträckan är mycket kritiska till.

Markanvändning i kommunen	
Skogsmark	73,7 %
Jordbruksmark	15,6 %
Bebyggd/anlagd mark	5,7 %
Övrig mark	5,0 %

Mellankommunala frågor

Avesta kommun gränsar till Hofors, Sandviken, Heby, Sala, Norberg och Hedemora kommuner och ett flertal intressen är gemensamma mellan kommunerna, vilket då också påverkar översiktsplaneringen. Avesta kommun samverkar också med flera av grannkommunerna i olika frågor, t.ex. Räddningstjänst, Miljö- och byggfrågor och gymnasieutbildningar.

Infrastruktur

Transportinfrastruktur sträcker sig över flera kommun- och regiongränser vilket betyder att olika beslut om åtgärder och prioriteringar kan ha betydande effekt och konsekvenser på kommunikationsförbindelser i Avesta kommun. För Avesta kommun är det oerhört viktigt att både person- och godstrafik är väl fungerande på såväl de större vägar som passerar genom kommunen som på båda de järnvägsstråk som passerar genom kommunen så att både pendling, övrigt resande och godstransporter kan ske effektivt, med god tillgänglighet, till målpunkter i alla delar av landet.

Vindkraft

Påverkan från vindkraftsetableringar sträcker sig ofta över kommungränser. Beroende på var etableringarna hamnar kan olika former av påverkan ske även utanför kommunen där vindkraftverk uppförs. Exempelvis kan en etablering av vindkraft medföra förändringar i landskapsbilden som även kan synas på långa avstånd utanför den egna kommungränsen.

För Avesta kommun är det viktigt att det finns en samverkan med grannkommuner i remisshantering och eventuella utpekanden av vindkraftsområden.

Översvämningsrisker, vattenkvalitet och avrinningsområden

Klimatförändringar kommer medföra att flöden i vattendrag ökar tidvis, vilket påverkar översvämningsrisker inom olika avrinningsområden och kan påverka vattenkvaliteter. I princip hela Avesta kommun ligger inom Dalälvens avrinningsområde, undantaget är ett mindre område i kommunen norra del, som tillhör Gavleåns avrinningsområde, och ett område i kommunens södra del, som tillhör Kolbäcksåns avrinningsområde. Flödesreglering, utsläpp av dagvatten med mera har alltid en påverkan nedströms i vattensystemen. Till exempels kan en kommun som påverkats av skyfall släppa ut stora mängder dagvatten till ett vattendrag genom ledning av vatten via flera olika flödesvägar så att översvämningar undviks inom den egna kommunen. Problemet kan då uppfattas vara löst inom den berörda kommunen, men för kommuner nedströms kan konsekvenserna bli stora.

För att motverka detta behöver större mängder dagvatten omhändertas och infiltreras lokalt. Sedan behöver alla kommuner och vattenreglerande aktörer inom ett avrinningsområde ha en bra samverkan om flödesreglering. En sådan samverkan bör även omfatta arbetet med att uppnå miljökvalitetsnormer för vatten.

Naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård

Värdefullt odlingslandskap, Bysjön-Österviken-Näckenbäck, ligger i den östra delen av kommunen och samma värden finns i Sala kommun på södra sidan av Dalälven, även om de där ingår i inventeringar med andra namn.

Ett flertal riksintresseområden för naturvård och friluftsliv, samt riksintresse för skyddade vattendrag, går över kommunens gränser och berör då även grannkommuner.

Naturreservatet Bredmossen ligger inom Avesta och Norbergs kommuner.

Skogarna söder och väster om Avesta tätort knyter an till stora sammanhängande skogsområden i Norbergs kommun med höga natur- och friluftsvärden som är viktiga rekreationsområden för båda kommunernas invånare. Här ligger bland annat Lillsjön med en badplats som många Avestabor nyttjar.

Det finns även viktiga stråk i odlingslandskapet knutet till vattenmiljöer med höga värden för fågellivet, till exempel det flyttstråk för fåglar som går via Svartådalen i Sala kommun och vidare norrut genom Avesta kommun.

Avesta kommun ingår i Biosfärområde Nedre Dalälven tillsammans med Säter, Hedemora, Sala, Heby, Tierp och Älvkarleby kommuner samt delar av Sandviken och Gävle kommuner.

Andra riksintressen

Riksintresse för vindbruk vid Högåsen, norr om sjön Åsgarn, ligger inom Avesta och Hedemora kommuner och riksintresse för värdefulla ämnen och material, Garpenbergsgruvorna, ligger inom Avesta och Hedemora kommuner.

VA-försörjning

Norbergs kommun får dricksvatten till sitt kommunala nät från vattentäkter i Avesta kommun. Samhället Bjursfors i Norbergs kommun är anslutet till det kommunala spillvattennätet (avloppsnätet) i Avesta kommun.

Definitioner

PBL	Plan- och bygglagen
MB	Miljöbalken
FÖP	Fördjupning av översiktsplan
TÖP	Tillägg till översiktsplan
Samråd	Den tid då ett första förslag samråds med allmänheten, myndigheter med flera
Granskning	Den tid då ett slutligt förslag stäms av med allmänheten, myndigheter med flera
KF	Kommunfullmäktige
KS	Kommunstyrelsen

Vanliga frågor

Hur lämnar jag synpunkter på översiktsplanen?
Synpunkter ska lämnas skriftligt via mejl eller brev till antingen miljo-bygg@avesta.se eller Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning, Plan- och byggenheten, 774 81 Avesta. Märk gärna e-post eller post med ”Yttrande samråd ÖP Avesta.” alternativt ”Yttrande granskning ÖP Avesta.”.

Kan jag skriva ut översiktsplanen?
Du kan dels skriva ut textavsnitt och kartor var för sig här i den digitala plattformen. Sedan finns hela översiktsplanen i utskrivbart pdf-format på projektets webbplats.

Hur länge pågår samrådet/granskningen?
Under menyn längst till höger i den digitala plattformen, eller på sista sidan i dokumentet, finns information om pågående samråd eller granskning. Denna information finns även på projektets webbplats, både som text och i inbjudan/kungörelse.

Ordförklaringar

Ekosystemtjänster	Allt det människor får gratis från naturen kallas ekosystemtjänster. Vissa ekosystemtjänster är mer synliga än andra, som till exempel att vi kan elda med trä från skogen. Andra sker mer i det dolda, som att växter renar luften eller att musslor renar vatten.
Förhistorisk bosättning och boplats	Den förhistoriska tiden utgörs av de första 9000 åren av de närmare 10 000 år som människor har bott i våra trakter. Förhistoriska boplatser är platser med spår efter människor som vistats där under förhistorisk tid, det vill säga med lämningar och fynd från stenålder, bronsålder eller järnålder. Gemensamt för många av dessa platser är att de är så diskreta att det behövs specialkunskap för att upptäcka dem.
Holby	En liten samling av bebyggelse på en kulle/höjd i odlingslandskapet. Ordet hol är gammalt språk för kulle, därav ordet holby.
Historiska Litorinahavet	När inlandsisen över norra Europa smälte höjdes omgivande hav och sjöar och så småningom trängde saltvatten in över Öresundsområdet till nuvarande Östersjön. Det nya saltvattenshav som då bildades kallas Littorinahavet.
Klungby	En klungby är ofta ett stort antal gårdar som ligger oregelbundet placerade, husen ligger samlat (i en form av klunga) men spridda utan någon egentlig ordning.
Mad	Lågt liggande, gräsbevuxen, mark/ängsmark som ofta ligger längs ett vattendrag eller vid en sjö och återkommande översvämmas av vattendraget eller sjön.
Mangårdsbyggnad	En gårds bostadshus, det vill säga det hus som människorna bor i, till skillnad från djurens ladugårdar och stall, eller andra ekonomibyggnader, vagnslider och övriga lantbruksbyggnader.
Posthemman	Detta kallades de gårdar som historiskt skulle förse postryttare med utvilade hästar så att posten skulle kunna ha en snabb gång genom landet.
Randby	Samling av gårdar/bebyggelse som ligger glest och skapar en utsträckt by i landskapet.
Rutnätsstad	Stadsbebyggelse där gator och kvarter skapar ett rutnätsmönster med 90-gradiga vinklar i gatukorsningar/kvartershörn. Ett stadsnätsmönster som skiljer sig väsentligt från äldre, ofta medeltida, stadsmönster med slingrande gator och oregelbundna byggnadskvarter.
Stadsrum	De offentliga platser som bildas mellan stadens bebyggelse och oftast består av torg, parker, gågator eller gator.
Storbondegård	Stor bondgård med stora ägor där ägaren (bonden) oftast var betydligt mer välställd (rik) än övriga bönder i området.
Ålderdomligt boplatsläge	En plats med spår efter människor som vistats där efter förhistorisk tid, det vill säga med lämningar och fynd från efter järnålder. Många av dessa platser är så diskreta att det behövs specialkunskap för att upptäcka dem.

UTVECKLINGSINRIKTNING

Beskrivning

Utvecklingsinriktning är en av de tre aspekterna i Boverkets ÖP-modell och ska visa funktioner och funktionella samband för de tre kategorierna bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer.

Dessa tre kategorier är valda för att tydliggöra att det inte handlar om kartläggning av befintlig struktur utan snarare om att lyfta prioriteringar mellan de viktigaste strategiska sambanden som påverkar kommunens långsiktiga utveckling.

Utvecklingsinriktningen redovisar då kommunens långsiktiga intentioner i grova drag och lyfter fram utvecklingsinsatser som anses vara särskilt viktiga där fokus ligger på funktioner och funktionella samband snarare än markanvändning.

Utvecklingsinriktningen ska även visa hur de övergripande strukturerna bör utvecklas i ett mellankommunalt och regionalt sammanhang då olika funktioner och samband ofta kan sträcka sig över kommungränser och mellan regioner.

Ställningstagande

Natur och friluftsliv

Viktiga samband och funktioner för natur- och friluftsliv ska bevaras och stärkas.

Inom viktigt samband med värden för skog och våtmarksmiljöer nordväst om sjön Rossen ska åtgärder som påverkar våtmarker negativt minimeras.

Området kring sjön Rossen utgör viktig funktion för natur- och friluftsliv som har företräde framför bebyggelseutveckling och strandskyddets syfte ska säkerställas.

Det större området i kommunens nordöstra del utgör del av en regionalt viktig funktion för natur med värdetrakt för tall.

Området runt sjön Åsgarn utgör viktig funktion för natur- och friluftsliv med bland annat våtmarksmiljöer.

Området runt sjön Nävden utgör viktig funktion för natur- och friluftsliv med bland annat sjönära odlingslandskap och våtmarksmiljöer.

Dalälven och älvens omland är en viktig nationell och lokal funktion för natur- och friluftsliv, blåstruktur samt klimatanpassning. Det är även ett område med höga natur- och kulturvärden och inom vilket turismens och friluftslivets intressen särskilt ska beaktas. Natur-, kultur- och rekreationsvärden ska bevaras och förstärkas.

Dalälven vid Avesta och Krylbo utgör viktigt samband för natur- och tätortsnära friluftsliv och utvecklas som stråk med rekreativa värden utan att områdets naturvärden påverkas negativt.

Stråket söder och öster om Krylbo utgör viktigt samband för natur där barriäreffekter över järnvägsspår ska minskas för växter, djur och friluftsliv.

Kommunikationer

Såväl väg 68 och väg 70 som Dalabanan och Godsstråket genom Bergslagen utgör prioriterade regionala kommunikationsstråk.

Utveckla förbindelse för gång och cykel mellan Avesta och Fors.

Utveckla förbindelse för cykel mellan Avesta och Krylbo.

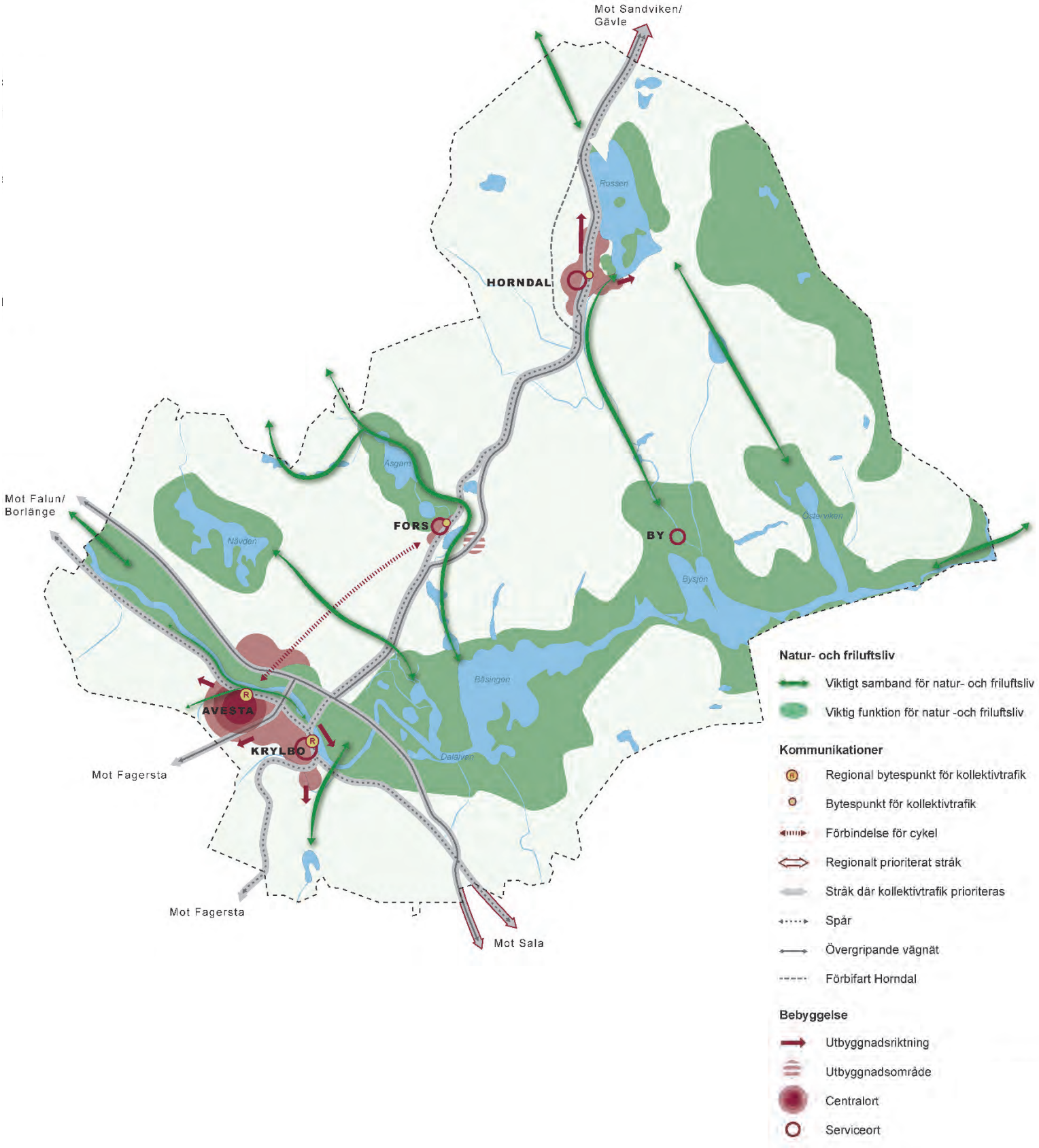
Bebyggelse

Horndal ska stärkas som serviceort till sitt omland och utvecklas med verksamheter norrut och bostäder i österut. Anläggandet av förbifart Horndal kan avlasta orten från tung trafik.

Fors ska stärkas som serviceort till sitt omland och utvecklas genom förtätning och med verksamheter österut.

By ska behålla och stärka sina förutsättningar att fungera som serviceort för sitt omland.

Tyngdpunkten i bebyggelseutvecklingen ligger i Avesta tätort och Krylbo som kompletterar varandra. Avesta tätort ska vara ett delregionalt centrum för handel. Krylbo ska fortsätta utvecklas mot en ekostadsdel och ortens koppling till Avesta centrum ska stärkas.

Mot Sandviken/
Gävle
HORNDAL
FORS
BY
AVESTA
KRYLBO
Mot Falun/
Borlänge
Mot Fagersta
Mot Fagersta
Mot Sala
Rossen
Ösgarn
Nävden
Österviken
Byssjön
Båsingen
Dalälven
Natur- och friluftsliv
Viktigt samband för natur- och friluftsliv
Viktig funktion för natur -och friluftsliv
Kommunikationer
Regional bytespunkt för kollektivtrafik
Bytespunkt för kollektivtrafik
Förbindelse för cykel
Regionalt prioriterat stråk
Stråk där kollektivtrafik prioriteras
Spår
Övergripande vägnät
Förbifart Horndal
Bebyggelse
Utbyggnadsriktning
Utbyggnadsområde
Centralort
Serviceort

Utvecklingsstrategier för Avestas översiktsplan

För att nå en långsiktigt hållbar mark- och vattenanvändning har fem utvecklingsstrategier tagits fram. De utgår från globala, nationella, regionala och kommunala mål. De är vägledande för att nå en ekologisk, social och ekonomiskt långsiktigt hållbar utveckling i kommunen. Utvecklingsstrategierna är vägledande för den framtida mark- och vattenanvändningen och de prioriteringar som behöver göras inom den.

- Vid planläggning av ny bebyggelse och infrastruktur ska stor hänsyn tas till minskade klimatutsläpp.
- Bevara, utveckla och förstärk natur och kulturmiljöer för att leverera ekosystemtjänster som bland annat klimatanpassning, biologisk mångfald och rekreativa upplevelsevärden.
- Förstärk de regionala sambanden och sammankoppla centralorten och serviceorterna längs prioriterade kommunikationsstråk. Prioritera hållbara trafikslag för kollektivt resande samt cykel och gång.
- Utveckling prioriteras där det finns kommunal och kommersiell service, kommunen ska utvecklas med en flerkärnig ortstruktur med goda förutsättningar för ett bra vardagsliv för alla. Bebyggelseutvecklingen sker främst i centralorten Avesta och serviceorterna Krylbo, Fors och Horndal i kollektivtrafiknära lägen.
- Avesta ska vara en levande kommun där landsbygden möter innovation med goda möjligheter för såväl småskaligt företagande som näringslivet i stort.

Vid planläggning av ny bebyggelse och infrastruktur ska stor hänsyn tas till minskade klimatutsläpp.

Utvecklingsområden för bebyggelse lokaliseras i strategiska lägen för kollektivtrafik och infrastruktur för att möjliggöra hållbara transporter, energiförsörjning och fjärrvärme. Bebyggelsestrukturer som är goda ur klimatsynpunkt ska prioriteras. Utveckling av kommunen ska ske med god hushållning med mark, vatten och resurser.

Områden som är lämpliga för förnybar energi minskar klimatpåverkan och stärker det lokala näringslivet.

Bevara, utveckla och förstärk naturmiljöer och kulturmiljöer för att leverera ekosystemtjänster som bland annat biologisk mångfald och förmåga och rekreativa upplevelsevärden.

Bevara, förvalta och utveckla de funktioner som levererar ekosystemtjänster.

Utvecklingen av bebyggelse och infrastruktur ska anpassas till ett förändrat klimat där extremväder som översvämning, skyfall och värmeböljor blir vanligare. Ny bebyggelse lokaliseras där det inte är någon översvämningsrisk från skyfall eller från stora vattendrag. Detta är särskilt viktigt vad gäller samhällsviktiga funktioner och känslig verksamhet.

Bevara, utveckla och stärk sammanhängande strukturer av grön- och vattenområden med höga värden för natur. Naturligt förekommande växt- och djurarter ska kunna fortleva i livskraftiga bestånd. Säkerställ en god tillgänglighet till tätortsnära grönområden för olika grupper utifrån deras behov. Utveckla miljöer och stråk för att främja det rörliga friluftslivet. Vid utveckling av bebyggelse tas stor hänsyn till kulturmiljöer och landskapsbild vilket bidrar till attraktionskraft och identitet.

Förstärk de regionala sambanden och sammankoppla centralorten och serviceorterna. Prioritera hållbara trafikslag för kollektivt resande samt cykel och gång.

Regionförstoringen ska ske så att dess fördelar kan komma fler till del. Utveckla och bygg ut storregionala, regionala och kommunala stråk med kollektivtrafik. Särskilt prioriterat är kommunikationsstråken inom arbetsmarknad- och utbildningsregionen.

Smidiga byten inom och mellan transportslag både för människor och gods främjas genom lättillgängliga, trygga och strategiskt placerade bytespunkter för kollektivtrafik i Avesta, Krylbo, Fors och Horndal. Avesta och Krylbos bytespunkter har storregional funktion medan Fors och Horndal har lokal funktion. Goda möjligheter för parkering av bil och cykel vid pendling.

Gång- och cykelkopplingar behöver framför allt utvecklas och prioriteras mellan viktiga målpunkter i tätorter samt till kollektivtrafik på landsbygden. Gång- och cykelförbindelser mellan centralorten Avesta till Krylbo och Fors bör utvecklas. Barns målpunkter och skolvägar prioriteras.

Färdslagen prioriteras utifrån klimat-, tillgänglighets- och trygghetsperspektiv där den samlade effekten prioriteras före de enskilda trafikslagen.

Utveckling prioriteras där det finns kommunal och kommersiell service, kommunen ska utvecklas med en flerkärnig ortstruktur med goda förutsättningar för ett bra vardagsliv för alla. Bebyggelseutvecklingen sker främst i centralorten Avesta och serviceorterna Krylbo, Fors och Horndal i kollektivtrafiknära lägen.

Merparten av utvecklingen av bebyggelse och infrastruktur sker i centralorten Avesta och serviceorterna Krylbo, Fors och Horndal utifrån respektive läge och förutsättningar. Tyngdpunkten i utvecklingen ligger i Avesta tätort och Krylbo som kompletterar varandra. By är en viktig serviceort för sitt omland där det kan ske olika kompletteringar av bebyggelsen.

Förtäta, omvandla och utveckla bebyggelsen där det finns goda förutsättningar i form av service, vatten och avlopp, el, fjärrvärme och kollektivtrafik. Då kan befintlig struktur och investeringar tas tillvara är en god hushållning med mark och vatten. I utvecklingen av bebyggelsen integreras bostäder, handel, samhällsservice och icke störande verksamheter. Mindre grönområden, parker och allmänna mötesplatser ingår i den blandade bebyggelsen. Tillsammans med varierade bebyggelsetyper, bostadsstorlekar och upplåtelseformer ökar tryggheten och möjligheten för människor att mötas.

Den nya bebyggelsen kan bidra med stärkt underlag för service och kollektivtrafik och ge bättre förutsättningar för hållbara transporter. Det lokala samhället är viktigt för service, trygghet och identitet. Närhet till kollektivtrafik, skola och service är viktigt för ett fungerande vardagsliv och en självständighet, särskilt för barn, äldre och funktionshindrade.

Avesta ska vara en levande kommun där landsbygden möter innovation med goda möjligheter för såväl småskaligt företagande som näringslivet i stort.

I kommande utveckling ska kommunens strategiska läge värnas och stärkas. Kopplingar inom regionen men även till angränsande regioner ska tas tillvara och Avesta ska vara ett delregionalt centrum för handel. Utvecklingen ska stärka goda kommunikationer vilket bidrar till att skapa goda möjligheter för företagande i kommunen. Öka markberedskapen och planberedskapen i strategiska lägen för utveckling av nya och befintliga verksamheter. Verksamheter ska förläggas så att de effektivt kan utnyttja infrastruktur och så att transporter kan ske med låg klimatpåverkan.

MARK OCH VATTENANVÄNDNING

Inledning

I avsnittet om mark- och vattenanvändning redogör kommunen för grunddragen i avsedd användning av mark- och vattenområden för hela kommunen.

För Avesta kommun innehåller detta avsnitt i översiktsplanen 9 kategorier av olika mark- och vattenanvändning som listas och definieras här.

1. Mångfunktionell bebyggelse är områden som har stads- och tätortsmässig karaktär och innehåller många olika servicefunktioner tillsammans med bostäder.

2. Sammanhängande bostadsbebyggelse är områden som huvudsakligen består av bostäder och har en tydlig beroenderelation till närliggande orter.

3. Verksamheter och industri är områden för verksamheter som inte bör blandas med bostäder.

4. Transportinfrastruktur är en kategori som visar det övergripande transportsystemet som är viktigt för att åstadkomma en hållbar och ändamålsenlig bebyggelsestruktur.

5. Teknisk anläggning används för områden som försörjer samhället med exempelvis energi, vatten och telekommunikation.

6. Natur och friluftsliv innefattar större sammanhängande områden där värden för friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterade och förvaltas med hänsyn till friluftslivet.

7. Landsbygd är markområden som är möjliga för flera användningar men där det inte alltid är nödvändigt eller möjligt att ange vilka markområden som bör användas för vad. Användningen kombineras med riktlinjer.

8. Kulturhistoriska miljöer är markområden på landsbygden som innehåller utpekade kulturhistoriska värden. Flera användningar är möjliga, men det är inte alltid nödvändigt eller möjligt att ange vilka markområden som bör användas för vad. För användningen finns generella rekommendationer, både utifrån utpekade kulturhistoriska värden och för områdena som del i kommunens landsbygd. Dessutom finns några specifika rekommendationer för delområden med extra höga kulturhistoriska värden.

9. Vatten avser såväl öppet hav som kustvatten, sjöar som vattendrag. Användningen Vatten anges för vattenområden som är lämpliga för olika användningar men där det inte är nödvändigt eller möjligt att avgöra den exakta platsen. Kombineras med riktlinjer.

I respektive avsnitt finns alltid beskrivning och ställningstagande. Vissa avsnitt innehåller även kommunens målbild, ändrad eller utvecklad markanvändning samt en listning av Riksintressen, LIS och andra värden som berörs på platsen.

Övergripande förutsättningar och ställningstaganden

I utpekade utvecklingsområden har förutsättningar som till exempel geoteknik, översvämning, risker med transporter av farligt gods beaktats på en översiktlig nivå. Även avvägningar mot andra allmänna intressen, till exempel bevarande av jordbruksmark, har gjorts på en översiktlig nivå. Flera olika förutsättningar kan, i normal ordning, behöva utredas mer detaljerat i kommande planarbete eller vid prövning av bygglov.

Alla fornlämningar är skyddade enligt lag oavsett om de är kända eller ej.

Byggnation bör i första hand ske med hållbara material för minskad klimatpåverkan av själva byggandet.

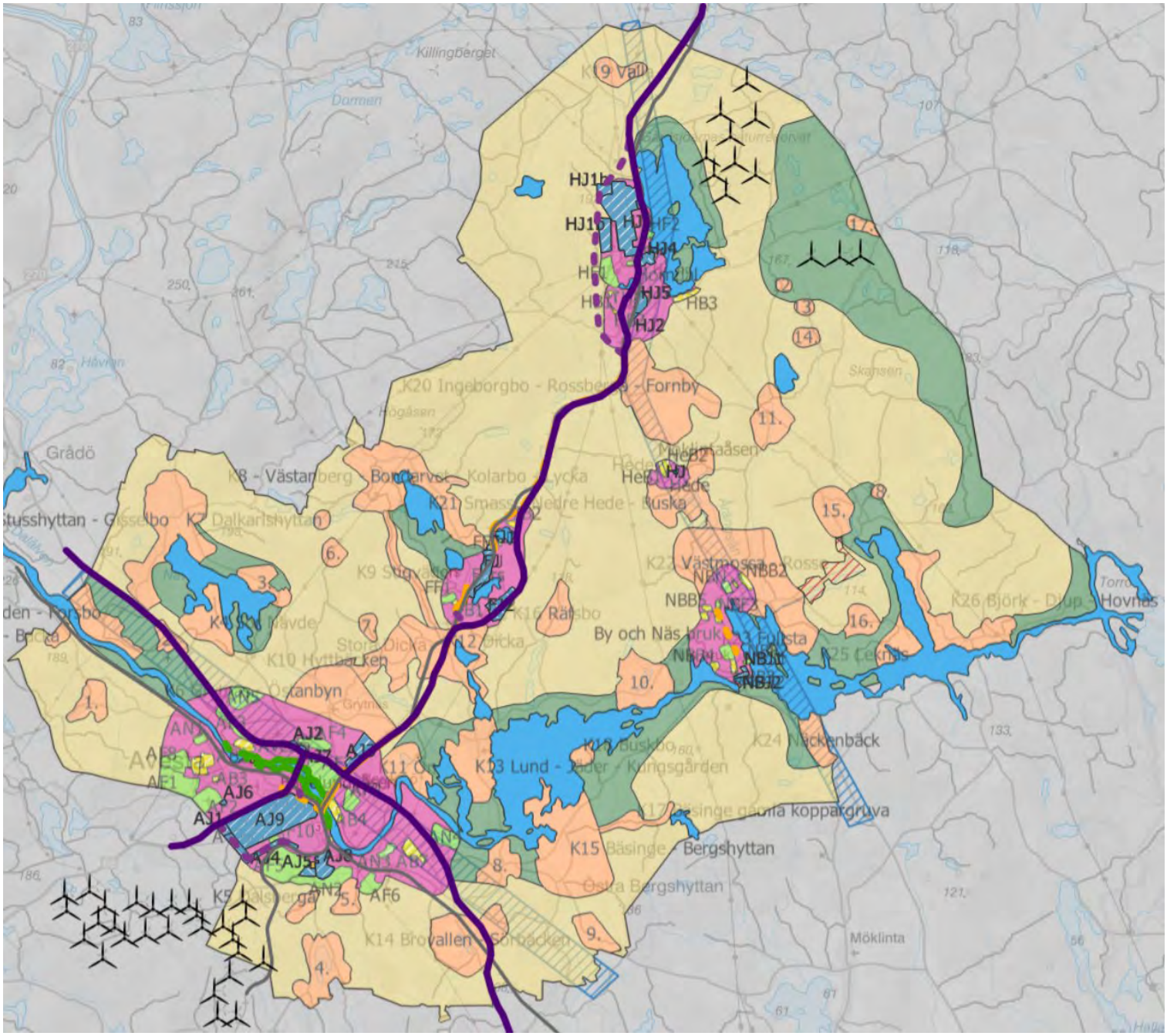
Risk för påverkan på grundvatten ska beaktas vid exploatering och andra åtgärder inom tillrinningsområde för grundvattenförekomster.

Dagvatten ska alltid renas innan det når kommunens dagvattennät. Dagvatten som inte leds till kommunens dagvattennät ska både renas och fördröjas innan det släpps vidare till recipient.

Vid byggnation av högre byggnadsverk kan både Försvarsmakten och Luftfartsverket behöva höras.

Vid planläggning och exploatering är det viktigt att beakta brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv.

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

MÅNGFUKTIONELL BEBYGGELSE

Definition: Områden som har stads- och tätortsmässig karaktär och innehåller många olika servicefunktioner tillsammans med bostäder.

Beskrivning

Avesta, Fors och Horndal pekas i översiktsplanen ut som områden med mångfunktionell bebyggelse.

Flera av de utvecklingsförslag eller ställningstaganden som finns för respektive ort knyter an mot översiktsplanens utvecklingsinriktning, bland annat genom att utveckling av bebyggelse och infrastruktur föreslås i linje med de grövre inriktningar som utvecklingsinriktning pekar på samtidigt som viktiga funktioner och samband för natur och friluftsliv beaktas eller föreslås förstärkas.

Utvecklingsförslag och ställningstaganden tar också stöd i punkt 2, 3 och 4 av översiktsplanens 5 utvecklingsstrategier. I punkt 1 anges dock att förslag för ny bebyggelse och infrastruktur ska ta stor hänsyn till minskade klimatutsläpp, till exempel genom att prioritera lägen med kollektivtrafik, och i något av avsnittets utvecklingsförslag har andra viktiga parametrar värderats högre. Punkt 5 rör utveckling av landsbygden och är då inte tillämpbar i detta avsnitt.

Generella ställningstaganden

Mark- och planberedskap för bostäder ska finnas både centralt och naturnära i alternativa områden för att ge möjlighet att välja boende efter egna önskemål i olika delar av orterna.

Mark- och planberedskap ska finnas för handelsetableringar i redan etablerade områden för handel samt för etablering av olika verksamheter och industri där så är lämpligt.

Vid förtätning av bebyggelsen ska nya byggnader utformas med hänsyn till bebyggelsemiljön i området. Det är samtidigt viktigt att ambitionsnivån är hög när det gäller fastighetsunderhåll, skötsel av gator och parker, val av material till gångbanor och kantstenar, liksom utformning och avgränsning av busshållplatser, belysningsstolpar, återvinningsstationer med mera i orterna.

Vid planläggning av ny bebyggelse och infrastruktur ska stor hänsyn tas till minskade klimatutsläpp.

För byggnader, och bebyggelseområden, som pekats ut i olika kulturhistoriska inventeringar ska särskild hänsyn tas till identifierade kulturvärden vid eventuella förändringar och inventering ske med hjälp av kompetens inom kulturmiljö och arkitektur. För byggnader som pekats ut ska särskild hänsyn tas även vid såväl exteriöra som interiöra förändringar.

Inför tänkta förändringar i områden med utpekat höga naturvärden ska alltid en naturinventering ske med hjälp av ekologisk kompetens. Ofta kan det dessutom vara befogat att utföra en naturvärdesinventering enligt formaliserad standard.

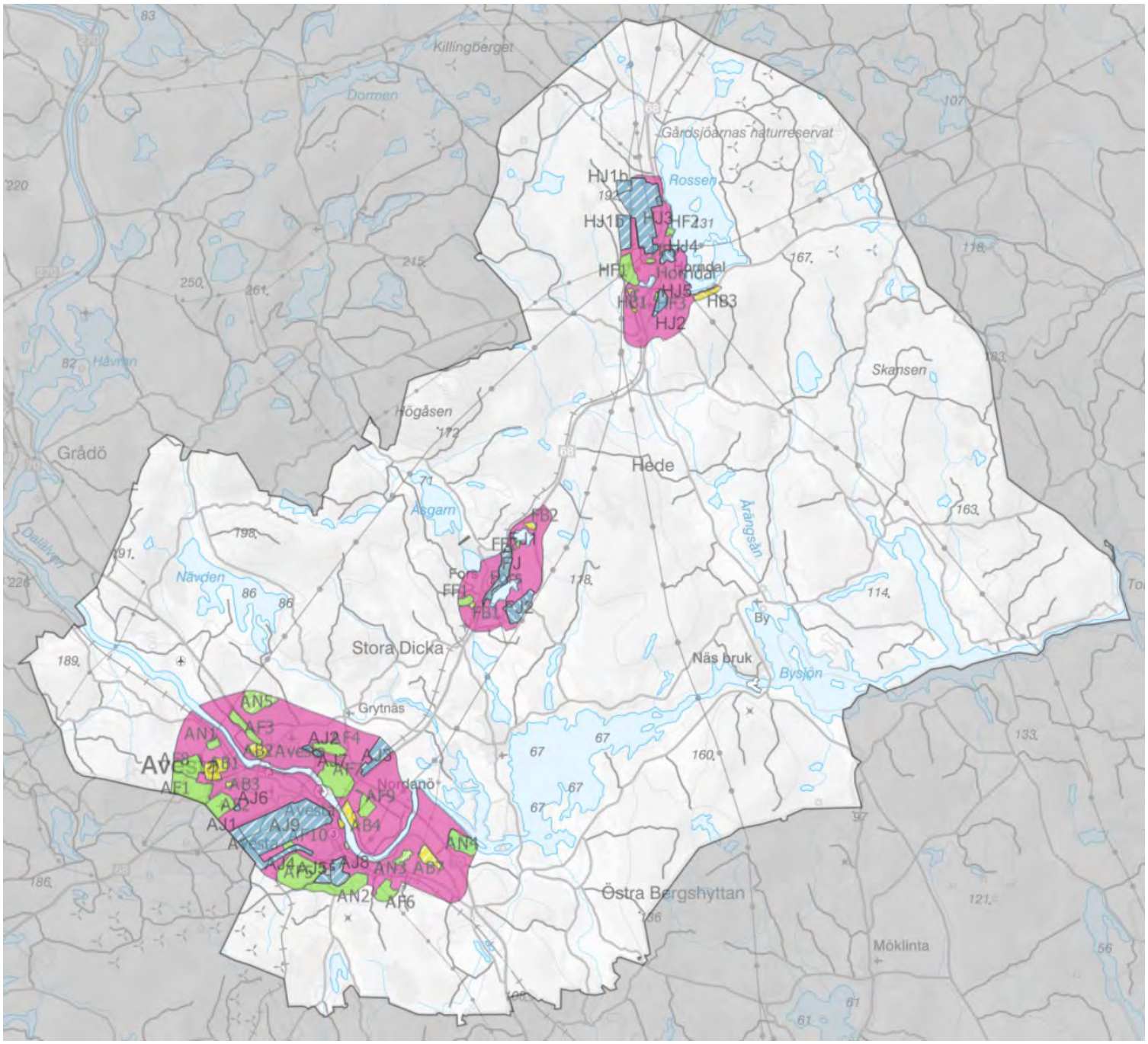
Bevara, utveckla och förstärk gröna luckor i bebyggelse samt natur och kulturmiljöer för att leverera ekosystemtjänster som bland annat klimatanpassning, biologisk mångfald och rekreativa upplevelsevärden. Ett strategiskt kommunalt markägande är av stor vikt för att underlätta och säkerställa att detta kan ske.

Vid såväl förtätning av bebyggelse som i befintlig miljö ska ambitionsnivån vara hög gällande omhändertagande av dagvatten och dagvattnet ska i första hand ses som en resurs till den lokala grönstrukturen där många olika lösningar finns att använda, till exempel gröna diken, olika former växtbäddar och dagvattendammar. Områden för hantering av dagvatten kan även, vid rätt utformning, göras tillgängliga för tätortsnära rekreation och andra ekosystemtjänster så som lärande, naturupplevelser med mera.

Förstärk de regionala sambanden och sammankoppla de tre orterna längs det prioriterade kommunikationsstråket i nord-sydlig riktning.

Prioritera hållbara trafikslag för kollektivt resande samt cykel och gång.

MÅNGFUNKTIONELL BYGGELSE

Avesta

Beskrivning

Centralorten ligger i kommunens södra del och området omfattar Avesta, Skogsbo, Krylbo, Karlbo, Korskrogen och Nordanö, samt vissa omgivande byar.

Både Avesta och Krylbo har i sina centrala delar en mer stadsmässig bebyggelse, medan Skogsbo och Karlbo liksom Avestas och Krylbos ytterområden mera har karaktären av villastadsdelar.

Järnvägarna Stockholm – Falun och Örebro – Gävle möts i Krylbo vid järnvägsstationen. Det finns även tågstopp i Avesta centrum, i Fors och i Horndal. Järnvägsstationen i Krylbo är även av stor vikt för resenärer från grannkommuner, till exempel från Norbergs kommun.

Även två vägar i det nationella vägnätet genomkorsar området, väg 68 i nord – sydlig riktning och väg 70 i öst – västlig riktning. Vägarna möts vid trafikplats Åsbo, intill handelsområdet Dalahästen, och vid trafikplats Mästerbo, direkt söder om bebyggelseområdet Nordanö.

Såväl den kommersiella som offentliga servicen är väl utbyggd inom centralorten. Den kommersiella servicen betjänar även besökare från närliggande kommuner och de som passerar Avesta. Handeln är huvudsakligen lokaliserad till Avesta centrum och Dalahästen/Åsbo, men finns även i Krylbo och till viss del i Skogsbo.

Flertalet av kommunens arbetstillfällen finns i centralorten, inom både industri, administration, vård och handel.

I området finns ett flertal kulturhistoriska byggnader och ett antal olika kulturmiljöer, där det mest framträdande är de delar av centrala Avesta som visar hur det ursprungliga Avesta växte fram när industriell verksamhet uppstod vid Dalälvens forsande vatten.

Hela den sträcka av Dalälven som passerar Avesta har höga naturvärden och utgör en tydlig grön- och blåstruktur av vikt för såväl tätorten som hela kommunen. Utmed älven har många olika naturområden pekats ut som särskilt värdefulla. Även i en del andra områden finns utpekat höga naturvärden, till exempel kring Svartån i områdets södra del.

Dalälven och dess omgivning har även mycket höga värden för friluftslivet, bland annat finns Älvpromenaden utmed stora delar av älvens båda sidor. I området finns också ett flertal friluftsområden med löparspår/skidspår samt det större området i Åsbo, med bland annat skidspår, skidbacke, golfbana, restaurang och ett stort system med skogsstigar direkt norr om väg 70.

Med stark koppling till både friluftsliv och naturmiljöer finns Visentparken i den västra delen av området. Parken är i första hand en avelsanläggning för bevarandet av visenten och fortsatt förstärkning av visentstammen i Europa. Samtidigt är området ett besöksmål för såväl kommunens invånare som turister. Området har därför både ett lokalt turistiskt värde och ett stort internationellt värde utifrån avelsverksamheten.

Målbild

Avesta ska stärkas som kommunens centralort och vara en livskraftig handels- och företagarstad med attraktiva boendemiljöer och en tydlig koppling mot Dalälven. En positiv utveckling av Avesta är av värde för inte bara Avesta kommun utan för hela närregionen. Utveckling kan ske genom förtätning av staden och genom etablering av nya områden för såväl bostäder som verksamheter. Dessutom ska både befintliga verksamhetsområden och befintliga områden med handel kunna utvecklas positivt.

Genom ett fortsatt målmedvetet arbete ska en stärkt stadsmässighet i områdets centrumbebyggelse uppnås och såväl större som mindre öppna ytor som idag skapar glapp i stadskaraktären ska kunna bebyggas.

Handeln i centralorten utvecklas ytterligare med fler besökare och ett mer stabilt kundunderlag.

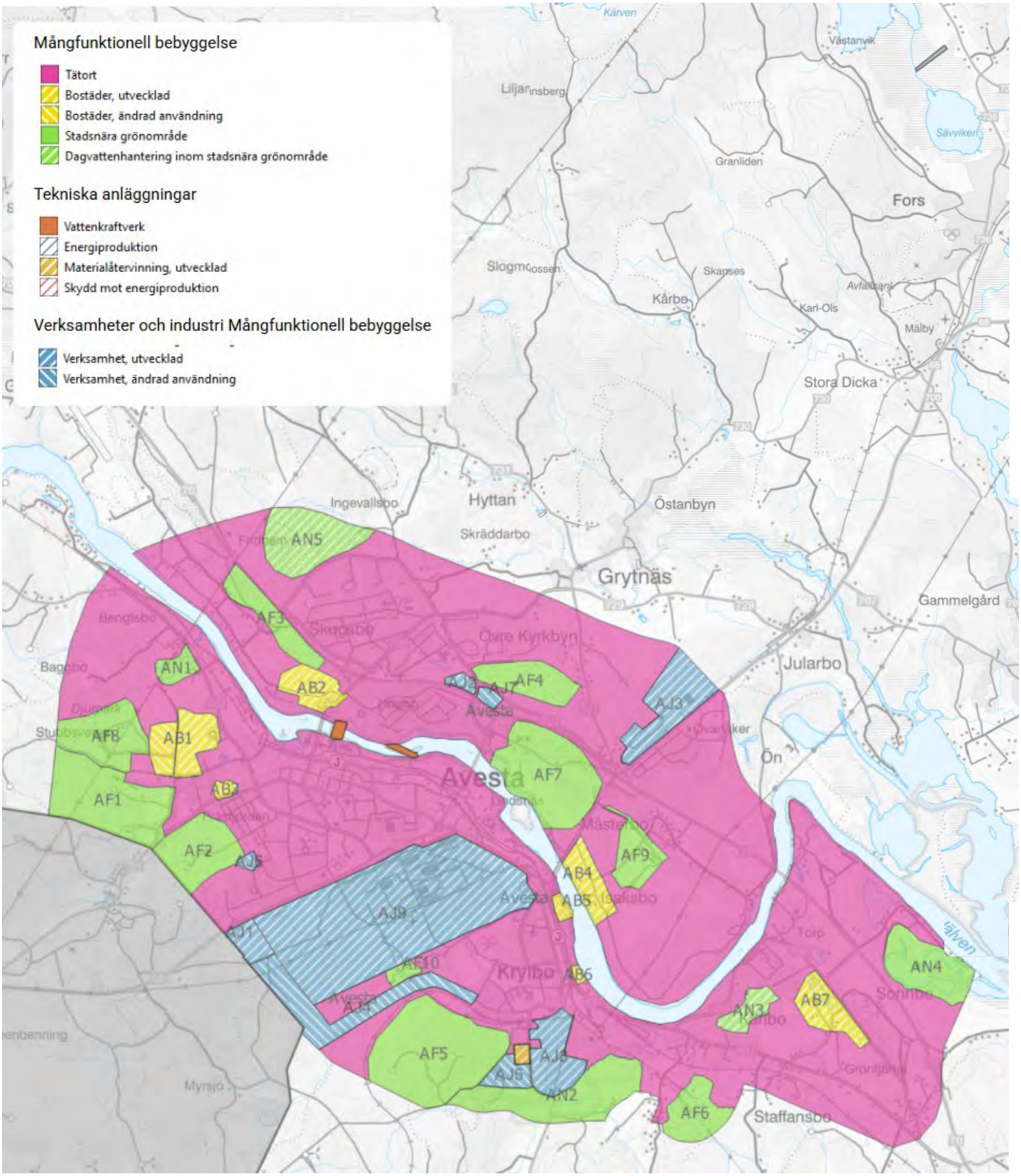
Avesta är en viktig start- och målpunkt i kommunens prioriterade stråk för utveckling, som sträcker sig från Avesta och Krylbo i söder via Fors till Horndal i norr. Inom detta stråk ska bland annat kommunikationer och andra kopplingar stärkas.

Inom centralorten är tillgängligheten med bil fortsatt god, men för boende i centrala delar av området ska gång, cykel och kollektivtrafik alltmer bli de mest självklara färdmedlen.

Dalälven med dess omgivande miljöer har stora naturvärden, höga värden för friluftslivet och är en stark identitetsskapare för Avesta. Därför kommer även älven och omgivande miljöer med höga värden fortsatt att värnas, vårdas och stärkas.

Åsboområdet och övriga områden med stora värden för friluftslivet kommer fortsatt kunna utvecklas på ett sätt som stärker friluftslivet samtidigt som höga naturvärden värnas.

Avesta

Mångfunktionell bebyggelse
Tätort
Bostäder, utvecklad
Bostäder, ändrad användning
Stadsnära grönområde
Dagvattenhantering inom stadsnära grönområde
Tekniska anläggningar
Vattenkraftverk
Energiproduktion
Materialåtervinning, utvecklad
Skydd mot energiproduktion
Verksamheter och industri Mångfunktionell bebyggelse
Verksamhet, utvecklad
Verksamhet, ändrad användning
Kärven
Västanvik
Liljansberg
Sävviken
Granliden
Fors
Slogmossen
Skanses
Kårbo
Karl-Ols
Mälby
Stora Dicka
Ingevallsbo
Hyttan
Östanbyn
Skräddarbo
Grytnäs
Gammelgård
Julardo
Övre Kyrkbyn
Avesta
Ön
Krylbo
Staffansbo
AN1
AN2
AN3
AN4
AN5
AB1
AB2
AB4
AB5
AB6
AB7
AF1
AF2
AF3
AF4
AF5
AF6
AF7
AF8
AF9
AF10
AJ3
AJ9

De kulturhistoriska miljöer som finns i västra Koppardalen, kring herrgården och kyrkan samt Gamla Byn är områden av mycket högt värde som värnas och vårdas samtidigt som de kan utvecklas och tillgängliggöras. Även övriga kulturmiljöer och historiska byggnader i centralorten värnas, vårdas och lyfts fram.

Ställningstagande

Utöver specifika ställningstaganden för Avesta här nedan ska generella ställningstaganden för användningen Mångfunktionell bebyggelse beaktas.

Bebyggelse och stadsstruktur

I Avesta centrum ska stadskaraktären förstärkas genom att rutnätsstaden utvecklas med fler slutna kvarter och ny byggnation. Detta kan åstadkommas genom olika former av förtätning utifrån tankar och illustrationer i *Avesta stadsplan*, som år 2020 godkänts av kommunfullmäktige som underlag för byggande och fortsatt planering.

Koppardalen ska på sikt omvandlas till en mycket mer tydlig del av i stadens centrum, bland annat genom kompletterande byggnation och en stärkt koppling mellan området och nuvarande centrum. Detta ger i sin tur stärkta förutsättningar för att Hållplats Avesta och Dalälven blir mer integrerade i staden. Tankar på hur detta kan ske finns främst i *Avesta stadsplan*, men även i det lite äldre dokumentet *Program för Koppardalen* finns vissa tankar att arbeta vidare med.

Byggnation i Krylbo kan också ske bland annat genom olika former av förtätningar för att stärka bebyggelsens stadskaraktär och det kan då ske enligt tankar och illustrationer i *Program för Krylbo - Utveckling mot en lockande, grön, miljövänlig ekostadsdel*, som godkänts av kommunfullmäktige som underlag för byggande och fortsatt planering år 2015.

Byggnation ska ske i en skala och karaktär som stämmer överens med omgivningen och skala på gator, hus och öppna platser anpassas för att skapa intima och trivsamma stadsrum. Nya byggnader i centrala delar av Avesta och Krylbo uppförs helst 3–4 våningar höga. För att ge utrymme för finskalig blandning i bebyggelsens uttryck kan fastigheter göras små och/eller smala mot gator. I centrala delar av Avesta och Krylbo ska extra vikt läggas på utformning av detaljer i bottenvåningar, det vill säga fasader i ögonhöjd.

Utveckling av handelsplatsområdet vid Dalahästen, i Åsbo, ska ske på sådant sätt att förutsättningarna för handel i Avesta centrum inte påverkas negativt. Inga nya områden för externhandel ska etableras. Handel som inte är livsmedelshandel eller detaljhandel, till exempel sådan som sker på bensinstationer, i lokaler för fordonsservice och liknande samt restauranger riktade mot passerande trafik kan var möjliga att etablera utanför befintliga handelsområden.

Inom skyddszonen kring industriområdet för Outokumpu Stainless AB får inte tillkomma bebyggelse eller verksamheter som kan störas av, eller medföra restriktioner för, områdets verksamheter.

Handel

Olika åtgärder i Avesta centrum, inklusive framtagande av detaljplaner för till exempel ny byggnation, ska ske på sådant sätt att goda förutsättningar för en utveckling av centrumhandeln stärks. Effekter på centrumhandeln av eventuell utökning av befintlig externhandel måste övervägas omsorgsfullt.

Verksamheter

I de områden som finns för verksamheter och industri ska såväl utveckling av befintliga verksamheter som etablering av nya verksamheter vara möjlig. I de fall bostäder, eller någon annan känslig markanvändning finns i närheten, behöver hänsyn tas till dessa.

Ändrad eller utvecklad markanvändning

Verksamheter

Planlagd mark för verksamheter och/eller industri, som kan exploateras vart efter mark färdigställs och efterfrågas, finns:

- söder om väg 68 vid Källhagen *område AJ1*
- norr om väg 70 vid Åsbo *område AJ2*
- i Nordanö *område AJ3*

Intill Lerbäcksleden, som byggs mellan väg 68 och Krylbo industriområde, bedöms nya områden för verksamheter och industri kunna skapas genom planläggning. Här kan de flesta former av verksamheter passa in. Om nya områden för

verksamheter på sikt skapas på andra sidan kommungränsen, det vill säga i Norbergs kommun, skulle de olika områdena kunna kopplas ihop till ett större område med verksamheter till gagn för båda kommunerna. *område AJ4*

Utmed västra sidan av Lastgatan vid Krylbo industriområde bedöms ny mark för verksamheter och industri kunna skapas genom planläggning. Här kan de flesta former av verksamheter passa in och det finns även möjlighet för kommunens återvinningscentral att växa. Området ligger invid Natura 2000-område för Svartån där den orörda skogen är värdefull och är en typ av svämskog som kräver varierande vattenstånd i ån, varför naturliga vattenflöden till ån inte får påverkas. *område AJ5*

Genom viss komplettering inom verksamhetsområdet vid Källhagen bedöms ny mark för verksamheter och industri kunna skapas genom planläggning. Då platsen ligger relativt nära bostäder kan endast verksamheter med begränsad omgivningspåverkan bli aktuell. *område AJ6*

Ett mindre markområde vid avfarten från väg 70 vid Åsbo kan kanske planläggas för verksamheter. Här kommer dock närheten till väg 70 och dess avfart att vara begränsande. *område AJ7*

Bostäder

Fler bostäder behövs i Avesta centrum och detta kan åstadkommas genom olika former av förtätning utifrån tankar och illustrationer i *Avesta stadsplan*.

I Krylbo finns bland annat platser för bostäder i attraktiva lägen som kan utvecklas enligt tankar och illustrationer i *Program för Krylbo - Utveckling mot en lockande, grön, miljövänlig ekostadsdel*.

Vid Djäknehyttan/Älvnäs finns ett större område detaljplanelagt för bostäder, som kan exploateras vart efter intresse finns. Inom området finns också plats för förskola eller skola. På sikt bör området kunna växa något genom detaljplaneläggning av angränsande markområden, till exempel västerut. *område AB1*

Månsbo gärde kan bli ett nytt område i staden där både bostäder och eventuell offentlig service, som till exempel förskola, kan byggas i ett centrumnära läge. Byggnation i detta område bidrar till att knyta ihop nuvarande stadsdelar Skogsbo/Rutbo och Högbo med centrala Avesta och samtidigt skulle det ge plats för ett större antal bostäder nära Avesta centrum, vilket bland annat kan gynna både handel och service där. För området finns ett planprogram som visar hur bebyggelse kan placeras och gestaltas. Vid utveckling inom området behöver Badelundaåsens grundvatten beaktas, bland annat utifrån ett dricksvattenperspektiv. Området berör jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd. I den utredningsnivå som är rimlig för en översiktsplan har bland annat konstaterats att det är en plats för större tätortsutveckling som sker utan att sprida ut bebyggelse ytterligare, en utspridning som då också skulle behöva ske på jordbruksmark. *område AB2*

Vid Nybyn finns möjlighet att skapa mark för bostäder, främst enbostadshus, genom ny detaljplan. Området är planlagt idag men markens geotekniska förutsättningar gör att området inte kan bebyggas enligt denna äldre detaljplan. *område AB3*

Vid Brogård, öster om vägen mellan Krylbo och Nordanö i riktning mot Isaksbo herrgård, finns ett område som kan bebyggas med i första hand bostäder. Området är utpekat som ett LIS-område för detta sedan år 2014 och i *Program för Krylbo - Utveckling mot en lockande, grön, miljövänlig ekostadsdel* finns mer detaljerade tankar om hur bebyggelsen kan utformas. Området berör jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd och i en rimlig utredningsnivå för en översiktsplan har bland annat konstaterats att detta är den enda riktning som Krylbo samhälle kan utvecklas mot. *område AB4*

Vid Lönngränd, sydost om Hästbron i Krylbo, finns ett område som är planlagt med en ganska stor byggrätt för bostäder och kontor. Mer detaljerade tankar om hur bebyggelse på platsen kan utformas finns i *Program för Krylbo - Utveckling mot en lockande, grön, miljövänlig ekostadsdel*. *område AB5*

Sågplan i Krylbo, mellan Stationsgatan och Dalälven, kan bli ett nytt bostadsområde efter detaljplaneläggning. Detta kräver dock en relativt omfattande sanering av förorenad mark först. Mer detaljerade tankar om hur bebyggelse på platsen kan utformas finns i *Program för Krylbo - Utveckling mot en lockande, grön, miljövänlig ekostadsdel*. *område AB6*

Vid Tjärnsjön, i kanten av nuvarande bostadsbebyggelse i Björkarsbo och på Brunnbäckstäkten, kan ett antal nya bostäder tillskapas efter detaljplaneläggning. Området är utpekat som ett LIS-område för detta sedan år 2014. Vid utveckling inom området behöver Badelundaåsens grundvatten beaktas, bland annat utifrån dricksvattenperspektivet. Området berör jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd och i en utredningsnivå som är rimlig för en översiktsplan har konstaterats att bebyggelseutveckling i Brunbäck och Karlbo i princip endast är möjlig på sådan mark. *område AB7*

Transportinfrastruktur inom tätort

En ny väg, Lerbäcksleden, ska byggas mellan Väg 68 vid Källhagen och Krylbo industriområde enligt gällande detaljplan. *linjesymbol*

En ny infart från Krylbovägen till lasarettsområdet, planskild under järnvägen, bör byggas för ökad tillgänglighet och ökad trafiksäkerhet. *linjesymbol*

Standard, tillgänglighet och kvalitet i gång- och cykelnäten ska förbättras både centralt i tätorten och dess stadsdelar samt mellan centrala delar och de olika stadsdelarna.

Kopplingen mellan Krylbo och Avesta, till största delen utmed Dalavägen, ska utvecklas till en mer tilltalande miljö i en effektiv transportsträcka för gående och cyklister. Genom åtgärder i den fysiska miljön som omger stråket, till exempel för

ökad variation i synupplevelser, kan även det upplevda avståndet mellan de två målpunkterna via denna länk minskas. *linjesymbol*

Tätortsnära grönområde

För att långsiktigt säkra en sammanhängande grönstruktur av värde för såväl växt- och djurliv som för friluftsliv ska kommunen ta fram en grönstrukturplan för Avesta. En genomtänkt grönstruktur ger också en varierad, intressant och tilltalande stadsbild och bidrar till en god boendemiljö.

Natur med höga värden som ska bevaras finns vid våtmarksområdet söder om Uppsjön. *område AN1*

Natur med höga värden som ska bevaras finns utmed hela Svartåns sträckning söder om Krylbo. *Område AN2*

Natur med höga värden som ska värnas finns norr om Karlbo skola. Våtmark i detta område fyller också en viktig funktion för att kunna hantera vattenflöden vid kraftig nederbörd och liknande, varför det bör bevaras. *område AN3*

Fågelsjön Sonnboviken med omgivande lövskogar och strandängar har höga naturvärden som ska värnas. *Område AN4*

Ett naturområde som fyller en stor funktion för att kunna hantera vattenflöden vid kraftig nederbörd och liknande, och därför ska värnas, finns nordväst om Rutbo. Främst är det viktigt att funktionen att hantera vatten blir kvar. *område AN5*

Åtgärder i och omkring Döda fallen, Lillforsen, Storforsen och Gamla Byn/Koppardalen måste utföras så att de stora natur- och kulturvärdena inte skadas.

Älvpromenaden ska värnas, skötas och kunna utvecklas. Bland annat behöver dess sträcka genom Koppardalen utvecklas, med början vid Döda fallen i öster fram till Polervägen, gränden närmast älven i västra delen av Koppardalen. Detta för att ge en mer trivsam och trafiksäker miljö för friluftsliv samtidigt som kontakten med älven förbättras. Tankar kring hur detta kan ske finns i både *Avesta stadsplan* och *Program för Koppardalen*. Älvpromenaden kan även utökas från Kyrkbrons norra fäste i riktning västerut mot Strandbacken. *linjesymbol (grön)*

Områden för olika former av friluftsliv som listas nedan, bland annat innehållande motionsspår och i vissa fall samlingslokaler, ska värnas och ges möjlighet till utveckling vid behov.

- Tråbacken *område AF1*
- Nybyberget, även det gamla mässingsbruket vid gränsen mot Norbergs kommun i väster ingår *område F2*
- Germundsbo – Smedsbo *område AF3*
- Grytnäs – Södra Kyrkbyn *område AF4*
- Krutboberget *område AF5*
- Brovallsgården – Tillfället *område AF6*

Det större friluftsområdet i Åsbo, med bland annat skidspår, skidbacke, golfbana och restaurang, ska ges förutsättningar att kunna utvecklas mot en ännu starkare året runt användning med en blandning av verksamheter. Området berör riksintresse för naturvård (Döda fallen) och även om många olika aktiviteter för friluftsliv kan samexistera med dess naturvärden måste riksintresset beaktas vid eventuella förändringar. Älvpromenadens sträcka förbi området, med höga natur- och friluftsvärden, ska bevaras. *område AF7*

Visentparken är ett viktigt besöksmål för såväl kommunens invånare som besökande/turister och ska ges goda förutsättningar att kunna utvecklas i dess närområde när behov föreligger. Både utifrån dess värde som besöksmål men än mer utifrån dess värde som avelsanläggning för bevarandet av visenten och fortsatt förstärkning av visentstammen i Europa. *område AF8*

Befintliga hästverksamheter vid Mästerbo, där både Åsebo Ridsällskap och Folkärna Ridsällskap finns, samt vid Lerbäcken, där Avesta Ridklubb finns, ska kunna utvecklas. Både Åsebo Ridsällskap och Avesta Ridklubb bedriver ridskoleverksamhet vid respektive plats. Vid eventuella förändringar i områdena kan viss hänsyn behöva tas till närliggande bostadsbebyggelse, eller andra friluftslivsintressen i närområdet. *område AF9 och AF10* Ställningstagandet gäller även för hästverksamhet vid Ingevallsbo, direkt utanför avgränsat område för Avesta. Även där finns ridskoleverksamhet.

Riksintressen, LIS och andra värden

Båda järnvägarna som passerar genom området samt väg 70 är av riksintresse för kommunikation.

Områden av riksintresse för kulturmiljövård finns dels som ett område vid västra Koppardalen, Gamla Byn och Månsbo dels som ett område runt Kyrkbyn och Södra Kyrkbyn i Grytnäs.

Vid Döda fallen och något österut finns ett område som är av riksintresse för naturvård och i de östra delarna, kring Ön, Kungsgårdsholmarna och Sonnboviken, finns ett större område av riksintresse för naturvård.

Stora delar av områdets centrala delar, kring Dalälven, och den östra delen ingår i det stora riksintresseområdet ”Området utmed Dalälven från Avesta till Skutskär”.

Två kraftledningar och två stationer i området tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

Sedan tidigare utpekade LIS-områden vid Bengtsbo, Älvbro, Nordanö-Ovanåker, Brogård-Isaksbo, Vintervägen i Krylbo, Sågplan i Krylbo och Tjärna-Sonnboåsen behålls. Alla dessa är utpekade för att i första hand kunna möjliggöra bostadsbyggande inom områden där strandskydd gäller.

Utökat strandskydd finns i ett område vid Sonnboviken och på den udde som finns vid den så kallade Ökroken i Dalälven, intill området Torp.

Svartån, söder om Krylbo, är ett Natura 2000-område och i öster angränsar Natura 2000-området Kungsgårdsholmarna.

Bjurforsbäcken, Svartån och Åsboholmen-Isaksboholmen är naturreservat som finns inom området.

Områden med övrigt höga naturvärden finns i Karlbo, vid Sonnboviken och Ön samt utmed hela Dalälvens sträckning genom området.

Vid Isaksbo gård finns ett antal skyddsvärda träd.

Landskapsbildskydd råder för ett större område vid Sonnboviken, Kungsgårdssjön, Jäderviken och Olsviken.

Områden med övrigt höga kulturmiljövärden finns vid Älvbro och Gamla Älvnäs, Stationsgatan – Brogård i Krylbo, Näset i Krylbo, Isaksbo, Brunnbäck, Ön samt Tjärna-Gröntjärna mm.

Bevarandevärt odlingslandskap utifrån kulturmiljövärden finns i anslutning till Södra Kyrkbyn och i den östra delen av området, från Brogård mot Brunnbäck, Sonnbo, Sonnboviken, Torp och Ön.

Inom området finns fem byggnadsminnen; Klosterskolan, Böösgården, Sundhcenter (Aaltohuset), Krylbo stationshus och Tingshuset i Krylbo.

Samtliga större ytvatten inom området har klassats med kemisk status ”Uppnår ej god” och merparten med ekologisk status ”Måttlig”. Undantaget i fråga om ekologisk status är Dalälven uppströms kraftverket vid Storforsen som har klassats ”Otillfredsställande”. Den kemiska statusen för grundvattenförekomsten i Badelundaåsen har klassats som ”God”.

Utmed större delen av Dalälvens sträckning genom området finns skredriskområden.

Områden med risk för översvämning, till exempel vid kraftig nederbörd, finns vid Bjurforsbäckens utlopp vid Gamla Byn, vid Svartån i Karlbo och utmed Dalälvens östra delar. Vid Dalälvens östra delar är framför allt större områden kring Ön och Sonnboviken, men även delar av Karlbo och Brunnbäck, särskilt utsatta.

Väg 68, väg 70 och Dalavägens sträckning från cirkulationsplatsen i Bergsnäs fram till Järnvägsgatan i Krylbo, och en bit in på den senare, är utpekade transportleder för farligt gods. Även på de båda järnvägslinjerna genom området fraktas farligt gods.

Fors

Beskrivning

Fors ligger cirka 1 mil norr om Avesta utefter väg 68 och intill den järnväg som korsar kommunen i nord – sydlig riktning "godsstråk Bergslagen".

I översiktsplanens område ingår bland annat Västanfors och Östanfors samt Forssjön, Stora Halsjön och en del omgivande skogs- och jordbruksmarker.

Fors präglas i stor omfattning av kartongfabriken där kartongtillverkning startade 1954 och sedan upplevde en kraftig utbyggnad under 1970-talet. Från 1990-talet fram till idag har det sedan skett ett flertal ytterligare byggnationer och utveckling av verksamheten.

Stora delar av bostadsbebyggelsen i tätorten Fors tillkom under 1960-talet (flerbostadshus och bebyggelsen vid centrum) och under 1970- och 80-talen (villor, rad- och kedjehus, framför allt i de västra och södra delarna).

I den centrala delen av Fors samhälle finns ett utbud av såväl kommersiell som offentlig service, t.ex. livsmedelsbutik, särskilt boende (Framnäs), förskola och skola (låg- och mellanstadium).

Sydväst om Fors centrum ligger Forsvallen med fotbollsplaner, hockeyrink och motionsspår. Nordost om Östanfors, vid Stora Halsjön, finns badplats.

I området finns några historiska byggnader, tex. finns en fabriksbyggnad från 1950-talet ritad av arkitekt Ralph Erskine inom kartongfabrikens område. Denna är dock så kringbyggd idag att den inte är möjlig att se annat än från någon enstaka plats inne på området. Ralph Erskine har även ritat det större område med tjänstebostäder som ligger direkt väster om den gamla järnvägskorsningen vid industriområdet.

Genom Fors samhälle går väg 736 med Trafikverket som väghållare.

Målbild

Fors ska stärkas som serviceort till sitt omland och utvecklas i första hand genom förtätning av bostadsbebyggelsen och de verksamhetsområden som finns ska kunna utvecklas, något som är positivt inte bara för Fors och Avesta kommun utan för hela regionen. Fors samhälle ska också kunna utvecklas i övriga delar, till exempel vad gäller friluftsområden och idrottsområde.

Fors är också en del i kommunens prioriterade stråk för utveckling som sträcker sig från Avesta och Krylbo i söder via Fors till Horndal i norr. Kommunikationer och andra kopplingar ska stärkas i detta stråk.

Ställningstagande

Det är viktigt att Fors kan få en bebyggelseutveckling som stärker underlaget för såväl kommersiell som offentlig service och detta kan till viss del ske genom förtätningar och byggnation enligt redan framtagna detaljplaner i centrala Fors.

Kommunen ska verka för stärkta kommunikationsmöjligheter mellan Fors, Horndal och Avesta. Delar i detta är att arbeta för en återgång till väl fungerande persontrafik på aktuell järnväg och verka för att Trafikverket ska anlägga en planskild korsning där den södra infarten till Fors korsar järnvägen.

Väg 736 kan komma att övertas av kommunen, om den inte längre fyller ett behov som gör den till ett statligt ansvar. Innan ett eventuellt övertagande kan bli aktuellt ska dock Trafikverket bekosta och anlägga en planskild korsning med järnvägen vid södra infarten till Fors för ökad trafiksäkerhet. Detta finns reglerat i avtal mellan Avesta kommun och Trafikverket.

Sedan tidigare utpekat LIS-område vid badplatsen i södra delen av Stora Halsjön behålls.

Lågpunktsområden, där till exempel regnvatten kan samlas vid skyfall, ska bevaras.

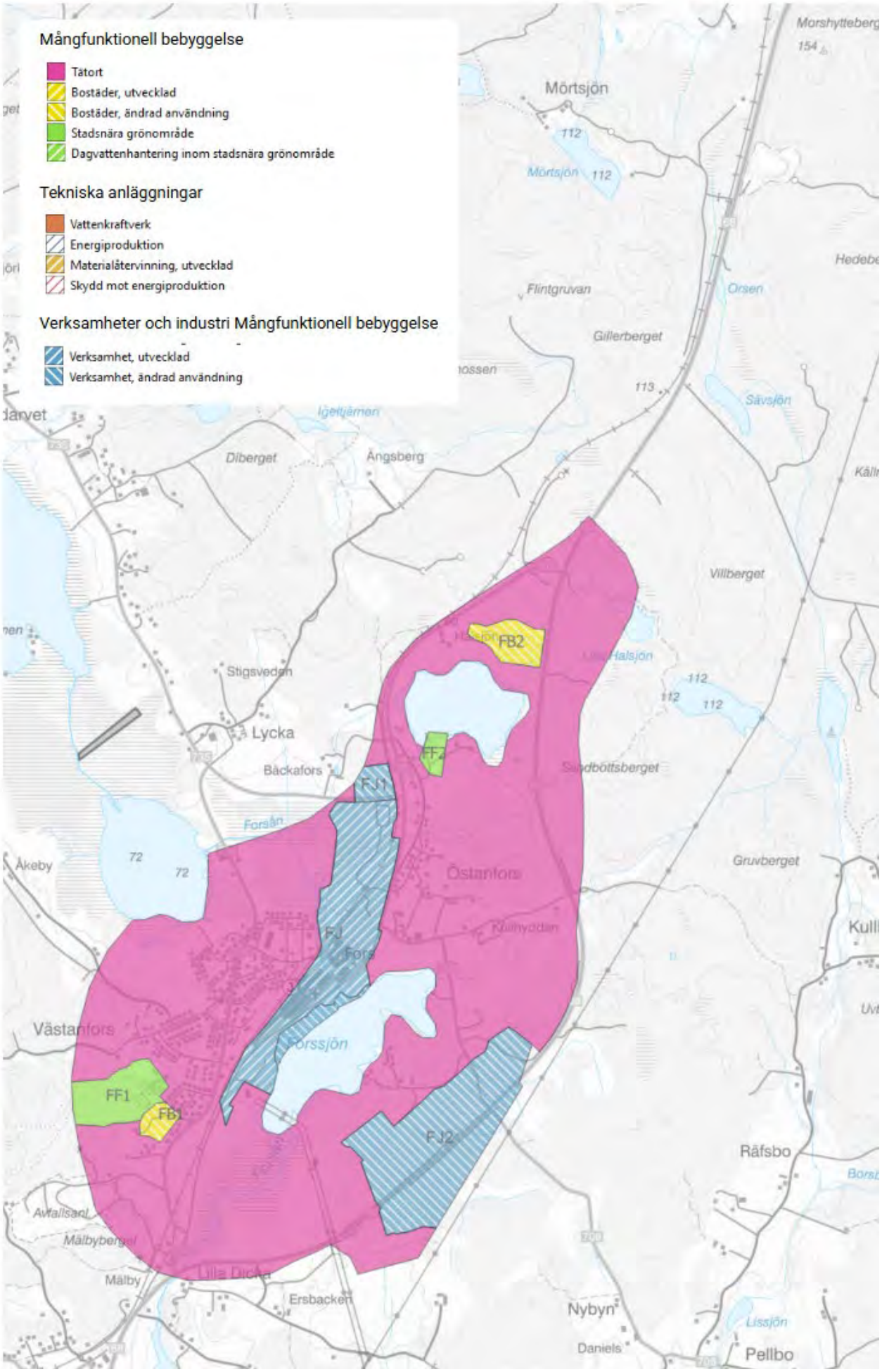
Vid förändringar som kan påverka vattnet i Stora Halsjön ska miljökvalitetsnormer för vatten inte påverkas negativt.

Ändrad eller utvecklad markanvändning

Ett mindre område för nya bostäder kan skapas i områdets sydvästra del, i förlängningen av Morgonvägen. Detta ska utredas genom ny detaljplan och i arbetet behöver bland annat eventuella intressen för friluftslivet beaktas. *område FB1*

Norr om Stora Halsjön finns ett planlagt område för bostäder. Området behöver förses med väl fungerande avloppslösning, bland annat med hänsyn till vattenkvaliteten i Stora Halsjön, innan exploatering kan bli aktuell. En eventuell anslutning till kommunalt vatten och spillvatten ska utredas ytterligare. *område FB2*

Fors

Mångfunktionell bebyggelse
Tätort
Bostäder, utvecklad
Bostäder, ändrad användning
Stadsnära grönområde
Dagvattenhantering inom stadsnära grönområde
Tekniska anläggningar
Vattenkraftverk
Energiproduktion
Materialåtervinning, utvecklad
Skydd mot energiproduktion
Verksamheter och industri Mångfunktionell bebyggelse
Verksamhet, utvecklad
Verksamhet, ändrad användning
Mörtsjön
Flintgruvan
Gillerberget
Orsen
Sävsjön
Diberget
Ångsberg
Villberget
Stigsveden
Lycka
Bäckafors
Östanfors
Gruvberget
Åkeby
Västanfors
Räfsbo
Nybyn
Pellbo
Daniels
Ersbacken
Mälby
FB2
FF2
FJ1
FJ
FF1
FB1
FJ2

Idrottsområdet ska bevaras och ges möjlighet till utveckling. *område FF1*

Område för olika former av friluftsliv och bad vid Stora Halsjön ska bevaras och ges möjlighet till utveckling. För att möjliggöra utveckling finns ett sedan tidigare utpekat LIS-område på platsen. *område FF2*

Ett nytt område för verksamheter och industri bör kunna skapas intill väg 735 i områdets norra del. Detta ska utredas genom ny detaljplan. Området berör till viss del jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd. I den utredningsnivå som är rimlig för en översiktsplan konstateras att likvärdigt lämplig mark för ändamålet, som inte berör jordbruksmark, i princip inte finns i, eller intill, Fors samhälle. *område FJ1*

Större områden för verksamheter och industri bör kunna skapas i den östra delen, intill väg 68 och anslutande väg 708, Pellesvägen. Detta ska utredas genom ny detaljplan. Området berör till en mindre del jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd. I den utredningsnivå som är rimlig för en översiktsplan konstateras att likvärdigt lämplig mark för ändamålet i denna storlek, som inte berör jordbruksmark, inte finns på annan plats intill Fors samhälle. *område FJ2*

För att förbättra trafiksäkerheten där den södra infarten till Fors korsar järnvägen bör en planskild korsning anläggas. En sådan passage under järnvägen ska ges en genomarbetad gestaltning, med en öppen utformning, så att den ger en välkomnande entré till Fors. *symbol*

Beskrivning, ställningstaganden med mera kring industriområdet för Stora Enso Fors AB finns i mark- och vattenanvändningskapitlet om Verksamheter och industri.

Riksintressen, LIS och andra värden

Järnvägen som passerar genom området i nord-sydlig riktning är av riksintresse för kommunikation.

Området berörs av två kraftledningar och en station som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

Utpekat LIS-område i södra delen av Stora Halsjön.

Sävviken och intilliggande våtmarker är bland annat gynnsamma fågelhabitat.

Inom och intill området med nuvarande Fors kartongfabrik finns en del historisk bebyggelse kopplat till brukets framväxt.

En liten del i väster berör ett område med utpekat höga kulturhistoriska värden från Lycka upp mot Kolarbo.

I den sydöstra delen berörs ett område där odlingslandskapet pekats ut som bevarandevärt även för sina kulturhistoriska värden.

Vissa översvämningsrisker finns intill Forssjöns utlopp i söder.

I de centrala delarna finns lågpunktsområden där vatten kan samlas vid skyfall med mera.

Vattenkvaliteten i områdets sjöar uppnår inte nivå god för gällande miljökvalitetsnormer för vatten.

Horndal

Beskrivning

Horndal ligger cirka 2,5 mil norr om Avesta och genomkorsas av både väg 68 och den järnväg som korsar kommunen i nord – sydlig riktning "godsstråk Bergslagen".

I översiktsplanens område ingår bland annat Horndals tätort med Horndalsbyn, Rosslandet, Tyskbo och fritidsområdet Rossliden i nordost.

I området finns ett relativt stort antal lägenheter i flerfamiljshus, främst centralt i Horndal. Därutöver finns en omfattande bebyggelse med enbostadshus och några jord- och skogsbruksfastigheter. Viss planlagd mark för fler bostäder finns i området.

I Horndal finns relativt väl utbyggd kommersiell och offentlig service, bland annat i form av en låg-, mellan- och högstadieskola med badhus och teater. Det finns även livsmedelsbutik, ett antal butiker med olika inriktningar och matserveringar.

Vid Rossliden, intill sjön Rossen, finns en camping, badplats och idrottsplats. Dessutom finns ett friluftsområde väster om sjön Lumsen.

I området finns tre större industriområden. Södra industriområdet, tidigare järnbruksområdet och Norra industriområdet, där båda områdena inrymmer ett flertal olika företag. Dessutom finns större områden med planlagd mark i den norra delen.

I den östra delen av samhället passerar järnvägen mellan Örebro och Gävle och väg 68 går rakt igenom de centrala delarna av samhället. Vägen är högt trafikerad med en stor andel tung trafik och dess sträckning direkt intill skola, förskola, butiker, restauranger, bostäder med mera medför i första hand olycksrisker för barn, gående och cyklister i samhället, men även störningar i form av trafikbuller och vibrationer.

Målbild

Horndal ska stärkas som serviceort till sitt omland och utvecklas i första hand genom förtätning av bostadsbebyggelsen och de verksamhetsområden som finns ska kunna utvecklas, något som är positivt inte bara för Horndal och Avesta kommun utan för hela regionen. Horndals samhälle ska också kunna utvecklas i övriga delar, till exempel vad gäller friluftsområden, idrottsområden och ortens camping.

Horndal är också en del i kommunens prioriterade stråk för utveckling som sträcker sig från Horndal i norr ner till Avesta och Krylbo i söder och i detta stråk ska kommunikationer och andra kopplingar stärkas.

Ställningstagande

Det är viktigt att Horndal får en bebyggelseutveckling som stärker underlaget för såväl kommersiell som offentlig service. I centrala Horndal kan detta ske genom förtätningar och byggnation enligt redan framtagna detaljplaner.

I de områden som finns för verksamheter och industri ska såväl utveckling av befintliga verksamheter som etablering av nya verksamheter vara möjlig. I de fall bostäder, eller någon annan känslig markanvändning finns i närheten, behöver hänsyn tas till dessa.

Kommunen ska verka för stärkta kommunikationsmöjligheter mellan Horndal, Fors och Avesta. Delar i detta är att arbeta för en återgång till väl fungerande persontrafik på aktuell järnväg.

Sedan tidigare utpekade LIS-områden behålls.

Lågpunktsområden, där till exempel regnvatten kan samlas vid skyfall, ska bevaras.

Vid förändringar som kan påverka vatten, till exempel i sjöarna Rossen och Lumsen, ska miljökvalitetsnormer för vatten inte påverkas negativt.

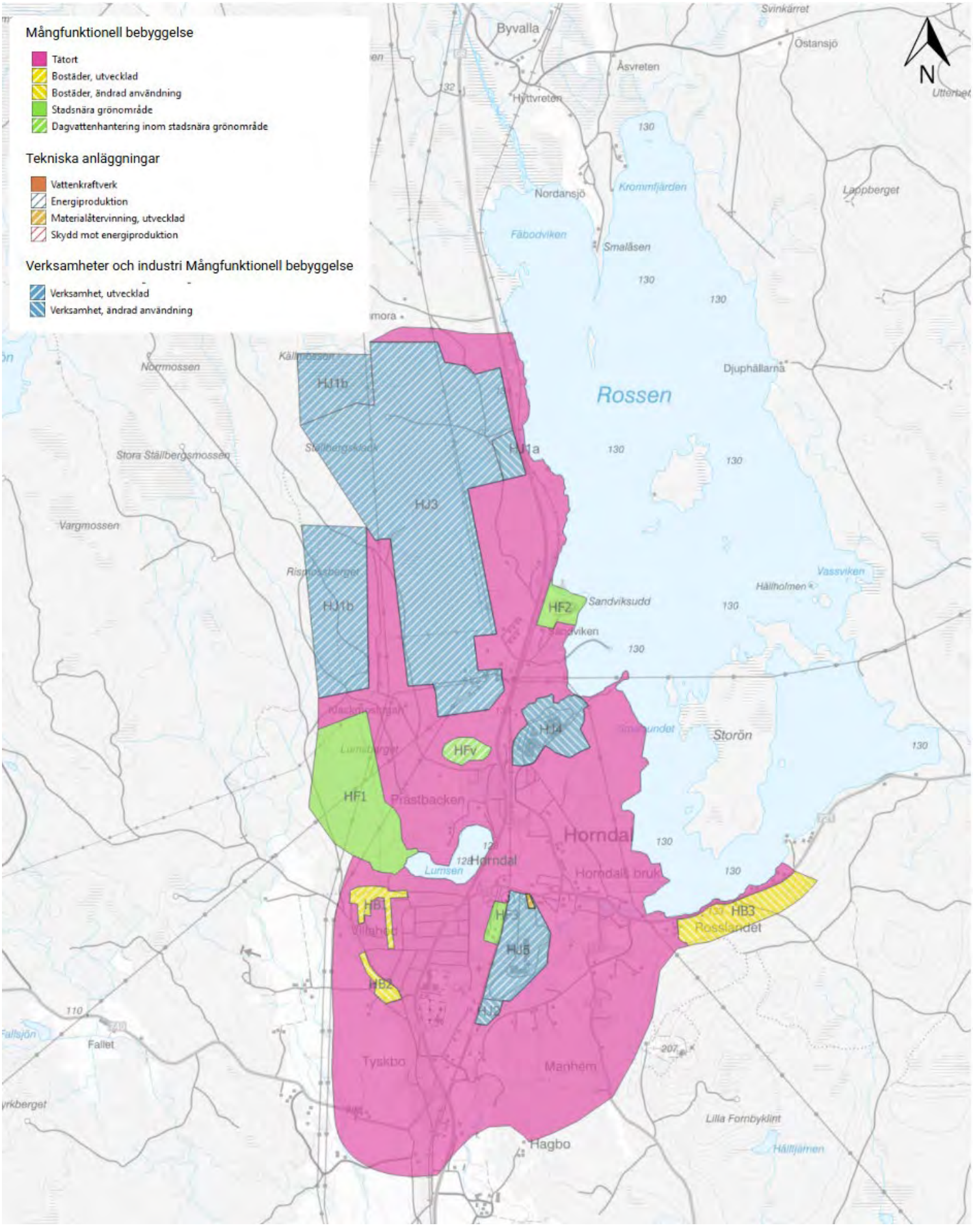
Ändrad eller utvecklad markanvändning

Mer detaljerade studier av möjlig förtätning och utveckling av Horndals centrala delar finns utrett i ”PM Horndals utveckling” från år 2019 och för Horndals Brukspark finns en bevarandeplan upprättad av Dalarnas Museum.

Planlagd mark för olika former av bostäder finns inom ett relativt stort område i den västra delen av tätortsbebyggelsen. *område HB1*

Söder om området med redan planlagd mark för bostäder bör ytterligare tomter för enbostadshus kunna tillkomma. Om detta är lämpligt ska utredas genom detaljplan. *område HB2*

Horndal

Mångfunktionell bebyggelse
Tätort
Bostäder, utvecklad
Bostäder, ändrad användning
Stadsnära grönområde
Dagvattenhantering inom stadsnära grönområde
Tekniska anläggningar
Vattenkraftverk
Energiproduktion
Materialåtervinning, utvecklad
Skydd mot energiproduktion
Verksamheter och industri Mångfunktionell bebyggelse
Verksamhet, utvecklad
Verksamhet, ändrad användning
Byvalla
Svinkärret
Östansjö
Åsvreten
Hyttvreten
Nordansjö
Kronnfjärden
Lappberget
Fäbodviken
Smalåsen
Rossen
Djuphällarna
Normossen
Stora Ställbergsmossen
Vargmossen
Vassviken
Hällholmen
Sandviksudd
Storön
Prästbacken
Horndal
Horndals bruk
Lumsen
Rosslandet
Tyskbo
Manhem
Fallet
Hagbo
Lilla Fornbyklint
Hällfjärnen
HJ1a
HJ1b
HJ3
HJ4
HJ5
HF1
HF2
HFv
HB1
HB2
HB3
N

Vid Rosslandet, invid sjön Rossens södra strand, bör ytterligare mark för bostäder tillskapas. För detta finns ett sedan tidigare utpekat LIS-område och områdets lämplighet för bostäder ska utredas genom detaljplan. *område HB3*

Det område som finns för olika former av friluftsliv och motion väster om sjön Lumsen ska värnas och ges möjlighet till utveckling. *område HF1*

Området vid Sandviksudd, med camping, badplats, fotbollsplan med mera invid sjön Rossens östra strand, ska värnas och ges möjlighet till utveckling. För att möjliggöra utveckling finns ett sedan tidigare utpekat LIS-område på platsen. *område HF2*

Åsryggen och de områden som finns för olika former av friluftsliv och motion direkt väster om järnvägen och tågstopp Horndal, bland annat hockeyrink och omklädningsrum, ska värnas och ges möjlighet till utveckling. *område HF3*

Det större område som är planlagt för verksamheter och industri i Horndals norra del kan på kort sikt komma att utvidgas något, till exempel med mark i den östra delen. Det kan även blir aktuellt med större utvidgning västerut för att skapa mer mark för verksamheter och industri. Lämpligheten av sådana utvidgningar ska prövas genom detaljplan. *område HJ1a och HJ1b*

Området för verksamheter och industri i söder, det s.k. Södra industriområdet, kan på sikt komma att utvidgas något söderut. Lämpligheten av detta ska då prövas genom detaljplan. Vid utveckling inom området behöver grundvattnet i Möklintaåsen beaktas, bland annat utifrån ett dricksvattenperspektiv. *område HJ2*

Norr om bebyggelsen vid Prästbacken finns ett låglänt område som är viktigt att värna för hantering av stora vattenflöden vid kraftig nederbörd, både utifrån dagens situation och vid eventuell utveckling i närområdet. *område HFv*

För att förbättra boendemiljöer och trafiksäkerhet i Horndal, samt förbättra den regionala trafikens framkomlighet, bör väg 68 dras utanför Horndals samhälle. Den tunga genomfartstrafiken, som är omfattande, ger fler störningar för samhället utöver försämrad trafiksäkerhet och är den som i första hand bör ledas utanför Horndals samhälle. Detta skulle också kunna ske i etapper där till exempel den tunga trafiken mellan gruvverksamhet i Garpenberg och Gävle hamn först leds utanför samhället. I översiktsplanen redovisas denna tanke som en vägsträckning väster om Horndal. *linjesymbol*

Riksintressen, LIS och andra värden

Järnvägsspåret som passerar genom området är av riksintresse för kommunikation.

Området berörs av ett flertal kraftledningar och en station som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

En mindre del i områdets södra del berör riksintresse för kulturmiljövård, Ingeborgbo.

LIS-områden finns dels vid Rossliden, i norr, för att möjliggöra utveckling av såväl camping som idrotts-/friluftsområdet, dels vid Rosslandet, invid sjön Rossens södra strand, för att möjliggöra bostadsbyggnation.

Vid eventuella förändringar intill sjön Rossen, och i områden som avvattnas till sjön, är det av extra vikt att miljökvalitetsnormer för vatten beaktas för sjön som recipient.

I den östra delen av Horndals samhälle finns många byggnader och anläggningar som visar den historiska utvecklingen kring Horndals bruk och dess omgivning. Både Horndals bruk och ett område vid Horndalsbyn-Rosslandet är utpekade som värdefulla kulturhistoriska miljöer.

I den sydvästra delen, vid Tommesbo, utgör också bebyggelsen och dess omgivningar en värdefull kulturhistorisk miljö. Själva bebyggelsekärnan ligger dock utanför området för Horndal.

Både väg 68, som går genom Horndal i nord-sydlig riktning, och anslutande väg 740, från Garpenberg i väster, är rekommenderade vägar för transport av farligt gods.

Norr om bebyggelsen vid Prästbacken finns ett låglänt område som utgör ett uppsamlingsområde för stora vattenflöden vid kraftig nederbörd.

SAMMANHÄNGANDE BOSTADSBEBYGGELSE

Definition: Områden som huvudsakligen består av bostäder och har en tydlig beroenderelation till närliggande orter.

Beskrivning

Hede samt By och Näs Bruk är i översiktsplanen satta som områden med sammanhängande bostadsbebyggelse.

Vissa utvecklingsförslag eller ställningstaganden som finns för respektive ort knyter an mot översiktsplanens utvecklingsinriktning, bland annat genom förslag på utveckling av bebyggelse och att förstärkning av viktiga funktioner och samband för natur och friluftsliv lyfts fram.

När det gäller översiktsplanens utvecklingsstrategier tar ställningstaganden och utvecklingsförslag i första hand stöd i punkt 2, bevara, utveckla och förstärk natur och kulturmiljöer, och punkt 5, utveckling av landsbygden.

Generella ställningstaganden

Inom dessa områden ska såväl mindre verksamheter som nya bostäder, alternativa delar av områdena, underlättas så långt det går. Kommunen är positiv till att genomföra lämplighetsprövning genom detaljplan i de fall sådana krävs.

Vid planläggning av ny bebyggelse och infrastruktur ska stor hänsyn tas till minskade klimatutsläpp.

Bevara, utveckla och förstärk gröna luckor i bebyggelse samt natur och kulturmiljöer för att leverera ekosystemtjänster som bland annat klimatanpassning, biologisk mångfald och rekreativa upplevelsevärden. Ett strategiskt kommunalt markägande kan underlätta och säkerställa att detta kan ske.

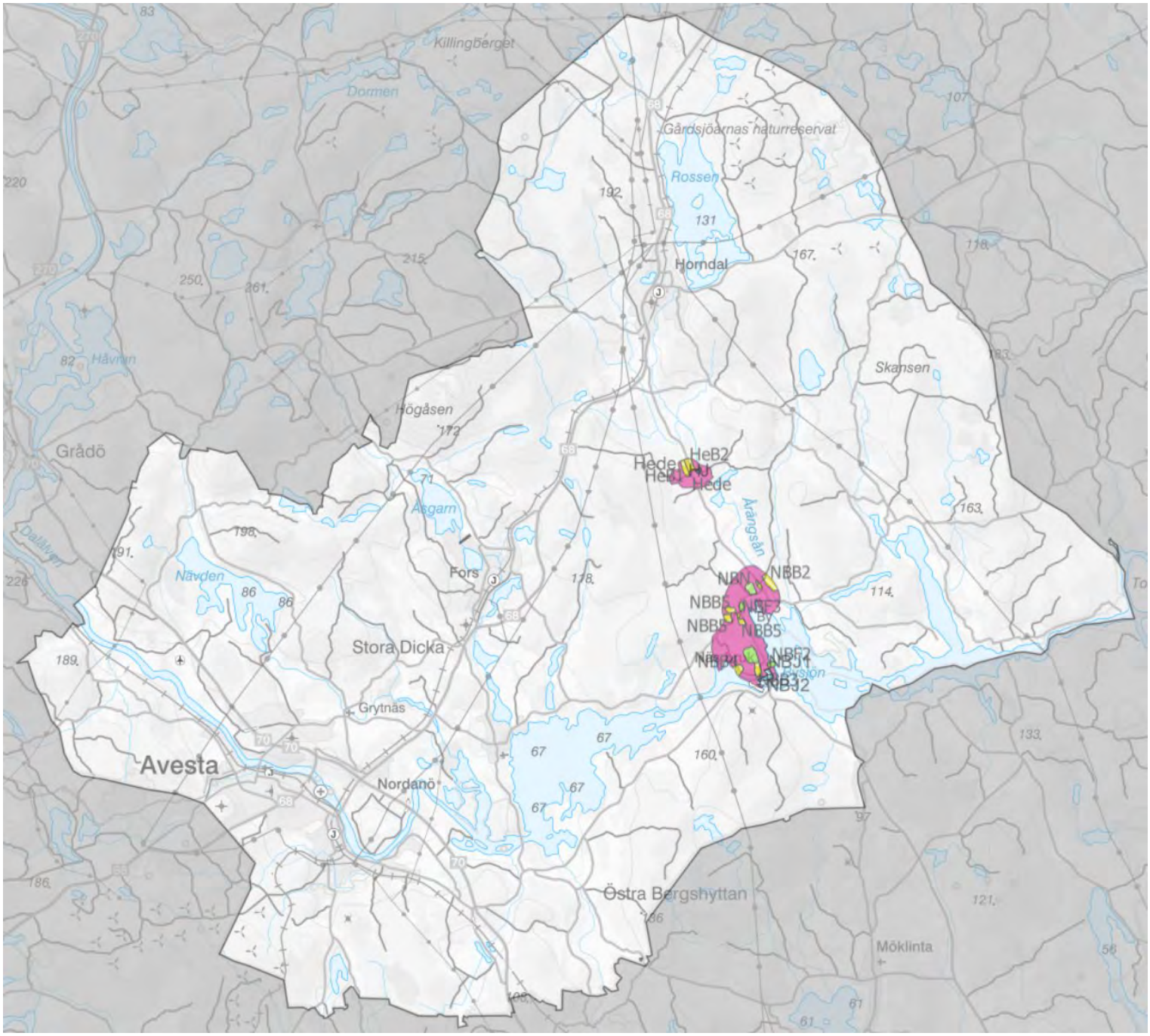
Förändringar i dessa områden måste ske med hänsyn till andra intressen, bl.a. de natur- och friluftslivsvärden som finns.

Vid såväl förtätning av bebyggelse som i befintlig miljö ska ambitionsnivån vara hög gällande omhändertagande av dagvatten och dagvattnet ska i första hand ses som en resurs till den lokala grönstrukturen där många olika lösningar finns att använda, till exempel gröna diken, olika former växtbäddar och dagvattendammar. Områden för hantering av dagvatten kan även, vid rätt utformning, göras tillgängliga för tätortsnära rekreation och andra ekosystemtjänster så som lärande, naturupplevelser med mera.

För byggnader, och bebyggelseområden, som pekats ut i olika kulturhistoriska inventeringar ska särskild hänsyn tas till identifierade kulturvärden vid eventuella förändringar och inventering ske med hjälp av kompetens inom kulturmiljö och arkitektur. För byggnader som pekats ut ska särskild hänsyn tas även vid såväl exteriöra som interiöra förändringar.

Vid förtätning av bebyggelse ska nya byggnader utformas med hänsyn till befintlig bebyggelsemiljö i området.

SAMMANHÄNGANDE BOSTADSBEBYGGELSE

By och Näs Bruk

Beskrivning

Området omfattar By och Näs Bruk med en del omgivande bebyggelse. Bebyggelsen i området är till största delen enfamiljshus, men det finns även ett antal mindre flerfamiljshus, de flesta i Näs bruk. I By finns även skola, kyrka och några mindre verksamheter. I Näs Bruk finns bland annat camping, idrottsområde och ett industriområde med gamla anor. Vid Dalälvens fors ligger även Näs vattenkraftstation.

Vid idrottsplatsen och omgivande friluftsområde i Näs finns bland annat fotbollsplaner, tennisbana, boulebanor, löparspår och klubblokal.

Vid Falkuddens camping finns, utöver husvagnsplatser och stugor, en sandstrand för bad, möjlighet till att fiska, paddla kanot och en kiosk/café.

Näs industriområde har lång historia och där finns till exempel fragment kvar av mas- och rostugnar från järnbrukets anläggningstid år 1873. Idag finns några olika verksamheter av mindre omfattning i området.

Genom By går Möklintaåsen som sedan fortsätter ut i Dalälven. Årängsån slingrar sig fram öster om åsen och når Dalälven vid Bysjöns nordöstra del.

Målbild

Området utgör en bostadsort av som är av vikt även för dess omgivning och kan stärkas genom komplettering med ytterligare bostäder, verksamheter och annan bebyggelse.

Campingplatsen fortsätter att utvecklas och locka turister till både kommunen som helhet och området By och Näs Bruk.

Industriområdet fortsätter att utgöra komplement till bostadsbebyggelsen och utveckling av verksamheter på platsen ses som positivt för hela bygden.

Idrottsområdet och dess omgivande marker är en plats där olika former av friluftsliv och aktiviteter kan frodas till gagn för bland annat boende i området.

Ställningstagande

För att kunna behålla områdets service är det viktigt att en viss nybyggnation kan ske i hela område, även i By där både stora natur- och kulturvärden och värden i den befintliga bebyggelsestrukturen finns att beakta.

Utöver värden i området som är formellt skyddade genom olika former av utpekanden ska såväl kulturhistorisk bebyggelse som naturvärden och de öppna landskap som finns beaktas vid eventuella förändringar i området. Till exempel ligger vissa utvecklingsområden inom, eller gränsar till, riksintresse för naturvård och där ska då riksintressets värden beaktas.

Falkudden, med camping och badplats, och området söder därom, bör användas för det rörliga friluftslivet och hela området bör hållas öppet ut mot Bysjön.

Idrottsområdet och dess omgivande områden för friluftsliv värnas så att olika former av aktiviteter och friluftsliv kan fortsätta.

Ändrad eller utvecklad markanvändning

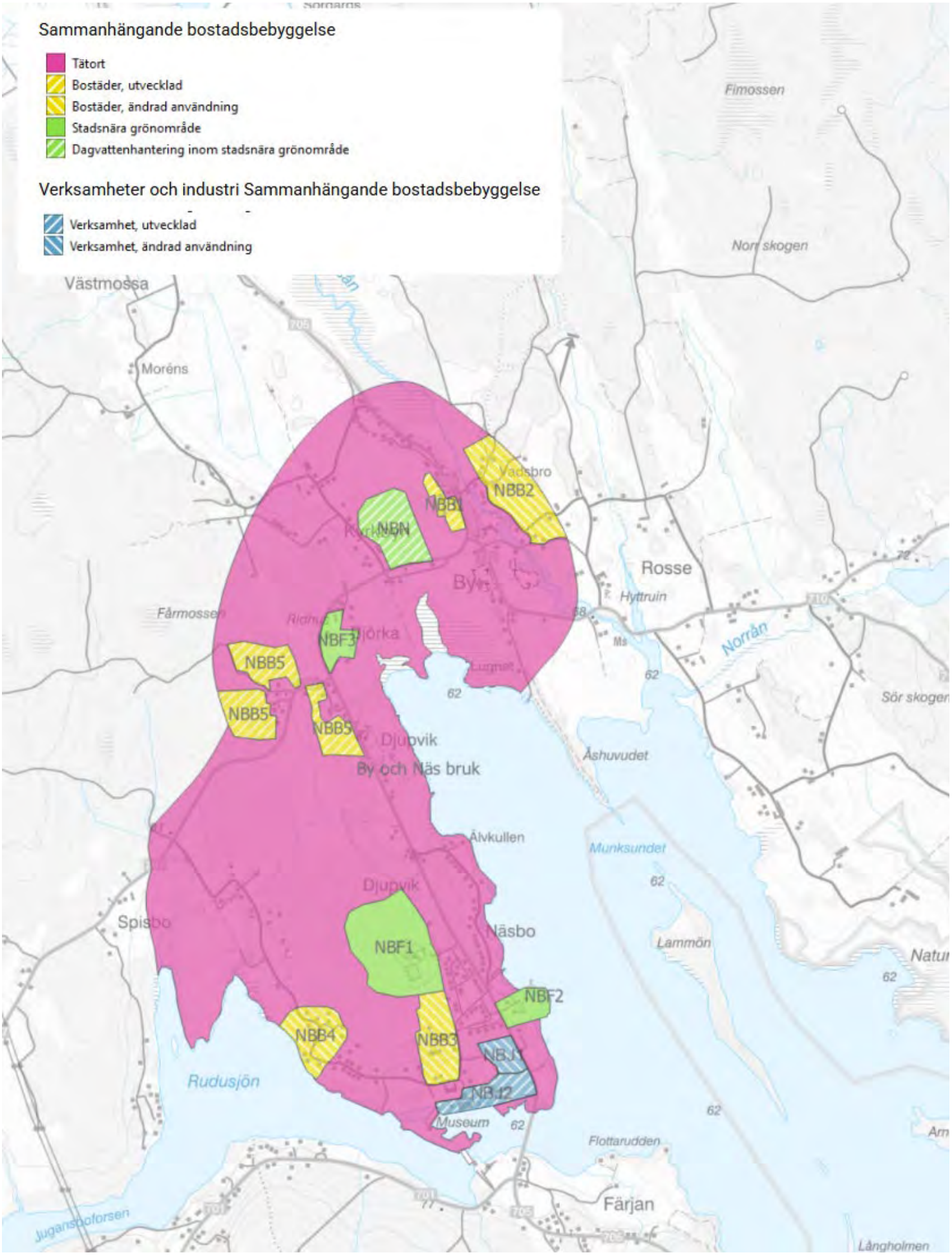
I By finns detaljplanelagd mark med plats för mer bostadsbebyggelse i anslutning till kedjehus väster om åsen. ~ *område NBB1*

Anpassad byggnation, främst av bostäder, kan vara möjlig öster om By skola som en del i att stärka förutsättningarna för att behålla områdets service. Detta ska prövas genom detaljplan och platsen är ett LIS-område. Vid utveckling inom området behöver grundvattnet i Möklintaåsen beaktas, bland annat utifrån ett dricksvattenperspektiv. Området berör jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd. I en utredningsnivå rimlig för en översiktsplan konstateras att platsen är en av de lämpligaste för utveckling av den tätare bebyggelsen i By. Frågan får dock prövas slutligt i ett detaljplanearbete. ~ *område NBB2*

I Näs bruk finns färdig detaljplan för uppförande av ytterligare enfamiljshus i anslutning till befintligt villaområde. Här finns också möjligheter att tillskapa ytterligare mark för bostadsbebyggelse, främst västerut. Det finns också ett lågpunktsområde i området, där vatten kan samlas vid skyfall mm, och funktionen av detta ska bevaras. Området berör till viss del jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd. I en utredningsnivå rimlig för en översiktsplan konstateras att platsen är en av de lämpligaste för utveckling av den tätare bebyggelsen här. Frågan får dock prövas slutligt i ett detaljplanearbete. ~ *område NBB3*

Sydost om Rudu kan nya bostäder tillkomma. Det är dock viktigt att både ny och befintlig bebyggelse mellan Rudu och Näs Bruk anpassas, eller behåller, nu rådande skala och utformning. Denna plats är också ett LIS-område. Området berör till stor del jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd. I en utredningsnivå rimlig för en översiktsplan konstateras att

By och Näs Bruk

platsen utgör ett av de mer attraktiva områdena för ny bebyggelse i strandnära läge i anslutning till Näs. Frågan får dock prövas slutligt i ett detaljplanearbete. ~ *område NBB4*

I Bredgrind kan nya bostäder, eller mindre verksamheter, anpassade till platsen och befintlig bebyggelse tillkomma utifrån intresse hos markägare. Vid större exploatering behöver detta prövas genom detaljplan. Området berör till viss del jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd. I den utredningsnivå som är rimlig för en översiktsplan konstateras att möjligheten att utöka platsens bebyggelse är svår att åstadkomma på annan mark. ~ *områden NBB5*

Det låglänta landskapet väster om By och Kyrkbyåsen är ett viktigt område att värna för hantering av vattenflöden vid kraftig nederbörd och liknande. ~ *område NBN*

Idrottsplatsen och omgivande områden för friluftsliv ska kunna utvecklas och utökas vid behov. Vid eventuella förändringar i området måste viss hänsyn tas till risk för störningar vid närliggande bostadsbebyggelse. ~ *område NBF1*

Campingområdet och badplatsen vid Falkudden värnas och området ska kunna utvecklas. För att möjliggöra utveckling är platsen ett LIS-område. ~ *område NBF2*

I området vid Björka, där Storbyns ryttare finns, ska befintlig hästverksamhet, med bland annat ridskola, kunna utvecklas. Vid eventuella förändringar kan dock viss hänsyn behöva tas till närliggande bostadsbebyggelse. ~ *område NBF3*

Industriområdets befintliga verksamheter ska kunna utvecklas och området är lämpligt för komplettering med olika former av verksamheter. Området kan också på sikt komma att utvidgas något, både österut och norrut i den östra delen. Vid eventuella förändringar i området måste hänsyn tas till närliggande bebyggelse, både vad gäller risk för störningar samt anpassning till landskapsbild och områdets kulturhistoriska värden. Utvidgningar berör till viss del jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd. I en utredningsnivå rimlig för översiktsplan konstateras att det, sett ut ett allmänt perspektiv, är väger tyngre att ny mark för industrier/verksamheter skapas i anslutning till redan befintlig mark för detta. Frågan får dock, tillsammans med övriga delar i en lämplighetsprövning, utredas och prövas slutligt i detaljplanearbete. ~ *områden NBJ1 och NBJ2*

Riksintressen, LIS och andra värden

Östra delen av området, Kyrkbyåsen och mark intill Bysjön, ligger inom riksintresse för naturvård. Även själva Bysjön ligger inom detta område.

Det område som är av riksintresse för naturvård enligt ovan är också av riksintresse för friluftsliv.

Den norra delen av området, från Djupvik och norrut, ligger inom område som är av riksintresse för kulturmiljövård.

Dalälven nedströms kraftverksdammen ingår i riksintresseområde där vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras.

Området ligger inom det stora riksintresseområdet ”Området utmed Dalälven från Avesta till Skutskär”.

Utökat strandskydd gäller vid Kyrkbyviken, nedanför kyrkan, och vid den udde som finns söder om Rudu.

Sedan tidigare utpekade LIS-områden behålls i området.

En stor del av området By och Näs Bruk ligger inom ett område med utpekat höga kulturhistoriska värden.

Översvämningsrisker finns utmed Dalälvens stränder och Årängsån.

I västra delen av Näs Bruk finns ett lågpunktsområde där regnvatten kan samlas vid skyfall mm.

Inom område finns flera värdefulla odlingslandskap.

Hede

Beskrivning

Området omfattar Hede samt delar av Västanhede och Nedre Hede där bebyggelsen till största del utgörs av enfamiljshus och lantbruk men det finns även olika verksamheter och något flerbostadshus.

Genom området sträcker sig Möklintaåsen och på denna går väg 705, en landsväg med gamla anor. Årängsån slingrar sig fram öster om åsen.

I Hede finns även ett delområde med olika verksamheter, bland annat byggvaruhandel.

Målbild

Området utgör en mindre bostadsort som kan kompletteras med viss bebyggelse där intresse finns.

Området med en blandning av verksamheter utgör ett bra komplement till bostadsbebyggelsen där befintliga verksamheter kan utvecklas och viss nyetablering kan vara möjlig.

Ställningstagande

Utöver värden i området som är formellt skyddade genom olika former av utpekanden ska både de öppna landskapen och befintlig kulturhistorisk bebyggelse beaktas vid eventuella förändringar i området.

I de östra delarna ska ytterligare hänsyn tas till kulturhistoriska värden genom anpassning till områdets bebyggelsekaraktär och identifierade kulturmiljövärden i befintliga inventeringar.

I området utmed väg 705 söder om Källmossvägens anslutning bör enbart enstaka kompletteringar som hör till befintliga fastigheter tillåtas.

Ändrad eller utvecklad markanvändning

Direkt väster om bebyggelsen i områdets norra del kan viss nybebyggelse tillkomma. Eventuell större exploatering, till exempel av fler än tre tomter för enbostadshus samtidigt eller nära i tid, ska prövas genom detaljplan. Vid utveckling inom området behöver grundvattnet i Möklintaåsen beaktas, bland annat utifrån ett dricksvattenperspektiv. Området berör till en mindre del jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd. I ett detaljplanearbete kan denna komma att undantas om likvärdigt bra läge för utveckling av orten finns på annan plats. *område HeB1*

Inom den norra delen av det bebyggda området kan ny bebyggelse tillkomma som viss förtätning. Vid utveckling inom området behöver grundvattnet i Möklintaåsen beaktas, bland annat utifrån ett dricksvattenperspektiv. Området berör i viss del jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd. I en utredningsnivå som är rimlig för en översiktsplan konstateras att en förtätning av bebyggelsen anpassat till den historiska utbredningen utmed väg 705, eller Buskavägen, i princip inte kan ske på annat sätt än att mindre delar av jordbruksmark tas i anspråk. *område HeB2*

Området med verksamheter ska kunna utvecklas och området kan vara lämpligt för komplettering med olika former av verksamheter. Vid eventuella förändringar i området måste hänsyn tas till närliggande bebyggelse, både vad gäller risk för störningar och anpassning till de kulturhistoriska värden som finns. *område HeJ*

Riksintressen, LIS och andra värden

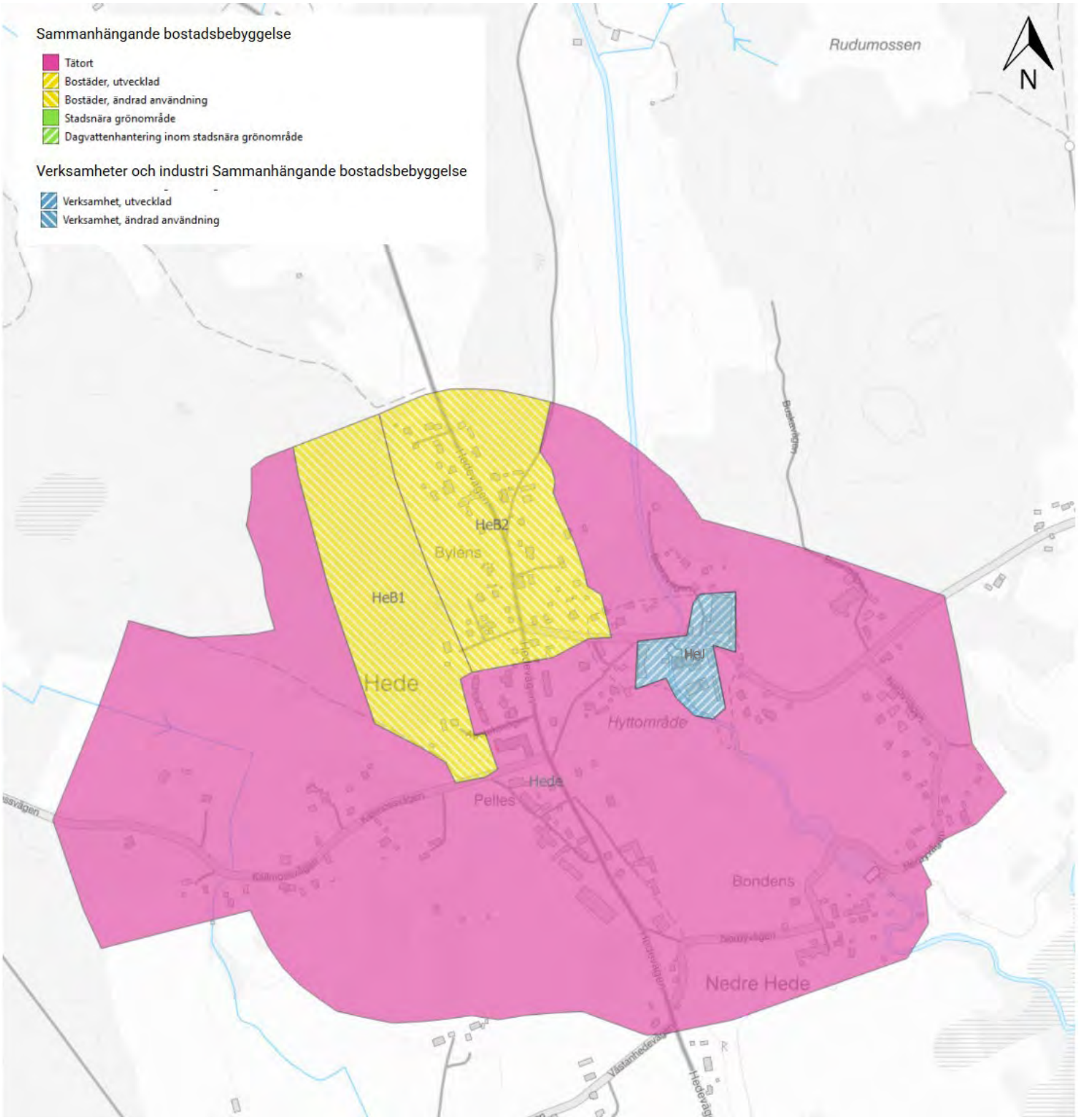
En liten del i sydost inom riksintresse för naturvård och för friluftsliv.

Viss översvämningsrisk utmed Årängsån.

Den södra halvan har höga kulturhistoriska värden och det finns en del äldre bebyggelse bevarad.

Bebyggelse och vägstruktur har i huvudsak kvar sin prägel från tiden innan laga skiftet och i det flacka odlingslandskapet finns bland annat ängslador.

Hede

Sammanhängande bostadsbebyggelse
Tätort
Bostäder, utvecklad
Bostäder, ändrad användning
Stadsnära grönområde
Dagvattenhantering inom stadsnära grönområde
Verksamheter och industri Sammanhängande bostadsbebyggelse
Verksamhet, utvecklad
Verksamhet, ändrad användning
Rudumossen
N
HeB2
Bylens
HeB1
Hede
Hyttområde
Hede
Pelles
Bondens
Nedre Hede

VERKSAMHETER OCH INDUSTRI

Definition: Områden för verksamheter som inte bör blandas med bostäder.

Beskrivning

I kommunen finns tre större industrier, Outokumpu Stainless AB i Avesta, AB Karl Hedin Sågverk Krylbo och Stora Enso Fors i Fors, som med tillhörande markområden utgör tre större industriområden med många arbetsplatser och goda anslutningar till såväl järnväg som det nationella vägnätet.

Utöver dessa tre industriområde finns ett stort antal områden med verksamheter och industrier av olika storlek i kommunen, främst i Avesta, Fors och Horndal, se mer nedan.

Med två vägar i det övergripande nationella vägnätet och två järnvägsstråk som passerar genom kommunen i nord-sydlig riktning och öst-västlig riktning har Avesta kommun goda förutsättningar vad gäller trafik och transporter för olika verksamheter.

Utbudet av markområden för etablering av störande industri är i nuläget begränsat inom kommunen.

Förslag till nya områden för verksamheter inom orterna Avesta, Fors, Horndal, Hede samt By och Näs Bruk finns, tillsammans med ställningstaganden för befintliga verksamhetsområden, i respektive avsnitt för dessa som antingen *Mångfunktionell bebyggelse* eller *Sammanhängande bostadsbebyggelse*. Länkar till detta finns i lista med respektive område nedan.

Övergripande målbild

För en långsiktigt hållbar utveckling är det viktigt att det finns arbetstillfällen och tillgång till kommersiell och annan service i hela kommunen. Därför är kommunen positiv till att företag etableras runt om i kommunen.

Det är viktigt att förutsättningarna för nyetablering och för utveckling av företag är goda, bland annat vad gäller tillgången på planlagd mark, kommunikationer och tillräckliga skyddsavstånd till bostäder. Detta gäller även områden där mer omgivningsstörande verksamheter kan etableras.

Ur ett miljömässigt hållbarhetsperspektiv är det viktigt att både spåranslutningar som finns till olika industriområden behålls och att arbete sker för att förbättra kontakten mellan övriga industriområden och järnväg.

Generella ställningstaganden

Kommunen ska ha en god planberedskap och sträva efter att ytterligare förbättra tillgången på planlagd mark för industri och verksamheter så att företagsutveckling och nylokalisering kan klaras snabbt och smidigt.

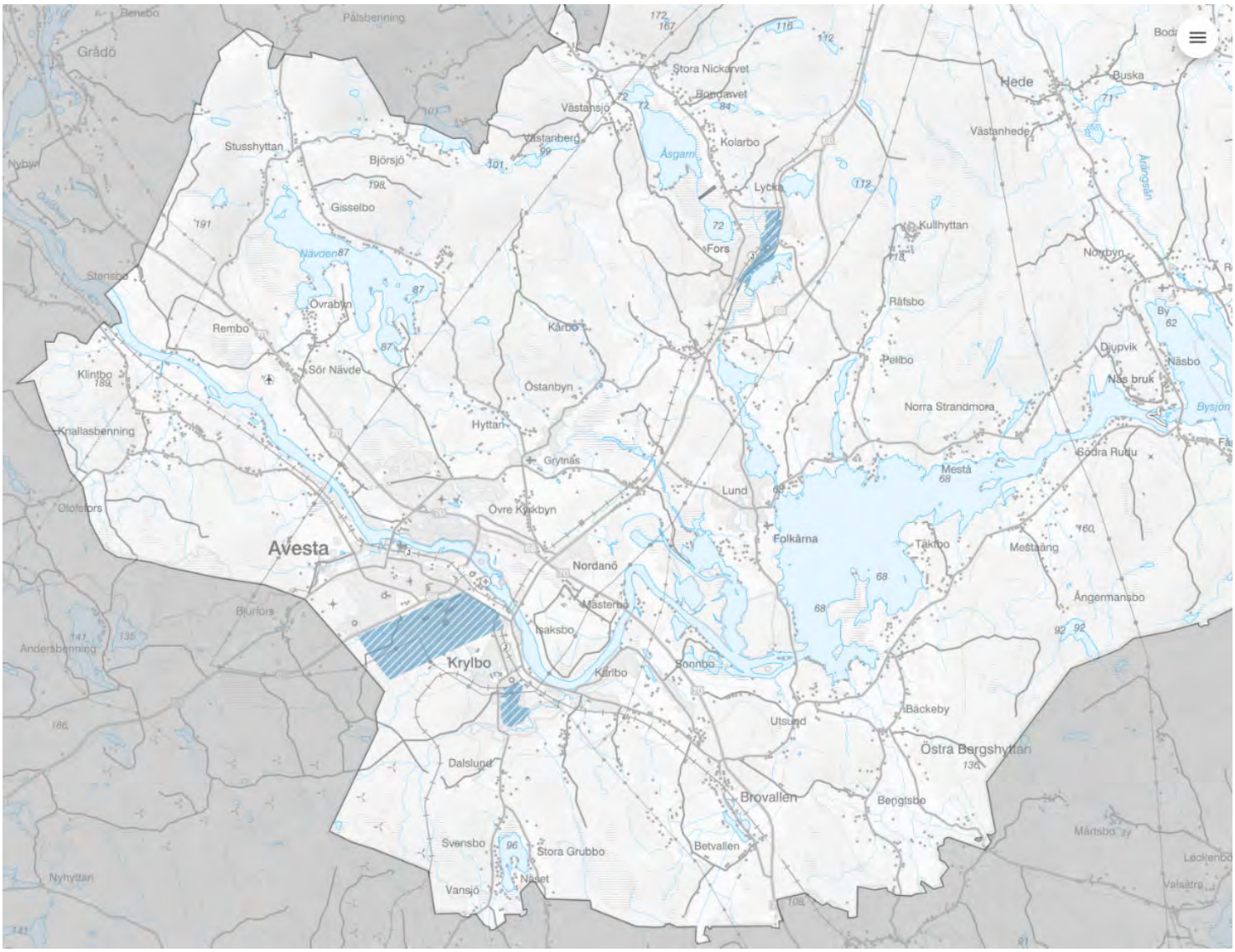
Industrier och verksamheter som kan vara störande för sin omgivning ska lokaliseras på större avstånd från bostäder och andra användningar som kan störas, företrädesvis till större markområden för att kunna samla fler verksamheter.

Mindre verksamheter med ingen, eller liten omgivningspåverkan, kan till viss integreras med annan bebyggelse.

Övriga områden med verksamheter/industri

Utöver kommunens tre större industriområden som beskrivs i detta avsnitt finns då olika områden för verksamheter och industri inom både *Mångfunktionell bebyggelse* och *Sammanhängande bostadsbebyggelse*. Dessa områden är avsedda för verksamheter som oftast kan blandas med bostäder och andra användningar, eller ligga i närheten av sådana, utan att medföra störningar som ger olägenhet. Några av de områden som där pekas ut som nya områden skulle även kunna inrymma störande industri/verksamheter till viss mån.

Avesta
Fors
Hede
Horndal
Näs Bruk

Grådö
Pålsbenning
Stora Nickarvet
Hede
Buska
Västanhjo
Stusshyttan
Björsjö
Kolarbo
Västanhede
Åsgarn
Lycka
Gisselbo
Kullhyttan
Fors
Nävden
Norrbyn
Övrabyn
Räfsbo
Rembo
Kärbo
Djupvik
Sör Nävde
Pellbo
Näsbo
Klintbo
Östanbyn
Näs bruk
Norra Strandmora
Hyttan
Knallasbenning
Grytnäs
Södra Rutlu
Mestå
Lund
Övre Kvarnbyn
Olofsfors
Folkärna
Täktbo
Mestaäng
Avesta
Nordanö
Ängermansbo
Masterbo
Isaksbo
Krylbo
Karlbo
Bonnbo
Utsund
Bäckeby
Östra Bergshyttan
Dalslund
Brovallen
Bengtsbo
Svensbo
Stora Grubbo
Betvallen
Mårtsbo
Vansjö
Näset
Nyhyttan
Valsätra

Outokumpu Stainless AB

Beskrivning

Industriområde mellan Avesta och Krylbo för i första hand Outokumpu Stainless AB som tillverkar rostfritt specialstål, bland annat Duplex, för alla möjliga användningsområden. I området finns ganska stora markområden för framtida expansion och goda möjligheter till företagets fortsatta utveckling i Avesta. För en fortsatt utveckling har företaget internt sina egna planer och kommunens avsikt är att det inte ska finnas någon konflikt mellan dessa och översiktsplanen.

I områdets södra delar kommer Lerbäcksleden att byggas och där denna ansluter till väg 68 finns kommunal mark som är planlagd för verksamheter, se mer i avsnittet om Avesta.

En utbyggnad av Lerbäcksleden kommer att förbättra tillgängligheten till de södra delarna av Outokumpus område.

Målbild

Industriområdet ska kunna utvecklas både utifrån de behov som Outokumpu Stainless AB har, och utifrån att andra verksamheter kan etableras utmed Lerbäcksleden i de södra och östra delarna.

Ställningstagande

Industriverksamheten ska kunna både kunna fortgå och utvecklas inom området, bland annat genom stöd av gällande detaljplaner.

Inom Outokumpu Stainless AB:s influensområde, skyddszon, ska inga verksamheter, eller andra markanvändningar, som kan inverka negativt på företagets miljötillstånd tillkomma.

Kommunens viljeinriktning är att mer mark utmed den kommande Lerbäcksleden ska kunna planläggas för olika verksamheter. Merparten av den mark som då kan komma i fråga ägs idag av Outokumpu Stainless AB.

Ändrad eller utvecklad markanvändning

För området finns byggrätter enligt flera olika gällande detaljplaner och verksamheten kan utvecklas inom dessa samt inom verksamhetens miljötillstånd.

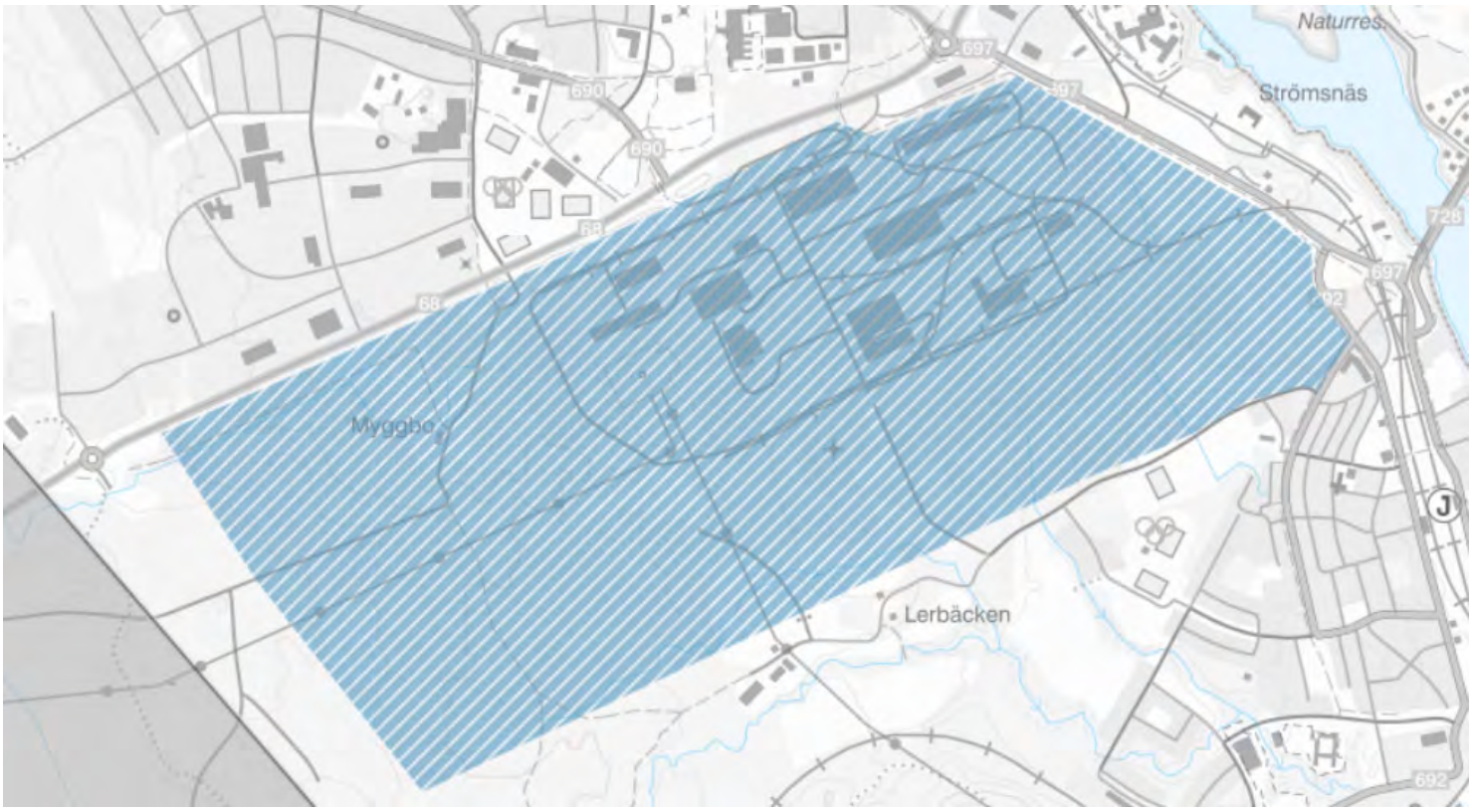
Om behov skulle finnas av nya detaljplaner, eller ändrade planbestämmelser, för att verksamheten ska kunna utvecklas ser kommunen positivt på att pröva sådant planarbete.

Riksintressen, LIS och andra värden

Inom området finns två kraftledningar och en station som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

Angränsar i norr och nordost mot det stora riksintresseområdet ”Området utmed Dalälven från Avesta till Skutskär”.

I den nordöstra delen av området finns några punkter som samlar vatten vid höga nederbördsflöden.

Naturres
Strömsnäs
690
697
68
728
692
Myggbo
Lerbäcken
J

AB Karl Hedin Sågverk i Krylbo

Beskrivning

Industriområde för AB Karl Hedin Sågverk Krylbo som är landets största producent av klentimmer. Sågverket i Krylbo sågar både gran och furu och produkterna blir limträämnen, bygg- och konstruktionsvirke samt emballagevirke. I området har företaget även emballageverksamhet.

Företagets markbehov är idag relativt väl tillgodosett, även om Västerbobäckens sträckning genom området, tillsammans med intilliggande vägar och järnväg, gör att verksamheten kan uppleva platsbrist inom kärnområdet.

Målbild

Industriverksamheten med tillhörande industriområde ska kunna utvecklas så att mark, lokaler och infrastruktur nyttjas på bästa sätt och ger verksamheten de långsiktiga förutsättningar som behövs.

Den tunga trafik som genereras av industriområdet som helhet ska inte behöva nå området via gator i centrala Krylbo.

Ställningstagande

Industriverksamheten ska kunna både kunna fortgå och utvecklas inom sitt område, bland annat med stöd av gällande detaljplaner där några nya tagits fram de senaste åren.

Detaljplaner ska fortsatt tas fram i det fall företagets framtida utveckling behöver ta nya markområden i anspråk och mark för detta kan identifieras.

Trafik till området ska ledas om så att den tunga trafiken inte går utmed Järnvägsgatan i centrala Krylbo.

För att avlasta centrala delarna av Krylbo samhälle från tung trafik till industriområdet som helhet är det av stor vikt att Lerbäcksleden mellan väg 68 och området byggs.

Ändrad eller utvecklad markanvändning

För området finns byggrätter enligt några olika gällande detaljplaner och verksamheten kan utvecklas inom dessa samt inom verksamhetens miljötillstånd.

Om behov skulle finnas av nya detaljplaner, eller ändrade planbestämmelser, för att verksamheten ska kunna utvecklas ser kommunen positivt på att pröva detta genom planarbete när så är möjligt.

Riksintressen, LIS och andra värden

Inom området finns en kraftledning som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

Järnvägen som passerar norr om området är av riksintresse för kommunikation.

Svartåns västra delar utgör ett Natura 2000-område.

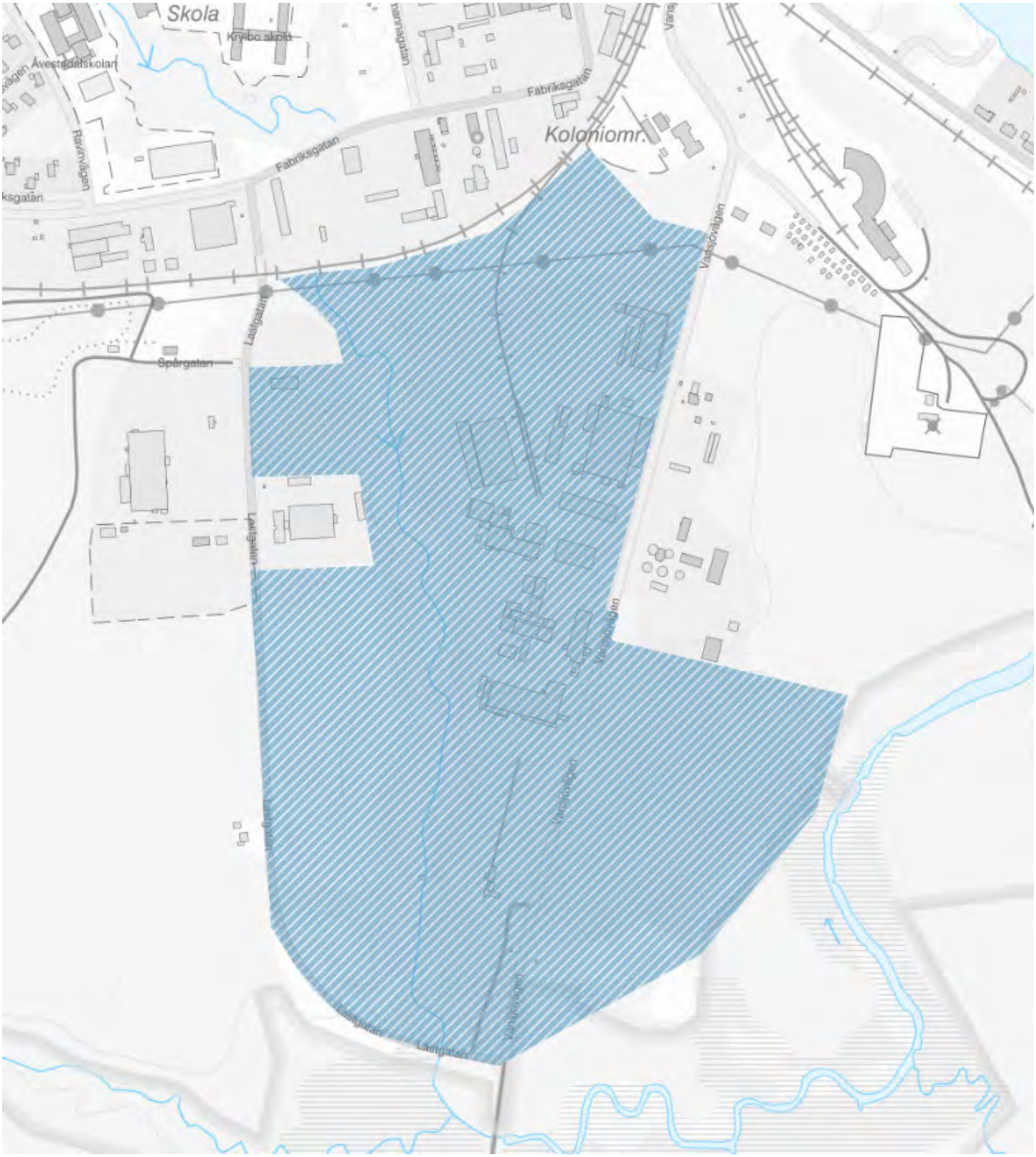
Naturreservat finns utmed hela sträckningen av den närliggande Svartån.

Vatten i Svartån och Västerbobäcken har måttlig ekologisk status.

Vatten i Svartån och Västerbobäcken uppnår ej god kemisk ytvattenstatus.

Översvämningsrisk råder utmed hela Svartåns sträckning och en bit upp i Västerbobäcken sett från söder.

Såväl Västerbobäcken som Svartån med omgivande marker är tydliga mottagare för avrinnande vatten vid kraftig nederbörd, snösmältning och så vidare.

Skola
Kryebo skola
Fabriksgatan
Fabriksgatan
Kolonlomr.
Spårgatan
Lastgatan
Lastgatan
Lastgatan
Lastgatan
Vallsjövägen
Vallsjövägen
Vallsjövägen
Vallsjövägen

Stora Enso i Fors

Beskrivning

Industriområde för Stora Enso Fors kartongfabrik som producerar fin kartong till bland annat exklusiva varuförpackningar. Verksamheten har historia på platsen från 1950-talet och några enstaka byggnader från den tiden finns kvar.

De senaste åren har flera större insatser gjorts för att frigöra mer mark för industriverksamheten, blanda annat har både väg 68 och väg 735, mot Åsgarn och Garpenberg, dragits om. Trots detta finns en del begränsningar för industrins utveckling kvar då det även fortsatt ligger klämt mellan järnväg och Forssjön/bebyggelse i Östanfors.

Stora Enso Fors har en utvecklingsplan som klargör företagets långsiktiga behov och vilka markområden som kan behöva tas i anspråk för detta. Med utgångspunkt från detta har ett detaljplaneprogram tagits fram för Fors bruk som i sin tur har lett till att flera detaljplaner tagits fram för att möta upp mot företagets markbehov med mera.

Målbild

Industriverksamheten med tillhörande industriområde ska kunna utvecklas så att mark, lokaler och infrastruktur nyttjas på bästa sätt och ger verksamheten de långsiktiga förutsättningar som behövs.

Ställningstagande

Industriverksamheten ska både kunna fortgå och utvecklas inom området, bland annat genom stöd av gällande detaljplaner där ett flertal tagits fram de senaste femton åren utifrån verksamhetens behov.

Detaljplaner ska fortsatt tas fram i det fall företagets framtida utveckling behöver ta nya markområden i anspråk.

På sikt kan även utfyllnader i Forssjön komma att bli nödvändiga för att skapa mer markyta i lägen som passar för industrins tänkta utveckling. För att detta eventuellt ska kunna genomföras kommer ett antal olika miljötillstånd att krävas, då det kan medföra negativa miljökonsekvenser.

För att avlasta centrala delarna av Fors samhälle från trafik till industrin, och samtidigt minska trafiken förbi Fors skola, är det av stor vikt att planerad ny tillfartsväg till industriområdets huvudentré i väster byggs. En detaljplan för möjliggörande av detta togs fram år 2009 i samband med att dåvarande sträckning av väg 736 (Bruksvägen) stängdes av mellan väg 708 vid Östanfors, då en sträckning av väg 68, och järnvägskorsningen vid entrén. Kommunen verkar återkommande i kontakter med företaget för att detta ska genomföras.

Ändrad eller utvecklad markanvändning

För området finns byggrätter enligt flera olika gällande detaljplaner och verksamheten kan utvecklas inom dessa samt inom verksamhetens miljötillstånd.

Det detaljplaneprogram som finns för området kring Fors bruk spänner över ett lite större område än vad som idag omfattas av detaljplaner. Någon ytterligare detaljplan kan alltså bli aktuella att arbeta fram med stöd av programmet.

Om det skulle visa sig finnas behov av ytterligare detaljplaner, eller ändrade planbestämmelser, för att verksamheten ska kunna utvecklas ser kommunen positivt på att pröva även detta genom planarbete.

Riksintressen, LIS och andra värden

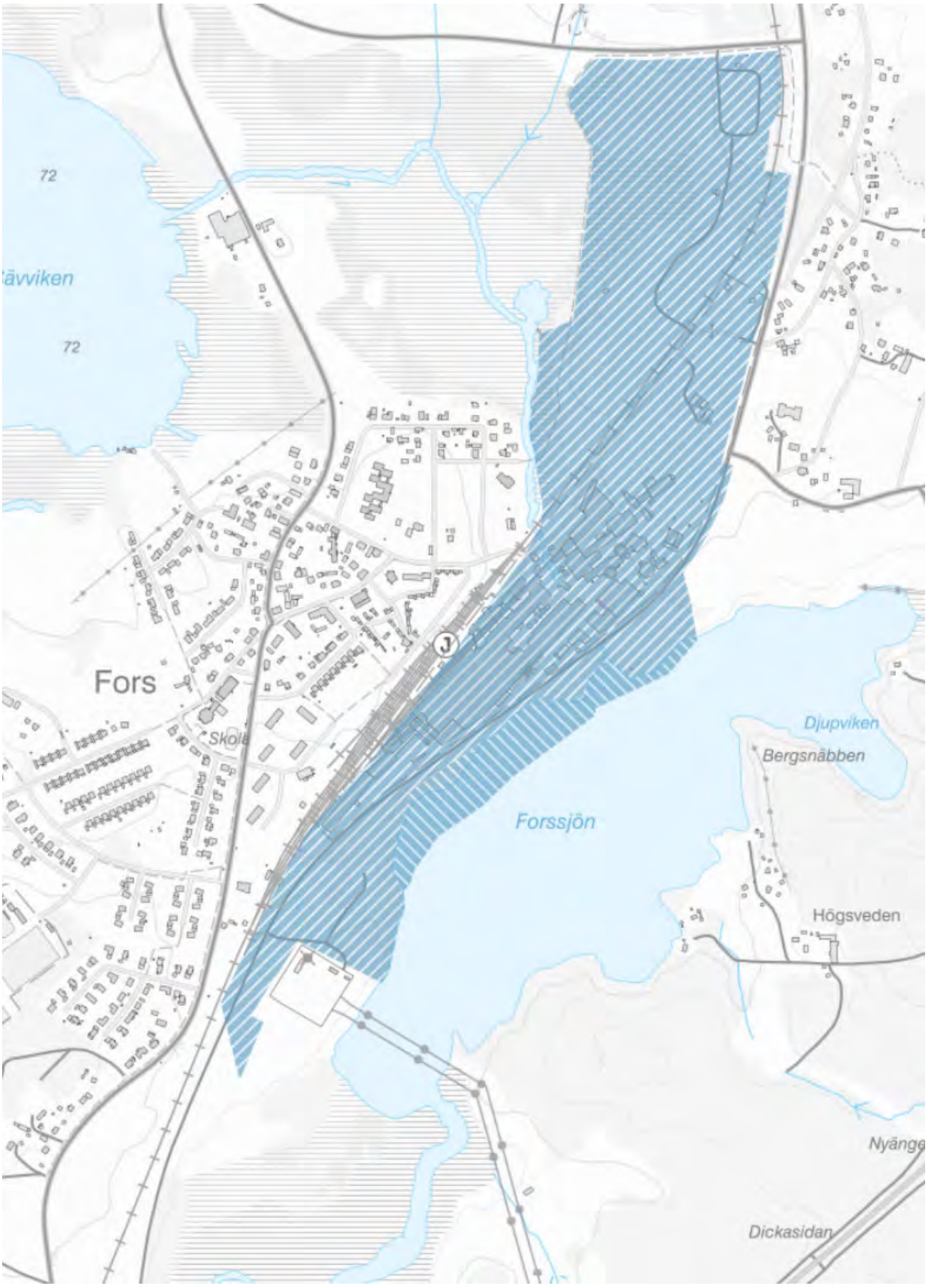
Järnvägen som passerar området är av riksintresse för kommunikation.

Inom området finns en kraftledning och en station som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

Våtmarker i den nordvästra delen av området har höga värden för växt och djurliv.

I den centrala delen av industriområdet finns fortfarande några synliga lämningar av den äldre industrihistorien på platsen.

Vattnet i Forssjön uppnår ej god kemikalisk status och har måttlig ekologisk status.

72
72
Fors
Djupviken
Bergsnäbben
Forssjön
Högsveden
Dickasidan

TRANSPORTINFRASTRUKTUR

Definition: Det övergripande transportsystemet som är viktigt för att åstadkomma en hållbar och ändamålsenlig bebyggelsestruktur i kommunen.

Beskrivning

De två järnvägsstråk som passerar genom kommunen samt alla de allmänna vägar där Trafikverket och kommunen är väghållare ingår i denna användning. Kommunala gator som utgör del i mer finmaskiga gatunät inom tätbebyggda områden ingår inte i denna användning utan hanteras som delar i *Mångfunktionell bebyggelse* eller *Sammanhängande bostadsbebyggelse*.

Gång- och cykelbanor hanteras till största delen inom områden för *Mångfunktionell bebyggelse* eller *Sammanhängande bostadsbebyggelse* och beskrivs enbart på övergripande nivå här. Det finns även någon sträcka utanför dessa områden som utgör viktig koppling mellan olika områden.

Merparten av avsnittets utvecklingsförslag eller ställningstaganden knyter an mot översiktsplanens utvecklingsinriktning vad gäller kommunikationer och bebyggelse.

Utvecklingsförslag och ställningstaganden tar också stöd i punkt 3 och 5 av översiktsplanens 5 utvecklingsstrategier. Där punkt 3 bland annat anger ”sammankoppla centralorten och serviceorterna längs prioriterade kommunikationsstråk” och punkt 5 rör förutsättningar för utveckling av landsbygden för en levande kommun.

Övergripande målbild

Både järnvägar och vägar, såväl statliga som kommunala, inom kommunen ska vara utbyggda med hög standard, bra säkerhet och god trafikkapacitet för såväl persontrafik som godstrafik.

Det ska finnas goda möjligheter till både arbetspendling och övrigt resande till och från Avesta med såväl tåg som buss och bil i alla fyra väderstreck. Det vill säga väl fungerande infrastruktur och trafikering mot såväl Borlänge, Falun, Sala, Uppsala, Västerås samt Gävle och Örebro. En viktig del i detta är också god tillgång till alla olika former av pendlarparkering.

Hållbara trafikslag för kollektivt resande, samt cykel och gång prioriteras utifrån kommunens mål att koldioxidutsläpp inom kommunens geografiska område ska minska med 17 % per år och att Avesta blir klimatneutralt år 2040. Det ska därför vara enkelt att välja gång och cykel som ett färdsätt för bekväma sträckor i ett tydligt och trafiksäkert gång- och cykelvägnät.

Generella ställningstaganden

Hög turtäthet för persontrafik på de två järnvägsstråken är en mycket viktig tillväxtfaktor, sett ur ett regionalt perspektiv, för Avesta kommun. I detta är väl fungerande utbyte med både Gävleborgs och Västmanlands län lika viktigt för Avesta kommun som utbyte inom Dalarnas län. Ökad andel kollektivt resande ger samtidigt minskade koldioxidutsläpp.

Avesta kommun ska, i dialog med Sala kommun, verka för direktbuss mellan Avesta och Sala. Både för att ytterligare förbättra möjligheterna till pendlingsutbyte, och annat resande, mellan kommunerna och för att ge förbättrade förutsättningar för de som reser med den betydande regionala tågtrafik som trafikerar Sala, idag genom operatören Mälartåg.

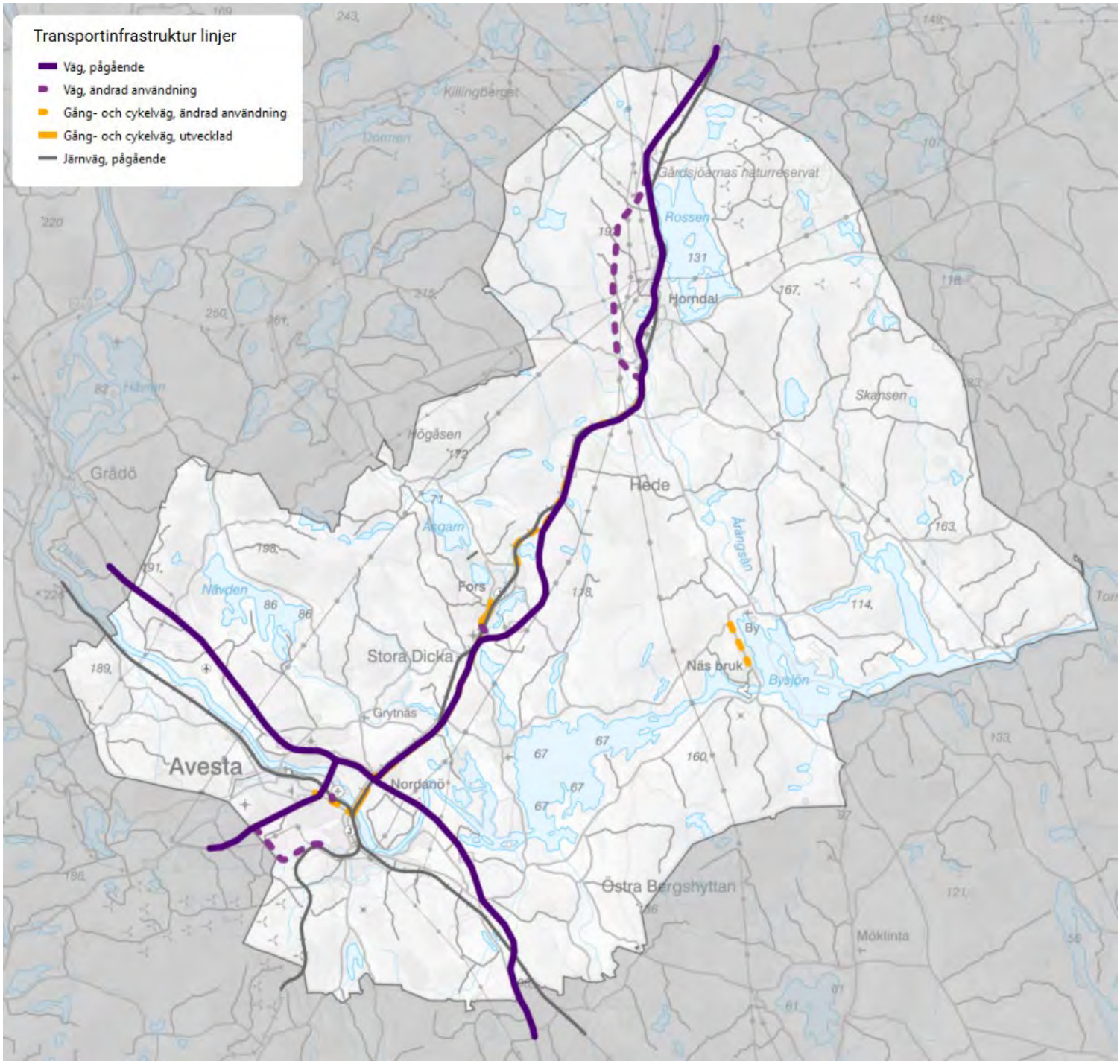
Fler och förbättrade järnvägsanslutningar till industriområden/verksamhetsområden kan bidra till att styra över fler varutransporter till järnväg, i synnerhet om även järnvägsstråkens kapacitet vad gäller att klara tyngd och längd på transporter ökar. Ökad andel gods på järnväg ger också minskade koldioxidutsläpp. Kommunen arbetar tillsammans med Trafikverket och Regionen för att en god och hållbar infrastruktur för godstransport och logistik ska upprätthållas.

Både drift- och underhåll av såväl Trafikverkets vägar som kommunens vägar ska prioriteras och hålla hög standard. I detta är en god dialog mellan Avesta kommun och Trafikverket, inte minst i rollerna som väghållare i olika delar, av stor vikt.

Det finns behov av ett antal förbättringar av väg 68 genom kommunen, och till viss del av väg 70 från östra kommungränsen i riktning mot Sala, som Avesta kommun anser behöver genomföras.

Kommunen prioriterar hållbara och hälsofrämjande transportsätt varför standard, tillgänglighet och kvalitet i cykelnäten, till viss del även för gående, ska förbättras utmed viktiga pendlingsstråk och mellan olika bebyggelseområden. I detta krävs ofta samarbete med Trafikverket som då även behöver se att behoven finns.

TRANSPORTINFRASTRUKTUR

Planer för det kommunala gång- och cykelvägnätet ska tas fram för Avesta, Krylbo, Fors och Horndal för att få ett strategiskt dokument som bland annat visar var åtgärder behövs och i vilken ordning dessa behöver anläggas.

Järnvägsstråket Örebro - Gävle (Godsstråket genom Bergslagen)

Beskrivning

Järnvägen passerar genom kommunen i nord-sydlig riktning och passerar på sin väg från norr genom Horndal, Fors, Jularbo och Krylbo.

Tågstopp för persontrafik finns i Horndal, Fors och i Krylbo där Avesta/Krylbo station ligger.

Målbild

Järnvägssträckan utgör både ett väl fungerande godsstråk och attraktivt stråk för persontrafik mellan Örebro och Gävle, med stopp inom kommunen i Krylbo, Fors och Horndal.

Antalet persontrafikavgångar är väldimensionerat för resande såväl till som från Avesta kommun.

Ställningstagande

På järnvägsstråket behöver turtäten med persontrafik åter ökas så att bland annat arbetspendling såväl till som från Avesta kommun får bättre förutsättningar, och på så sätt bidrar till kommunens utvecklingsmöjligheter. Detta är något kommunen verkar för i alla sammanhang så är möjligt.

Järnvägen betydelse som godsstråk ska värnas, samtidigt som persontrafiken stärks.

Avesta kommun är positiv till anläggandet av fler mötesplatser för tåg utmed järnvägsstråket om det kan bidra till såväl ökad persontrafik som väl fungerande godstrafik på sträckan.

Riksintressen, LIS och andra värden

Järnvägsstråket i sig självt är av riksintresse för kommunikation och i detta ingår också stationer, bangårdar och spåranslutningar.

Järnvägens sträckning ligger fast och passerar både genom och intill områden med olika värden som fått stå tillbaka när järnvägen en gång i tiden anlades.

Dalabanan

Beskrivning

Järnvägen passerar genom kommunen i öst-västlig riktning och passerar på sin väg från väster genom Brovallen, Karlbo, Krylbo och Avesta.

Tågstopp för persontrafik finns vid Avesta/Krylbo station i Krylbo och vid Tågstopp Avesta inne i Avesta centrum.

Målbild

Järnvägssträckan utgör både ett attraktivt stråk för persontrafik mellan Stockholm/Arlanda och Borlänge/Falun, med stopp inom kommunen i både Krylbo och Avesta, samt ett väl fungerande godsstråk.

Det stora antalet persontrafikavgångar underlättar för såväl in- som utpendling till Avesta kommun.

Ställningstagande

En hög turtäthet på Dalabanan är av regional vikt och för Avesta kommun är det särskilt viktigt med goda, och tidsmässigt bra, tågförbindelser till Arlanda och Stockholmsregionen. Detta är något kommunen verkar för i alla sammanhang så är möjligt.

På Dalabanan ska två tågstopp finnas inom Avesta kommun, vid Avesta/Krylbo station och Tågstopp Avesta, och kommunens vilja är att alla passerande persontrafiktåg ska stanna vid dessa.

Järnvägens betydelse som godsstråk ska värnas.

Avesta kommun är positiv till anläggandet av fler mötesplatser för tåg utmed Dalabanan om det kan bidra till väl fungerande person- och godstrafik på järnvägsstråket.

Riksintressen, LIS och andra värden

Järnvägsstråket i sig självt är av riksintresse för kommunikation och i detta ingår också stationer, bangårdar och spåranslutningar.

Järnvägens sträckning ligger fast och passerar både genom och intill områden med olika värden som fått stå tillbaka när järnvägen en gång i tiden anlades.

Väg 68

Beskrivning

Väg 68, som går från Gävle i norr till Örebro i söder, passerar kommunen i nord-sydlig sträckning och går via Avesta, Åsbo, Nordanö, genom Julardo, förbi Fors och genom Horndal.

Mellan trafikplats Mästerbo, vid Nordanö, leds trafiken upp på väg 70 fram till trafikplats Åsbo, vid Dalahästen, vilket ger avbrott i trafikrytmen. Detta kan bidra till att en del trafik norrifrån väljer att ta väg 729 från Julardo för att nå olika delar av Avesta centrum i stället för att ta de större vägarna. Den trafiken passerar då genom tätbebyggda områden, intill skolor mm och bidrar till både försämrad trafiksäkerhet och ökad störning.

Några delar av vägen norrut från trafikplats Mästerbo, vid Nordanö, mot Horndal har lägre kvalitet vad gäller såväl framkomlighet som trafiksäkerhet.

Vägen har också en stor andel tung trafik och passerar genom olika samhällen i kommunen, vilket där ger sämre trafiksäkerhet och ökade störningar. Främst är detta ett problem i centrala Horndal där vägen bland annat passerar direkt intill skolgård, butiker och ett flertal bostäder.

Målbild

Väg 68 förblir en nationellt viktig väg för såväl persontrafik som godstransporter där vägens standard och framkomlighet kontinuerligt stärks.

Ställningstagande

Vägens sträcka mellan Nordanö och infarten till Fors har vissa förbättringsbehov både i fråga om framkomlighet och trafiksäkerhet.

Sträckan mellan Morshyttan och Horndal skulle behöva en något förbättrad vägstandard, främst för ökad framkomlighet genom förbättrade omkörningsmöjligheter.

För att förbättra boendemiljöer och trafiksäkerhet i Horndals samhälle, samtidigt som den regionala trafikens framkomlighet förbättras, bör väg 68 dras utanför Horndals samhälle. Den tunga genomfartstrafiken, som är omfattande, ger fler störningar för samhället utöver försämrad trafiksäkerhet och är den som i första hand bör ledas utanför Horndals samhälle. Detta skulle också kunna ske i etapper där till exempel den tunga trafiken mellan gruvverksamhet i Garpenberg och Gävle hamn först leds utanför samhället. I översiktsplanen redovisas en förbifart illustrativt som en vägsträckning väster om Horndal.

Riksintressen, LIS och andra värden

Vägens sträckning ligger relativt fast i nuläget och passerar både genom och intill områden med olika värden som fått stå tillbaka när den anlades en gång i tiden.

Vid eventuella förändringar av vägens sträckning utreds olika konsekvenser i vägplaner som tas fram enligt väglagen.

Väg 70

Beskrivning

Väg 70, som går från Enköping i sydost till Mora och vidare i nordväst, passerar kommunen i öst-västlig sträckning och går då via trafikplatserna Mästerbo, Åsbo och Avestaforsen, alla tre i anslutning till Avesta.

I den östra delen passerar vägen en fyrvägskorsning där väg 700, från Utsund/Folkärna, och väg 697, från Krylbo, ansluter. Vid denna fyrvägskorsning har tyvärr ett antal allvarligare trafikolyckor inträffat de senaste årtiondena.

Målbild

Väg 70 förblir en väg av nationellt intresse för både persontrafik och godstransporter där arbete för att på olika sätt förbättra vägens standard pågår kontinuerligt.

Ställningstagande

Fyrvägskorsningen där väg 700, från Utsund/Folkärna, och väg 697, från Krylbo, ansluter till väg 70 behöver utredas för att se hur trafiksäkerheten kan ökas.

Viss förbättringspotential finns vad gäller framkomlighet direkt öster om kommungränsen då vissa sträckor där är smalare med en del kurvor, vilket lett till att vägen där upplevs ha lite för långa sträckor med enfiliga körfält.

Riksintressen, LIS och andra värden

Vägen ingår i det nationella vägnät som pekats ut som vägar av riksintresse för kommunikation.

Vägens sträckning ligger relativt fast i nuläget och passerar både genom och intill områden med olika värden som fått stå tillbaka när den anlades en gång i tiden.

Vid eventuella förändringar av vägens sträckning utreds olika konsekvenser i vägplaner som tas fram enligt väglagen.

Övriga allmänna vägar

Beskrivning

I kommunen finns ett stort nät med allmänna vägar där Trafikverket eller kommunen är huvudman. De kommunala vägarna ligger i direkt anslutning till tätare bebyggelse, där de oftast övergår till att vara del i det finmaskiga gatunätet. Övriga vägar runt om i kommunen är statliga.

Målbild

Det allmänna vägnätet ska underhållas och utvecklas så att de ger bra kommunikationsmöjligheter för person- och godstrafik mellan målpunkter inom kommunen och utanför kommunens gränser.

Ställningstagande

Vägnätets funktion och standard ska hållas under kontinuerlig bevakning och uppenbara brister ska åtgärdas.

Riksintressen, LIS och andra värden

Vägnäten är befintliga och dess olika vägar passerar både genom och intill områden med olika värden som fått stå tillbaka när de en gång i tiden anlades.

Eventuella förändringar av vägsträckningar behöver utredas i antingen detaljplaner, som tas fram enligt plan- och bygglagen, eller i vägplaner som tas fram enligt väglagen.

Gång- och cykelvägar

Beskrivning

I nuläget finns inget direkt gång- och cykelvägnät utanför områden med *Sammanhängande bostadsbebyggelse* och *Mångfunktionell bebyggelse*.

Det finns dock några sträckor inom kommunen där behov identifierats sedan tidigare och frågor att hantera där är bland annat om det ska vara kommunens eller statens ansvar att tillmötesgå behovet.

Målbild

Ett gång- och cykelvägnät som når även målpunkter utanför *Sammanhängande bostadsbebyggelse* och *Mångfunktionell bebyggelse* gör det enklare att välja gång eller cykel som ett färdsätt inom bekväma avstånd.

Ställningstagande

För att öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter behöver den gång- och cykelväg på cirka 1,8 kilometer som kommunen anlagt utmed Mästerbovägen kompletteras i en sträcka på ca. 200 meter närmast Nordanö som utgör Trafikverkets del av vägen.

En separerad gång- och cykelväg behövs utmed väg 68 mellan Nordanö och Fors. En första etapp kan utgöras av sträckan mellan Nordanö och Julardo.

GC-stråket invid väg 68, från Dicka mot Fors, ska förlängas in till centrala Fors samhälle. Idag slutar det i Mälby.

Den idag icke hastighetsdämpade vägen genom Fors samhälle behöver förses med säkra överfarter, likt vad som utförts i Horndals samhälle. Detta bland annat för att möjliggöra säkra skolvägar i Fors.

Arbets- och skolpendling med cykel från Horndal och Fors, i förlängningen även från By och Näs, ska möjliggöras. De första stegen mot att åstadkomma detta bör vara att gång- och cykelväg skapas mellan Fors och Horndal samt att befintlig sträcka av gång- och cykelväg mellan By och Näs kompletteras så att hela sträckan täcks in. Trafikverket är väghållare för berörda vägar.

Riksintressen, LIS och andra värden

Anläggande av den saknade sträckan av gång- och cykelväg utmed Mästerbovägen, genom Trafikverket, påverkar inga riksintressen eller andra värden.

Anläggandet av en gång- och cykelväg mellan Nordanö och Fors påverkar inte några utpekade riksintressen. Några områden av intresse för kulturmiljövård skulle dock komma att påverkas, likaså några områden med naturvärden. Hur mycket de påverkas är beroende på val av sträckning.

TEKNISKA ANLÄGGNINGAR

Definition: Områden som försörjer samhället med exempelvis energi, vatten och telekommunikation.

Beskrivning

Inom Avesta kommun finns flera tekniska anläggningar som är viktiga för att samhället ska fungera. Exempel på den typen av anläggningar är vattenverk för dricksvatten, reningsverk för spillvatten, fjärrvärmeverk, kraftverk för elproduktion och återvinningscentral. I detta avsnitt beskrivs den tekniska försörjningen inom kommunen samt de olika tekniska anläggningar som finns.

Övergripande målbild

De tekniska anläggningarna är av stor vikt för samhället och kommer att kunna fortsätta att utvecklas, förnyas och kompletteras så deras viktiga funktioner säkerställs.

Dricksvatten, spillvatten och dagvatten

Avesta kommun mycket goda grundvattentillgångar i såväl Badelundaåsen som Möklintaåsen och grundvattnet i dessa står för en stor del av kommunens dricksvatten genom två aktiva kommunala vattenverk. Utöver dessa finns ytterligare tre vattenverk som kan fungera som reservvattentäkter. Frågan om reservvatten utreds dock vid framtagandet av denna översiktsplan. Sedan mitten av 1990-talet förses Norbergs tätort med dricksvatten från Avesta kommun.

Utöver de kommunala vattentäkterna finns enskilda vattentäkter som försörjer hushåll belägna utanför kommunala verksamhetsområden med dricksvatten. Inom kommunen finns ett 20-tal större enskilda vattentäkter, som ofta drivs genom vattenföreningar, och 4 av dessa är att se som extra stora då var och en har cirka 40 hushåll anslutna.

Som skydd för kommunala vattentäkter, och någon reservvattentäkt, finns fastställda skyddsområden. Ingen av de enskilda vattentäkterna har idag något skyddsområde eller liknande.

I kommunen finns tre reningsverk för spillvatten, belägna i Krylbo, Horndal och Näs. I Näs ska ett nytt reningsverk, med bättre rening och ökad kapacitet, byggas och samtidigt byggs en överföringsledning från Horndal till Näs. När reningsverk och ledning är färdigställda kommer spillvatten från Horndal att ledas till det nya reningsverket i Näs och samtidigt tas befintligt reningsverk i Horndal ur bruk.

I kommunen finns ett stort antal enskilda avloppsanläggningar. Många av dessa har byggts om och förbättrats under senare år. Trots detta finns det fortfarande många anläggningar med tveksam funktion och därmed risk för negativ påverkan av grund- och ytvatten. Sämre funktion, hög belastning och olämplig placering av enskilda avloppsanläggningar kan också leda till att närliggande vattentäkter förorenas.

Dagvatten uppstår till följd av nederbörd, till exempel regn eller smältande snö, och inom bebyggda områden ökar avrinningen av sådant vatten på grund av snabb uppsamling på hårdgjord mark, som inte kan infiltrera vattnet, och på byggnaders tak. I stora delar av mer tätbebyggda områden finns kommunala ledningsnät för dagvatten och det mesta av vattnet i dessa leds ut i Dalälven, eller andra sjöar och vattendrag. Det finns dock undantag där dagvatten går i samma ledningar som spillvatten och leds då via kommunala reningsverk innan det når recipient. Vid hög dagvattenbelastning ger detta att avloppsvatten kan behöva breddas ut vid reningsverken då de inte klarar av att hantera inkommande volym, vilket bidrar till ökade utsläpp av föroreningar och näringsämnen till recipienten.

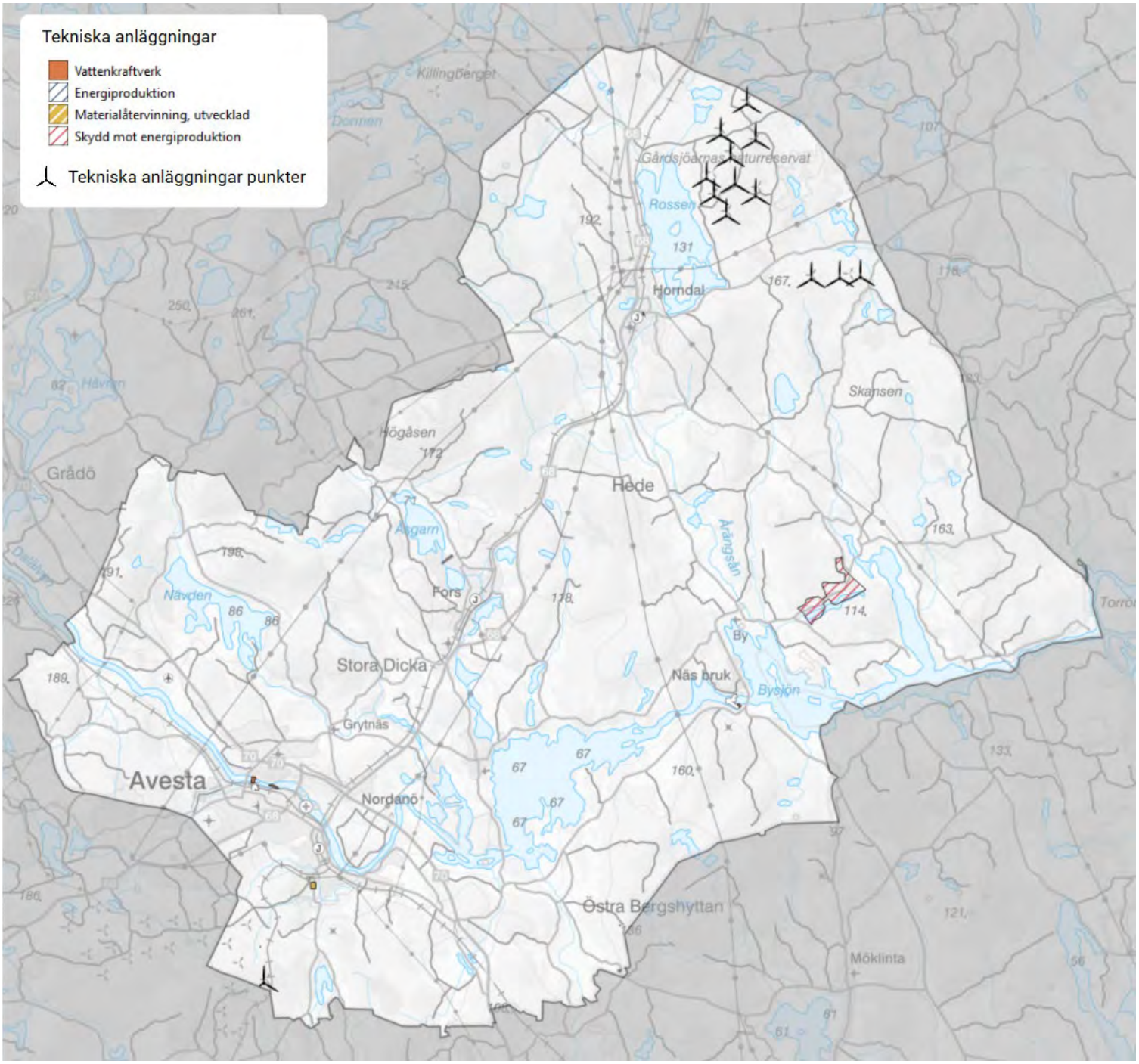
Målbild

Kommunens vattentjänstplan upprättas enligt lagen om allmänna vattentjänster för att visa hur kommunens vatten- och avloppsförsörjning ska ske i ett långsiktigt perspektiv och vilka åtgärder som kommunen bedömer behöva vidtas för att de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna ska fungera vid skyfall.

Det grundvatten som finns i kommunens större åsar, och som bland annat är viktig för dricksvattenförsörjningen, kommer även fortsatt att hålla mycket god kvalitet.

Anläggningar för rening av spillvatten, såväl kommunala som enskilda, ska vara driftsäkra och löpande underhållas och utvecklas för att uppfylla de krav som ställs genom bland annat lagstiftning.

TEKNISKA ANLÄGGNINGAR

Dagvattenhantering kommer fortsätta att förbättras, med till exempel genomarbetad fördröjning och rening, i såväl befintlig bebyggelse som i nya områden som planläggs och/eller exploateras. Samtidigt värnas, eller säkerställs, viktiga flödesvägar och uppsamlingsplatser för dagvatten i såväl befintliga bebyggelsemiljöer som vid planläggning och exploatering.

Ställningstagande

Tillgången på vatten som kan användas som dricksvatten är helt nödvändig och ska säkerställas. Detta anges också i det nationella miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet*.

Badelundaåsen och Möklintaåsen är ovärderliga som grundvattentillgångar varför verksamheter, exploateringar eller aktiviteter som riskerar att påverka grundvattnet i dessa ska minimeras. I anslutning till kommunala vattentäkter ska inga sådana verksamheter, exploateringar eller aktiviteter finnas.

Det är av stor vikt att alla grundvattenmagasin för dricksvatten skyddas mot verksamheter, exploateringar eller aktiviteter som riskerar att påverka grundvattnet i dessa. Någon form av skyddsområden för de fyra större enskilda vattentäkter som finns i kommunen ska utredas.

Bristfälliga enskilda spillvattenanläggningar ska åtgärdas och kommunens tillsyn av dessa anläggningar fortgår genom miljöenhetens arbete.

Mängden dagvatten som leds till recipient via de kommunala reningsverken ska minskas för att bidra till att uppfylla de nationella miljökvalitetsmålen *Ingen övergödning* samt *Levande sjöar och vattendrag*. Allt dagvatten ska dock renas efter behov, vilket då även gäller dagvatten som styrs bort från kommunens ledningar till reningsverk.

Vid planläggning och exploatering ska alltid klimatanpassad dagvattenhantering ske, samtidigt som viktiga flödesvägar och uppsamlingsplatser för dagvatten värnas eller säkerställs. Områden för hantering av dagvatten kan, vid rätt utformning, med fördel göras tillgängliga för tätortsnära rekreation och andra ekosystemtjänster så som lärande, naturupplevelser med mera.

Dagvatten ska i första hand tas om hand lokalt genom rening och fördröjning så att alla lagkrav på dagvattenhantering uppfylls.

Energiproduktion

Vattenkraft

Dalälven används för elproduktion och i Avesta kommun sker så på kraftstationer vid Storforsen och Lillforsen i Avesta samt vid Näsforsen i Näs bruk. Dessutom finns några mindre kraftverk i andra vattendrag.

För Dalälven gäller, enligt 4 kap 6 § miljöbalken, att inga kraftverk får anläggas nedströms Näs bruk.

Målbild

Befintliga vattenkraftsanläggningar i Dalälven ska, med beaktande av naturvärden, värden för friluftsliv och boendemiljöer som påverkas av anläggningarna, värnas och kunna utvecklas.

Ställningstagande

Små vattenkraftverk, som försörjer enbart några få hushåll med elenergi, ska på sikt avvecklas om det kan leda till ökade ekologiska värden för växt- och djurliv och/eller ökade värden för friluftsliv.

Reglering och styrning av vattenkraftverken i Dalälven ska ske med stor hänsyn till djur, natur, boende och turism i deras närområden. För kommunen innebär det att ett normalt vattenflöde i älven alltid ska vara utgångspunkten.

Möjligheten att effektivisera energiutvinningen ur befintliga vattenkraftverk ska kontinuerligt beaktas.

Vindkraft

I Avesta kommun finns idag vindkraftsparker etablerade vid Målarberget, där en stor del av parken ligger i Norbergs kommun, och vid Skallberget/Utterberget, som utgörs av två delområden på östra sidan om sjön Rossen. Dessutom pågår utredningar, handläggning eller annat arbete för vindkraft i området Stormossen, som också det ligger öster om sjön Rossen och då även sträcker sig in i Sandvikens och Hofors kommuner. Skansen, ett område norr om Österviken, och Garpenberg, ett område väster om Horndal, är två vindkraftsprojekt som avstyrkts av kommunfullmäktige i Avesta.

I kommunen finns ett utpekat riksintresseområde för energiproduktion-vindbruk, som även sträcker sig in i grannkommunen Hedemora.

Till kommunens tidigare översiktsplan fanns utpekade områden där vindkraftsetableringar sågs som mer lämpliga och skulle prioriteras framför andra intressen. Dessa anses ha spelat ut sin roll och finns inte med i denna översiktsplan.

Mer information kring landskapsanalyser med mera kopplat till vindkraft finns fortsatt att läsa i dokumentet ”Vindkraft –tillägg till översiktsplan för Avesta kommun och Fagersta kommun samt planeringsunderlag för Norbergs kommun” (2011) som nu utgör ett underlag till översiktsplanen.

Målbild

Elproduktion i befintliga vindkraftsanläggningar kan med fördel effektiviseras om förutsättningar för detta utvecklas.

Ställningstagande

Med den höga etableringsgrad som redan uppförda vindkraftsanläggningar ger inom kommunen, tillsammans med de etableringar som kommunen avstyrkt genom politiska beslut samt det område där det pågår utredningar, handläggning eller annat arbete för vindkraft, ser kommunen inte att det finns några områden kvar inom Avesta kommun som kan pekas ut som lämpliga för vindkraft. Lämpligheten av eventuella nya förslag på etableringar får därför bedömas från fall till fall, där bland annat påverkan på boende, friluftsliv, landskapsbild med mera kommer att vägas in i kommunens ställningstaganden.

Utöver områden där etablering av vindkraft är olämpligt av olika anledningar enligt översiktsplanens olika ställningstaganden, till exempel med hänsyn till kulturmiljövärden eller naturvärden, finns även ett lite mindre område, Odlingslandskapet utmed Nässen, där inga vindkraftsanläggningar ska tillkomma och gårdsverk endast undantagsvis bör prövas lämpliga om det inte innebär skada på platsens natur- och kulturmiljövärden.

Solenergi i större skala

Inom Avesta kommun finns många områden som skulle kunna vara aktuella för anläggande av solcellsparker. Det finns även ett flertal punkter i det regionala elnätet där sådana bör kunna anslutas.

Inom kommunen finns också många stora tak på byggnader där utplacerade solceller inte skulle påverka upplevelsen av byggnad, eller dess närområde, negativt. Vid nybyggnation av större tak inom till exempel industriområden kan dessa direkt byggas för att producera el genom solceller. I vissa områden skulle flera sådana takanläggningar tillsammans kunna ge stora solcellsarealer, som då bara tar redan exploaterad mark, eller mark som ändå ska exploateras, i anspråk.

Målbild

Elproduktion inom kommunen ökas genom etablering av flera olika produktionsanläggningar med olika metoder för elproduktion.

Ställningstagande

I de fall en etablering av solcellsanläggning inte har allt för stor påverkan på landskapsbild eller andra allmänna intressen är kommunens grundinställning positiv. Stor negativ påverkan på landskapsbilden uppstår ofta i öppna landskap och är således mindre sannolikt i skogslandskap.

Vid förfrågan inom områden med höga natur- och kulturmiljövärden, liksom inom områden med höga värden för friluftslivet, ska stor vikt läggas vid om dessa värden riskerar att påverkas negativt av en etablering av solcellspark. Vid risk för negativ påverkan ska kommunen förorda att etablering inte genomförs.

På byggnader av kulturhistoriskt- eller arkitektoniskt värde ska inte solcellsanläggningar tillåtas.

Anläggningar på tak till byggnader som inte är av kulturhistoriskt- eller arkitektoniskt värde ser kommunen som ett positivt sätt att samnyttja mark som redan exploaterats, så länge det sker på ett sätt som inte påverkar stadsbild eller landskapsbild negativt.

Fjärrvärme

Fjärrvärmenät finns utbyggd i Avesta centralort, Krylbo och Skogsbo och fjärrvärmen produceras i Källhagsverket, som drivs med en panna för avfallsförbränning i kombination med biobränslepanna. När belastningen blir högre sätts finns olika möjligheter till förstärkning, bland annat genom en oljeeldningscentral i Krylbo.

Spillvärmen från Outokumpu Stainless AB tas till vara för att kunna utnyttjas i första hand inom den egna industrin, men även till viss del inom fjärrvärmenätet.

I Horndal finns ett fjärrvärmenät som drivs med förbränning av biobränsle och även ett mindre fjärrvärmenät i Karlbo drivs med förbränning av biobränsle.

För närvarande får fjärrvärmen ofta stå tillbaka till förmån för installationer av olika värmepumpar, främst för jord- och bergvärme.

Målbild

Fjärrvärme förbrukar mindre el än de flesta energialternativ för uppvärmning och varmvattenberedning och bland annat därför bör den i övrigt vara ett så attraktivt alternativt att den prioriteras högre än idag.

Ställningstagande

Möjligheter att utveckla och utöka uttaget av spillvärme från industrier bör kontinuerligt utvärderas.

Möjligheten att producera kraftvärme, som innebär att man samtidigt producerar el och värme med en hög verkningsgrad, bör studeras.

Energidistribution

En tillförlitlig energiförsörjning är en förutsättning för både ett väl fungerande samhälle och att fortsätta utveckla smarta och hållbara samhällen.

Distribution av el sker genom ledningssystem i olika nivåer där transmissionsnätet (stamnätet), som tillhör Svenska kraftnät, är det nationella nät som fördelar el runt landet. Från detta finns sedan olika regionnät, ägt av olika aktörer, anslutna och dessa leder i sin tur vidare till lokala nät, där både kommuner och regionnätsaktörer kan vara ägare. Kapacitetsbrist i elnäten, som en följd av bland annat snabb tillväxttakt i vissa regioner, mer förnybar/ej planeringsbar elproduktion och en ökad elektrifiering, är en av dagens nationellt stora utmaningar. En effektiv energidistribution i elnäten är en av nycklarna för att lyckas med den omvandling som sker med bland annat omställning till fossilfria industrier och fortsatt utbyggnad av förnybar energi.

Flera av de befintliga transmissionsnätsledningarna inom Avesta kommun är planerade att rivas under de kommande cirka tio åren i samband med att de når sin tekniska livslängd och ska ersättas av nya ledningar.

I pågående förstärkning av transmissionsnätet berörs kommunen av två nya 400 kV-ledningar, med byggandet av ny station norr om Horndal, som nu byggs genom kommunen som en del i Svenska kraftnäts projekt NordSyd. Ledningarna och den nya stationen ger samtidigt en förstärkt energidistribution till kommunen. Transmissionsnätet förstärks även med en ny ledning från stationen norr om Horndal till en station vid Outokumpu i Avesta.

Regionnätet förstärks också fortlöpande inom kommunen genom arbete som Vattenfall utför med både nybyggnation av ledningar och förnyelse av befintliga ledningar.

Energidistribution omfattar även annat än elnäten i olika nivåer och i Avesta kommun finns även olika fjärrvärmenät som en viktig del i den totala energidistributionen.

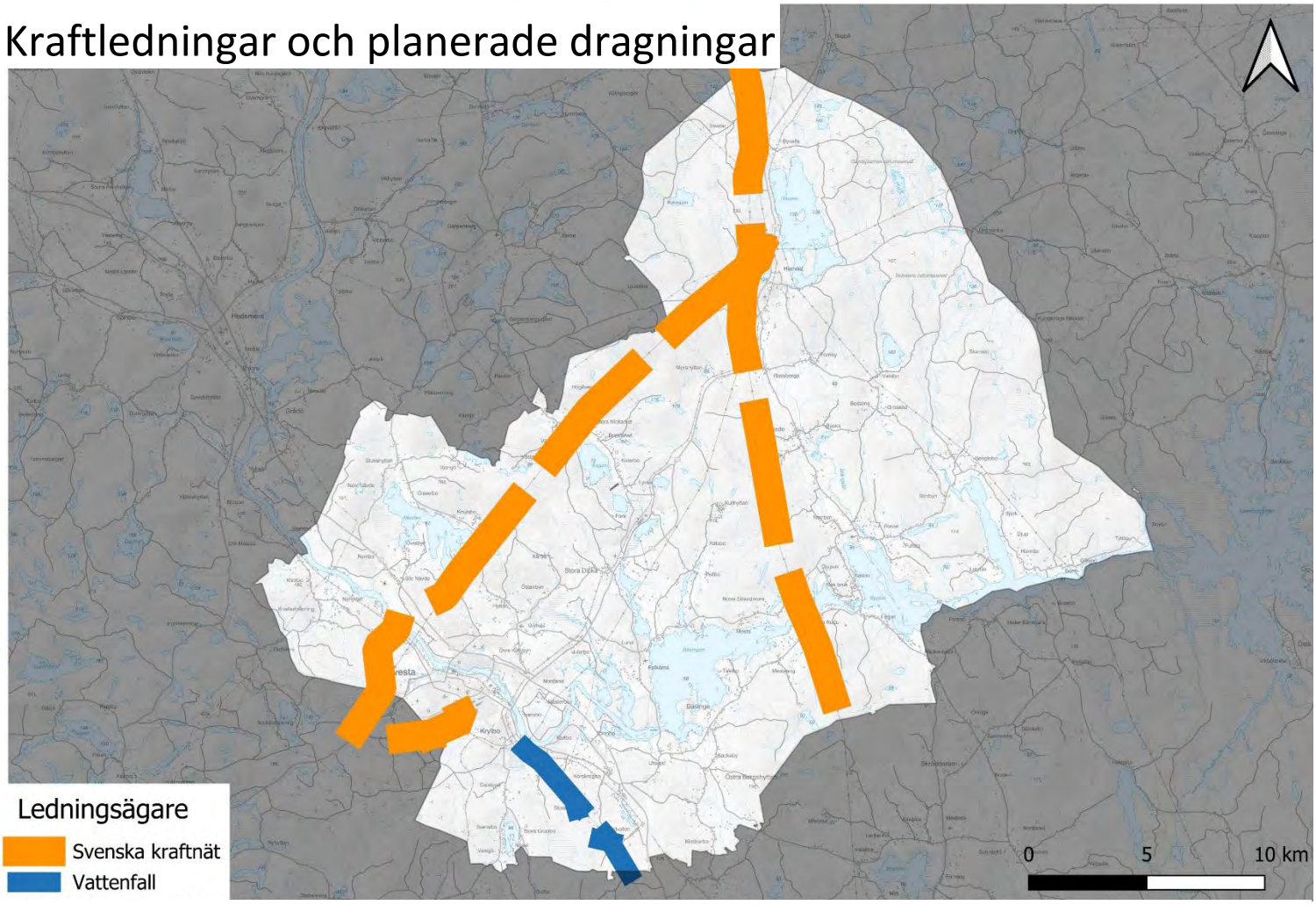
Målbild

I Avesta kommun fortsätter förnyelse och förstärkning av både elnäten i dess olika nivåer och de fjärrvärmenät som finns för att säkerställa framtida energidistribution efter behov.

Ställningstagande

Förstärkning och förnyelse av nationella, regionala och lokala elnät är av stor samhällsvikt och ska ges stort värde vid avvägning mot andra intressen.

Kraftledningar och planerade dragningar

Kartan är illustrativ och utgår från Svenska Kraftnäts och Vattenfalls illustrationer. Skapad av kart- och mätenheten vid V-Dala Miljö & Bygg 2026-02-12

Det befintliga kraftledningsnätet framgår av underlagskartan

Förstärkning av det nationella transmissionsnätet ska även komma regionnät och lokalnät i Avesta kommun till gagn genom att mer effekt kan matas in respektive tas ut från dessa nät.

En snabb och effektiv utbyggnad av lokalnät för elförsörjning till olika delar av kommunen är av stor vikt. Detta inte minst för att möjliggöra etableringar, där en strategisk utbyggnadsplanering av elnäten är av yttersta vikt.

Avfall och materialåtervinning

Avfallstrappan, eller avfallshierarkin, är fastslagen i EU:s avfallsdirektiv och i miljöbalken. Den styr hur avfall ska tas om hand och visar i vilken ordning olika förhållningssätt och behandlingsmetoder för avfall ska användas för att minimera miljöpåverkan.

Kommunen arbetar aktivt med avfallstrappans riktlinjer och med kommunens egen renhållningsordning i form av Avfallsföreskrifter och Kretsloppsplan. Kretsloppsplanen är kommunens avfallsplan och en del av renhållningsordningen som varje kommun ska ha och nuvarande plan gäller för perioden 2023–2030.

Kretsloppsplanen berör alla som bor eller verkar i kommunen och en viktig och några betydelsefulla delar i denna är att minska avfallsmängden och att se avfallet som en resurs.

Insamling av avfall under kommunalt ansvar, såsom exempelvis farligt avfall, grovavfall, förpackningsavfall, matavfall och restavfall, sker genom kommunens återvinningscentraler, återvinningsstationer och via fastighetsnära hämtning.

Insamlat restavfall energiåtervinns i Källhagsverket och blir till värme och varmvatten genom fjärrvärmenätet. Det matavfall som samlas in körs till rötning. Vid rötningen bildas biogas, som vidareförädlas till fordonsgas, och rötrester blir jordförbättringsmedel som kan återföras till jordbruket.

Förpackningsavfall och returpapper från hushåll kan idag lämnas på någon av kommunens återvinningsstationer samt vid återvinningscentralerna i Gruvgärdet och Horndal. På flera av dessa platser finns även möjlighet att lämna textilavfall. Insamlat material lämnas över till producenterna för materialåtervinning.

Industriavfall och verksamhetsavfall är inte ett kommunalt ansvar, vilket innebär att respektive verksamhetsutövare behöver ordna sin hantering utifrån rådande regelverk.

Målbild

Avesta kommun planeras med god möjlighet till källsortering både inom fastigheter och i det offentliga rummet.

Några av kretsloppsplanens viktigaste mål till 2030 är att mängden avfall ska minska med minst 25 %, att mängden avfall till förbränning ska minska med 50 % och ett hållbart byggande samt hållbar hantering av byggavfall och schaktmassor.

Ställningstagande

Vid detaljplaneläggning och exploatering ska förutsättningar för en hållbar avfallshantering säkerställas.

I befintlig bebyggelse kan anpassningar av infrastruktur och fastigheter behöva genomföras för att även på sikt säkerställa en hållbar avfallshantering.

Aktörer som deltar i genomförande av Kretsloppsplanen arbetar aktivt för att nå de övergripande målen genom framtagen åtgärdsplan och ansvarsfördelning.

Riksintressen, LIS och andra värden för temat

Området nedströms vattenkraftverket i Näs är utpekat som område med förbud mot utbyggnad av vattenkraft.

Stora delar av Dalälven kan drabbas av översvämningar, till exempel vid kraftig nederbörd. Även andra vattensystemen i kommunen kan drabbas av översvämning vid höga vattenflöden.

Dalälven och de flesta av kommunens sjöar har behov av viss förbättring, eller större förbättring, i fråga om såväl ekologisk som kemisk status i förhållande till gällande miljökvalitetsnormer.

NATUR OCH FRILUFTSLIV

Definition: Större sammanhängande områden där värden för friluftsliv, natur-och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterade och förvaltas med hänsyn till friluftslivet.

Beskrivning

Avesta kommun har en varierad natur, inte minst för att kommunen ligger i gränsområdet mellan norrlandsterrängen och de mer sydliga naturtyperna. Här finns både nordliga och sydliga växtarter och det är framför allt är längs Dalälven de sydliga elementen tränger in, till exempel naturlig förekomst av ek.

I den södra delen av kommunen präglas också naturen starkt av Dalälven. Längs älven växer lövskog, som varierar i ålder och dimension, och denna skogskant är en värdefull biotop för många växt- och djurarter.

Typiskt för landskapsbilden i kommunen är växlingen mellan öppna odlingslandskap med utblickar över Dalälven, eller sjöar av olika storlek, i söder och mer sammanhängande skogsområden i norr.

Den odlade bygden följer Dalälven och dess anslutande dalgångar som genomkorsar kommunen från nordväst mot sydost. Däremellan utbreder sig barrskogsklädda höjdpartier, som tillsammans med dalsänkorna formar bergslagsterrängen. Bergen har inga större dimensioner, men det finns ett flertal utsiktspunkter. Barrskogarna är ofta ganska triviala och starkt präglade av skogsbruk.

Naturen är också grunden för det rörliga friluftslivet i kommunen där skogen, de många insjöarna och Dalälven, med tillrinnande åar omgivna av det öppna kulturlandskapet, bildar en öppen och inbjudande natur med stora skönhetsvärden. Dessa goda naturförutsättningar ger stora möjligheter till friluftsliv och rekreation och ett stort värde ligger i att rekreationsmöjligheterna finns spridda i kommunens alla delar.

Även skog och mark nära tätorterna används flitigt för det rörliga friluftslivet, speciellt när naturen hänger samman med tätortens grönområden som del i en övergripande grönstruktur.

Vatten är också en viktig utgångspunkt för friluftsliv i kommunen där sjöar och vattendrag används för friluftsbad, fiske, kanotturer och annat båtliv, strandnära vandring med mera.

I Nedre Dalälvsområdet, som inom Avesta omfattar en sträcka på ca 3 mil från tätorten till trelänsgränsen i öster, finns utomordentliga möjligheter till ett rikt friluftsliv.

Avesta kommun ingår i biosfärsområdet *Älvlandskapet Nedre Dalälven,* som sträcker sig från Säters kommun i väster till Älvkarleby kommun öster. Området blev upptaget i Unescos biosfärprogram år 2011 tack vare de unika natur- och kulturmiljöer som finns i området. Biosfärområdets värden ger mycket goda förutsättningar för ett starkt friluftsliv och en utvecklad turism.

Hela Dalälvens sträckning genom kommunen, med omgivande markområden, har således mycket höga värden för friluftslivet och höga naturvärden.

Även mark- och vattenområden vid sjöarna Nävden och Åsgarn, samt sjön Rossens norra och östra och delar, är större områden där naturvärden och friluftsliv är prioriterade.

I nordöstra delen av kommunen finns ett område som är del i en mer storskalig grön infrastruktur för tallskog och området har i första hand höga naturvärden.

Utöver dessa större områden finns ett antal områden med naturvärden och/eller värden för friluftsliv inom, eller i anslutning till, kommunens mer tätbebyggda områden. Dessa områden listas enbart här och beskrivs mer ingående under antingen *Mångfunktionell bebyggelse* eller *Sammanhängande bostadsbebyggelse*.

En del av Avestabornas rekreation sker också i natur utanför kommungränsen och då kanske framför allt i Norbergs kommun, söder om Avesta centrum, där bland annat badplatsen vid Lillsjön ligger.

Det finns även många andra områden i kommunen som är intressanta ur såväl naturvårdssynpunkt som för friluftslivet och alla områden med höga naturvärden och höga värden för friluftsliv redovisas i avsnittet *Riksintressen, LIS och andra värden*.

Merparten av avsnittets utvecklingsförslag eller ställningstaganden knyter an mot översiktsplanens utvecklingsinriktning i fråga om sträckor med viktiga samband för natur och friluftsliv samt områden med viktiga funktioner för natur och friluftsliv.

Utvecklingsförslag och ställningstaganden stödjer också punkt 2 ibland översiktsplanens 5 utvecklingsstrategier. I denna anges ”Bevara, utveckla och förstärk natur och kulturmiljöer för att leverera ekosystemtjänster som bland annat klimatanpassning, biologisk mångfald och rekreativa upplevelsevärden.”.

Övergripande målbild

Inom kommunen kommer även fortsatt antalet områden med höga naturvärden och höga värden för friluftslivet att vara stort och områdenas värden bevaras samtidigt som de lyfts fram och synliggörs.

Generella ställningstaganden

Områden med höga naturvärden ska, liksom det öppna odlingslandskapet, värnas och bevaras samtidigt som områden ska kunna utvecklas/stärkas där behov finns. Lämpliga utredningar ska alltid ske inför eventuell ianspråktagande av mark.

Kommunen ska i samarbete med markägare, myndigheter och andra aktörer arbeta för att naturvärden bevaras, eller återskapas, och ska föregå med gott exempel och värna om naturvärden på den mark som är i kommunal ägo.

För områden med extra höga naturvärden kan bildandet av naturreservat behövas. Detta kan vara inom några av de områden som är av riksintresse för naturvård, se mer i avsnittet om riksintressen.

Områden av betydelse för friluftsliv ska ges goda förutsättningar för att fortsatt kunna användas och kunna utvecklas. Vid konkurrens om markanvändning på sådana platser ska friluftslivets intressen prioriteras.

Kommunen ska samarbeta med föreningar, markägare och entreprenörer i syfte att få till stånd goda förutsättningar för friluftsliv och rekreation inom Avesta kommun.

Stråk som utgör viktiga samband för natur- och friluftsliv, ibland även som del i en övergripande blåstruktur, ska bevaras och stärkas.

Tätortsnära natur ska, i samarbete mellan kommunen och berörda markägare skötas, utvecklas och bevaras så att den bidrar positivt till det rörliga friluftslivet, den biologisk mångfalden, folkhälsan och ett attraktivt boende.

Tätortsnära natur kan också nyttjas som värdefulla delar i olika ekosystemtjänster, till exempel i form av olika åtgärder för rening av luft och vatten, vattenreglering eller ökad pollinering.

Områden inom, eller i anslutning till, mer tätbebyggda områden

Dessa områden beskrivs mer ingående i andra mark- och vattenanvändningsavsnitt.

Avesta

- Våtmarksområde söder om Uppsjön i Avesta
- Svartån söder om Krylbo
- Område norr om Karlbo skola
- Skog kring vatten och våtmarker vid Sonnboviken
- Områden kring Döda fallen, Lillforsen, Storforsen och Gamla Byn/Koppardalen
- Älvpromenaden
- Friluftsområdena Tråbacken, Nybyberget med det gamla mässingsbruket vid gränsen mot Norbergs kommun, Germundsbo – Smedsbo, Grytnäs - Södra Kyrkbyn, Krutboberget och Brovallsgården – Tillfället
- Det större friluftsområdet i Åsbo
- Visentparken i Avesta

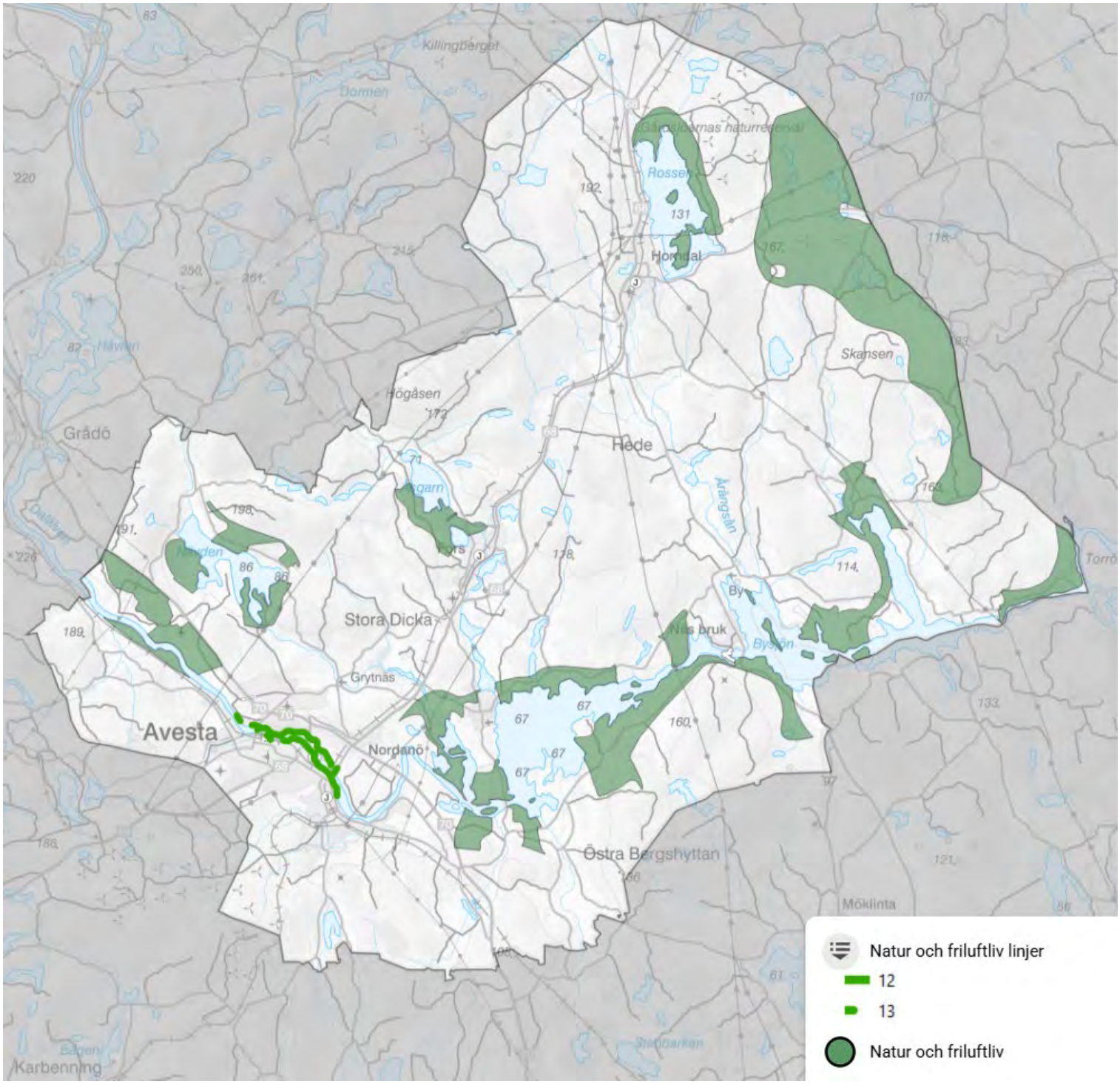
Fors

- Friluftsområdet vid Fors Idrottsplats
- Badplatsen vid Stora Halsjön norr om Fors

Horndal

- Friluftsområdet vid Horndals Idrottsplats/Sandvikabadet/Sandvika camping
- Friluftsområdet väster om sjön Lumsen i Horndal
- Friluftsområdet vid hockeyrinken och gamla fotbollsplanen i Horndal

NATUR OCH FRILUFTSLIV

By och Näs Bruk

- Friluftsområdet vid Näs Idrottsplats
- Falkuddens camping i Näs Bruk

Dalälven med omgivande markområden

Beskrivning

Området med Dalälven och omgivande marker har dels högt värde som ett sammanhängande område med naturvärden och stora värden för friluftsliv, sedan finns ett stort antal delområden med värdefull natur inom området. Två exempel på sådana är Kungsgårdsholmarna och Färnebofjärdens nationalpark i kommunens östra del. Dalälven som helhet har också ett mycket stort identitetsskapande värde för kommunen. Dalälvens olika värden finns så klart även i de grannkommuner och övriga kommuner den passerar.

Ställningstagande

De naturliga lövskogsmiljöerna längs Dalälven bör i huvudsak bibehållas, samtidigt som behovet av utblickar mot vattnet beaktas. Bebyggelseutveckling ska dock kunna ske inom utpekade områden med respekt för områdets naturvärden och värden för friluftsliv. Det som då främst ska värnas är identifierade områden med höga naturvärden, eller områden med utpekat höga värden för friluftslivet samt älvstranden och dess lövträdsbård.

Naturreservatsbildning ska övervägas för området längs Älvpromenaden i Avesta, inklusive området vid Döda fallen.

Naturreservatsbildning, eller annat skydd, ska övervägas för Åshuvudet söder om By kyrka, som är Möklintaåsens utlöpare i Bysjön, för att skydda både de höga naturvärden och de friluftslivsvärden som finns där.

Kommunen ska även fortsatt verka aktivt för att bevara och utveckla Nedre Dalälvsområdets unika natur- och kulturvärden, bland annat som en tillgång för det rörliga friluftslivet.

Kraftverkens reglering och styrning av vattenflödet i Dalälven ska ske med stor hänsyn till djur, natur och turism, vilket innebär att ett naturligt vattenflöde i älven alltid ska vara utgångspunkten.

Se även generella ställningstaganden.

Riksintressen, LIS och andra värden

Inom området finns flera riksintresseområden för naturvård och kulturmiljövård, väg och järnvägar av riksintresse för kommunikation samt flera ledningar som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Dessutom ingår större delen av området i det stora riksintresseområdet ”Området utmed Dalälven från Avesta till Skutskär”.

Den östra delen av området ingår i Färnebofjärdens nationalpark.

Det finns flera utpekade LIS-områden inom området som ligger i anslutning till områden med bebyggelse. Se texter för By och Näs Bruk samt Avesta under *Sammanhängande bostadsbebyggelse* respektive *Mångfunktionell bebyggelse.*

Då området är stort finns en mängd andra värden som kan ses samlat i avsnittet om *Riksintressen, LIS och andra värden*.

Dalälven har ekologiskt status *Otillfredsställande* och kemisk status *Uppnår ej god* i sträckan uppströms Storforsens kraftverk i Avesta, Älven nedströms Storforsens kraftverk till kommungränsen i öster har ekologiskt status *Måttlig* och kemisk status *Uppnår ej god*.

Sjön Nävden med omgivande marker

Beskrivning

Sjön Nävden med stränder och intilliggande marker utgör en värdefull naturmiljö som har stor betydelse som rekreationsområde för Avestaborna.

Den södra halvan av området är extra värdefull då det här finns en mängd uddar och vikar och några mindre öar som ger sjön en vindlande strandkontur här. Området är till stor del uppodlat och skog växer bara på öarna samt som en strandskog inklämd mellan åkrarna och sjön.

Det sjönära odlingslandskapet har en mycket tilltalande utformning där Habborsbacken och Knutsbo är ett par exempel med särskilt värdefull landskapsbild.

Strandskogsbården är värdefull för områdets växt- och djurliv där åtskilliga fågelarter finner lämpliga häcknings- och provianteringsplatser i de skyddade vikarna, i strandvegetationen och vid Stora Saxen, som är ett fågelrikt våtmarksområde kring en liten vattenspegel väster om Nävden.

Ställningstagande

Den värdefulla södra halvan av området, som bland annat är utpekat i naturvårdsprogrammet, ska särskilt värnas i fråga om bevarande av landskapsbild, sjönära odlingslandskap och höga naturvärden, som bland annat utgörs av strandvegetationen.

Det fågelrika våtmarksområdet vid Stora Saxen ska värnas.

Se även generella ställningstaganden.

Riksintressen, LIS och andra värden

Östra delen av området berörs av ledning som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

Utökat strandskydd gäller för flera av uddarna i sjöns södra delar.

Nävdens sjönära odlingslandskap är utpekat i länets naturvårdsprogram.

Områden kring bebyggelse vid Sör Nävde, Norr Nävde och Knutsbo har utpekat höga kulturhistoriska värden.

Sjön Nävden har ekologiskt status *Otillfredsställande* och kemisk status *Uppnår ej god*.

Sjön Åsgarn och Sävviken med omgivande marker

Beskrivning

Dalgången nordväst om Fors har en mycket tilltalande landskapsbild och området domineras av de eutrofa sjöarna Åsgarn och Sävviken. Sjöarna omges av stora våtmarker samt sumpkärr och buskkärr men även lövsumpskog.

Dalsidorna är uppodlade nedanför barrskogen och bebyggelsen. I synnerhet våtmarkerna men också sjöarna, odlingsmarken och lövinslaget skapar förutsättningar för ett rikt fågelliv med många slättsjö- och kulturbygdsarter.

Ställningstagande

De lövrika områdenas höga naturvärden ska värnas.

Dalgångens landskapsbild ska värnas.

Se även generella ställningstaganden.

Riksintressen, LIS och andra värden

Runt sjöarna finns ett flertal våtmarker och områden med sumpskog.

Sävviken och intilliggande våtmarker är bland annat gynnsamma fågelhabitat.

Merparten av områdets bebyggelsegrupper har höga kulturhistoriska värden och är del i den värdefulla landskapsbild som hela dalgången utgör.

Sjön Åsgarn har ekologiskt status *Måttlig* och kemisk status *Uppnår ej god*. För Sävviken finns ingen klassning.

Sjön Rossen med omgivande marker

Beskrivning

Sjön Rossen och dess angränsande markområden har både höga naturvärden och är av värde för friluftslivet. Marken öster om sjön är relativt opåverkad av mänskliga aktiviteter. Marken söder och väster om sjön ingår i översiktsplanens område för Horndal och vid sjöns sydvästra hörn ligger ett blandskogsområde med höga naturvärden. I norra delen av sjön finns

Smalåsen, en del av Möklintaåsen som längre söderut i kommunen ansluter till Badelundaåsen. På platsen ligger åsen väl synlig i form av en lång udde ut i sjön samt den 280 meter långa ön Åshuvudet. Smalåsen domineras av barrskog, men vid gården Nordansjö ligger åssluttningen vackert uppodlad ända ned till sjöns strandlinje.

Väster om Smalåsen ansluter Vallaån till sjön och utmed hela åns sträckning från byn Valla i norr finns höga naturvärden, bland annat i form av lövskogsbestånd med översvämningsmarker.

I sjön Rossen finns också ett flertal öar och holmar och på en av öarna, Storön, finns stora lärkträd som är över 150 år gamla.

Ställningstagande

Relativt opåverkade naturmarker öster och norr om sjön ska värnas.

Såväl Smalåsens höga natur- och friluftslivsvärden som värdefulla landskapsbild ska bevaras och endast anpassade kompletteringar till befintlig bebyggelse tillåts.

Exploateringar eller andra åtgärder som kan försämra sjöns vattenkvalitet får inte ske.

Se även generella ställningstaganden.

Riksintressen, LIS och andra värden

Området korsas av ledning som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

Järnvägen som passerar väster om sjön är av riksintresse för kommunikation.

LIS-område vid Sandvikabadet och campingen i Horndal medger utveckling av verksamheterna, något som även kan komma att påverka sjön på denna plats.

Utökat strandskydd råder på hela Storön och hela Killön.

Markerna norr om sjön innehåller flera områden med sumpskog och ett större område med lövskog i översvämningsmarker intill Vallaån och dess inlopp till sjön.

I den sydvästra delen av området, vid Horndals bruk och Rosslandet, finns bebyggelse av kulturhistoriskt värde.

Sjön Rossen har ekologiskt status *God* och kemisk status *Uppnår ej god*.

Större värdetraktsområde för tall ~ Skissen

Beskrivning

Tallvärdetrakten Skissen är ett avlångt, smalt, stråk som följer den östra kommungränsen och området ligger i ett landskap där skogsbruk varit pågående under mycket lång tid.

Det dominerande markslaget inom värdetrakten är skog. Framförallt ungskogar uppkomna efter skogsbruk men spridda gammelskogar finns fortfarande kvar, framför allt inom områden med olika former av skydd.

I den norra halvan av värdetrakten finns större myrområden samt myr- och mossemarker. I den södra halvan finns endast mindre myrområden. Sumpskogar finns framför allt kring Lomsjömossen och norr om Långsjön. I vissa delar finns även så kallade hällmarkstallskogar där skogen är gammal och vid Högberget finns ett klapperstensfält.

Då området ingår i Bergslagen, som har en månghundraårig historia av gruvnäring, järnframställning och skogsbruk, finns här ett stort antal lämningar från gamla tiders skogsbruk i form av kolbottnar och gamla kolarkojor.

Ställningstagande

Inom formellt skyddade delområden ska de höga naturvärdena värnas.

Etableringar inom området, till exempel av vindkraftsanläggningar, ska så långt det är möjligt ske på sådant sätt att ekologiska samband inom värdetrakten blir kvar.

Se även generella ställningstaganden.

Riksintressen, LIS och andra värden

Området korsas av ledning som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

Inom området finns två naturreservat.

Inom området finns fyra Natura 2000-områden, varav ett (Tolvsmossen) under en tid planerats att bli ett formellt skyddat naturreservat.

Axtjärnberget och Kolningsberget är två områden med stora inslag av gamla träd.

Inom området finns ett flertal våtmarksområden och områden med sumpskog.

Viktiga samband för natur- och friluftsliv

Beskrivning

I kommunen finns flera stråk som utgör viktiga samband för natur- och friluftsliv och är viktiga delar i såväl kommunala som regionala grönstrukturer. Ofta knyter dessa stråk ihop områden som beskrivits ovan och ibland utgör de även länkar till fortsatta värden utanför kommunens gränser.

Ställningstagande

I stråket från Valla ned mot sjön Rossen ska åtgärder som påverkar våtmarker negativt minimeras.

Stråket utmed Dalälven vid Avesta och Krylbo ska utvecklas med rekreativa värden utan att områdets naturvärden påverkas negativt.

I stråket mellan Vansjön och Dalälven ska barriäreffekter av vägar och järnvägsspår vid Svartbro/Karlbo minskas för växter, djur och friluftsliv.

Övriga samband/stråk, ibland även viktiga som del i en blåstruktur, ska bevaras och stärkas. Några sätt att åstadkomma detta är att vegetation som utgör värdefulla stråk för såväl växters spridning som för djurlivet bevaras och får växa så fritt och naturligt som möjligt, att kulverterade delar av vattendrag görs om till öppna vattendrag i så stor utsträckning som möjligt och att vägtrummor för, och mindre broar över, vattendrag utformas så anpassat som möjligt till växt- och djurliv.

LANDSBYGD

Definition: Markområden som är möjliga för flera användningar men där det inte alltid är nödvändigt eller möjligt att ange vilka markområden som bör användas för vad. För användningen finns dock ett antal olika generella rekommendationer.

Beskrivning

Den största delen av Avesta kommuns markareal utgör landsbygd. En stor andel av landsbygden har dock utpekat höga kulturhistoriska värden och finns därför redovisade i översiktsplanens avsnitt *Kulturhistoriska miljöer* och inte här. I detta avsnitt behandlas övriga delar av landsbyggden och även inom dessa områden kan finnas såväl kulturhistoriska värden som naturvärden och friluftslivsvärden.

De öppna landskap som brukad mark, ängar, hagar med mera skapar är mycket värdefulla för kommunens varierade landskapsbild, höga upplevelsevärden, och är ofta mycket viktiga för den biologiska mångfalden.

I ett flertal skogsområden finns mycket höga naturvärden enligt olika inventeringar.

Inom skogsområden är de uppodlade marker som finns mycket värdefulla inslag i landskapsbilden.

På landsbyggden finns såväl bebyggelsegrupper i olika storlekar som spridd bebyggelse, ofta i historisk i symbios med omgivande jordbruksmarker och skogsområden. Det finns även ett antal områden som från början varit fritidshusområden, nu till stor del omvandlade till områden med permanenta bostäder, där bebyggelsen ligger tätare.

På landsbygden finns också, utöver jord- och skogsbruk, en stor variation av olika verksamheter, bland annat hästgårdar.

Målbild

Kommunens landsbyggd ska vara välmående områden där såväl boende som väl fungerande jordbruk, skogsbruk och andra verksamheter kan fortgå och utvecklas jämsides med värdefulla naturmiljöer, kulturhistoriska miljöer och områden för friluftsliv.

Nya byggnationer som på olika sätt stärker landsbygden kan tillkomma utan att det påverkar vare sig jord- och skogsbruk eller andra verksamheter negativt.

Ställningstaganden

Brukningsvärd jordbruksmark ska i grunden inte bebyggas, eller på annat sätt tas i anspråk. I miljöbalken anges att brukningsvärd jordbruksmark endast får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta inte kan tillgodoses på ett tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

På landsbygden i Avesta ska det vara fråga om anläggande av mycket samhällsviktiga funktioner, eller tillskapande av ett större antal arbetsplatser, för att brukningsvärd jordbruksmark ska få tas i anspråk. Samhällsviktiga funktioner kan vara olika former av offentlig service och större utvidgning av befintlig bostadsbebyggelse, som då inte kan ske på annan plats. I denna kontext ser kommunen att ett större antal arbetsplatser innebär verksamheter med potential till fler än 10 anställda, vilket skulle vara ett stort tillskott på kommunens landsbygd. Om jordbruksmark som berörs är att se som brukningsvärd bedöms i varje enskilt fall. En inventering av jordbruksmark i kommunen skulle kunna ge stöd i detta.

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk, vilket också anges i miljöbalken. Även skogsmark som av olika anledningar är av mer omfattande betydelse för friluftslivet ska värnas.

Nya bostäder och verksamheter är välkommet på landsbygden, men sådana får inte inverka negativt på vare sig befintliga jordbruksverksamheter eller möjligheterna att bedriva ett rationellt skogsbruk. Tillkomst av detta kan normalt prövas genom förhandsbesked och/eller bygglov om det rör sig om ett fåtal bostäder, eller verksamheter med liten omgivningspåverkan. Övrig utveckling ska prövas genom detaljplan.

Vid byggande på landsbygden finns kommunens skrift *Bygga på landet* med information och rekommendationer att beakta inför byggnation, bland annat för att nya byggnader ska placeras och utformas med varsamhet så att de passar in i landskapet.

Vid eventuell igenplantering av öppna marker bör särskild hänsyn tas till utblickar mot Dalälven, sjöar och andra vattendrag, bibehållandet av ett varierat landskap samt natur- och kulturmiljövärden. Uppodlade marker inom skogsområden, ofta av mindre ytstorlek, bör om möjligt hållas öppna. De betade strandängarna längs Dalälven har ett nationellt naturvårdsvärde och ska ges förutsättningar att bevaras.

Hästverksamhet, inklusive ridskoleverksamhet, vid Ingevallsbo, nordväst om Avesta, ska kunna utvecklas.

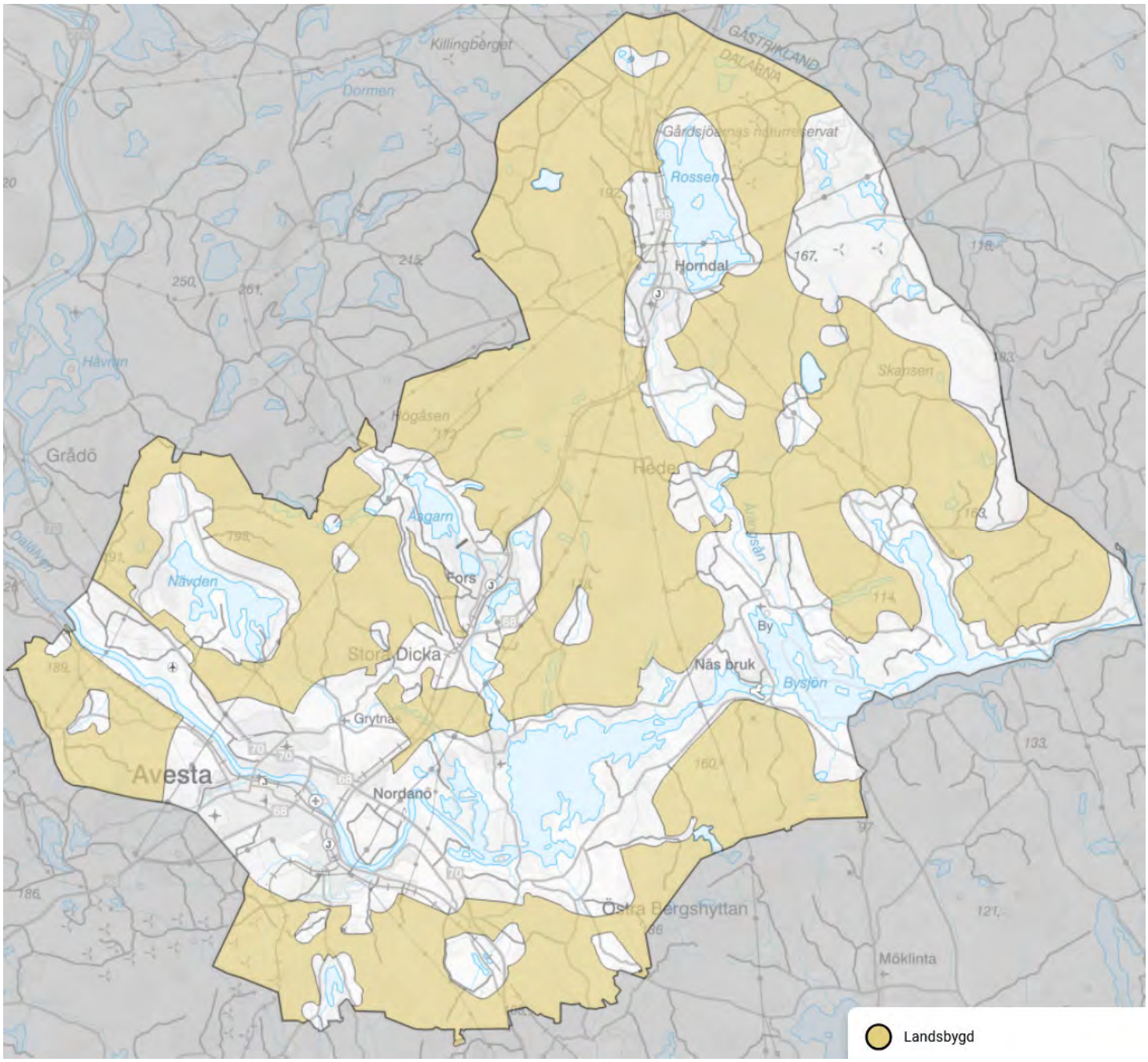
Brovallens motorstadion, söder om väg 70 i kommunens sydöstra del, ska kunna utvecklas.

Natur- och kulturmiljöer ska bevaras, utvecklas och förstärkas för att bland annat leverera olika ekosystemtjänster.

Riksintressen, LIS och andra värden

Inom de stora arealer som utpekad landsbygd utgör finns väldigt många olika intressen och för att se om en specifik plats berörs hänvisas till översiktsplanens karta i avsnittet om Riksintressen, LIS och andra värden.

De LIS-områden som finns sedan tidigare inom landsbygd behålls för olika utvecklingsmöjligheter och bostadsbyggnation.

KULTURHISTORISKA MILJÖER

Definition: Markområden på landsbygden som innehåller utpekade kulturhistoriska värden. Flera användningar är möjliga, men det är inte alltid nödvändigt eller möjligt att ange vilka markområden som bör användas för vad. För användningen finns generella rekommendationer, både utifrån utpekade kulturhistoriska värden och för områdena som del i kommunens landsbygd. Dessutom finns några specifika rekommendationer för delområden med extra höga kulturhistoriska värden.

Beskrivning

Kulturhistoriska miljöer är av stort värde för många människor då de bidrar till en landskapsbild, eller förekomst av historiska byggnader, som känns igen och därmed ger en omgivning som känns trygg och trivsam. Ibland kan inte alla sätta fingret på vad som är själva värdet i dessa historiska miljöer, men den starka upplevelsen finns där och om kulturmiljövärden påverkas negativt, kanske till och med förstörs, märks det tydligt. Kulturmiljöer har också värde för att förstå samtiden och föra vidare kunskap, vilket kan hjälpa till mot en hållbar utveckling.

Avesta kommun är rik på värdefulla kulturmiljöer från skilda tidsepoker. I jordbrukslandskapet kring Dalälven, mellan Krylbo och Färnebofjärden i öster, har det funnits spridd bosättning sedan stenåldern, då området historiskt var en grund och flikig havsvik. Inom kommunen finns också många lämningar av järnframställningsplatser och gamla hyttplatser, främst med anknytning till mindre vattendrag som åar och bäckar.

En stor andel av kommunens landsbygd har utpekat höga kulturhistoriska värden, där många fina bebyggelsemiljöer fortfarande finns bevarade, och finns därför redovisade i detta avsnitt. Inom områdena kan det även finnas såväl höga naturvärden som olika friluftslivsvärden. De områden som anges i avsnittet härrör från rapporten Kulturmiljöer i Avesta kommun, framtagen av Dalarnas museum och Avesta kommun i slutet av 1980-talet och färdigställd i början av 1990-talet.

Ett områdes värde är en kombination av bebyggelse och landskap där varje enskild byggnad är en del av en helhet och åtgärder som vidtas påverkar inte enbart enskilda byggnader utan hela den omgivande miljön.

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer skyddas genom flera olika lagar, främst genom kulturmiljölagen, miljöbalken och plan- och bygglagen. För byggnader eller bebyggelsemiljöer som är särskilt värdefulla gäller starkare skydd och för vissa byggnader, med mycket stort kulturhistoriskt värde, förekommer byggnadsminnesförklaring med tillhörande skyddsbestämmelser.

Målbild

Kulturhistoriskt och miljömässigt värdefulla miljöer och byggnader ska bevaras och ej önskvärda förändringar undvikas så att dessa värden finns kvar för framtiden.

Då kulturmiljövärden är av intresse för många människor och har stor betydelse för såväl turistnäring som friluftsliv lyfts dessa värden fram och tydliggörs på ett sådant sätt att det bidrar till utveckling av både turistnäring och friluftsliv.

Kommunens landsbyggd ska vara välmående områden där såväl boende som väl fungerande jordbruk, skogsbruk och andra verksamheter kan fortgå och utvecklas jämsides med värdefulla kulturhistoriska miljöer.

Generella ställningstaganden

Utöver dessa generella ställningstaganden finns specifika ställningstaganden för flera delområden.

Se även generella ställningstaganden för landsbygd.

Befintlig bebyggelse ska bevaras och vårdas. Upprustning och ombyggnad ska ske med varsamhet och omsorg. Byggnader och miljöer som pekas ut i olika kulturmiljöinventeringar bör vårdas i enlighet med vad som anges i inventeringarna. Äldre ekonomibyggnader ska om möjligt bibehållas och ändrad användning av dessa kan vara ett sätt att åstadkomma detta.

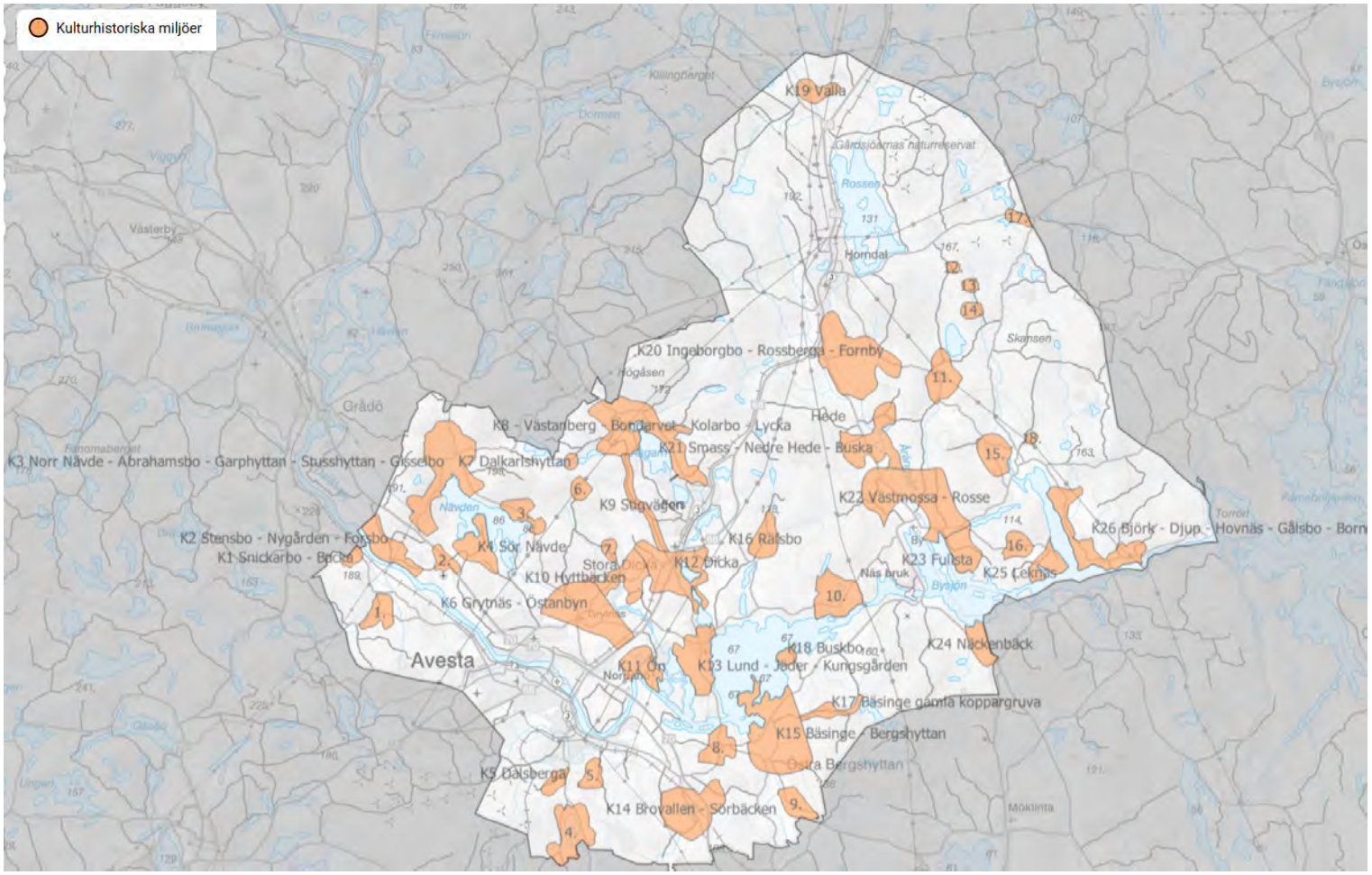
Ny bebyggelse bör anpassas till den äldre i läge, skala, proportion, material och färg.

Tillkommande bebyggelse och andra förändringar i, eller intill, befintlig bebyggelse ska ske varsamt och anpassat i förhållande till kulturmiljön. Detta utan att det hindrar möjligheterna att bo och verka i kommunen.

Eventuella historiska byvägars sträckningar bör bibehållas.

Vid eventuell detaljplaneläggning inom områdena ska kulturmiljöutredningar tas fram som styrande underlag.

KULTURHISTORISKA MILJÖER

Förändringar av jord- och skogsbruket kan påverka värdefulla kulturmiljöer och det är därför viktigt att brukande bedrivs med särskild hänsyn till höga kulturvärden. Det är också värdefullt att hägnader, lador, rösen, ängs- och hagmarker med mera bevaras i största möjliga utsträckning.

Det är också av stor vikt att öppna marker hävdas och inte planteras igen. Kommunen ska samarbeta med markägare och berörda myndigheter för att det öppna kulturlandskapet bevaras och vårdas.

För att öka förståelsen för kulturhistoriska värden, ge råd om placering och utformning av nya hus samt förändring av befintlig bebyggelse, bör kommunen arbeta fram ytterligare fördjupat informationsmaterial som kan spridas till både de som redan bor i kulturhistoriskt värdefull miljö och till de som vill bygga nytt.

Kommunen ska på sikt ta fram ett heltäckande kulturmiljöprogram.

Riksintressen, LIS och andra värden

Inom de områden som finns med i detta avsnitt är det kulturhistoriska värden som ligger till grund för att de pekats ut. Men det finns också många andra intressen inom områdena och för att se om ett specifikt område berörs av andra värden hänvisas till översiktsplanens avsnitt för *Riksintressen, LIS och andra värden*.

För de områden som beskrivs lite mer ingående i detta avsnitt anges särskilt om de är av riksintresse för kulturmiljö.

Områden utan mer ingående beskrivning

Dessa områden har pekats ut i *Kulturmiljöer i Avesta kommun* med värdeklass B. Då det är den lägre värdeklassen i denna äldre rapport har de inte beskrivits djupare i översiktsplanen. De syns i kartan men för mer ingående beskrivningar hänvisas till den ursprungliga rapporten, som då är underlag för översiktsplanen. Generella ställningstaganden enligt ovan gäller för dessa områden.

1. Knallasbenning
2. Rembo
3. Knutsbo
4. Vansjö – Svensbo – Stora Grubbo
5. Tillfället – Knektbo
6. Liljansberg
7. Kårbo
8. Utsund
9. Skinnarbo – Knutsbo
10. Strandmora
11. Bodarne – Andersbo – Vatebo
12. Andersbo fäbodar
13. Grossbo fäbodar
14. Bodarnas fäbodar
15. Gåsbo
16. Staksbo
17. Grönsinka
18. Knaperbacken

K1 Snickarbo – Backa

Beskrivning

Snickarbo utgörs av jordbruksmark med en brukningsenhet, äldre gård, samt några bostadstomter utspridda i landskapet.

Backa består av en liten samling bondgårdar, en så kallad holby, som ligger på en liten brant moränkulle i odlingslandskapet, nära Dalälven. Ordet hol är gammalt språk för kulle, därav ordet holby.

Fornfynd i området indikerar en förhistorisk bosättning inom gårdssamlingen eller i sluttningarna ner mot bäcken i området.

Ställningstagande

Exteriöra förändringar av befintlig bebyggelse i Backa bör föregås av samråd med kommunens plan- och byggenhet.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K2 Stensbo – Nygården – Forsbo

Beskrivning

Området mellan Badelundaåsen och Dalälven omfattar tre byar/gårdssamlingar med tillhörande odlings- och strandmarker samt viss skogsmark.

Stensbo utgör en mycket välbevarad bymiljö med väl hävdad odlingsmark. Nygården består av ett fåtal gårdsbildningar med välhållet byggnadsbestånd i koncentrerat läge i direkt anslutning till Dalälven. Både genom Stensbo och Nygården går äldre

vägsträckningar. Forsbo består av två gårdar, som ligger i direkt anslutning till Dalälven, och byggnadsbeståndet är mycket intakt. Läget i direkt anslutning till Dalälven för byarna Nygården och Forsbo utgör ålderdomliga boplatslägen, som är ytterst sällsynta i nutid.

Ställningstagande

Byvägen genom Stensbo och Nygården bör behålla sin nuvarande sträckning och karaktär.

Exteriöra förändringar av befintlig bebyggelse bör föregås av samråd med kommunens plan- och byggenhet.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K3 Norr Nävde – Abrahamsbo – Garphyttan – Stusshyttan – Gisselbo

Beskrivning

Området ligger i odlingslandskapet kring norra delen av sjön Nävden och Pålsbenningsån. Till området hör även delar av omgivande skogsmark. Längst i norr, kring Pålsbenningsån och Lissjöbäcken, ligger de två välbevarade bergsmansbyarna Garphyttan och Stusshyttan.

I Gisselbo ligger Jan-Ersgården som är en välbevarad nordsvensk gård och som är ett utpekat byggnadsminne. Bredvid Stusshyttan ligger före detta Lövberga vårdhem.

Norr Nävde, Saxbo och Abrahamsbo utgör ett intressant kulturlandskap med gles bebyggelse. Den gamla bykärnan i Norr Nävde ligger sannolikt i ett förhistoriskt boplatsläge.

Ställningstagande

I Garphyttan bör miljön kring Pålsbenningsån och lärkträdbeståndet vid vägen bevaras.

Inga förändringar av vattenföringen i Pålsbenningsån och Lissjöbäcken bör tillåtas.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K4 Sör Nävde

Beskrivning

Området, med de två bykärnorna Övrabyn och Nedrabyn, utgör ett sjönära odlingslandskap där mangårdsbyggnaderna i Övrabyn huvudsakligen är av mer ålderdomlig karaktär än vad som gäller Nedrabyn, där de flesta bostadshusen är av tidig 1900-talskaraktär.

Gården Habborsbacken ligger väl exponerad i landskapet och har en fin utsikt över sjön Nävden.

Vid Övrabyn finns även en grupp med koncentrerad fritidsbebyggelse. På Näset norr om Nedrabyn finns några enstaka fritidshus.

Ställningstagande

Eventuell ny bebyggelse ska prövas genom planläggning för att väga samman olika frågor som kulturvärden, naturvärden, friluftslivets intressen, VA-frågor med mera.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K5 Dalsberga

Beskrivning

Området består av en mycket välvårdad enskild gårdsanläggning från 1800-talet som ligger i ett småkuperat odlingslandskap omgiven av skogsmark i norr. I områdets västra del ligger ett enbostadshus på en tomt som avstyckats i slutet av 1930-talet.

Ställningstagande

Alla exteriöra förändringar av befintlig bebyggelse på gårdsanläggningen bör föregås av samråd med kommunens plan- och byggenhet.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K6 Grytnäs - Östanbyn

Beskrivning

Grytnäs kyrkby, Östanbyn och Hyttan samt omgivande odlingslandskap är av riksintresse för kulturminnesvården. Riksintresset sträcker sig även en bit in i området för Avesta tätort.

Grytnäs kyrkby med omgivande, klart avgränsade randbyar, utgör tillsammans med vägsträckningen och odlingslandskap en mycket välbevarad ålderdomlig bebyggelsestruktur. Från den medeltida kyrkbyn, med anor från 1300-talet, har bybildningar uppstått i randområdet av odlingsmarken. Bergsbruk idkades i hyttor och smedjor runt omkring fram till 1600-talet.

Grytnäs kyrka är från 1300-talet, men har byggts till under 1700-talet. Söder om kyrkan ligger den gamla bykärnan med bl a Anders-Persgården, Sperringsgården, hembygdsgård och prästgård.

Östanbyn är en långsträckt, lite gles by. År 1759 hade byn fem större gårdar och under 1800-talet växte sedan byn och förtätades. Särskilt värdefull bebyggelse är Jakob-Johansgården och spruthuset vid vägen mot Hyttbäcken. Vid Östanby kvarn finns lämningar av Kyrkbyns hytta.

Byn Hyttan ligger i nordvästra delen av området. I byn och dess omgivning finns flera lämningar från bergsbruket. Bebyggelsen i byn utgörs av äldre välbehållna uthus, medan mangårdsbyggnaderna är yngre, förutom det stora herrgårdsliknande boningshuset i Hyttans östra del.

Ställningstagande

Inom bykärnan i Grytnäs kyrkby och omgivande odlingsmark bör ingen ny bebyggelse tillkomma. I Östanbyn och Hyttan kan ny bebyggelse tillåtas om den anpassas väl till det traditionella byggnadsskicket i skala, material, färg och form samt till placering.

Befintliga grusvägar bör vårdas och inte beläggas med asfalt eller liknande.

Områdesbestämmelser kan komma att upprättas för Grytnäs kyrkby för att höja lovplikten för tillbyggnader, uppförande av komplementbyggnader, omfärgning och andra yttre förändringar, nybyggnad av ekonomibyggnader samt rivning av byggnader.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K7 Dalkarlshyttan

Beskrivning

Dalkarlshyttan utgörs av en ensamliggande gård i sluttningen mot sjön Kärven. Cirka 150 meter söder om gården återfinns resterna av Dalkarlshyttan vid vattendragets mynning i Kärven. Den medeltida hyttplatsen består av en hyttruin i form av en stor kulle och i mitten av ruinen syns rester efter hyttpipan.

Ställningstagande

Den unika hyttplatsen bör vårdas.

Ny bebyggelse bör inte tillkomma i området.

Kring hyttplatsen och utmed vattendraget mellan Brunnsjön och Kärven bör skogsbruk bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljön.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K8 Västanberg – Bondarvet – Kolarbo – Lycka

Beskrivning

Området omfattar odlingslandskapet med tillhörande byar samt mindre delar av skogsmarken kring nordvästra, norra och östra delen av sjön Åsgarn.

Genom området går dels väg 735 från Garpenberg mot Fors, dels vägen från Garpenberg till Dicka, Stigvägen (delområde K9). Dessa vägar delar sig i Åsgarn och vägsträckningarna finns från åtminstone 1600-talets mitt belagda som farvägar.

Västanberg är en välhållen och karakteristisk bergsmansby med bebyggelsen i rad längs bygatan och hyttplatsen en bit ifrån bebyggelsen. Mangårdsbyggnaderna är stora och välbevarade. Längs vägen mot Åsgarn finns en fin allé.

Västansjö ligger på en platå i övergången mellan det vidsträckta skogsområdet sydväst om sjön Åsgarn och odlingsmarken norr därom. Bebyggelsestrukturen är intakt från tiden för laga skiftet år 1856–1857.

Bondarvet är en välbevarad bergsmansby med anor från åtminstone 1300-talet där bebyggelsestrukturen, med framför allt uthuslängor på båda sidor om den ålderdomliga landsvägen, visar på ett gammalt byggnadssätt som det finns få kvarvarande exempel på i Avesta kommun.

I norra delen av Kolarbo finns den gamla farvägen kvar och tjänar i stor utsträckning som bygata. Här finns ett par välhållna, kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Bebyggelsestrukturen är intakt sedan laga skiftet år 1862. I södra delen av Kolarbo är bebyggelsen mer gles men där finns ett par 1800-talshus.

Lycka är en liten, koncentrerad och välbevarad bymiljö där byggnadsbeståndet är kulturhistoriskt värdefullt. Sedan laga skiftet har få strukturförändringar skett på platsen.

Ställningstagande

Nya ekonomibyggnader för jordbruket bör utformas och lokaliseras med hänsyn till kulturmiljön och det öppna välexponerade odlingslandskapet.

Stigvägen samt de ålderdomliga vägsträckningarna genom Kolarbo bör behålla sin nuvarande sträckning och karaktär.

Ingen ny bebyggelse bör tillkomma i direkt anslutning till den gamla bergsmansbyn i Västanberg och Lycka. Alla exteriöra förändringar i Västanberg bör föregås av samråd med kommunens plan- och byggenhet. Nybyggnation bör här undvikas i det öppna landskapet.

Områdesbestämmelser kan komma att upprättas för i första hand Västanberg, men även för vissa andra bymiljöer, för att höja lovplikten för tillbyggnader, uppförande av komplementbyggnader, omfärgning och andra yttre förändringar, nybyggnad av ekonomibyggnader samt för rivning av byggnader.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K9 Stigvägen

Beskrivning

Området omfattar den grusade vägen mellan Västansjö och Dicka, som är en del av Stigvägen som leder från Garpenberg över Dicka till Lund och vidare söderut.

Vägen är oförändrad sedan tiden för laga skiftet 1856 och förmodligen följer vägen den sträckning som fanns vid 1660-talets mitt, eventuellt även från tidigare tid. Innan vägen under 1600-talet blev en väg för hjulfordon var det den kortaste och snabbaste ridvägen från övre Dalarna till Mälardalen.

Ställningstagande

Stigvägen bör behålla sin nuvarande sträckning och ej rätas, breddas, beläggas eller på annat sätt förändras. Samråd bör ske med kommunens plan- och byggenhet om driftåtgärder som ändrar vägens sträckning eller beläggning.

Miljön närmast vägen bör hållas intakt. Endast bebyggelse som hör direkt samman med befintlig bebyggelse, eller som läggs i anslutning till Västansjö by, bör tillåtas.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K10 Hyttbäcken

Beskrivning

Området omfattar stora delar av odlingslandskapet kring vägen mellan Grytnäs och Stora Dicka och ansluter till kulturminnesvårdens riksintresse vid Grytnäs kyrkby och Östanbyn (K6).

Centralt i miljön ligger gården Hyttbäcken. Mangårdsbyggnaden, kallad Träslottet, återuppbyggdes efter en brand 1798 som en tvåvåningsbyggnad. Här har författaren och poeten Erik Axel Karlfeldts mor växt upp. Strax söder om gården låg en hytta som förmodligen lades ned på 1600-talet. Utmed bäcken finns rester från hyttverksamheten. Fynd i närheten av Träslottet tyder även på en forntida bosättning i området.

Längst i norr ligger gården Ängsholm, som har stora kulturhistoriska värden, väl exponerat i odlingslandskapet.

Ställningstagande

Bebyggelsen i Hyttbäcken och Ängsholm bör bevaras och vårdas. Exteriöra förändringar bör föregås av samråd med kommunens plan- och byggenhet.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K11 Ön

Beskrivning

Området avgränsas av Dalälven och Lillälven samt delar av området väster om Trolles grav.

År 1311 sålde Birger Magnusson gården Ön till Domkyrkan i Västerås. Enligt traditionen lät biskop Gustaf Trolle under 1500-talet befästa området med vattenfyllda vallgravar där egendomen inte redan var omgiven av vatten. Mer sannolikt är att den så kallade Trolles grav, väster om nuvarande gård är en äldre älvfåra av Dalälven.

Nuvarande mangårdsbyggnad/herrgårdsbyggnad uppfördes 1818 och denna tillsammans med de knuttimrade flygelbyggnaderna är kulturhistoriskt mycket värdefulla.

Ekonomibyggnader och boningshus ligger strax intill Ösjöns strand på exakt samma plats som på karta från år 1822. Även vägsträckningarna, delvis omgivna av alléträd, är intakta.

Ställningstagande

Samråd bör ske med kommunens plan- och byggenhet om alla tänkta exteriöra förändringar.

Ingen ny bebyggelse bör tillkomma i området.

Vid behov bör befintliga alléträd ersättas med nya träd.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K12 Dicka

Beskrivning

Området omfattar Lilla och Stora Dicka, Dickasjön samt Slåtterängsån.

Lilla och Stora Dicka ligger i ett kulturlandskap, som brukats kontinuerligt från förhistorisk tid. Platsen har sedan gammalt varit en viktig knutpunkt för kommunikationerna från övre Dalarna till Mälarbygden. Genom Stora Dicka går Stigvägen (delområde K9) upp mot Västanberg och vidare mot övre Dalarna. Även vägen mot Hyttbäcken och Grytnäs är kulturhistoriskt värdefull.

Stora Dicka är en något gles bybildning med några större gårdar samt en omfattande kringbebyggelse med enkla bostadshus från 1900-talets början. Lilla Dicka består av två välhållna, kulturhistoriskt värdefulla gårdar, som ligger ovanför Forsån.

Mellan Lilla och Stora Dicka finns resterna efter den nedbrunna Dicka kvarn. Här har troligen även Dicka hytta legat.

Forsån, Dickasjön och Slåtterängsån omges helt av åkermark där vattenståndet varierar med Dalälven, vilket sätter sin prägel på vegetationen. På våren är vattenytorna stora, men de minskar snabbt när strändernas säv och starr breder ut sig, och här finns ett rikt fågelliv.

På sydvästsluttningen mot Dickasjön och väster om Slåtterängsån finns två mader. Dessa gamla älvängar betas idag men deras speciella botaniska värden skulle öka om betet utökades och intensifierades.

Ställningstagande

Strandbetena och beteshagen söder om Stora Dicka bör hävdas genom fortsatt bete.

Ny bebyggelse bör undvikas i bymiljön för Lilla Dicka. I övrigt kan enstaka byggnader tillkomma om de utformas och placeras med hänsyn till befintlig bebyggelse.

Inga åtgärder bör vidtas som hindrar det varierande vattenståndet i Forsån-Slåtterängsån.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K13 Lund – Jäder – Kungsgården

Beskrivning

Området är en mycket gammal centralbygd med byarna Jäder, Lund och Gammelgård samt Kungsgården och Folkärna kyrka. I norr ingår utloppet av Garpenbergsån-Forsån i Bäsingen.

Bymiljöerna ligger i ett väl hävdat odlingslandskap med skogsmark främst söder om Kungsgården samt i norra delen av området. Genom området går den ålderdomliga vägen från Garpenberg över Utsund ner mot Mälardalen. I Lund korsas denna väg och vägen från Grytnäs till By. Under 1700-talet bestod Lund endast av en gästgivaregård. Den nuvarande centrumbildningen i vägkorset uppstod vid sekelskiftet 1900.

Folkärna kyrka finns omnämnd redan år 1353 och Kyrkoherdeboställets huvudbyggnad är uppförd år 1796. Kyrkan, Kyrkoherdebostället, Komministerbostället och församlingshemmet utgör tillsammans en kulturhistoriskt värdefull kyrkomiljö.

Jäder är en radby, som ligger utmed älvstranden vid Jäderssjön. Huvudbyggnaderna ligger mot sjön medan de välhållna ekonomibyggnaderna ligger längs med byvägen. Nordost om Jäder ligger utskiftade gårdar i det öppna odlingslandskapet.

Den stora gården vid Kungsgården utnyttjades under medeltiden som biskopsgård och ligger intill älvstranden.

Öster om Folkärna kyrka breder åkrar och betesmarker ut sig ner mot Bäsingen. Fuktängen mellan Oxholmen och åkermarken används för strandbete.

Ställningstagande

Strand- och skogsbete vid Oxholmen bör fortsätta.

Ingen ny bebyggelse bör tillkomma i anslutning till radbyn i Jäder, Kungsgården, kring kyrkomiljön eller på den öppna odlingsmarken. Enstaka byggnader kan lokaliseras till övriga bebyggelsemiljöer där så bedöms lämpligt. Byggnaderna bör då anpassas till det traditionella byggnadsskicket i skala, material, färg och form samt i fråga om placering.

Områdesbestämmelser kan komma att upprättas för Jäder, Kungsgården och kyrkomiljön för att höja bygglovsplikten för tillbyggnader, omfärgning och andra yttre förändringar, rivning av byggnader samt uppförande av ekonomibyggnader för jordbruket.

Äldre vägsträckningar och alléer bör bibehållas och vårdas.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K14 Brovallen – Sörbäck

Beskrivning

I området ingår Brovallen mellan Brovallssjön och Kärrsjön med omgivande odlingslandskap och byarna Igeltjärna och Betvallen samt en del ensamliggande byar. Norr om väg 70 ligger gården Sörbäck med omgivande odlings- och skogsmarker.

Brovallens ursprungliga fyra gårdar var tidigare så kallade posthemman. Fram till år 1870 svarade de för postens framförande mellan Broddbo och Avesta. Posthemmanen har välhållna huvudbyggnader och uthus och är kulturhistoriskt värdefulla.

Även boningshusen i Igeltjärna är grupperade längs den gamla farvägen och har sekelskifteskaraktär från 1900-talets inledning.

Sörbäck är en ensamliggande, kulturhistoriskt mycket värdefull gård, som genom dagens sträckning av väg 70 ligger exponerad i landskapet. Mangårdsbyggnaden uppfördes år 1801 av riksdagsmannen Mats Persson. I skogspartiet sydost om gården finns ett stort röse, vilket indikerar på förhistorisk bosättning i området.

Ställningstagande

Alla exteriöra förändringar i Sörbäck och Brovallen bör föregås av samråd med kommunens plan- och byggenhet.

Inga nya gårdsbildningar bör tillkomma inom Brovallen eller i närheten av Sörbäck. I övrigt bör eventuellt nya byggnader placeras i anslutning till befintlig bebyggelse och anpassas till det traditionella byggnadsskicket i skala, material, färg och form samt i fråga om placering.

Områdesbestämmelser kan komma att upprättas för Sörbäck och Brovallen för att höja lovplikten för tillbyggnader, uppförande av komplementbyggnader, omfärgning och andra yttre förändringar, nybyggnad av ekonomibyggnader samt rivning av byggnader.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K15 Bäsinge – Bergshyttan

Beskrivning

Området utgörs av en karakteristisk och autentisk bergsmansbygd. Bäsinge, som ligger i sluttningen mot Dalälven, består av en väl samlad bykärna med stora välhållna gårdar där gårdarna speglar bergsmännens välstånd.

I Sjögruvan norr om bebyggelsen har utvinning av malm skett mycket tidigt. Öster om området ligger Bäsinge gamla koppargruva (delområde K17).

Bebyggelsen i Västra Bergshyttan ligger väl samlad på ömse sidor om den djupt nedskurna Bergshyttån och resterna av Bergshyttans hytta ligger i norra delen av byklungan.

Bäckeby, Kärrfallet och Smassbo, som ligger på rad längs byvägen mellan Bergshyttan och Bäsinge, består av välhållna gårdar i en ganska gles bebyggelsestruktur. Bebyggelsen är väl exponerad i det öppna odlingslandskapet.

Väster om Bäsinge by har Dalälven byggt upp vidsträckta sedimentområden vid utloppet i sjön Bäsingen där på- och omlagring av sediment sker kontinuerligt. Dessa områden har förr hyst rikt avkastande slåttermarker som gödslats av de årliga översvämningarna. Idag brukas dock inte markerna på samma sätt. Före storskiftet år 1859 var markerna vid Storgrundet uppdelade i en mängd smala skiften.

Ställningstagande

Strandbete och slåttermarker vid Storgrundet bör hävdas och gärna utökas längs stränderna och på sydvästra delen av Storgrundet.

Ingen ny bebyggelse bör tillkomma på den öppna odlingsmarken. Ny bebyggelse bör lokaliseras med hänsyn till befintlig bebyggelsestruktur. Enstaka nya byggnader kan, där det bedöms lämpligt, lokaliseras till befintliga gårdsbildningar. Byggnaderna ska anpassas till det traditionella byggnadsskicket i skala, material, färg och form samt i fråga om placering.

Områdesbestämmelser kan komma att upprättas för Bäsinge och det öppna jordbrukslandskapet för att höja lovplikten för tillbyggnader, uppförande av komplementbyggnader, omfärgning och andra yttre förändringar, nybyggnad av ekonomibyggnader samt rivning av byggnader.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K16 Räfsbo

Beskrivning

Området omfattar byn Räfsbo med omgivande odlingsmark där Borsbäcken rinner ner mot Lissjön.

Räfsbo är en by starkt präglad av laga skiftet. Innan laga skiftet låg den gamla bytomten med sammanhållen bebyggelse i mitten av området, där gårdarna Anderses och Jans ligger. I samband med laga skiftet flyttades de andra fyra gårdarna ut längs med, eller ett stycke in ifrån byvägen. En mängd fornfynd på platsen visar att byn fungerat som boplats under lång tid.

Ställningstagande

Exteriöra förändringar på befintlig bebyggelse bör föregås av samråd med kommunens plan- och byggenhet.

Ingen ny bebyggelse bör tillkomma utanför befintliga bebyggelsegrupper.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K17 Bäsinge gamla koppargruva

Beskrivning

Bäsinge gamla koppargruva ligger intill den ålderdomliga byvägen mellan Bäsinge och Ångermansbo. Gruvan, med gruvhål och gruvvarp, är känd sedan 1600-talet. Söder om vägen ligger Guckugruvan.

Området hör direkt samman med den kulturhistoriskt värdefulla miljön kring Bäsinge, som är av riksintresse.

Ställningstagande

Vägen bör behålla sin nuvarande sträckning och ej rätas, breddas, beläggas eller på annat sätt förändras.

Miljön närmast vägen bör hållas intakt. Skogsbruket bör bedrivas med särskild kulturvårdshänsyn och hyggesstorlekar bör begränsas mot vägen.

Ingen ny bebyggelse bör tillåtas utom i direkt anslutning till befintlig bebyggelse.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K18 Buskbo

Beskrivning

Området omfattar udden ut i sjön Bäsingen vid Buskbo. På uddens västra sida finns två röseliknande gravar, som kan härröra från bronsålder - järnålder.

Gravarna visar hur kolonisationen av Dalarna skedde längs vattendragen. Buskbo omnämns första gången år 1413. Bebyggelsen utgörs idag av några gårdar, varav en är kulturhistoriskt värdefull.

Ställningstagande

Tillgängligheten till gravarna bör ökas genom iordningställande av gångstig och skyltning.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K19 Valla

Beskrivning

Området omfattar hyttmiljön vid Valla med vattensamlingarna Dammen och Hyttsjön, Valla kalkbrott samt Stormossgruvorna.

Valla bruk grundades 1652 för järnframställning. Malmen utvanns ur egna gruvor i trakten, men togs även från Garpenberg och Bispberg. Tackjärnet från Valla hytta fraktades till Horndal. Verksamheten lades ner 1872 och hyttan brann ned ungefär vid samma tid.

Ställningstagande

De öppna markerna kring Valla bör bibehållas och hävdas. Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn till både kultur- och naturvårdsintressena i området.

Bebyggelsen kring Valla hytta bör bevaras och vårdas. Ingen ny bebyggelse bör tillkomma i området.

Befintliga anläggningar bör bevaras och vårdas.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K20 Ingeborgbo – Rossberga – Fornby

Beskrivning

Området omfattar delar av Möklintaåsen med den gamla farvägen (numera väg 705) och Rossberga by. Utmed åsen rinner Årängsån genom odlingslandskapet. I området ingår även byarna Ingeborgbo och Fornby.

Ingeborgbo ligger i det flacka odlingslandskapet i norra delen av området. Byn, som är en klungby, består av fyra gårdar på en liten kulle. Väster om gårdarna rinner Årängsån. Vid ån har under 1500- och 1600-talet funnits hytta och hammare. På 1700-talet fanns tre vattenkvarnar med dammar längs ån. Idag finns två fördämningsdammar längs ån, en norr om och en söder om byn.

Trots att antalet gårdar har minskat i byn sedan början av 1800-talet upplevs bystrukturen ålderdomlig. Uthusbyggnaderna längs Årängsån är ett viktigt inslag i kulturmiljön. Fornfynd på platsen antyder om en förhistorisk bosättning.

Söder om Ingeborgbo ligger Rossberga, som är en välbevarad bergsmansby vid Möklintaåsen. Farvägen som finns på 1749 års karta fungerar fortfarande som genomfartsled genom byn. I slutet av 1500-talet fanns en hytta i Rossberga. Hyttan lades rätt snart ner, men från början av 1600-talet fram till 1890-talet fanns här en hammarsmedja.

Från Rossberga går en väg rakt öster ut till Fornby, som är By sockens största bondby. Fornby ligger i ett stort odlings- och beteslandskap och består av två bydelar, Nedre och Övre Fornby. Bebyggelsen är välhållen med huvudsakligen stora dominerande mangårdsbyggnader.

På Drakberget söder om Fornby finns vissa växter som är sällsynta i Dalarna och sydväst om Fornby, ner mot Årängsåns dalgång, finns betesmarker som avviker starkt från omgivningarna. Berggrunden av grönsten har där bidragit till en artrik flora.

Ställningstagande

Odlingslandskapet bör hävdas och hållas öppet. Betet i Fornbyhagar bör fortsätta och ökas i vissa delar. Röjning och utglesning bör ske i de lövhagar som blivit för täta.

Ingen ny bebyggelse bör tillkomma i Ingeborgbo eller dess omgivningar. Även i Rossberga bör ny bebyggelse endast undantagsvis tillkomma.

Områdesbestämmelser kan komma att upprättas för i första hand Ingeborgbo, men på sikt även för Rossberga och Fornby, för att höja lovplikten för tillbyggnader, uppförande av komplementbyggnader, omfärgning och andra yttre förändringar, nybyggnad av ekonomibyggnader samt rivning av byggnader.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K21 Smass – Nedre Hede – Buska

Beskrivning

Området omfattar en del av Möklintaåsen med omgivande odlingslandskap kring byarna Smass, Buska och Västanhede. I området ingår även åkermarker och våtmarker kring Buskasjön, Hedesjön, byn Buska och delar av Årängsån.

Landsvägen som går på Möklintaåsen (väg 705) har mycket gamla anor som viktig kommunikationsled. Bebyggelsen och vägstrukturen i Västanhede har i huvudsak kvar sin prägel från tiden innan laga skiftet och i det flacka odlingslandskapet finns ängslador.

Gårdarna i Buska ligger i det kuperade, väl hävdade odlingslandskapet, som sluttar ner mot Buskasjön. Bebyggelsen består huvudsakligen av stora välhållna mangårdsbyggnader och välhållna uthus. Fornfynd visar på områdets betydelse redan under stenåldern.

Årängsån slingrar sig fram öster om Möklintaåsen, bitvis i täta vindlingar och omgiven av fågelrika våtmarker som översvämmas vid högvatten. Hedesjön kantas av flacka stränder med vass och sumpkärr. Sjöns vattennivå växlar kraftigt med vattenståndet.

I områdets södra del utbreder sig ett vackert böljande beteslandskap längs Årängsån vid Nylandet. Vegetationen är mycket varierande på grund av skillnaderna i markfuktighet och området har knappast någon motsvarighet i länet.

Ställningstagande

Odlingsmarken bör hävdas och hållas öppen. Det är av stor vikt att betet vid Nylandet fortsätter i nuvarande omfattning.

Ingen ny bebyggelse bör tillkomma i det öppna odlingslandskapet.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K22 Västmossa - Rosse

Beskrivning

Större delen av området utgör tillsammans med området By - Näs bruk den del av By-bygden som är av riksintresse för kulturmiljövården. Bygden är representativ för det speciella fornlämningsmönster som finns utmed gränsen för det historiska Litorinahavet (belägen cirka 70 meter över havet). Här är fornlämningsmiljöer med stenåldersfynd exponerade i det öppna landskapet och de äldsta fornlämningarna förekommer främst vid Västmossa och Rosse. I nordost ingår även en hel del skogsmark.

I nordvästra delen av området ligger Västmossa by, som består av utskiftade välhållna gårdar längs den ålderdomliga bygatan.

I sydost ligger Rosse by med välhållna gårdar från 1800-talet och Rosse kvarn. Resterna av Rosse Hytta ligger vid Årängsåns utlopp i Bysjön.

Genom området går Möklintaåsen med den gamla färdvägen, numera väg 705.

Öster om åsen rinner den slingrande Åräng sån, som delvis är omgiven av våtmarker. De flacka partierna kring ån översvämmas vid högvatten, vilket ger förutsättningar för ett rikt biologiskt liv.

Nedanför Rosse ligger Hagviken med långgrunda, leriga stränder. Mellan åkermarken och strandlinjen bildas fuktängar, som används som strandbete, och området har mycket höga naturvärden.

Ställningstagande

Strandbetet vid Hagviken bör fortsätta med minst nuvarande omfattning.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K23 Fullsta

Beskrivning

Området ligger på östra sidan av Bysjön och hänger samman med landskapet kring By, som är av riksintresse för kulturmiljövården. Den gamla bykärnan splittrades i samband med laga skiftet år 1865. Två kulturhistoriskt värdefulla gårdar finns dock kvar inom den älvanknutna bytomten.

Den södra delen av strandområdet består av hagmarker och strandbete som ingår i det naturreservat som fortsätter utanför delområdet.

Ställningstagande

Odlingslandskapet bör hävdas och hållas öppet. Betet bör fortgå och gärna intensifieras.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K24 Näckenbäck

Beskrivning

Näckenbäck är en väl bevarad radby på Möklintaåsen. I samband med storskiftet år 1800 fanns sex gårdstomter tätt på rad i byns nordvästra del. Tre av dessa gårdar ligger kvar. Vid laga skiftet hade en gård tillkommit och fyra gårdar flyttats ut på åsen sydost om den gamla bytomten. Förändringar som skett efter skiftet år 1862 är obetydliga.

De enskilda byggnaderna är fina exempel på storbondegårdar från 1800-talets senare hälft och byggnaderna har en fin varierad färgsättning.

Byn ligger väl exponerad på den lilla åsbildningen omgiven av åker- och ängsmark. Trots att den nya sträckningen av väg 705 mot Möklinta går tvärs genom byn och delar av den, är radbyn och dess 1800-talskaraktär väl bevarad. Väster om byn rinner Kvarnbäcken, här har bland annat en kvarn och såg funnits.

Stora delar av strandområdena översvämmas vid högvatten vilket påverkar strandvegetationen.

Ställningstagande

Odlingslandskapet bör hävdas och hållas öppet. Ingen skogsplantering bör tillåtas.

Befintliga byggnader bör bevaras och vårdas. Samråd bör ske med kommunens plan- och byggenhet om alla exteriöra förändringar. Den varierade färgsättningen bör bibehållas.

Ingen nybebyggelse bör tillåtas.

Områdesbestämmelser bör upprättas för Näckenbäck för att höja lovplikten för tillbyggnader, uppförande av komplementbyggnader, omfärgning och andra yttre förändringar, nybyggnad av ekonomibyggnader samt rivning av byggnader.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K25 Leknäs

Beskrivning

Leknäs ligger på den västra landtungan som bildas mellan Dalälven, Leknäsbäcken och Österviken. Det flacka odlingslandskapet är väl hävdat och byn ligger välexponerad i sjö- och älvlandskapet. I området ingår även odlingsmarken väster om Leknäsbäcken.

Bykärnan ligger grupperad runt en oansenlig fyrvägskorsning. På båda sidor om vägen mot Staksbo finns små och medelstora gårdar. Ängslador i området utgör ett värdefullt inslag i landskapet.

De flacka älvstränderna översvämmas vid lågvatten. Stora delar av de långgrunda stränderna betas och hyser en lång rad sällsynta och hotade arter.

Ställningstagande

Det är av stor vikt att strandbetena och odlingsmarken hävdas.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

K26 Björk – Djup – Hovnäs – Gålsbo – Born

Beskrivning

Området omfattar byarna Sisselbo, Björk, Djup, Gaddbo, Hovnäs, Born och Gålsbo, som ligger relativt exponerade i det småkuperade älvlandskapet på östra sidan av Österviken och norr om nedre delen av Dalälven. Landskapet växlar mellan öppna mindre odlings- och betesmarker i anslutning till byarna och skogsmark.

Bosättningen kring Österviken har förhistoriska anor och hela området är kulturhistoriskt värdefullt. Nedanför Björk finns ett gravfält troligen från folkvandringstiden. Kring Björk finns även lämningar av primitiv järnframställning och Björks hytta. Även vid Djup finns slaggförekomster. Vid nuvarande Djups kvarn fanns på 1600-talet fyra strömskvaltor. Kvarnen är idag fritidshus/bostadshus, men ändå tämligen välbevarad.

Bykärnorna och den ofta slingrande, ålderdomliga landsvägen (numera väg 712) åskådliggör en äldre byggnadskultur. I området finns ett flertal gårdar med särskilt kulturhistoriskt värde, det gäller bland annat Ol-Mattsgården i Djup.

Nedanför Hovnäs, vid Hovnäsudden, finns en lång strandäng, som betats mycket länge. Här finns både fuktängar och torrare partier med bland annat brudbröd. I Hovnäs finns även en färja, som förbinder norra och södra stranden i nedre delen av Dalälven, och är av stort intresse för det rörliga friluftslivet i området.

Ställningstagande

Odlingslandskapet bör hävdas och hållas öppet. Betet vid Hovnäsudden bör fortgå.

Befintliga äldre byggnader bör vårdas. Exteriöra förändringar bör föregås av samråd med kommunens plan- och byggenhet.

Ingen ny bebyggelse bör tillkomma i anslutning till Ol-Mattsgården och inte heller inom strandskyddsområdet och inom område som berörs av högvatten.

Vägen genom Djup och dess närområde bör behålla sin nuvarande sträckning.

Områdesbestämmelser kan komma att upprättas för Djup för att höja lovplikten för tillbyggnader, uppförande av komplementbyggnader, omfärgning och andra yttre förändringar, nybyggnad av ekonomibyggnader samt rivning av byggnader.

Färjan vid Hovnäs bör bibehållas.

I övrig gäller generella ställningstaganden.

VATTEN

Definition: Användningen Vatten avser såväl sjöar som vattendrag och anges för vattenområden som är lämpliga för olika användningar men där det inte är nödvändigt eller möjligt att avgöra den exakta platsen. För användningen finns dock ett antal olika generella rekommendationer.

Beskrivning

Inom kommunen finns ett stort antal vatten varav det mest dominerande och landskapsbildande är Dalälven, som genomkorsar kommunen från nordväst mot sydost och då passerar genom/berör sjöarna Bäsingen, Rudusjön, Bysjön och Österviken. Utöver dessa sjöar som är del av älven finns ytterligare tre lite större sjöar i kommunen i form av Nävden, Åsgarn och Rossen. Sedan finns ett stort antal fler sjöar, tjärnar och vattendrag av varierande storlekar utspridda i kommunen.

Kommunen ser inte att något vatten behöver pekas ut för särskild användning eller för särskilt värnande/bevarande.

En stor del av det vatten som finns inom kommunen används dock på olika sätt, bland annat för friluftsliv genom till exempel friluftsbad, fiske, strandnära vandring, kanotturer och annat båtliv.

Många vatten har dessutom höga naturvärden, vilket på olika sätt uppmärksammats i inventeringar och i flera fall har de skyddats genom olika beslut, till exempel i avsättande som naturreservat.

Dalälvens vatten används också för elproduktion, se mer i avsnittet om Tekniska anläggningar.

Avesta kommun genomkorsas av två stora åsar som bildats under istiden, Badelundaåsen och Möklintaåsen, som båda har mycket goda grundvattentillgångar.

Avesta kommun ingår till största delen i Dalälvens huvudavrinningsområde som tillhör Bottenhavets vattendistrikt enligt vattenmyndigheternas indelning. En liten del av kommunens yta i söder avvattnas dock mot Mälaren och ingår då i Norra Östersjöns vattendistrikt.

Dalälven är slutrecipient för i stort sett allt avloppsvatten och dagvatten i kommunen, via andra vattendrag. Under rubriken Riksintressen, LIS och Andra värden finns vattenkvalitet i kommunens olika vatten utifrån gällande miljökvalitetsnormer beskrivet lite mer preciserat.

Övergripande målbild

Allt vatten inom kommunen kommer även fortsatt vara av bra kvalitet och av stort värde för både friluftsliv och växt- och djurliv.

Det grundvatten som finns i de större åsar som passerar genom kommunen, och bland annat är viktig för dricksvattenförsörjningen, kommer även fortsatt att hålla mycket god kvalitet.

Ställningstaganden

Vid vatten som ingår i områden som på olika sätt skyddats, till exempel som riksintressen eller naturreservat, ska de olika skyddade värdena beaktas vid eventuella förändringar.

Sjöar och vattendrag ska hanteras varsamt, samtidigt som verksamheter som inte är till skada för vattnet, till exempel olika former av friluftslivsverksamhet, ska kunna tillkomma/utvecklas.

Vatten med extra höga naturvärden, ingår i skyddade natur- eller kulturmiljöområden eller i områden av värde för friluftsliv, ska värnas och stärkas.

Åtgärder behöver vidtas för att komma till rätta med övergödningsproblem som finns i områden intill sjöar och andra vattendrag än Dalälven, då det påverkar vattnens ekologiska status negativt mot gällande miljökvalitetsnormer. Viktiga delar i arbetet med detta är fortsatt tillsyn av enskilda avloppsanläggningar, kontinuerliga förbättringar i kommunens olika reningsverk för spillvatten och minskad påverkan från jordbruksverksamhet.

Åtgärder behöver vidtas för att hantera för höga halter av kemiska ämnen från historiska, och delvis pågående, verksamheter, då dessa påverkar vattnens kemiska status negativt mot gällande miljökvalitetsnormer. En viktig del i detta är fortsatt arbete med att inventera, utreda och åtgärda förorenade markområden.

Kommunen ska verka för att arealen småvatten och våtmarker ökar inom kommunen samt att naturliga vattendrag kan restaureras så att dess funktioner och naturvärden höjs. Detta kan ske dels genom kommunens eget arbete med olika åtgärder där kommunen är markägare, dels genom informations- och kunskapsstöd till privata markägare som vill vidta åtgärder.

Verksamheter, exploateringar eller aktiviteter som riskerar att påverka grundvattnet i kommunens stora grundvattenförande åsar ska minimeras och vattenkvaliteten enligt gällande miljökvalitetsnormer får inte försämras.

Vid planarbeten nära vatten, i första hand Dalälven, ska hänsyn tas till områden med erosions-, ras- och översvämningsrisk.

Större områden som kan hantera dagvatten vid kraftig nederbörd med mera finns utpekade inom respektive bebyggelseområde i avsnitten om Mångfunktionell bebyggelse och Sammanhängande bostadsbebyggelse.

Riksintressen, LIS och andra värden

Flera olika vatten berörs av kraftledningar som tillhör det nationella stamnätet och är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

Större delen av Dalälvens sträcka i kommunen utgör del i det stora riksintresseområdet ”Området utmed Dalälven från Avesta till Skutskär”.

Från vattenkraftverket vid Näs utgör älven och dess närområde riksintresse för friluftsliv.

Flera av kommunens områden av riksintresse för naturvård och kulturmiljövård är kopplade till Dalälven.

Den allra östligaste delen av Dalälven ingår i Färnebofjärdens nationalpark.

Området nedströms vattenkraftverket i Näs är utpekat som område med förbud mot utbyggnad av vattenkraft.

Översiktsplanens LIS-områden ligger, eftersom de är kopplade till strandskyddet, vid olika vatten inom kommunen.

Utökat strandskydd gäller intill vatten vid sjutton olika platser inom kommunen och merparten av dessa, tolv stycken, ligger vid Dalälven.

De flesta Natura 2000-områden som finns inom kommunen är kopplade till Dalälven, eller andra vatten.

De flesta naturreservat som finns inom kommunen är kopplade till olika vatten.

En stor andel av kommunens områden med höga naturvärden är kopplade till olika vatten.

Många vatten i kommunen omges av odlingslandskap som har höga kulturhistoriska värden.

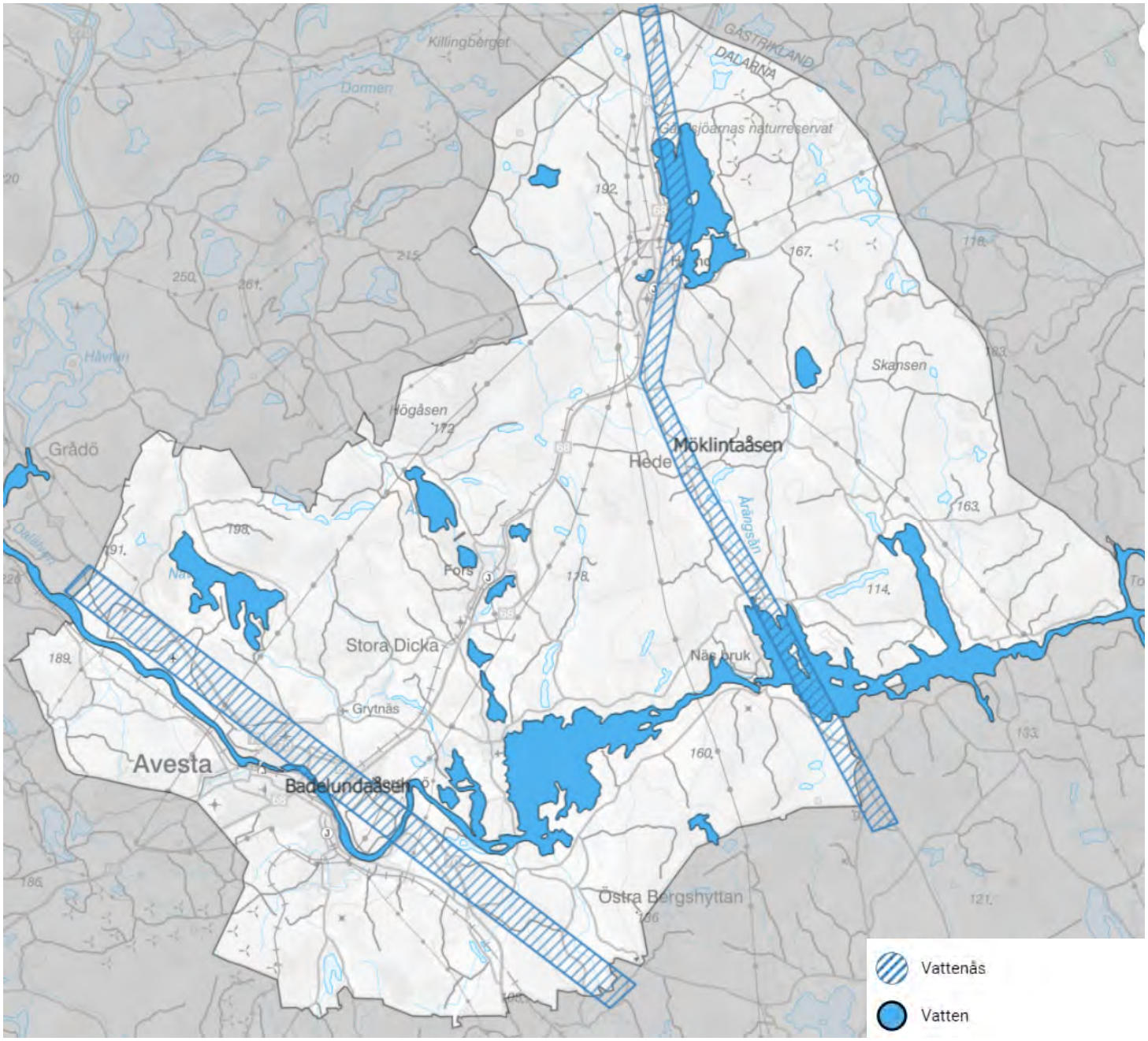
Ett stort antal markområden intill kommunens vatten är av erosionsbenägen jordart.

Utmed Dalälvens sträcka från västra kommungränsen fram till utloppet i sjön Bäsingen finns ett stort antal områden med hög skredrisk.

Stora delar av Dalälvens sträcka genom kommunen kan drabbas av översvämningar, till exempel vid kraftig nederbörd. Även andra vattensystemen i kommunen kan drabbas av översvämning vid höga vattenflöden.

Dalälven och de flesta av kommunens ytvattenförekomster har behov av viss förbättring, eller större förbättring, i fråga om såväl ekologisk som kemisk status mot gällande miljökvalitetsnormer.

Större grundvattenförekomster i kommunen uppvisar god kemisk status.

Killingberget
Dammen
GÄSTRIKLAND
DALARNA
Gysinge-ljöarnas naturreservat
Skansen
Högåsen
Grådö
Möklintaåsen
Hede
Fors
Stora Dicka
Näs bruk
Grytnäs
Avesta
Badelundaåsen
Östra Bergshyttan
Vattenås
Vatten

RIKSINTRESSEN, LIS OCH ANDRA VÄRDEN

Beskrivning

Riksintressen gäller geografiska områden som har utpekats av nationella myndigheter med stöd av 3 kap miljöbalken (MB) eller angivits direkt i 4 kap MB eftersom de innehåller nationellt viktiga värden och kvaliteter. Flera av de riksintressen som pekas ut sträcker sig över både kommun- och länsgränser. Översiktsplanen, jämte länsstyrelsens granskningsyttrande, är det viktigaste vägledande underlaget för myndigheter när de ska tillämpa bestämmelserna om riksintressen vid beslut enligt plan- och bygglagen (PBL), MB och andra lagar som berör användningen av mark och vatten. Av det skälet är kommunen skyldig att tillhandahålla planer och deras planeringsunderlag när en beslutande instans begär detta.

Enligt PBL ska riksintressen som utpekats enligt 3 kap. MB samt som anges i 4 kap. MB alltid redovisas i översiktsplanen och hur kommunen ska tillgodose dem. I översiktsplanen redovisas kommunens syn på riksintresseanspråken och av plankartan ska det framgå hur kommunen avser att tillgodose riksintressena.

De myndigheter som har i uppdrag att peka ut och värdebeskriva riksintressen har också ansvar att både tillgängliggöra dessa och hålla dem uppdaterade. Därför finns de bland annat att hitta i riksintressekataloger på dessa myndigheters webbsidor, till exempel hos Riksantikvarieämbetet och Försvarsmakten.

Kommuner kan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden, i översiktsplanen. Syftet är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden. Åtgärden ska till exempel bidra till att skapa långsiktiga arbetstillfällen eller till att det fortsatt ska kunna finnas butiker och offentlig service på landsbygden. Redovisningen i översiktsplanen ska vara vägledande vid prövning av ansökningar om dispenser från strandskyddet och upphävande av strandskyddet i detaljplaner.

Miljöbalken tar upp de värden som kommunen ska ta hänsyn till vid sin planläggning av mark- och vattenområden och vissa värden behöver redovisas i sin helhet för att uppmärksamma i vilket sammanhang de tillhör. Kommunen har gjort en bedömning av vilka dessa är och redovisar dem i detta avsnitt. Några av områdena sträcker sig även över läns- och/eller kommungräns.

Ställningstagande

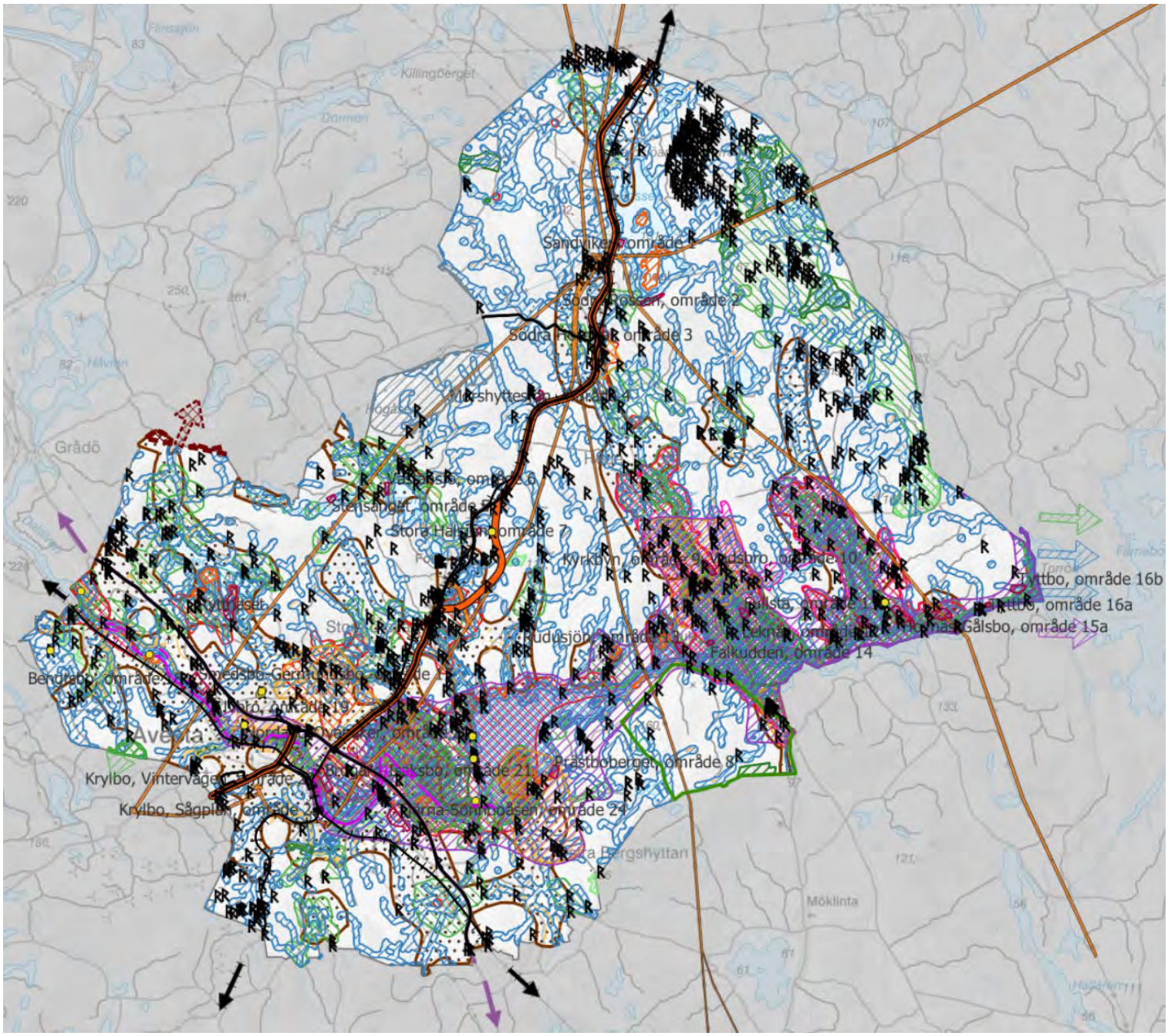
De olika värden som redovisas i avsnittet har beaktats i översiktsplanens utpekanden av utvecklingsområden och dess ställningstaganden i en nivå som kommunen anser vara rimlig för en översiktsplan.

Riksintressen ska beaktas vid tänkta förändringar i bebyggelsen eller landskapet och i avsnittet om dessa framgår dels hur kommunen ser att de ska tillgodoses och i något fall även kommunens syn på riksintresset.

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) ska vägleda i fråga om bebyggelseutveckling, utveckling av verksamheter och utveckling av turism och friluftsliv. Det kan dock finnas andra platser i kommunen än de som pekats ut i översiktsplanen som uppfyller kriterier för LIS och sådan ska därför kunna prövas som just LIS-område i planprogram inför ett detaljplanearbete.

Det ska alltid göras väl genomtänkta och analyserade övervägningar mellan olika allmänna intressen vid tänkta förändringar i bebyggelsen eller landskapet.

RIKSINTRESSEN, LIS OCH ANDRA VÄRDEN

RIKSINTRESSEN

Beskrivning

Inom kommunen finns fyra områden som är av riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § miljöbalken. Dessutom är alla beslutade Natura 2000-områden att betrakta som riksintresseområden för naturvård och inom kommunen finns tretton sådana.

Inom kommunen finns sex områden som är av riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap 6 § miljöbalken.

Området utmed Dalälven från Avesta till Skutskär (Nedre Dalälvsområdet) är i sin helhet av riksintresse med hänsyn till de samlade natur- och kulturvärdena enligt 4 kap 1-2 § miljöbalken, där även områdets värden för turism och friluftsliv, främst det rörliga friluftslivet, ska värnas.

Dalälvens ostligaste del inom kommunen är också av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6 § miljöbalken och området sammanfaller nästan helt med ett av riksintresseområdena för naturvård.

Dalälven nedströms Näs bruk är en av de älvsträckor som pekats ut i 4 kap 6 § miljöbalken där det anges att vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras och området är därmed i sin helhet av riksintresse.

Väg 70 samt de två järnvägsstråk som genomkorsar kommunen är av riksintresse för kommunikation enligt 3 kap 8 § miljöbalken.

Genom kommunen, och på några platser i kommunen, finns kraftledningar och till dem hörande nätstationer som är av riksintresse för totalförsvarets civila del.

I kommunens östra del finns ett område som är av riksintresse för totalförsvarets militära del.

Två mindre områden av riksintresse för Värdefulla ämnen och material berör kommunens västligaste delar.

I kommunens västra del finns ett område som är utpekat som riksintresse för energiproduktion (vindbruk) enligt 3 kap 8 § miljöbalken. Detta område har ingen specifik värdebeskrivning från utpekande myndighet och redovisas därför enbart i detta textstycke. Kommunen anser att riksintresset säkerställs genom att utpekandet i sig skyddar mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten, eller framtida utnyttjande, av vindkraftsanläggningar inom området. Kommunen kan dock konstatera att det inom området finns större motstående intressen i form av höga naturvärden och skyddsvärda djurarter, främst en större population av Nötkråkor, vilket gjort att tidigare vindkraftsprojekt i området avbrutits.

Generella ställningstaganden

I detta avsnitt redovisar kommunens ställningstaganden även hur kommunen anser att riksintressen ska tillgodoses, vilket enligt lag ska redovisas i en översiktsplan.

Utpekade riksintressen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt skadar deras värden utifrån gällande värdebeskrivningar.

Riksintresse Naturvård

Döda Fallen *(N107)*

Beskrivning

Döda fallen utgör en rest av älvens tidigare sträckning, innan den för omkring 7000 år sedan hastigt ändrade sitt lopp efter en underminering och efterföljande genombrott i den norra sedimentbrinken uppströms.

Efter genombrottet blev den torrlagda strömfåran, fallsträckorna och ett par djupa klyftor utformade som kolkbäcken kvar. På de kalspolade hällarna har det bland annat frilagts ett par jättegrytor.

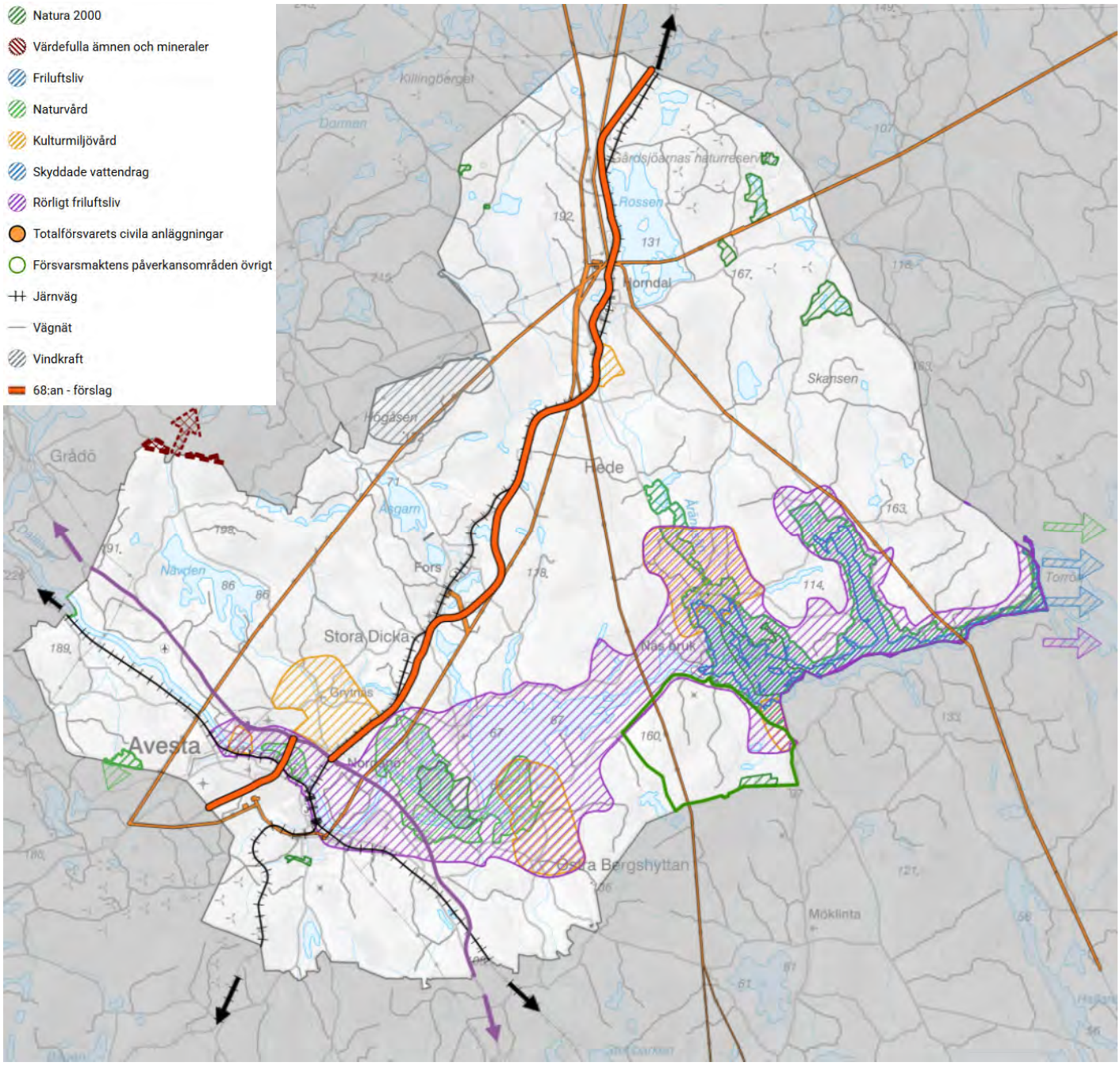
Inom området ligger naturreservatet Åsboholmen-Isaksboholmen. Öarna är intressanta genom att deras blandskog är opåverkad av mänskliga aktiviteter och även hyser en mycket artrik fågelfauna.

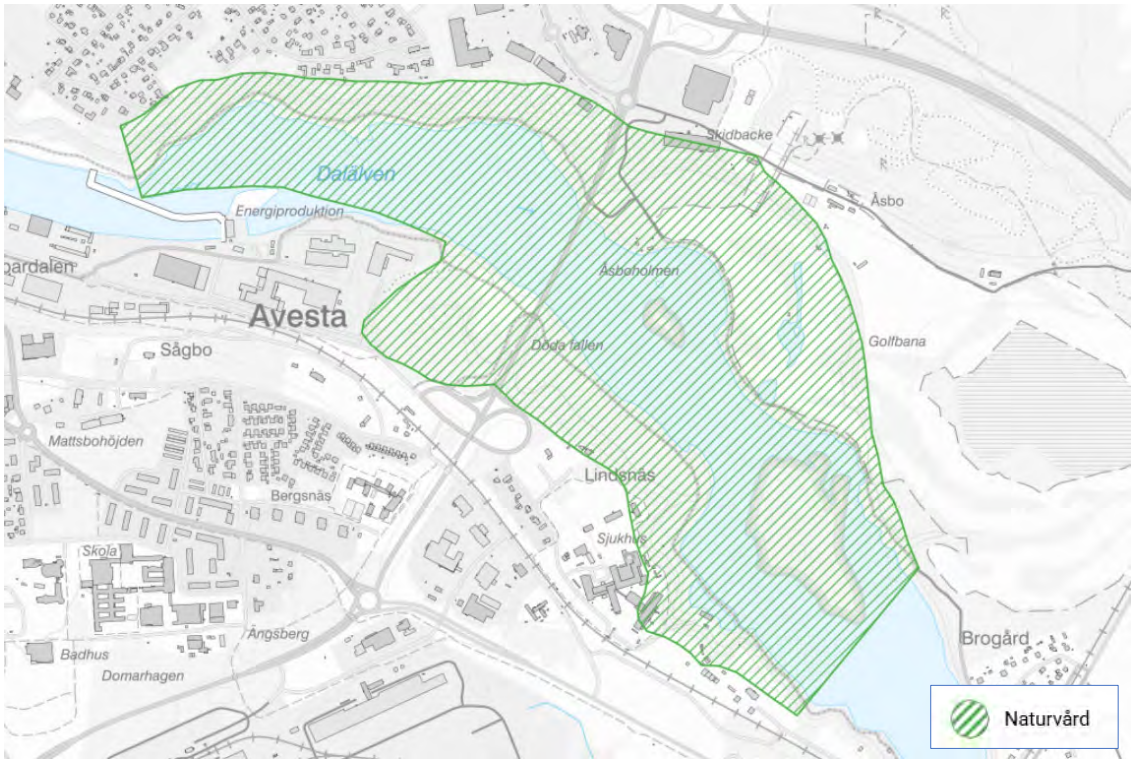
Ställningstagande

Hela området ska vårdas och bevaras.

Döda fallet ska kontinuerligt slyröjas så att den gamla älvfåran bevaras väl synlig och området ska fortsatt vara tillgängligt för besökare, exkursioner med mera.

Kommunalt naturreservat ska övervägas för de delar av området som inte redan är naturreservat.

Natura 2000
Värdefulla ämnen och mineraler
Friluftsliv
Naturvård
Kulturmiljövård
Skyddade vattendrag
Rörligt friluftsliv
Totalförsvarets civila anläggningar
Försvarsmaktens påverkansområden övrigt
Järnväg
Vägnät
Vindkraft
68:an - förslag
Killingberget
Gårdsjöåsnas naturreservat
Rossen
Hörndal
Skansen
Högåsen
Grådö
Hede
Fors
Stora Dicka
Nås bruk
Grytnäs
Avesta
Norsbro
Östra Bergshyttan
Möklinta
Torrön

Dalälven
Energiproduktion
Skidbacke
Åsbo
Åsbaholmen
Avesta
Sågbo
Döda fallen
Golfbana
Mattsbohöjden
Lindsnäs
Bergsnäs
Sjukhus
Skola
Ängsberg
Badhus
Domarhagen
Brogård
Naturvård

Bredmossen *(N108)*

Beskrivning

Bredmossen består av en allsidigt välvd mosse och är ett representativt exempel på en högmosse, som främst förekommer i södra och västra Sverige, som här ligger vid utbredningsgränsen mot norr.

Vegetationen speglar mossens skiftande förhållanden i dess olika delar och mossen är ett väsentligt bidrag till landskapets naturliga variation, med en relativt störningsfri och opåverkad miljö, i denna del av kommunen.

Bredmossen har också en viss betydelse för faunan, särskilt för fågellivet, samt för friluftslivet.

Hela området är skyddat som naturreservat samtidigt som det utgör Natura 2000-område.

Ställningstagande

Området ska vårdas och bevaras. Beslutade föreskrifter för naturreservatet ska följas.

Torvtäkt och markavvattning tillåts ej.

Ingen skogsgödsling bör ske.

Kungsgårdsholmarna *(N109)*

Beskrivning

Området utgör en del av ett "glacialt överfördjupat sedimentationsbäcken" i Dalälvens lopp. Genom avlagring av material transporterat av älven har det nuvarande utseendet byggts upp med bland annat öar, restsjöar och levéer. Förekommande sedimentationsprocesser, men även erosion och omlagring, gör att området ständigt förändras.

Områdets karaktär av överskådligt och levande sedimentationsbäcken under snabb utveckling gör det mycket intressant för flora och fauna samt ger en attraktiv landskapsbild.

Myrarna runt Bäsingen omfattar betade fuktängar som är representativa för den naturgeografiska regionen. Våta strandängar, så kallade mader, vid Jädersjön omfattar även myrar som omges av sumplövskog.

Betesmarken vid Bäsinge är en god representant för Nedre Dalälvsområdets ännu beteshävdade gamla älvängar. Slåttermarken på Storgrundet är intressant och båda områdena har stor betydelse för bevarandet av områdets särpräglade vegetation och flora. Även för fågellivet och landskapsbilden är dessa marker av stort värde.

En stor del av områdets västra halva omfattas av landskapsbildsskydd där det krävs tillstånd från Länsstyrelsen för att utföra åtgärder som kan ha negativ effekt på landskapsbilden.

I områdets mellersta delar finns de två naturreservaten Kungsgårdsholmarna och Prostnäset samt Herrön, som i sin tur ingår i Natura 2000 området Kungsgårdsholmarna.

Området ligger i sin helhet inom det stora riksintresseområdet ”Området utmed Dalälven från Avesta till Skutskär”.

Ställningstagande

Beslutade föreskrifter för naturreservaten ska följas.

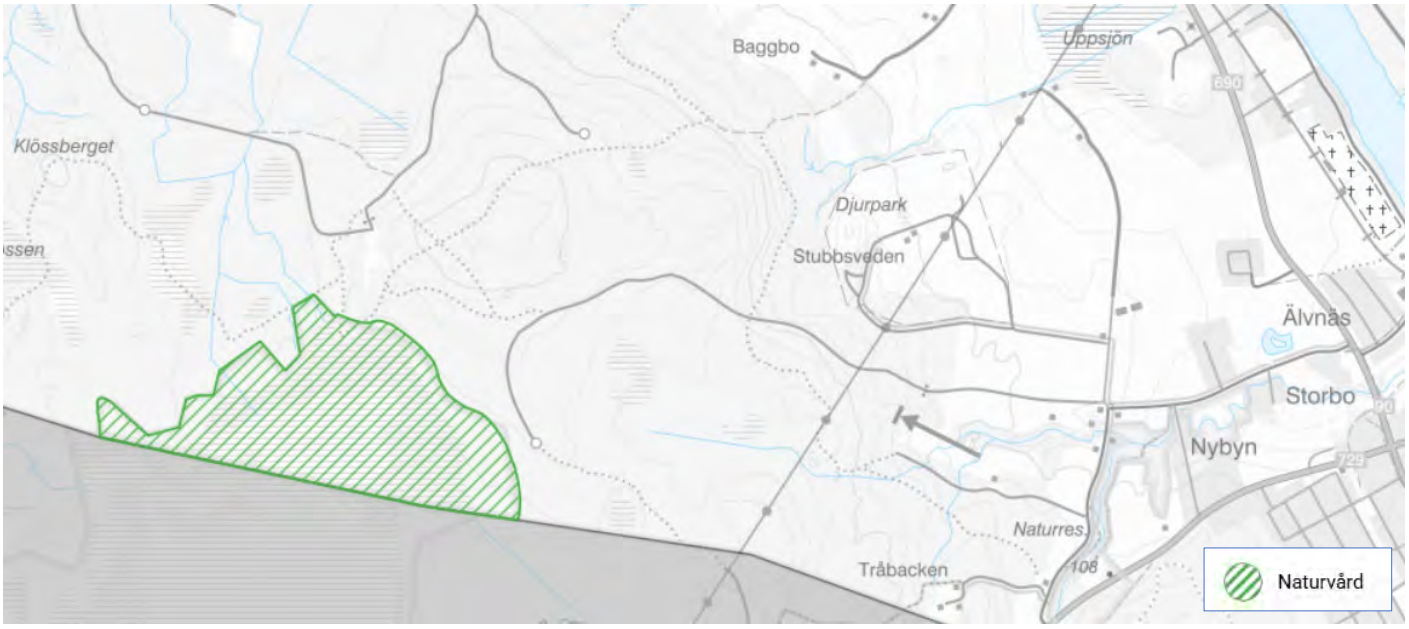
Det relativt oexploaterade deltaområdet ska bevaras och naturliga vattenflöden ska ej förändras. Schaktning, muddring, täktverksamhet eller liknande bör inte tillåtas.

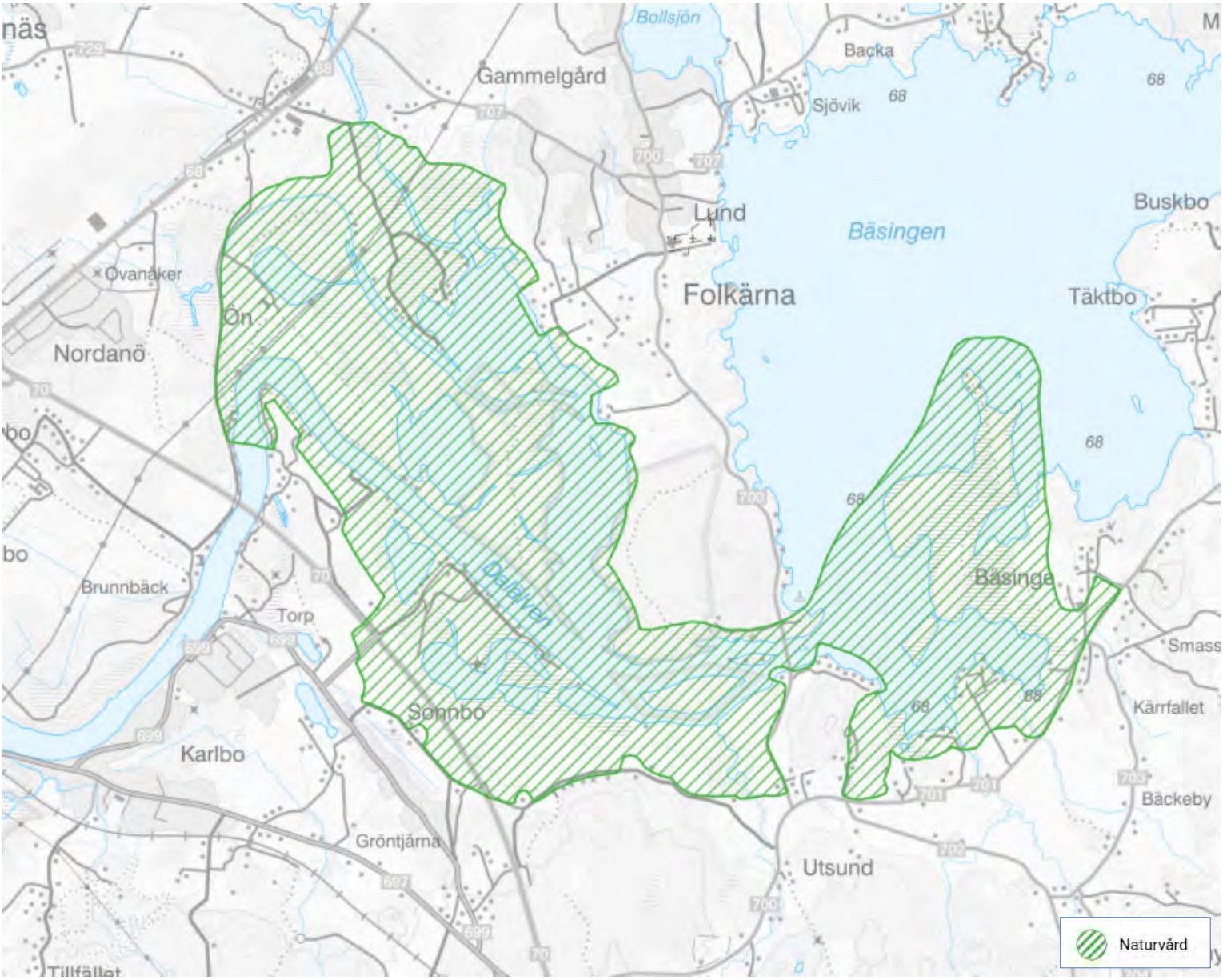
Vattenområdena ska användas för naturnära friluftsliv, som tar hänsyn till områdets speciella naturvärden. Inga anordningar för friluftslivet, utöver vissa stigar, ska tillkomma inom området kring Jäders holmar och Kungsgårdsholmarna.

Odlingsmarken bör hävdas och hållas öppen. Särskilt viktigt är det mellan väg 70 och ner mot Dalälven vid Sonnboviken och Herrön.

Strandbete och slåttermarker vid Storgrundet bör hävdas och gärna utökas.

I anslutning till väg 701 och kring Sonnbo, väster om väg 70, kan nya bostadshus tillkomma som komplement till befintliga bebyggelsegruppen. I övrigt är kommunen restriktiv mot ny bebyggelse inom området.

Baggbo
Uppsjön
Klössberget
Djurpark
Stubbsveden
Älvnäs
Storbo
Nybyn
Naturres.
Tråbacken
Naturvård

Bollsjön
Backa
Gammelgård
Sjövik
Lund
Buskbo
Bäsingen
Ovanåker
Ön
Folkärna
Täktbo
Nordanö
Brunnbäck
Torp
Dalälven
Bäsinge
Sonnbo
Karlbo
Kärrfallet
Bäckeby
Gröntjärna
Utsund
Naturvård

Bysjön - Tyttboforsen *(N110)*

Beskrivning

Bysjön-Tyttboforsenområdet utgör Dalälvens sydostligaste flöde inom länet och älven lämnar här bergkullterrängen och börjar sin slutfärd över det flacka landskapet. Genom närvaron av sprickdalar uppkommer här ett sönderskuret sjösystem med breda, grunda fjärdar åtskilda av forssträckor. Berggrunden är delvis överlagrad av isälvsmaterial i form av bland annat Möklintaåsen, som bildar uddar och öar i Bysjön i väster. Tack vare landskapets flackhet har älven regelbundet svämmat över och vidsträckta strandsumpskogar med lövdominans och översvämningspåverkade ängsmarker flankerar älven långa sträckor. Älvängarna och sumplövskogen är områdets mest värdefulla naturtyper. På Bysjöholmarna och kring Österviken växer länets största ädellövbestånd och här trivs flera för länet unika växter tillsammans med en ymnig insektsfauna.

Området är av mycket stort värde för såväl den vetenskapliga naturvården som för friluftslivet genom dess mångskiftande karaktär, storlek, lättillgänglighet och rymmande av för länet unik flora och fauna. Den oexploaterade älven, med dess översvämningspåverkade och bitvis opåverkade strandvegetation utgör en tilltalande "vildmark", med naturupplevelser för både forskare och allmänhet och innehåller delvis art- och individrika växtsamhällen.

Det vidsträckta beteslandskapet vid Leknäs uppvisar en mosaik av olika hävdberoende vegetationstyper och hyser en rad för regionen och länet sällsynta och hotade växter. Därtill har markerna stort värde för sträckande fåglar (vadare, gäss och småfåglar) liksom för häckfåglarna. Områdets kraftigt sydländska karaktär ger en unik särprägel och skönhet.

Odlingslandskapet kring Österviken uppvisar en landskapsbild som troligen förändrats föga sedan medeltiden. Tack vare den bibehållna beteshävden av de strandnära älvmarkerna och vattenståndets oförändrade periodicitet, med stora årstidsväxlingar, har villkoren för de gamla älvängarnas och dybottnarnas vegetation bevarats intakt. I fråga om vegetation i odlingslandskap kring en levande älv saknar Österviken tillsammans med Leknäs motstycke i såväl länet som regionen.

Längst i öster börjar Färnebofjärdens nationalpark, som även utgör Natura 2000-området Färnebofjärden sydväst, och östra delen av riksintresseområdet är därmed en av entréerna till nationalparken. I den västra delen av riksintresseområdet finns naturreservaten Bysjöholmarna och Fullsta, som båda ligger inom Natura 2000 området Bysjöholmarna-Fullsta.

Större delen av området utgör så kallat samrådsområde för naturvård där samråd ska ske med länsstyrelsen innan vissa särskilt angivna åtgärder eller verksamheter påbörjas.

Området ligger i sin helhet inom det stora riksintresset ”Området utmed Dalälven från Avesta till Skutskär” och här råder också förbud mot vattenkraftverk, vattenreglering och vattenöverledning för kraftändamål.

Ställningstagande

Hela området ska värnas och eventuell utveckling av olika slag i området ska ske med stark hänsyn till den unika miljön.

Skötselföreskrifter för nationalparken ska följas och där tillåts i princip ingen nybebyggelse, med undantag av anläggningar för det rörliga friluftslivet.

Beslutade föreskrifter för naturreservaten ska följas.

Odlingsmarker bör hävdas och hållas öppna. Strandbeten vid Färjan, Hagviken, Leknäs, Österviken och Hovnäsudden bör fortsätta.

Kommunen anser att den korttidsreglering som idag sker vid älvens vattenkraftverk ofta ger ett onaturligt vattenflöde, som inte är gynnsamt för riksintressets värden. Kraftverkens reglering behöver anpassas så att ett mer naturligt vattenflöde återskapas.

Tillkommande bebyggelse bör i huvudsak ske som komplement till befintlig bebyggelse, men även där ska restriktivitet och stort hänsynstagande till områdets unika miljöer råda.

Anläggningar för rörligt friluftsliv tillåts, men ska underordnas områdets unika naturmiljöer och övriga värden.

Natura 2000-områden

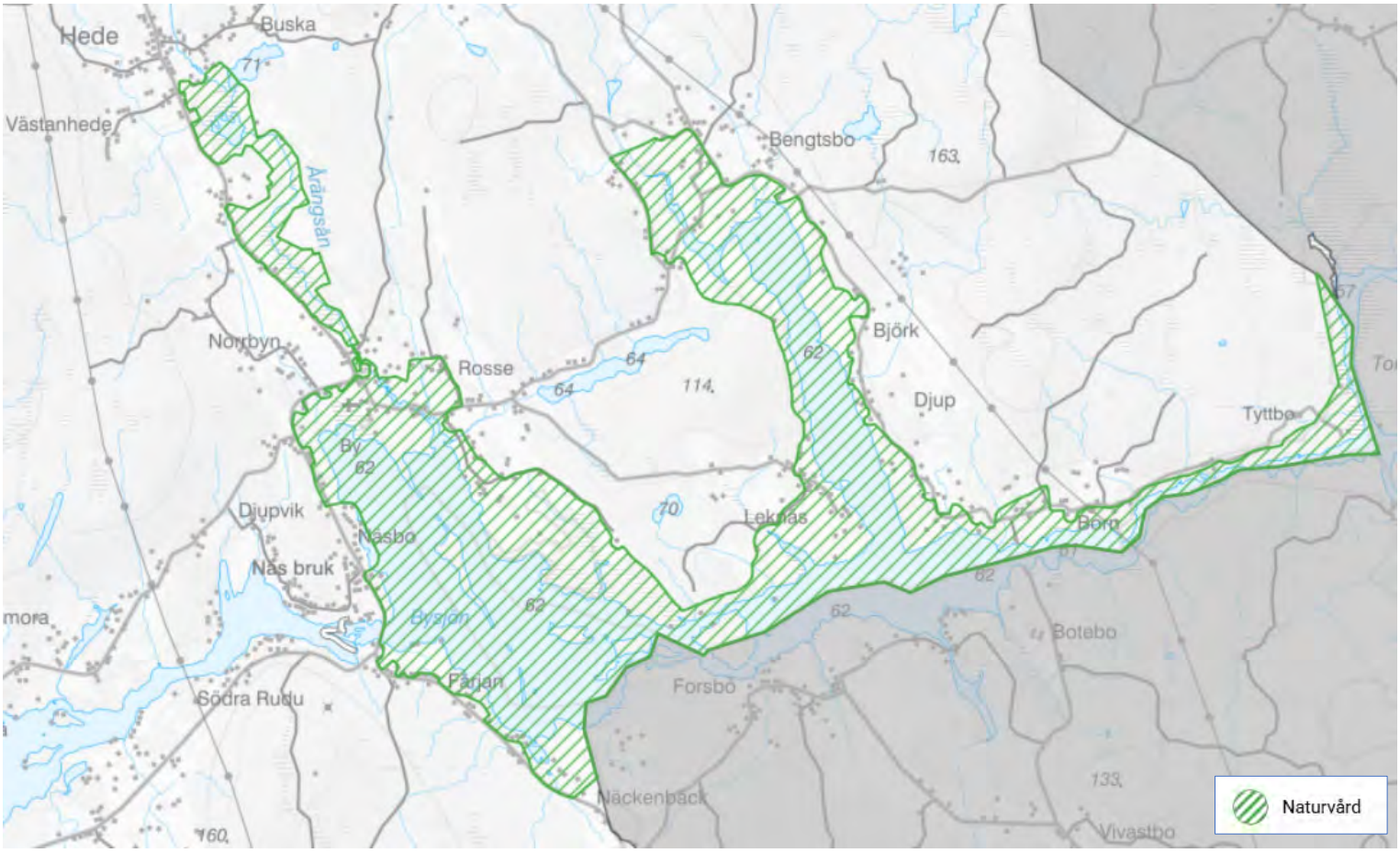
De tretton områden som finns i kommunen är Bredmossen norr, Svartån, Kungsgårdsholmarna, Ödet, Bysjöholmarna – Fullsta, Färnebofjärden nordväst, Prästgårdsängen i By, Skissen, Tolvsmossen, Gårdsjöarna, Stora Finnsjön, Konnsjön och Krokbäcken.

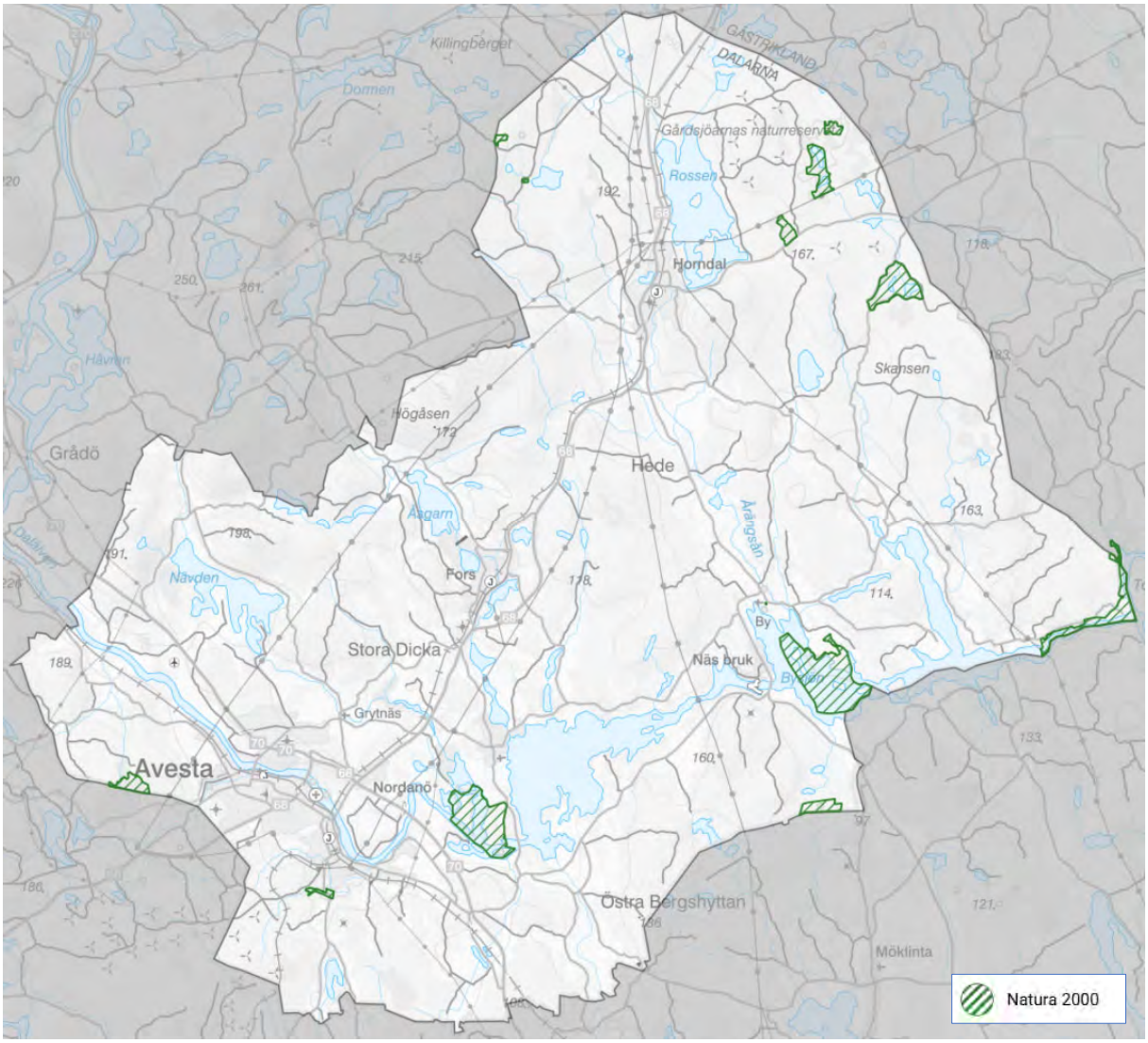
Ställningstagande

Områdenas naturvärden ska värnas och framtagna bevarandeplaner följas.

I det fall naturreservat finns inom områden ska feslutade föreskrifter för dessa följas.

Mindre anläggningar för rörligt friluftsliv, som till exempel stigar och spänger, bör oftast vara tillåtna.

Hede
Buska
Västanhede
Bengtsbo
Björk
Djup
Tyttbo
Rosse
Norrbyn
Djupvik
Näsbo
Näs bruk
Lekmäs
Botebo
Forsbo
Södra Rutu
Näckenbäck
Vivastbo
Naturvård

Killingberget
Dammen
Gårdsjöåsens naturreservat
Rossen
Hjorndal
Skansen
Högåsen
Grådö
Hede
Fors
Stora Dicka
Näs bruk
Grytnäs
Avesta
Nordanö
Östra Bergshyttan
Möklinta
Natura 2000

Riksintresse Kulturmiljövård

Näckenbäck (K1)

Beskrivning

Näckenbäck har behållit sin form av radby med 1800-talskaraktären väl bevarad. Förändringarna som skett efter skiftet 1862 är obetydliga. De enskilda byggnaderna är goda exempel på storbondgårdar från 1800-talets senare hälft.

I samband med storskiftet år 1800 fanns här sex gårdstomter tätt på rad i byns nordvästra del och när laga skiftet genomfördes år 1860 - 1862 hade en gård tillkommit. Då flyttades fyra gårdar ut och placerades på åsen sydost om den gamla gårdstomten så på den gamla bytomten ligger idag tre gårdar. Den öppna bygdens omfattning var vid 1800-talets mitt densamma som i dag.

Ställningstagande

Odlingslandskapet bör hävdas och hållas öppet.

Ingen nybebyggelse ska tillåtas. Kompletteringsbebyggelse inom befintliga tomter ska ske varsamt och väl anpassat.

Befintliga byggnader bör bevaras och vårdas samtidigt som den varierade färgsättningen bibehålls. Samråd ska ske med kommunens plan- och byggenhet om alla tänkta exteriöra förändringar.

Områdesbestämmelser kan komma att upprättas för att värna områdets kulturhistoriska värden.

By-bygden (K2)

Beskrivning

Ett representativt område för det specifika fornlämningsmönstret i Folkarebygden med stenåldersfynd utmed Litorinahavets gräns (ca 70 m ö h) samt i övrigt en komplext sammansatt fornlämningsmiljö exponerad i ett öppet odlingslandskap med kulturhistoriskt viktig bebyggelse. Det öppna odlingslandskapet hålls i hävd.

I området ingår även lågtekniska järnframställningsplatser, däribland en välbevarad hyttruin vid Rosse, och gravfält från yngre järnålder, däribland gravfältet i Djupvik som är ett av de största och mest välbevarade i Folkarebygden.

Centralt i området ligger By kyrka från år 1793, uppförd intill en numera riven 1100-tals kyrka där grunden fortfarande finns bevarad. Från yngre tid finns By hembygdsgård, grundad år 1928, samt andra gårdsbyggnader från 1700-talet och senare samt industrilämningar, bland annat en hytta från 1600-talet och en kvarn från sekelskiftet 1900.

Ställningstagande

Odlingslandskapet bör hävdas och hållas öppet.

Såväl kulturhistorisk bebyggelse som övriga kulturhistoriska värden ska värnas vid eventuella förändringar i området. Särskilt viktigt är att beakta värden av förhistoriska lämningar i området.

Strandbetet vid Hagviken bör fortsätta med minst nuvarande omfattning.

Ingeborgbo (K3)

Beskrivning

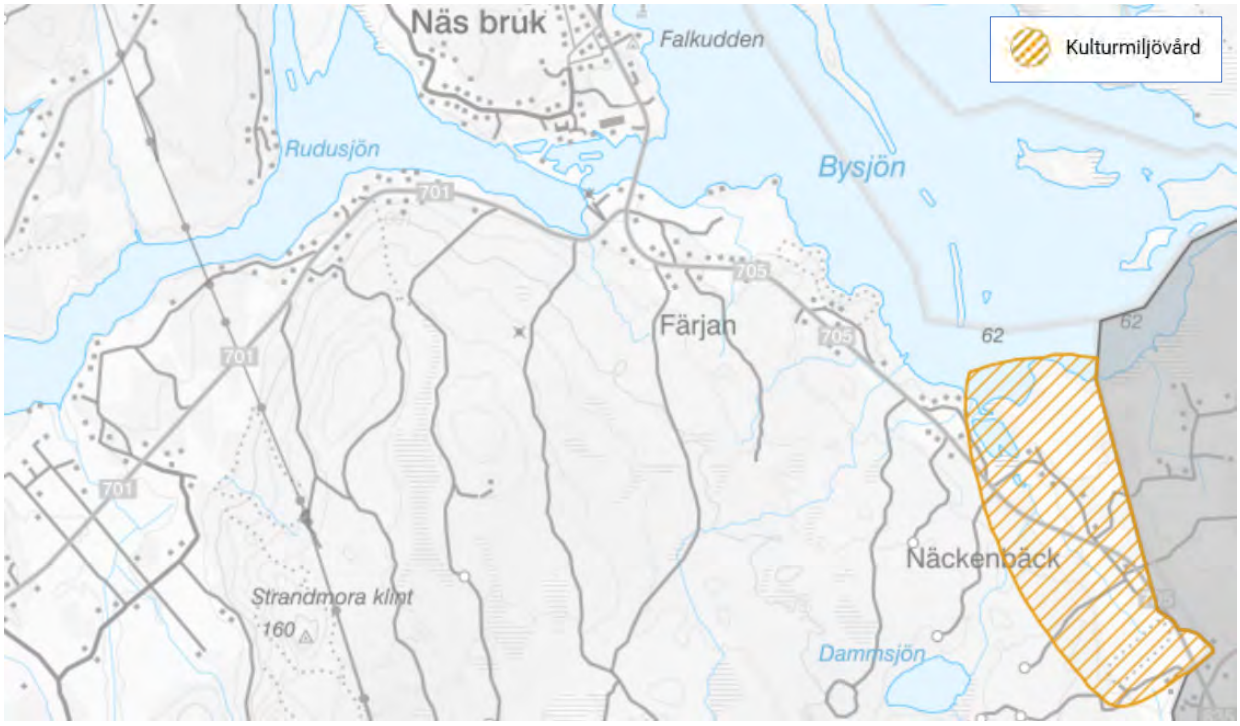
En väl bevarad och tätbyggd klungby med ålderdomlig struktur och läge i ett öppet odlingslandskap där 1800-talets kulturlandskap, med åkrar, ängsmarker, hägnader, diken, brukningsvägar med mera, framträder tydligt. Det finns även spår efter förhistorisk bosättning i området.

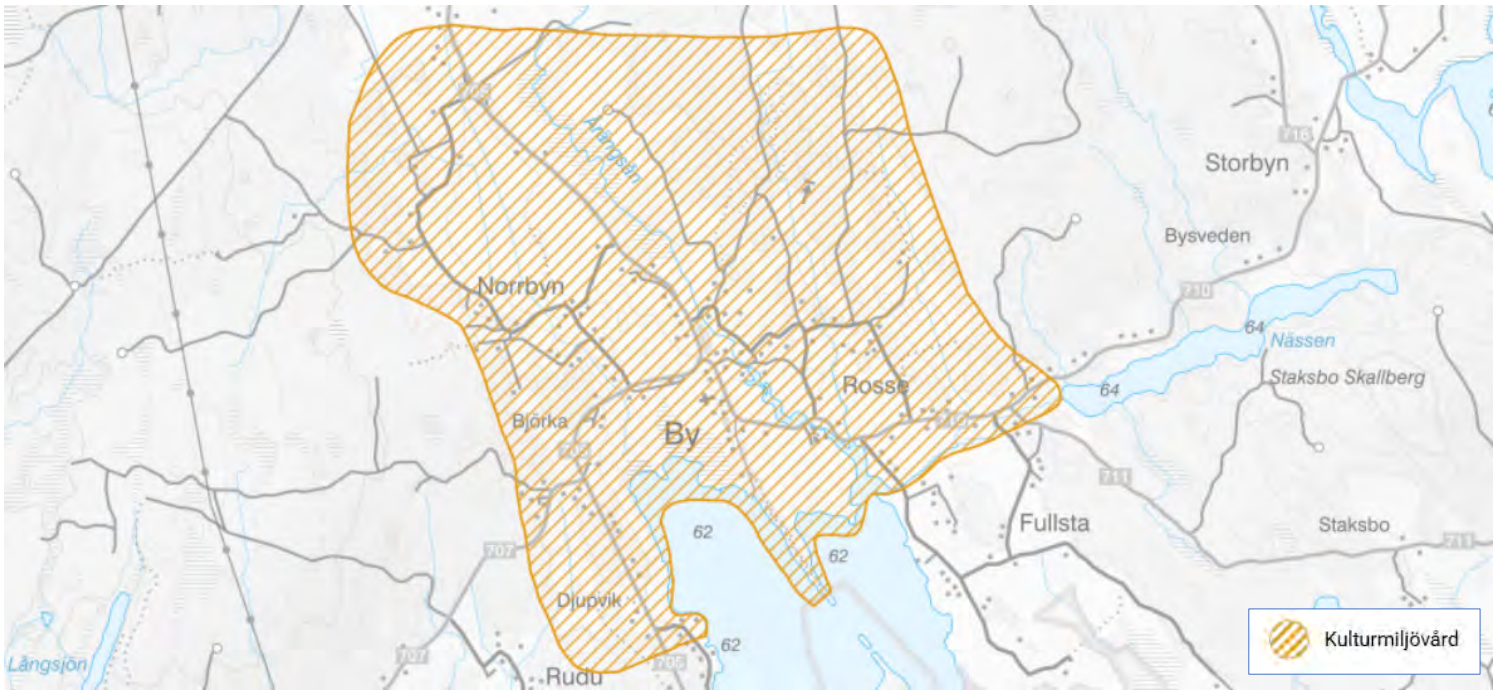
Ställningstagande

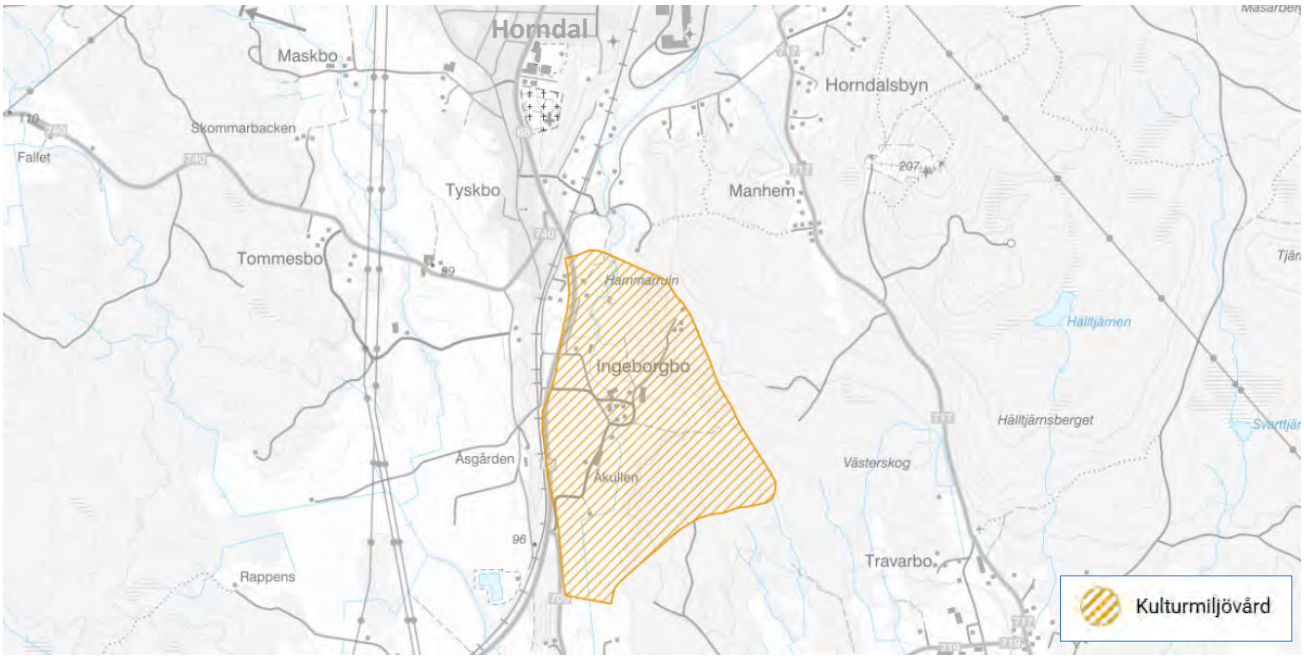
Odlingslandskapet bör hävdas och hållas öppet.

Ingen ny bebyggelse bör tillkomma i Ingeborgbo eller dess omgivningar.

Områdesbestämmelser kan komma att upprättas för att värna områdets kulturhistoriska värden.

Näs bruk
Falkudden
Rudusjön
Bysjön
Färjan
Näckenbäck
Strandmora klint
160
Dammsjön
Kulturmiljövård

Storbyn
Bysveden
Norrbyn
Nässen
Staksbo Skallberg
Rosse
Björka
By
Fullsta
Staksbo
Djupvik
Rudu
Långsjön
Kulturmiljövård

Horndal
Maskbo
Horndalsbyn
Skommarbacken
Falfet
Tyskbo
Manhem
Tommesbo
Hammarvin
Ingeborgbo
Hälltjärnsberget
Åsgården
Åkullen
Västerskog
Travarbo
Rappens
Kulturmiljövård

Bäsinge - Bergshyttan *(K4)*

Beskrivning

Området utgörs av en karaktäristisk och autentisk bergsmansbygd. Bygränser och den öppna bygdens omfattning är väl bevarad och speciellt värdefullt är att gårdarnas funktionella samband med omgivande öppen åkermark och den historiska gruvdriften, där de äldsta gruvorna började brytas redan under medeltiden, går att uppleva. Den täta bebyggelsen i Bäsinge och Bergshyttan har under de senaste hundra åren endast genomgått smärre förändringar och framstår därför som särskilt bevarandevärd som exempel på intakt bergsmansbebyggelse.

I Bäsinge låg de tretton gårdstomter som fanns omkring år 1800 i en tät klunga på den plats som idag utgör bykärnan. Vid laga skifte år 1859 flyttades tre gårdar ut ur byn och den tidigare täta byn glesades ut något. Våtängarna på halvön väster om byn var vid tiden för skiftet uppdelade i en mängd smala lotter.

Bergshyttans gårdar ligger kvar i samma lägen som de hade under första halvan av 1800-talet. Den hytta och hammare som fanns i Bergshyttan var aktiv under en stor del av 1700-talet. Senare har även tegelbruk, såg och kvarn funnits vid ån där.

Områdets vägar är kvar i sina historiska dragningar, förutom genomfartsvägen som dragits utanför Bäsinge bykärna.

Ställningstagande

Odlingslandskapet bör hävdas och hållas öppet.

De äldre byvägarna bör behållas intakta.

Såväl kulturhistorisk bebyggelse som övriga kulturhistoriska värden ska värnas vid eventuella förändringar i området.

Områdesbestämmelser kan komma att upprättas för Bäsinge och det öppna jordbrukslandskapet för att värna områdets kulturhistoriska värden.

Grytnäs och Östanbyn *(K5)*

Beskrivning

Grytnäs kyrkby är ett fint exempel på en välbevarad äldre bebyggelsemiljö, med höga värden, som är väl sammanhållen och klart skild från omkringliggande bebyggelse. Grytnäs har sedan gammalt utgjort en del av Österbergslagen där bergsbruk idkades i hyttor och smedjor fram till 1600-talet och Kyrkbyn nämns första gången 1353. Området illustrerar en agrar bebyggelses utveckling med anknytning till järnhantering där synnerligen välbevarade gårdar på ett tydligt sätt representerar äldre bebyggelseskick. De skiften som skedde under 1800-talet medförde inga radikala ingrepp i bebyggelsemönstret och den gamla bykärnan har kvar sitt gamla läge sydväst om kyrkan, mellan Grytnäsån och Skogsbovägen.

Enstaka gårdar och byggnader, vissa från 1600-talet, är av stort kulturhistoriskt intresse och byns äldsta byggnad är kyrkan med anor från 1300-talet. Kyrkan uppfördes som en rektangulär gråstenskyrka och byggdes till i öster år 1724 och med torn i väster år 1794. Med sina ljusa putsfasader och lanternintorn präglas kyrkan nu av 1700-talsklassicismen. Kyrkans ålder vittnar också om att områdets bebyggelse varit betydelsefull redan under medeltiden.

En karta över Östanbyn från år 1759 visar att byn då hade fem större gårdar placerade ganska glest längs den nord-sydliga vägen. Samtliga gårdstomter är bebyggda i dag och redan vid storskiftet år 1823 – 1826 hade bebyggelsens omfattning ökats och förtätats. Därefter har bebyggelsen glesats ut och spridits mot norr.

Ställningstagande

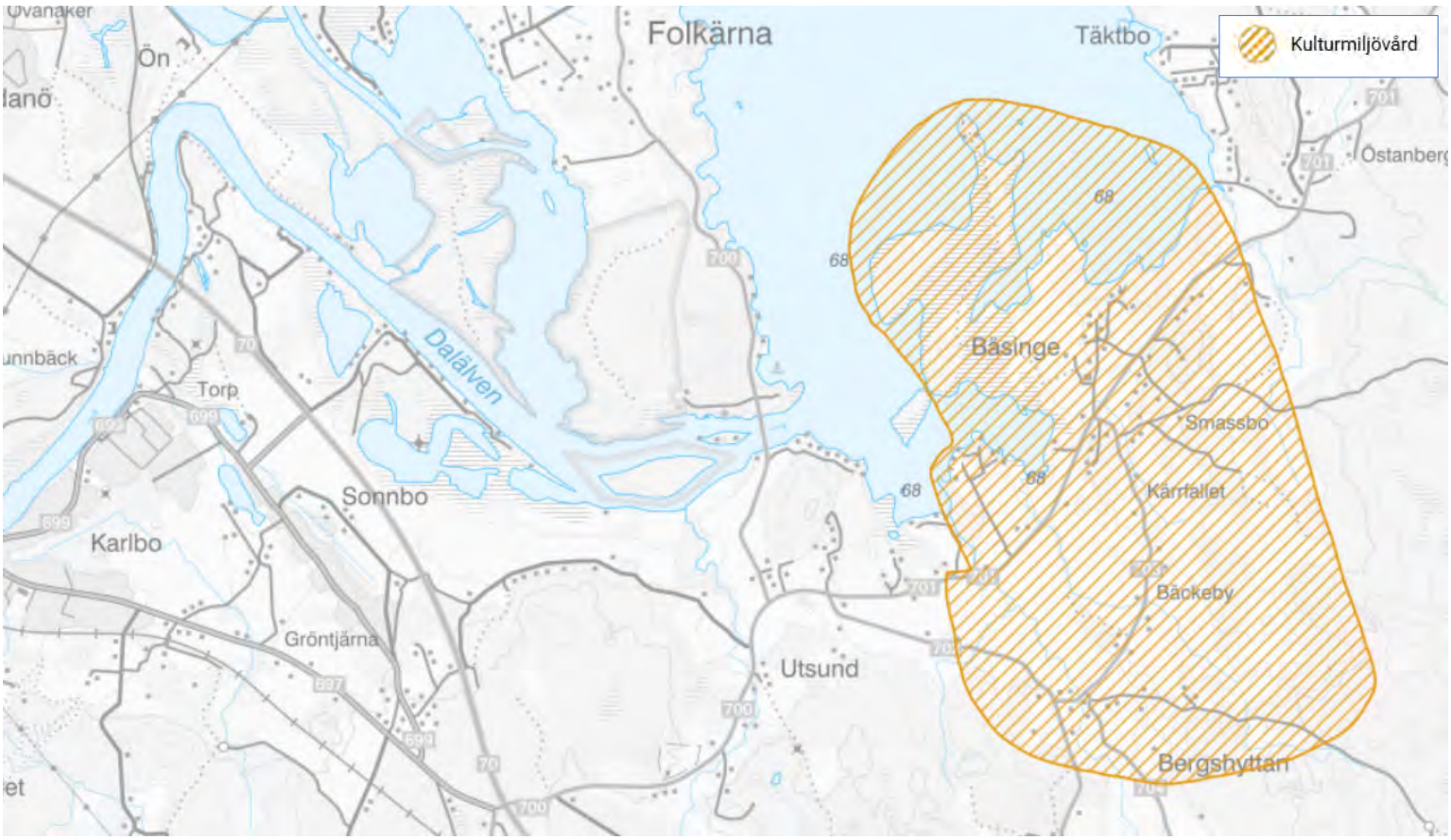
Odlingslandskapet bör hävdas och hållas öppet.

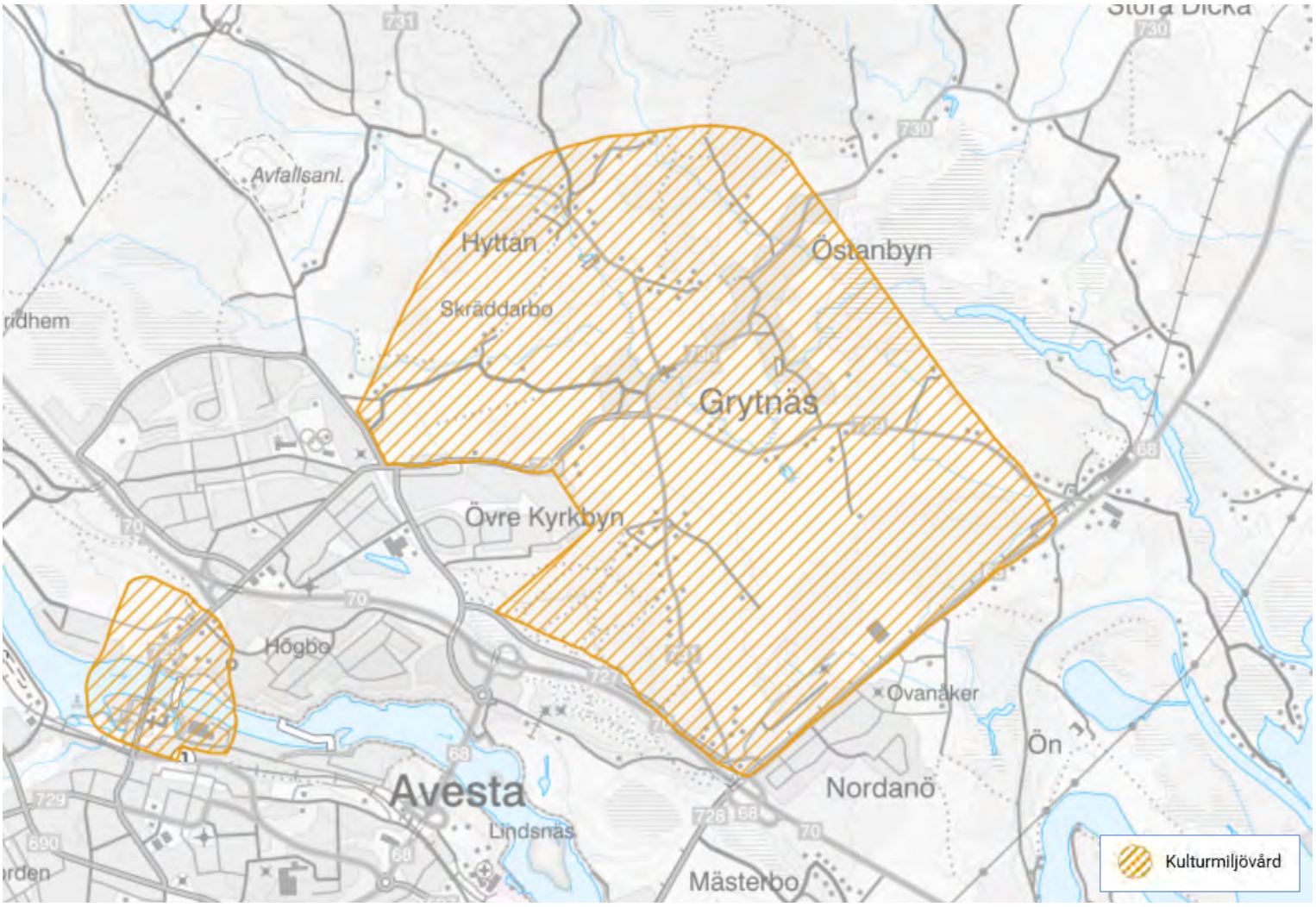
Såväl kulturhistorisk bebyggelse som övriga kulturhistoriska värden ska värnas vid eventuella förändringar i området.

Inom bykärnan i Grytnäs kyrkby och omgivande odlingsmark ska ingen ny bebyggelse tillkomma.

Befintliga grusvägar bör vårdas och inte beläggas.

Områdesbestämmelser kan komma att upprättas för Grytnäs kyrkby för att värna områdets kulturhistoriska värden.

Kulturmiljövård
Folkärna
Täktbo
Ön
Dalälven
Torp
Sonnbo
Karlbo
Gröntjärna
Utsund
Bäsinge
Smassbo
Kärrfallet
Bäckeby
Bergshyttan
Östanberg

Kulturmiljövård
Avfallsanl.
Hyttan
Östanbyn
Skräddarbo
Grytnäs
Övre Kyrkbyn
Högbo
Ovanåker
Ön
Nordanö
Avesta
Lindsnäs
Mästerbo

Avesta (Gamla Byn med mera) *(K6)*

Beskrivning

Avesta utgör en industrimiljö av varierat slag från fyra århundraden där det förindustriella bruket, genom sin historiskt betydelsefulla tillverkning av kopparmynt, illustreras mycket tydligt genom det fullständigt bevarade bostadsområdet Gamla Byn, herrgården, kyrkan och inte minst genom områdets bevarade väg- och kanalsystem. Vidare finns högklassiga lämningar från järnverkets första tid, med de industrihistoriskt märkliga mas- och rostugnarna, uppförda mellan 1874 och 1915 i slaggstenstegel. Alla byggnader utgör en värdefull, välbevarad och dominant rest som speglar järnverkets tidiga skede där järnverkets kontinuerliga utbyggnad under de senaste hundra åren visar utvecklingen fram till våra dagar.

Vidare innehåller miljön ett mycket tidigt exempel på utbyggnad av älvar för vattenkraft med det väl bevarade kraftverket i Lillforsen (uppfört år 1898 och beläget utanför det avgränsade området) och kraftverket i Storforsen (uppfört år 1917), som är en arkitekturhistoriskt intressant anläggning.

Det tidiga industriella skedet illustreras också av bostadsområdet Gamla byn, belägen på en konstgjord holme, äldre väg- och kanalsystem samt herrgård och kyrka. Herrgården uppfördes på 1820-talet som ersättning för tidigare byggnad som brann ned år 1803, då även stora delar av bostadsbebyggelsen i Gamla Byn brann ned. Kyrkan uppfördes vid 1600-talets mitt och skadades även den vid branden år 1803. Nuvarande kyrktorn är från 1850-talet.

Bostadsområdet i Gamla Byn kompletteras på Dalälvens norra sida av disponentbostad och olika tjänstemannabostäder, med koppling till den tidigare kloratfabriken på denna sida av älven. På den långsluttande höjden på Dalälvens norra sida ligger också Månsbo gård, en ensamliggande gård med omgivande odlingsmarker. Vid gården står den fridlysta "Månsbolinden".

Ställningstagande

Gamla Byn utgör befintliga bostäder med höga kulturmiljövärden, inom eller i anslutning till område av riksintresse, där skyddsbestämmelser finns i gällande detaljplan. Utrymme för tillkommande bostadshus bedöms inte finnas. Ändringar och tillägg ska utföras med stor hänsyn till bebyggelsemiljön i området.

Utvecklingen av västra Koppardalen ska fortsätta i enlighet med de intentioner som lagts fast i olika projekt för bevarande i samklang med utvecklig, vilket bland annat innebär att kvarvarande delar av den historiska bebyggelsen, dammar, kanaler mm ska bevaras. Kommunen avser fortsätta att trycka på om byggnadsminnesförklaring av området men kommer samtidigt att se över behovet av ytterligare skydds- och varsamhetsbestämmelser för området när gällande detaljplan för området ersätts.

Dalälven och dess strandområden är av stor betydelse för det rörliga friluftslivet och dessa värden ska både värna och kunna utvecklas, till exempel genom att Älvpromenaden förlängs västerut från Kyrkbrons norra landfäste.

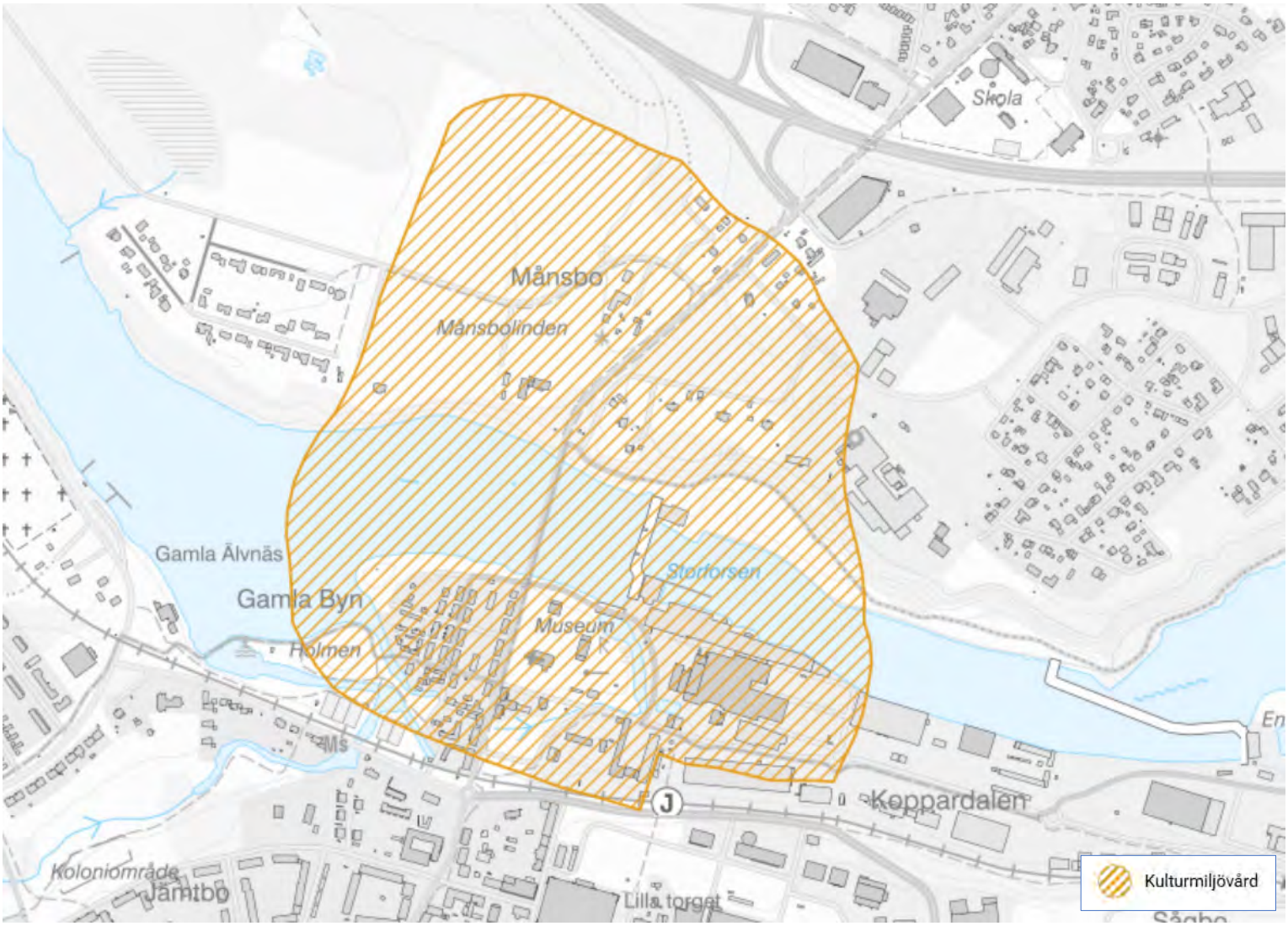
Byggelsen norr om älven omfattas av områdesbestämmelser med bland annat höjd bygglovsplikt för att dess historiska värden ska bevaras. Kommunen avser dock att krympa området med dessa bestämmelser i väster genom framtida detaljplanearbete och att, genom framtagande av ny detaljplan, tillåta byggnation öster om Månsbobacken.

Kommunens syn på riksintresset

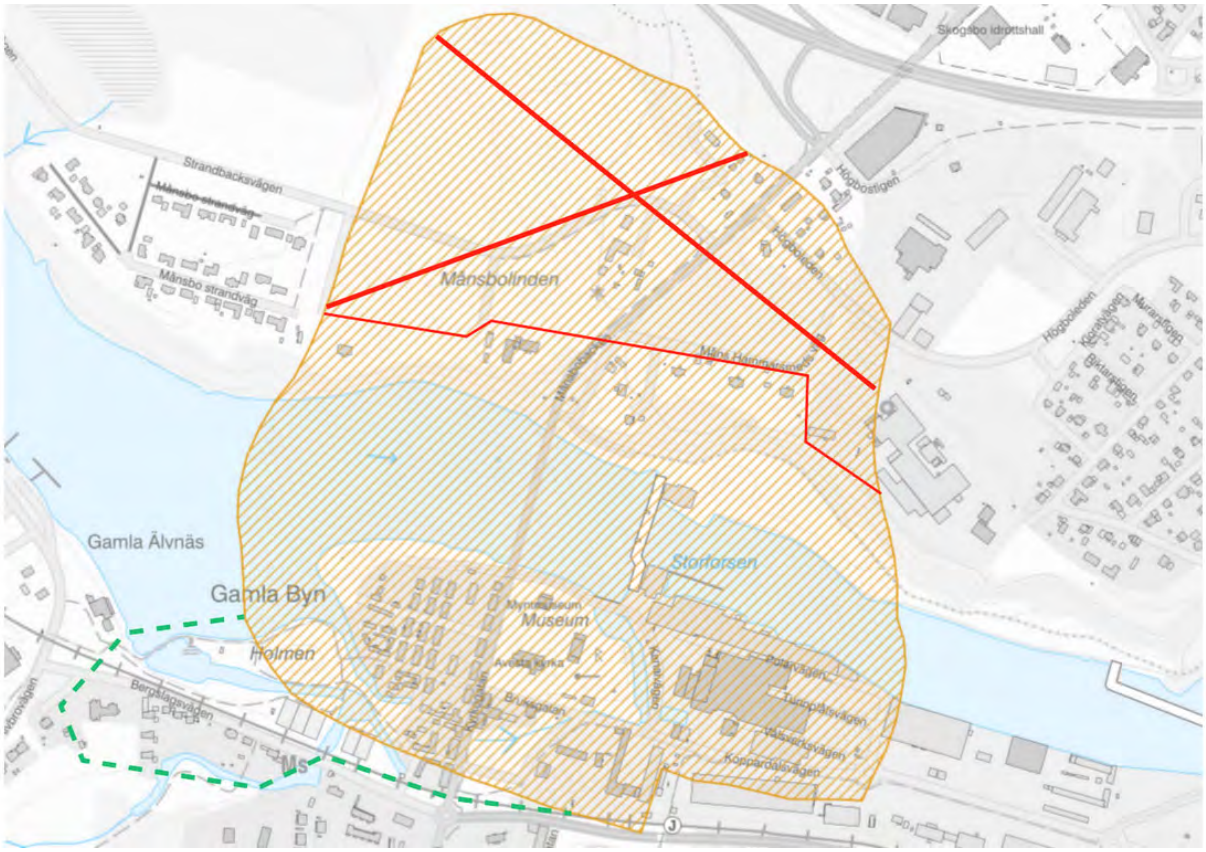
Avesta kommun anser att området ska minskas i norr då delarna kring Månsbo, inklusive Månsbo gård och bebyggelse nordost och öster om gården, inte omfattas av riksintressets värdebeskrivning. I riksintressebeskrivningen saknas också motivering till varför områdets avgränsning även inkluderar Månsbo gård på den norra sidan älven och inga fysiska lämningar här nämns som uttryck för riksintresset. Dessa delar uppfattas inte heller av den breda allmänheten som en del i den industrihistoriska miljön, vilket är grunden för Riksantikvarieämbetets ursprungliga riksintresseutpekande. Därför anser kommunen att områdets avgränsning är fel.

Det råder dock inga tvivel om att både Månsbo gård och de två tjänstemannavillorna i nationalromantisk stil nordost om gården ändå har kulturhistoriska och arkitektoniska värden som ska värnas. Därför ser kommunen att gällande områdesbestämmelser fyller en viktig funktion för att värna dessa byggnader och därför ska bestämmelser finnas kvar för just dessa byggnader, deras tomter och eventuellt för mark allra närmast Månsbo gård.

Kommunen anser samtidigt att riksintresseområdet bör kunna utökas i sydväst så att det även omfattar tjänstemannavillorna inom bostadsområdet Vinkelboda, där i princip alla byggnader ritats av arkitekten Ralph Erskine, och den byggnadsminnesmärkta slaggstensbyggnaden Klosterskolan. Denna bebyggelse har en tydlig koppling till Avestas historiska framväxt som industriort och har även pekats ut tidigare av Dalarnas museum som något som bör ligga inom riksintresseområdet. Kommunen avser införa skydds- och varsamhetsbestämmelser för bebyggelsen i det så kallade Vinkelboda i kommande detaljplanearbete.

Kommunens syn på riksintresset

Området utmed Dalälven från Avesta till Skutskär (Nedre Dalälvsområdet)

Beskrivning

Nedre Dalälvsområdet (området utmed Dalälven från Avesta till Skutskär), som enligt 4 kap. 1 och 2 §§ enligt miljöbalken, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i området, i sin helhet är av riksintresse och inom vilket turismens och friluftslivets intressen särskilt ska beaktas.

Ställningstagande

Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om de inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden eller områdets värden för turism och friluftsliv, främst det rörliga friluftslivet.

Den fasta befolkningens intressen ska dock beaktas och utvecklingen av befintliga tätorter och det lokala näringslivet får inte hindras. Likaså kan anläggningar som behövs för totalförsvaret samt utvinningen av värdefulla ämnen, som är av riksintresse, få komma till stånd.

Kommunen anser att den korttidsreglering som idag sker vid älvens vattenkraftverk ofta ger ett onaturligt vattenflöde, som inte är gynnsamt för riksintressets värden. Kraftverkens reglering behöver anpassas så att ett mer naturligt vattenflöde återskapas.

Området vid Tyttbo, i områdets östra del, ingår i Färnebofjärdens nationalpark och är då skyddat genom nationalparkens särskilda skyddsbestämmelser.

Svartån, Kungsgårdsholmarna, Herrön, Bysjöholmarna, Fullsta, Tallåsen och Prästgårdsängen är skyddade som naturreservat med särskilt fastställda skötselanvisningar.

Kungsgårdsholmarna och Bysjön är också områden med landskapsbildskydd.

Nedre Dalälven, från Bysjön och österut, är också samrådsområde där alla tänkta förändringar måste anmälas till länsstyrelsen.

Riksintresse Friluftsliv

Nedre Dalälven *(F20)*

Beskrivning

Området utgör Dalälvens sydostligaste flöde inom länet och älven lämnar här bergkullterrängen och börjar sin slutfärd över det flacka landskapet. Genom närvaron av sprickdalar uppkommer här ett sönderskuret sjösystem med breda, grunda fjärdar åtskilda av forssträckor. Berggrunden är delvis överlagrad av isälvsmaterial i form av bland annat Möklintaåsen, som bildar uddar och öar i Bysjön i väster. Tack vare landskapets flackhet har älven regelbundet svämmat över och vidsträckta strandsumpskogar med lövdominans och översvämningspåverkade ängsmarker flankerar älven långa sträckor.

Området sammanfaller nästan helt med naturvårdens riksintresseområde Bysjön-Tyttboforsen (N110) och området beskrivs mer ingående där.

Ställningstagande

Området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt skadar friluftslivets intressen.

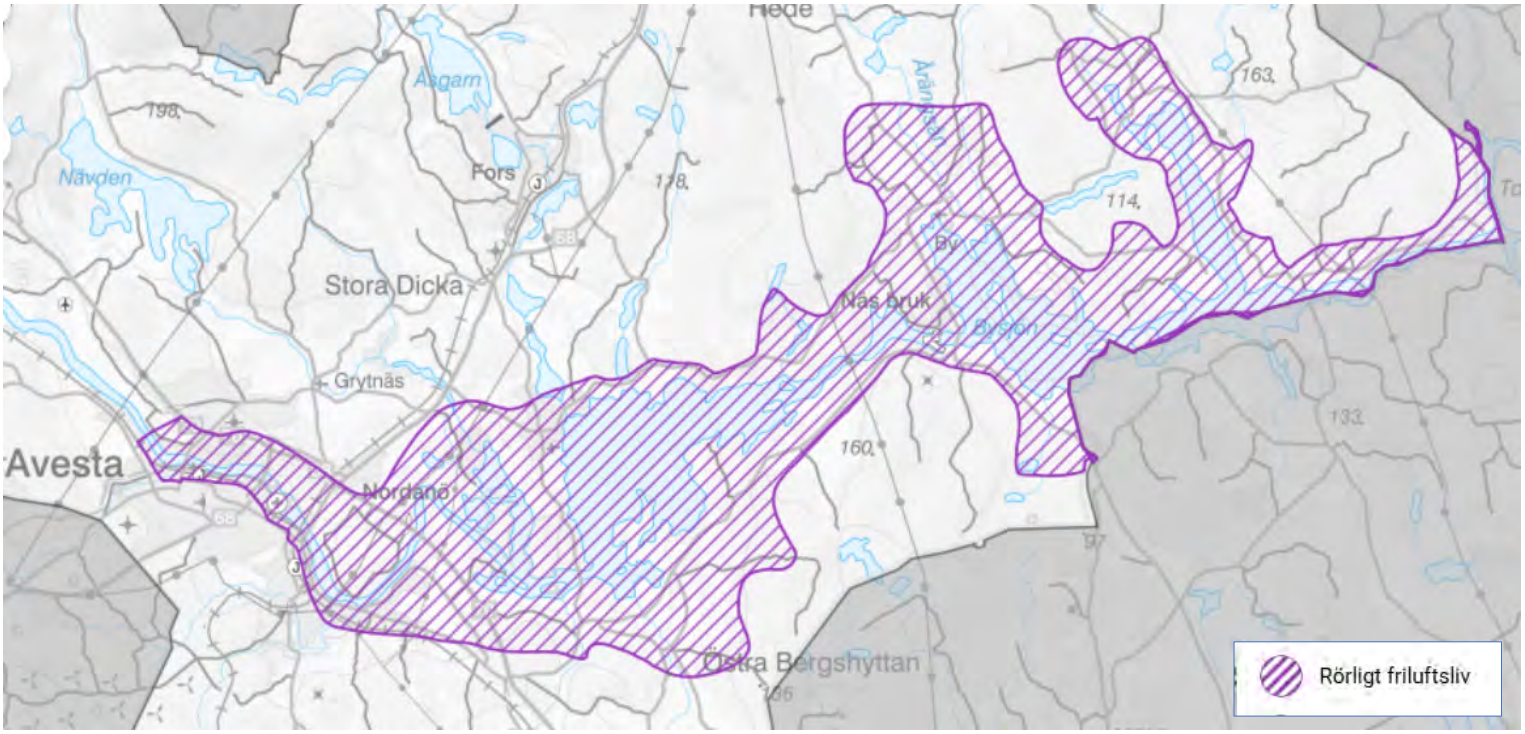
Färnebofjärden är nationalpark sedan år 1998, där skötselföreskrifter gäller, och inom området finns ett flertal naturreservat, Fullsta, Bysjöholmarna, Prästgårdsängen och Tallåsen, med fastställda skötselanvisningar.

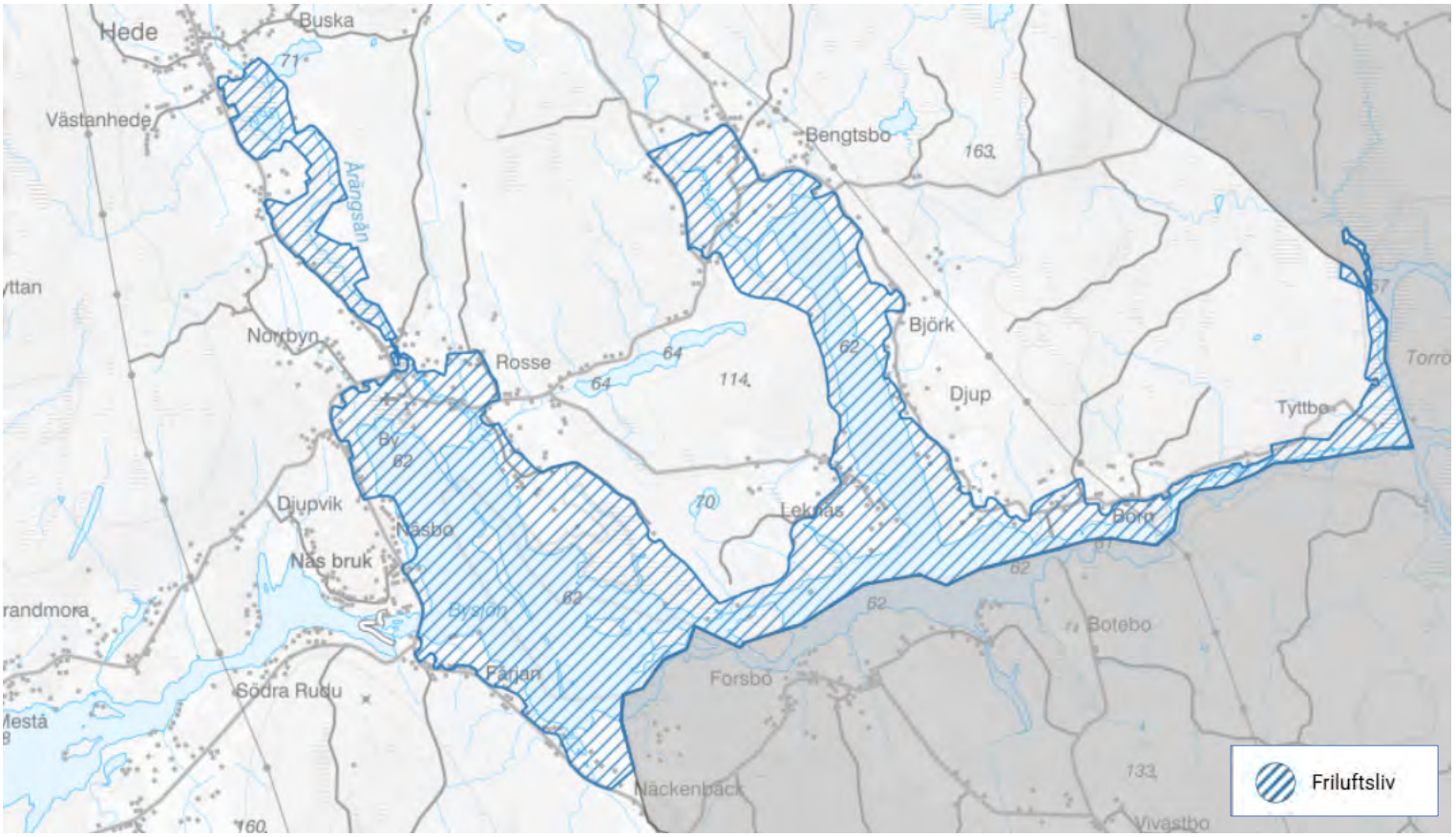
Avesta kommun är en part i samarbetet i Nedre Dalälvens intresseförening som verkar för utveckling av friluftsliv och turism inom området.

Kommunen anser att den korttidsreglering som idag sker vid älvens vattenkraftverk ofta ger ett onaturligt vattenflöde, som inte är gynnsamt för riksintressets värden. Kraftverkens reglering behöver anpassas så att ett mer naturligt vattenflöde återskapas.

Närmast strandområdena runt Österviken bör tillkommande bebyggelse i huvudsak ske som komplement till befintlig bebyggelse.

I Tyttbo tillåts i princip ingen nybebyggelse med undantag av anläggningar för det rörliga friluftslivet.

Hede
Ängarn
198
Fors
178
Nävden
Stora Dicka
Grytnäs
Avesta
Nordanö
Näs bruk
Byn
Byrån
160
163
114
133
97
Östra Bergshyttan
Rörligt friluftsliv

Hede
Buska
71
Västanhede
Bengtsbo
163
Norrbyn
Rosse
64
114
Björk
62
Djup
Tyttbo
By
82
Djupvik
70
Näsbo
Lekmäs
Näs bruk
Byrån
Botebo
Fanjan
Forsbo
Södra Rudu
Näckenbäck
Vivastbo
133
160
Friluftsliv

Dalälven nedströms Näs bruk

Beskrivning

Dalälven nedströms Näs bruk är en av de älvsträckor som pekats ut i 4 kap 6 § miljöbalken där det anges att vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras.

Ställningstagande

Lagen anger tydligt vad som inte får ske nedströms Näs bruk och därmed blir det också tydligt att det är på det sättet som riksintresset ska tillgodoses.

Riksintresse Kommunikation

Beskrivning

Väg 70 samt järnvägslinjerna Mora/Falun-Borlänge – Stockholm (Dalabanan) och Gävle/Bollnäs – Avesta/Krylbo – Hallsberg (Godsstråket genom Bergslagen) är av riksintresse för kommunikation enligt 3 kap 8 § miljöbalken.

Ställningstagande

Byggande vid allmän väg finns reglerat i väglagen. Inom ett avstånd av 12 meter från vägområde krävs tillstånd från länsstyrelsen och prövning av bygglov ska ske med hänsyn till trafiksäkerhet. Vid väg 68 och väg 70 har länsstyrelsen utökat detta avstånd till 30 meter.

Vid korsning mellan allmän väg och annan större väg eller järnväg ska prövning av bygglov också ske med hänsyn till trafiksäkerheten inom den s k frisiktstriangeln på 75x75 meter.

Ny byggnation intill allmän väg ska också lokaliseras med hänsyn till risk för störningar, risker med transporter av farligt gods samt med hänsyn till vägens bestånd, drift och brukande.

För väganslutningar till allmän väg krävs tillstånd enligt väglagen.

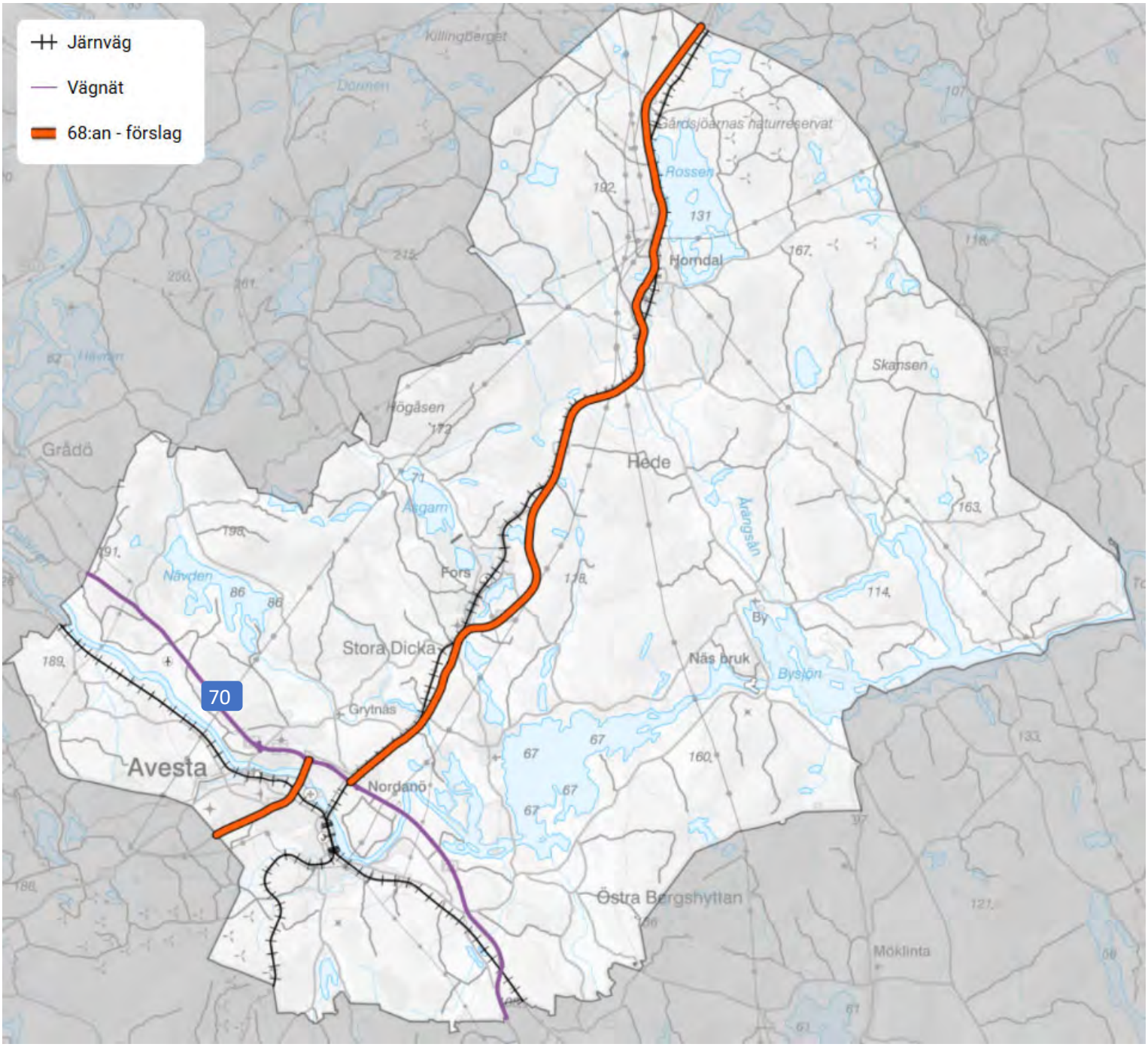
För de flesta andra åtgärder än byggande inom ett avstånd av 50 meter från vägområdet erfordras tillstånd från länsstyrelsen.

Vid byggnation eller planläggning i närhet av järnväg ska hänsyn tas till risk för urspårning, risker med transporter av farligt gods, störande buller och vibrationer med mera.

Kommunens syn på riksintresset

Avesta kommun anser att även väg 68 ska klassas som riksintresse, inte minst utifrån vägens nationellt höga värde som godstransportled.

Bengtsbo
Årängsån
Norrbyn
Rosse
Björk
Djup
Torrön
Tyttbo
Djupvik
Näsbo
Näs bruk
Leknäs
Botebo
Södra Rudu
Forsbo
Skyddade vattendrag

Järnväg
Vägnät
68:an - förslag
Killingberget
Gårdsjöarnas naturreservat
Rossen
Horndal
Skansen
Högåsen
Grådö
Hede
Fors
Stora Dicka
Näs bruk
Byssjön
Grytnäs
Avesta
Nordanö
Östra Bergshyttan
Möklinta
70

Riksintresse Totalförsvarets civila del, kraftnät

Beskrivning

Kraftledningar och nätstationer som tillhör det nationella stamnätet är utpekade som riksintresse för totalförsvarets civila del. Ett antal sådana ledningar passerar genom kommunen, mestadels i nord-sydlig riktning. En ledningsträckning finns dock i princip enbart inom kommunen. Ledningen gör en vändning en liten bit in i Norbergs kommun för att sedan komma tillbaka in i Avesta kommun. Dessutom finns nätstationer som hör till stamnätet på ett par platser i kommunen.

Utmed de kraftledningar, och runt de stationer, som utgör dessa riksintresseområden finns så kallade påverkansområden, normalt runt 150 meter breda vid kraftledningar. Inom dessa områden ska alla ärenden där 3 och 4 kap. miljöbalken ska tillämpas, till exempel detaljplaner, remitteras till Svenska kraftnät för bedömning.

Flera av de aktuella ledningarna genomgår nu förnyelse, ofta kombinerat med kapacitetsförstärkningar. I karta på sidan 69 visas pågående projekt för detta.

Ställningstagande

Utpekade riksintresseområden ska hållas fredade från exploateringar och andra åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Detta innebär att även åtgärder som kan försvåra exempelvis löpande drift och underhåll av de befintliga anläggningarna omfattas.

Inom de påverkansområden som finns vid utpekade riksintressen ska alltid Svenska kraftnät höras innan beslut kan tas kring detaljplaner och andra åtgärder som anges i beskrivning av utpekandet.

Byggande intill kraftledningar och nätstationer finns reglerat i Elsäkerhetsföreskrifter. Lämpligheten av byggande i närhet av kraftledningar ska även vägas mot försiktighetsprinciper, till exempel vad gäller hälsoeffekter av elektromagnetiska fält där rekommendationer från bland annat Strålsäkerhetsmyndigheten är vägledande.

Riksintressen Totalförsvarets militära del

Beskrivning

I kommunens östra del finns ett större område som är av riksintresse för totalförsvarets militära del. Området klassas som ett så kallat *Påverkansområde övrigt* av den utpekande myndigheten, Försvarsmakten.

För att säkerställa att ingen skada sker på riksintressen eller områden av betydelse som omfattas av sekretess och därmed inte alls kan redovisas öppet på karta, är hela landets yta samrådsområde för till exempel alla ärenden och projekt som rör objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att till exempel alla ärenden för detta måste skickas på remiss till Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.

Ställningstagande

I det aktuella områden finns inga motsättningar med kommunala utvecklingsplaner.

De natur- och kulturmiljövärden som finns i området ska värnas så långt möjlig.

Föreskrifter till skydd för det naturreservat som finns i området ska följas.

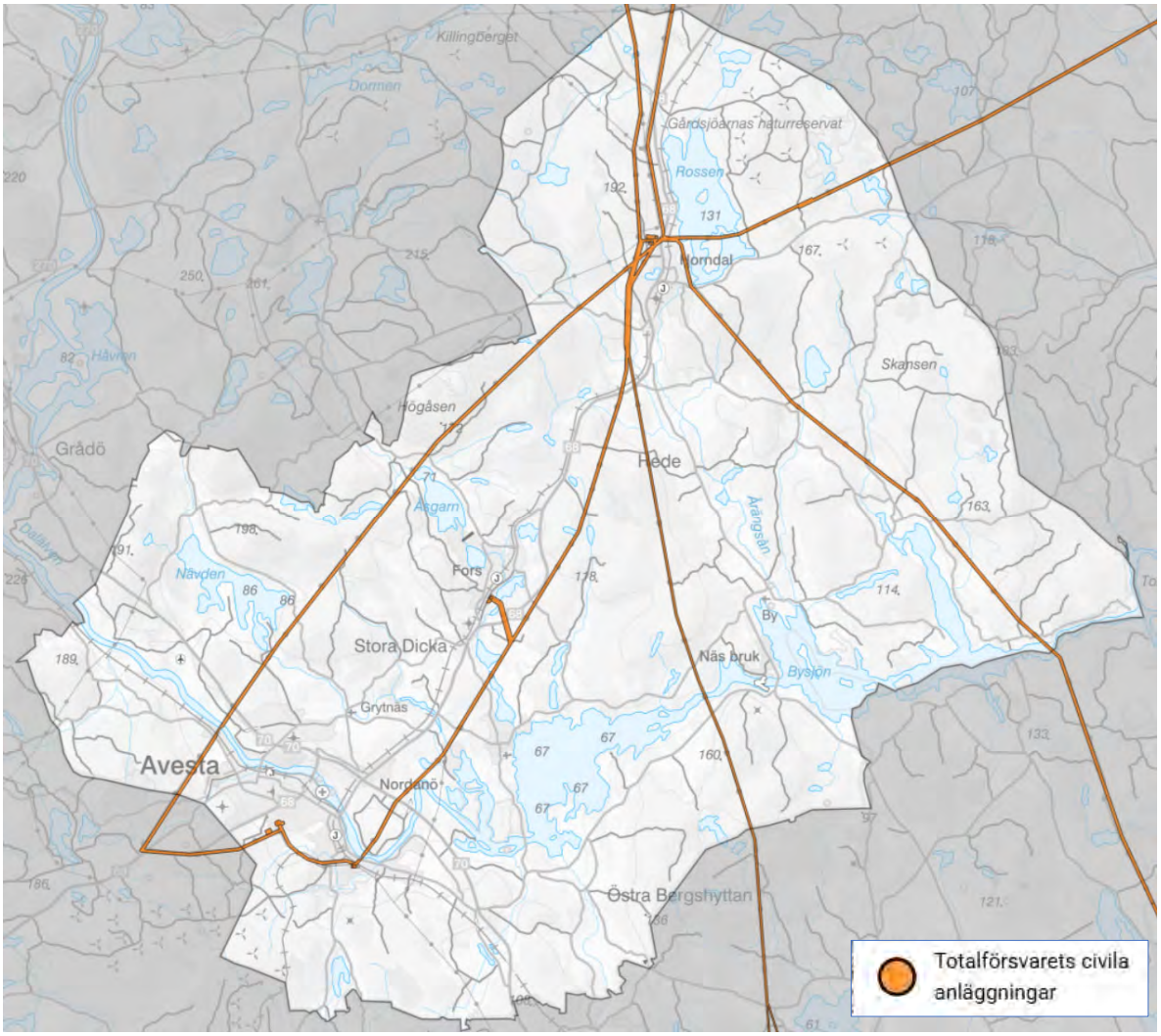
Riksintresse Värdefulla ämnen och material

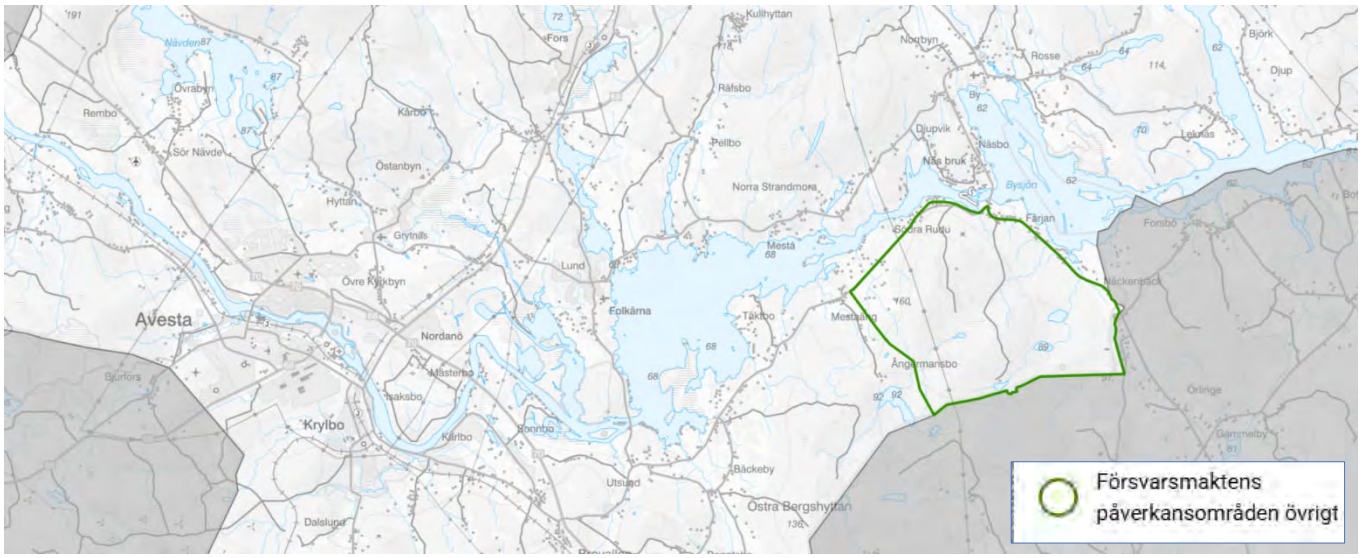
Beskrivning

Utpekat riksintresse för värdefulla ämnen eller material, Garpenbergsgruvorna, berör två mindre markområden i den västra delen av Avesta kommun.

Ställningstagande

I aktuella områden finns inga motsättningar med kommunala utvecklingsplaner och lämplighet av eventuella prospekteringar med mera i riksintressets syfte får prövas i normal miljöprövning.

Killingberget
Dammen
Gårdsjöarnas naturreservat
Rossen
Norndal
Skansen
Högåsen
Grådö
Håvan
Hede
Åsgarn
Fors
Nävden
Stora Dicka
Näs bruk
Byn
Byssjön
Grytnäs
Avesta
Nordanö
Östra Bergshyttan
Totalförsvarets civila anläggningar

Kullhyttan
Fors
Nordbyn
Rosse
Björk
Djup
Övrabyn
Rembo
Sör Nävde
Kärrbo
Rälsbo
Djupvik
Näsbo
Lövtäs
Östanbyn
Pellbo
Näs bruk
Byssjön
Hyttan
Norra Strandmora
Färjan
Grytnäs
Mesta
Lund
Övre Kyrkbyn
Avesta
Folkärna
Täktbo
Nordanö
Ängsmansbo
Björfors
Masterbo
Saksbo
Krylbo
Kärrbo
Rönnbo
Räckeby
Utsund
Östra Bergshyttan
Dalslund
Försvarsmaktens påverkansområden övrigt

Högåsen
Grådö
Hede
Åsgarn
Fors
Nävden
Stora Dicka
Näs bruk
Byssjön
Grytnäs
Avesta
Nordanö
Värdefulla ämnen och mineraler

LIS-OMRÅDEN

Beskrivning

Enligt strandskyddsbestämmelserna i miljöbalken har kommunen möjlighet att peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära områden i översiktsplanen. Ett utpekande innebär att det finns ytterligare särskilt skäl för att ge dispens från strandskyddet, eller att upphäva strandskyddet vid detaljplaneläggning, i dessa områden. Detta under förutsättning att åtgärd bidrar till landsbygdens utveckling och att lagens kriterier följs. Upphävande eller dispens behöver dock prövas och beslutas i varje enskilt fall och passagemöjlighet ska alltid finnas utmed strandlinje.

Syftet med att peka ut LIS-områden är att bidra till såväl Avesta kommuns utveckling som regional utveckling, samt stärka kommunens attraktionskraft, genom att utveckla landsbygden.

Detta åstadkoms genom att i ett antal utpekade områden i attraktiva, strandnära lägen, som inte har starka natur- eller kulturmiljövärden och där det finns god tillgång på sjöar och vattendrag för det rörliga friluftslivet, möjliggöra utförande av byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd i strandnära lägen som främjar något av följande huvudsyften:

- Ge kommuninnevånarna så attraktiva bostadsförutsättningar att de väljer att stanna kvar i kommunen
- Attrahera till inflyttning i kommunen, exempelvis för att tillgodose kommunens och företagens behov av kvalificerad arbetskraft
- Ge kommuninnevånare och andra möjlighet att bygga fritidshus i attraktiva lägen i kommunen
- Möjliggöra etablering/utveckling av företag som är beroende av vattennära lägen
- Möjliggöra övriga verksamheter, till exempel olika turistverksamheter, som lockar besökare och ger underlag för både själva verksamheten och övrig service

Målbild

Kommunen ska ha en god planberedskap och en bra markreserv med tillgång till mark för attraktiv bostadsbebyggelse och för utveckling av kommersiell service och företagsetableringar.

Nya bostadshus bör lokaliseras så att de bidrar till att förstärka underlaget för befintlig kommersiell och social service och så att befintliga allmänna investeringar kan utnyttjas.

Kommunen verkar aktivt för att bevara och utveckla Nedre Dalälvsområdets unika natur och kulturvärden för det rörliga friluftslivet.

Kommunen ska verka för att nya fritidshusområden och koloniområden utreds.

Kriterier för utpekande och kommunens tolkning av begreppet landsbygd i sammanhanget

Vid utpekandet av områdena har möjligheterna till anslutning till el, vägar och gemensamt vatten och avlopp liksom avstånd till skola, butik och kommunikationer varit viktiga aspekter. Områdena ska vara av sådan art och ha sådan begränsad omfattning att strandskyddets syften kan tillgodoses långsiktigt. Flera områden berör jordbruksmark som kan vara att anse som brukningsvärd, vilket får utredas, tillsammans med andra frågor som inte utreds på översiksplanenivå, i kommande prövningar. På samma sätt behöver till exempel frågan om möjliga krav på kommunalt ansvar för vattentjänster, främst spillvatten, beaktas.

Enligt bakgrundsarbetena till gällande strandskyddslagstiftning ska varje enskild kommun tolka vad som kan anses utgöra landsbygd i samband med utpekandet av LIS-områden. Avesta kommun gör bedömningen att hela det geografiska området av Avesta kommun är att anse som landsbygd i just frågan om utpekande av LIS-områden.

Utifrån detta pekas dessa 24 LIS-områden ut, se även karta. Områdena syftar till att möjliggöra byggande av i första hand bostadsbebyggelse, men även anläggningar för friluftslivets behov eller för turism och konferens-/kursverksamhet.

Horndal
1. Sandviken
2. Södra Rossen
3. Södra Horndal
4. Morshyttesjön

Fors
5. Stensänget (Dalagård)
6. Västansjö
7. Stora Halsjön

Folkärna
8. Prästboberget

By
9. Kyrkbyn
10. Vadsbro
11. Fullsta
12. Leknäs

Näs Bruk
13. Sluttning mot Rudusjön
14. Falkudden (campingen)

Tyttbo
15. Hovnäs-Gålsbo
16. Tyttbo

Avesta
17. Smedsbo-Germundsbo
18. Bengtsbo
19. Älvbro
20. Nordanö-Ovanåker
21. Brogård-Isaksbo
22. Krylbo, Vintervägen
23. Krylbo, Sågplan
24. Tjärna-Sonnboåsen

Hofors kommun
LIS-områden
DALARNAS LÄN
Sandvikens kommun
GÄVLEBORGS LÄN
Hedemora kommun
Heby kommun
VÄSTMANLANDS LÄN
Sala kommun
Norbergs kommun
Avesta kommun
Avesta
Nordanö
Fors
Dicka
Näs bruk
Horndal
Hede
Brovallen
Bergshyttan
Bäsinge
Sävsbo
Bovalla
Konnsjön
Rossen
Prästbacken
Villahed
Rosslandet
Fornby
Skansen
Morshyttan
Rossberga
Vatebo
Bodarne
Grossbo
Buska
Högåsen
Nickarvet
Bondarvet
Västansjö
Västanberg
Åsgarn
Kolarbo
Lycka
Västanhede
Ärsån
Bengtsbo
Storbyn
Kullhyttan
Norrbyn
Rosse
Djup
Björk
Tyttbo
Hovnäs
Gäsbo
Fullsta
By
Djupvik
Näsbo
Leknäs
Bysjön
Färjan
Räfsbo
Pellbo
Norra Strandmora
Mesta
S Rudu
S Strandmora
Mestaäng
Ängermansbo
Näckenbäck
Lund
Folkärna
Täktbo
Bäsingen
Stusshyttan
Björsjö
Nor Nävde
Gisselbo
Knutsbo
Nävden
Stensbo
Övrabyn
Rembo
Kårbo
Klintbo
Sör Nävde
Östanbyn
Nyhyttan
Hyttan
Grytnäs
Gammelgård
Kyrkbyn
Jularbo
Isaksbo
Karlbo
Sonnbo
Krylbo
Utsund
Bäckeby
Korskrogen
Dalslund
Alsbo
Bengtsbo
Betvallen
Svensbo
Vänsjö
St. Grubbo
Näset
Klockarbo
Prästbacken
Ljusfallet
0 1 2 3 4 5 km

HORNDAL

Beskrivning

Horndal, med drygt 1 100 invånare, ligger ca 2 mil nordost om Avesta utmed väg 68. Från samhällets norra del är det ca 8 km till kommunens norra gräns.

I Horndal finns ett ganska brett serviceutbud med bl.a. skola med årskurs f-9, förskola, livsmedelsaffär och olika butiker. Viss offentlig service finns, och flera företag. Samhället trafikeras av bussar mot Avesta via Fors samt via By och Näs. Här finns även ett tågstopp på järnvägsstråket Gävle-Örebro.

1. Sandviken

Beskrivning

Friluftsområde i norra delen av Horndal med Sandvikabadet, Sandvikabadets camping samt bollplan, Rossliden. Större delen av marken, inklusive bollplaner, är gräsbevuxen. En större parkering är grusbelagd. I utkanterna av området finns skogspartier, med dominans av lövträd. Kring bollplanen och på badplatsen finns enstaka träd och dungar.

Sandviken är av värde för lokalt friluftsliv och rekreation samt även en målpunkt för turister. Inom området finns kiosk, toaletter, omklädningsrum och andra mindre byggnader med anknytning till friluftslivet.

Området berörs av strandskydd för sjön Rossen. Inga utpekat värdefulla natur- och kulturmiljöer finns inom eller nära området. Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

En befintlig grusväg leder in i området. Anslutning till elnätet bedöms kunna ske.

Målbild

Område för turism och friluftsliv. Utveckling av bad och campingplats. Fritidsboende i campingstugor eller dylikt.

Ställningstagande

Utbyggnad av fritidsboende i campingstugor eller utökning av campingplatser bör prövas genom detaljplaneläggning. Förändringar av badplats eller mindre ändringar vad gäller servicebyggnader kan prövas med strandskyddsdispens och bygglov.

Vid utbyggnad ska stor hänsyn tas till allmänhetens tillgång till strandområdet.

Miljökvalitetsnormerna för vatten behöver beaktas i fortsatt planering.

2. Södra Rossen

Beskrivning

Området utgörs av en barrskogklädd sluttning ner mot sjön Rossen, ca 1 km öster om Horndal, och ligger direkt söder om väg 721, som avskiljer området från stranden. På ömse sidor av vägen finns bostadsbebyggelse. Lövträd, mest björk, förekommer dels i brynzoner och dels i anslutning till bebyggelse. I områdets västra del finns ett mindre parti av odlingsmark.

Området berörs av strandskydd för Rossen. Inga utpekade natur- och kulturmiljöer finns inom eller nära området. Passagemöjlighet finns längs en del av stranden (som ligger utanför området), men är på vissa ställen hindrad av befintlig bebyggelse.

Cirka 100 meter väster om området går en större kraftledning. Anslutning av ny bebyggelse till elnätet bedöms kunna ske.

Målbild

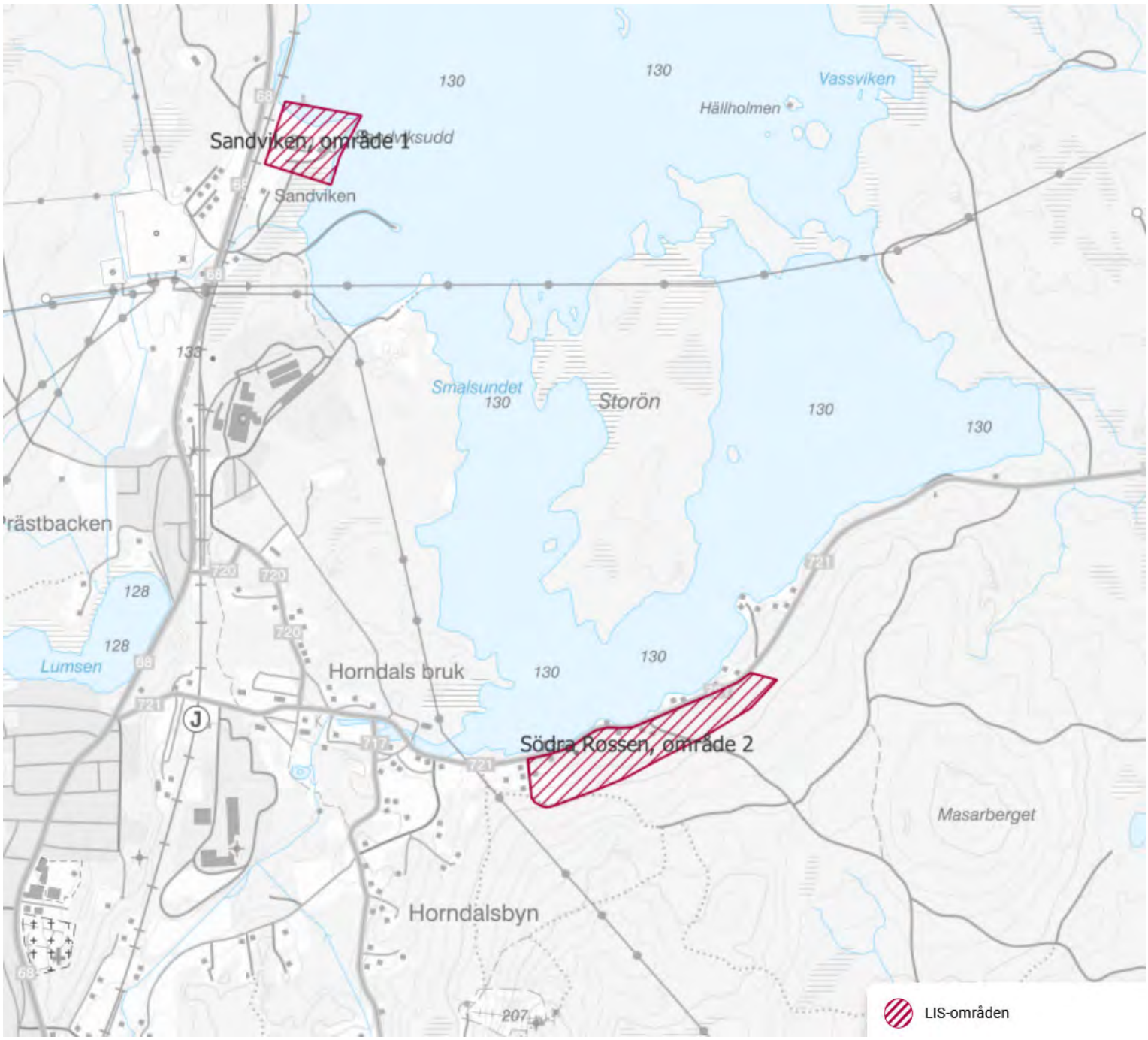
Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning. Enstaka bostadshus i anslutning till bebyggelse kan prövas genom strandskyddsdispens och bygglov.

Tillkommande bebyggelse ska placeras söder om väg 721 och lämplig väganslutning ska utredas.

Miljökvalitetsnormerna för vatten behöver beaktas i fortsatt planering.

Sandviken, område 1
Sandviken
Hällholmen
Vassviken
Smalsundet
Storön
Lumsen
Horndals bruk
Södra Rossen, område 2
Masarberget
Horndalsbyn
130
133
128
207
LIS-områden

3. Södra Horndal

Beskrivning

Området utgörs huvudsakligen av jordbruksmark (åker och vallodling) med några bebyggda tomter. Årängesån går längs områdets östra kant. Den kantas av lövvegetation. Området berörs av erosionsbenägen jordart.

Området gränsar till och berör delvis i söder en kulturmiljö av riksintresse, Ingeborgbo. Området gränsar i norr och sydost till fasta fornlämningar och ligger inom ett odlingslandskap som Länsstyrelsen pekat ut som bevarandevärt.

Området berörs av strandskydd för Årängsån Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

Väg 68 och järnvägen Godsstråket genom Bergslagen går väster om området. Båda är rekommenderad färdväg för farligt gods och järnvägen är dessutom av riksintresse.

Inom området finns en befintlig grusväg med anslutning på väg 68. Anslutning till elnätet bedöms kunna ske.

Målbild

Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör föregås av detaljplaneläggning.

Vid utbyggnad av området ska särskilt hänsyn tas till kulturmiljövärdena i bymiljön för Ingeborgbo och hytt- och hammarlämningar i området. Samråd ska ske med Länsstyrelsen om ev. prövning enligt 2 kap. kulturmiljölagen.

Särskild hänsyn ska även tas till översvämningsrisk utmed Årängsån, miljökvalitetsnormer för vatten samt till väg 68 och järnvägen med trafikbuller och risker med transporter av farligt gods.

Även grundvattnets kvalitet behöver beaktas, inte minst utifrån dricksvattenperspektiv.

4. Morshyttesjön

Beskrivning

Skogsområde vid Morshyttesjön, ca 5 km söder om Horndal, och områdets södra del utgörs huvudsakligen av barrskog, med några bostadshus. Norra delen utgörs huvudsakligen av tomtmark med bostadshus. Barrskogen går ner till stranden i södra delen, medan stranden i norra delen är sank. Inslag av lövträd och lövsly förekommer, särskilt i brynzoner, på tomtmarken och i kanten mellan våtmark och fastmark.

Området berörs av strandskydd för Morshyttesjön. Inga utpekade natur- och kulturmiljöer finns inom eller nära området. Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

En befintlig grusväg går genom området och ansluter till väg 68 i Morshyttan. Anslutning av ny bebyggelse till elnätet bedöms kunna ske.

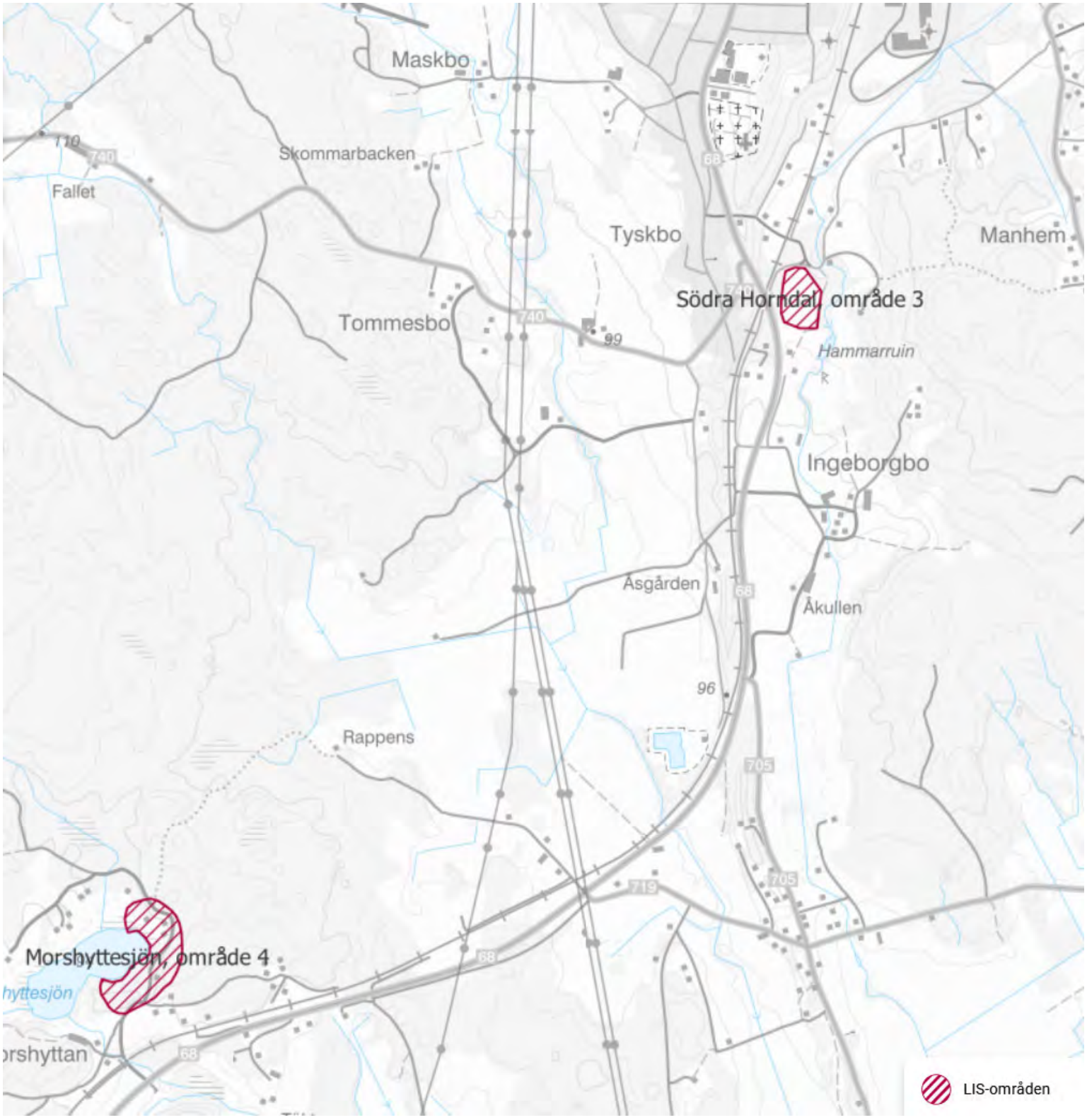
Målbild

Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning. Enstaka bostadshus i anslutning till bebyggelse kan prövas genom strandskyddsdispens och bygglov.

Miljökvalitetsnormerna för vatten behöver beaktas i fortsatt planering.

Maskbo
Skommarbacken
Falfet
Tyskbo
Manhem
Södra Horndal, område 3
Tommesbo
Hammarruin
Ingeborgbo
Åsgården
Åkullen
Rappens
Morshyttesjön, område 4
LIS-områden

FORS

Beskrivning

Fors samhälle ligger ca 1 mil nordost om Avesta utmed väg 68. I samhället bor drygt 800 personer och den absolut största arbetsplatsen är Stora Enso Fors AB.

I Fors finns idag ett serviceutbud bestående av bland annat skola med årskurs f-6, förskola, bibliotek, livsmedelsaffär samt busslinje med trafik mot Avesta eller Horndal och ett tågstopp utmed järnvägen Gävle – Örebro.

5. Stensänget

Beskrivning

Gård omgiven av öppen mark vid Dammsjön, Västanberg, ca 6 km nordväst om Fors.

Öppen gräsmark kring bebyggelsen, i övrigt granskog med inslag av lövträd, särskilt i brynen. Stranden kantas av lövvegetation.

Bebyggelsen inom området utgörs av en gård för kurs- och konferensverksamhet med mera.

Området berörs av strandskydd för Dammsjön. Inga utpekat värdefulla natur- och kulturmiljöer finns inom eller nära området. Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

En befintlig grusväg leder in i området. Anslutning av ny bebyggelse till elnätet bedöms kunna ske.

Målbild

Utvecklingsmöjligheter för turism och konferens.

Ställningstagande

Utbyggnad av enstaka komplettering i anslutning till befintliga byggnader bör kunna prövas med strandskyddsdispens och bygglov.

Om nordöstra delen av skogsområdet ska tas i anspråk för bebyggelse bör detta föregås av detaljplaneläggning.

6. Västansjö

Beskrivning

Obebyggt område direkt öster om byn Västansjö vid sjön Åsgarn, ca 5 km nordväst om Fors, som huvudsakligen utgörs av jordbruksmark (åker och vallodling). Genom området går en väg, glest kantad med lövträd.

Områdets norra del är en utpekad kulturmiljö, Västansjö. Hela området ligger inom ett objekt i Länsstyrelsens naturvårdsprogram (Åsgarn- Sävviken, klass 3).

Området angränsar i väster till en möjlig fornlämning (bytomt/ gårdstomt, bebyggd).

Området berörs av strandskydd för sjön Åsgarn. Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

En befintlig grusväg går genom området och ansluter till byvägen i Västansjö. Anslutning av ny bebyggelse till elnätet bedöms kunna ske.

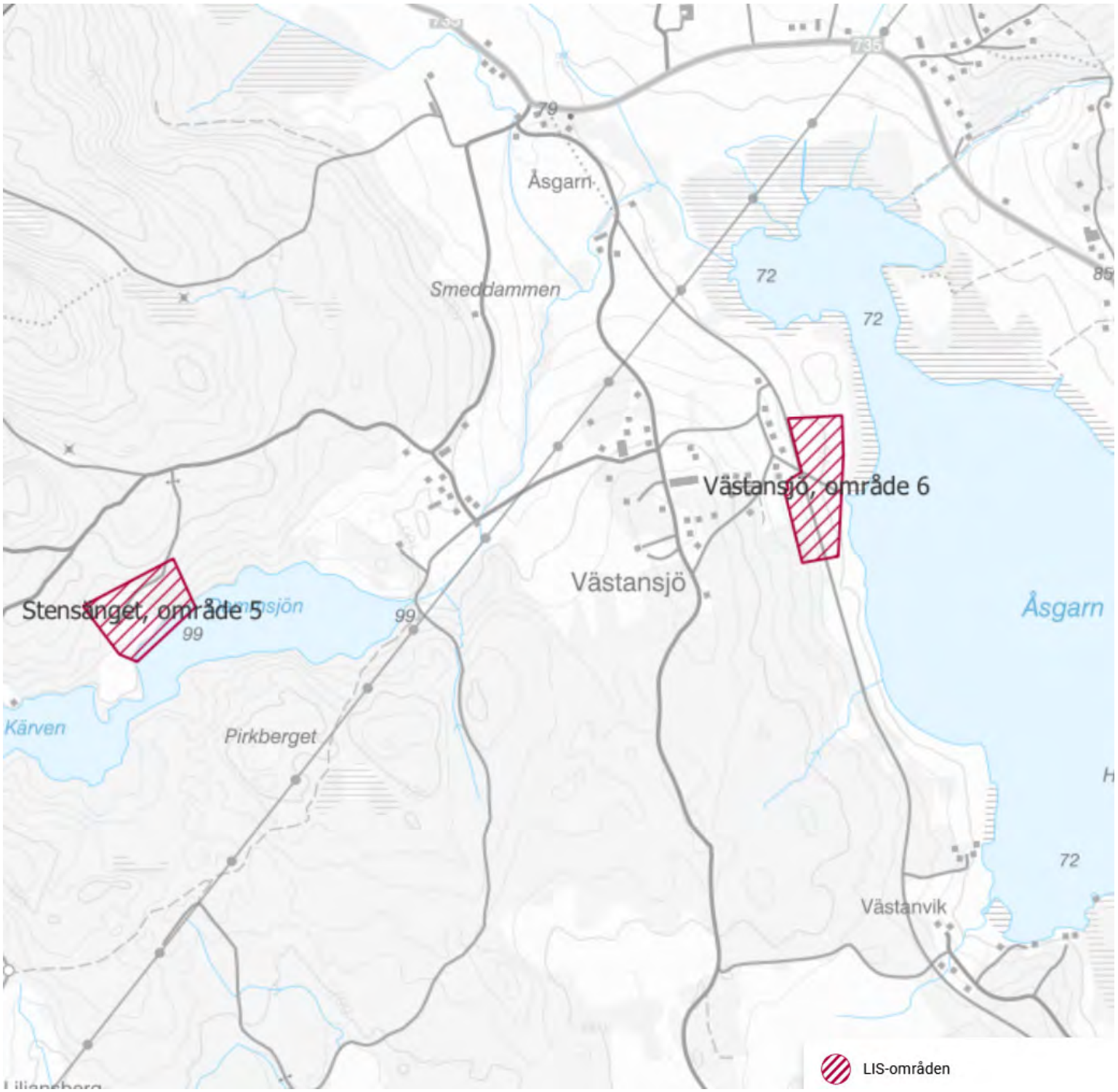
Målbild

Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning. Enstaka bostadshus i direkt anslutning till befintlig bebyggelse kan prövas genom strandskyddsdispens och bygglov.

Vid utbyggnad av området ska särskilt hänsyn tas till kulturmiljövärdena i Västansjö by, miljökvalitetsnormerna för vatten samt erosionsrisk.

735
79
Åsgarn
Smeddammen
72
72
86
Västansjö, område 6
Västansjö
Stensänget, område 5
99
99
Åsgarn
Kärven
Pirkberget
72
Västanvik
LIS-områden

7. Stora Halsjön

Beskrivning

Badplats med omgivande öppen mark vid Stora Halsjön, drygt 2 km norr om Fors samhälle, där det finns badhytter och bryggor.

Området utgörs huvudsakligen av klippta gräsytor. Sydvästra delen utgörs av jordbruksmark (gräsbevuxen, vallodling). Längs sjön finns en gles bård av lövträd.

Området berörs av strandskydd för sjön Stora Halsjön. Inga utpekat värdefulla natur- och kulturmiljöer finns inom eller nära området. Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

En befintlig grusväg leder in i området. Anslutning till elnätet bedöms kunna ske.

Målbild

Område för turism och friluftsliv med möjlighet till utveckling av bad.

Ställningstagande

Förändringar i området prövas genom strandskyddsdispens och eventuellt bygglov.

Miljökvalitetsnormerna för vatten behöver beaktas vid förändringar.

FOLKÄRNA

Beskrivning

Folkärnabygden, vid Bäsingens västra strand, är en gammal centralbygd. Även bergsmansbygden på södra sidan av Bäsingen tillhör Folkärna socken. Sjön Bäsingen är en del av Dalälven. Vid Folkärna kyrka, på västra sidan av Bäsingen ligger Lund och på sydöstra sidan ligger byn Bäsinge. Avståndet från Bäsinge till Avesta centralort är ca 14 km.

Närmsta service i form av butiker med mera finns i Karlbo, cirka 9 km från Bäsinge. Där finns även skola för årskurs f-6.

Bäsinge har bussförbindelser med Avesta och Krylbo.

8. Prästboberget

Beskrivning

Området utgörs av en barrskogsklädd bergknalle på södra sidan av Bäsingen, cirka 9 km från Karlbo. Dess västra del, mot vattnet, domineras av tall. Östra delen, som gränsar till jordbruksmark, domineras av gran. Längs vattnet finns inslag av lövträd.

Området är obebyggt. Helt nära ligger en tidigare badplats, som dock inte underhållits på lång tid.

Området ligger inom en kulturmiljö av riksintresse, Bäsinge-Bergshyttan. Västra delen, mot vattnet, tas upp i Länsstyrelsens naturvårdsprogram (Nedre Dalälven, klass 2). Inga kända fornlämningar.

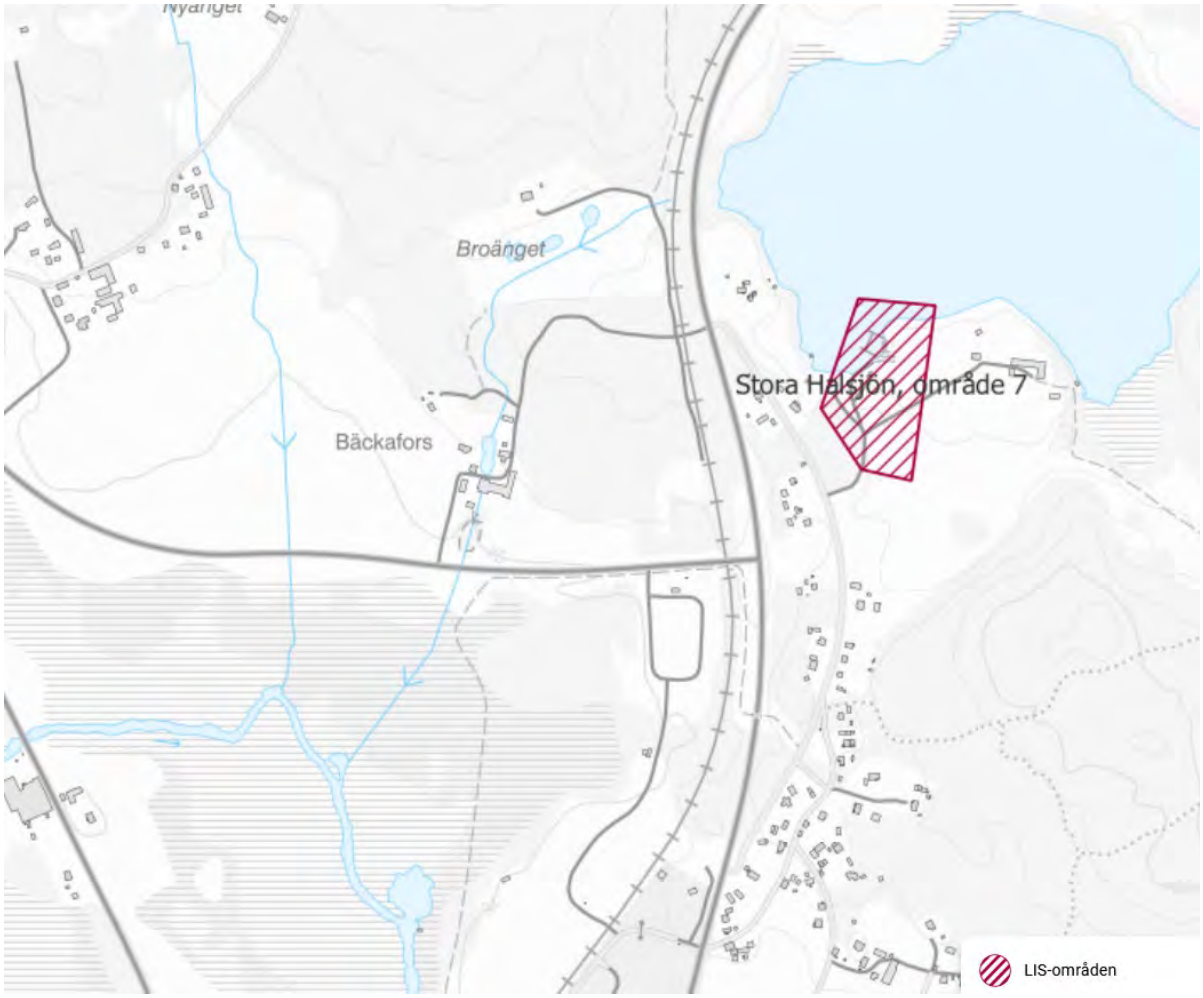
Målbild

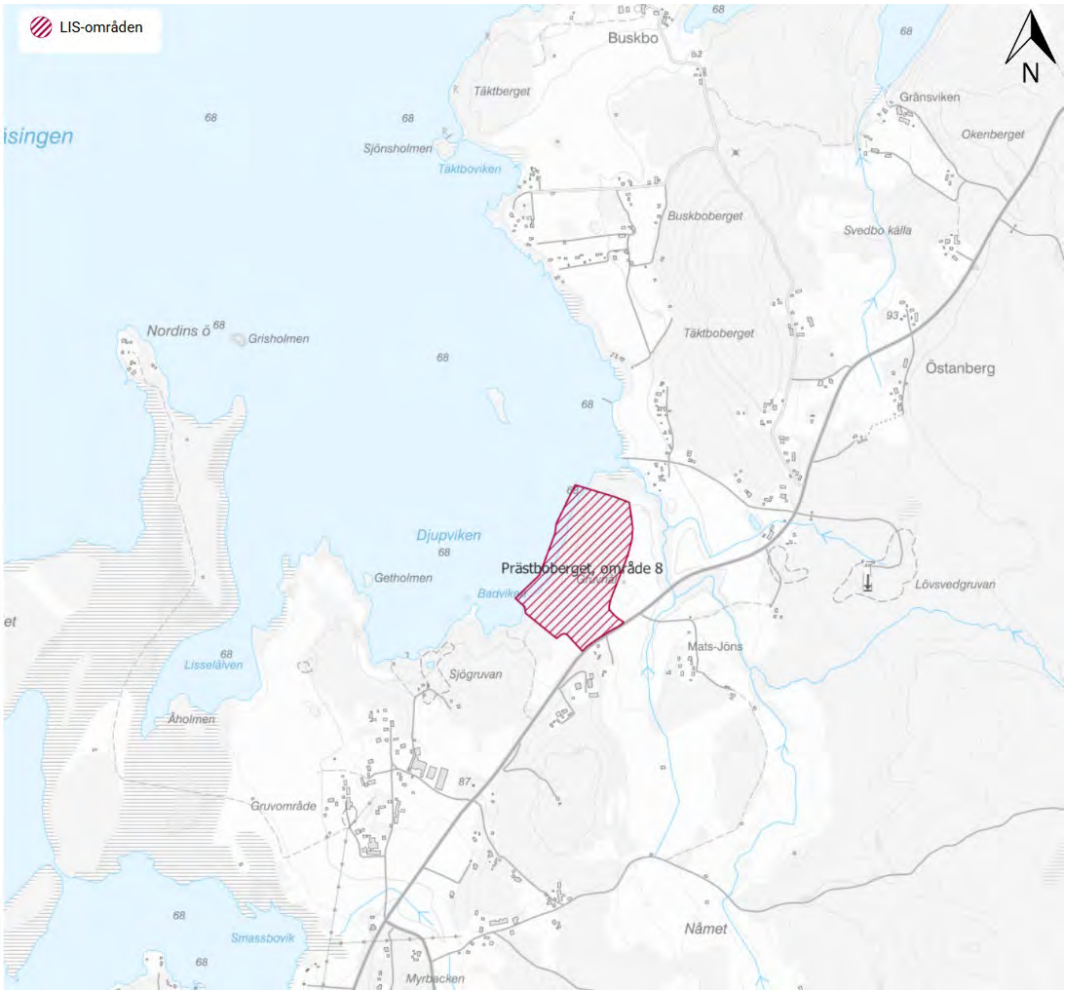
Område för ny bostadsbebyggelse, turiststugor med mera i attraktivt läge.

Ställningstagande

Utbyggnad av olika former av bebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning.

Vid utbyggnad av området ska särskilt hänsyn tas till kulturmiljövärdena i Bäsinge-Bergshyttan samt miljökvalitetsnormerna för vatten.

Broänget
Stora Halsjön, område 7
Bäckafors
LIS-områden

LIS-områden
N
Buskbo
Täktberget
Gränsviken
Okenberget
Sjönsholmen
Täktboviken
Buskboberget
Svedbo källa
Nordins ö
Grisholmen
Täktboberget
Östanberg
Djupviken
Prästboberget, område 8
Getholmen
Lövsvedgruvan
Mats-Jöns
Lisselälven
Sjögruvan
Åholmen
Gruvområde
Smassbovik
Nåmet
Myrbacken

BY

Beskrivning

By samhälle ligger i norra änden av Bysjön, som är en del av Dalälven. I By kyrkby möts vägarna 705 och 710. Avståndet till Horndal är drygt 1 mil och till Avesta tätort drygt 2 mil.

I By finns skola med årskurs f-6 och förskola. Livsmedelsbutik och drivmedelsförsäljning finns i Bredgrind, strax sydväst om By kyrkby. By trafikeras av busslinje mellan Horndal och Avesta.

9. Kyrkbyn

Beskrivning

Området utgörs av jordbruksmark (delvis hägnad gräsmark, delvis vallodling) samt bebyggda tomter, mellan Norrbyn och Kyrkbyn.

Hela området ligger inom riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1- 2 §§, Dalälven från Avesta till Skutskär, samt inom en kulturmiljö av riksintresse, By-bygden. I kulturmiljöregistret redovisas tre s.k. möjlig fornlämning (två by-/gårdstomter resp. en hällristning) och en s.k. övrig kulturhistorisk lämning inom området.

Områdets södra del ligger nära en naturmiljö av riksintresse, Bysjön-Tyttboforsen, och ett riksintresse för friluftslivet, Nedre Dalälven.

Området berörs av strandskydd för ett namnlöst vattendrag, som går ca 40-90 m från västra områdesgränsen. Ingen mark eller vegetation inom området har strandkaraktär. Passagemöjlighet finns längs nästan hela stranden, men är på enstaka ställen hindrad p.g.a. befintlig bebyggelse.

Området är väl försörjt med vägar. Ny bebyggelse bedöms kunna anslutas till elnätet.

Målbild

Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Ställningstagande

Enstaka bostadshus i anslutning till bebyggelse kan prövas genom strandskyddsdispens och bygglov.

Områdets kulturmiljövärden behöver särskilt beaktas och behovet av arkeologisk utredning prövas.

Miljökvalitetsnormer för vatten, inkluderat grundvattenkvalitet, behöver beaktas i fortsatt planering, inte minst utifrån dricksvattenperspektiv.

10. Vadsbro

Beskrivning

Området utgörs av jordbruksmark (vallodling och åker) samt bebyggelse vid Årängsån i Vadsbro, öster om By kyrkby.

Hela området ligger inom riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1- 2 §§, Dalälven från Avesta till Skutskär, samt inom en kulturmiljö av riksintresse, By-bygden. Inom området finns en fornlämning (hytt- och hammarområde). Ytterligare en fornlämning tangeras (hällristning).

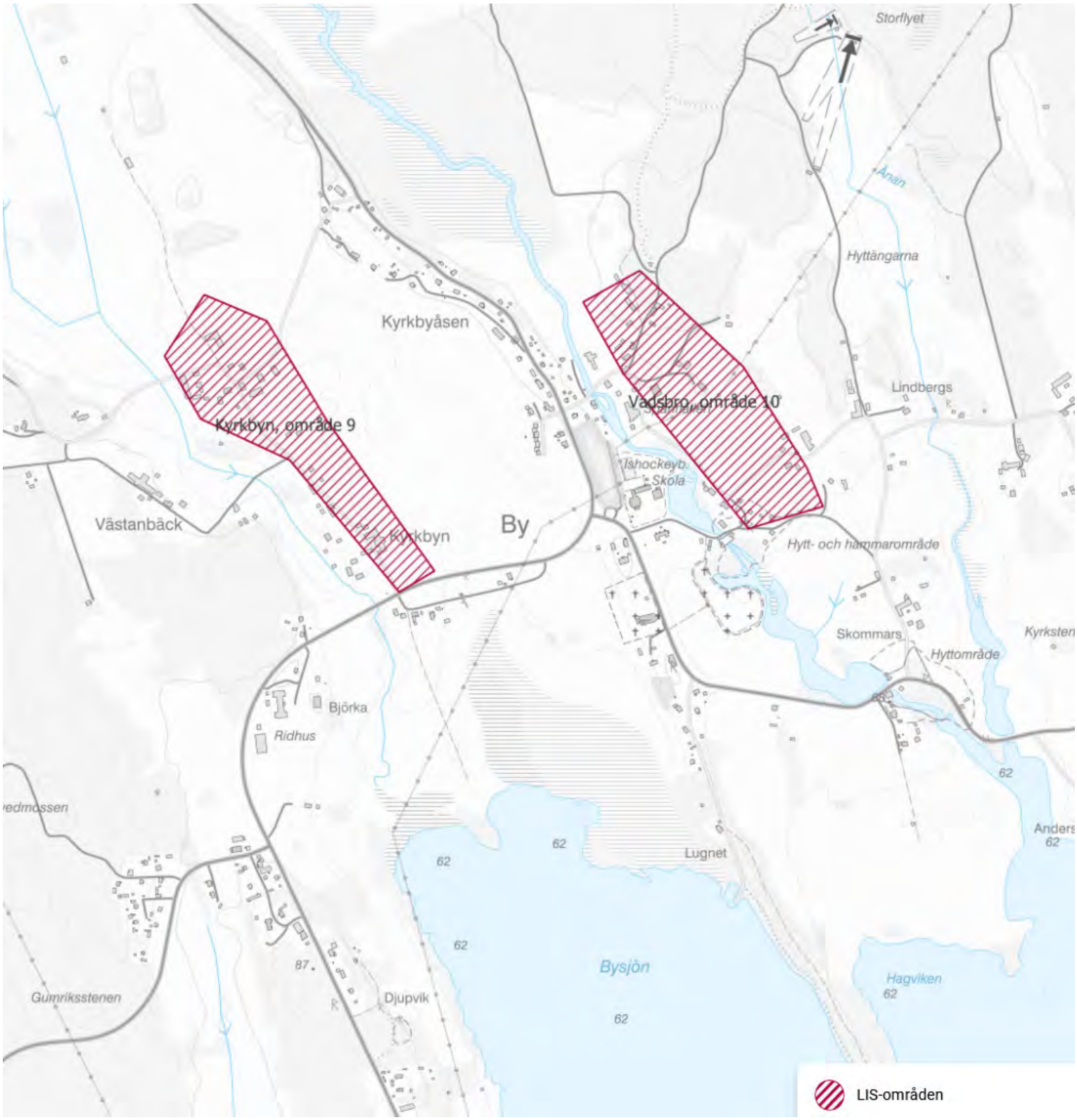
Områdets västra och södra delar ligger nära en naturmiljö av riksintresse, Bysjön-Tyttboforsen. Södra delen ligger även nära ett riksintresse för friluftslivet, Nedre Dalälven.

Området berörs av strandskydd för Årängsån, som ligger ca 15-90 m väster om området och kantas av strandskog. Ingen mark eller vegetation inom området har strandkaraktär. Passagemöjlighet finns längs stranden i delar av området, men är bitvis hindrad på grund av. befintlig bebyggelse.

Området är väl försörjt med vägar. Ny bebyggelse bedöms kunna anslutas till elnätet.

Målbild

Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Storflyet
Ånan
Hyttängarna
Kyrkbyåsen
Kyrkbyn, område 9
Vadsbro, område 10
Lindbergs
Ishockeyb.
Skola
Västanbäck
Kyrkbyn
By
Hytt- och hammarområde
Skommars
Hyttområde
Kyrksten
Björka
Ridhus
62
Lugnet
Bysjön
Hagviken
Djupvik
Gumriksstenen
LIS-områden

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning. Enstaka bostadshus i direkt anslutning till befintlig bebyggelse kan prövas genom strandskyddsdispens och bygglov.

Områdets kulturmiljövärden behöver särskilt beaktas, liksom översvämnings- och erosionsrisk samt miljökvalitetsnormer för vatten. Detta inkluderat grundvattenkvalitet, inte minst utifrån dricksvattenperspektiv.

Samråd ska ske med Länsstyrelsen om ev. prövning enligt 2 kapitlet kulturmiljölagen.

11. Fullsta

Beskrivning

Området utgörs huvudsakligen av jordbruksmark (gräsmark, delvis hägnad) med by-bebyggelse, cirka 3 km sydost om By kyrkby. I områdets norra del finns en barrskogsdunge. Strandområdet är glest bevuxet med träd. Bebyggelse finns i form av två större gårdar i områdets västra del samt ett bostadshus och några mindre byggnader vid stranden.

Hela området ligger inom riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1- 2 §§, Dalälven från Avesta till Skutskär samt även inom en naturmiljö av riksintresse (Bysjön- Tyttboforsen) respektive för friluftsliv (Nedre Dalälven) enligt miljöbalken 3 kap 6 §.

Området ligger även inom en värdefull kulturmiljö (Fullsta). Inom området finns en möjlig fornlämning (by- tomt/gårdstomt).

Området berörs av strandskydd för Bysjön, som är en del av Dalälven. Passagemöjlighet finns längs stranden, men är på enstaka ställen hindrad på grund av befintlig bebyggelse.

Genom området går en väg, som ansluter till väg 710. Ny bebyggelse bedöms kunna anslutas till elnätet.

Målbild

Möjlighet till utveckling av område för turism och friluftsliv.

Ställningstagande

Endast anordningar för friluftsliv och turism med till exempel enklare bebyggelse såsom campingstugor ska medges inom området. Förändringar prövas genom strandskyddsdispens och bygglov.

Naturinventering ska göras av de områden som avses förändras.

12. Leknäs

Beskrivning

Området ligger vid Dalälven ca 8 km sydost om By kyrkby och utgörs av bybebyggelse i Leknäs samt jordbruksmark (gräsmark, delvis hägnad) och några skogsdungar.

Hela området ligger inom riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1- 2 §§, Dalälven från Avesta till Skutskär samt även inom en naturmiljö av riksintresse (Bysjön- Tyttboforsen) respektive för friluftsliv (Nedre Dalälven) enligt miljöbalken 3 kap 6 §.

Området berörs av strandskydd för Dalälven. Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området. Området ligger även inom en värdefull kulturmiljö (Leknäs) med tillhörande odlingslandskap.

Väg 711 slutar i Leknäs, där en mindre väg leder in i området. Ny bebyggelse bedöms kunna anslutas till elnätet.

Målbild

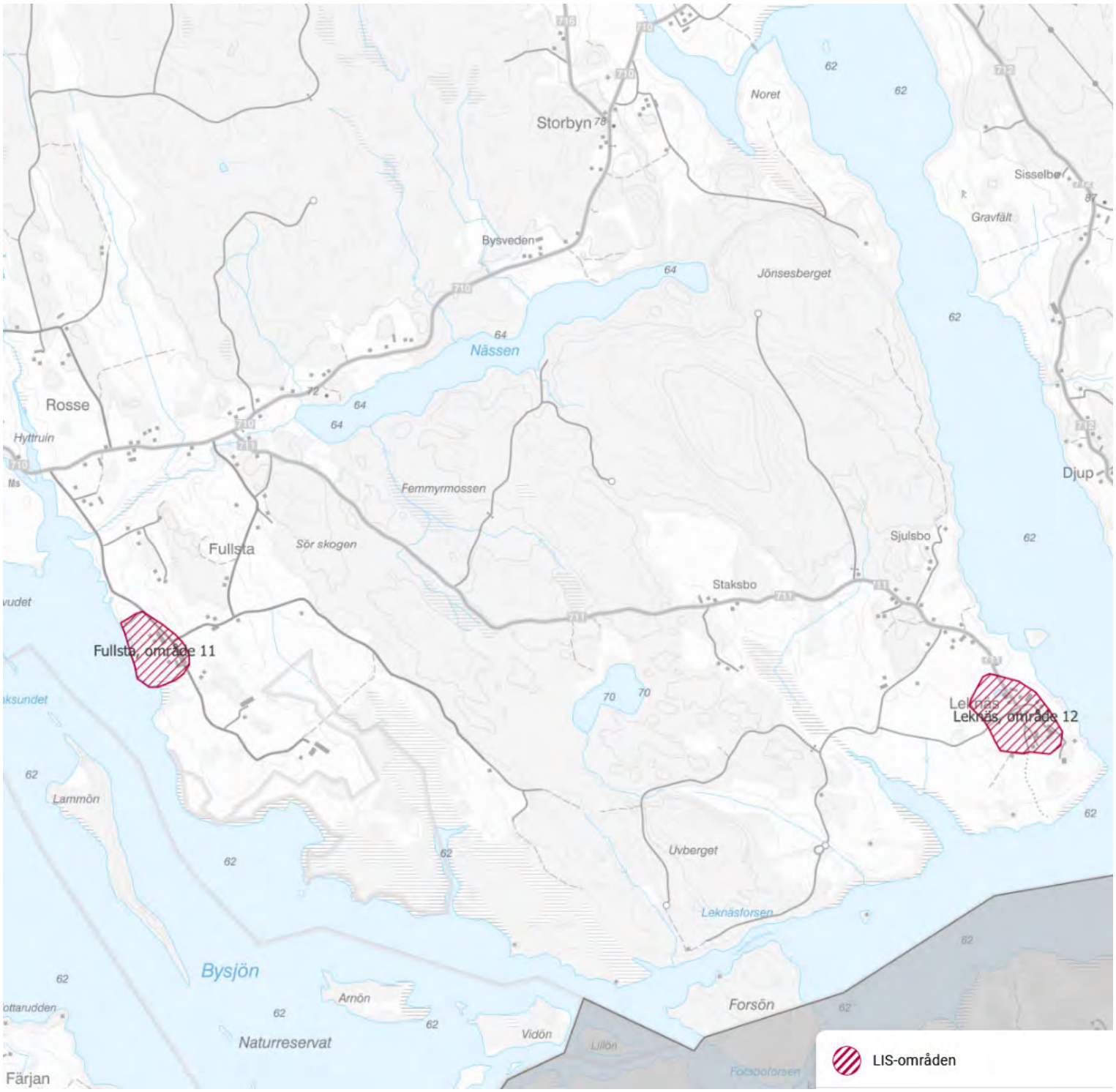
Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning. Enstaka bostadshus i direkt anslutning till befintlig bebyggelse kan prövas genom strandskyddsdispens och bygglov.

Naturinventering ska göras av de områden som avses förändras.

Områdets natur- och kulturmiljövärden behöver särskilt beaktas, liksom översvämnings- och erosionsrisker.

Storbyn
Noret
Sisselbo
Gravfält
Bysveden
Jönsesberget
Nässen
Rosse
Hyttruin
Djup
Femmyrmossen
Fullsta
Sör skogen
Sjulsbo
Staksbo
Fullsta, område 11
Leknäs
Leknäs, område 12
Lammön
Uvberget
Leknäsforsen
Bysjön
Arnön
Forsön
Naturreservat
Vidön
Lillön
Färjan
LIS-områden

NÄS BRUK

Beskrivning

Näs bruk ligger där Dalälven möter Bysjön, på älvens norra sida. Söder om älven ligger Färjan. Avståndet till Horndal är ca 1,5 mil, till Avesta tätort drygt 2 mil.

Service i form av skola och förskola finns i By kyrkby, ca 3 km norr om Näs bruk. Livsmedelsbutik och drivmedelsförsäljning finns i Bredgrind, strax sydväst om By kyrkby.

Busslinje mellan Horndal och Avesta går via Näs bruk, Korskrogen och Karlbo.

13. Sluttning mot Rudusjön

Beskrivning

Området ligger väster om Näs Bruk och utgörs huvudsakligen av jordbruksmark (gräsmark, delvis hägnad) och bybebyggelse. I nordväst vidtar barrskog, med lövträd i brynen. Strandområdet är glest bevuxet med lövträd.

Hela området ligger inom riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1- 2 §§, Dalälven från Avesta till Skutskär.

Området ligger även inom en värdefull kulturmiljö (Näs bruk) med tillhörande odlingslandskap. Inga kända fornlämningar.

Områdets nordvästra del tas upp i Länsstyrelsens naturvårdsprogram (Nedre Dalälven, klass 2).

Området berörs av strandskydd för Rudusjön (som är en del av Dalälven). Passagemöjlighet finns längs större delen av stranden, men är på enstaka ställen hindrad p.g.a. befintlig bebyggelse.

Genom området går Ruduvägen, som ansluter till väg 705 i Näs Bruk och till väg 707 i väster. Ny bebyggelse bedöms kunna anslutas till elnätet.

Målbild

Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning.

Områdets kulturmiljövärden behöver särskilt beaktas, liksom översvämningsrisker.

14. Falkudden (campingen)

Beskrivning

Området utgörs av Falkuddens camping och stugby med badplats och båtbrygga i Näs Bruk. Större delen av marken är gräsbevuxen, men några lövskogspartier finns. Även vid stranden växer lövträd.

Inom området finns campingstugor, kiosk och andra mindre byggnader med anknytning till camping och friluftsliv.

Falkudden är med campingplats, stugby samt badplats med bryggor en målpunkt för turister samt även av värde för lokalt friluftsliv och rekreation.

Hela området ligger inom riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1-2 §§, Dalälven från Avesta till Skutskär samt inom en naturmiljö av riksintresse, Bysjön- Tyttboforsen, som även är av riksintresse för friluftslivet under namnet Nedre Dalälven.

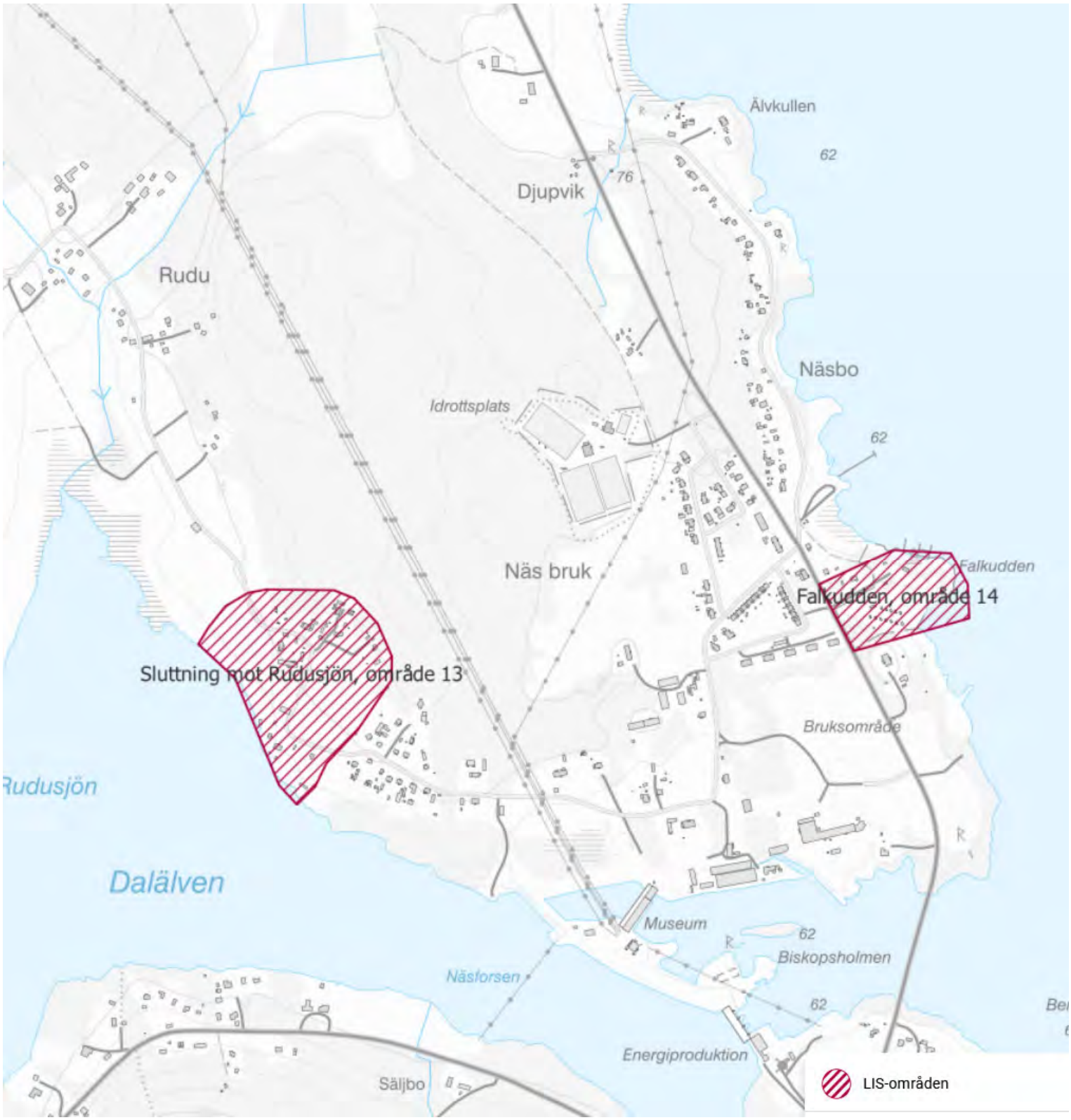
Södra delen av området ligger inom en värdefull kulturmiljö, Näs bruk med tillhörande odlingslandskap. Inga kända fornlämningar.

Området berörs av strandskydd för Bysjön (som är en del av Dalälven). Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

En befintlig anslutningsväg från väg 705 leder in i området. Anslutning till elnätet finns.

Målbild

Område för turism och friluftsliv. Utveckling av bad, campingplats, campingstugor med mera.

Älvkullen
62
Djupvik
76
Rudu
Näsbo
Idrottsplats
62
Falkudden
Falkudden, område 14
Näs bruk
Sluttning mot Rudusjön, område 13
Bruksområde
Rudusjön
Dalälven
Museum
62
Biskopsholmen
Näsforsen
62
Energiproduktion
Säljbo
LIS-områden

Ställningstagande

Endast anordningar för friluftsliv och turism. Inom översvämningskänsligt område får endast enklare bebyggelse såsom campingstugor uppföras. Förändringar prövas genom strandskyddsdispens och bygglov.

Naturinventering ska göras av områden som eventuellt avses förändras.

TYTTBO

Beskrivning

Längs norra sidan av Dalälven i kommunens östligaste del ligger ett pärlband av små byar, som binds samman av väg 712. Sträckan längst i öster, från Gålsbo till Tyttbo, är nästan obebyggd och utgör ett av kommunens mest värdefulla natur- och friluftslivsområden.

Service i form av skola, förskola, livsmedelsbutik och drivmedelsförsäljning finns som närmast i By, ca 1,5 mil från Gålsbo. Avståndet till Horndal är drygt 2 mil och till Avesta ca 3,5 mil.

15. Hovnäs-Gålsbo

Beskrivning

Området utgörs av bebyggelse i byarna Hovnäs, Born och Gålsbo, som omges av en mosaik av jordbruks- och skogsmark. Det ligger huvudsakligen norr om väg 712 och utgörs av två delområden.

Hela området ligger inom riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1- 2 §§, Dalälven från Avesta till Skutskär. Delar av området ligger inom en naturmiljö av riksintresse, Bysjön-Tyttboforsen, som även är av riksintresse för friluftslivet under namnet Nedre Dalälven.

Båda delområdena ligger inom värdefulla kulturmiljöer med tillhörande odlingslandskap, det västra (15a) inom Hovnäs, det östra (15b) inom Born och Gålsbo.

Två möjliga fornlämningar finns i delområde 15a enligt kulturmiljöregistret (naturbildningar med tradition). I delområde 15b finns inga kända fornlämningar.

Området berörs av strandskydd för tre mindre vattendrag som mynnar i Dalälven (ett inom 15a och två inom 15b). Delområde 15a berörs även av strandskydd för Dalälven. Passagemöjlighet finns längs stränderna.

Väg 712 går huvudsakligen längs delområdenas södra gränser. Vid Gålsbo går en större kraftledning.

Målbild

Områden för ny bostadsbebyggelse av begränsad omfattning i attraktiva lägen.

Ställningstagande

Enstaka bostadshus i direkt anslutning till befintlig bebyggelse kan prövas genom strandskyddsdispens och bygglov.

Utbyggnad söder om väg 712, på kullen nordväst om Aspudden, ska prövas genom detaljplaneläggning.

Områdets natur- och kulturmiljövärden behöver särskilt beaktas, liksom översvämnings- och erosionsrisker. I område 15b ska skyddsavstånd hållas till befintlig kraftledning. Naturinventering ska göras av de områden som avses förändras.

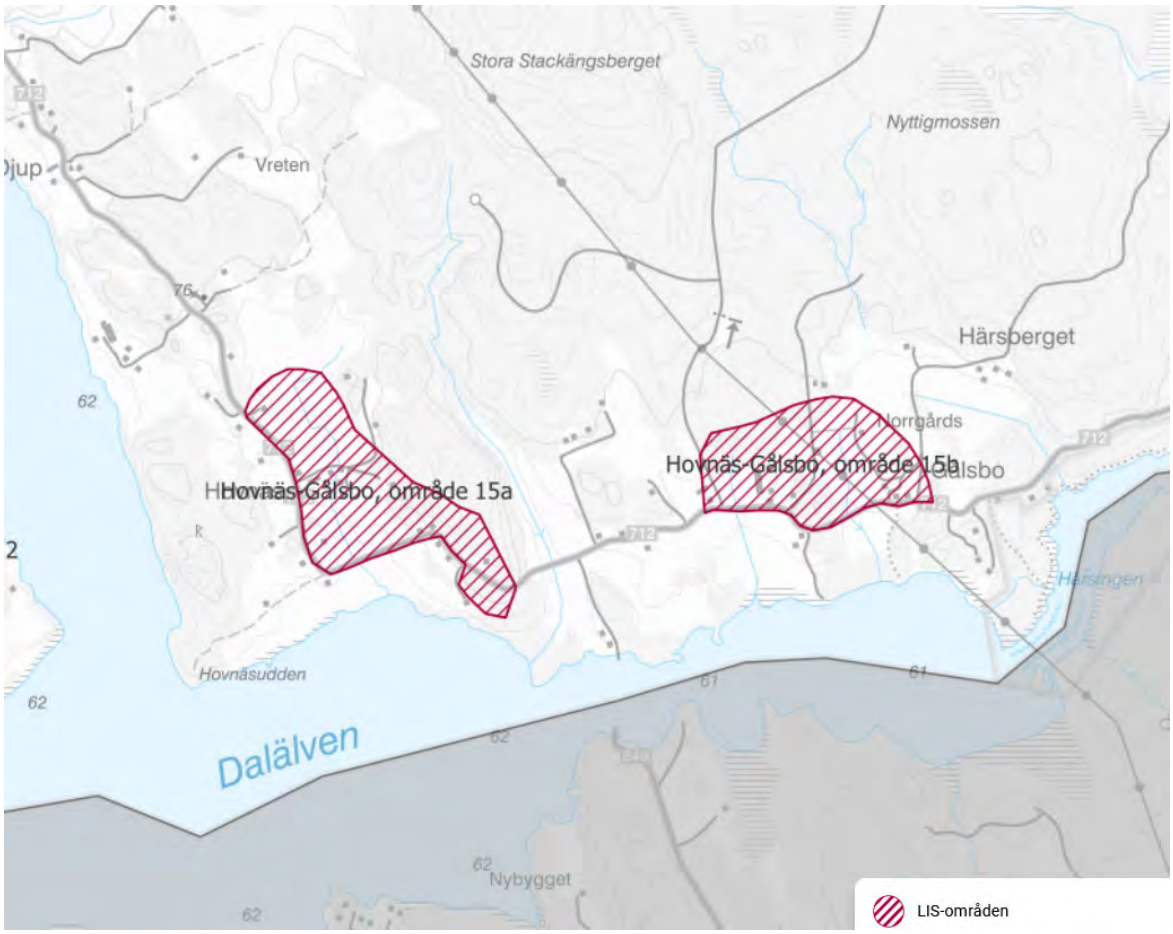
16. Tyttbo

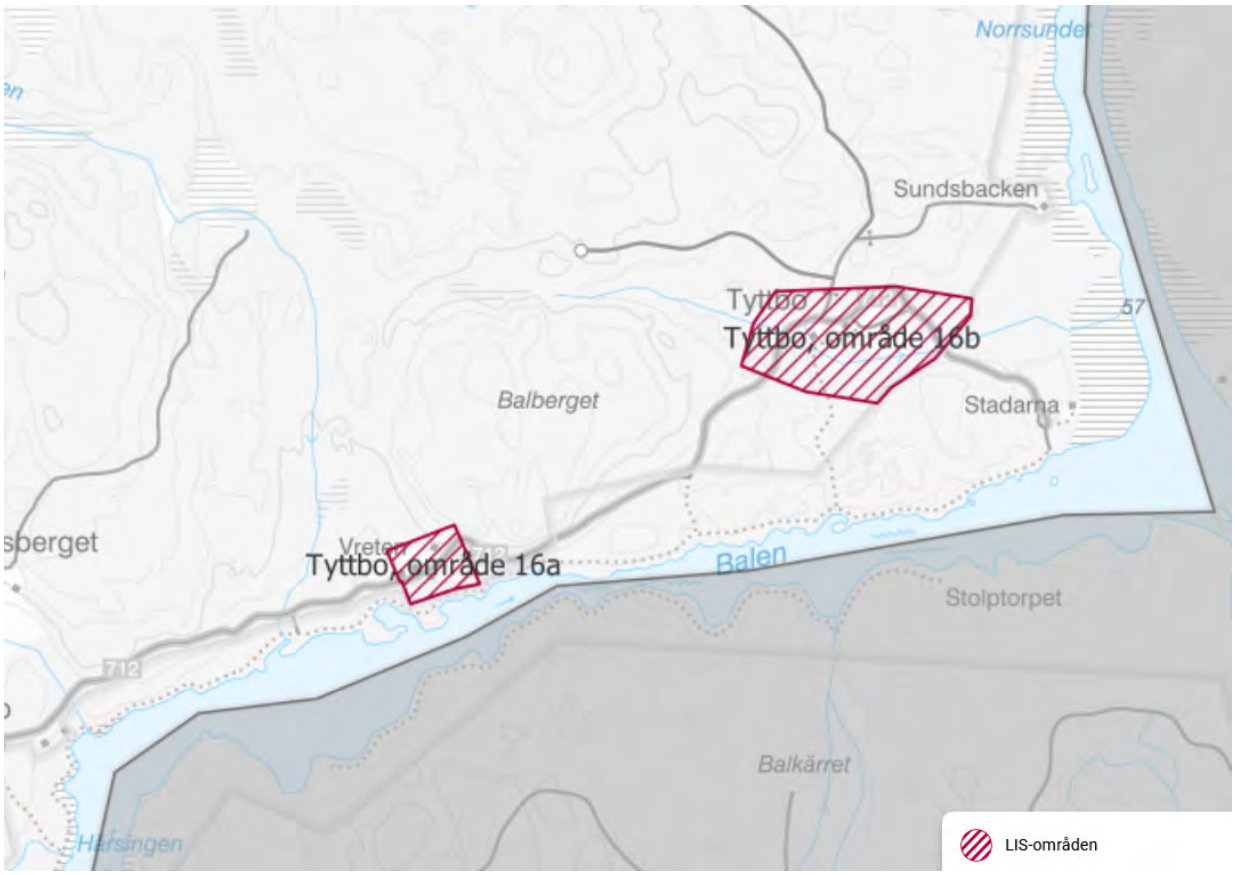
Beskrivning

Området utgörs av två delområden med huvudsakligen granskog, bitvis gammal skog. Inslag av lövskog förekommer och även enstaka ädellövträd som lönn och ek.

I området finns några fritidshus på naturtomter. Nära det västra delområdet, vid stranden, ligger en raststuga med information om nationalparken och fisket.

Hela området ligger inom riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1- 2 §§, Dalälven från Avesta till Skutskär. Området angränsar till Färnebofjärdens national park, som även är Natura 2000-område, och tangerar en naturmiljö av riksintresse, Bysjön- Tyttboforsen, som även är av riksintresse för friluftslivet under namnet Nedre Dalälven. Inga kända fornlämningar.

Stora Stackängsberget
Nyttigmossen
Vreten
Härsberget
Hovnäs-Gålsbo, område 15a
Hovnäs-Gålsbo, område 15b
Hovnäsudden
Dalälven
Nybygget
LIS-områden

Norrsunde
Sundsbacken
Tyttbo, område 16b
Balberget
Stadarna
Tyttbo, område 16a
Balen
Stolptorpet
Balkärret
LIS-områden

Delområde 16a berörs av strandskydd för Dalälven. Delområde 16b berörs av strandskydd för ett mindre vattendrag. Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

Väg 712 går genom området.

Målbild

Område för friluftsliv och turism samt enstaka bostadsbebyggelse.

Ställningstagande

Enstaka bostadshus i anslutning till befintlig bebyggelse kan tillkomma. Dessutom kan anordningar av begränsad omfattning för friluftsliv och turism. Inom delområde 16b bedöms ca 10-20 uppställningsplatser för husbil/husvagn kunna tillkomma.

Översvämningsrisken ska särskilt beaktas. Förändringar prövas genom strandskyddsdispens och bygglov.

NÄRA AVESTA CENTRALORT

17. Smedsbo-Germundsbo

Beskrivning

Området ligger cirka 3 km från centrala Avesta och utgörs huvudsakligen av jordbruksmark (åker och vall) med en barrskogsdunge i östra delen Lövträd förekommer i brynen och i anslutning till bebyggelse. Längs en grusväg genom området ligger en större gård och flera bostadshus. Även vid stranden finns ett par bostadshus och några mindre byggnader. Strandområdet är glest bevuxet med lövträd.

En fornlämning, en fyndplats och en möjlig fornlämning (by-/gårdstomt) finns inom området, enligt kulturmiljöregistret.

Delen närmast älven ligger inom ett objekt som tas upp i Länsstyrelsens naturvårdsprogram (Dalälven, klass 2), som även är av värde för friluftslivet.

Området berörs av strandskydd för Dalälven. Passagemöjlighet finns längs stranden i delar av området, men är på enstaka ställen hindrad på grund av befintlig bebyggelse.

Området ligger inom det yttre skyddsområdet för Germundsbo vattentäkt och berör grundvattenförekomst i Badelundaåsen.

Cirka 150 meter öster om området går i nuläget en större kraftledning.

Målbild

Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning. Samråd ska ske med Länsstyrelsen om ev. prövning enligt kulturmiljölagen 2 kap.

Miljökvalitetsnormer för grundvattenförekomst, inte minst utifrån dricksvattenperspektiv, samt erosions- och skredrisker ska beaktas.

18. Bengtsbo

Beskrivning

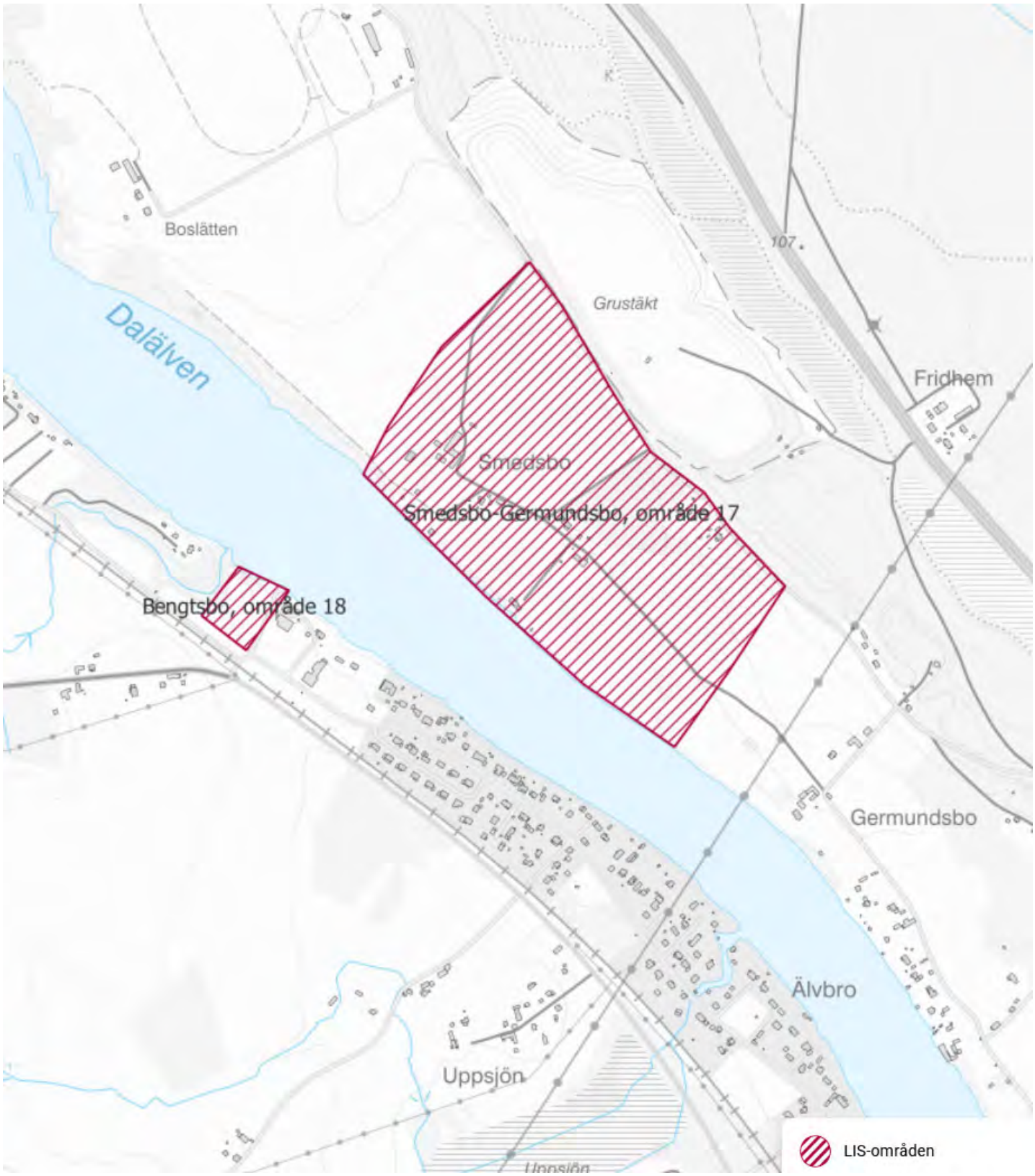
Området ligger cirka 3 km väster om centrala Avesta och utgörs huvudsakligen av jordbruksmark (gräsbevuxen). I östra delen finns skogsområde med en bäckravin, där inslaget av lövträd är stort. Strandområdet utgörs av gräsmark och lövvegetation.

Ingen bebyggelse finns inom området. Vid stranden finns en båtiläggningsplats.

Lövskogen i anslutning till ravinen i områdets nordvästra del är en nyckelbiotop. Vid älven tangeras ett område som tas i upp i Länsstyrelsens naturvårdsprogram (Dalälven, klass 2). En fornlämning (by-/gårdstomt) finns inom området.

Området berörs av strandskydd för Dalälven samt ett litet vattendrag utan namn. Passagemöjlighet finns längs stranden.

Väster om området går Dalabanan, som är av riksintresse och rekommenderad färdväg för farligt gods. En befintlig grusväg leder in i området.

Boslätten
Dalälven
Grustäkt
107
Fridhem
Smedsbo
Smedsbo-Germundsbo, område 17
Bengtsbo, område 18
Germundsbo
Älvbro
Uppsjön
LIS-områden

Området angränsar till en del av älven som utgör skyddsområde för Germundsbo vattentäkt.

Målbild

Område för friluftsliv och turism.

Ställningstagande

Endast anordningar för friluftsliv och turism. Förändringar prövas genom strandskyddsdispens och bygglov.

Vid utveckling av området ska samråd ske med Länsstyrelsen om ev. prövning enligt kulturmiljölagen 2 kap.

Om förändringar blir aktuella i närområdet till nyckelbiotopen bör naturinventering utföras och åtgärderna planeras så att nyckelbiotopen inte påverkas negativt.

Erosions- och skredrisker ska beaktas.

19. Älvbro

Beskrivning

Området ligger cirka 1 km väster om centrala Avesta och utgörs av jordbruksmark (åker) samt bebyggda tomter. Längs stranden växer enstaka lövträd.

Inom området finns några bostadshus.

Området ligger inom en kulturhistoriskt värdefull bebyggelsemiljö, Älvbro-Gamla Älvnäs. I kulturmiljöregistret finns uppgift om att en flottbro tidigare legat här.

Området berörs av strandskydd för Dalälven. Passagemöjlighet finns längs stränderna i delar av området, men är på enstaka ställen hindrad på grund av befintlig bebyggelse.

Väster om området går Dalabanan, som är av riksintresse och rekommenderad färdväg för farligt gods. Området är väl försörjt med vägar. Ny bebyggelse bedöms kunna anslutas till elnätet.

Området ligger vid en del av älven som utgör skyddsområde för Germundsbo vattentäkt.

Målbild

Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning. Särskild hänsyn ska tas till kulturmiljön. I samband med planläggningen ska behovet av arkeologisk utredning prövas och kulturvärdena definieras inför detaljplaneläggningen av området.

Särskilt ska översvämnings-, erosions- och skredrisker beaktas, liksom buller och vibrationer från järnvägen.

NORDANÖ

20. Nordanö-Ovanåker

Beskrivning

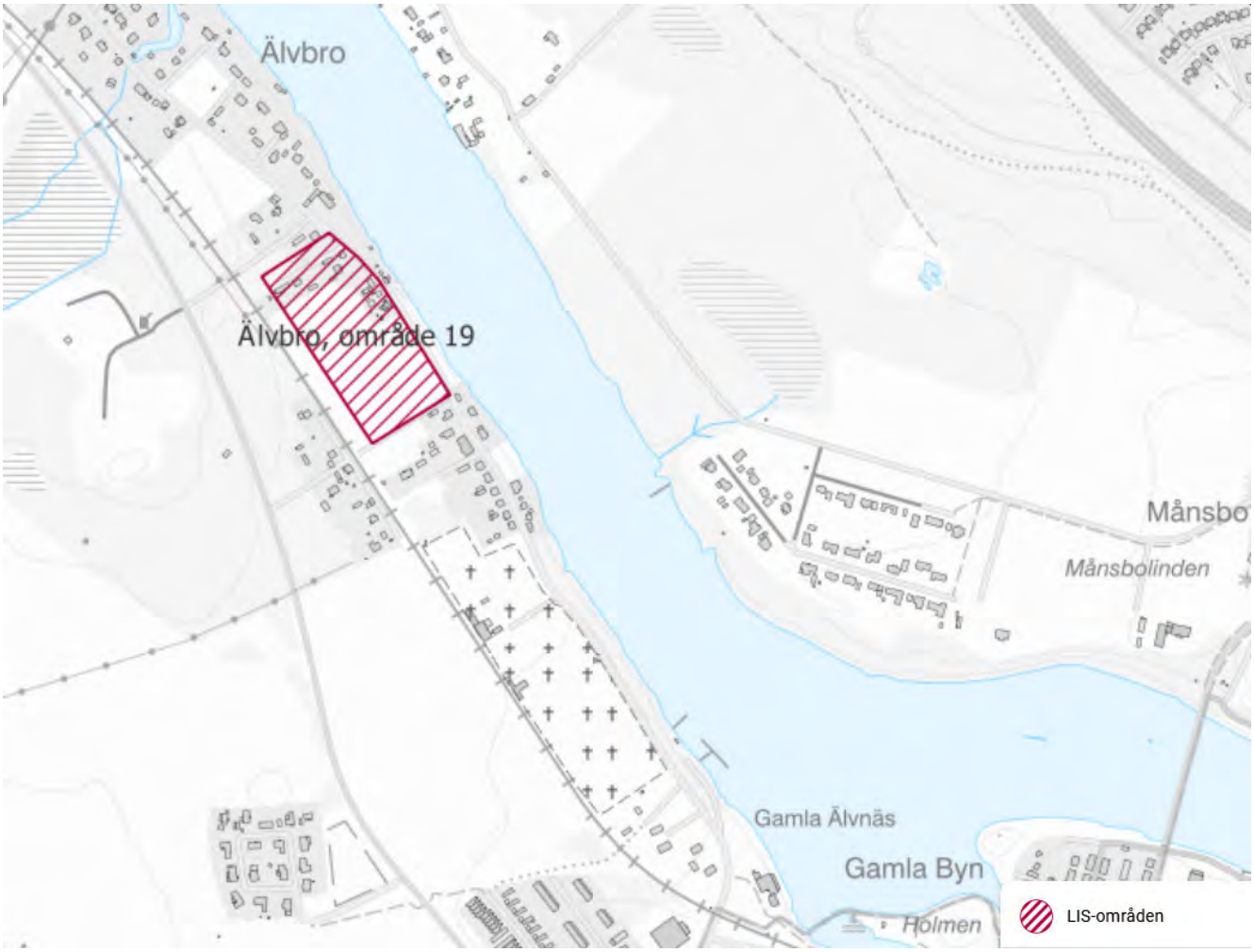
Området cirka 6 km från centrala Avesta och utgörs huvudsakligen av jordbruksmark (gräsmark, delvis vallodling). Vattendraget på platsen är smalt och dikesartat, omges av jordbruksmark och saknar strandvegetation förutom enstaka slyuppslag. Intill bebyggelsen i områdets södra del, samt vid före detta Nordanö skola, finns lövträd och dungar.

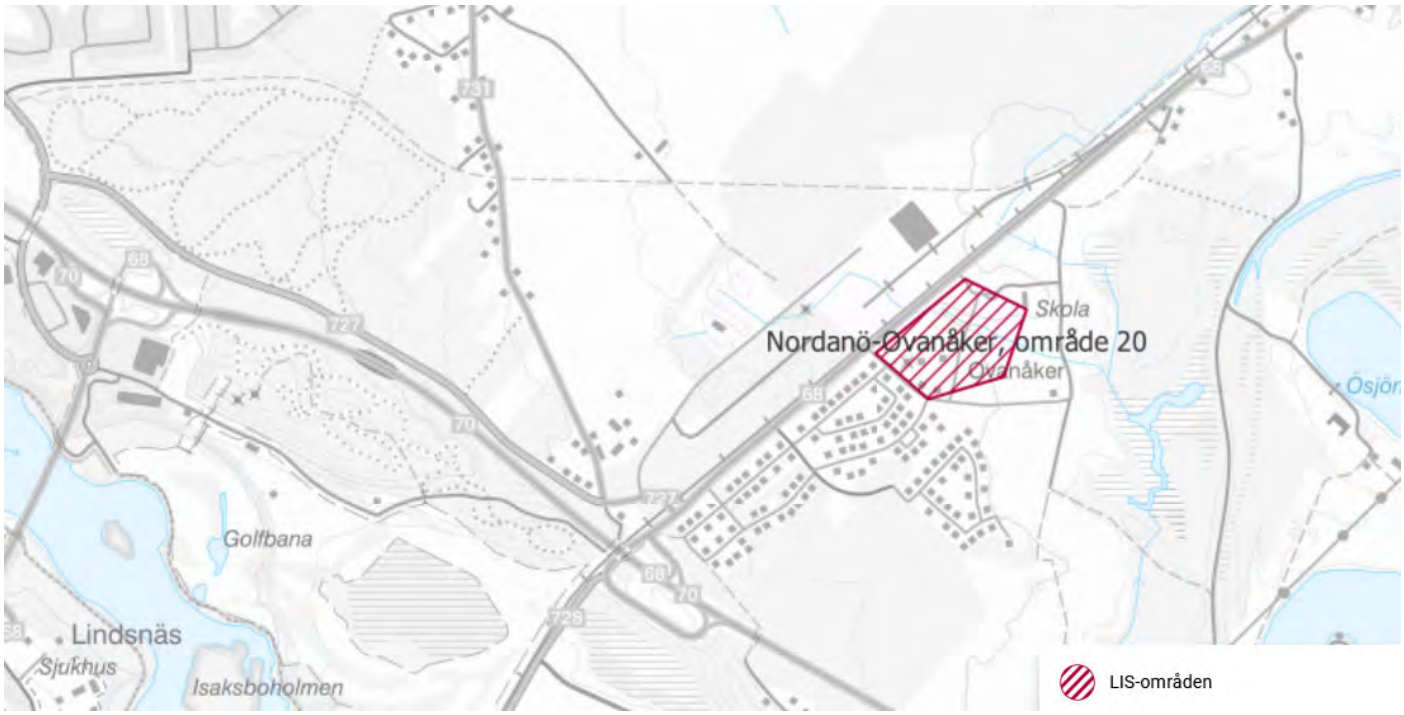
I områdets södra del ligger några bostadshus/- gårdar. En gång- och cykelväg med belysning går genom området.

Inga utpekat värdefulla natur- och kulturmiljöer finns inom eller nära området.

Området berörs av strandskydd för ett litet vattendrag utan namn. Passagemöjlighet finns längs vattendraget.

Väg 68 går längs områdesgränsen. Det gör även järnvägen Godsstråket genom Bergslagen som är rekommenderad färdväg för farligt gods samt riksintresse. Området går att ansluta till befintligt vägnät och bedöms även gå att ansluta till elnätet.

Älvbro
Älvbro, område 19
Månsbo
Månsbolinden
Gamla Älvnäs
Gamla Byn
Holmen
LIS-områden

Nordanö-Övanåker, område 20
Skola
Övanåker
Golfbana
Lindsnäs
Sjukhus
Isaksboholmen
LIS-områden

Målbild

Område för ny bostadsbebyggelse intill befintligt bostadsområde.

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning.

Särskild hänsyn ska tas till närheten av väg 68 och järnvägen.

21. Brogård-Isaksbo

Beskrivning

Området utgörs huvudsakligen av jordbruksmark (åker) och inom området ligger Isaksbo herrgård samt några bostadshus. I anslutning till herrgården finns lövskog med inslag av ädellöv och längs vägen mot herrgården finns en oxelallé. Strandområdet, med en parkartad lövskogsridå, ligger utanför LIS-området. Längs stranden finns en promenadstig.

Hela området ligger inom riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1- 2 §§, Dalälven från Avesta till Skutskär, inom en kulturhistoriskt värdefull bebyggelsemiljö, Isaksbo herrgård, samt inom ett odlingslandskap som Länsstyrelsen pekat ut som bevarandevärt. Även ett område som tas i upp i Länsstyrelsens naturvårdsprogram (Dalälven, klass 2) tangeras. Det finns inga kända fornlämningar i området.

Området berörs av strandskydd för Dalälven.

Längs nordvästra områdesgränsen går järnvägen Godsstråket genom Bergslagen, som är rekommenderad färdväg för farligt gods samt riksintresse. Området går att ansluta till befintligt vägnät och bedöms även gå att ansluta till elnätet.

Målbild

Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning.

Särskild hänsyn ska tas till kulturmiljön och till järnvägen.

KRYLBO

22. Krylbo, Vintervägen

Beskrivning

Området är till stor del bebyggt med flerbostadshus. I bebyggelsen finns luckor som består av gräsytor och lövdungar. Längs stranden växer ett lövskogsbälte.

Hela området ligger inom riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1- 2 §§, Dalälven från Avesta till Skutskär och inom en kulturhistoriskt värdefull bebyggelsemiljö, Stationsgatan-Brogård. Det finns inga kända fornlämningar i området.

Området berörs av strandskydd för Dalälven. En anlagd strandpromenad går längs stranden i hela området.

Väster om området går Dalabanan, som är av riksintresse och rekommenderad färdväg för farligt gods. Området är väl försörjt med vägar. Ny bebyggelse bedöms kunna anslutas till elnätet.

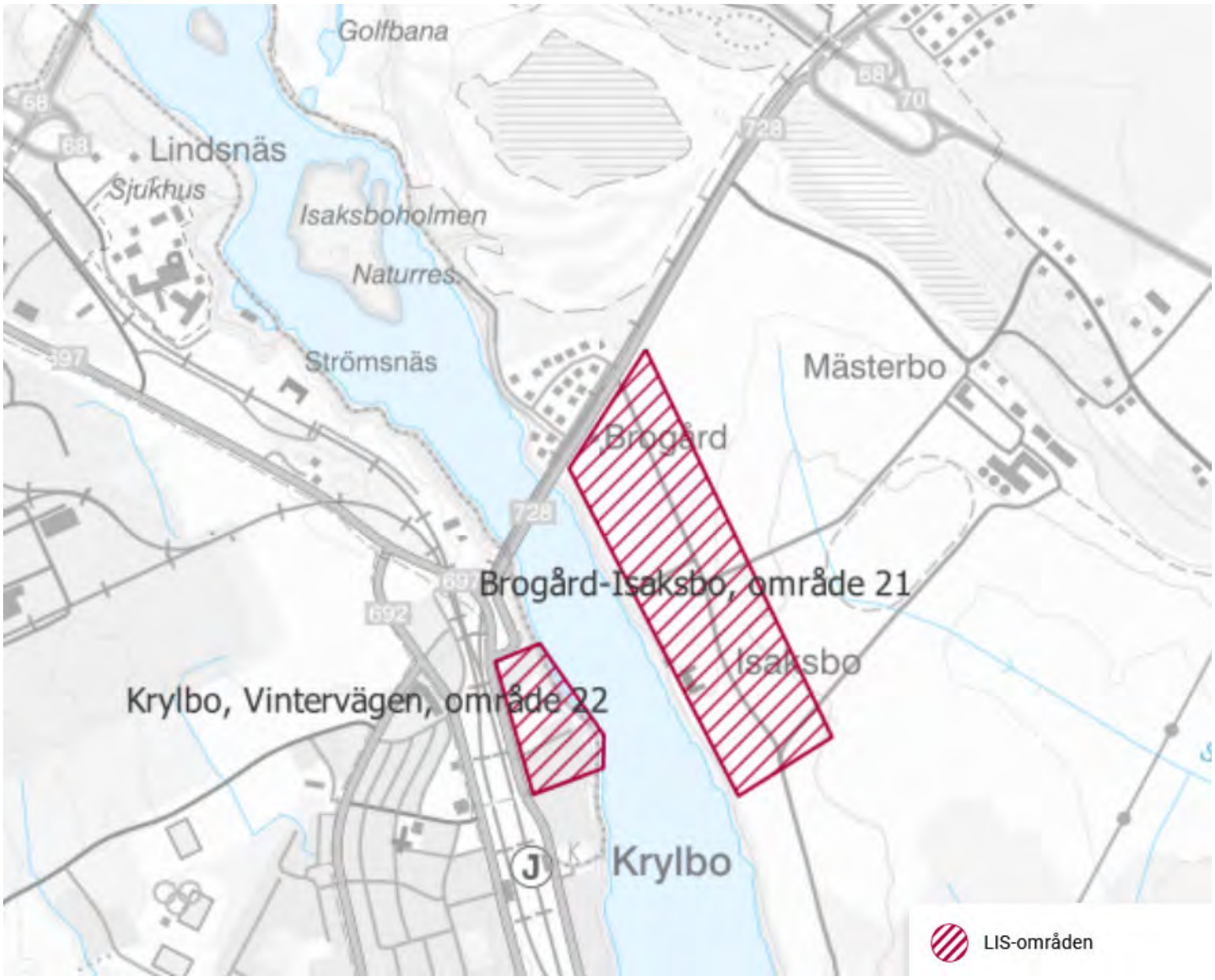
Målbild

Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning.

Särskilt ska erosions- och skredrisker beaktas, liksom risker med farligt gods, buller och vibrationer kopplat till järnvägen.

Golfbana
Lindsnäs
Sjukhus
Isaksboholmen
Naturres.
Strömsnäs
Mästerbo
Brogård
Brogård-Isaksbo, område 21
Isaksbo
Krylbo, Vintervägen, område 22
Krylbo
LIS-områden

23. Krylbo, Sågplan

Beskrivning

Området utgörs av en grusplan samt gräsytor och lövskog. Inom området finns ett bostadshus. Längs stranden växer ett lövskogsbälte.

Hela området ligger inom riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1- 2 §§, Dalälven från Avesta till Skutskär. Områdets norra del ligger inom en kulturhistoriskt värdefull bebyggelsemiljö, Stationsgatan-Brogård. Det finns inga kända fornlämningar i området.

Inom området finns lokaler med rödlistade arter, bl.a. steklar och bin.

Området berörs av strandskydd för Dalälven. Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

Området är väl försörjt med vägar. Ny bebyggelse bedöms kunna anslutas till elnätet.

Markföroreningar, kopplat till tidigare verksamheter på platsen, finns inom en stor del av området.

Målbild

Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning.

Markföroreningar ska åtgärdas innan byggnation i området.

Särskilt ska erosions- och skredrisker beaktas, liksom risker med farligt gods, buller och vibrationer kopplat till järnvägen.

Innan planläggning påbörjas ska naturinventering utföras, varvid rödlistade arter särskilt ska belysas.

KARLBO OCH SONNBO

24. Tjärna-Sonnboåsen

Beskrivning

Området utgörs huvudsakligen av jordbruksmark (vallodling, åker) samt bebyggda tomter. Några mindre skogspartier, med dominans av lövträd, finns vid sjöns södra ände. Även kring badplatsen växer lövträd och dungar. Inom området finns flera bostadshus/gårdar. Vid sjöns norra ände ligger en badplats med brygga.

Hela området ligger inom riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap 1- 2 §§, Dalälven från Avesta till Skutskär. En fornlämning (boplats med osäker utbredning) finns inom västra delen av området.

Området berörs av strandskydd för Tjärnsjön och ett mindre vattendrag vid sjöns utlopp. Passagemöjlighet finns längs stränderna i hela området.

Områdets östra del utgör yttre skyddsområde för Brunnbäcks vattentäkt. En mindre del, i nordost (där badplatsen är belägen) ligger inom det inre skyddsområdet. Även en grundvattenförekomst som omfattas av miljökvalitetsnormer berörs av LIS-området.

Området är väl försörjt med vägar. Ny bebyggelse bedöms kunna anslutas till elnätet.

I västra kanten av området går en kraftledning av regional betydelse.

Målbild

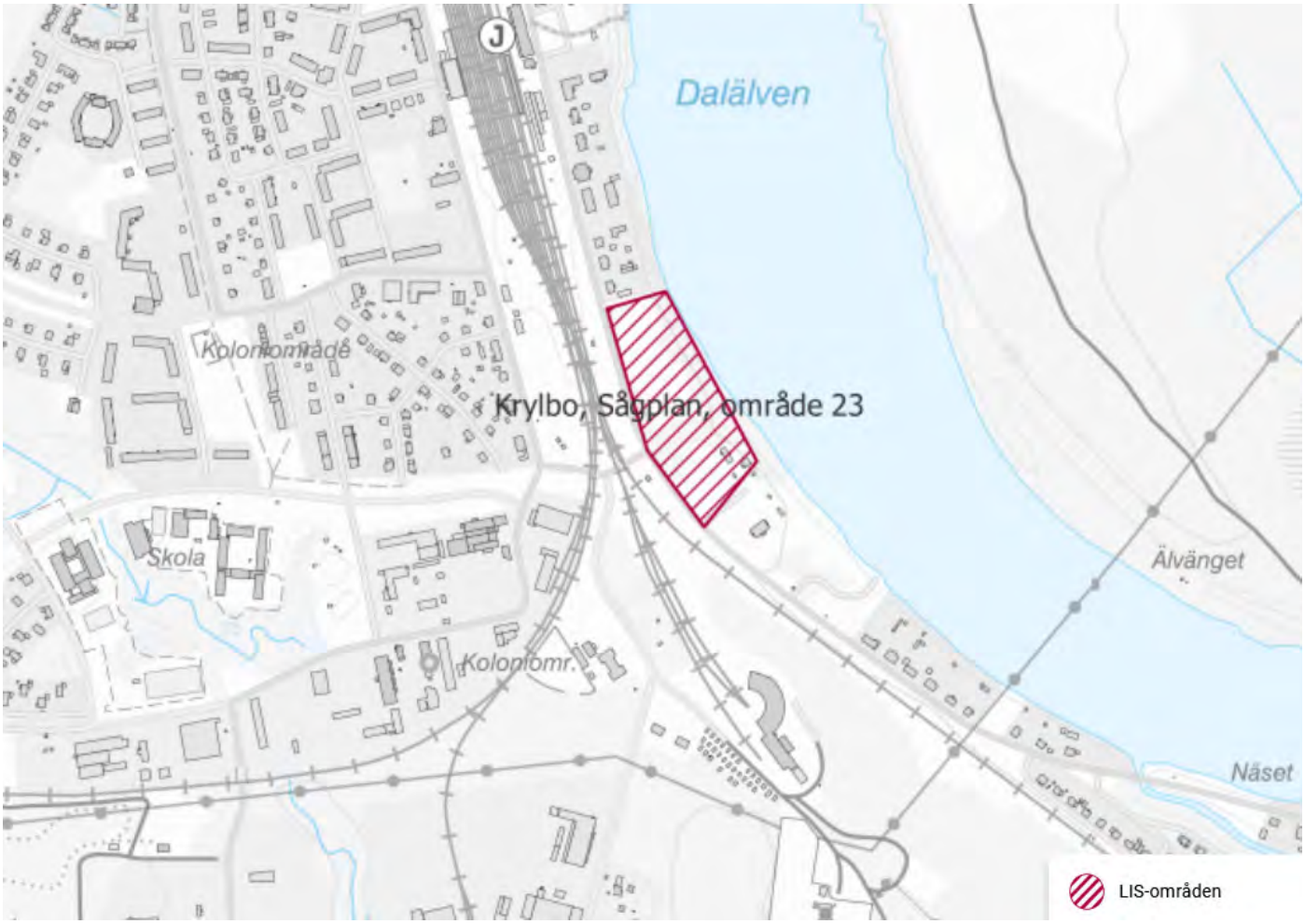
Område för ny bostadsbebyggelse i attraktivt läge.

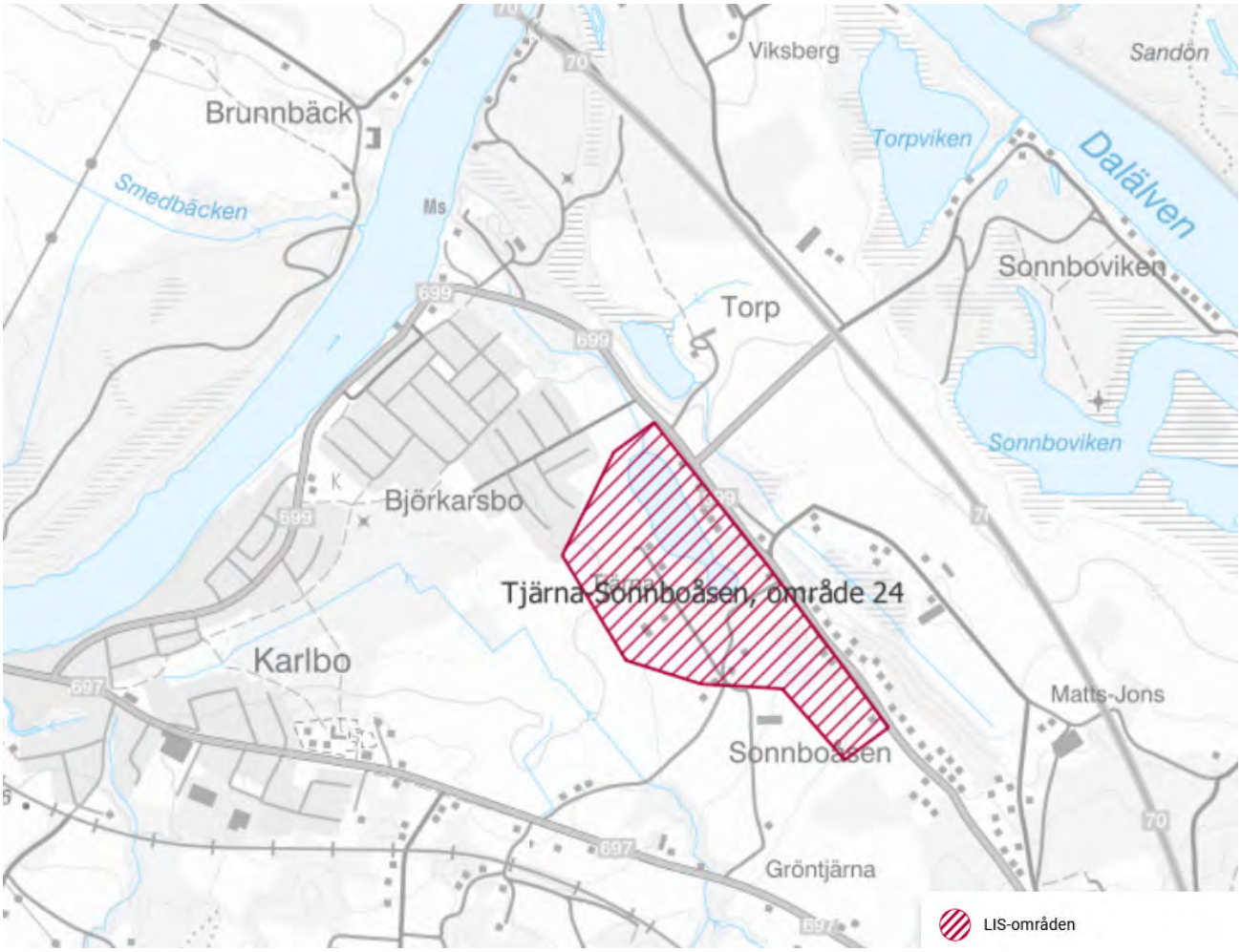
Ställningstagande

Utbyggnad av bostadsbebyggelse bör prövas genom detaljplaneläggning. Samråd ska ske med Länsstyrelsen om eventuell prövning enligt kulturmiljölagen 2 kap.

Särskilt ska erosionsrisk beaktas och även grundvattnets kvalitet behöver beaktas, inte minst utifrån dricksvattenperspektiv.

Norra delen av området ska enbart användas för friluftsändamål.

Dalälven
Kolonområde
Krylbo, Sågplan, område 23
Skola
Kolonomr.
Älvänget
Näset
LIS-områden

Viksberg
Sandön
Brunnbäck
Torpviken
Dalälven
Smedbäcken
Ms
Sonnboviken
Torp
Sonnboviken
Björkarsbo
Tjärna-Sonnboåsen, område 24
Karlbo
Matts-Jons
Sonnboåsen
Gröntjärna
LIS-områden

ANDRA VÄRDEN

Inledning

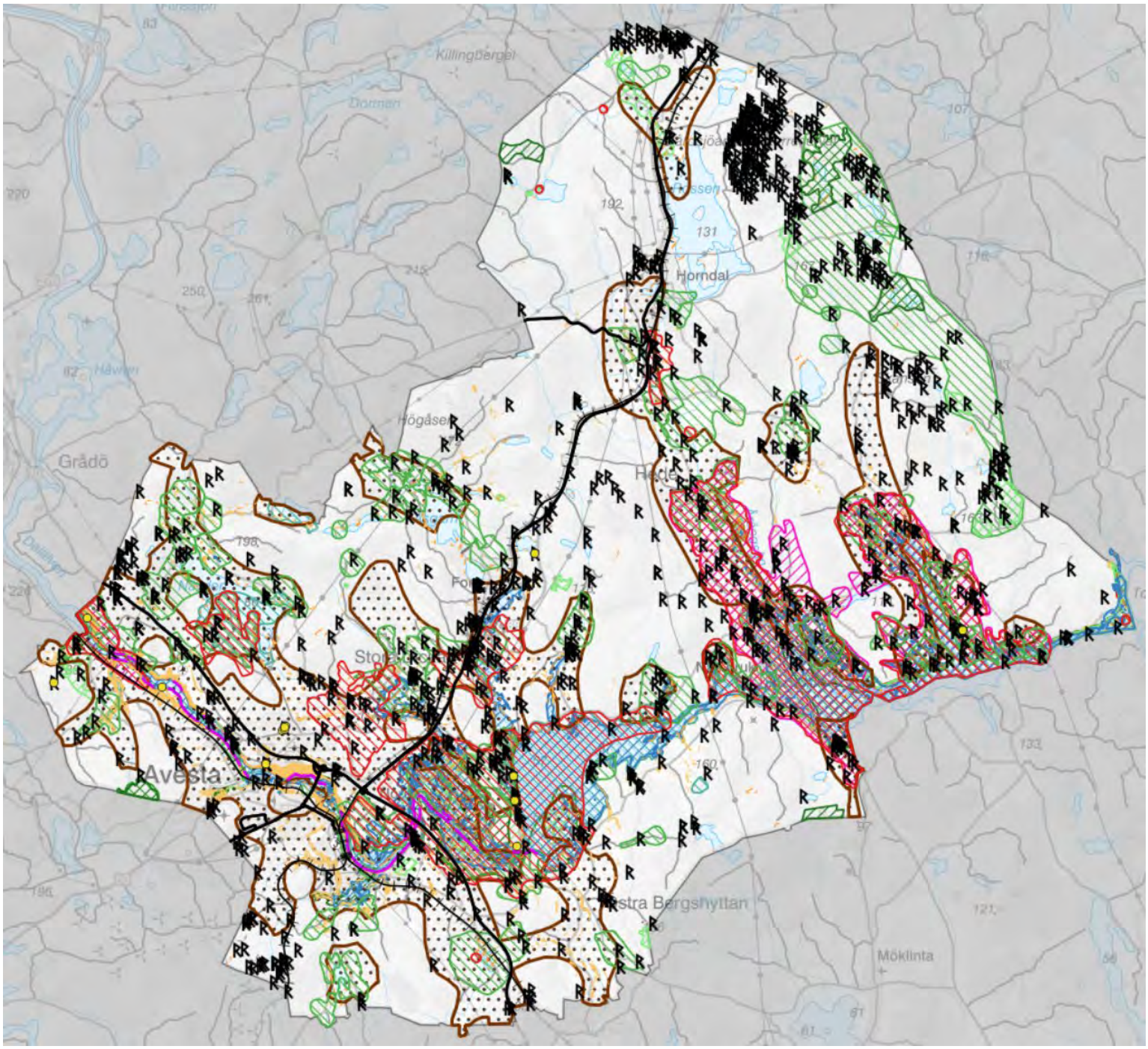
Kommunen ska ta hänsyn till andra värden och skydd vid detaljplaneläggning av mark- och vattenområden och i andra tillståndsprövningar så som bygglov och förhandsbesked. Dessa andra värden och skydd kan till exempel vara naturreservat, strandskydd, kulturhistoriska miljöer, skyddsområden för vattentäkter, fornlämningar med mera.

Dessa värden med mera är oftast utpekade, skyddade eller reglerade med stöd i olika lagstiftning som till exempel miljöbalken och kulturminneslagen.

Ställningstagande

Det ska alltid göras väl genomtänkta och analyserade övervägningar mellan olika allmänna intressen vid tänkta förändringar i bebyggelsen eller landskapet.

ANDRA VÄRDEN

NATURVÄRDEN

Beskrivning

I Avesta kommun finns många områden med höga naturvärden som ofta är skyddade på olika sätt, eller i vilket fall utpekade i inventeringar som områden med höga värden. Några av dem utgör riksintressen och återfinns därför i riksintresseavsnittet.

Här nedan redovisas de övriga naturvärden som kommunen väljer att ta med i översiktsplanen. Mer information om de olika områdena finns att läsa på webben hos bland annat Sveriges nationalparker och länsstyrelsen Dalarna. Hos länsstyrelsen går även att se ett antal ytterligare områden från andra inventeringar.

De värden som redovisas här har beaktats av kommunen i översiktsplanens olika förslag.

Ställningstagande

Kommunen ska verka för att de värden som pekats ut kan bevaras. Detta kan till exempel ske genom spridande av information kring de värden som finns på olika sätt och att arbeta för införande av olika skydd där så är motiverat.

De värden som redovisas här ska beaktas vid detaljplaneläggning av mark- och vattenområden och i andra tillståndsprövningar, så som bygglov och förhandsbesked.

Nationalpark

Färnebofjärdens nationalpark är ett unikt älvlandskap i en påfallande vacker del av Nedre Dalälven där sjöar, forsar, våtmarker och skogar bildar en mosaik av speciella miljöer.

Här ligger "Limes Norrlandicus", den biologiska norrlandsgränsen, där det märkliga mötet mellan syd- och nordsvenska växt- och djurarter äger rum.

Det ovanligt rika fågellivet med över 100 regelbundet häckande arter saknar motsvarighet i resten av landet.

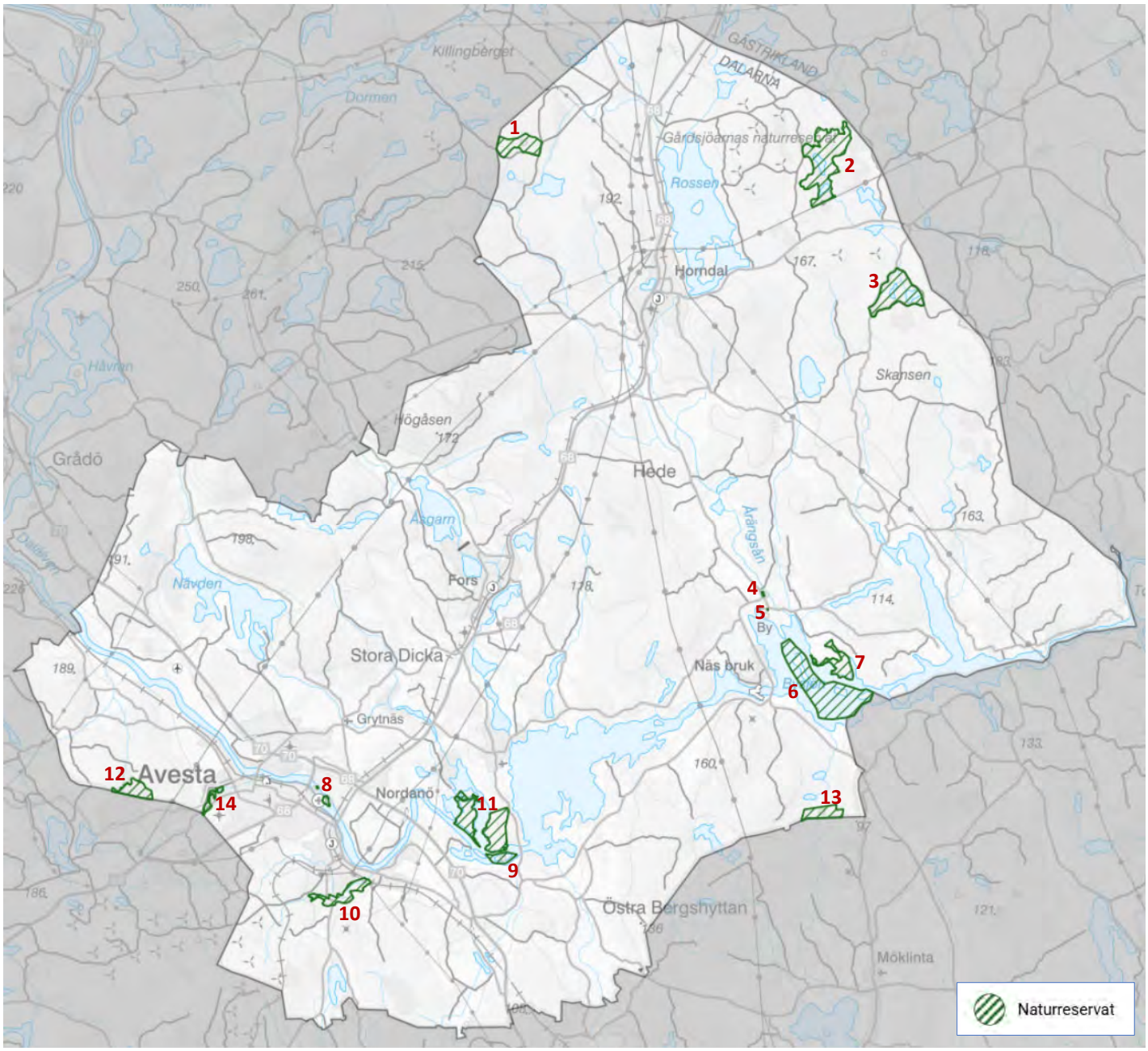
Naturreservat

Naturreservat är ett område som ska långsiktigt skydda värdefulla skogar, vatten, ängar, myrar och hagar med mera, för att bevara biologisk mångfald och för att säkra människors tillgång till attraktiva områden för bland annat friluftsliv, rekreation och naturupplevelser. Naturreservat kan skapas av både länsstyrelsen och kommunen. Reservatet innebär ett starkt skydd kopplat till särskilda föreskrifter och bestämmelser för vad som är och inte är tillåtet inom naturreservatet.

Inom Avesta kommun finns dessa 14 naturreservat:

1. Krokbäcken
2. Gårdsjöarna
3. Skissen
4. Tallåsen i By
5. Prästgårdsängen i By
6. Bysjöholmarna
7. Fullsta
8. Åsboholmen-Isaksboholmen
9. Herrön
10. Svartån
11. Kungsgårdsholmarna och Prostnäset
12. Bredmossen
13. Ödet
14. Bjurforsbäcken

Bengtsbo
Björk
Djup
Tyttbo
Torrö
Rosse
Norrbyn
By
Djupvik
Näsbo
Näs bruk
Bysjön
Leknäs
Boro
Botebo
Nationalpark

Killingberget
Dormen
GÄSTRIKLAND
DALARNA
Gårdsjöåsnas naturreservat
Rossen
Horndal
Skansen
Högåsen
Håvran
Grådö
Hede
Åsgarn
Fors
Nävden
Stora Dicka
Grytnäs
Avesta
Nordanö
Näs bruk
By
Östra Bergshyttan
Möklinta
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
Naturreservat

Naturvårdsprogram

Naturvårdsprogram för länet, framtaget av länsstyrelsen år 1988, med syftet att presentera en samlad och enhetlig redovisning av naturvårdens mest värdefulla intresseområden inklusive fakta och bedömningar.

Naturvårdsprogrammet togs då fram i en lång process med många moment där även kommuner och naturvårdsföreningar var med och lämnade värdefulla uppgifter. Naturvårdsprogrammets områden har klassats i tre värdenivåer där klass 1 har högsta naturvärde, klass 2 har mycket högt naturvärde och klass 3 har högt naturvärde.

I Avesta kommun finns 33 utpekade områden och av dessa anges 3 som klass 1, 6 som klass 2 och övriga 24 som klass 3.

Områden klass 1

Döda fallen

Nedre Dalälven

Bredmossen 2

Områden klass 2

Fänsjö – Björsjö

Hedesjön – By

Nävden

Dalälven

Svartån

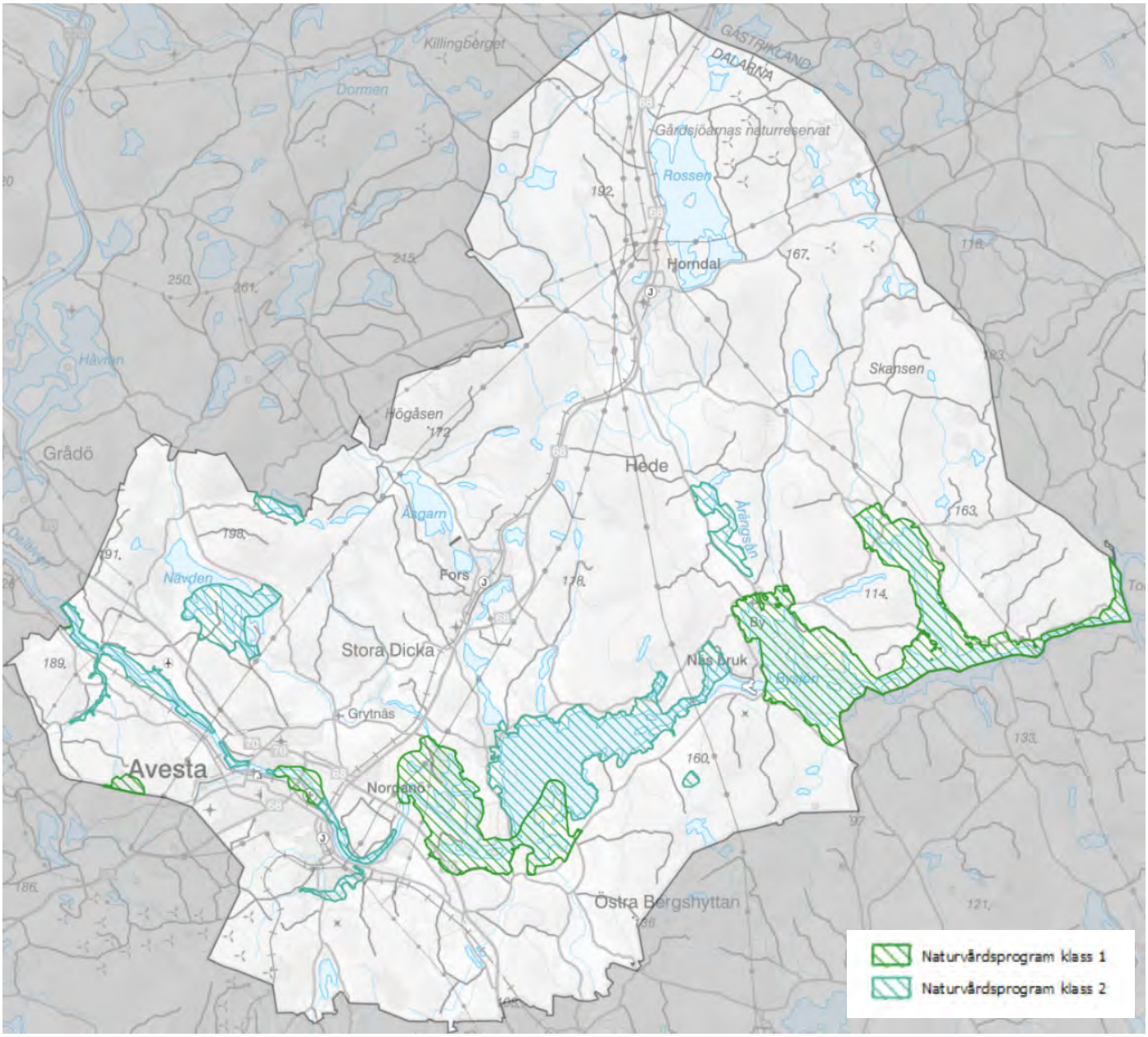
Strandmoramassivet

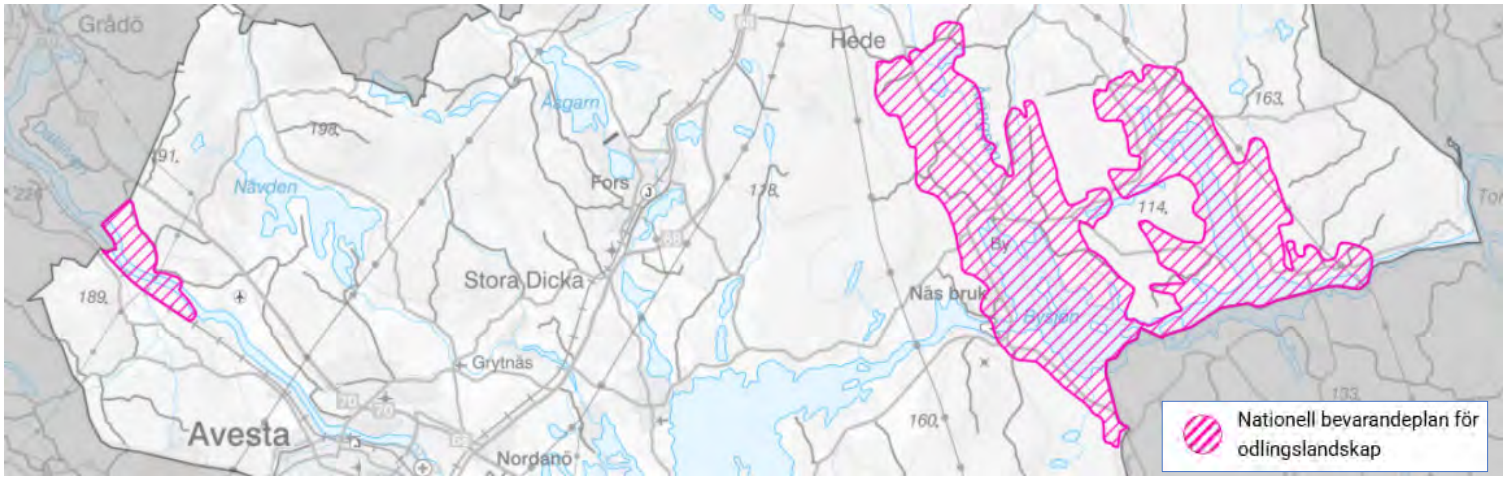
Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet

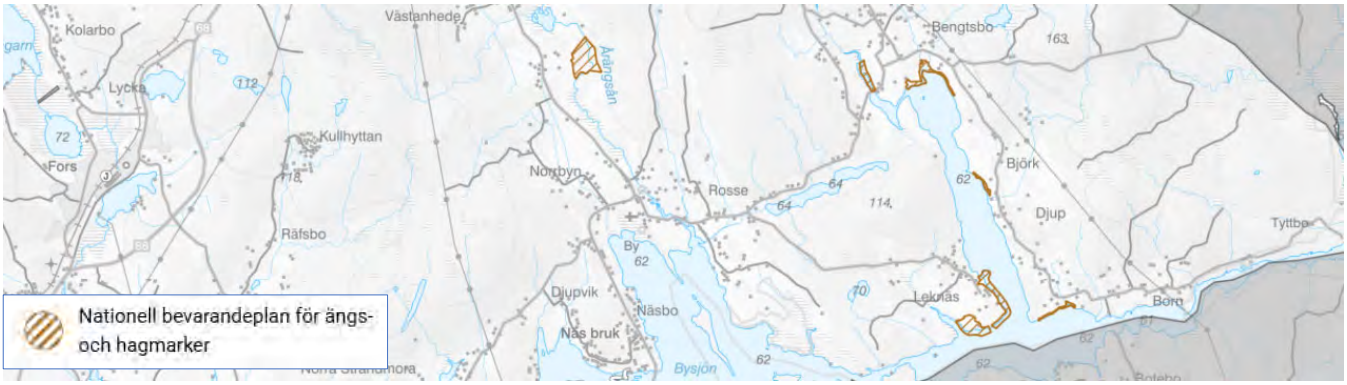
Områden utpekade i Naturvårdsverkets rapport (nr 4815) ”Sveriges finaste odlingslandskap” från år 1997.

Nationell bevarandeplan för ängs- och hagmarker

Dessa områden utgör mindre delar av utpekade områden i Naturvårdsverkets rapport ”Sveriges finaste odlingslandskap” som redovisas under Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet direkt ovan.

Killingberget
Dormen
GÄSTRIKLAND
DALARNA
Gårdsjöåsens naturreservat
Rossen
Horndal
Skansen
Högåsen
Grådö
Hede
Åsgarn
Fors
Stora Dicka
Näs bruk
Grytnäs
Avesta
Nordanö
Östra Bergshyttan
Naturvårdsprogram klass 1
Naturvårdsprogram klass 2

Grådö
Hede
Åsgarn
Fors
Stora Dicka
Näs bruk
Grytnäs
Avesta
Nordanö
Nationell bevarandeplan för odlingslandskap

Kolarbo
Västanhede
Bengtsbo
Lycka
Kullhyttan
Fors
Räfsbo
Norrbyn
Rosse
Björk
Djup
Tyttbo
By
Djupvik
Näsbo
Näs bruk
Leluträs
Boro
Byssjön
Nationell bevarandeplan för ängs- och hagmarker

Flera utpekade naturvärden samlat

Denna karta visar nedan listade värden samlat:

Samrådsområde	Ett område utmed Dalälven vid Bysjön och Österviken där samråd enligt 12 kap 6 § första stycket miljöbalken ska ske med länsstyrelsen innan särskilt angivna åtgärder eller verksamheter påbörjas. I just detta område finns bland annat reglering kring skogsbruk. Samrådsområden är beslutade enligt 12 kapitlet 6 § andra stycket miljöbalken, eller motsvarande i 20 § naturvårdslagen (gällde innan miljöbalken började att gälla den 1 januari 1999).
Landskapsbildsskydd	Skydd som finns till för att skydda värdet av framförallt den visuella upplevelsen av ett landskap och gäller vid Sonnboviken/Kungsgårdsholmarna. Skyddet reglerar till exempel bebyggelse och vägar. Det krävs tillstånd från Länsstyrelsen för att utföra åtgärder som kan ha negativ effekt på landskapsbilden i dessa områden. Detta är en äldre skyddsform som inte finns i miljöbalken och den håller successivt på att ersättas med andra skyddsformer.
Skyddad natur, punktobjekt	Olika former av objekt med naturvärden, oftast mycket gamla, eller stora, träd, eller flyttblock, i landskapet.
Värdetrakt för tall	En värdetrakt kan beskrivas som ett landskapsavsnitt med särskilt höga ekologiska värden. De används för samverkan om naturvårdsplanering inom grön infrastruktur, variationsrikt skogsbruk, frivilliga och formella skydd för ett hållbart skogsbruk. I en värdetrakt är det ofta lämpligt att prioritera åtgärder som syftar till att stärka den utpekade naturtypen. Det vill säga konkreta åtgärder som stärker den gröna infrastrukturen i skog.

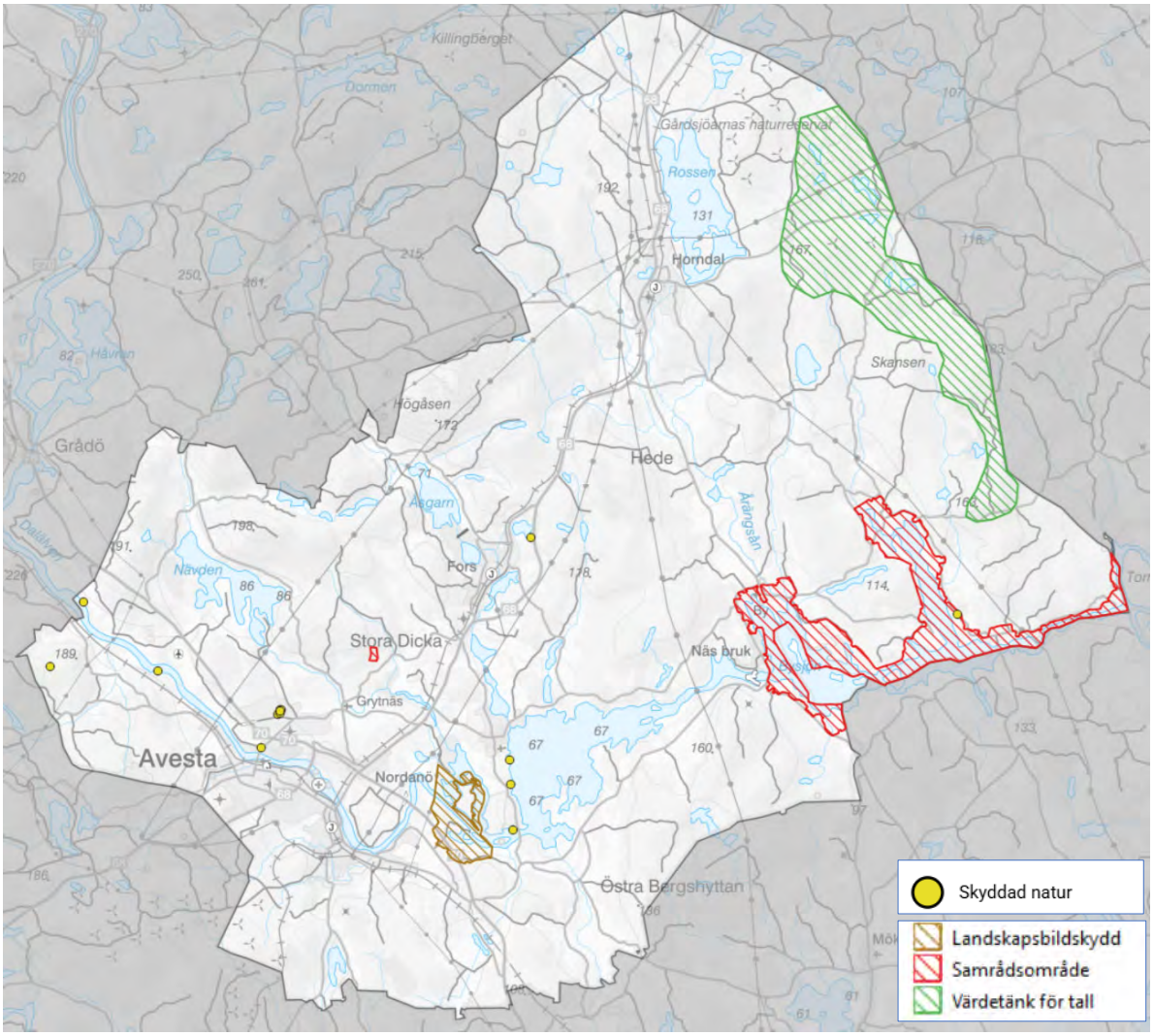
Naturvärden kända av länsstyrelsen Dalarna

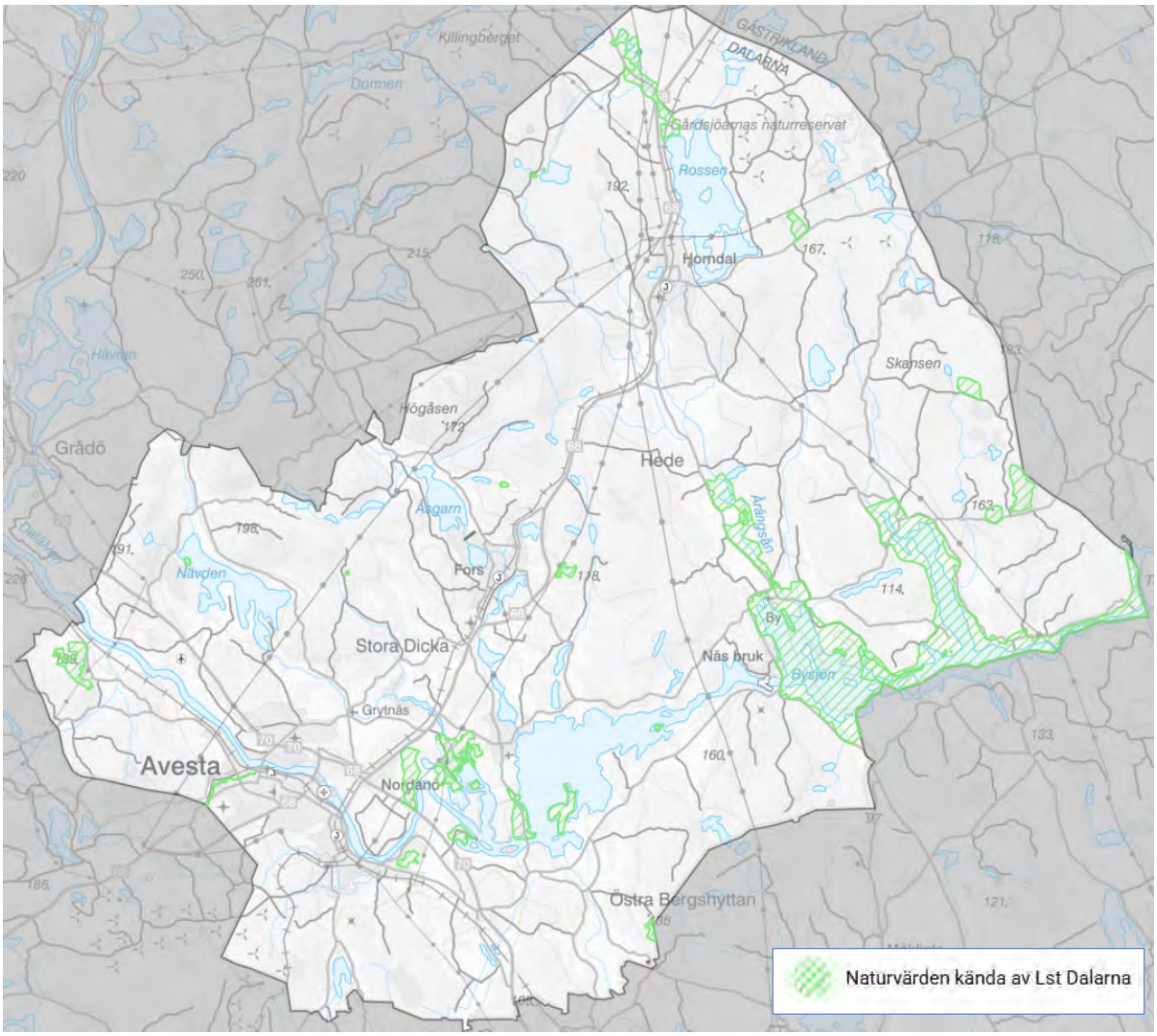
Områden med mer eller mindre väl inventerade naturvärden som länsstyrelsen skaffat sig kännedom om de senaste årtiondena. Det kan röra sig om allt från tips som allmänheten lämnat och som länsstyrelsen bara hunnit besöka flyktigt till väl inventerade områden där myndigheten har en god kunskap. Namnet är lite missvisande då äldre inventeringsdata inte tas upp och inte heller data från Skogsstyrelsen.

Generellt redovisas här inga områden där ett arbete med att formellt skydda området påbörjats.

I länsstyrelsens geodatakatalog anges att då varje naturskyddshandläggare inom länsstyrelsen själv ansvarat/ansvarar för att ajourhålla materialet inom de kommuner denne ansvarar för kan materialet vara lite spretigt, både i urval av områden och i hur väl områdena är beskrivna.

Dessa områden tas med då vissa av de områden som kommunen vet har höga naturvärden inte omfattas av tidigare redovisade kartor.

Killingberget
Dormen
Gårdsjöarnas naturreservat
Rossen
Horndal
Skansen
Högåsen
Grådö
Hede
Åsgarn
Fors
Stora Dicka
Näs bruk
Grytnäs
Avesta
Nordanö
Östra Bergshyttan
Skyddad natur
Landskapsbildskydd
Samrådsområde
Värdetänk för tall

Killingberget
GÄSTRIKLAND
DALARNA
Dormen
Gårdsjöarnas naturreservat
Rossen
Horndal
Skansen
Högåsen
Grådö
Hede
Åsgarn
Fors
Stora Dicka
Näs bruk
Grytnäs
Avesta
Nordanö
Östra Bergshyttan
Naturvärden kända av Lst Dalarna

KULTURMILJÖVÄRDEN

Beskrivning

I Avesta kommun finns många områden med höga kulturmiljövärden som ofta är skyddade på olika sätt, eller i vilket fall utpekade i inventeringar som områden med höga värden. Några av dem utgör riksintressen och återfinns därför i riksintresseavsnittet.

De värden som redovisas här har beaktats av kommunen i översiktsplanens olika förslag.

Här nedan redovisas de övriga kulturmiljövärden som kommunen väljer att ta med i översiktsplanen. Mer information om de olika områdena finns att läsa på webben hos bland annat Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen Dalarna.

Ställningstagande

Kulturmiljövärden är skyddade i lagstiftningen genom kulturmiljölagen, miljöbalken och bestämmelser i plan- och bygglagen och dessa bestämmelser ska följas.

Kommunen ska verka för att de värden som pekats ut kan bevaras. Detta kan till exempel ske genom spridande av information kring de värden som finns på olika sätt och att arbeta för införande av olika skydd där så är motiverat.

De värden som redovisas här ska beaktas vid detaljplaneläggning av mark- och vattenområden och i andra tillståndsprövningar, så som bygglov och förhandsbesked.

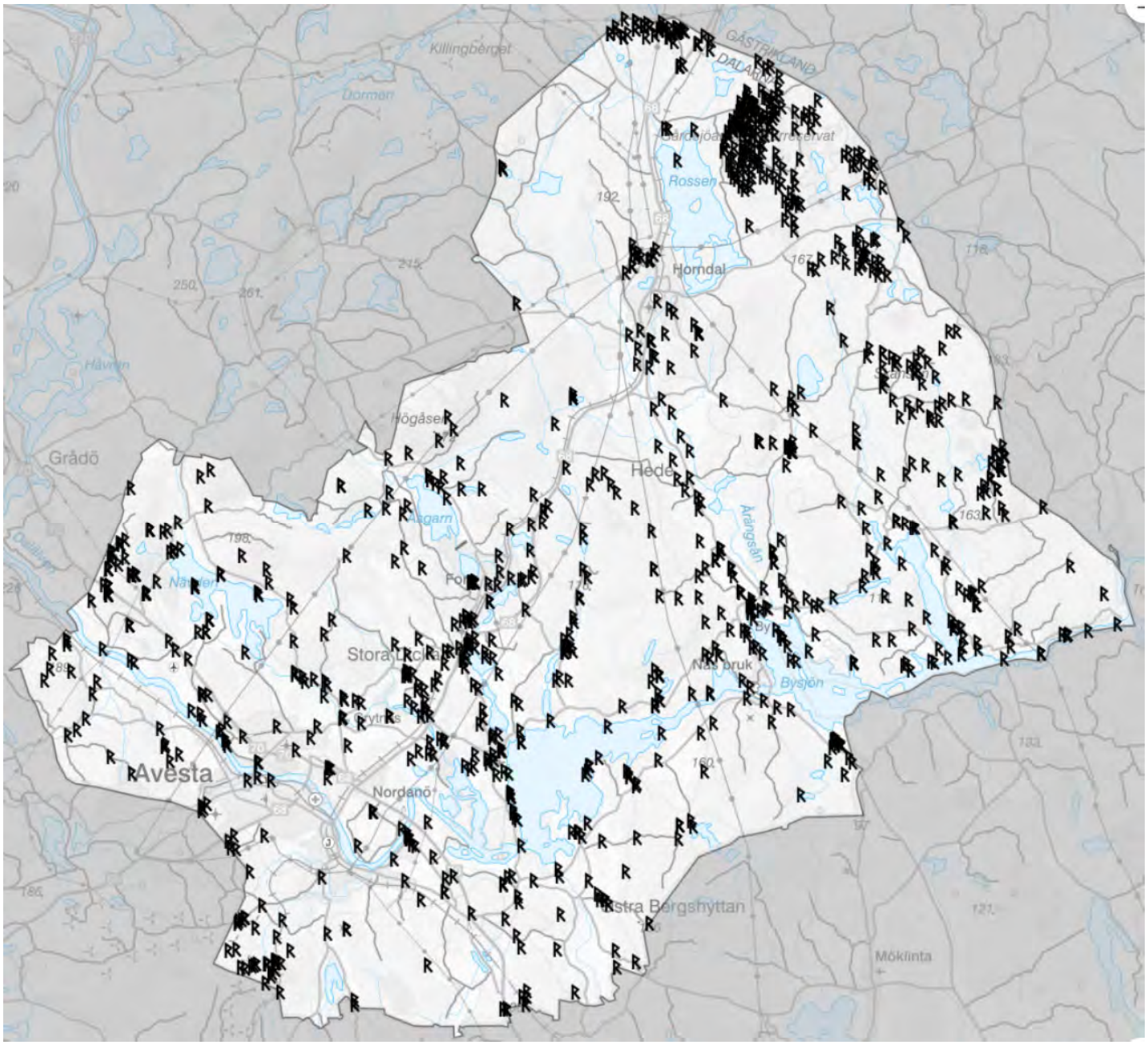
Det finns ett behov av att utföra ett kulturmiljöprogram för Avesta kommun, som då även kan ersätta många äldre inventeringar, då mer sentida områden och bebyggelse ofta saknas i de material som finns, samtidigt som metoder med mera för både inventering och värdering av kulturmiljöer utvecklats genom nya kunskaper.

Fornlämningar och byggnadsminnen

Fornlämningar är spår efter mänsklig aktivitet och verksamhet från forna tider. Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen och det är förbjudet att förändra eller skada en fornlämning. Länsstyrelsen kan lämna tillstånd till arkeologisk utredning/ undersökning/ dokumentation innan eventuell borttagning av fornlämningar. Inom Avesta kommun finns en stor mängd identifierade forn- och kulturlämningar av olika slag. Besök Riksantikvarieämbetets webbplats för att utforska den karttjänst som finns där och läsa om de fornlämningar som finns i kommunen. Även ej kända fornlämningar, som inte är registrerade i kulturmiljöregistret och därför inte syns i Riksantikvarieämbetets tjänst Fornsök, har samma lagstadgade skydd som kända fornlämningar.

Byggnadsminne är ett beslutat skydd av vissa kulturhistoriskt värdefulla byggnader, miljöer och anläggningar. Byggnadsminnen ska bevara viktiga spår av historien för förståelsen av framväxten av dagens och morgondagens samhälle. Det finns två typer av byggnadsminnen, byggnadsminnen enligt kulturmiljölagen (enskilda) och statliga byggnadsminnen (utpekade och beslutade av regeringen). Varje byggnadsminne har särskilda skyddsbestämmelser som reglerar hur byggnadsminnets kulturhistoriska värden ska tillvaratas. Information om byggnadsminnen finns i Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister. Inom Avesta kommun finns det förnärvarande sju olika byggnadsminnen, se nedan.

- Böösgården i Gamla Byn
- Jan-Ersgården i Gisselbo
- Klosterskolan i Avesta
- Krylbo stationshus i Krylbo
- Krylbo tingshus i Krylbo
- Sundhcenter (Aaltohuset) i Avesta
- Tolvmansgården (Karlfeldtsgården) i Karlbo

Killingberget
Dörmon
GÄSTRIKLAND
DALARNA
Rossen
Horndal
Håvsen
Högåsen
Grådö
Hede
Ljusnan
Årångsån
Stora Lövsjön
Nås bruk
Byssjön
Avesta
Nordanö
Östra Bergshyttan
Möklinta

Kulturmiljöer i Avesta kommun

Kulturmiljöer i Avesta kommun är en kulturhistorisk inventering utförd av Dalarnas museum och Avesta kommun i slutet av 1980-talet och rapporten färdigställdes i början av 1990-talet. Även om det gått många år sedan dess ser kommunen att den absoluta merparten av identifierade värden fortfarande finns kvar. Dock har så klart olika förändringar skett ute i landskapet under dessa år.

I utredningen delas utpekade områden in i två olika klasser, klass A som är Mycket värdefulla kulturmiljöer och klass B som är Värdefulla kulturmiljöer.

De områden som utgör klass A har legat till grund för kommunens utpekande av områden med ställningstaganden i avsnittet Kulturhistoriska miljöer under Mark- och vattenanvändning.

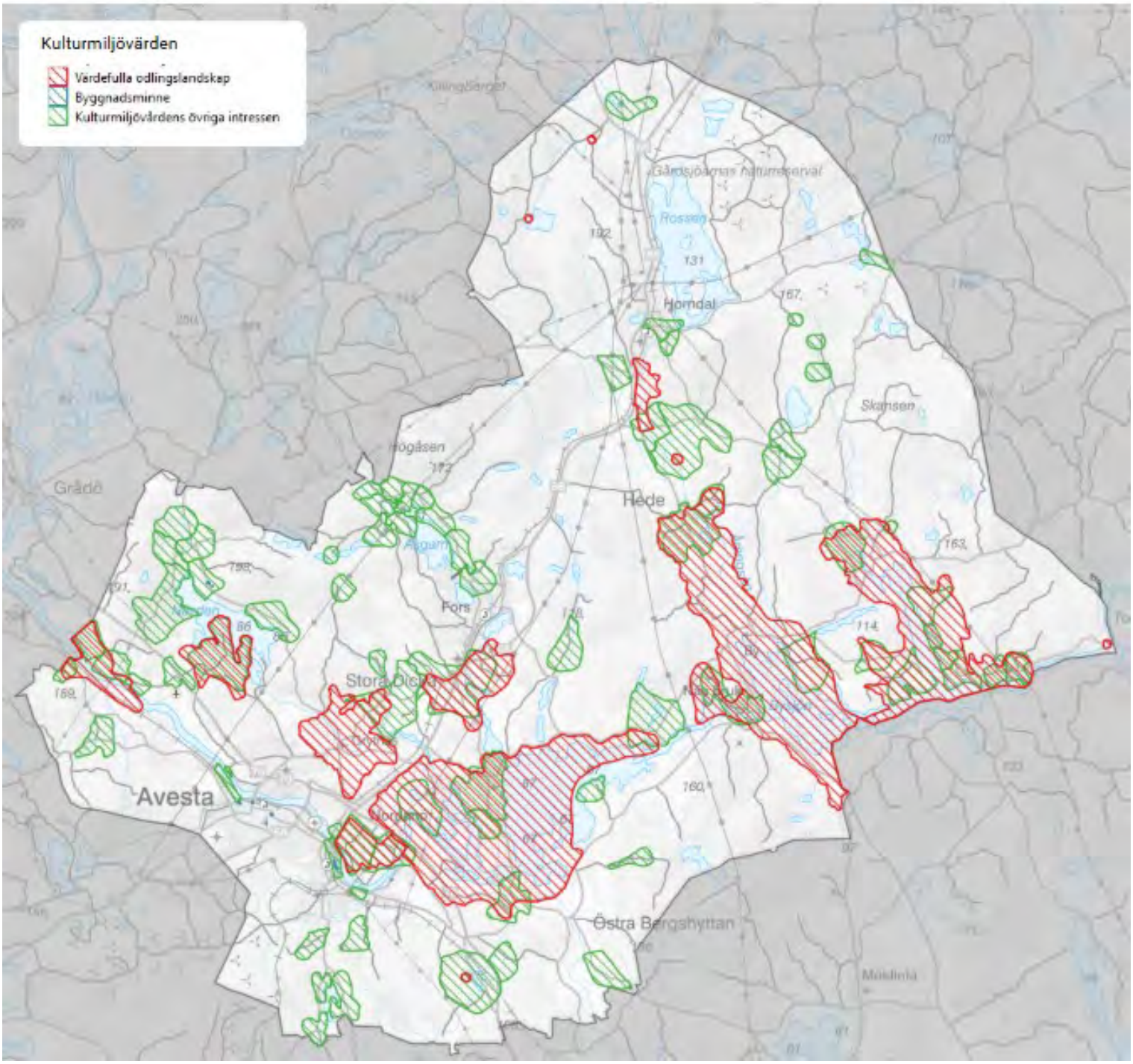
Värdefulla odlingslandskap

Områden som pekas ut i *Länsprogram för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden, en samlad redovisning av bevarandeintressena i ett långsiktigt perspektiv*.

Syftet är att programmet skall utgöra underlag för samordning och styrning av samhällets förändringar, till exempel genom planläggning, och olika former av ekonomiskt stöd inom de mest värdefulla områdena för kulturmiljövård och naturvård.

Det utgör också underlag för tillämpning av miljöbalkens bestämmelser om ekologiskt särskilt känsliga områden, utpekande av riksintressen, tillämpningen av hänsynsregler i skötsellagen, miljöbalken och skogsvårdslagen, säkerställande av de mest värdefulla delarna av jordbrukslandskapet samt för information om värden i odlingslandskapet.

Se även "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet", i avsnittet om Naturvärden, som innehåller ett urval av områden som är nationellt utpekade som särskilt värdefulla.

Kulturmiljövärden
Värdefulla odlingslandskap
Byggnadsminne
Kulturmiljövärdens övriga intressen
Hejdaren
Gårdsjöåsens hänsynsområde
Rossen
Hemdal
Skansen
Högåsen
Grådö
Hede
Fors
Stora Ole
Avesta
Östra Bergshyttan
Mossänkä

STRANDSKYDD

Beskrivning

Strandskyddet infördes i Sverige i början på 1950-talet då tillgången till stränder på vissa platser höll på att försvinna helt som följd av ett ökat byggande längs med stränderna. År 1975 infördes det så kallade generella strandskyddet, som vi har än i dag, och kom då att omfatta alla sjöar, kuster och vattendrag. Syftet med strandskyddet är att trygga tillgången till bad och friluftsliv för allmänheten, men även för att ge ett långsiktigt skydd för djur- och växtliv längs med stränderna.

Strandskyddet innebär normalt ett skyddat område om 100 meter från strandkanten mot land och ut i vattenområdet. Inom vissa områden är strandskyddet utökat upp till 300 meter.

Inom strandskyddsområdet är det förbjudet att uppföra nya byggnader, förändra byggnader eller sätta upp andra anläggningar eller anordningar som avhåller allmänheten från att röra sig där, gräva, spränga eller på annat sätt förbereda för sådana åtgärder och utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurliv. För den som har för avsikt att bygga, förändra eller åtgärda något inom ett strandskyddsområde behöver dispens från strandskyddet sökas. För att få dispens behöver ansökan uppfylla något av de särskilda skälen som finns beskrivna i sin helhet i 7 kap. 18 c-d § miljöbalken.

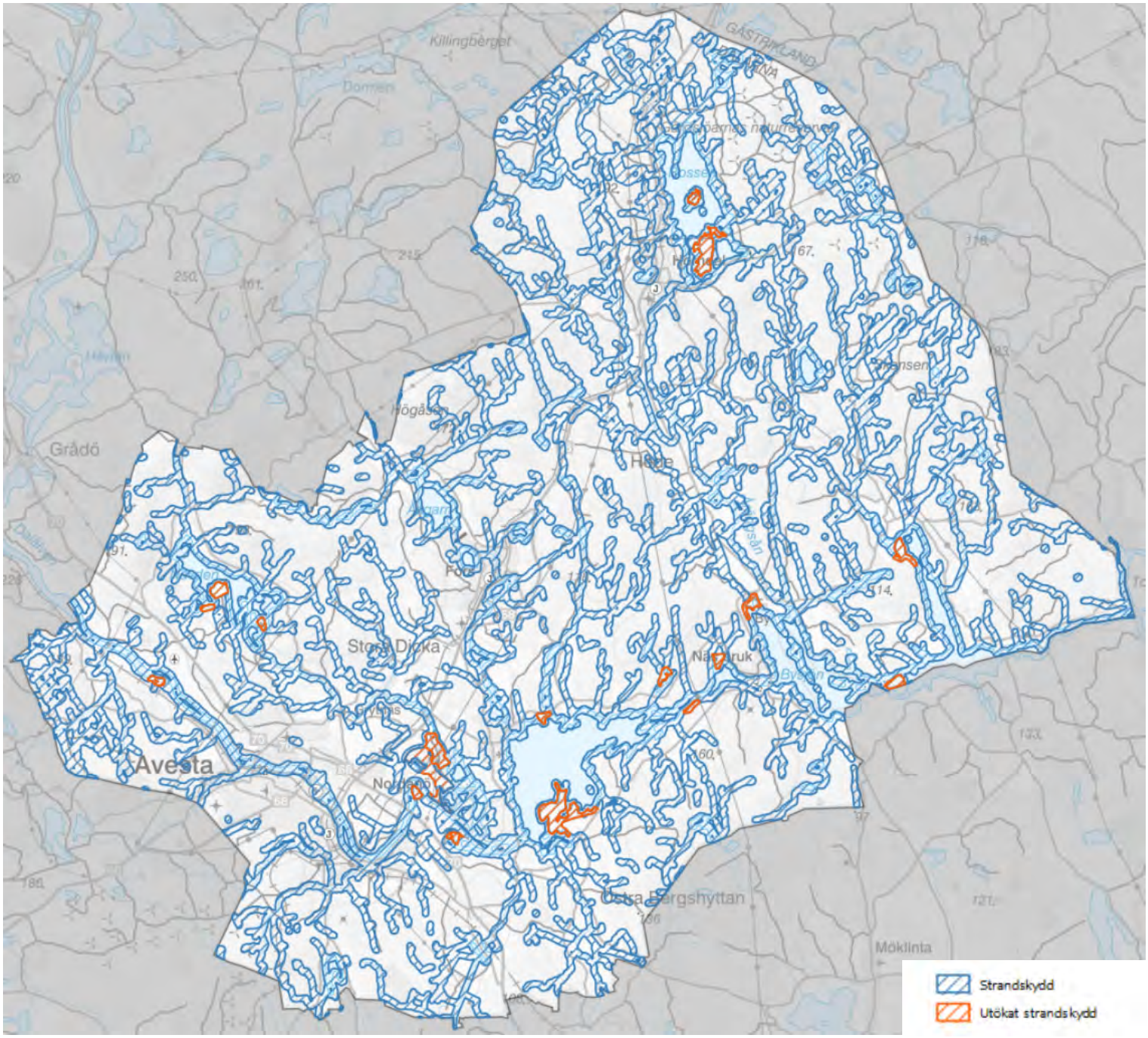
Vid planläggning kan strandskyddet upphävas av kommunen genom bestämmelse i detaljplan. Även då ska något av de särskilda skälen enligt 7 kap. 18 c-d § miljöbalken vara uppfyllda.

Det är i huvudsak kommunen som handlägger och beslutar i ärenden om strandskyddsdispens och upphävande av strandskydd vid planläggning, samt genomför tillsyn för att se att strandskyddsbestämmelserna efterföljs i kommunen. Kommunen har dock inte hela beslutanderätten i prövningar av dispens eller upphävande, utan i slutänden är det länsstyrelsen, i sin roll som överprövande myndighet, som beslutar om kommunens strandskyddsbeslut är rätt eller inte. Länsstyrelsen kan även i det enskilda fallet upphäva strandskyddet vid mindre sjöar och vattendrag om det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Oavsett om det är fråga om dispens eller upphävande vid planläggning ska alltid en fri passage lämnas närmast vattnet.

Den 1 juli 2025 gjordes vissa lagändringar i fråga om strandskydd och de innebär bland annat att det generella strandskyddet tagits bort vid insjöar med mindre storlek än en hektar, vid vattendrag smalare än två meter samt vid sjöar och vattendrag som anlagts efter 1975.

På såväl länsstyrelsens som Naturvårdsverkets webbplatser finns mer att läsa om strandskydd.

Killingberget
Domen
Grådö
Högåsen
Hede
Stora Dicka
Avesta
Östra Bergshyttan
Möklinta
Strandskydd
Utökat strandskydd

RISKER

Beskrivning

I Avesta kommun finns många områden och platser med olika former av risker för hälsa och säkerhet.

Här nedan redovisas de mer omfattande risker som kommunen väljer att redovisa i översiktsplanen. Utöver dessa finns ett antal andra risker som förekommer utspritt i kommunen, ofta som punktobjekt, till exempel eventuellt förorenad mark och områden med risk för höga nivåer av markradon. Då risker alltid ska beaktas vid planläggning och prövning av bygglov genom lagkrav tas inte alla risker med i översiktsplanen. På bland annat länsstyrelsens webb finns karttjänster där även andra risker kan ses.

De risker som redovisas här har beaktats av kommunen i översiktsplanens olika förslag så långt det är möjligt på den översiktliga nivå som en översiktsplan utgör.

Generella ställningstaganden

De risker som redovisas ska beaktas och utredas mer djupgående vid detaljplaneläggning av mark- och vattenområden och i andra tillståndsprövningar, så som bygglov och förhandsbesked, så snart behov finns.

Eventuell lagstiftning, skyddsbestämmelser, gränsvärden, riktvärden, allmänna råd och rådande praxis som gäller för olika risker ska alltid följas vid kommunens planläggning och vid prövning av bygglov och förhandsbesked.

Erosion, ras och skred

Erosion förekommer vid de flesta vattendrag i olika omfattning. Vid ökade flöden i vattendrag ökar erosionen på strandlinjerna längst med sjöar och vattendrag. Vid skyfall kan erosion även förekomma i brantare terräng med lätteroderade jordarter såsom sand och silt. I kartan finns lagret ”Erosionsbenägen jordart” som är ett underlag från länsstyrelsen och detta kan användas vid jämförelser och som komplement till mer detaljerade underlag från till exempel SGU.

Ras och skred kan ske naturligt i känsliga områden men även på grund av exploatering och byggnation. Skred sker oftast i områden med ler- och slitjordar och förekommer i områden när lermarken sluttar eller ligger i anslutning till en sjö, älv eller annat vattendrag.

Då lera, sand och silt är vanligt förekommande i inom kommunen, ofta då runt sjöar och vattendrag, inklusive Dalälven, så är denna risk något som alltid behöver beaktas.

För vissa delar av kommunen, främst vid bebyggda områden utmed Dalälven, har skredriskkarteringar utförts för att utvärdera skredrisken i dessa områden. Dessa är ofta en bra första indikation på läget.

Ställningstagande

Längs Dalälven, från kommungränsen i väster ned till Utsundsgrundet, ska stor försiktighet iakttas vid markarbeten nära älven. Där älvstranden utgörs av slänt bör inga markarbeten utföras inom ett område av 15-20 meter från släntkrön. Lätt bebyggelse, som till exempel normalstora enbostadshus, bör lokaliseras minst 20-30 meter från släntkrön. Geoteknisk undersökning ska ligga till grund för älvnära byggnation.

Risken för erosion, ras eller skred ska även beaktas i andra områden där markens sammansättning kan medföra risk. Inledande undersökning av risk utförs genom kontroll mot olika kartsikt i webbaserade kartvisare hos Sveriges Geologiska Undersökning (SGU).

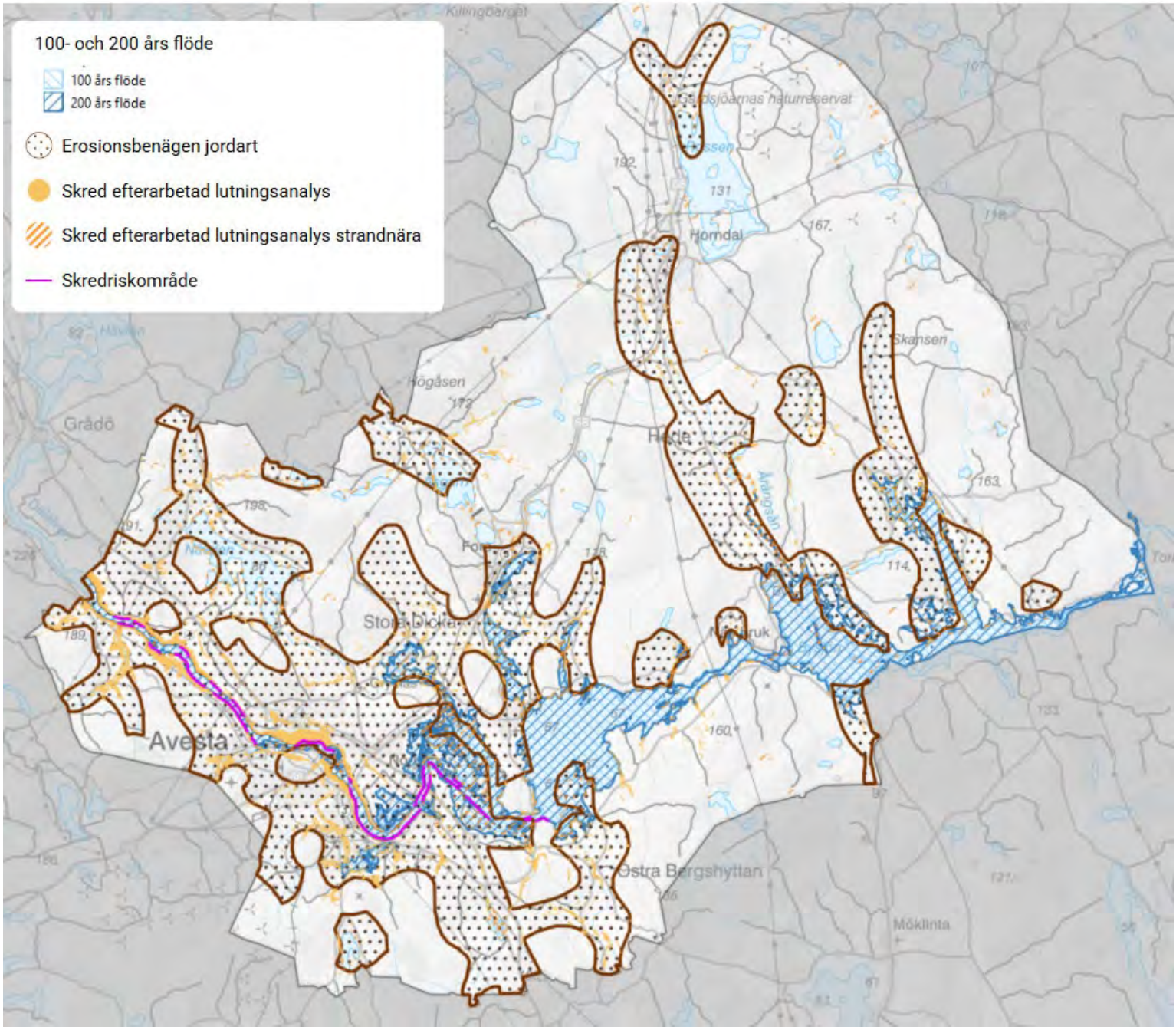
Fortsatt bevakning av stränder vid redan bebyggda områden i fråga om erosion, ras och skred ska utföras av kommunen.

Ett förändrat klimat, med bland annat ökad nederbörd och mer frekvent förekomst av skyfall, medför bland annat att risker med erosion, ras och skred kan komma att öka. Detta kräver att hela samhället, såväl stat och kommun som företag och enskilda, dels beaktar dessa risker och arbetar tillsammans för att anpassa både nya exploateringar och befintlig bebyggelse till detta.

Skyfall, höga flöden och översvämning

Skyfall, höga flöden och översvämningar kommer bli allt vanligare och mer extrema i samband med klimatförändringar. Erosion av strandlinjer kan komma att öka på grund av större flöden i vattendrag och sjöar samtidigt som en större andel av befintlig bebyggelse och infrastruktur kan komma att påverkas av översvämningar.

I översiktsplanen redovisas skyfallskartering för hela kommunen samt översvämningskartering för Dalälven, dess sjöar och dess direkta biflöden. Underlaget kommer från SMHI, Länsstyrelsen Dalarnas län och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

100- och 200 års flöde
100 års flöde
200 års flöde
Erosionsbenägen jordart
Skred efterarbetad lutningsanalys
Skred efterarbetad lutningsanalys strandnära
Skredriskområde
Avesta
Grådö
Hede
Horndal
Skansen
Högåsen
Stora Bjälken
Östra Bergshyttan
Möklinta

Ställningstagande

Skyfall och höga flöden ska beaktas i all planering och bebyggelseområden ska då utformas så att risker med detta kan hanteras.

Ett förändrat klimat, med bland annat ökad nederbörd och mer frekvent förekomst av skyfall, medför bland annat att risken för översvämningar kan komma att öka. Detta kräver att hela samhället, såväl stat och kommun som företag och enskilda, dels beaktar dessa risker och arbetar tillsammans för att anpassa både nya exploateringar och befintlig bebyggelse till detta.

Risk för översvämning ska beaktas i såväl planarbete som vid hantering av bygglov och förhandsbesked och i detta ska gällande rekommendationer följas. Som exempel i detta ska då inte samhällskritiska anläggningar, som till exempel sjukhus, placeras i områden högre belägna än översvämningsnivåer för högsta beräknat flöde.

Befintliga bebyggelseområden som riskerar att översvämmas ska kartläggas utifrån behov av eventuella skyddsåtgärder så att möjliga sådana kan vidtas.

Transportleder för farligt gods

Som farligt gods betecknas ämnen som kan vara skadliga för människors hälsa eller miljön om de sprids. Det kan vara ämnen som kan orsaka förgiftning, brand eller explosion eller som kan förorena grund- eller ytvatten eller skada miljön på annat sätt. Vägarna 68 och 70 genom kommunen är rekommenderade primära transportvägar för farligt gods. På grund av detta bör de vara så trafiksäkra som möjligt, för att minimera risken för trafikolyckor med utsläpp av farligt gods som följd.

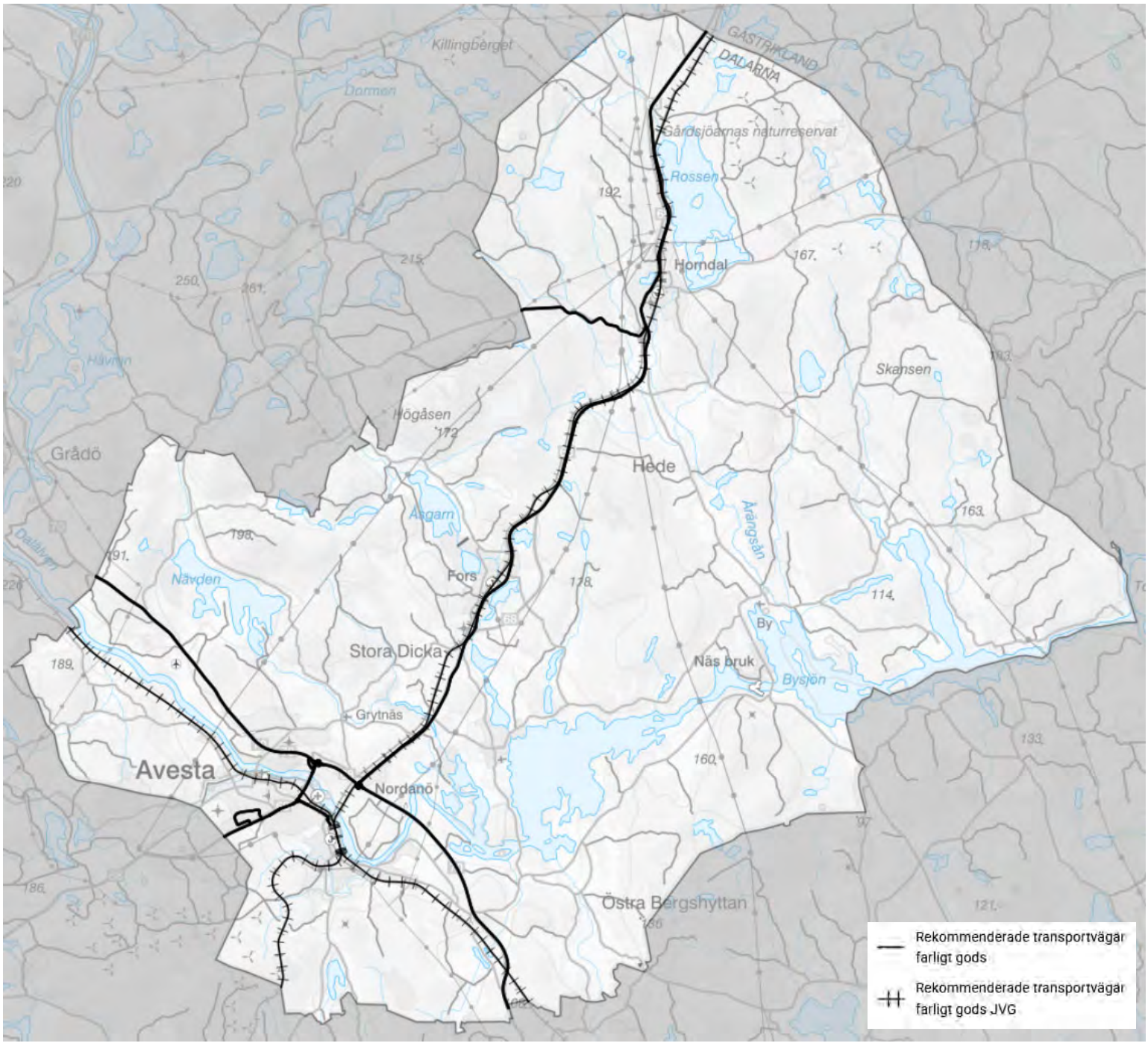
Där väg passerar känsliga områden kan det behövas tätskikt i diken för att förhindra att kemikalier vid en olycka når vattendrag eller grundvattnet. Även på mindre vägar och inom bebyggelseområden sker transporter av farligt gods. För att minska de risker som detta innebär bör i första hand verksamheter lokaliseras så att farligt gods inte behöver transporteras genom bebyggelseområden.

Även på de två järnvägarna genom kommunen transporteras farligt gods. Sannolikheten för olyckor på järnvägen är mycket små, men konsekvenserna av en olycka med farligt gods kan bli mycket stora. Därför bör olycksrisker alltid undersökas och minimeras.

Riskerna med farligt gods ska ägnas särskild uppmärksamhet i områden inom 100 meter från väg eller järnväg upplåten för farligt gods.

Ställningstagande

Vid planarbete och hantering av bygglov/förhandsbesked ska gällande normer för riskhantering följas. Dessa anger då att all tänkt byggnation inom 150 meter från transportled för farligt gods behöver riskutredas och eventuella risker ska sedan hanteras.

Killingberget
GÄSTRIKLAND
DALARNA
Dammen
Gårdsjöarnas naturreservat
Rossen
192.
Horndal
167.
118.
215.
250.
261.
Hävlan
Skansen
Högåsen
172.
Grådö
Hede
Asgarn
198.
191.
Nävden
Fors
178.
163.
Dalälven
Svärdsån
114.
By
Stora Dicka
189.
Näs bruk
Byasjön
Grytnäs
133.
Avesta
160.
Nordanö
186.
Östra Bergshyttan
121.
Rekommenderade transportvägar farligt gods
Rekommenderade transportvägar farligt gods JVG

GENOMFÖRANDE

Översiktsplanen är ett visionärt planeringsdokument där genomförandet av de ställningstaganden och mål som översiktsplanen ställer är ett långsiktigt åtagande för kommunen. För att genomförandet av översiktsplanen ska kunna säkerställas, och dess intentioner prioriteras, behöver kommunen ta fram en genomförandeplan. Genomförandeplanen bör behandla nedanstående utgångspunkter. Genomförandeplanen bör inom dessa teman konkretisera vad som ska genomföras, vilken som är ansvarig för utförandet, ekonomi och behov av budgetanslag och prioritering. Genomförandeplanen bör följas upp årligen inför budgetberedning. Åtgärder i genomförandeplanen ska återkommande kunna omprioriteras för att genomförandet ska vara anpassat till den tid som råder.

Genomförande genom samverkan och prioriteringar

Genomförandet av översiktsplanen bygger mycket på samverkan mellan kommunens olika förvaltningar, prioritering mellan vilka åtaganden man vill genomföra först och integrering i kommunens planerings- och investeringsprocesser. Utöver samverkan inom kommunorganisationen krävs även samverkan med andra aktörer såsom företagare, privata markägare och exploatörer. I ett större perspektiv krävs även samarbete mellan angränsande kommuner, regionala organ och statliga myndigheter.

Genomförande genom efterföljande planering

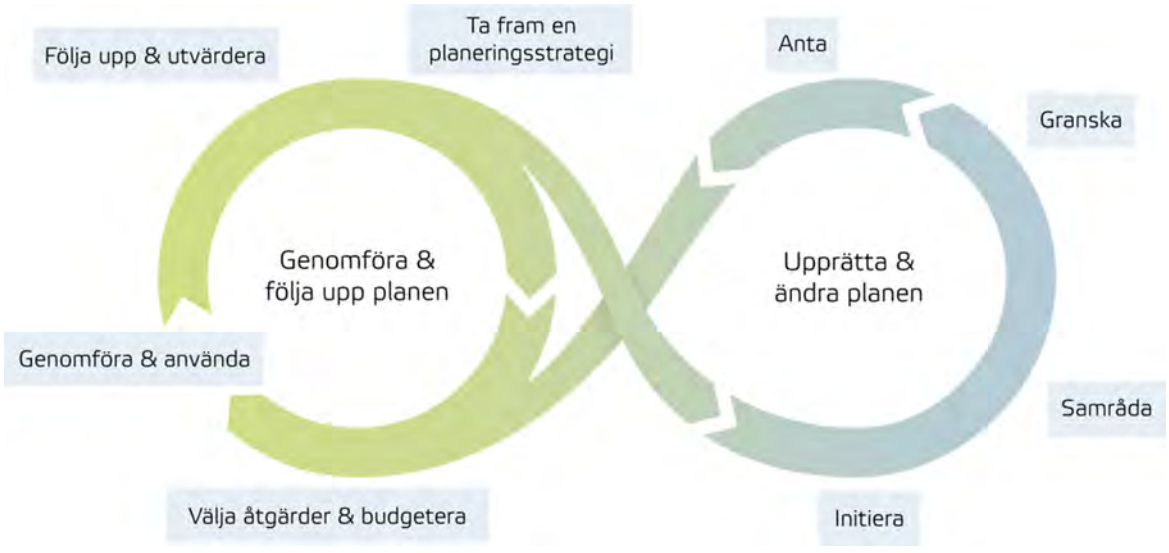
Det främsta kommunala instrumentet för att genomföra översiktsplanen är det kommunala planmonopolet. Planmonopolet innebär att det är bara kommunen som får ta fram detaljplaner för att juridiskt styra mark- och vattenanvändningen inom avgränsade geografiska områden. Att områden detaljplaneras för bostäder eller verksamheter har oftast sin grund i de ställningstaganden och utpekanden man gjorde i översiktsplanen. Detaljplanering blir därför ett stort steg i genomförandet av översiktsplanen.

Genomförande genom en kontinuerlig översiktsplanering

För att översiktsplanen ska vara ett användbart verktyg för kommunen så behöver den regelbundet uppdateras utefter relevansen i riktlinjer och ställningstagande, underlag, information samt sett till utvecklingen i kommunen och omvärlden. Ett verktyg för att främja en aktuell och relevant översiktsplan är planeringsstrategin. Kommunen behöver enligt lag ta fram en planeringsstrategi inom 24 månader efter ett ordinarie val och låta kommunfullmäktige ta ställning till den. Om planeringsstrategin inte tas fram inom 24 månader så kommer översiktsplanen automatiskt klassas som inaktuell. Planeringsstrategin blir därför ett viktigt verktyg för kommunen att hålla översiktsplanen aktuell och relevant för den efterföljande planeringen.

Ställningstagande

- En genomförandeplan för översiktsplanen ska tas fram.
- Efterföljande planering, till exempel genom framarbetande av detaljplaner, ska ta avstamp i översiktsplanen.
- Kommunens planorganisation ska, tillsammans med övriga delar av kommunens organisation, riggas så att den kan genomföra fortlöpande/kontinuerlig översiktsplanering.

KONSEKVENSER

En översiktsplan ska i princip alltid antas medföra betydande miljöpåverkan och då ska en strategisk miljöbedömning göras när översiktsplanen upprättas eller förändras. Syftet med den strategiska miljöbedömningen är att arbeta in miljöaspekter i planering men även beslutsfattandet så att en hållbar utveckling kan främjas.

Som ett led i kommunens aktiva hållbarhetsarbete ingår den strategiska miljöbedömningen för översiktsplanen i en bredare hållbarhetsbedömning. Hållbarhetsbedömningen undersöker, utöver det som är krav för en strategisk miljöbedömning, även hur översiktsplanen förhåller sig till de tre hållbarhetsdimensionerna ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet och stäms då av mot alla de globala målen för hållbar utveckling, se bild till vänster.

Dessa tre dimensioner omfattar långsiktigt bevarande av vattnets, jordens och ekosystemens produktionsförmåga och minskad påverkan på naturen och människans hälsa. Ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga och demokratiska behov uppfylls. Långsiktig hushållning med mänskliga och materiella resurser.

Hållbarhetsbedömning med strategisk miljöbedömning

Översiktsplan Avesta

Granskningshandling

Hållbarhetsbedömningen av översiktsplanen innehåller också miljökonsekvensbeskrivning och är en bilaga till översiktsplanen.

Kortfattad sammanfattning

Det finns flera otydligheter kring förutsättningarna i den föreslagna översiktsplanen, bland annat behov och efterfrågan på nya bostäder och verksamhetsområden. Befolkningsmängden har minskat de senaste åren och planen för inget resonemang kring den förväntade framtida befolkningsutvecklingen. Det saknas även en beskrivning av omfattningen och vilken typ av ny bebyggelse som det planeras för inom respektive utvecklingsområde, vilket bör baseras på förväntad befolkningsutveckling.

Planförslaget bedöms medföra negativ påverkan på flera miljöaspekter. Exploatering föreslås på naturmark som antingen har eller ligger i anslutning till områden med höga naturvärden. Exploatering föreslås även i avrinningsområden till recipienter vars status inte är god eller har otillräcklig status.

För de sociala aspekterna bedöms planen medföra både negativa och positiva konsekvenser. Utifrån perspektivet vardagsliv och levande samhälle bedöms utvecklingsområdenas lokaliseringar välmotiverade med närhet till viktiga målpunkter. Däremot kan planförslaget medföra att fler människor utsätts för störningar och risker än idag då utveckling planeras i tätortsnära miljöer samt i riskområden för bland annat översvämning och skred.

För de ekonomiska aspekterna bedöms planen medföra såväl negativa som positiva konsekvenser. Planförslaget bedöms gynna näringslivet i kommunen genom att kommunikationer stärks. Däremot innebär planförslaget att jordbruksmark tas i anspråk.

De negativa effekterna och konsekvenserna av planförslaget bedöms vara mindre än i nollalternativet eftersom det senare bedöms ge en mer otydlig vägledning och medge en mer spridd bebyggelse än planförslaget.

UNDERLAG

Utöver de Riksintressen och Andra värden som finns redovisade i översiktsplanens fjärde kapitel och de Mål, planer och program som redovisas i översiktsplanens första kapitel har nedan listade underlag använts i olika överväganden i arbetet med att ta fram översiktsplanen.

- VA-policy, Dagvattenpolicy och Kretsloppsplan (Avesta kommun)
- Skyddsområden för vattentäkter (Avesta kommun)
- Regional vattenförsörjningsplan (Länsstyrelsen Dalarna)
- Serviceplan för Avesta kommun
- Program för landsbygdsutveckling Avesta kommun
- Hållbarhetsprogram för Avesta kommun 2020 - 2030
- Handelsutredning 2008 (Avesta kommun)
- Trafiknätsanalys 2006 (Avesta kommun)
- Statligt framställda planeringsunderlag avseende ras, skred och erosion (bland annat SGI, MSB och SGU)
- Artportalen (SLU Artdatabanken och Artportalsrådet)
- Ekologisk och kemisk status för vattendrag utifrån gällande miljökvalitetsnormer för vatten
- Ängs- och betesmarksinventering (Jordbruksverket)
- Ängs- och hagmarksinventering (Länsstyrelsen Dalarna)
- Kulturvägar i Dalarna. Kulturhistorisk inventering av allmänna vägar (Länsstyrelsen Dalarna)
- Objekt med naturvärden (Skogsstyrelsen)
- Skogens Pärlor, med registrerade fornlämningar och kulturlämningar (Skogsstyrelsen)
- Myrskyddsplan (Naturvårdsverket)
- Våtmarksinventering (Länsstyrelsen Dalarna)
- Sumpskogar (Skogsstyrelsen)

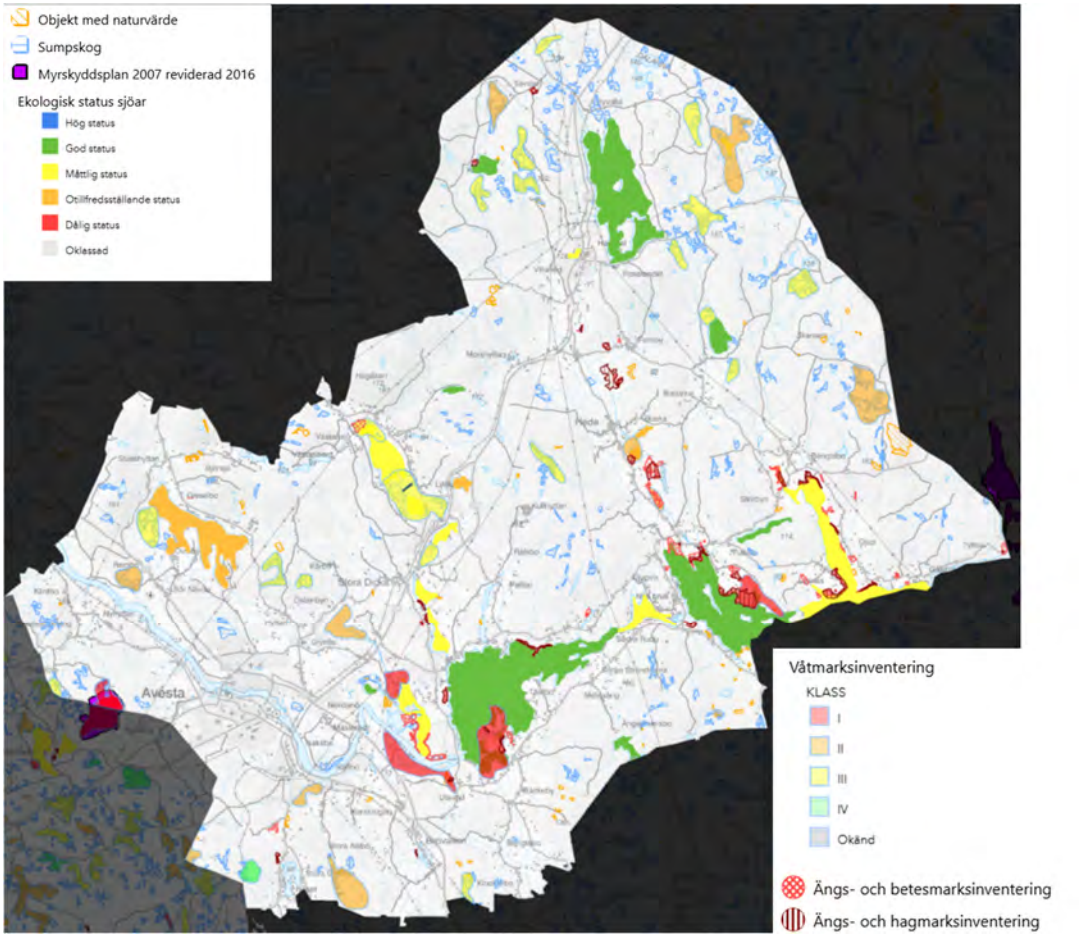
Många av de regionala och nationella underlagen finns att ta del av genom länsstyrelsens webbaserade karttjänst för planeringsunderlag.

Där finns också fler förutsättningar som är på en sådan detaljeringsnivå i fråga om läge och utbredning att de inte påverkat översiktsplanen men ska beaktas i andra prövningar som detaljplan och bygglov.

Beaktande av underlagen

Även dessa olika underlag har vägts in i de analyser som föregått olika utpekande av bevarad, utvecklad eller ändrad markanvändning i kapitel 3 för Mark- och vattenanvändning.

Några av underlagen finns dessutom beskrivna i relevanta delar i till exempel kapitlet Mark- och vattenanvändning.

BEHOV AV NYTT UNDERLAG

Utöver de underlag som redan finns ser Avesta kommun ett behov av att dessa underlag tas fram:

- Kulturmiljöprogram
- Arkitekturpolicy
- Cykelplan
- Grönstrukturplan
- Inventering av brukningsvärd åkermark i kommunen

De flesta av dessa underlag är sådana som kommunen behöver arbeta fram och för att så ska vara möjligt krävs resurser, både i form av arbetstid för organisationen och pengar för anlitande av eventuell expertkompetens.

TIDIG DIALOG

En tidig dialog inleddes i slutet av år 2022, och fortsatta in i början av år 2023, med syftet att medborgare, politiker och tjänstepersoner samt övriga aktörer aktivt skulle engageras och tycka till om översiktsplanen. Dessutom var syftet med kommunikationen att målgrupperna ska förstå att deras åsikter har betydelse för översiktsplanens innehåll. Den ska också tydligt förankra planen och informera om projektet på ett sätt som alla förstår och kan relatera till.

Den tidiga dialogen finns sammanfattad i en dialograpport och här redogörs enbart kortfattat för arbetet.

Genomförande av dialogen

Workshop 1

Som ett första steg i arbetet genomfördes workshop 1 den 14 nov 2022 med politiker, tjänstepersoner och medverkande konsulter med syfte att identifiera och prioritera nyckelfrågor.

Resultat

Kommunikationer och infrastruktur ansågs absolut viktigast och särskilt viktig ansågs frågan om kommunikationer. Även behovet av energiproduktion inom kommunen för att skapa en högre grad av självförsörjande, liksom behovet av attraktiva boenden och trygga miljöer, lyftes som viktiga.

Klimat och natur lyftes som viktigt och att då arbeta mer proaktiv än reaktivt med dessa frågor.

Digital enkät

En digital enkät genomfördes med medborgare under februari - mars 2023. Det inkom cirka 270 svar och av de som svarade var ca hälften kvinnor och hälften män. Svar inkom från alla åldersgrupper. Flest synpunkter lämnades kring Avesta och Krylbo, där det också bor flest människor.

Resultat

De som har svarat på den digitala enkäten uppger att de bland annat uppskattar natur natur-och kulturmiljöerna i kommunen och vill att dessa ska bevaras och utvecklas. Bra kollektivtrafik är en viktig fråga. Man vill ha trygga, attraktiva och levande centrum och tätorter. Fler cykelvägar och mer grönska i stadskärnan, att kulturutbudet främjas och att naturen samt landsbygden ska bevaras.

Möten med råden

I mars månad år 2023 träffade översiktsplanens projektledare kommunens funktionshinderråd, ungdomsråd och pensionärsråd. Projektledaren ställde frågor om vad som är bra i Avesta kommun idag och vad man vill ha mer av i Avestas i framtiden.

Resultat

Funktionshinderrådet ansåg bland annat att Avesta kommun har bra service och utbud av affärer, att det är nära till andra större orter men att kommunen behöver tillgängliggöra tätorterna och göra det lättare att ta sig ut i naturen för dem med.

Ungdomsrådet tog bland annat upp att det finns bra skolor, en bra gemenskap på landsbygden och mycket aktiviteter för unga. De vill dock ha bättre kollektivtrafik, fler cykelbanor samt önskar ett tryggare centrum och fler mötesplatser. De tar upp vikten att naturområden bevaras.

Pensionärsrådet tog bland annat upp att det är bra att det finns cykelleder och promenadstråk samt bra att biblioteket, apotek och sjukvård finns centralt. De vill ha fler aktiviteter för äldre, mer resurser till hemtjänsten och önskar trygga samhällen.

Workshop 2

Denna genomfördes med politiker och tjänstepersoner den 13 mars 2023 med syftet att, utifrån resultatet från den tidiga dialogen med medborgare och de olika råden, skapa en förståelse för förutsättningar och hur medborgarna ser på kommunens utmaningar och utveckling.

Resultat

I arbetet med två framtidsscenarier kring bebyggelse, centralisering mot centralorten eller flerkärnighet i form av kommunens olika orter ansågs scenariot flerkärnighet ge flest fördelar.

I fråga om utvecklingsinriktning fanns en relativt stor samstämmighet kring inriktning för natur- och friluftsliv och kommunikationer. De olika förslagen för bebyggelseriktning skiljde sig dock kraftig åt.

I den kommunikationsplan som togs fram lades dessa fyra operativa mål för den tidiga dialogen fast:

- 500 av kommunens medborgare ska aktivt engagera sig i processen
- Jämlik representation mellan könen och olika åldrar via den digitala dialogkartan
- 800 klick på digitala dialogkartan under tidig dialog och under samråd
- 300 svar i tidig dialog och under samråd

Den digitala enkäten nåde cirka 650 unika besökare och hade 269 svarande vilket ger en svarsandel på cirka 40 %. Dessutom samlades synpunkter in under dialoger med ungdoms-, funktionshinder- och pensionärsrådet, vilket ökar andelen engagerade i översiktsplaneprocessen. Därmed anses målen uppnådda för den tidiga dialogen.

SAMRÅD

Ett framarbetat förslag till översiktsplan genomgick samråd under tiden 24 februari till 25 maj 2025 i syfte att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och samtidigt ge möjlighet till insyn och påverkan.

Samråd genomfördes enligt lagkrav med länsstyrelsen, regionen och de kommuner som berörs. Samrådet mötte även upp mot lagens krav på att kommunens medlemmar (invånare), andra myndigheter, sammanslutningar och enskilda i övrigt som har ett väsentligt intresse av förslaget ska ges tillfälle att delta i samrådet.

I samrådet redovisades förslagets innebörd, skälen för förslaget, förslagets konsekvenser och det planeringsunderlag som har betydelse för bedömningen av förslaget.

De synpunkter som inkom under samrådet och hur de påverkat översiktsplanen, eller bemötts, finns sammanfattat i en samrådsredogörelse och här redogörs enbart kortfattat för aktiviteter under samrådstiden.

Genomförande av samrådet

Annonsering och övrig informationsspridning

Samrådet annonserades i lokaltidningen Avesta tidning och i veckobladet Lokalt-i den 28 februari. Därutöver annonserades de öppna möten som hölls, se nedan, i dessa tidningar vid tre tillfällen under samrådstiden. Dessa blev då samtidigt en påminnelse om att samrådet pågår.

De större föreningar som finns i Avesta kommun, 36 enligt sändlistan, tillsändes alla varsin inbjudan att delta i samrådet.

Information om samrådet lyftes också fram tydligt på kommunens webb och delades vid olika tillfällen i sociala medier genom kommunens konton. Även vid företagarfrukost och andra arrangemang som kommunen deltar i spreds information om samrådet.

Öppna möten för allmänheten

Under samrådstiden hölls fem öppna möten för intresserade vid dessa tider och på dessa platser:

12 mars	Folkets hus i Fors
18 mars	Solbacka i By
10 april	Korskrogens Bygdegård
15 april	Horndals Församlingshem
15 maj	Avesta Församlingsgård

Deltagande i andra möten och arrangemang

Under samrådet deltog projektledaren, ofta tillsammans med projektägaren, som inbjuden/inbjudna till dessa möten och arrangemang för att informera och svara på frågor:

12 februari	Möte med Centerpartiet och Socialdemokraterna
17 mars	Möte med Centergrupp för By-Horndal
3 april	Möte med vissa rektorer i Avesta kommun
15 april	Företagarfrukost
23 april	Möte med Vänsterpartiet
30 maj	Avestafestivalen

Möten med de kommunala råden

Under samrådstiden hölls träffar med de kommunala råden vid deras inplanerade möten enligt nedan:

10 mars	Möte med Ungdomsrådet Möte
22 maj	med Funktionshinderrådet Möte
22 maj	med Pensionärsrådet

GRANSKNING

Ett framarbetat förslag till översiktsplan var utställt för granskning under tiden 1 juni till och med 17 augusti 2026 i syfte att stämma av de ändringar som gjorts efter samrådet samt ge en ytterligare möjlighet till insyn och påverkan.

Enligt lagkrav har kungörelse om granskning, som bland annat innehöll uppgifter om var granskningshandlingarna kan nås och läsas, anslagits på kommunens anslagstavla och införts i ortstidning. Kungörelsen och granskningshandlingar skickats till länsstyrelsen, regionen och de kommuner som berörs. Även detta i enlighet med gällande lagkrav. Kungörelse om granskning skickades även till alla som framfört synpunkter under det tidigare samrådet.

Granskningen mötte därmed upp mot lagens krav på att kommunens medlemmar (invånare), andra myndigheter, sammanslutningar och enskilda i övrigt som har ett väsentligt intresse av förslaget ska ges tillfälle att delta i arbetet.

I översiktsplanens granskningshandlingar redovisades fortsatt förslagets innebörd, skälen för förslaget, förslagets konsekvenser och det planeringsunderlag som har betydelse för bedömningen av förslaget. Även den samrådsredogörelse som tagits fram har funnits att ta del av.

De synpunkter som inkom under granskningen och hur de påverkat översiktsplanen, eller bemötts, finns sammanfattat i ett Särskilt utlåtande och här redogörs enbart kortfattat för själva granskningsprocessen.

Genomförande av granskningen

Annonsering och övrig informationsspridning

Tiden för granskning annonserades i lokaltidningen Avesta tidning och i veckobladet Lokalt-i. Annonserna innehöll även information om det Öppet hus möte som skulle hållas, se nedan.

De större föreningar som finns i Avesta kommun tillsändes varsin kungörelse om granskning.

Information om granskningen lyftes också fram tydligt på kommunens webb.

Öppet hus möte för allmänheten

Den 16 juni kl. 17:00 – 19:30 hölls ett Öppet hus möte för allmänheten i Västmanland-Dalarnas lokaler i Månsbo. Vid mötet kunde alla intresserade komma vid valfri tidpunkt under mötestiden för att bland annat ställa frågor om planförslaget.

Avesta kommun

Översiktsplan för Avesta kommun

Länsstyrelsen har för granskning mottagit rubricerad översiktsplan, daterad i maj 2026.

Länsstyrelsens roll

Under granskningen ska Länsstyrelsen enligt plan och bygglagen (PBL) 3 kap. 16 § ska i yttrandet enbart ange om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,

2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,

3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 h § första stycket miljöbalken,

4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och

5. en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Yttrande om åtaganden som åligger Länsstyrelsen att tillse enligt PBL 3 kap. 16 §

Granskning av översiktsplanen

Länsstyrelsen i Dalarnas län har mottagit remissyttranden från statliga och regionala myndigheter;

Trafikverket, Sveriges geologiska institut (SGU), Post och telestyrelsen (PTS), Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Myndigheten för civilt försvar (MCF), Luftfartsverket (LFV), Svenska kraftnät, Energimyndigheten (EM), Försvarsmakten och Sveriges geotekniska institut (SGI).

Yttranden från nationella och regionala statliga myndigheter bilägges detta yttrande eftersom de i väsentliga delar har viktig, vägledande och rådgivande information som bör inarbetas i kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsens och övriga statliga myndigheters synpunkter utifrån ingripandegrunderna i ett efterföljande planerings- och prövningsskede finns i detta granskningsyttrande under följande rubriker.

Riksintressen

Totalförsvarets militära del

Länsstyrelsens bedömning är att riksintressen för totalförsvarets militära del behöver redovisas tydligare i kartunderlaget, till exempel att tillföra en undertext för kartan med riksintresse för totalförsvarets militära del i enlighet med Försvarsmaktens yttrande.

Civilt försvar

Länsstyrelsen uppmärksammar kommunen om att det finns brister i redovisningen av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen enligt 3 kap 9 § miljöbalken. Ett antal av de i mark- och vattenanvändningskartan utpekade LIS och utvecklingsområden överlappar delvis med riksintresse – och eller påverkansområden för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Se vidare i bifogade yttranden från MCF och Svenska kraftnät där det anges vilka

områden (mångfunktionell bebyggelse, verksamheter och industri, tekniska anläggningar, LIS med flera) som avses.

För att tillgodose anspråket behöver kommunen redovisa både riksintresseanspråket och tillhörande påverkansområde. Nu redovisas endast anspråket.

Vidare överlappar flertalet LIS-områden riksintresseanspråk med tillhörande påverkansområde.

Riksintresseanspråk behandlas inte i beskrivningen eller ställningstaganden. Eftersom detta inte redovisas kan Länsstyrelsen inte utläsa hur kommunen tillgodoser anspråket.

Utifrån ovanstående bedömer Länsstyrelsen att planförslaget kan riskera att påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av riksintresseanspråket.

Kulturmiljövården

Kommunen redovisar tydliga ställningstaganden för riksintressen för kulturmiljövård, och anger i flera fall att man bör upprätta områdesbestämmelser för att skydda befintliga kulturvärden vilket är mycket positivt.

Länsstyrelsen noterar att kommunen valt att inte peka ut särskilt värdefulla byggnadsverk, allmänna platser och bebyggelseområden som avses enligt plan – och bygglagen 8 kap 13§. Enligt Plan- och bygglagen 3 kap 5§ p.4 ska detta framgå av översiktsplanen.

Länsstyrelsen vill påminna om att det är Riksantikvarieämbetet genom länsstyrelsen som pekar ut områden av riksintresse för kulturmiljövården.

Miljökvalitetsnorm

Kommunen anger att lagstiftningen ska följas. För att Länsstyrelsen ska kunna bedöma om översiktsplanen medverkar till att miljökvalitetsnormen för vatten följs så behöver texten förtydligas om hur kommunen anser att miljökvalitetsnormerna ska följas. Hållbarhetsbedömningen föreslår att det kan ske med rumslig vägledning enligt den samlade bedömningen i avsnitt 6.1.3 samt i rekommendationerna avsnitt 6.1.4.

LIS och strandskydd

Länsstyrelsen noterar att flera av kommunens LIS-områden är utpekade på jordbruksmark. Länsstyrelsen kan konstatera att uppförande av bostadsbebyggelse och anläggningar på jordbruksmark vanligen inte är förenligt med rådande rättspraxis. Det blir därför vilseledande att peka ut LIS-områden på jordbruksmark då de vanligen inte kan bebyggas. Länsstyrelsen anser därmed att områden på jordbruksmark som huvudregel inte är lämpliga som LIS områden. Detta berör hela eller delar av följande områden: 3 Södra Horndal, 5 Stensänget, 6 Västansjö, 7 Stora Halsjön, 8 Prästboberget, 9 Kyrkbyn, 10 Vadsbro, 11 Fullsta, 12 Leknäs, 13 Sluttning mot Rudusjön, 15 Hovnäs-Gålsbo, 17 Smedsbo Germundsbo, 18 Bengtsbo, 19 Älvbro, 20 Nordanö-Ovanåker, 21 Brogård-Isaksbo och 24 Tjärna-Sonnboåsen.

LIS-område nr 16, Tyttbo ligger i anslutning till Nationalpark och Natura 2000. Därför kan det finnas naturvärden som gör det olämpligt som LIS. Om en naturvärdesinventering visar på låga naturvärden kan hela eller delar av området ändå vara lämpligt som LIS.

Inför detaljplaneläggning inom LIS-områden eller dispensprövning behöver naturvärdesinventeringar göras. Då kommunen har egen kompetens kan kommunen själv utföra naturvärdesinventeringen. Om det framkommer att det finns höga naturvärden kan det innebära att hela eller delar av ett utpekat område inte är lämpligt som LIS.

Medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsarkitekt Frida Ryhag med planarkitekt Håkan Persson som föredragande, båda på enheten för kulturmiljö och samhällsplanering. I den slutliga handläggningen har också Lovisa Lindberg och Britt-Marie Hägerman på enheten för kulturmiljö och samhällsplanering, Ann-Louise Haglund på enheten för vatten, Charlotte Wells på enheten för naturskydd, Mattias Skarp på enheten för samhällsskydd samt Thomas Winberg på rättsenheten medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

PTS yttrande inkom 260608

Jordbruksverkets yttrande inkom 260703

MCF yttrande inkom 260713

Svenska kraftnäts yttrande inkom 260729

Energimyndighetens yttrande inkom 260805

Försvarsmaktens yttrande inkom 260814

SGI yttrande inkom 260819

Kopia till

statlig myndigheterna;

Trafikverket

SGU

PTS

Skogsstyrelsen

Jordbruksverket

MCF

LFV

Svenska kraftnät

Energimyndigheten

Försvarsmakten

SGI

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

MED STRATEGISK MILJÖBEDÖMNING AV AVESTAS ÖVERSIKTSPLAN

GRANSKNINGSHANDLING

HÅLLBARHETSBEDÖMNING MED STRATEGISK MILJÖBEDÖMNING AV AVESTAS ÖVERSIKTSPLAN

Fotografi på framsida WSP.

BESTÄLLARE

Avesta kommun

Kontaktperson: Peter Grankvist,
peter.granqvist@avesta.se

KONSULT

WSP Sverige AB

WSP Sverige AB
121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 10 7225000

wsp.com

Uppdragsansvarig:
Sandra Wetterstrand

Medverkande utredare:
Mimmi Wallin Viman, Linnea Maurin, Sofia Nöu, Linnea Qvarfordt

Granskare: Camilla Rydling

31 mars 2026

ICKE-TEKNISK SAMMANFATTNING

Avesta kommun tar fram en ny översiktsplan. Planen syftar till att beskriva kommunens samlade strategi för hur mark, vatten och bebyggelse ska användas, utvecklas och bevaras.

För alla nya översiktsplaner och fördjupade översiktsplaner ska en strategisk miljöbedömning genomföras. Syftet med en sådan bedömning är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. Miljöbedömningen genomförs parallellt med, och integrerat i, planprocessen. Avesta kommun har valt att utvidga bedömningen till att också inkludera sociala och ekonomiska konsekvenser. Detta avsnitt sammanfattar konsekvensbeskrivningen för Avestas nya översiktsplan så här långt vilket är inför granskning. Texten utgör en icke-teknisk sammanfattning av arbetet.

I den nya översiktsplanen presenteras ett antal utvecklingsområden. Dessa områden är indelade i tre kategorier; utveckling av bostäder, utveckling av verksamheter och områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS). Utvecklingen av bostäder och verksamheter är koncentrerad till kommunens tätorter Avesta, Krylbo, Fors, Horndal, Hede och By samt Näs Bruk. Detta bland annat för att tillgång till infrastruktur och vatten och avlopp (VA) finns där. Översiktsplanen föreslår nya gång- och cykelvägar som bland annat kopplar samman Avesta med Fors samt en ny busslinje mellan Avesta och Sala. Det föreslås även omledning av vägar för att förbättra trafiksäkerheten.

Kommunens övergripande utvecklingsinriktning och utvecklingsstrategier är ambitiösa och syftar till att skapa en hållbar utveckling i kommunen. Det finns flera ställningstaganden och beskrivningar av kommunens värden, vilket bedöms som positivt. Samtliga strategier genomsyras dock inte i planens vägledning kring mark- och vattenanvändning.

De negativa effekterna och konsekvenserna bedöms vara större i nollalternativet jämfört med det nu aktuella planförslaget, eftersom nollalternativet bedöms ge en mer otydlig vägledning och medge en mer spridd bebyggelse än planförslaget.

Nedan sammanfattas bedömningen av planförslagets konsekvenser. Alla bedömningar är i jämförelse med nuläget och tar sikte på horisontåret 2040. Symbolerna till höger redovisar vilka globala hållbarhetsmål aspekten relaterar till samt om aspekten utgör en del av den strategiska miljöbedömningen och därmed finns med i miljöbalken. Läs mer om indelningen av och innehåll i aspekter i metodavsnittet samt under respektive avsnitt. Bedömning av hur planförslaget bidrar eller inte bidrar till de svenska miljömålen kan läsas i avsnitt 11.

Teckenförklaring:

Planen bedöms medföra positiva konsekvenser

Planen bedöms varken medföra positiva eller negativa konsekvenser

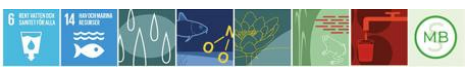

Planen bedöms medföra negativa konsekvenser

MILJÖKONSEKVENSER

Vatten
Avsnitt 6.1

Kommunen har övergripande ställningstaganden om hantering av dagvatten och vägleder till exempel att kommunen ska verka för att hushålla med vatten som resurs. Den rumsliga vägledningen kopplat till hanteringen av miljökvalitetsnormerna för kommunens vattenförekomster bedöms dock som otillräcklig. Vidare saknas även vägledning och

beskrivningar av olika hänsynstaganden som behöver göras för våtmarker, riksintressen och dagvattenhantering i vissa utvecklingsområden. Detta riskerar negativ påverkan på kommunens vatten. Det finns dock en god ambition om att nyttja ekosystemtjänster och det är positivt att grönområden pekats ut för hantering av vattenflöden. Sammantaget bedöms planförslaget medföra måttliga negativa konsekvenser för aspekten vatten.

Natur
Avsnitt 6.2

Enligt kommunens utvecklingsstrategi ska naturmiljöer bevaras, utvecklas och förstärkas för att leverera ekosystemtjänster. Den exploatering som planeras i kommunen ligger i anslutning till kommunens tätorter vilket samlar bebyggelsen. Detta kan innebära att större sammanhängande naturområden sparas. Dock ligger flera utvecklingsområden inom eller i närheten av värdefulla naturområden så som naturreservat eller värdetrakter samt riksintresse för naturvård.

Det är svårt att få en samlad bild över planförslagets vägledning för hanteringen av naturmiljö och dess värden då vägledningen finns spridd i olika avsnitt. Det innebär risker för att naturmark inom och i anslutning till utvecklingsområdena påverkas negativt då vägledningen bedöms som otydlig. Sammantaget bedöms planförslaget medföra måttliga till stora negativa konsekvenser för aspekten natur.

Bebyggelse, kulturmiljö och landskap
Avsnitt 6.3

Exploatering sker inom flera riksintressen för kulturmiljövården där otydlig vägledning ges för utvecklingsområdena. Detta skapar risk för att de kulturhistoriska värdena påverkas negativt. De utpekade kulturhistoriska miljöerna i mark- och vattenanvändningskartan överensstämmer inte med områden för riksintressen eller kulturmiljöer av kommunalt intresse, vilket ger olika vägledning med avseende på kulturmiljöerna och skapar otydlighet inför kommande planering. För varje riksintresse ges däremot god vägledning under eget avsnitt i planförslaget. Denna vägledning kan dock missas då det inte finns beskrivet att ett utvecklingsområde berör ett riksintresse för kulturmiljövården. Sammantaget bedöms planförslaget medföra små till måttligt negativa konsekvenser för aspekten kulturmiljö och landskapsbild.

Klimatpåverkan
Avsnitt 6.4

Planförslaget har en tydlig ambition om minskade koldioxidutsläpp som återspeglas i utvecklingsstrategin och genomsyrar planförslaget både i vägledning och fysiskt utpekade platser i flera avseenden. Planförslaget ger flera möjligheter som kan underlätta för invånarna att ställa om, vilket även bidrar till en rättvis omställning. Däremot finns det risk för att flera kolsänkor försvinner. Det saknas även ställningstaganden och beskrivning av kommunens omställning till en eldriven bilflotta. Sammantaget bedöms planförslaget delvis bidra till uppfyllande av kommunens klimatmål och Agenda 2030 mål 13, även om det finns brister i planförslaget som motverkar måluppfyllnad.

SOCIALA KONSEKVENSER

Hälsa och livsmiljö
Avsnitt 7.1

I planförslagets utvecklingsinriktning är det tydligt att natur och friluftsliv ska finnas tillgängligt för invånarna även i framtiden. Däremot saknas ambitionen om en god bebyggd miljö med god luftkvalitet, god ljudnivå och god strålmiljö i utvecklingsstrategin och utvecklingsinriktningen. I planförslaget saknas vägledning om luftkvalitet, god ljudmiljö och i viss mån även god strålmiljö. Dessa aspekter antas dock inte vara ett stort problem i kommunen idag. I planförslaget pekas flera verksamhets- och industriområden ut i tätortsnära lägen. Beroende på typ av verksamhet eller industri som kommer bedrivas finns det mer eller mindre risk att påverkan på luftkvalitet och ljudmiljö sker. Detta kan även påverka tillgången till tätortsnära rekreation genom att naturmark tas i anspråk. Påverkan från buller, lukt eller ljus från intilliggande verksamheter kan också skada den rekreativa upplevelsen. Sammantaget bedöms planförslaget medföra måttligt negativa konsekvenser för aspekten hälsa och livsmiljö.

Vardagsliv och levande samhällen
Avsnitt 7.2

Utvecklingsområdenas lokaliseringar bedöms väl motiverade med närhet till viktiga målpunkter. Utvecklingen ska prioriteras där det finns kommunal och kommersiell service samt närhet till kollektivtrafik och skola, för att kunna erbjuda ett bra vardagsliv för alla invånare. Målet är att utvecklingen ska leda till en flerkärnig ortstruktur i kommunen. Planens utvecklingsinriktning har höga mål och ambitioner Sammantaget bedöms planförslaget medföra positiva konsekvenser för aspekten vardagsliv och levande samhällen.

Inkludering och social sammanhållning
Avsnitt 7.3

Planförslaget ger vägledning kring trygghet och inkludering för olika grupper i samhället, vilket bedöms som positivt. Det lokala samhället ses som viktigt för service och identitetsskapande. Planförslaget vägledning om varierade bebyggelsetyper, bostadsstorlekar och upplåtelseformer kan öka tryggheten och möjligheten för människor att mötas i kommunen. Planförslaget vägleder även att ett brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv antas vid planläggning och exploatering. Planförslaget lyfter även vikten av förbättrade resmöjligheter genom ökad tillförlitlighet, trygghet och bekvämlighet samt ett transportsystem som är användbart för personer med funktionsnedsättning. Sammantaget bedöms planförslaget medföra positiva konsekvenser för aspekten inkludering och social sammanhållning.

Risk och klimatanpassning
Avsnitt 7.4

Utvecklingen av bebyggelse och infrastruktur ska enligt utvecklingsstrategin anpassas till ett förändrat klimat. Den generella vägledningen och ställningstaganden som ges för erosion, ras, skred, skyfall, höga flöden, översvämning och transportled för farligt gods bedöms som god. Däremot finns det risk att vägledningen missas i kommande planering, då det inte ges tydlig hänvisning om i vilka utvecklingsområden som risker finns. Flera utvecklingsområden ligger inom potentiellt förorenade områden, där en korrekt hantering av föroreningarna kan leda till positiva konsekvenser för människors hälsa och miljö. Skredrisken ska enligt

kommunen hanteras i det fortsatta planarbetet. Det finns även en ambition om att nyttja ekosystemtjänster för bland annat klimatanpassning i kommande utveckling i kommunen men ambitionen genomsyrar inte hela planförslaget vilket innebär en risk att ambitionen inte uppnås. Sammantaget bedöms planförslaget medföra både små negativa och positiva konsekvenser för aspekten risk och klimatanpassning.

EKONOMISKA KONSEKVENSER

Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt
Avsnitt 8.1

Planförslaget medför irreversibla ianspråktaganden av både skogs- och jordbruksmark. Enligt planförslaget ska brukningsvärd jordbruksmark i grunden inte bebyggas, eller på annat sätt tas i anspråk. Trots det medför planförslaget att jordbruksmark tas i anspråk på flera platser. Planförslaget saknar fullgod vägledning kring exploatering på jord- och skogsbruksmark samt att det inte finns någon vägledning eller resonemang kring god hushållning i planprocessen. Planförslaget hanterar dock dricksvattenförsörjningen på ett bra sätt. Sammantaget bedöms planförslaget medföra måttligt negativa konsekvenser för aspekten hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt.

Förutsättningar för näringslivet
Avsnitt 8.2

Planförslaget innefattar flera ställningstaganden som gynnar näringslivet i kommunen. Enligt planförslaget ska utvecklingen stärka goda kommunikationer vilket bidrar till att skapa goda möjligheter för företagande i kommunen. Områden för etablering av nya verksamheter pekas ut inom orterna Avesta, Fors, Horndal, Hede samt By och Näs Bruk. Sammantaget bedöms planförslaget medföra positiva konsekvenser för näringslivets förutsättningar.

Kommunal ekonomi
Avsnitt 8.3

Själva plandokumentet är i sig inte tillräckligt som underlag för att göra en bedömning av planförslagets långsiktiga kommunalekonomiska konsekvenser. Den markanvändning som redovisas i planen skapar möjligheter för ett samhällsbyggande men bedömningar av i vilken ordning och på vilka kommersiella villkor som områden ska utvecklas skjuts till senare processer. Sammantaget bedöms planförslaget medföra risk för negativa konsekvenser inledningsvis. Positiva konsekvenser kan dock förväntas på sikt till följd av markförsäljning och ökade skatteintäkter samt om det sker en befolkningsökning av personer i arbetsför ålder. Det finns dock en otydlighet om bebyggelseordning, prioriteringar och vilka investeringsbehov som finns i kommunen. Om befolkningen på sikt ökar kan planförslaget på lång sikt medföra positiva konsekvenser för aspekten kommunal ekonomi.

INNEHÅLL

1 INLEDNING 9

2 PLANFÖRSLAGET 10

3 FÖRUTSÄTTNINGAR 14

3.1 OMRÅDESBESKRIVNING 14

3.2 REGIONAL UTVECKLINGSPLAN – DALASTRATEGIN 2030 14

3.3 ÖVERSIKTSPLAN 2007 15

3.4 VÄGLEDANDE OCH STYRANDE DOKUMENT 15

4 GENERELLA BEDÖMNINGSGRUNDER 16

4.1 RELEVANT LAGSTIFTNING 16

4.2 RELEVANTA NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL 17

5 METOD OCH AVGRÄNSING 20

5.1 ARBETSSÄTT 20

5.2 AVGRÄNSNING 24

6 MILJÖKONSEKVENSER 26

6.1 VATTEN 26

6.2 NATUR 29

6.3 BEBYGGELSE, KULTURMILJÖ OCH LANDSKAP 35

6.4 KLIMATPÅVERKAN 40

7 SOCIALA KONSEKVENSER 45

7.1 HÄLSA OCH LIVSMILJÖ 45

7.2 VARDAGSLIV OCH LEVANDE SAMHÄLLEN 50

7.3 INKLUDERING OCH SOCIAL SAMMANHÅLLNING 52

7.4 RISK OCH KLIMATANPASSNING 55

8 EKONOMISKA KONSEKVENSER 59

8.1 HUSHÅLLNING MED MARK, VATTEN OCH DEN FYSISKA MILJÖN I ÖVRIGT 59

8.2 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR NÄRINGSLIVET 62

8.3 KOMMUNAL EKONOMI 64

9 KUMULATIVA EFFEKTER 66

9.1 KLIMAT 66

9.2 MILJÖ 66

9.3 BEFOLKNING OCH HÄLSA 67

10 ALTERNATIV 68

10.1 NOLLALTERNATIV 68

10.2 AVFÄRDADE ALTERNATIV 68

11 UTVÄRDERING MOT NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL 73

12 FORTSATT ARBETE 78
12.1 MILJÖFRÅGOR 78
12.2 SOCIALA FRÅGOR 78
12.3 EKONOMISKA FRÅGOR 78
13 UPPFÖLJNING 79
14 REFERENSER 80

1 INLEDNING

En översiktsplan beskriver en kommuns avsikter i fråga om mark- och vattenanvändning, bebyggelseutveckling, riksintressen och allmänna intressen i övrigt. Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan. Avesta kommuns nuvarande översiktsplan antogs 2007. Sedan planen antogs har flera delar av planen förverkligats samtidigt som omvärlden utvecklats. Förutsättningarna och framtidsmålen har blivit högre och därför har kommunen beslutat att ta fram en ny översiktsplan.

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. En översiktsplan anses alltid medföra sådan påverkan. Miljöbedömningsarbetet ska dokumenteras i en konsekvensbeskrivning.

I syfte att skapa ett bredare beslutsunderlag har kommunen valt att genomföra miljöbedömningen som en del av en *hållbarhetsbedömning*. I denna konsekvensbeskrivning redovisas därför planens konsekvenser i termer av hållbar utveckling (miljömässiga, sociala och ekonomiska) samlat, med de delar som utgör miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalkens krav tydligt markerade.

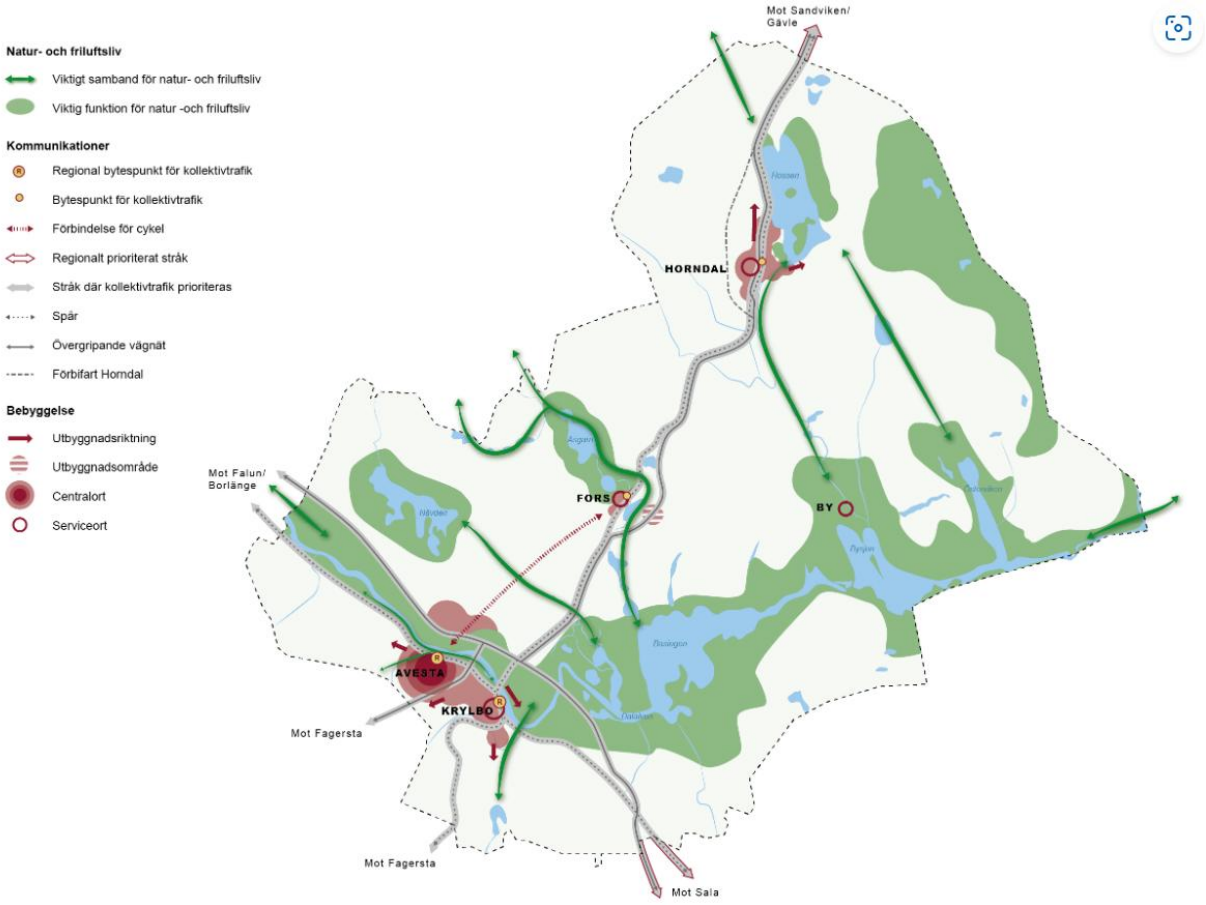
Rapporten består av följande delar: I kapitel 2 beskrivs kortfattat planförslagets huvudsakliga innehåll. Kapitel 3 redovisar förutsättningarna för planeringen i kommunen, och det efterföljande kapitlet de riksintressen och andra områdesskydd som påverkar planeringen. Kapitel 4 summerar den metod som använts i arbetet med hållbarhetsbedömningen och kapitel 5 den avgränsning som gjorts. Planförslagets miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser redovisas i kapitlen 6-8. I vart och ett av avsnitten i dessa kapitel ges förslag på hur planförslaget kan utvecklas och kompletteras inför nästa skede.

Kumulativa effekter beskrivs i kapitel 9. Alternativ och miljöns sannolika utveckling om planen inte antas redovisas i kapitel 10. I kapitel 11 ges en samlad bild av hur planförslaget kopplar till de globala och nationella miljömålen. I kapitel 12 och 13 beskrivs det fortsatta arbetet och uppföljningsbehovet.

2 PLANFÖRSLAGET

I översiktsplanen redovisas kommunens framtida mark- och vattenanvändning. I planen identifierar kommunen även ortstrukturer och olika samband som finns inom och utanför kommunen. De samband som lyfts i planen är bland annat sambandet mellan centralorten Avesta och serviceorterna Krylbo, Fors och Horndal samt samband mellan kommunen, grannkommuner och omkringliggande regioner.

Kommunen har tagit fram en utvecklingsinriktning som visar funktioner och funktionella samband för de tre kategorierna bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer. Utvecklingsinriktningen visas i Figur 1.

Figur 1. Planförslagets utvecklingsinriktning.

För att nå en långsiktigt hållbar mark- och vattenanvändning har kommunen arbetat fram fem utvecklingsstrategier. De utgår från globala, nationella, regionala och kommunala mål. De är vägledande för att nå en ekologisk, social och ekonomiskt långsiktigt hållbar utveckling i kommunen. Utvecklingsstrategierna är vägledande för den framtida mark- och vattenanvändningen och de prioriteringar som behöver göras inom den. Nedan listas de övergripande strategierna.

- Vid planläggning av ny bebyggelse och infrastruktur ska stor hänsyn tas till minskade klimatutsläpp.
- Bevara, utveckla och förstärk natur och kulturmiljöer för att leverera ekosystemtjänster som bland annat klimatanpassning, biologisk mångfald och rekreativa upplevelsevärden.
- Förstärk de regionala sambanden och sammankoppla centralorten och serviceorterna längs prioriterade kommunikationsstråk. Prioritera hållbara trafikslag för kollektivt resande samt cykel och gång.

- Utveckling prioriteras där det finns kommunal och kommersiell service, kommunen ska utvecklas med en flerkärnig ortstruktur med goda förutsättningar för ett bra vardagsliv för alla. Bebyggelseutvecklingen sker främst i centralorten Avesta och serviceorterna Krylbo, Fors och Horndal i kollektivtrafiknära lägen.
- Avesta ska vara en levande kommun där landsbygden möter innovation med goda möjligheter för såväl småskaligt företagande som näringslivet i stort.

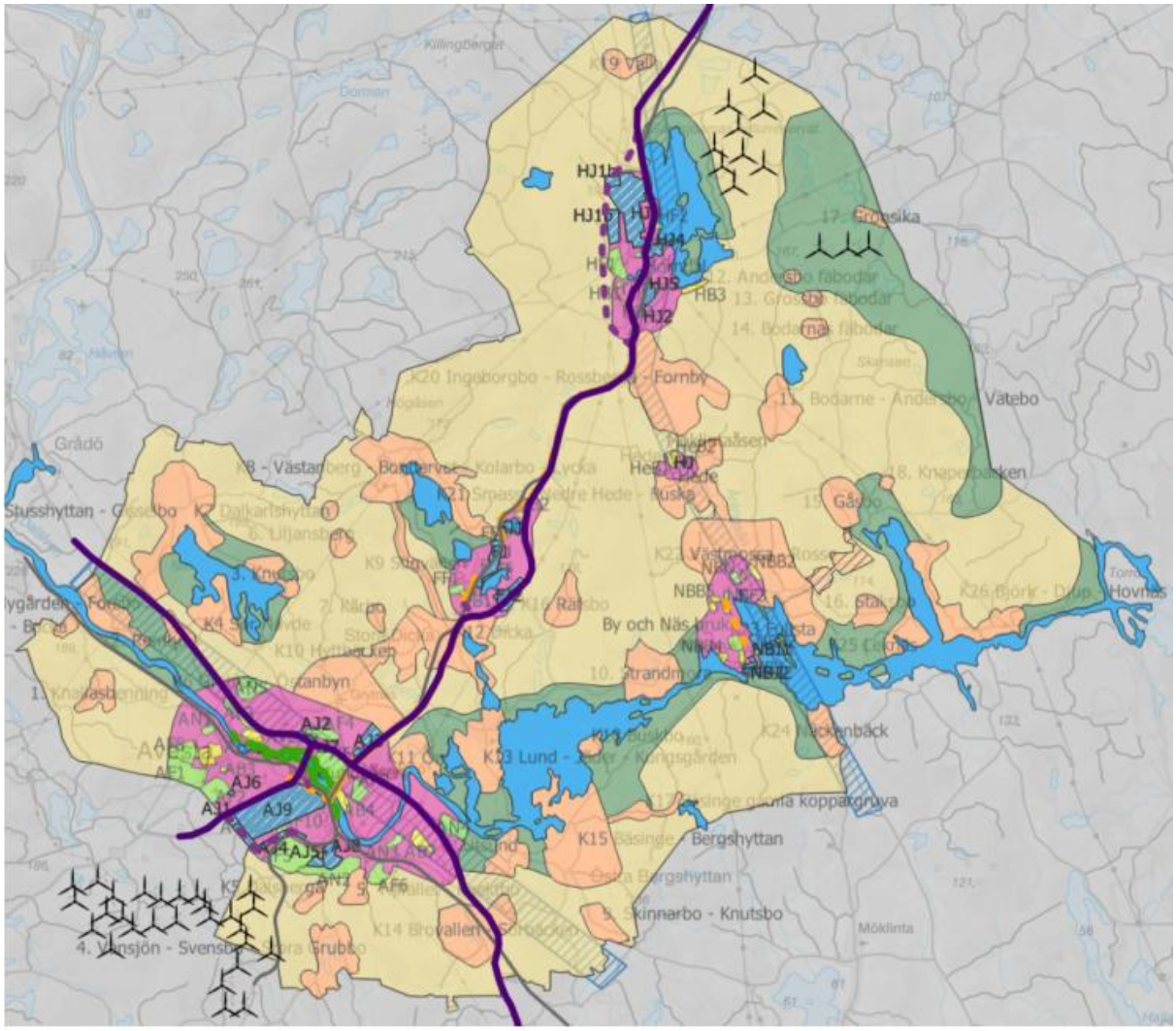
Förslagen till kommunens mark- och vattenanvändning, se Figur 2, berör geografiskt ungefärligt avgränsade områden inom olika temadelar såsom exempelvis bebyggelse, tekniska anläggningar, landsbygd, natur och friluftsliv samt trafik och kommunikationer med mera.

För bebyggelse är mark- och vattenanvändningskartorna sedan nedbrutna i utvecklingsområden med en beskrivning, och en målbild samt vilka förutsättningar det finns på platsen. Till varje område finns även ställningstaganden som ska fungera som stöd i framtida plan och bygglovsprocesser.

Kommunen har också valt att redovisa existerande och nya områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) i översiktsplanen. En av målbilderna för kommunens utpekade LIS-områden är att verka aktivt för att bevara och utveckla Nedre Dalälvsområdets unika natur. Majoriteten av LIS-områdena är dessutom utpekade längs med Dalälven. Redovisningen av LIS-områden följer samma struktur som redovisningen av utvecklingsområden för bostäder och verksamheter.

I mark- och vattenanvändningskartan/avsnittet finns det även beskrivningar av och ställningstaganden för tekniska anläggningar, transportinfrastruktur, vatten, landsbygd, natur och friluftsliv samt kulturhistoriska miljöer.

I översiktsplanen finns även avsnitt och vägledningar kopplat till exempelvis riksintressen, risker, övriga kultur- och naturvärden samt strandskydd.

Figur 2. Mark- och vattenanvändningskarta från Avesta kommuns översiktsplan. Nedan förklaras kartans olika användningsområden (Avesta kommun, 2026).

Vatten
Vattenås
Kulturhistoriska miljöer
Landsbygd
Mångfunktionell bebyggelse
Tätort
Bostäder, utvecklad
Bostäder, ändrad användning
Stadsnära grönområde
Dagvattenhantering inom stadsnära grönområde
Natur och friluftliv
Sammanhängande bostadsbebyggelse
Tätort
Bostäder, utvecklad
Bostäder, ändrad användning
Stadsnära grönområde
Dagvattenhantering inom stadsnära grönområde
Tekniska anläggningar
Vattenkraftverk
Energiproduktion
Materialåtervinning, utvecklad
Skydd mot energiproduktion
Verksamheter och industri Sammanhängande bostadsbebyggelse
Verksamhet, utvecklad
Verksamhet, ändrad användning
Verksamheter och industri Mångfunktionell bebyggelse
Verksamhet, utvecklad
Verksamhet, ändrad användning
Verksamheter och industri
Verksamhet, utvecklad
Verksamhet, ändrad användning
Verksamheter och industri
Verksamhet, utvecklad
Verksamhet, ändrad användning
Natur och friluftliv linjer
12
13
Transportinfrastruktur linjer
Väg, pågående
Väg, ändrad användning
Gång- och cykelväg, ändrad användning
Gång- och cykelväg, utvecklad
Järnväg, pågående
Tekniska anläggningar punkter

3 FÖRUTSÄTTNINGAR

3.1 OMRÅDESBESKRIVNING

Avesta kommun är belägen i sydöstra delen av Dalarnas län och gränsar till Västmanlands och Gävleborgs län. Kommunen har en total yta på cirka 670 kvadratkilometer varav cirka 613 kvadratkilometer utgörs av land och cirka 56 kvadratkilometer av vatten. Avesta kommun angränsar till kommunerna Hofors, Sandviken, Heby, Sala, Norberg och Hedemora.

År 2023 var befolkningsmängden i Avesta kommun 22 753 personer. Trenden de senaste åren är svagt nedåtgående, efter en period av stark befolkningsökning under perioden 2014–2017. I snitt har befolkningen de senaste tio åren ökat med cirka 144 personer per år. Ökningen består till stor del av inflyttning till kommunen från resten av Sverige och utlandet. Vid slutet av år 2025 var befolkningsmängden 22 366 personer, vilket däremot är en minskning sedan år 2023.

I kommunen finns förutom centralorten Avesta orterna Skogsbo, Krylbo, Karlbo och Nordanö samt ytterligare sex orter med tätare bebyggelse. Kommunal och privat samhällsservice samt handel är huvudsakligen koncentrerad till centralorten Avesta samt Fors och Horndal. I dessa orter är även den största delen av den industriella verksamheten lokaliserad. Även den större delen av bebyggelsen i Avesta kommun är koncentrerad till centralorten Avesta samt till Fors och Horndal. En stor del av bebyggelsen finns dock utspridd på landsbygden i anslutning till jordbrukslandskapet och Dalälven. Många bostäder ligger i områden med höga natur- och kulturvärden.

Avesta har ett centralt läge i mellersta Sverige med goda kommunikationer på både väg och järnväg. Arlanda nås på cirka en timme med tåg och två timmar med bil. Järnvägsknuten Krylbo och de två riksvägarna 68 och 70 är viktiga för det lokala och regionala näringslivet.

Avesta kommun har många höga attraktionsvärden i form av natur, intressanta kulturmiljöer, ett vackert landskap genomflutet av Dalälven och många och relativt stora sjöar.

3.2 REGIONAL UTVECKLINGSPLAN – DALASTRATEGIN 2030

Dalastrategin ska vägleda kommuner, näringsliv, akademi, det civila samhället samt länsstyrelse och andra statliga myndigheter i det gemensamma arbetet med regional utveckling.

Det övergripande och långsiktiga målet med Dalastrategin är *ett hållbart Dalarna med utvecklingskraft i alla delar av länet*. För att nå det långsiktiga målet om ett hållbart Dalarna är arbetet fokuserat till tre målområden:

- Ett klimatsmart Dalarna
- Ett konkurrenskraftigt Dalarna
- Ett sammanhållet Dalarna

Dessa målområden är nära sammanlänkande med varandra och insatser inom ett område kan ofta bidra till måluppfyllelse även inom andra områden. Fyra vägledande principer ska utgöra grunden för samhandling och ge kraft i förändringsarbetet:

- Vi utövar ett ledarskap som kännetecknas av tillit och möjliggörande.
- Vi arbetar kunskapsbaserat, samtidigt som vi har ett utforskande angreppssätt.
- Vi tar tillvara olika platsers förutsättningar och möjligheter.
- Vi tar tillvara människors drivkraft, kompetens och engagemang.

”Vi” är alla aktörer som bidrar i genomförandet av Dalastrategin. Här finns bland andra länets 15 kommuner, näringslivet och dess organisationer, fackliga organisationer, Högskolan Dalarna, civilsamhället, Region Dalarna samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter. Det är ett öppet vi, ett vi som kan växa för att på bästa sätt möta dagens och morgondagens utmaningar.

3.3 ÖVERSIKTSPLAN 2007

Avestas nu gällande översiktsplan antogs år 2007. För att visionen om det framtida Avesta ska bli verklighet krävs en rad insatser inom ett flertal sektorer i samhället. En förutsättning för kommunen att lyckas är genom att bibehålla en god kvalitet på kommunens verksamheter och service. I kommunens *Mål & Budget-dokument* redovisas mål inom en rad områden som anges under respektive rubrik i översiktsplanen. En ekonomi i balans och en positiv befolkningsutveckling är exempel på två viktiga mål för kommunen.

Översiktsplanen har en vision som lyfter ett antal satsningar som är groningsgrunder för Avestas utveckling. Bland annat nämns utbildning, kommunikationer, miljö, kultur och näringslivet. I den gällande översiktsplanen finns även övergripande mål om att kommunen inom de ramar som ges av gällande lagar ska säkerställa utpekade riksintressen och verka för att uppställda miljömål och miljökvalitetsnormer följs. Det finns också övergripande mål om att kommunens vision och de mål som anges i de regionala miljömålen *Dalarnas miljömål*, i tillväxtavtal och i kommunens olika måldokument ska uppnås.

3.4 VÄGLEDANDE OCH STYRANDE DOKUMENT

Ställningstaganden i översiktsplanen grundar sig i stora drag på redan fastställda kommunala styrdokument såsom exempelvis Vattentjänstplan, Serviceplan, Hållbarhetsprogram, Handelsutredning och trafiknätsanalys med mera. Översiktsplanen identifierar även styrdokument som är av betydelse för översiktsplanen men som i dagsläget saknas eller behöver uppdateras.

4 GENERELLA BEDÖMNINGSGRUNDER

4.1 RELEVANT LAGSTIFTNING

I både plan- och bygglagen och miljöbalken finns formella krav som är viktiga för den fysiska planeringen. I respektive lagstiftning finns även återkommande referenser till den andra lagen. Det medför att båda lagarna oftast är aktuella att tillämpa parallellt. Det är dock viktigt att särskilja lagarnas syften. I plan- och bygglagen finns bestämmelser om vad som ska redovisas i en översiktsplan och hur processen att ta fram eller ändra en översiktsplan ska genomföras. I miljöbalken finns formella krav på vad den strategiska miljöbedömningen ska omfatta. Vid översiktsplanering ska den strategiska miljöbedömningen integreras i processen med framtagandet av planen.

4.1.1 Miljöbalken

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

En miljöbedömning ska enligt miljöbalken identifiera och värdera de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen kan antas medföra med avseende på:

1. Befolkning och människors hälsa,
2. Djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap miljöbalken och biologisk mångfald i övrigt,
3. Mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö,
4. Hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt,
5. Annan hushållning med material, råvaror och energi, eller
6. Andra delar av miljön.”

Kommunen ska samråda om omfattningen av och detaljeringsgraden i en MKB med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som kan antas bli berörda av planen.

4.1.2 Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen, PBL, styr planläggning av mark, vatten och byggande.

Bestämmelserna i lagen syftar till att med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

Planläggning enligt denna lag ska också med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden främja en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper. Det stämmer väl överens med miljöbalken och syftet med miljöbedömningen som är att integrera miljöaspekter i planeringen så att en hållbar utveckling främjas.

4.1.3 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som syftar till att komma till rätta med miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor som till exempel trafik och jordbruk. De utgör bestämmelser om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt, regleras i miljöbalken och ska följas vid planläggning och i andra ärenden enligt plan- och bygglagen. För det pågående arbetet med översiktsplanen är miljökvalitetsnormer för ytvatten och grundvatten (SFS 2004:660) relevanta. Även frågor rörande miljökvalitetsnormer för luft och buller kan bli relevanta att resonera kring.

Miljökvalitetsnormerna kan även ses som styrmedel för att på sikt nå miljökvalitetsmålen frisk luft, god bebyggd miljö, levande sjöar och vattendrag, hav i balans samt levande kust och skärgård, bara naturlig försurning, ingen övergödning och grundvatten av god kvalitet.

4.1.4 Barnkonventionen

Sedan 1 januari år 2020 är barnkonventionen en del av svensk lag. Vid samhällsplanering är det i huvudsak punkt 3 och punkt 31 som är tillämpbara. Punkt 3 anger att det *vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa*. I punkt 31 anges bland annat att *Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet*.

4.2 RELEVANTA NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL

4.2.1 Agenda 2030

År 2015 antog FN:s medlemsstater Agenda 2030 för hållbar utveckling. Syftet var att medlemsstater åtog sig att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid genom att utrota fattigdom och hunger överallt, bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder, bygga fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen, att alla ska kunna åtnjuta de mänskliga rättigheterna, att främja jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt, att vidta ansträngningar för att nå dem som är mest utsatta först samt att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Agenda 2030 är en handlingsplan med 17 mål för omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välståndet. Agenda 2030:s mål och delmål omfattar samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. De mål som bedöms vara relevanta för hållbarhetsbedömningen kan ses i Figur 3.

Figur 3. Relevanta globala miljömål.

4.2.2 Sveriges klimatpolitiska mål

Sveriges övergripande klimatmål är att nå noll nettoutsläpp av växthusgaser senast år 2045 och att därefter ha negativa nettoutsläpp. Att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser betyder i det här fallet att utsläppen av växthusgaser från verksamheter i Sverige ska vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen år 1990. För transporterna gäller det nationella etappmålet att minska utsläppen med minst 70 procent till 2030 jämfört med 2010.

År 2019 presenterade regeringen Sveriges första klimatpolitiska handlingsplan. Samma år lämnade Naturvårdsverket in ett underlag till planen som visade på stora gap mellan framtida utsläppscenarier och Sveriges klimatmål. Scenarierna är baserade på beslutade styrmedel. Enligt scenarierna beräknas utsläppen, med befintliga styrmedel, minska med 33–40 procent till 2030 jämfört med 2010, vilket innebär ett utsläppsgap till målet på 6–7 miljoner ton 2030.

4.2.3 Riksdagens miljökvalitetsmål

Riksdagen har antagit 16 miljökvalitetsmål. Följande 13 mål bedöms vara relevanta i arbetet med översiktsplanen:

Figur 4. De relevanta miljökvalitetsmålen.

De miljökvalitetsmål som valts bort i bedömningen är Skyddande ozonskikt, Storslagen fjällmiljö, Hav i balans samt Levande kust och skärgård.

4.2.4 Folkhälsopolitiska mål

Riksdagen beslutade år 2018 om ett övergripande folkhälsomål och en målstruktur för folkhälsopolitiken.

Det övergripande målet är *att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation*.

De folkhälsopolitiska delmålen är:

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

I hållbarhetsbedömningen kommer de folkhälsopolitiska målen att tjäna som grund för bedömning av sociala konsekvenser och planens bidrag till social hållbarhet.

4.2.5 Sveriges friluftlivspolitiska mål

År 2012 beslutade regeringen om tio mätbara mål för friluftslivspolitiken. Syftet med målen är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö.

De tio målen är:

1. Naturen ska vara tillgänglig för alla.
2. Personligt och ideellt engagemang ska stå i centrum.
3. Allemansrätten ska värnas.
4. Den hållbara användningen av naturen planeras med hänsyn till friluftslivets behov.
5. Kommunerna ska ha ett stort ansvar för naturen nära tätorterna.
6. Friluftslivet ska bidra till landsbygdsutveckling och regional tillväxt.
7. Skyddade områden ska vara en tillgång för friluftslivet.
8. Friluftslivet ska ha en given roll i skolans arbete.
9. Fysisk aktivitet och avkoppling ska stärka folkhälsan.
10. Beslut om friluftsliv ska fattas med god kunskap.

Samtliga tio mål bedöms vara relevanta för de bedömningar som görs i aktuell hållbarhetsbedömning, särskilt kopplat till social hållbarhet.

4.2.6 Sveriges transportpolitiska mål

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Sveriges transportpolitiska mål är uppdelade i ett funktionsmål och ett hänsynsmål.

Funktionsmålet innebär att transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämställt, det vill säga likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov.

Hänsynsmålet innebär att transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt, bidra till att det övergripande generationsmålet för miljö och miljökvalitetsmålen nås samt bidra till ökad hälsa.

De transportpolitiska målen har framför allt ingått som bedömningsgrund för klimatpåverkan och sociala konsekvenser.

5 METOD OCH AVGRÄNSING

Syftet med hållbarhetsbedömningen är att bidra till helhetssyn och kvalitetssäkring i framtagandet av översiktsplanen. Hållbarhetsbedömningen utgör även en strategisk miljöbedömning enligt miljöbalkens krav. Syftet med att genomföra en miljöbedömning är enligt miljöbalkens sjätte kapitel *”att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas”*. Hållbarhetsbedömningen ska fungera som stöd för, och ge underlag till, arbetet med att hitta en lämplig utformning av planen. Den ska främja ökad miljöhänsyn och göra det möjligt att väga miljökonsekvenser mot andra samhällsintressen.

Samråd med länsstyrelsen angående avgränsning av betydande miljöaspekter har genomförts 20 juni 2023. Avgränsningen beskrivs i avsnitt 5.2.

5.1 ARBETSSÄTT

Genom att integrera mål för hållbarhet i den översiktliga fysiska planeringen ökar förutsättningarna för ett framgångsrikt arbete med hållbar utveckling. Arbetet med hållbarhetsbedömningen har samordnats och integrerats med planarbetet på flera sätt. Genom hela processens gång har löpande avstämningsmöten och arbetsmöten genomförts mellan projektgruppen för översiktsplanen och projektgruppen för hållbarhetsbedömningen. Nedan presenteras hur processen för hållbarhets-bedömningen har integrerats med det övriga översiktsplanearbetet.

Arbetet är baserat på de tre hållbarhetsdimensionerna miljömässig-, social- och ekonomisk hållbarhet. Utifrån dessa har aspekter arbetats fram som ligger till grund för strukturen i denna hållbarhetsbedömning. I Figur 5 nedan illustreras hur de tre dimensionerna överlappar varandra och att hållbarhet uppnås där alla dessa tre möts.

Figur 5. illustration över de tre dimensionerna av hållbarhet samt vilka aspekter som ingår i hållbarhetsbedömningen. De mindre cirklarna beskriver vilka globala mål som kopplar till varje aspekt.

Arbetet med hållbarhetsbedömningen inleddes genom framtagande av en nulägesanalys där kommunens nulägesförutsättningar beskrevs samt möjligheter och utmaningar ringades in. När nulägesförutsättningarna ringats in genomfördes en översiktlig hållbarhetsanalys av utkast till planen. Analysen innefattade inspel kring hur väl utkastet till utvecklingsstrategi möter de utpekade utmaningarna och möjligheterna som identifierats samt förslag på fortsatt arbete kopplat till respektive hållbarhetsaspekt.

Parallellt med den tidiga nulägesanalysen inklusive hållbarhetsanalys av utkastet till planen togs ett avgränsningsunderlag fram för avgränsning av betydande miljöpåverkan. Samråd med länsstyrelsen angående avgränsning av betydande miljöaspekter genomfördes under juni 2023.

Beskrivningar och bedömningar har gjorts av WSP:s konsultgrupp med särskild kunskap om konsekvensbedömningar. Arbetet har utförts med stöd av allmänt tillgängligt material från exempelvis myndigheter och kommunen själv.

5.1.1 Bedömningsmodell

Hela arbetet med hållbarhetsbedömningen görs utifrån de generella bedömningsgrunderna som presenteras i avsnitt 4 och baseras på relevant lagstiftning samt globala och nationella mål. Utifrån detta har sedan en struktur för hållbarhetsbedömningen tagits fram med preciserade rubriker, se Figur 6 nedan. De globala och nationella miljömål som bedömts relevanta för respektive aspekt illustreras i figuren. I avsnitt 10 görs en riktningsanalys om hur planförslaget bedöms bidra till eller motverka att målen uppfylls.

Figur 6. WSP:s hållbarhetsmodell.

För varje aspekt finns bedömningsgrunder som grundar sig på såväl lagkrav, allmänna råd och riktlinjer samt framtagna indikatorer. De avsnitt av konsekvensbeskrivningen som motiveras av krav i miljöbalken är markerade med ”MB” i respektive avsnittsrubrik.

Under miljökonsekvenser beskrivs konsekvenserna som planen innebär för olika miljöaspekter så som vatten, naturmiljö, klimatpåverkan samt landskap och kulturmiljö.

På samma sätt som de miljörelaterade aspekterna av hållbarhetsbedömningen avgränsas och fokuseras i samråd med länsstyrelsen så har även en avsmalning och prioritering gjorts av vilka sociala och ekonomiska perspektiv som ska hanteras i hållbarhetsbedömningen, utifrån planförslagets syfte och inriktning.

De sociala konsekvenserna ringar bland annat in påverkan och risk för människors hälsa så som luft, buller och riskfaktorer men också frågor som rör social sammanhållning, trygghet, förutsättningar för ett hållbart vardagsliv, tillgång till rekreation och möjligheten till en rik fritid.

Under de ekonomiska konsekvenserna samlas och beskrivs påverkan och konsekvenser som planförslaget har på olika ekonomiska faktorer så som hushållning med mark eller naturresurser, kommunal ekonomi och förutsättningar för näringslivet.

Ekosystemtjänster
Ekosystemtjänster är ett samlingsbegrepp för de funktioner hos naturen som ger människan nyttor som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Det handlar bland annat om förmågan att rena vatten, reglera vattenflöden, rena luft och bilda bördiga jordar som ger oss nyttor som exempelvis vatten att dricka, mat att äta och ren luft att andas. Ekosystemtjänster är beroende av levande organismer och fungerande ekosystem. Tjänsterna delas vanligtvis in i kategorierna försörjande, reglerande, kulturella och stödjande.

Ekosystemtjänster berör flertalet av hållbarhetsaspekterna som bedöms i detta dokument. För att undvika upprepning konsekvensbedöms inte ekosystemtjänsterna separat utan de ingår i bedömningen av aktuella miljöaspekter i hållbarhetsbedömningen. Till exempel hanteras ekosystemtjänsterna:

- *biologisk mångfald/habitat och ekologiskt samspel* i avsnittet natur (6.2),
- *rekreation* i avsnittet vardagsliv och levande samhällen (7.2), och
- *klimatanpassning* (skyfall och värmeöar) i avsnittet risk och klimatanpassning (7.4).

I 3 och 4 kap. miljöbalken finns bestämmelser om en god hushållning med mark- och vattenområden. Särskilda regleringar med ekosystemtjänster som begrepp saknas i lagstiftningen. Flera av de strukturer som ger upphov till ekosystemtjänster benämns dock i PBL som allmänna intressen som alltid ska beaktas i planering och byggande. Exempel på sådana intressen är jord- och skogsbruk, tillgång till parker, grönområden och natur. I miljöbalken nämns fler allmänna intressen som ska beaktas, exempelvis ekologiskt särskilt känsliga områden, riksintressen och tätortsnära grönområden.

Inom det nationella miljömålsarbetet finns två etappmål som rör stadsgrönska. Boverket har tagit fram en vägledning och metod för hur (bland annat) kommuner kan integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i planering, byggande och förvaltning. Statens målsättning är att kommunerna i planering, byggande och förvaltning senast 2025 ska integrera och tillvarata ekosystemtjänster i urbana miljöer.

5.1.2 Värdering av konsekvenser

Vid bedömning av en plans hållbarhetsprestanda analyseras i huvudsak planförslagets strategier, rekommendationer och markanvändningskarta. Rättesnöret är frågan – bidrar planen till eller motverkar planen en hållbar utveckling. För att kunna besvara frågan och bedöma konsekvenserna av ett planförslag bedöms huruvida förslaget ger tydlig vägledning i den fortsatta planeringen. För att ge tillräcklig vägledning måste strategier, rekommendationer och markanvändningskarta vara samstämmiga och eventuella målkonflikter måste ha hanterats.

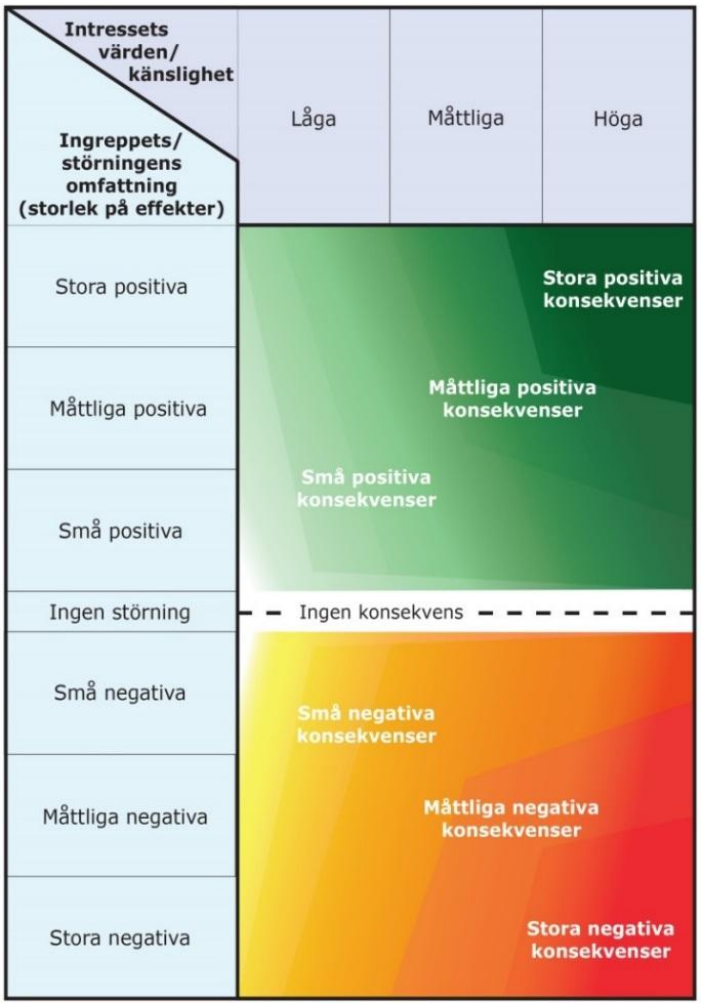
För att beskriva ett planförslags konsekvenser används ofta begreppen *påverkan*, *effekt* och *konsekvens*.

- **Påverkan** är den förändring av fysiska förhållanden som planens genomförande medför.
- **Effekt** är den förändring i miljön som påverkan medför, som till exempel förlust av värdefulla naturmiljöer, buller eller luftföroreningar.
- **Konsekvens** är den verkan de uppkomna effekterna har på en viss företeelse, till exempel människors hälsa eller biologisk mångfald.

För att beskriva konsekvenserna används följande skala:

- Stora, måttliga eller små negativa konsekvenser
- Varken positiv eller negativ konsekvens
- Stora, måttliga eller små positiva konsekvenser

Ett värde kan vara olika stort, vilket får betydelse för hur stor konsekvensen blir, se Figur 7. Vid bedömning av konsekvenser vägs ingreppets omfattning och det berörda objektets värde alternativt känslighet in. Om ett område med högt värde/hög känslighet störs i stor omfattning innebär det stora negativa konsekvenser medan små störningar i ett område med högt värde innebär måttliga negativa konsekvenser. Bedömningen av påverkan och konsekvens görs i förhållande till nuläget om inget annat anges.

Figur 7. Princip för bedömning av konsekvenser som uppstå till följd av planens genomförande.

En översiktsplan är ett planeringssteg som ligger tidigt i planprocessen och det är inte alltid möjligt att bedöma konsekvenserna av de ställningstaganden som görs. För vissa aspekter har därför bedömningarna delvis karaktären av riktningsanalyser som visar att det finns risk för negativa konsekvenser.

Miljöaspekten klimatpåverkan bedöms efter måluppfyllnad. Anledningen till detta är att det är svårt att på ett korrekt sätt översätta riskbedömningens värderingskriterier till en konsekvensbedömning samt de storleksgraderingar (stora-måttliga-små) som används för övriga miljöaspekter. Klimatpåverkan är en global och komplex fråga. Effekterna är ofta långsiktiga och kumulativa och det råder osäkerheter kring hur det framtida klimatet blir beroende på vilken omställning som möjliggörs.

För aspekterna 7.2 Vardagsliv och levande samhällen, 7.3 Inkludering och social sammanhållning, 8.2 Förutsättningar för näringslivet samt 8.3 Kommunal ekonomi värderas inte konsekvenserna på skala små, måttliga och stora. Konsekvensbedömningen av de fyra aspekterna redovisas endast som positiva eller negativa.

5.1.3 Osäkerheter

Miljöbedömningar är alltid förknippade med osäkerheter. Det finns dels genuina osäkerheter i alla antaganden om framtiden, dels finns det osäkerheter förknippade med analytisk kvalitet och kunskapsläge. Osäkerheter ligger exempelvis i att de underlag och källor som använts för miljöbedömningen kan vara behäftade med olika brister. Prognoser och beräkningar kan exempelvis vara missvisande på grund av felaktiga antaganden, felaktiga ingångsvärden eller begränsningar och brister i bakomliggande modeller.

I de bedömningar som görs har särskild hänsyn tagits till eventuella osäkerheter i underlag och kunskapsläget kopplat till nuvarande planförslag. Detta i enlighet med försiktighetsprincipen i 3 § 2 kap. miljöbalken. I de fall det finns kunskapsluckor eller andra osäkerheter antas därför konsekvenserna bli negativa fram till dess att osäkerheten kan avskrivas.

5.2 AVGRÄNSNING

Avgränsningen av de delar av hållbarhetsbedömningen som styrs av miljöbalkens krav syftar till att koncentrera arbetet till de frågor som är väsentliga för de val och beslut som behöver fattas för den aktuella planeringsnivån. Ett samråd om avgränsningen genomfördes med länsstyrelsen 20 juni 2023. Avgränsningen redovisas nedan.

5.2.1 Avgränsning i tid

Horisontåret för hållbarhetsbedömningen är satt till år 2040, samma som för översiktsplanen. Det medför att tidsperioden för bedömningarna av miljöpåverkan är satt till år 2040.

5.2.2 Avgränsning i rum

Den rumsliga avgränsningen utgörs i första hand av kommungränsen och de konsekvenser som på något sätt bedöms påverkas av den tänkta mark- och vattenanvändningen. För vissa miljöaspekter kan påverkan uppstå även utanför själva kommunen, vilket innebär att influensområdet är större än planområdet. För exempelvis påverkan på vatten kan planen påverka recipienter som delvis är belägna i angränsande kommuner. Sociala och ekonomiska effekter av översiktsplanen har även dessa en utbredning som skiljer sig från kommunens fysiska gräns. Exempelvis bostadsförsörjningen, transportrörelser och arbetsmarknadsregioner sträcker sig utanför kommunens gränser. Det geografiska område som påverkas varierar således beroende på vilken aspekt som studeras.

5.2.3 Avgränsning i sak

Nedan redovisas de aspekter som mot bakgrund av vad som är känt om planens innehåll och ställningstaganden bedöms medföra betydande påverkan och därmed riskerar att medföra negativa konsekvenser för människor eller miljö. De *miljöaspekter* som bedöms vara betydande och som har konsekvensbedömts är:

- Vatten (ytvatten, grundvatten)
- Natur (bl.a. biologisk mångfald och ekologiska samband)
- Bebyggelse, kulturmiljöer och landskap
- Klimatpåverkan
- Risk och klimatanpassning
- Hälsa och livsmiljö (inkl. buller, luftkvalitet och rekreation)
- Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt

I Tabell 1 redovisas hur miljöaspekterna som, konsekvensbedöms i miljöbedömningen, relaterar till listade miljöaspekter i miljöbalken.

Tabell 1. Redovisning av betydande miljöaspekter som konsekvensbedömts i relation till listade miljöaspekter i miljöbalken.

6 kap. 2 § miljöbalken	**Konsekvensbedömd betydande miljöaspekt** (rubrik i HKB)
1. befolkning och människors hälsa	• Risk och klimatanpassning • Hälsa och livsmiljö (inkl. rekreation, buller och luftkvalitet)
2. djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap., och biologisk mångfald i övrigt,	• Natur (bland annat biologisk mångfald och ekologiska samband)
3. mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö,	• Vatten (ytvatten, grundvatten) • Bebyggelse, kulturmiljöer och landskap • Klimatpåverkan • Risk och klimatanpassning
4. hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt,	• Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt
5. annan hushållning med material, råvaror och energi, eller	• Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt
6. andra delar av miljön	Ej aktuellt

Som del av hållbarhetsbedömningen ingår även sociala och ekonomiska aspekter utöver miljöbedömningens miljöaspekter. De *sociala aspekterna* som bedöms vara betydande och som har konsekvensbedömts är:

- Vardagsliv och levande samhällen
- Inkludering och social sammanhållning

De *ekonomiska aspekterna* som bedöms vara betydande och som har konsekvensbedömts är:

- Förutsättningar för näringslivet
- Kommunal ekonomi

6 MILJÖKONSEKVENSER

6.1 VATTEN

Ytvattnet är det vatten som finns i hav, sjöar och vattendrag. Dagvatten är det vatten som tillfälligt ansamlas på markytan till följd av nederbörd, is/snösmältning eller uppträngande grundvatten. Via ytavrinning eller dagvattensystem kan dagvattnet nå våra ytvatten.

Grundvatten bildas när nederbörd tränger ner i marken. Gränsen där samtliga hålrum, sprickor och porer i marken är vattenfyllda kallas för grundvattennivån. Inom ett avrinningsområde styrs grundvattennivån av ett antal olika faktorer såsom marknivåns höjdskillnader, väderleksförhållanden, närliggande vattendrag samt lokala berg- och jordarter. I urbana miljöer påverkas grundvattenförhållandena även av hårdgjorda ytor, ledningar i mark med mera.

Yt- och grundvatten ingår som en integrerad del av det hydrologiska kretsloppet och det sker också ett ständigt utbyte mellan yt- och grundvatten. Avgörande för de olika vattnens kvalitet är deras naturliga egenskaper samt den omgivningspåverkan de utsätts eller tidigare utsatts för. Påverkan på yt- och grundvatten är starkt beroende av markanvändning. En ökad andel hårdgjorda ytor såsom asfalt minskar infiltrationen till grundvattnet och ökar mängden dagvatten. Föroreningsmängden i dag- och grundvatten är beroende av vilka verksamheter som finns.

6.1.1 Nuläge

Avesta kommun är rik på sjöar och vattendrag. I kommunen finns totalt 76 vattenförekomster varav 24 sjöar, 42 vattendrag och 10 grundvattenförekomster. Samtliga av kommunens grundvatten har god kemisk och kvantitativ status. Av vattendragen i kommunen har 12 god ekologisk status och 30 måttlig ekologisk status. Av kommunens sjöar har 9 god ekologisk status, 11 måttlig ekologisk status och 4 otillfredsställande ekologisk status.

Kommunens vattendrag och sjöar har klassats som uppnår ej god kemisk status på grund av påverkan av ämnena kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE, används som flamskyddsmedel). Dessa två ämnen överstiger gränsvärdena i alla Sveriges vattenförekomster på grund av nedfall från atmosfären. Det innebär att ingen vattenförekomst når god kemisk status. För att problem med andra ämnen inte ska överskuggas av dessa två brukar vattenmyndigheterna av pedagogiska skäl räkna bort kvicksilver och PBDE i kemisk status. Utöver dessa ämnen har kommunens vattendrag och sjöar därför god kemisk status.

Nästan hela kommunen hör till Dalälvens avrinningsområde, undantaget är ett mindre område i kommunens norra del, som tillhör Gavleåns avrinningsområde, och ett område i kommunens södra del, som tillhör Kolbäcksåns avrinningsområde. Vansjön avvattnas till Svartån, som rinner ut i Mälaren. Dalälvens avrinningsområde kan delas in i 16 delområden, två av dessa mynnar i älven söder om kommungränsen. Dalälven är även slutrecipient för i stort sett allt avloppsvatten i kommunen. De flesta industrier är anslutna till kommunens reningsverk.

En viss försurning av mark och vatten som i första hand beror på långväga luftföroreningar förekommer. Buffertförmågan i kommunens marker är dock relativt god. Det innebär att kommunens vatten hittills klarat sig relativt bra från försurningsskador. Några områden, främst i kommunens nordvästra del, är dock drabbade av försurning. Hittills har ett tiotal sjöar kalkats i kommunen. Förhöjda halter av kvicksilver förekommer i flera av kommunens sjöar på grund av försurningen. Halterna är dock generellt lägre än i många närliggande kommuner.

Flera sjöar och sjösystem har höga halter av näringsämnen, vilket bidrar till övergödning och igenväxning. Näringstillförsel till vattendragen sker främst genom utsläpp av avloppsvatten, läckage från gödselanläggningar, gödsling av jordbruk- och skogsmark samt genom utsläpp från industrier till luft och vatten. Skogsbruket påverkar även vattenföring och vattenkvalitet genom dikning, gödsling, markberedning och besprutning.

Den del av Dalälven som heter ”Dalälven nedströms Näs bruk” ligger i Avestas östra utkant. Denna del av Dalälven omfattas av särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten enligt 4 kap 6 § miljöbalken. Skyddet innebär ett förbud mot vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål. Inom Avesta kommun finns cirka 40 våtmarker som har kartlagts i en våtmarksinventering utförd av länsstyrelsen. Det finns även två större värdetrakter för våtmark inom kommunen. En värdetrakt för våtmark innebär en hög täthet av våtmarker med högt ekologiskt värde inom en viss yta.

Anslutningsgraden till den allmänna VA-försörjningen i Avesta kommun är hög. Ledningsnätet är till stor del cirka 40-60 år gammalt och i behov av förnyelse. I kommunen finns också ett stort antal enskilda avloppsanläggningar.

6.1.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Miljökvalitetsnormer (MKN) för landets vattenförekomster är juridiskt bindande enligt 5 kap. miljöbalken och anger den kvalitet som en vattenförekomst ska ha till ett visst år.

Tillstånd till ett projekt eller en verksamhet eller godkännande av detaljplan får inte ges om åtgärden, verksamheten eller planen riskerar att orsaka en försämring av status eller äventyrar möjligheten att en MKN följs. I och med en vägledande dom från EU-domstolen ska detta så kallade icke-försämringskravet gälla på kvalitetsfaktornivå. För kvalitetsfaktorer som redan befinner sig i sämsta statusklass innebär all ytterligare belastning en försämring av status oberoende om den sammanlagda bedömningen inte riskerar att försämras. Vid alla planer eller projekt ska det redovisas om möjligheten att uppnå MKN äventyras eller om det finns risk för statusförsämring.

Enligt EU:s vattendirektiv ska medlemsstaterna skydda, förbättra och återställa alla ytvattenförekomster. Det finns alltså en skyldighet att bidra till en förbättring av recipientens status (det s.k. förbättringskravet). För att uppnå förbättringskravet behöver kommuner blad annat regelbundet kartlägga och övervaka vattenförekomsternas vattenkvalitet samt jobba för uppfyllande av MKN. Samarbete mellan andra kommuner, myndigheter, företag och organisationer behövas för att tillexempel utveckla och genomföra åtgärdsprogram.

6.1.3 Planförslagets konsekvenser

Planförslaget medför en ökad exploatering inom avrinningsområden för kommunens vattenförekomster. Den utbyggnad som sker till följd av planen kommer medföra att naturmark hårdgörs vilket i sin tur medför en ökad belastning på vattendrag och recipienter till följd av snabbare flöden av dagvatten och utsläpp av föroreningar. Utbyggnaden av industrier och bostäder som planförslaget möjliggör kan även leda till att antalet trafikrörelser (med bland annat tung trafik) i kommunen ökar, vilket ytterligare riskerar att öka belastningen. Exploatering kopplat till industri är främst placerad i nära anslutning till redan utbyggda områden där det finns möjlighet att ansluta till kommunalt vatten och avlopp, vilket ger goda möjligheter att hantera den ökade belastningen som hårdgörande av naturmark innebär.

Planförslagets övergripande vägledning för mark- och vattenanvändningen anger att dagvatten ska renas och fördröjas innan det når kommunens dagvattennät eller recipient, vilket kan minska belastningen på vattenförekomsterna. Det bedöms som positivt att planförslaget har vägledning för hur dagvatten vid nyexploatering ska hanteras, eftersom vägledningen kan bidra till möjligheten att uppfylla rådande miljökvalitetsnormer för vatten. Det konstateras även att vikt bör läggas vid hantering

av vatten från bland annat jordbruksmark utifrån att miljökvalitetsnormerna inte får försämras. Den rumsliga vägledningen saknas dock, vilket riskerar att påverka möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna negativt i den fortsatta fysiska planeringen.

Planförslaget har även ställningstaganden kring dagvattenhantering som gäller för tekniska anläggningar. Dessa ställningstaganden kan med fördel även göras för utveckling av bostadsbebyggelse, industri och verksamhet. För mångfunktionell bebyggelse och sammanhängande bostadsbebyggelse görs det generella ställningstagandet att vid såväl förtätning av bebyggelse som i befintlig miljö ska ambitionsnivån vara hög gällande omhändertagande av dagvatten. Dagvattnet ska i första hand ses som en resurs till den lokala grönstrukturen där många olika lösningar finns att använda, till exempel gröna diken, olika typer av växtbäddar och dagvattendammar. Med genomtänkta utformningar kan områden för dagvattenhantering även göras tillgängliga för tätortsnära rekreation och samtidigt bidra med flera ekosystemtjänster, exempelvis lärande och naturupplevelser, vilket bedöms som positivt ur flera perspektiv.

Kommunens mål för rening av avloppsvatten, både kommunala och enskilda avlopp, är att de ska vara driftsäkra och att löpande underhåll sker. Detta ska uppnås genom att bristfälliga enskilda avlopp åtgärdas genom kommunens tillsyn. Kommunen gör även ställningstagandet att mängden dagvatten som leds till recipient via de kommunala reningsverken ska minskas och att dagvattnet ska renas innan det når kommunens dagvattennät, för att bidra till att uppfylla de nationella miljökvalitetsmålen ”Ingen övergödning” samt ”Levande sjöar och vattendrag”. Detta bedöms som positivt.

Kommunen ska verka för att arealen småvatten och våtmarker ökar inom kommunen samt att naturliga vattendrag kan restaureras så att dess funktioner höjs. Viss vägledning ges kring hur kommunen avser genomföra detta. Vilka funktioner som kommunen anser särskilt värdefulla beskrivs dock inte vilket bedöms ge svag vägledning för att följa planförslagets utvecklingsstrategi om att bevara, utveckla och förstärka natur för att leverera ekosystemtjänster. Att peka ut kommunens viktigaste våtmarker och vatten hade varit fördelaktigt med avseende på utvecklingsstrategin för ekosystemtjänster. Våtmarker har goda förmågor att rena och fördröja vatten, och bidrar även till grundvattenbildning. Enligt planförslaget möjliggörs det för exploatering både på och i anslutning till våtmarker. Det föreslås även exploatering inom värdetrakterna för våtmark, vilket riskerar att påverka möjligheten att omhänderta vatten i våtmark negativt. Viss beskrivning av att våtmarker förekommer inom befintliga tätortsnära grönområden i Avesta finns i planförslaget. Däremot saknas beskrivningar för våtmarker som ligger i eller i anslutning till utvecklingsområden. I kommande planering bör exploateringens påverkan på vattenflöden till våtmarkerna utredas och åtgärder presenteras för att bibehålla våtmarkernas funktioner att rena och reglera vattenflöden. Specifik vägledning och ställningstaganden saknas som syftar till att skydda, utveckla eller att nyttja våtmarkernas ekosystemtjänster. Två områden med våtmarker i Avesta och Krylbo pekas ut som utvecklingsområde för dagvattenhantering inom grönområde, vilket är positivt.

Två utvecklingsområden för industri och verksamhet ligger i anslutning till område av riksintresse för skyddade vattendrag enligt 4 kap 6 § miljöbalken. I utvecklingsområdena ska befintlig verksamhet tillåtas utvecklas. Enligt miljöbalken 4 kap. 6§ får vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte utföras. Det är otydligt vilken typ av verksamhet som bedrivs i området idag och det går därför inte att bedöma om planförslaget är i enlighet med de särskilda bestämmelserna för riksintresset. Vägledning saknas för hur riksintresset ska tillgodoses.

Samlad bedömning
Övergripande vägledning för dagvattenhantering finns i planförslaget, vilket bedöms som positivt. Planförslaget bedöms dock ge otydlig rumslig vägledning för hur MKN för vatten ska uppnås och det finns därmed en risk att vattenförekomster sammantaget påverkas negativt.

Det bedöms som positivt att det finns en god ambition om att nyttja ekosystemtjänster och att grönområden pekas ut för hantering av vattenflöden. Fler naturbaserade lösningar som kopplar till detta kan med fördel beskrivas i planförslaget. Att kommunen planerar att fortsätta sitt arbete med att driftsäkra rening av avloppsvatten ses också som positivt. Avsaknaden av tydlig vägledning kopplat till MKN bedöms väga tyngre i negativ bemärkelse, varför planförslaget sammantaget bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser för aspekten vatten.

6.1.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Förtydliga vilken verksamhet som kommer att tillåtas i utvecklingsområdena för industri och verksamhet i By och Näs Bruk så att de är förenliga med särskilda bestämmelser för riksintresset enligt 4 kap. 6 § miljöbalken.
- Peka ut viktiga våtmarksområden på mark- och vattenanvändningskartan som inte får bebyggas. Beskriv vilka våtmarker som bör beaktas i kommande planering i berörda utvecklingsområden. Peka ut möjliga ytor för anläggning av nya våtmarker i markanvändningskartan.
- Ge rumslig vägledning för var vattenförbättrande åtgärder bör genomföras.

6.2 NATUR

Naturmiljö är ett mångtydigt och vitt begrepp. Naturmiljöns värden utgörs dels av hela naturtyper, såväl naturliga som kulturpräglade, dels av enskilda växt- och djurarter. Skyddet och vårdandet av naturmiljöer är en förutsättning för att kunna bevara den biologiska mångfalden och i förlängningen allt biologiskt liv, likaså de funktioner och processer som är viktiga för att ekosystem och livsmiljöer ska bestå och utvecklas.

Grön infrastruktur kan kortfattat beskrivas som nätverk av natur. Begreppet avser naturliga strukturer, arter och processer som behövs för att djur, växter och svampar ska finnas kvar i framtiden. Robusta ekosystem är en förutsättning för de tjänster och produkter, så kallade ekosystemtjänster, som naturen bidrar med.

I det här avsnittet bedöms hur väl översiktsplanen förväntas bidra till att bevara eller stärka förutsättningar för biologisk mångfald och ekologiska samband. Robusta ekosystem är en förutsättning för de tjänster och produkter – ekosystemtjänster – som naturen bidrar med.

6.2.1 Nuläge

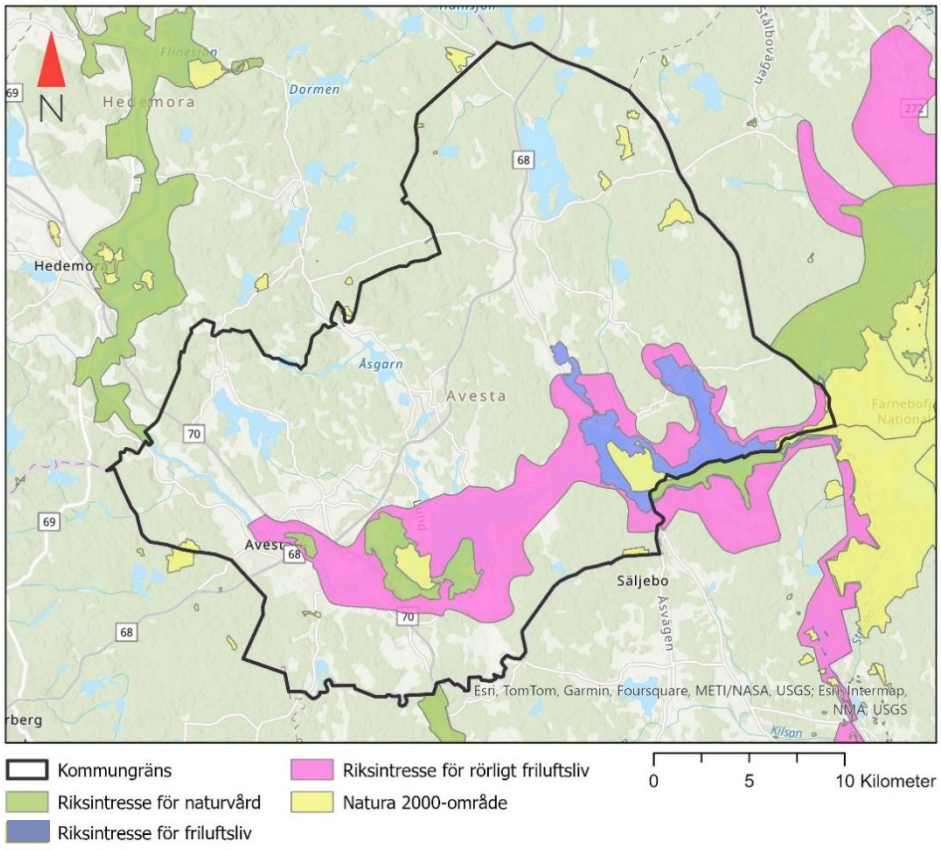
Kommunen ligger på gränsen mellan norrlandsterräng och de mer sydliga naturtyperna vilket gör att det finns en varierad natur. I kommunen finns både nordliga och sydliga arter, flera av dem rödlistade. I yttersta östra delen av kommunen ligger Färnebofjärdens nationalpark, som sedan fortsätter in i Gävleborgs- och Västmanlands län. Cirka 75 procent av kommunens yta är täckt av skog.

Längs Dalälven växer lövskog med ekförekomster, vilken varierar i ålder och storlek. Lövskogskanten är en värdefull biotop för många växt- och djurarter. Det strömmande vattnet och i viss mån det skyddade läget i ravinlandskapet ger, speciellt på den norra och sydvästra sidan av älven, upphov till ett varmare lokalklimat. Större delen av älven med omnejd är med sin unika natur på olika sätt utpekad som skyddsvärd natur. Enligt gällande översiktsplan är också flertalet av de arter som förekommer inom detta område skyddsvärda.

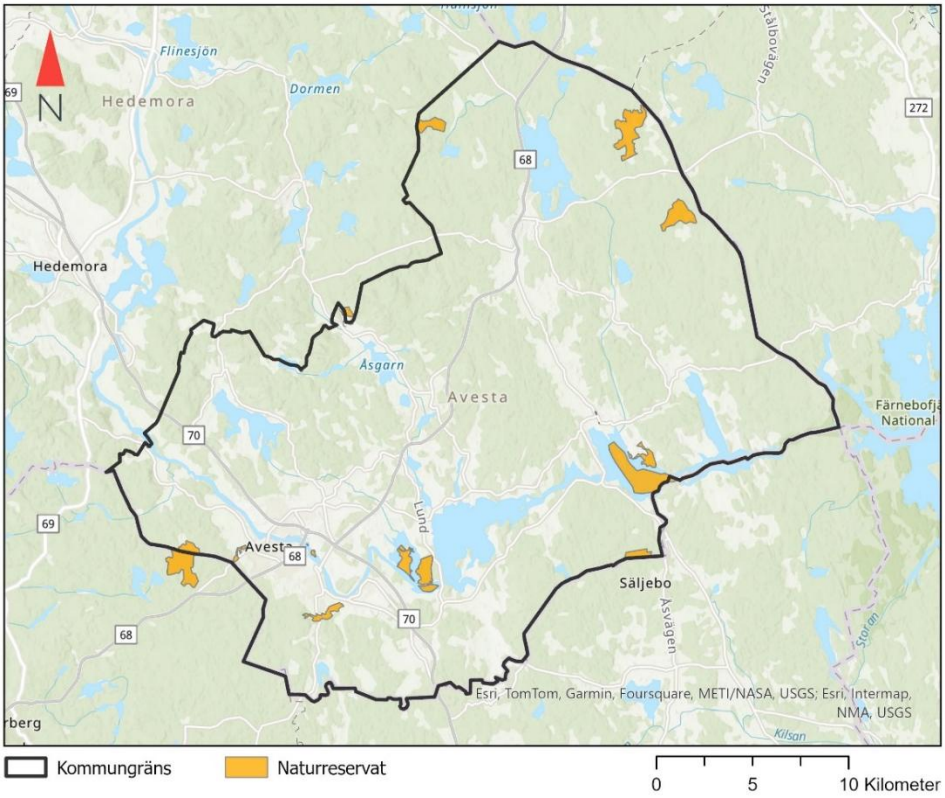
Landskapet norr om Dalälven är kuperat men ganska låglänt där barrskogen dominerar. Moränen är grövre än i älvdalen och jordlagret tunnare. I området kring Gårdsjöarna och Skissen finns gamla träd

och skog av naturskogstyp. Generellt är gammal naturskog sällsynt norr om Dalälven. Floran och faunan är relativt trivial och artfattig. De två åsar som finns i kommunen är beväxta med tallskogar.

I Avesta kommun finns 13 Natura 2000-områden som är utpekade som riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken och utgör områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken, se Figur 8. Sju områden utgör riksintresse för naturvård, ett område utgör riksintresse för friluftsliv enligt 3. kap miljöbalken och ett område utgör riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4. kap miljöbalken, se Figur 8. Det finns även 14 kommunala naturreservat (se Figur 9), en nationalpark samt nio skogligt biotopskyddade områden inom kommunen. Det finns också ett biosfärsområde som pekats ut av UNESCO; Älvlandskapet Nedre Dalälven. Nedre Dalälven sträcker sig över flera kommuner såsom Säter, Hedemora, Sala, Heby, Tierp, och Älvkarleby samt socknar i Sandvikens och Gävle kommun. I Sverige finns i övrigt totalt sju biosfärsområden. Ett biosfärområde innebär i sig inga nya restriktioner och inte heller några speciella lagskydd. De fyra fokusområdena i biosfärområdet är hållbar besöksnäring och friluftsliv, levande vatten, multifunktionella landskap och biologisk myggkontroll. Totalt utgör två procent av Avesta kommuns yta skyddad natur inom nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområde.

Figur 8. karta över Avesta kommuns riksintressen för naturvård och rörligt friluftsliv samt Natura 2000-områden. Svart linje betecknar kommungräns, rosa betecknar riksintresse för rörligt friluftsliv, grönt betecknar riksintressen för naturvård, mörkblått betecknar riksintresse för friluftsliv, och gult betecknar Natura 2000-områden. Riksintresse för rörligt friluftsliv sammanfaller helt med Natura 2000-områden. Källa Naturvårdsverket, 2025.

Figur 9. Karta över Avesta kommuns naturreservat. Källa Naturvårdsverket, 2025.

Naturvårdsverket har tagit fram en bullerkartläggning av ljudmiljö i Sveriges samtliga naturområden. Kartläggningen omfattar buller från vägar, spår, flygplatser samt vindkraft. I Avesta kommun finns fyra naturreservat med acceptabel ljudnivå. En acceptabel ljudnivå betyder att ljudnivån överstiger 35 dB i 90 procent av de aktuella naturreservatens yta. Fyra naturreservat har god ljudnivå. I övriga sex naturreservat råder mycket god ljudnivå.

Av de 40 våtmarker som finns inventerade i kommunen har fyra klassats med mycket högt naturvärde. En av våtmarkerna i Avesta kommun, Bredmossen, är utpekad i Sveriges myrskyddsplan. Myrskyddsplanen redovisar Sveriges mest värdefulla myrar som ännu inte har något långsiktigt skydd. Enligt miljökvalitetsmålet ”Myllrande våtmarker” ska samtliga våtmarker i myrskyddsplanen ha ett långsiktigt skydd. Bredmossen utgör även naturreservat och Natura 2000-område.

En särskilt värdefull våtmarkstyp i kommunen är översvämningsmarkerna längs Dalälven. Till de värdefullaste myrområdena hör bland annat naturreservatet Bredmossen och myrmarkerna kring Sör- och Norr-Gårdsjön. För fågellivet är våtmarksområden kring näringsrika slättsjöar som Åsgarn, Sävviken, Dickasjön, Vansjön och Hedesjön särskilt värdefulla.

Dalälven och det stora antalet sjöar i kommunen är betydelsefulla ur naturvårdssynpunkt. Områdena kring Dalälven har höga naturvärden där bland annat variationen i vattenflöde och översvämningar bidrar till en rik flora och fauna.

De flesta av de många sjöar och vattendrag inom kommunen omfattas av generellt strandskydd. Inom vissa områden i Avesta omfattar strandskyddet ett större område än 100 meter från stranden. Under 2014 tog länsstyrelserna nya beslut gällande det utvidgade strandskyddet i samtliga av landets kommuner. I samband med att dessa beslut togs upphörde tidigare beslut om utvidgning av strandskydd att gälla. För de områden som inte längre omfattas av utvidgning gäller fortsatt generellt strandskydd på 100 meter. Längs Dalälven i kommunerna nedströms Avesta gäller på flera platser ett utökat strandskydd på upp till 300 meter.

Värdetrakter är områden som har särskilt hög täthet av biologiskt viktiga strukturer, funktioner och processer för biologisk mångfald. Enligt länsstyrelsens nationella underlag av värdetrakter finns det värdetrakter för skog, våtmarker och gräsmark i Avesta kommun. Värdetrakter är viktiga för djur och växtliv, men är inte skyddade enligt lag.

Grön infrastruktur är ett begrepp som syftar till att förklara hur naturen hänger ihop genom ekologiska processer i hela landskapet. Inom den gröna infrastrukturen finns strukturer, naturområden, vattenområden samt anlagda element som utformats, brukats och förvaltats på ett sätt så att biologisk mångfald bevarats och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjats i hela landskapet.

Sverige antog en restaureringslag juni 2024 vilken bygger på EU:s bredare initiativ för att återställa natur och bekämpa förlusten av biologisk mångfald. Naturvårdsverket tillsammans med andra myndigheter arbetar på att ta fram en nationell plan där bland annat områden som ska restaureras pekas ut. Ett sådant arbete kan med fördel även göras inom kommunen.

6.2.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Skyddsbestämmelser enligt miljöbalken
I plan- och bygglagen 2 kap. 3§ anges bland annat att man i planeringen ska ta hänsyn till naturvärden.

I 3 och 4 kap. miljöbalken finns bestämmelser om en god hushållning med mark- och vattenområden. I 7 och 8 kap. i samma lag finns bestämmelser om skydd av områden och djur- och växtarter.

Artskyddsförordningen (2007:845) reglerar fridlysning av djur och växter, samt vad som gäller för arter som pekats ut av EU som särskilt skyddsvärda, så kallade Natura 2000-arter. Dispens från förbuden i förordningen söks hos länsstyrelsen.

Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Särskilda skrivningar om just ekologiska spridningssamband saknas.

Enligt 7 kap. 13–14 § MB omfattas alla sjöar och vattendrag av strandskydd. Generellt omfattar strandskyddet land- och vattenområden upp till 100 meter från strandlinjen. Strandskyddet kan både utökas, begränsas eller upphävas, exempelvis i samband med att ett område detaljplaneras. Länsstyrelsen kan ändra gränsen för strandskyddet, både genom att utöka eller minska det. Maximalt kan strandskyddet omfatta land- och vattenområden upp till 300 meter från strandlinjen.

Det generella biotopskyddet enligt 7 kap. 11§ miljöbalken syftar till att skydda små biotoper som exempelvis alléer, småvatten i jordbruksmark samt åkerholmar. Syftet med att skydda dessa biotoper är att långsiktigt bevara och utveckla naturmiljöer som har särskilt stora värden för djur- och växtarter. Genom att skydda dessa miljöer som biotopskyddsområde främjas bevarandet av den biologiska mångfalden.

Regional handlingsplan för grön infrastruktur i Dalarna län
Länsstyrelsen i Dalarna har beskrivit länets gröna infrastruktur. Utifrån det har utveckling och trender identifierats i en handlingsplan för grön infrastruktur. Syftet med planen är att upprätthålla ekologiska sammanhang i landskapet som ger förutsättningar för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Handlingsplanen pekar ut ett antal värdetrakter. Värdetrakterna är ett underlag för prioritering av insatser för naturvården utifrån att det är mer resurseffektivt att stärka naturvärde i delar av landskapet framför att sprida insatserna jämt över hela landskapet.

I handlingsplanen beskrivs åtta insatsområden för länet. Några av dessa insatsmål är de samma som Sveriges miljökvalitetsmål. För varje insatsområde beskrivs målbilder och en uppsättning åtgärder

som är pågående (finansierade åtgärder), eller nya åtgärder som planeras att utföras av olika aktörer (föreslagna åtgärder) inom ramen för handlingsplanen för grön infrastruktur.

6.2.3 Planförslagets konsekvenser

Planförslaget möjliggör för exploatering i flera områden där värdefull natur riskerar att påverkas eller försvinna. Att den exploatering som planeras i kommunen ligger i anslutning till kommunens tätorter bedöms som positivt. Detta kan motverka risken att stora naturområden fragmenteras på grund av utspridd exploatering. Planförslaget medger dock sex större utvecklingsområden för industri och verksamhet vilka tar upp stora områden naturmark. Utveckling över stora arealer riskerar bland annat att påverka spridningsmöjligheter för växter och djur.

Samtidigt föreslår planförslaget en möjlig naturreservatsbildning eller annat skydd för området Åshuvudet som ligger söder om By samt Älvpromenaden inklusive områden intill de torrlagda vattenfallen Döda fallen i Avesta. En naturreservatsbildning anses ge möjlighet till positiva följder för natur och biologisk mångfald.

Planförslagets vägledning varierar i tydlighet när det kommer till hanteringen av skyddad natur i de olika mark- och vattenanvändningsområdena och även i de specifika utvecklingsområdena. Till exempel planeras exploatering vid naturreservatet och Natura 2000-området Svartån. Planförslaget vägleder samtidigt att områdets orörda skog anses värdefull och bör bevaras samt att de naturliga vattenflödena i ån inte får påverkas, vilket bedöms som positivt. Utvecklingsområden för ny bebyggelse pekas också ut i By och Näs Bruk som ligger intill eller omfattas av riksintresse för naturvård. Översiktsplanen vägleder att riksintressets värden ska beaktas vid en utveckling av bebyggelse inom eller i anslutning till detsamma. Utan ett utvecklat resonemang för vilka värden och hur dessa bör beaktas i exploateringen riskeras dock en negativ påverkan på riksintresset. Några av mark- och vattenanvändningarna har ställningstaganden kopplat till höga naturvärden, men inte alla. Att vägledning för att bevara, utveckla och förstärka naturvärden är otydlig och i vissa fall vag visar på att ambitionen av utvecklingsstrategin inte genomsyrar hela planen.

Generellt ska bevarande av naturvärden ske bland annat genom att sprida information, men planförslaget anger inte hur det ska göras. Kommunen ska även införa olika skydd där det är motiverat för att bevara sina naturvärden, vilket är positivt. I planförslaget anges dock att endast de värden som pekas ut i planförslaget ska beaktas vid detaljplaneläggning av mark- och vattenområden och i andra tillståndsprövningar. Det framgår inte vilka dessa värden är vilket riskerar försvåra hänsyn i kommande planering. De värden som inte redovisas i planförslaget, till exempel biotopskyddade områden, omfattas inte heller av ställningstaganden vilket leder till en svag vägledning med avseende på naturvärden. Därför behövs tydlig vägledning i varje mark- och vattenanvändningsområde.

Planförslaget saknar övergripande riktlinjer för, samt beskrivning av, kommunens gröna infrastruktur. Planförslaget innehåller ställningstagande om att tätortsnära grönområden och natur som ska bevaras, utvecklas och förstärkas med bland annat hjälp av ett strategiskt kommunalt markägande, vilket är positivt.

Under mark- och vattenanvändningsområdet natur och friluftsliv finns ställningstaganden om att stråk som utgör viktiga samband för bland annat djur och växter, ibland även som del i en övergripande blåstruktur, ska bevaras och stärkas. Detta ställningstagande bör även gälla för andra mark- och vattenanvändningsområden om exploatering föreslås inom sådana områden. Det bör lyftas vilka de viktiga sambanden är, var stråken går och om exploatering föreslås i någon annan mark- och vattenanvändningskategori som kan riskera påverka dessa. Planförslaget har ett konkret ställningstagande om att avveckla små vattenkraftverk till förmån för växt- och djurliv. Att avveckla dessa kan medföra positiva effekter på spridningsvägar i kommunen. Det är däremot oklart var sådana små vattenkraftverk finns samt när dessa avvecklingar ska ske.

Planförslaget saknar vägledning om hur restaurering av naturmiljöer i övrigt bör genomföras och vilka platser som avses. Att peka ut restaureringsområden skulle samspela med kommunens utvecklingsinriktning om att bevara och stärka ekosystemtjänster samt arbetet med klimatanpassning men också med Sveriges restaureringslag.

Hur kommunen vill och kommer arbeta med ekosystemtjänster är otydligt. Planförslaget vägleder att dagvattenhantering bör möjliggöras med hjälp av lokal grönstruktur och att dessa områden även kan nyttjas för andra ekosystemtjänster, såsom lärande och naturupplevelser, vilket anses positivt. I övrigt går inte planförslaget djupare in på hur kommunen bör arbeta med ekosystemtjänster i den fortsatta planeringen.

Flera av kommunens utvecklingsområden för bostäder, verksamheter, infrastruktur och LIS-områden ligger inom strandskyddat område. Att bygga inom strandskydd riskerar bland annat att påverka möjligheten för djur och växter att leva och sprida sig. Byggnation inom strandskyddat område eller att genomföra åtgärder som kan skada växt- och djurliv är inte tillåtet. Om exploatering ska kunna ske i dessa områden måste dispens sökas hos kommun eller länsstyrelse enligt 7 kap. 18 § miljöbalken alternativt att kommunen väljer att upphäva strandskyddet med planbestämmelse i samband med antagande av detaljplan. Möjlighet till dispens eller upphävande gäller endast om det föreligger särskilda skäl för det och om intresset som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset. Planförslaget ger god vägledning om vad strandskyddet innebär generellt, dock saknas platsspecifik vägledning om att vissa utvecklingsområden omfattas av strandskyddet och vad det innebär. För de LIS-områden som pekas ut inom strandskyddat område finns ställningstaganden om att dispensansökan måste göras vid planläggning.

Planförslaget lyfter att rödlistade arter har påträffats i ett LIS-område i Krylbo. Förekomst av rödlistade arter har dock observerats inom flera av kommunens utvecklingsområden för bostäder och verksamheter enligt Artdataportalen[1]. Planförslaget bör redogöra för övergripande, och där så är relevant, platsspecifika ställningstaganden kopplat till skyddade arter. Det bedöms bli missvisande att endast lyfta rödlistade arter i ett enskilt utvecklingsområde. Då planförslaget saknar vägledning för hantering av skyddsvärda och rödlistade arter bedöms det kunna medföra negativa effekter och konsekvenser på skyddade arters population och bevarande i nästkommande planeringsskede. Inventeringar och vid behov artskyddsutredningar bör göras för att säkerställa att artskyddsförordningen (2007:845) efterlevs i kommande planering.

Då exploatering är planerad inom värdetrakter för våtmark och gräsmark blir det viktigt att tillgodose dessa naturtyper för att rimma med kommunens utvecklingsstrategi. Om hänsyn inte tas riskeras spridningsmöjligheterna att minska. Vägledningen för att skydda våtmarker i kommunen är generellt svag. Specifika våtmarker pekas ut som viktiga men det saknas vägledning för hur de ska bevaras, värnas eller skyddas. För de utvecklingsområden som ligger på eller i anslutning till våtmarker saknas konkreta ställningstaganden för att skydda våtmarken.

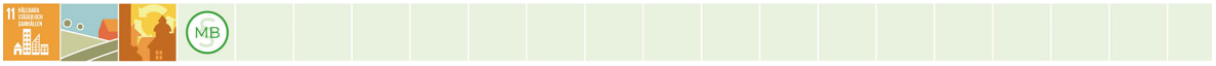
[1] Sökning gjord i Artdataportalen på observationen av rödlistade arter i Avesta kommun under 2024.

Samlad bedömning
Planförslaget möjliggör för exploatering i flera områden där värdefull natur och riksintressen för naturvård riskerar att påverkas. Vägledningen är generellt otydlig och ger vaga ställningstaganden som syftar till att bevara, stärka eller skydda naturvärden samt skyddad natur och grön infrastruktur. Det finns därmed risk att naturmark inom och i anslutning till utvecklingsområdena påverkas negativt. Den exploatering som planeras ligger i anslutning till bebyggelse och infrastruktur vilket är positivt, detta kan innebära att större sammanhängande områden sparas. Detta väger dock inte upp för avsaknaden av vägledning och ställningstaganden där värdefull natur riskerar att påverkas eller försvinna. Sammantaget bedöms planförslaget medföra måttliga till stora negativa konsekvenser för natur.

6.2.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Utveckla ställningstaganden som vägleder hur naturvärden som Natura 2000-områden, värdetrakter och andra värdefulla miljöer ska beaktas i kommande planering.
- Överväg att justera utvecklingsområdens gränser så att de inte ligger inom strandskyddat område.
- Utveckla resonemanget om hur kommunen ska bevara och stärka den gröna infrastrukturen för att säkerställa att den tas hänsyn till i kommande planering. Då ambitionen är att ha ett planförslag som inte är allt för beskrivande och i stället nyttja befintliga kartunderlag bör det hänvisas till vilket eller vilka underlag som är relevanta för just den markanvändningen eller det specifika området.
- Peka ut vilka våtmarker som är i behov av restaurering eller var det är lämpligt att skapa våtmarker.
- Arbeta in ställningstagande om att ljudmiljön ska förbättras och att åtgärder ska vidtas för att förbättra ljudmiljön i naturreservat som idag är påverkade av höga bullernivåer. Peka även ut vilka naturreservat som avses.
- För att skydda kommunens naturmiljöer bör det förtydligas i planförslaget hur kommunen ska arbeta med naturvärden och ekosystemtjänster inom den planerade markanvändningen.

6.3 BEBYGGELSE, KULTURMILJÖ OCH LANDSKAP

Kulturmiljö är miljöer som människan påverkat genom tiderna och som därför vittnar om historiska och geografiska sammanhang. Det kan gälla allt från enskilda byggnader eller objekt till stora landskap.

Tidsmässigt kan kulturmiljöer vara allt från förhistoriska lämningar till dagens bebyggelsemiljöer. Kulturmiljön är en viktig del av vårt kulturarv som vi medvetet eller omedvetet förmedlar i form av traditioner, idéer och värden mellan generationer. Kulturarvet bidrar till en stimulerande livsmiljö och är en viktig resurs för rekreation, friluftsliv, turism- och besöksnäring. För att kulturmiljövärden ska bestå är det viktigt att kontinuiteten i miljön upprätthålls, till exempel genom att kulturmiljöers ursprung är fortsatt tydliga och att kopplingar mellan olika tider bevaras.

Begreppet kulturhistoriskt värde definieras i Riksantikvarieämbetets plattform för kulturhistorisk värdering och urval (2015) som ”de möjligheter materiella och immateriella företeelser kan ge vad gäller att inhämta och förmedla kunskaper om och förståelse av olika skeenden och sammanhang samt därigenom människors livsvillkor i skilda tider, inklusive de förhållanden som råder idag.”

6.3.1 Nuläge

Avesta kommun är rik på värdefulla kulturmiljöer från skilda tidsepoker. Det finns sex områden som utgör riksintresse för kulturmiljövård. Avesta kommun har även sju byggnader eller miljöer som är listade som byggnadsminnen av Länsstyrelsen, se Tabell 2 för redovisning av värdena. Det finns även ett landskapsbildsskyddsområde inom kommunen, Kungsgårdsholmarna. Landskapsbildskydd är en äldre skyddsform som bildades med stöd av 19 § naturvårdslagen. Området är också skyddat genom andra skyddsformer så som riksintresse och Natura 2000-område. I jordbrukslandskapet kring Dalälven har det funnits spridd bosättning sedan stenåldern, då området mellan Krylbo och Färnebofjärden var en grund och flikig havsvik. De förhistoriska lämningarna visar att den äldsta bebyggelsen legat omkring älven, sjöarna och vattendragen. Inom kommunen finns också många lämningar av järnframställningsplatser och gamla hyttplatser, främst med anknytning till mindre vattendrag som åar och bäckar, bland annat Salomonsån med Djäknehyttan.

Tabell 2. Riksintresse för kulturmiljövården samt byggnadsminnen i Avesta kommun

Riksintresse för kulturmiljövård	• Grytnäs kyrkby och Östanbyn [W5] • Avesta [W 6] Avesta (Gamla Byn med mera) (K6) • Bäsinge-bergshyttan • Näckenbäck • By-bygden • Ingeborgbo
Byggnadsminnen	• Jan-Ersgården i Gisselbo • Klosterskolan • Krylbo stationshus • Krylbo tingshus • Sundhcenter (Aaltohuset) • Tolvmansgården (Karlfeldtsgården) i Karlbo

Landskapet i kommunen är lätt kuperat och den odlade bygden följer Dalälven och de dalgångar som genomkorsar kommunen från nordväst mot sydost. Däremellan utbreder sig barrskogsklädda höjdpartier, som tillsammans med dalsänkorna formar bergslagsterrängen.

Avesta som stad, och det nuvarande stålverket i Avesta, har stark förankring i äldre traditionell näring. Avesta Kopparverk började anläggas 1638 för att ta hand om kopparn från Falu koppargruva och blev då ursprunget till staden Avesta. De äldsta husen i Gamla Byn finns bevarade från den tiden. När kopparbruket lades ner ersattes det av en storskalig järnindustri som började med att den ännu välbevarade gamla hyttan i Koppardalen byggdes under 1870-talet.

På landsbygden finns många bebyggelsemiljöer bevarade, medan bebyggelsemiljön i Avesta har genomgått stora förändringar sedan mitten av 1900-talet och det mesta av den äldre bebyggelsen har försvunnit.

I Dalarnas Museums rapport från år 1975, *Översiktlig kulturhistorisk planering i Avesta kommun*, finns många enskilda byggnader med stort kulturhistoriskt värde beskrivna. I museets inventering *Kulturmiljöer i Avesta kommun* från år 1996 redovisas värdefulla kulturmiljöer uppdelade i tre grupper. Den första gruppen omfattar riksintressen och lokala intressen av klass A och B. Sex områden har av Riksantikvarieämbetet utpekats som riksintresse för kulturminnesvården enligt 3 kapitlet 6 § i miljöbalken.

I *Avesta – Kulturhistoriskt intressant bebyggelse* från Dalarnas museum år 1998 redovisas bebyggelseutvecklingen i centralorten och kulturhistoriskt intressanta miljöer och byggnader pekas ut. Dessutom finns en bevarandeplan för Horndals bruksmiljö gjord av Dalarnas museum år 1999 och en

byggnadsinventering. Inventeringen omfattar huvudsakligen mindre byggnader som kolarkojor, smedjor, lador med mera och är gjord av miljö och stadsbyggnadsförvaltningen år 2003.

De största samlade kulturmiljövärdena i Avesta finns i Gamla Byn och västra Koppardalen med sina slaggstensbyggnader och med Storforsens kraftverk. Detta område är av riksintresse (Riksintresse Avesta W6), och den pågående utvecklingen av kulturmiljöerna och de industrihistoriska lämningarna är enligt kommunen av stor betydelse för utvecklingen av Avestas attraktivitet och förmåga att behålla och locka till sig invånare och företag.

I Avesta finns ett flertal fornlämningar som omfattas av lagstadgat skydd enligt 2 kap. kulturmiljölagen.

I Avesta finns 15 naturminnen, bland andra Månsbolinden som det sägs att Gustav Vasa en gång knöt sin häst vid. En död lind som finns kvar som en kraftig låga med höga biologiska värden. Naturminnena består av ett flyttblock ”Gustav Adolf Sten”, en 90-årig ask vid Askfors, sju åldriga tallar i Skogsbo, ett till flyttblock vid Halsjön, tre till tallar, en holme i sjön Bäsingen och en 65-årig ormgran.

6.3.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Miljöbalken 3 kap 6 § säger att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt som möjligt skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Plan- och bygglagen beaktar särskilt värdefull kulturmiljö i den kommunala planeringen. I 2 kap 3 § anges att planering enligt PBL ska ske med hänsyn till bland annat kulturvärden. Om en väsentlig egenskap går förlorad eller om områdets särart eller karaktär väsentligt ändras sker en förvanskning.

För att undvika en förvanskning måste bärande karaktärsdrag, egenskaper och säraarter identifieras och pekas ut. Som ett allmänintresse är kulturmiljöperspektivet en central och ibland avgörande aspekt för lämpligheten i att bebygga ett markområde. Särskild hänsyn ska alltid tas till kulturvärdena på platsen. Centralt i den kommunala planeringen är begreppet Särskilt värdefull, som kan gälla enskilda byggnader, bebyggelseområden och allmänna platser. Råd för definition av särskilt värdefull/byggnad/bebyggelse finns angivet Boverkets föreskrifter och råd (BFS 2016:6).

6.3.3 Planförslagets konsekvenser

Kommunens intentioner med avseende på kulturmiljöer och landskapsbild beskrivs inte i planförslagets utvecklingsinriktning. Däremot anger utvecklingsstrategin att kulturmiljöer ska bevaras, utvecklas och förstärkas så att rekreativa upplevelsevärden kan levereras. Vid utveckling av bebyggelse ska stor hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild, vilket enligt planförslaget ska bidra till attraktionskraft och identitet.

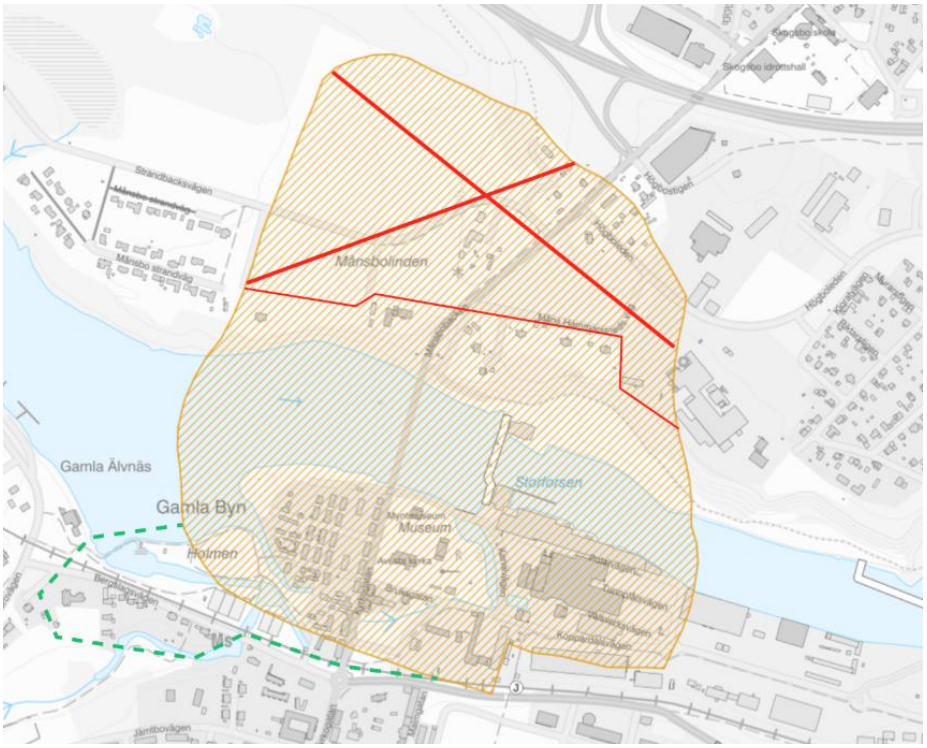
Avesta kommun planerar att ta fram ett nytt kulturmiljöprogram, vilket är positivt. Det går i dagsläget inte att bedöma i vilken utsträckning det kommande kulturmiljöprogrammet kan mildra negativa effekter på kommunens kulturmiljövärden vid framtida bebyggelseutveckling. Till dess att ett kulturmiljöprogram finns framtaget så kommer planförslaget och kulturmiljöinventeringen från 1996 vara viktiga underlag för att vägleda i kommande planering. I planförslaget ges god vägledning och ställningstaganden för respektive riksintresse. Det finns även vägledning för övriga kulturmiljövärden och generella ställningstaganden så som att kommunen ska verka för att de värden som pekats ut kan bevaras samt att de värden som presenteras i planförslaget ska beaktas vid detaljplaneläggning av mark- och vattenområden och i andra tillståndsprövningar. Kommunen konstaterar dock att förändringar har skett ute i landskapet sedan inventeringen gjordes. Det kan därmed vara så att kulturmiljöer har påverkats på olika sätt eller inte längre finns kvar. Det kan också finnas kulturmiljöer som inte är beskrivna vilket utgör en risk. Kommunen anser dock att merparten av värdena som inventerades 1996 finns kvar. Osäkerheten i underlaget medför risk för att urholka kulturmiljövärden inom kommunen och negativt påverka bevarandet av dessa miljöer. I översiktsplanen vägleds dock

samtidigt att vidare inventeringar ska ske med hjälp av kompetens inom kulturmiljö och arkitektur, vilket kan bidra till att mildra denna negativa påverkan.

I planförslaget ges generella ställningstaganden kopplat till kulturmiljö och landskapsbild för flera av mark- och vattenanvändningsområdena. Det finns också generella riktlinjer för Avesta, Hede och By och Näs Bruk. Ställningstagandena som görs är övergripande och ger visst skydd vid exploatering av kulturmiljöer. De strukturer som saknar ställningstaganden är verksamheter och industri samt transportinfrastruktur.

I planförslaget föreslås flera utvecklingsområden inom eller i nära anslutning till riksintresseområden för kulturmiljövård. Gränsen för riksintresse Avesta W6 föreslås även förändras. En beskrivning om vilka värden kopplat till kulturmiljö som finns inom utvecklingsområdena saknas för samtliga utvecklingsområden inom riksintresse för kulturmiljövården. Att en hänsynsbeskrivning saknas gör att det finns en risk för att de generella ställningstagandena som görs missas då det inte är tydligt att utvecklingsområdena innehar värden som ska bevaras. Viss vägledning görs för utvecklingsområden för industri i Hede och By och Näs Bruk. För dessa utvecklingsområden beskrivs att hänsyn måste tas till närliggande bebyggelse och anpassningar göras till de kulturhistoriska värdena som finns vid eventuell exploatering. Dessa utvecklingsområden ligger dock inte inom ett riksintresse för kulturmiljövården. Specifika ställningstaganden som syftar till att skydda värdena på platsen saknas för samtliga utvecklingsområden. Majoriteten av kulturmiljövärdena som finns inom tätorterna finns listade men inte kopplade till specifika utvecklingsområden under mångfunktionell bebyggelse och sammanhängande bostadsbebyggelse. I Horndal finns dock ett riksintresse för kulturmiljövården som inte finns listat vilket ökar risken för att planförslagets ställningstaganden för riksintressen missas.

För riksintresse Avesta W6 finns ett planprogram sedan tidigare som ska vara vägledande för byggnaders placering och gestaltning. Avesta kommun anser att riksintresseområdet ska minskas i norr då delarna kring Månsbo, inklusive Månsbo gård och bebyggelse nordost och öster om gården, inte omfattas av riksintressets värdebeskrivning (se Figur 10). Dock har både Månsbo gård och de två tjänstemannavillorna nordost om gården kulturhistoriska och arkitektoniska värden som fortsatt ska värnas enligt kommunen. Minskningen av riksintresseområdet avses ske i samband med framtagande av ny detaljplan. Kommunen anser samtidigt att riksintresseområdet bör utökas i sydväst så att det även omfattar ett antal byggnader som bedöms ha en tydlig koppling till Avestas historiska framväxt som industriort och även har pekats ut tidigare av Dalarnas museum som något som bör ligga inom riksintresseområdet (se Figur 10). Vidare utredningar kommer att krävas för att kunna beskriva vilka konsekvenser detta har för riksintresset. Risk för påverkan kan inte uteslutas beroende på utformning.

Figur 10. Riksintresse för kulturmiljövården, Avesta [W 6], där nuvarande utbredning pekas ut i brunt. Område som kommunen anser bör tas bort från befintligt riksintresseområde pekas ut med överkryssad yta. Det område som kommunen avser att utöka riksintresseområdet med streckat i grönt.

En ny gång och cykelväg samt två industri- och verksamhetsområden planeras i och utanför riksintresset Grytnäs kyrkby och Östanbyn [W5]. Delar av riksintresset är redan ianspråktaget för industriverksamhet där ett skogsparti avskiljer denna del från övriga delar av riksintresseområdet. Det är bymiljön och kyrkbyn som utgör själva uttrycket för riksintresset. En utveckling av industrin är inte nödvändigtvis oförenlig med riksintresset. Det är dock viktigt att odlingslandskapet inte tas i anspråk. Vidare utredningar krävs där påverkan på riksintresset förtydligas.

Inom ett flertal utvecklingsområden och LIS-områden finns det kända fornlämningar. För LIS-områdena finns det beskrivet vilka områden där fornlämningar kan återfinnas, men detta saknas för utvecklingsområdena i mark- och vattenanvändningskartan. Planen hänvisar dock i sitt övergripande ställningstagande för mark- och vattenanvändning till att alla fornlämningar är skyddade enligt lag, oavsett om de är kända eller ej. Utöver hänvisning till att kulturmiljölagen avseende fornlämningar ska följas finns en karta över kända fornlämningar inom kommunen.

Kulturhistoriska miljöer är utpekade i mark- och vattenanvändningskartan, varje område har specifika ställningstaganden vilket är positivt och vägledning avsedd för skydd och bevarande av kulturmiljöer bedöms god. Ingen exploatering är utpekad inom dessa områden. Målet med att peka ut värdena är bland annat att kulturhistoriskt och miljömässigt värdefulla miljöer och byggnader ska bevaras och att ej önskvärda förändringar ska undvikas så att värdena finns kvar för framtiden. Detta stämmer bra överens med planförslagets utvecklingsstrategi. Vidare ska kommunens landsbygd vara välmående där såväl boende som väl fungerande jordbruk, skogsbruk och andra verksamheter kan fortgå och utvecklas jämsides med värdefulla kulturhistoriska miljöer. Vägledningen blir något otydlig då dessa mål kan stå i konflikt med varandra. De kulturhistoriska miljöerna överlappar inte helt med andra kända områden med höga kulturhistoriska värden så som riksintresse för kulturmiljövården och de kommunala intressena för kulturmiljö som länsstyrelsen har pekat ut. Det finns dock underlag för övriga kulturmiljövärden i planförslaget. Detta skapar en viss otydlighet i vägledningen kring kulturmiljö.

Beskrivningar och ställningstaganden som syftar till att skydda kommunens landskapsbild finns i mark- och vattenanvändningskartan för natur och friluftsliv. I dessa områden ska odlingslandskapet i Avesta värnas och bevaras samtidigt som områden ska kunna utvecklas/stärkas där behov finns. Lämpliga utredningar ska alltid ske inför eventuellt ianspråktagande av mark. Beskrivningar finns av olika delar av kommunens landskap som uppmärksammar vilka värden som ska bevaras. Vägledningen i dessa områden bedöms som god. För övriga markanvändningstyper är vägledningen vag. Det beskrivs att värdefulla miljöer finns, men beskrivs inte djupare än så. Det finns inte heller ställningstaganden om att värna olika typer av landskap. För LIS-områdena finns däremot god vägledning där värden beskrivs och ställningstaganden görs för att skydda olika landskapstyper som finns inom områdena.

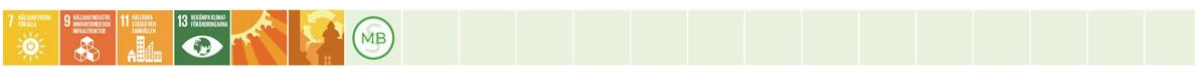
Samlad bedömning

Exploatering sker inom flera riksintresseområden för kulturmiljövården där otydlig vägledning ges för utvecklingsområdena vilket skapar risk för att de kulturhistoriska värdena påverkas negativt. De utpekade kulturhistoriska miljöerna i mark- och vattenanvändningskartan överensstämmer inte med riksintressen eller kulturmiljöer av kommunalt intresse vilket ger kulturmiljöerna olika vägledning. Detta skapar en otydlighet i hur kulturmiljöerna ska hanteras i kommande planering. Planförslaget grundar sig på äldre underlag som eventuellt inte stämmer överens med hur det ser ut idag i kommunen. För varje enskilt riksintresse för kulturmiljövården ges god vägledning om hur dessa ska skötas, men då det inte finns beskrivet att riksintresset berörs av ett utvecklingsområde kan denna vägledning lätt missas. För de kulturhistoriska miljöerna som är utpekade i mark- och vattenanvändningskartan ges god vägledning som ser till att skydda och bevara kulturmiljöerna. Andra kulturmiljövärden som inte beskrivs av planen riskerar påverkas negativt, till exempel naturminnen. Sammantaget bedöms planförslaget medföra små till måttligt negativa konsekvenser för kulturmiljö och landskapsbild.

6.3.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Utöka utbredningen av de kulturhistoriska miljöerna i mark- och vattenanvändningskartan så att de även motsvarar andra kända kulturhistoriskt värdefulla områden så som riksintressen och de kommunala intressena för kulturmiljövård som länsstyrelsen har pekat ut.
- Förtydliga vilka kulturhistoriska värden, fornlämningar eller landskap som behöver tas hänsyn till i respektive utvecklingsområde, samt vilka anpassningar som bör göras för att säkerställa att värden inte kommer till skada.
- Beskriv hur kommunen planerar att hantera eventuella kumulativa effekter kopplat till den planerade utvecklingen. Det är särskilt viktigt kopplat till påverkan på riksintresse för kulturmiljövården.
- Beskrivningar av kommunens kulturmiljövärden bör ses över. Det förekommer i dagsläget otydliga formuleringar som ger en missvisande bild av kulturmiljöns egenvärde.
- Förankra kommunens kulturmiljöarbete i relevanta mål på regional och nationell nivå, exempelvis de nationella kulturmiljömålen och det nationella målet för arkitektur-, form- och designpolitik som det formulerades i Politik för gestaltad livsmiljö.

6.4 KLIMATPÅVERKAN

Utsläpp av växthusgaser till atmosfären ger upphov till negativ klimatpåverkan som påverkar hela vår planet. I 2 kap. 3 § plan- och bygglagen står att kommunen ska ta hänsyn till miljö- och klimataspekter i sin planering. All ny bebyggelse medför utsläpp av växthusgaser som påverkar klimatet. Hur omfattande utvecklingen är och var i kommunen den sker är viktiga faktorer att ta hänsyn till vid bedömningen av planens klimatpåverkan.

6.4.1 Nuläge

År 2022 genererades växthusgasutsläpp motsvarande 224 415 ton koldioxidekvivalenter i Avesta komun.[2] Majoriteten av växthusgasutsläppen kommer från industrin som står för 57 proocent av de totala utsläppen. Transporter, el och fjärrvärme utgör vardera drygt 13 procent av de totala utsläppen.

Cykelvägnätet i kommunen är i dagsläget fragmenterat. I Avesta och Krylbo finns det cykelvägar i större delen av orterna. I Fors och Horndal finns enstaka cykelvägar. Mellan kommunens orter finns inga cykelvägar.

Allmänna kommunikationer för kommunens invånare finns idag med tåg, buss, kompletteringstrafik med taxi samt färjetrafik sommartid. Busstrafiken är relativt väl utbyggd inom kommunen med goda förbindelser till flera av kommunens tätorter samt omkringliggande städer. I Avesta finns även utbyggd tätortstrafik till och från Avesta. Förbindelserna över länsgränsen fungerar för arbetspendling och tillfälliga besök. Bussförbindelser saknas till Sala. Arbetspendlare hänvisas till tåg med begränsade avgångar och osynkroniserade tågbyten. Idag pendlar många över kommungränsen framför allt med bil.

Majoriteten av kommunen består av naturmark, främst skogsmark, som har potential att binda kol. Kommunens många våtmarker har också en viktig funktion som kolsänkor.

I kommunen finns ett område som utgör del av ett riksintresse för energiproduktion enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Riksintresset är utpekat för vindkraft och ligger norr om Fors och fortsätter in i Hedemora kommun.

Kommunen har två återvinningscentraler, varav en ligger utanför Krylbo och en i Horndal.

6.4.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Under FN:s klimatkonferens i Paris 2015 slöts ett internationellt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Huvudsyftet med avtalet är att begränsa den globala uppvärmningen genom att minska utsläppen av växthusgaser. För att leva upp till Parisavtalet har Sverige sedan 2017 antagit ett klimatpolitiskt ramverk som bland annat innefattar de nationella klimatmålen. Ramverket säger att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären och därefter nå negativa utsläpp. För att detta ska vara möjligt behöver utsläppen jämfört med år 1990 ha minskat med 63% till år 2030 och minst 75% år 2040.

All planläggning ska ta hänsyn till miljö- och klimataspekter enligt plan- och bygglagen (2010:900) 2 kap. 3§. Både klimatanpassning och minskad klimatpåverkan ingår i begreppet klimataspekter. Minskad klimatpåverkan handlar om att bromsa eller stoppa dessa förändringar på lång sikt. För minskad klimatpåverkan kan det i översiktsplaneringen innebära att utveckla strukturer som gynnar resurssnåla transporter, minimerar utsläpp av föroreningar och växthusgaser samt minskar energianvändningen.

Hållbarhetsprogram för Avesta kommun 2020–2030 antogs 2020. Programmet ersatte kommunens tidigare Energi- och klimatstrategi samt miljöpolicy och miljöplaner, och integrerar även den sociala dimensionen av hållbar utveckling. Hållbarhetsprogrammet innehåller fyra övergripande målområden. I bilagan till hållbarhetsprogrammet presenteras även två delmål för varje övergripande mål. Två av delmålen kopplar till att minska kommunens klimatpåverkan:

- Delmål 2.1. *Alla verksamheter inom Avesta kommunkoncern verkar för att koldioxidutsläppen inom kommunens geografiska område minskar med 17 % per år och att Avesta blir klimatneutralt år 2040.*

[2] SMHI Nationella emissionsdatabasen. https://nationellaemissionsdatabasen.smhi.se/

- Delmål 2.2. *Alla verksamheter inom Avesta kommunkoncern verkar för att de konsumtionsbaserade växthusgasutsläppen som vi Avestabor orsakar minskar med 17 % per år och att de 2045 är under 1 ton CO2-ekv per person.*

Avesta kommun har ett övergripande mål om att vara en klimatsmart kommun som underlättar för medborgare att minska sin klimatpåverkan.

6.4.3 Planförslagets konsekvenser

Ett av de övergripande målen för Avesta kommun är att vara en klimatsmart kommun som underlättar för invånarna att minska sin klimatpåverkan. Enligt utvecklingsstrategin ska stor hänsyn tas till minskade klimatutsläpp vid planläggning av ny bebyggelse och infrastruktur. Detta innebär att utvecklingsområden för bebyggelse lokaliseras i strategiska lägen för kollektivtrafik och infrastruktur för att möjliggöra hållbara transporter, energiförsörjning och fjärrvärme. Bebyggelsestrukturer som är goda ur klimatsynpunkt ska prioriteras enligt kommunens utvecklingsstrategi. Kommunen ska också prioritera hållbara trafikslag som kollektivtrafik och gång- och cykelvägar, förstärka regionala samband och sammankoppla centralorten och serviceorterna. Verksamheter ska förläggas så att de ligger nära infrastruktur och därmed minskar sin klimatpåverkan från transporter. Ambitionen och visionen för Avesta kommuns utveckling kopplat till minskad klimatpåverkan är god och ger tydlig vägledning för kommunens arbete med Agenda 2030, mål 13.

I planförslaget ges generellt god vägledning för minskad klimatpåverkan. För både mångfunktionell bebyggelse och sammanhängande bebyggelse görs samma ställningstagande som i utvecklingsstrategin om att ny bebyggelse och infrastruktur ska ta stor hänsyn till minskad klimatpåverkan. Det är positivt att strategin tydligt återspeglas i planförslaget. Ett specifikt ställningstagande saknas dock för mark- och vattenanvändningsområdet industri- och verksamheter.

Då planförslaget saknar ett tillväxtmål eller en prognos för invånarantalet går det inte att bedöma om den planerade exploateringen innebär en överberedskap eller ej. Planförslaget saknar även en generell prioriteringsordning för den exploatering som pekas ut. Detta riskerar att innebära ökad klimatpåverkan. I planförslaget pekas dock två ekostadsdelar ut, som enligt utvecklingsstrategin ska prioriteras, där det ska ske ett aktivt arbete för att reducera klimatpåverkan. Övriga föreslagna bebyggelseområden för bostäder och verksamheter ligger i attraktiva lägen i anslutning till tätorterna och infrastruktur. Detta kan minska transportbehovet och behovet att utveckla infrastrukturen ytterligare samt gynna gång-, cykel- och kollektivtrafik. Planförslaget har ställningstaganden om att prioritera hållbara och hälsofrämjande transportsätt. Det konkretiseras i utpekanden av två nya gång- och cykelbanor i mark- och vattenanvändningskartan, en i Avesta samt en mellan Avesta och Fors. En komplettering av gång- och cykelväg mellan By och Näs föreslås även för att stärka befintliga nätverk. Att framkomligheten med gång- och cykel förbättras är positivt då det är ett framkomlighetsalternativ med mindre klimatpåverkan, utbyggnaden bedöms även bidra till att skapa attraktiva lägen i tätorterna. Utvecklingen av gång- och cykelvägar föreslås dock huvudsakligen för Avesta och dess närliggande orter. Gång och cykelnätet bedöms därmed fortsatt vara fragmenterat trots förslagen utveckling. Avesta kommun arbetar med att ta fram en cykelplan för tätorten Avesta 2020–2040. Cykelplanen kommer bland annat att innehålla en handlingsplan för kommande cykelprojekt.

Ställningstaganden om fler och förbättrade järnvägsanslutningar för både persontrafik, industri och verksamheter finns i planförslaget. Kommunen arbetar tillsammans med Trafikverket och Regionen för att en god och hållbar infrastruktur för godstransport och logistik ska upprätthållas. Detta för att öka andel gods på järnväg. Genom att även lokalisera industri och verksamheter i nära anslutning till infrastruktur vill kommunen underlätta för verksamhetsutövarna att ha hållbara transporter.

Planförslaget pekar även ut nya bilvägar, varav två större vägsträckor utgår från väg 68. Hur vägarna ska utformas samt nyttan i restid finns inte beskrivet i planförslaget och det går därför inte att bedöma

dess klimatpåverkan eller potentiella nytta i detta skede. Ett övergripande mål är att det ska finnas goda möjligheter till både arbetspendling och övrigt resande till och från Avesta med såväl tåg som buss och bil i alla fyra väderstreck. Avesta avser bland annat att tillsammans med Sala kommun verka för att ta fram en direktbuss mellan kommunerna. Därmed ska vägar rustas upp för bättre framkomlighet och ökad trafiksäkerhet. Vilka vägar det gäller beskrivs tydligt i planförslaget. Att möjliggöra hållbar mobilitet och en överföring från fossildrivna fordon till elfordon är en viktig parameter för att bidra till minskade utsläpp i transportsektorn. Planförslaget saknar ställningstaganden och beskrivning av utveckling av laddinfrastruktur i kommunen. En förbättrad laddinfrastruktur skulle möjliggöra för ett ökat nyttjande av elbilar i stället för fordon som går på fossila drivmedel. Återvinningsanläggningen i Krylbo pekas ut som utvecklingsområde för att kunna bli större. Kommunens målbild är att det cirkulära materialutnyttjandet förstärks genom att mängden avfall minskar och mängden avfall som förbränns minskar. Målbilden innefattar även att kommunen planeras med god möjlighet till källsortering och en hållbar hantering av material i byggprocesser. Enligt planförslaget ska förutsättningar för en hållbar avfallshantering säkerställas vid detaljplaneläggning och nybyggnation. Ställningstagande görs även för hållbar avfallshantering i befintlig bebyggelse. Detta arbete bidrar till att underlätta för invånarna att leva hållbart. Återvinningscentralerna i kommunen är lokaliserade i två av de större tätorterna, Krylbo och Horndal, vilket skapar förutsättningar för hållbar avfallshantering. Då anläggningarna ligger på varsin sida av kommunen anses de vara tillräckligt tillgängliga för att tillgodose invånarnas behov av återvinning.

Ett av översiktsplanens övergripande ställningstagande för mark- och vattenanvändningen i kommunen är att klimatpåverkan ska minskas genom att hållbara material i första hand ska användas vid byggnation. Detta bedöms som positivt för klimatet. Ytterligare vägledning som ämnar att minska utsläppet av växthusgaser för den planerade exploateringen saknas dock.

I förhållande till kommunens totala storlek är det en liten andel naturmark som tas i anspråk för exploatering enligt planförslaget. All markförändring och den materialåtgång som behövs vid ny bebyggelse bidrar till utsläpp av växthusgaser. Detta gäller särskilt när naturmark exploateras, då möjligheten att binda kol försvinner samt att den ändrade markanvändningen innebär utsläpp av växthusgaser. Planförslaget medger ytor för utveckling av industri- och verksamhetsmark som tar stora områden av naturmark i anspråk. Vissa ytor är redan delvis exploaterade men flera utvecklingsområden för industri ligger helt på naturmark. Exploateringen kommer i dessa områden innebära förlust av kolsänkor.

Exploatering av våtmarker innebär ytterligare förlust av kolsänka. Utdikning av våtmarker leder till ökade utsläpp av koldioxid. Två utvecklingsområden för industri ligger på eller i anslutning till våtmarker. I dessa fall finns det risk för direkt påverkan på våtmarkerna och deras förmåga att binda kol. Exploatering föreslås inom värdetrakter för våtmarker, framför allt i Avesta och Krylbo men även i Horndal. Ställningstaganden för att skydda våtmarker från exploatering och bevara dess funktioner är även otydliga och vaga. Vidare utredning kommer krävas för att kunna bedöma exploateringens risker kopplat till förlust av kolsänkor. Ekosystemtjänsten kolinlagring beskrivs inte specifikt i planförslaget. Kommunens utvecklingsstrategi om bevarandet, utvecklingen och förstärkningen av kommunens natur för att leverera ekosystemtjänster gör dock att det hanteras indirekt. Vaga generella ställningstagande görs under några av mark- och vattenanvändningarna, vilket gör att ambitionen i utvecklingsstrategin inte genomsyrar hela planen. Avsaknad av tydlig vägledning riskerar att göra att nyttjandet av ekosystemtjänster blir förbisett.

I planförslaget ges vägledning som ska möjliggöra grön energi i form av vindkraft och solenergi, men även vattenkraft och fjärrvärme. För vindkraft finns ett separat tillägg till befintlig översiktsplan med ställningstaganden som ska fortsätta gälla. Planförslaget lyfter att det i Avesta kommun inte finns några fler områden som anses lämpliga för vidare utveckling av vindkraft och att befintliga vindkraftsanläggningar bedöms som tillräckliga. Eventuella nya förslag på etableringar får avgöras från fall till fall. Det finns ingen prognos över hur energibehovet kommer att se ut i kommunen. Då det

pekas ut mycket industri- och verksamhetsmark samt att kommunen vill möjliggöra för utveckling av den industri som finns kan det antas ske ett ökat behov av energi. I mark- och vattenanvändningskartan pekas områden för energiproduktion ut men det beskrivs inte närmare vad som planeras inom dessa områden. Möjligheten för storskaliga solcellsparker tas upp i planförslaget. Inom Avesta kommun finns många områden som skulle kunna vara aktuella för solceller, dessa pekas inte ut eller beskrivs. Ställningstaganden ger dock vägledning om var solceller och solcellsparker inte får uppföras. Sammantaget kan anläggningar sättas upp på tak till byggnader som inte är av kulturhistoriskt- eller arkitektoniskt värde så länge det sker på ett sätt som inte påverkar stads- eller landskapsbilden negativt. Detta ser kommunen som ett positivt sätt att samnyttja mark som redan exploaterats.

Samlad bedömning
Planförslaget har en tydlig ambition om minskade koldioxidutsläpp som återspeglas i utvecklingsstrategin och genomsyrar planförslaget både i vägledning och fysiskt utpekade platser i flera avseenden. Planförslaget ger flera möjligheter som kan underlätta för invånarna att ställa om vilket även bidrar till en rättvis omställning. Däremot finns det risk för att flera kolsänkor försvinner i förtid då prioriteringsordning saknas. Lokaliseringsutredningar kommer krävas för att säkerställa att marken som exploateras verkligen är den mest lämpade även i ett perspektiv för dess funktion som kolsänka. Det saknas ställningstaganden och beskrivning av kommunens laddinfrastruktur och omställning till en eldriven bilflotta. Dessa aspekter motverkar uppfyllandet av målen. Sammantaget bedöms planförslaget delvis bidra till uppfyllande av kommunens klimatmål och Agenda 2030 och mål 13 även om det finns brister i planförslaget som inte bedöms bidra eller motverkar måluppfyllnad.

6.4.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Peka ut lämpliga platser för laddinfrastruktur på mark- och vattenanvändningskartan.
- Beskriv kortfattat klimatmålsättningar från andra kommunala dokument, och tydliggör hur planförslaget bidrar till eller samspelar med dessa (vad gäller till exempel byggnation, energiförbrukning, konsumtion, resor/transporter).
- Förtydliga i planförslaget hur kommunen planerar kompensera för förlusten av kolsänkor när exploatering sker på naturmark.
- Utveckla resonemang kring återskapande och restaurering av våtmarker som klimatåtgärd samt peka ut vilka våtmarker som är i behov av restaurering eller var det är lämpligt att skapa våtmarker.
- Planförslaget bör kompletteras med ställningstagande och resonemang kring industri- och verksamhetsområdens potentiella klimatpåverkan.
- Tydliggör var i kommunen det finns utvecklingsbehov kopplat till gång- och cykelnätet, var potentialen för överföring från bil är hög, och hur detta ska prioriteras i kommande planering.

7 SOCIALA KONSEKVENSER

7.1 HÄLSA OCH LIVSMILJÖ

Vid planläggning ska områden och bostäder planeras så att de bildar en god livsmiljö samt främjar en god hälsa för människor som lever och verkar inom området. Fyra aspekter som påverkar hälsan är rekreation, buller, luftkvalitet och elektromagnetiska fält. Rekreation är ett vitt begrepp men i denna HKB avses den typ av rekreation som äger rum i gröna utomhusmiljöer såsom friluftsområden, parker samt sjöar och vattendrag. Det kan röra sig om allt från vardagsrekreation som hundpromenader eller joggingturer till mer sociala aktiviteter såsom picknick och brännbollsmatcher. För att ett rekreationsområde ska fungera som en avkopplande miljö finns det krav på kvaliteter såsom ostördhet, tillgänglighet samt vackra och omväxlande miljöer.

Buller definieras som oönskat ljud och bedömningen av vad som är buller är således individuell. I Sverige utgör trafikbuller den vanligaste källan till bullerstörningar. Även verksamheter eller andra aktiviteter kan ge upphov till störningar. Buller påverkar människans hälsa och välbefinnande och kan orsaka sömnstörningar och öka risken för att drabbas av exempelvis hjärt- och kärlsjukdomar och diabetes.

Luftföroreningar kan ge både korttids- och långtidseffekter. Med korttidseffekter avses effekten av en kortvarig hög exponering vilket kan öka risken för hjärt-kärlsjukdomar samt astma och andra lungsjukdomar. Med långtidseffekter avses effekten av att dagligen utsättas för partiklar vilket kan bidra till uppkomst av sjukdomar som exempelvis cancer. Det finns inga lägsta tröskelnivåer identifierade för hälsorisker från luftföroreningar, vilket innebär att effekter kan uppstå redan vid låga föroreningshalter. Alla sänkningar av föroreningshalter är således positiva ur hälsosynpunkt. Med luftföroreningar avses sådana ämnen och föroreningar som är skadliga för människors hälsa, naturen eller kulturmiljön. I detta avsnitt behandlas i första hand kvävedioxid (NO_x) och partiklar (PM10) eftersom miljökvalitetsnormerna för dessa är svårast att klara.

Elektromagnetiska fält är de fält som omger elledningar, transformatorer och annan elektrisk utrustning. Det är ett samlingsbegrepp som omfattar två typer av fält, elektriska och magnetiska fält. Elektromagnetiska fält finns överallt i vår omgivning. Ur hälsosynpunkt och för påverkan på elektrisk utrustning är det framför allt magnetfälten som är av intresse att utreda.

7.1.1 Nuläge

Luftkvalitet

Luften i Avesta påverkas både av lokala utsläppskällor och av långväga föroreningar som transporteras dit. Vägtrafiken utgör den enskilt största lokala källan till luftföroreningar. De luftföroreningar som är vanligast i tätorter är kväveoxider (NO2) och partiklar (PM10). I stadsmiljö orsakas dessa föroreningar oftast av utsläpp från vägtrafiken.

Det saknas kommunövergripande underlag för luftkvaliteten men luftkvaliteten bedöms i huvudsak vara god. Det finns dock risk för sämre luftkvalitet längs med större vägar som går genom kommunen samt i Avesta tätort. Dalarnas luftvårdsförbund genomför mätningar i Dalarnas kommuner med vissa intervall. I den senaste mätningen från 2020 genomfördes en mätning på Kyrkogatan i Avesta centralort. Vid denna mätning var alla ämnen under miljökvalitetsnormerna för luft. I Avesta kommun finns flertalet industrier som har punktutsläpp av tungmetaller och NOx, svaveldioxid och koldioxid. Avesta har också de högsta utsläppen av andra miljöfarliga ämnen såsom PAH:er och dioxiner av de kommuner som ingår i dalarnas luftvårdsförbund.

Buller
Det saknas kommunövergripande underlag för buller. Kommunen är generellt en glesbygdskommun där ljudnivån antas vara god. Det finns dock risk för högre bullernivåer längs med de större vägarna och järnvägarna, i anslutning till vissa industrier och verksamheter samt i Avesta tätort.

Horndal pekas i planförslaget ut som påverkad av trafikbuller och vibrationer där både den högtrafikerade väg 68 går igenom de centrala delarna av samhället samt järnvägen mellan Örebro och Gävle passerar samhällets östra del. Tung trafik trafikerar väg 68 som bland annat passerar en skola, förskola och bostäder.

I naturvårdsverkets kartläggning av ljudmiljö i naturområden ges en indikation på att majoriteten av de naturområden som ligger vid Avesta och Krylbo är påverkade av ljud från bland annat vägar och järnväg. Även tre naturområden i By och Näs Bruk kan vara påverkade av ljud under vissa tider från bland annat vägar och järnväg.

Rekreation och friluftsliv
I Avesta kommun finns ett riksintresse för rörligt friluftsliv, området utmed Dalälven från Avesta vidare till Skutskär, se Figur 8. Ett område som pekats ut som riksintresse för friluftsliv har goda förutsättningar för människors vistelse och upplevelser i natur- och kulturlandskap. Kommunen har också ett flertal idrottsanläggningar utspridda i kommunen som möjliggör ett aktivt föreningsliv i närmiljö.

Tillgången till natur och vatten är av stort värde sett till kommuninvånarnas rekreationsmöjligheter och tillgång till en meningsfull fritid. Då kommunen till stor del är glesbefolkad finns det ingen ort där avståndet till grönska och natur är betydande. Kommunens sjöar och vattendrag används för bad, fiske, kanotturer och annat båtliv samt för strandnära vandring till exempel längs Älvpromenaden i centralorten Avesta. Skog och mark nära tätorterna används flitigt för det rörliga friluftslivet speciellt när naturen hänger samman med tätortens grönområden genom kommunens gröna infrastruktur. De omfattande skogsområdena i kommunen används för barnens lek, fritt strövande och promenerande, bär- och svampplockning, jakt, vandring längs led eller motionsrundor i anlagda slingor, orientering och skidåkning.

De naturområden som är påverkade av buller får en lägre kvalitet på rekreationsupplevelsen.

Elektromagnetiska fält
Det finns i dagsläget inga kommunövergripande riktlinjer för elektromagnetiska fält. Strålsäkerhetsmyndigheten har beslutat om rekommenderade referensvärden för magnetfält som gäller för allmänheten, se bedömningsgrunder i avsnitt 7.1.2. I Avesta kommun finns idag järnväg, elledningar, transformatorer och annan elektrisk utrustning som sannolikt omges av elektromagnetiska fält.

7.1.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Rekreation
Vid bedömning av påverkan på rekreationsmöjligheter analyseras planen utifrån till exempel Boverkets rekommendationer för tillgänglighet till bostadsnära natur, Boverkets riktlinjer i Planera för rörelse! samt i Friyta för lek och utevistelse för förskolor och skolor. Hur väl förslaget förväntas bidra till PBL 1 kap 1 § och 2 kap 3 § p 2 kommer även att bedömas, se avsnitt 4.1.2. Planförslagets påverkan kopplat till folkhälsopolitiska mål med fokus på mål 5 samt Sveriges friluftlivspolitiska mål är även grund för bedömningen, se avsnitt 4.2.4 och 4.2.5.

Miljökvalitetsnormer för luft
Miljökvalitetsnormer, MKN, för luft är antingen så kallade gränsvärdesnormer för föroreningsnivåer i utomhusluft som inte får överskridas, eller så kallade målsättningsnormer som ska eftersträvas. De flesta miljökvalitetsnormer för luftkvalitet är gränsvärden som ska följas och som inte får överskridas. Detta gäller till exempel partiklar och kväveoxider.

I Sverige har de juridiskt bindande gränsvärdena för PM2,5 ett årsmedelvärde på 25 µg/m³ enligt luftkvalitetsförordningen (2010:477). Regeringens långsiktiga miljömål för frisk luft är dock strängare och siktar på att hålla årsmedelvärdet för PM2,5 under 10 µg/m³ (Klimatkommunerna, 2024).

Framtida gränsvärden för PM2,5 kommer att bli strängare enligt det nya EU-direktivet för luftkvalitet som röstades igenom i oktober 2024. Medlemsländerna har fram till 2030 på sig att uppfylla dessa nya gränsvärden. För PM2,5 kommer det nya årsmedelvärdet att vara 10 µg/m³, vilket är en betydande sänkning från det nuvarande gränsvärdet på 25 µg/m³. Detta är mer i linje med det svenska miljömålet och WHO:s riktlinjer och syftar till att bättre skydda folkhälsan. (Klimatkommunerna, 2024)

Gränsvärden för buller
Enligt rådande förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader (2015:216) bör buller från spårtrafik och vägar inte överskrida 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden. För bostadsbyggnader om högst 35 kvadratmeter är riktvärdet för ekvivalentnivån vid fasad i stället 65 dBA (regler om maxvärde saknas). Reglerna ska tillämpas för ny bebyggelse. För befintlig bebyggelse kan andra riktvärden gälla bland annat som frifältsvärden angivna enligt infrastrukturpropositionen (1996/97:53) eller som åtgärdsnivåer satta enligt praxis i tillsynsärenden.

Allmänna råd från Boverket (2020:2) anger vägledande gränsvärden för buller utomhus från industrier och andra verksamheter som avger liknande buller. Buller från industrier bör under dagtid inte överskrida 50 dBA ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostadsbyggnadsfasad, uteplatser och andra ytor ämnade för utevistelse i närhet till bostad. Buller från industri bör inte heller överskrida 45 dBA ekvivalent ljudnivå under kvällar och helgdagar samt 40 dBA ekvivalent ljudnivå under nattetid. Maximala ljudnivåer över 55 dBA bör begränsas under nattetid till enstaka tillfällen. Gränsvärdena för buller från industri bör sänkas med 5 dBA om ljudkaraktären anses särskilt störningsframkallande, exempelvis när bullret karaktäriseras av återkommande stötar.

Rekommendationer för strålsäkerhet
Strålsäkerhetsmyndigheten (2024) har referensvärden på en rekommenderad högsta exponeringsnivå som ger god säkerhetsmarginal till kända hälsoeffekter. Referensvärdena bygger på EU-riktlinjer, som baseras på bedömningar från Internationella strålskyddskommissionen för icke-joniserande strålning (ICNIRP). ICNIRP:s bedömningar utgår i sin tur från internationell forskning om elektromagnetiska fält och hälsorisker.

Folkhälsomyndigheten (2024) ställningstagande angående magnetfältsexponering är att försiktighet bör beaktas vid bedömning av hälsorisker, och magnetfältsnivåerna bör hållas så låga som möjligt vid nybyggnation och inte avvika kraftigt från de nivåer som är normala i omgivningen inkluderande bostäder, skolor och förskolor.

7.1.3 Planförslagets konsekvenser

I planförslagets utvecklingsinriktning är det tydligt att natur och friluftsliv fortsatt ska finnas tillgängligt för invånarna även i framtiden. Viktiga samband och funktioner för natur- och friluftsliv ska bevaras och stärkas. Specifika platser presenteras i inriktningen som har en viktig funktion för natur- och friluftsliv. Enligt utvecklingsstrategin ska ekosystemtjänster i kommunen bland annat leverera rekreativa upplevelser genom att natur- och kulturmiljöer bevaras, utvecklas och förstärks. Miljöer och

stråk som främjar rörligt friluftsliv ska utvecklas. Däremot saknas ambitionen om en god bebyggd miljö med god luftkvalitet, god ljudnivå och god strålmiljö i utvecklingsstrategin och utvecklingsinriktningen. De saknas även vägledning för flera av dessa risker genomgående i planförslaget. Dessa aspekter antas dock inte utgöra ett stort problem i kommunen idag men ett förebyggande arbete är alltid positivt. Kommunen vill fortsätta växa och att arbeta aktivt från början med en god bebyggd miljö där risker för påverkan på människors hälsa och livsmiljö minimeras gör att kommunens goda luftkvalitet, ljudmiljö och strålmiljö kan bibehållas.

Planförslaget vägleder att försiktighetsprinciper och hälsoeffekter av elektromagnetiska fält ska beaktas vid byggnation intill nätstationer och kraftledningar, där byggandet ska ske enligt regleringar i Elsäkerhetsföreskrifter och rekommendationer från Strålsäkerhetsmyndigheten. Vägledningen banar således väg för miljöer där påverkan på människors hälsa minimeras.

Industri och verksamhet kan ge upphov till störande moment som påverkar hälsa och livsmiljö. Detta gäller både från verksamheterna i sig och de ökade transporterna till och från verksamheten. Planförslaget möjliggör för flera utvecklingsområden för verksamhet och industri, både för nyetablering och utveckling av befintliga verksamheter. Planförslaget möjliggör även för verksamhetsområden som blandas med bostadsbebyggelse. Vilka områden som är lämpade för den typen av etableringar framgår inte vilket gör att det inte går att bedöma riskerna i dessa utvecklingsområden. Vid anläggande av verksamheter/industri i anslutning till bostadsbebyggelse kommer det krävas tydliga krav som säkerställer att risker för påverkan på människors hälsa minimeras. Vägledning saknas dock för hur verksamhets- och industriområden ska utvecklas för att inte påverka omgivningen negativt. Utan specifik vägledning finns det risk att detta inte tas hänsyn till i kommande planering vilket kan medföra negativa effekter och konsekvenser på människors hälsa och livsmiljö.

Beroende på vilken typ av verksamhet som planeras och var denna förläggs kan buller vara en viktig faktor att ta hänsyn till. Vid planläggning av arbetsområden och vid etablering av olika typer av verksamheter bör behov av eventuella skyddsavstånd beaktas. Detta är viktigt för att undvika störningar i form av framför allt buller och luftföroreningar för de som bor eller vistas i ett område. Hur de utpekade verksamhets- och industriområdena kommer påverka omgivande bostadsbebyggelse går i dagsläget inte att bedöma och kommer behöva utredas vidare i kommande planering.

För väg 68 som passerar Horndal föreslår planförslaget en etappvis omdragning av vägen till landsbygden västerut om Horndal för att styra bort den tunga genomfartstrafiken från samhället. En omdragning kan bidra till en minskning av bullernivåer i närliggande bostadsområden i tätorten Horndal.

Flera utvecklingsområden för bostäder föreslås invid järnväg. Detta innebär en ökad risk för fler boendemiljöer med höga ljudnivåer vilket kan komma att påverka människors hälsa negativt. Järnväg ger även upphov till elektromagnetiska fält. Eftersom det inte framgår av planförslaget hur många bostäder som föreslås i respektive område samt var dessa bostäder ska placeras inom det utpekade området är det inte möjligt att bedöma omfattningen av eventuell påverkan. Detta behöver hanteras i kommande planering.

Beskrivning om att hänsyn behöver tas till buller vid kommande planering längs med större vägar saknas i planförslaget. I planförslaget finns inte riktvärden för buller beskrivet vilket bedöms ge svag vägledning för kommande planering. Hänvisning om att beakta buller i kommande planering görs enbart för utpekade LIS-områden. Det bedöms därmed finnas en risk att boende- och rekreationsmiljöer påverkas av buller då vägledning för hur frågan ska hanteras i kommande skede saknas.

Flera utvecklingsområden är utpekade inom riksintresse för rörligt friluftsliv både i Avesta, Krylbo och i By och Näs Bruk. Inom riksintresset ska, enligt miljöbalken 4 kap 2§, det rörliga friluftslivets intressen särskilt beaktas vid exploatering. Även om planförslaget vägleder att riksintresset ska värnas saknas

en beskrivning av vilken hänsyn som ska tas för att tillgodose riksintresset inom berörda utvecklingsområden. Därmed bedöms det finnas en risk att planförslaget kan medföra negativa effekter för de områden som är utpekade inom riksintresset för rörligt friluftsliv.

Den mark som föreslås exploateras ligger även till majoriteten på naturmark i tätortsnära lägen. Det är oklart hur flera av dessa naturområden används idag. Risk finns att den tätortsnära rekreationsmöjligheten minskar på grund av förändrad markanvändning men också genom att närliggande rekreationsområden blir störda genom ljud, ljus och lukt som kan göra att upplevelsevärdet minskar.

Generellt ges viss vägledning för vissa av kommunens friluftsområden. En ny naturreservatsbildning för Åshuvudet, som ligger söder om By kyrka, ska övervägas. Övervägningen skapar möjlighet till bevarandet och främjandet av områdets friluftslivsvärden, vilket bedöms som mycket positivt. I kartan för mark- och vattenanvändning ges vägledning för de natur- och friluftsområden som ligger utanför tätorterna. Vägledning för områden inom, eller i anslutning till de tätbebyggda områdena, beskrivs delvis under mångfunktionell bebyggelse och sammanhängande bostadsbebyggelse. Det gäller dock inte alla naturområden, varför de som inte lyfts riskerar att missas i kommande planering med en potentiell förlust av rekreationsmiljöer som konsekvens.

Planförslagets satsningar på förbättrad infrastruktur för gående och cyklister med fokus på trafiksäkerhet skapar förutsättningar för bland annat ökad vardagsmotion vilket bedöms medföra positiva effekter och konsekvenser för människors hälsa och livsmiljö.

Samlad bedömning
I planförslaget pekas flera verksamhets- och industriområden ut i tätortsnära lägen. Beroende på typ av verksamhet eller industri som kommer bedrivas finns det mer eller mindre risk att påverkan på luftkvalitet och ljudmiljö sker. Detta kan även påverka tillgången till tätortsnära rekreation genom att naturmark tas i anspråk och/eller påverkas av buller, lukt eller ljus från intilliggande verksamheter. Vägledning genom beskrivning av till exempel riktvärden eller att god luftkvalitet ska upprätthållas saknas vilket ökar risken för negativ påverkan på människors hälsa och livsmiljö. Flera utvecklingsområden ligger inom riksintresse för rörligt friluftsliv utan att beskrivning om hänsyn eller vägledning kring hur riksintresset ska värnas ges. Utvecklingsinriktningen och utvecklingsstrategin har en god ambition om tillgängliga rekreativa miljöer. Sammantaget bedöms planförslaget medföra måttligt negativa konsekvenser för aspekten hälsa och livsmiljö.

7.1.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Beskriv vilka riktlinjer och vilken hänsyn som ska tas för luftkvalitet och buller samt inom vilka utvecklingsområden dessa aspekter kan vara särskilt relevanta.
- Tydliggör i planförslaget vilka tysta områden som finns i kommunen, och vad som krävs för att de även fortsatt ska vara tysta och ge goda rekreationsmöjligheter.
- Planförslaget kan med fördel kompletteras med tydligare ställningstaganden kring hur man ska minimera påverkan i samband med exploatering inom riksintresse för friluftsliv.
- Planförslaget kan med fördel kompletteras med ett ställningstagande om att hänsyn ska tas till luftkvaliteten så att en hälsosam och god bebyggd miljö säkerställs vid förtätning.
- Planförslaget bör redogöra för att bullerutredningar ska genomföras för de detaljplaner där det bedöms som relevant.
- Komplettera planförslaget med ett ställningstagande om att förskolor, skolor och lekplatser inte ska placeras nära större vägar/gator.

7.2 VARDAGSLIV OCH LEVANDE SAMHÄLLEN

I det här avsnittet bedöms hur väl översiktsplanen förväntas bidra till en utveckling som skapar goda förutsättningar för ett fungerande vardagsliv och levande samhällen. Aspekter som inkluderas är bland annat tillgång till viktiga målpunkter i vardagen, kommunal service och tillgång till kollektivtrafik.

7.2.1 Nuläge

I Avesta kommun finns fem tätorter, Fors, Horndal, Hede, By och Näs Bruk och Avesta. År 2023 bodde majoriteten av kommunens 22 753 invånare i någon av tätorterna varav de flesta bor i Avesta. Resterande befolkning bor på landet eller i småorter.

Kommunen har inget aktuellt bostadsförsörjningsprogram, men jobbar med att ta fram ett nytt. Enligt den senaste prognosen för år 2022–2023 råder det en bostadsbrist i stora delar av kommunen. En framtida ökad efterfrågan bedöms som högst trolig. Mest eftertraktat är hyresrätter i Avesta tätort. Vad gäller villor och bostadsrätter är det bostäder i centrala Avesta, Skogsbo och Rutbo som är speciellt eftertraktade. Det finns också en efterfrågan på bostäder som är tillgängliga för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Det finns 12 förskolor i kommunen och 13 grundskolor. Det finns ett gymnasium i Avesta tätort som är regionens största. I Avesta tätort finns även lasarett och vårdcentral. Apotek finns både i Avesta tätort och i Horndal. I kommunen finns även sammanlagt åtta trygghetsboenden och särskilt boende där personer med behov av vård i olika grad kan få tillgång till bland annat läkare och hemtjänst.

Genom Avesta kommun passerar två riksvägar, riksväg 68 och riksväg 70. Med grannkommunerna, främst Norberg och Fagersta, finns det ett stort pendlingsutbyte. I Avesta kommun finns tågtrafik till Mora-Falun-Borlänge, Stockholm, Gävle och Örebro. Busstrafiken inom kommunen har turer till Julardo, Fors, ByNäs och Horndal. Den utbyggda tätortstrafiken i Avesta har avgångar till Skogsbo, Högbo, Krylbo och Karlbo och tillbaka till Avesta. Bussförbindelserna inom länet är relativt goda till Hedemora, Säter och Borlänge men sämre till Falun. Förbindelserna över länsgränsen till Norberg - Fagersta från Avesta fungerar för arbetspendling och tillfälliga besök. Bussförbindelser saknas till Sala. Arbetspendlare hänvisas till tåg med begränsade avgångar. Idag pendlar många över kommungränsen framför allt med bil.

Inom Avesta kommun finns cirka 60 kilometer kommunal gång- och cykelväg. Dock är vägarna fragmenterade och det saknas kopplingar mellan kommunens orter, läs mer under avsnitt 6.4. Utöver det finns trottoarer för gående främst inom tätorterna. Kommunen har en vilja att utöka, sammanbinda och förbättra kvaliteten på gång- och cykelvägnätet. Gående och cyklister prioriteras vid snöröjning och väghållning.

7.2.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Som grund för bedömningen av *Vardagsliv och levande samhällen* inkluderas bland annat aspekter som målpunkter i vardagen som skolor och förskolor i förhållande till hållbara resealternativ och bostäder, både sett till det befintliga beståndet och i förhållande till vad som planeras och vilka utmaningar som planen lyfter i nulägesbeskrivningen. Målpunkter så som grönområden hanteras i avsnitt 7.1. Mer konkret bedöms planförslaget även utifrån hur väl förslaget förväntas bidra till PBL 1 kap 1 § (se avsnitt 4.1.2) och Folkhälsomål med fokus på mål 5 (se avsnitt 4.2.4).

7.2.3 Planförslagets konsekvenser

Enligt planförslaget ska utveckling prioriteras där det finns kommunal och kommersiell service och kommunen ska utvecklas med en flerkärnig ortstruktur med goda förutsättningar för ett bra vardagsliv för alla. Bebyggelseutvecklingen kommer främst ske i centralorten Avesta och serviceorterna Krylbo, Fors och Horndal i kollektivtrafiknära lägen.

Utvecklingen av bebyggelsen ska enligt utvecklingsinriktningen integreras med bostäder, handel, samhällsservice och icke störande verksamheter. Mindre grönområden, parker och allmänna mötesplatser ingår i den blandade bebyggelsen. Vidare lyfts att tillsammans med varierade bebyggelsetyper, bostadsstorlekar och upplåtelseformer ökar tryggheten och möjligheten för människor att mötas.

Den nya bebyggelsen som planförslaget föreslår kan bidra med stärkt underlag för service och kollektivtrafik och ge bättre förutsättningar för hållbara transporter. Vidare lyfts att det lokala samhället är viktigt för service, trygghet och identitet. Närhet till kollektivtrafik, skola och service är viktigt för ett fungerande vardagsliv och en självständighet, särskilt för barn, äldre och funktionshindrade.

Generellt sett är planens utvecklingsinriktning bra och har som mål att främja ett hållbart vardagsliv. Målen och ambitionerna fångas dock inte upp tillräckligt mycket i redovisningen av planens mark- och vattenanvändning samt vägledning. Nedan presenteras planens vägledning till vissa fokusområden som är relevanta för att uppnå ett hållbart vardagsliv och levande samhälle.

Målpunkter och service

I planförslaget presenteras flera områden för bostadsutveckling. Samtidigt minskar befolkningen i kommunen och enligt SCB:s befolkningsprognos kommer befolkningsminskningen att fortsätta till år 2030. Det framtida behovet av kommunal och kommersiell service och andra målpunkter är således svårt att bedöma. Planförslaget för inget resonemang kring eventuellt behov av ny service eller nya målpunkter.

För Fors och Horndal lyfts det att bebyggelseutvecklingen som föreslås i planen är viktig för underlaget för kommersiell och offentlig service inom orterna. I By och Näs bruk lyfts det att det är viktigt med en viss nybyggnation för att kunna bibehålla områdets service.

Planen styr inte utvecklingen på landsbygden till särskilda områden eller noder exempelvis till landsbygdsnodernas omland. Detta medför att man tappar ett viktigt instrument som skulle kunna möjliggöra för ytterligare service på landsbygden då en befolkningsökning i landsbygdsnodernas omland skulle kunna bidra till underlag för utökad service i dessa.

Bostäder och upplåtelseformer

Av planförslaget framkommer det inte hur många bostäder som planen tar höjd för inom de olika utvecklingsområdena. Det framkommer heller inte av planen vilka långsiktiga behov av upplåtelseformer som kommunen har. Detta leder till att det är svårt att bedöma om planen möter kommunens behov gällande bostäder och upplåtelseformer.

Kollektivtrafik

Utvecklingsinriktningen lyfter att smidiga byten inom och mellan transportslag ska främjas genom lättillgängliga, trygga och strategiskt placerade bytespunkter för kollektivtrafik i Avesta, Krylbo, Fors och Horndal. Kommunen ska verka för stärkta kommunikationsmöjligheter mellan Fors, Horndal och Avesta. Planförslaget saknar dock vägledning kring hur detta ska ske.

I samarbete med Sala kommun föreslår planförslaget att ta fram en direktbuss mellan Avesta och Sala, vilket kan förbättra förutsättningarna för bland annat pendlingsutbytet.

I en landsbygdskommun, som Avesta är, är det svårt att se till att alla kommunens invånare får tillgång till god kollektivtrafik i bostadens närhet. Pendlarparkeringar är då en viktig förutsättning för det kollektiva resandet. Planförslaget lyfter att det ska finnas goda möjligheter för parkering av bil och cykel vid bytespunkter för pendling, men det finns ingen ytterligare vägledning kring detta.

Gång och cykel
I nuläget har kommunen ett fragmenterat gång- och cykelvägnät som är koncentrerat till de större orterna. Enligt planens utvecklingsinriktning bör gång- och cykelförbindelser mellan centralorten Avesta till Krylbo och Fors utvecklas. Vidare lyfts att arbets- och skolpendling med cykel från Horndal och Fors, i förlängningen även från By och Näs, ska möjliggöras.

Det ska tas fram en cykelplan som bland annat ska visa var åtgärder behövs och i vilken ordning dessa behöver anläggas. Det går dock inte i nuläget att bedöma på vilket sätt det kommande strategiska underlaget kommer att fungera som underlag för den kommande planeringen.

Samlad bedömning
Utvecklingsområdenas lokaliseringar bedöms välmotiverade med närhet till viktiga målpunkter. Planens utvecklingsinriktning har höga mål och ambitioner och syftar till att stärka en flerkärnig ortstruktur i kommunen. Sammantaget bedöms planförslaget medföra positiva konsekvenser.

7.2.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

Planförslag

- Utveckla planeringsunderlag avseende viktig samhällsservice med principer för närhet och tillgänglighet till service i olika delar av kommunen.
- Komplettera planförslaget med mer konkreta ställningstaganden kring behov av olika typer av upplåtelseformer.

7.3 INKLUDERING OCH SOCIAL SAMMANHÅLLNING

I det här avsnittet bedöms hur väl planen förväntas bidra till en utveckling som tar hänsyn till olika områdens värden och identitet men också om planen bidrar till att överbrygga barriärer, kopplar samman olika områden och strävar efter en sammanhållen och inkluderande kommun. Hur väl planen förväntas bidra till en utveckling som skapar tryggare samhällen och platser samt bevarar och utvecklar trivsamma miljöer bedöms också. Aspekter som inkluderas är bland annat barriärer, bebyggelsestruktur och tillgänglighet till mötesplatser.

7.3.1 Nuläge

Avesta kommun har ett fördelaktigt läge med riksväg 68 och 70 som både ger bra möjligheter för invånarna att resa enkelt med bil och förenklar företagens transporter. De två järnvägarna, Dalabanan och godsstråket genom Bergslagen, ger kommunens invånare och företag förbindelse med övriga Sverige utan bil. Dock utgör de två infrastrukturanläggningarna fysiska barriärer för bland annat gående och cyklister.

Enligt Segregationsbarometern har kommunen ett ojämlikhetsindex på 35.0 vilket är lägre än för både Stockholms län (45.0) och Uppsala län (38.0) som är bland de mest segregerade länen i landet. Ojämnlikhetsindexet för Avesta kommun är dock bland det högsta jämfört med angränsande kommuner. Ojämlikhetsindexet är ett mått på skillnader i bosättningsmönster mellan olika socioekonomiska grupper och mäter graden av segregation. Ojämlikhetsindexet är också ett mått på ojämnhet som i Segregationsbarometern betyder att olika socioekonomiska grupper är fördelade så

att exempelvis vissa inkomstgrupper är överrepresenterade i vissa områden och underrepresenterade i andra. Indexet löper på en skala från 0–100 där värdet 0 innebär ingen segregation och värdet 100 innebär total segregation. Ju högre indexvärde, desto mer segregerad är kommunen.

Avestas omland samt norra Avesta tätort och Karlbo är områden med goda socioekonomiska förutsättningar. Däremot är södra Avesta tätort, östra Bengtsbo och Horndal områden med socioekonomiska utmaningar. Krylbo, Isaksbo och Mästerbo är områden med stora socioekonomiska utmaningar. Lite mer än hälften av Avesta kommuns befolkning bor i områden med goda socioekonomiska förutsättningar medan den andra hälften av befolkningen bor i områden med någon grad av socioekonomiska utmaningar. Detta redovisas av Segregationsbarometern.

7.3.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Som grund för bedömningen av *Inkludering och social sammanhållning* ingår bland annat aspekter som om olika områdens behov synliggörs, barriärer och kopplingar i förhållande till tillkommande bebyggelse, och om områden knyts ihop eller inte. Skapas nya barriärer och överbryggas befintliga? Hur ser tillgången till olika typer av bostäder ut i kommunen i stort och inom olika områden – planeras det för en variation med hänsyn till den specifika platsens behov och utmaningar? Vidare analyseras hur och om olika typer av områden och olika grupper i samhället beskrivs utifrån dess förutsättningar och behov. Planförslagets bedöms också utifrån hur tillgänglighetsanpassningar inkluderas i den planerade utvecklingen. Enligt målet för funktionshinderspolitiken ska den fysiska planeringen bidra till att bygga städer och samhällen utifrån principen om universell utformning. Städer och stadsmiljöer ska utformas så att de i största möjliga mån kan användas av alla.

Mer konkret bedöms planförslagets även utifrån hur väl förslaget förväntas bidra till PBL 1 kap 1 § och 2 kap 3 § p 2 (se avsnitt 4.1.2) och Folkhälsomål med fokus på mål 5 (se avsnitt 4.2.4).

7.3.3 Planförslagets konsekvenser

Det saknas beskrivningar av vilka sociala utmaningar och särskilda behov som föreligger i kommunen och respektive område vilket försvårar bedömningen av om utvecklingen som sker kan tillgodose behoven. Detta perspektiv och behov av åtgärder för att motverka detta lyfts inte tydligt i översiktsplanen.

Tillgänglighetsfrågan är viktig att lyfta i den fysiska planeringen. Planförslaget belyser tillgänglighet översiktligt, men kan förtydliga att det vid efterföljande planering bör ingå i samtliga steg i plan- och byggprocessen. Planförslaget belyser vikten av ett transportsystem som är användbart för personer med funktionsnedsättning, vilket bedöms som positivt. Ytterligare ett sätt att inkludera funktionshindrade i den fysiska planeringen kan vara att lyfta att kommunala service- och rekreationsanläggningar skall utformas med avseende på tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättning.

Planförslaget saknar ett helhetsgrepp kring tillgänglighet för olika grupper (ålder, kön, socioekonomi osv.). Det finns vissa skrivelser som ändå bedöms bidra till en god planering med avseende på tillgänglighet för olika grupper. Bland annat nämner planförslaget att en god tillgänglighet till tätortsnära grönområden för olika grupper utifrån deras behov ska säkerställas.

Planförslaget vägleder att brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv bör beaktas vid planläggning och exploatering, vilket bedöms som positivt. Däremot saknas ett mer utvecklat resonemang om hur trygghetsfrågorna ska omsättas i den fysiska planeringen. utöver trafiksäkerhet. För att skapa levande och trygga kommundelar behöver det finnas (lokalt anpassade) förutsättningar för folkliv och upplevelsevärden. Stråk och platser som kan attrahera människor under många av dygnets timmar ger en bra förutsättning för folkliv. Stråken och platsernas attraktivitet avgörs av hur de ligger i förhållande till målpunkter, om de själva utgör en målpunkt och hur de upplevs (om de är trygga, trivsamma och stimulerande).

Det saknas underlag som beskriver om och var barriäreffekter kan utgöra ett problem i kommunen. Planen föreslår heller inga åtgärder för hur de i så fall ska överbryggas.

Planförslaget bör ha ett mer uttalat barnperspektiv. Exempelvis skulle planförslaget kunna förtydliga att vid alla åtgärder som rör barn och unga ska deras bästa prioriteras och vara vägledande. När kommunen planerar för framtida samhällsservice och för livsmiljöer i stort behöver barn och ungas perspektiv alltid beaktas i tidigt skede.

För att medborgarna i en kommun ska känna sig delaktiga och inkluderade i hur sin kommun utformas är det viktigt att man i planarbetet får med sig medborgarnas perspektiv. En tidig medborgardialog kring översiktsplanen genomfördes under 2022–2023. Syftet var att medborgare, politiker och tjänstepersoner samt övriga aktörer aktivt skulle engageras och tycka till om översiktsplanen. Den tidiga dialogen har legat till grund för översiktsplanen vilket bedöms som positivt.

Samråd, dialog och medskapande är viktiga verktyg i den fysiska planeringen för att säkerställa att representanter från olika delar av samhället får göra sig hörda och vara med och påverka utvecklingen. Dialog och utökat samråd, utöver det lagstadgade i planprocessen, kan berika planprocessen i kommande planering. Planförslaget bör kompletteras med riktlinjer för om och hur detta kan genomföras i den fortsatta fysiska planeringen.

Samlad bedömning
Planförslaget innehåller flera ställningstaganden som bedöms bidra positivt till inkludering och social sammanhållning, bland annat avseende trygghet, tillgänglighet till grönområden, blandade bebyggelsetyper samt förbättrade resmöjligheter för personer med funktionshinder. . Samtidigt saknas fördjupade resonemang och vägledning för de utpekade utvecklingsområdena, kring sociala utmaningar, barnperspektiv och hur allmänheten ska inkluderas i den fysiska planeringen i kommande skeden, utöver den lagstadgade planprocessen. Sammantaget bedöms planförslaget medföra övervägande positiva konsekvenser.

7.3.4 Rekommendationer

Planförslag

- Planförslaget bör beskriva vilka sociala utmaningar som finns i kommunen på ett övergripande sätt.
- Förtydliga planförslaget med hur hänsyn ska tas till olika samhällsgrupper (ålder, kön, socioekonomi osv.).
- Det är önskvärt att planförslaget har ett mer uttalat barnperspektiv. Exempelvis skulle planförslaget kunna förtydliga att vid alla åtgärder som rör barn och unga ska deras bästa prioriteras och vara vägledande.
- Belys att vid efterföljande planering bör tillgänglighetsperspektivet ingå i samtliga steg i plan- och byggprocessen.
- Komplettera planförslaget med vägledande ställningstaganden om universell utformning som princip i den fortsatta fysiska planeringen.
- Tydliggör vilka barriäreffekter som finns inom kommunen och var det finns behov av åtgärder.
- Planförslaget kan kompletteras med tydligare vägledning för hur trygghetsfrågorna ska hanteras i den fysiska planeringen och var trygghetsfrämjande åtgärder bör genomföras i utvecklingsområdena.
- Tydliggör och lyft i planförslaget vikten av delaktighet och dialog i planeringsprocessen. Ta fram riktlinjer och vägledning för hur denna process ska genomföras. Exempelvis att det är viktigt att säkerställa representation från olika grupper i samhället.

7.4 RISK OCH KLIMATANPASSNING

Risk och säkerhet inom samhällsplanering är ett allmängiltigt begrepp som kan avse en lång rad händelser med mycket varierande allvarlighetsgrad. Begreppet risk avser i detta sammanhang kombinationen av sannolikheten för en händelse och dess konsekvenser. Individrisken är sannolikheten att omkomma eller skadas för en person som kontinuerligt vistas på en specifik plats, exempelvis på ett visst avstånd från en transportled.

Framtidens klimat kommer att skilja sig från dagens. Bland annat förutses ökade nederbördsmängder samt höjda medeltemperaturer. Värmeböljor och kraftig nederbörd bedöms inträffa allt oftare. Klimatanpassning innebär att minimera sårbarheten och förebygga skador som orsakas av ett förändrat klimat avseende skyfall, höjda havsnivåer, höga temperaturer, erosion och skred. Såväl nuvarande som tillkommande bostäder och infrastruktur behöver anpassas till klimatförändringens effekter.

Skred sker när en sammanhängande jordmassa kommer i rörelse. Skred förekommer i silt- och lerjordar. Skred kan även inträffa i siltiga eller leriga moräner om moränen är vattenmättad. Vid ett ras rör sig block, stenar, grus- och sandpartiklar fritt. Ras sker i bergväggar, grus- och sandbranter. Den gemensamma nämnaren är att både skred och ras kan inträffa utan förvarning. Den naturliga erosionsprocessen anpassar branter och slänter till ett jämviktsläge. Små förändringar av denna jämvikt kan utlösa skred eller ras. Landhöjningen, klimatet och människans ingrepp i naturen förändrar markens stabilitet. Under årens lopp kan därför säker mark bli osäker. Även denna typ av risk måste hanteras i planeringen.

Förorenad mark är områden där halterna av skadliga ämnen, såsom tungmetaller, oljeprodukter, lösningsmedel eller organiska miljögifter, överstiger naturliga nivåer och kan utgöra en risk för människors hälsa eller miljön. Vid ett förändrat klimat ökar risken för ökad rörlighet hos markföroreningar genom transport av vattenflöden. Vid översvämning och erosion kan även föroreningar frigöras och spridas.

7.4.1 Nuläge

Det rekommenderade vägnätet för transporter av farligt gods är uppdelat på primära och sekundära transportleder. Det primära vägnätet används för genomfartstrafik och det sekundära vägnätet är främst avsett för lokala transporter från det primära vägnätet och leverantör eller mottagare av farlig verksamhet. I Avesta är väg 68 och 70 primärleder för farligt gods. Järnvägsstationen Avesta-Krylbo passeras årligen av ett stort antal farliga godstransporter som till stor del även passerar Horndal.

Stora delar av Nedre Dalälvsområdet kan drabbas av översvämningar vid kraftig vår- eller höstflod. Även andra vattensystem i kommunen kan drabbas av översvämning vid höga vattenflöden. En kartering över 100- och 200-årsflöden visar områden i kommunen som är särskilt utsatta för översvämning. Även enligt Länsstyrelsens karttjänst finns flera översvämningskänsliga områden i närheten av kommunens vatten. Klimatförändringarna kommer medföra ett ökat vattenflöde som kan leda till ett överbelastat dagvattennät och översvämningar.

Förutsättningar för skred i finkornig jordart finns på majoriteten av stränder vid kommunens sjöar. Längs Dalälven finns omfattande områden med sand och silt vilket även det kan ge upphov till risk för ras. Jordarnas egenskaper och grundvattennivån inverkar på släntstabiliteten. Erosionsbenägna jordarter som lera, sand och silt är även vanligt förekommande i resten av kommunen.

Det finns en del markföroreningar inom kommunen. Förorenade områden finns framför allt i tätorten Avesta och Krylbo, men även utspritt i hela kommunen. De allvarligaste problemen med förorenade markområden i kommunen är knutna till de större industrierna så som Stora Enso Fors AB, men även

till mindre verksamheter nära grundvattenförekomster. Det finns flertalet tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter inom kommunen. Förorenad mark förekommer även i områden där gruvverksamhet har bedrivits.

Aktiv sur sulfatjord kan bildas där marken består av lera eller silt. I områden med torv, isälvsediment eller postglacial sand kan det finnas lera och silt under jordarna. Här kan sur sulfatjord förekomma, men oftast som potentiell sur sulfatjord eftersom det ovanliggande jordlagret skyddar sulfatjorden från att oxidera. Samtliga av dessa jordarter finns på ett par ställen i kommunen. Framför allt runt Avesta och Krylbo enligt SGUs jordartkarta.

En översiktlig markradonutredning för kommunen har utförts år 1989. Enligt utredningen ligger samlad bebyggelse i större omfattning på högriskområden för radon i Brunnbäck, By, Hede, Rossberga och Horndal. Men även i Östanfors där berggrund och morän lokalt har en förhöjd radiumhalt och gammastrålning. Större delen av kommun ligger dock inom så kallade normalriskområden där risken för radiumförhöjning i berggrunden är liten.

Kommunens vatten och naturområden bidrar med ekosystemtjänster som bland annat kan reglera och fördröja vatten eller svalka vid värmeböljor. All naturmark har mer eller mindre förmåga att reglera vatten. Våtmarker och sumpskogar har ofta god förmåga att fördröja vatten. Naturmark kan också reglera temperaturen lokalt genom att vatten avdunstar eller att vegetation ger skugga. En värmekartering av Avesta kommun saknas.

Ett förändrat klimat påverkar även förutsättningarna för att kunna bedriva jord- och skogsbruk. Växtsäsonger förskjuts och vattenflöden förändras vilket kan påverka kommunens möjlighet att producera råvaror. Ett förändrat klimat kan innebära att växtsäsongerna blir längre vilket ger ökad avkastning. Det kan också innebära ökade översvämningar eller torka som förstör grödor. Ett varmare klimat gynnar även spridningen av sjukdomar och skadedjur som även det förstör grödor eller hämmar tillväxten.

7.4.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Enligt plan- och bygglagen 2 kap 5 § ska risker för människors hälsa och säkerhet beaktas i all planering. All planläggning ska även ta hänsyn till klimataspekter, där klimatanpassning ingår. Det handlar till exempel om risker för erosion, ras och skred, radon, översvämning, elektromagnetiska fält och farligt gods.

7.4.3 Planförslagets konsekvenser

Utvecklingen av bebyggelse och infrastruktur i Avesta kommun ska enligt utvecklingsstrategin anpassas till ett förändrat klimat där extremväder som översvämning, skyfall och värmeböljor blir vanligare. Detta ska göras genom att bevara, utveckla och förstärka naturmiljöer för att nyttja ekosystemtjänster.

I planförslaget finns generella ställningstaganden kring risker kopplat till hälsa och säkerhet. De risker som redovisas ska beaktas och utredas mer djupgående vid detaljplaneläggning av mark- och vattenområden och vid tillståndsprövningar. Planförslaget lyfter generell vägledning för risker kopplat till erosion, ras och skred, skyfall, höga flöden, översvämning och transportleder för farligt gods genom att redovisa att dessa risker ska beaktas och bebyggelse anpassas. Förutsättningar kring dessa risker har för utpekade utvecklingsområden beaktats på en översiktlig nivå där mer detaljerade utredningar rekommenderas i senare planskeden. En korrekt hantering av föroreningarna i efterföljande skeden kan leda till positiva konsekvenser för människors hälsa och miljö.

Planförslaget pekar ut flera utvecklingsområden i skredriskområden samt i områden med erosionsbenägen jordart. Utöver vägledning om att ras- och skredrisker alltid ska utredas i senare planskeden hänvisar planförslaget även till kartunderlag med information om erosionsbenägna

jordarter som ämnar ge vägledning kring riskhantering. Konsekvenserna av ett ras kan bli omfattande men omfattar i regel mindre markområden än lerskred. Att planförslaget uttrycker hur ras- och skredrisker alltid behöver beaktas bedöms som positivt för en förebyggande riskhantering.

Utvecklingsområden pekas även ut inom översvämningsriskområden längs med Dalälven och dess biflöden. Det är möjligt att andra utvecklingsområden ligger inom översvämningsriskområden då de ligger invid sjöar och vattendrag som inte är kartlagda med avseende på översvämningsrisk. Vilka specifika utvecklingsområden som riskerar att översvämmas bedöms därmed som otydligt. En kartläggning och åtgärder för att skydda befintlig bebyggelse mot översvämningsrisker ska tas fram enligt ställningstagande i planförslaget. Detta bedöms som positivt. När kartläggningen ska göras framgår inte.

Det pekas ut fyra utvecklingsområden för natur i Avesta och Krylbo, Horndal och By och Näs Bruk som fyller stor funktion för att kunna hantera vattenflöden vid kraftig nederbörd. Syftet med utpekandet är att kunna nyttja områdenas ekosystemtjänster inkluderat dess fördröjande egenskaper. Naturområdenas kapacitet att fördröja dagvatten framgår inte vilket försvårar bedömningen om dessa ytor är tillräckligt stora för att hantera framtida översvämningar. Det är däremot positivt att dessa platser pekas ut i mark- och vattenanvändningskartan då det styr mot nyttjande av ekosystemtjänster för klimatanpassning. Planförslaget avser även att det ska finnas en hög ambitionsnivå för dagvattenlösningar i både befintlig och kommande bebyggelse där lokala grönstrukturer ska nyttjas i första hand. Andra ekosystemtjänster uppmuntras även göras tillgängliga vid områden för dagvattenhantering.

Längs med Avesta kommuns transportvägar för farligt gods planeras utbyggnad av gång och cykelväg samt flera utvecklingsområden för verksamheter och bostäder. Hänvisning om led för farligt gods finns beskrivet för vissa tätorter. Ingen specifik vägledning för respektive utredningsområde finns. Vid planläggning i närheten av farligt godsleder behöver stor hänsyn tas till frågor som säkerhetsavstånd och evakueringsmöjligheter. Ett generellt ställningstagande görs att gällande normer för riskhantering följs. Detta ställningstagande kan dock missas då hänvisningar om hänsyn inom utvecklingsområden saknas.

Utifrån länsstyrelsens kartläggning av förorenade områden görs bedömningen att två av utvecklingsområdena för bostäder ligger på förorenad mark. Framför allt är det däremot verksamhetsmark som ligger på förorenad mark. Planförslaget anger att omfattande sanering kommer att krävas för ett av områdena medan vägledning saknas med avseende på föroreningar för övriga utvecklingsområden för verksamheter. Det finns risk att exploatering sker i områden med förorenad mark och att detta upptäcks sent då vägledning kring detta saknas i planförslaget. En förändrad markanvändning kan leda till exponering och spridning av föroreningar vilket kan utgöra en risk för människors hälsa och miljö. Vid ändrad markanvändning, avslut av verksamhet eller plan- och bygglovhantering där det finns risk för förorening av mark- och vatten är det viktigt att behovet av sanering utreds i samråd med tillsynsmyndighet. Vilka utvecklingsområden som ligger på mark där risk för sulfatjord finns behöver utredas vidare. Om sur sulfatjord exponeras för luft och oxideras sjunker markens pH-värde kraftigt och metaller frigörs som kan vara skadliga för miljön.

Flera av utvecklingsområdena ligger på naturmark. Markförändringen kan påverka områdets värmereglerande funktion. En av planförslagets utvecklingsstrategier beskriver att ny utveckling ska anpassas efter det förändrade klimatet som medför värmeböljor, men strategin genomsyrar inte planen. Ett resonemang kring hur urbana värmeöar kan motverkas och ekosystemtjänster nyttjas för temperaturreglering saknas. En ökad andel hårdgjord yta försämrar även markens infiltrationskapacitet och kan, om ingen hänsyn tas till översvämningsrisk i planeringen, öka risken för översvämning inom och nedströms planområdet vid kraftiga skyfall.

Samlad bedömning

Trots att det finns generell vägledning kopplat till erosion, ras, skred, skyfall, höga flöden, översvämning och transportled för farligt gods är det lätt att dessa missas då det inte anges i vilka utvecklingsområden som dessa risker förekommer. Undantaget är skredrisken, som beskrivs ska hanteras i all efterföljande planering. Platsspecifik vägledning för respektive utvecklingsområde med avseende på risker bedöms som bristfällig. Det saknas bland annat vägledning om förorenad mark trots att flera utvecklingsområden ligger inom förorenade områden. Det finns en ambition om att nyttja ekosystemtjänster för bland annat klimatanpassning i kommande utveckling i kommunen men ambitionen genomsyrar inte hela planförslaget vilket gör att ambitionen riskerar att inte uppnås. Sammantaget bedöms planförslaget medföra både små negativa och små positiva konsekvenser kopplat till risk och klimatanpassning. Små negativa konsekvenser bedöms kunna uppstå till följd av bristande platsspecifik vägledning och otillräcklig utredning av vissa risker, såsom översvämning. Samtidigt bedöms planförslagets generella vägledning och ambitioner bidra till positiva förutsättningar för hantering av risker i efterföljande planering.

7.4.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Utveckla ställningstaganden om naturbaserade lösningar och nyttjande av ekosystemtjänster för klimatanpassning för mångfunktionell bebyggelse, sammanhängande bostadsbebyggelse, verksamhet och industri samt transportinfrastruktur och landsbygd, så att de förslagsvis innefattar fler ekosystemtjänster. Det vore även fördelaktigt om ett resonemang kring ekosystemtjänsters förmåga att hantera flera klimatrisker lades till.
- Tydliggör vilken betydelse riskfaktorerna haft i val av lokalisering av aktuella utvecklingsområden. Tydliggör vilka ställningstaganden som gjorts för att minimera risk för påverkan på människa och miljö.
- Komplettera planförslaget med ställningstaganden för risker kopplat till miljöfarliga verksamheter.

8 EKONOMISKA KONSEKVENSER

8.1 HUSHÅLLNING MED MARK, VATTEN OCH DEN FYSISKA MILJÖN I ÖVRIGT

Vad som är god hushållning med mark och vatten baseras bland annat på miljöbalkens hushållningsbestämmelser i 3–4 kap. miljöbalken. Enligt 3 kap. 1 § ska företräde ges åt sådan markanvändning som medför en hushållning som är god ur allmän synpunkt. Bestämmelserna omfattar bland annat markområden som har värde eller betydelse för jord- och skogsbruk samt utvinning av värdefulla ämnen och material.

Hushållning med mark- och vatten samt den fysiska miljön i övrigt är ett av de perspektiv som ska uppmärksammas enligt miljöbalkens bestämmelser om miljöbedömningar. Naturresurser är de råvaror som vi människor kan nyttja från naturen. Dessa resurser kan vara ändliga eller förnyelsebara. Det är dock alltid viktigt att de nyttjas på ett effektivt och miljöanpassat sätt så att de kan nyttjas även av framtida generationer.

8.1.1 Nuläge

Odlingsbar mark är en begränsad resurs som kan ge livsmedel, energi eller foder. Om jordbruksmarken förvaltas väl kan den generera resurser i tusentals år framöver. I Sverige minskar arealen jordbruksmark succesivt varje år. I Avesta utgörs cirka 16 procent av kommunens yta av jordbruksmark. Jordbruksmarken är främst koncentrerad till de större vattendragen och sjösystemen utmed bland annat Dalälven och Grytnäsån. I övrigt ligger jordbruksmarken insprängd i skogsområdena.

I Avesta finns cirka 40 000 hektar produktiv skogsmark samt cirka 17 000 hektar med inägor och övrig mark som räknas som skogsmark enligt skogsvårdslagen. Majoriteten av det produktiva skogsbruket i kommunen är klassat som småskogsbruk. Resterande skogsmark är klassat som storskogsbruk. De områden som klassas som storskogsbruk är huvudsakligen belägna i kommunens norra delar.

I kommunen finns mycket goda grundvattentillgångar i Badelunda- och Möklintaåsen, och vattenförsörjningen sker därför i huvudsak genom grundvattenuttag ur Badelundaåsen och även i mindre utsträckning ur Möklintaåsen. Sammanlagt finns fem kommunala vattenverk, Brunnbäck, Germundsbo, Horndal, By/Näs samt Fornby. Fornby är en liten bergborrad anläggning med ett fåtal personer anslutna. Avesta kommun har även en reservattentäkt, Mästerbo vattenverk. Sedan mitten av 90-talet förses även Norbergs tätort i grannkommunen med dricksvatten från Avesta kommun.

Det finns fem vattenskyddsområden i Avesta kommun Germundsbo, Mästerbo, Brunnbäck, By och Horndal. Dessa ligger utmed kommunens grundvattenförekomster. Som tidigare beskrivits i avsnitt 6.1 Vatten, har samtliga av kommunens grundvatten god kemisk och kvantitativ status.

Avesta kommuns eldistribution sker via elnät i flera nivåer, där det nationella transmissionsnätet (stamnätet) utgör en central del och är av riksintresse för totalförsvarets civila del. Kommunen berörs av pågående förstärkning av transmissionsnätet inom projektet NordSyd där nya ledningar och en stamnätsstation byggs inom kommunen. Effektiv energidistribution i elnäten anges som en viktig aspekt i omställningen till ett mer fossilfritt samhälle.

I den västra delen av kommunen finns två mindre markområden som hör till området kring Garpenbergsgruvorna, som är utpekade som riksintresse för värdefulla ämnen eller material.

I Avesta kommun finns nio täktverksamheter, sex naturgrustäkter och tre bergtäkter. I huvudsak bedrivs verksamheterna i Badelundaåsen och i Möklintaåsen.

8.1.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Miljöbalkens bestämmelser om hushållning med mark och vatten ska tillämpas i planeringen. Enligt 2 kap 6 § miljöbalken ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Jord- och skogsbruk är enligt 3 kap. 4 § miljöbalken av nationell betydelse. Enligt bestämmelserna i 3 kap. 4 § är markens brukningsvärde centralt för bevarandeintresset. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för anläggningar som tillgodoser väsentliga samhällsintressen om detta behov inte kan tillgodoses tillfredsställande på annan plats. Skogsmark ska så långt som det är möjligt skyddas från åtgärder som försvårar ett rationellt skogsbruk.

För varje vattenskyddsområde finns föreskrifter som reglerar vilken typ av verksamheter som är tillåtna inom området och hur de får bedrivas, hur farliga ämnen ska hanteras eller hur avlopps- och spillvatten ska hanteras. För att undvika att vattentäkten förorenas gäller de allmänna hänsynsreglerna enligt miljöbalken 2 kap. §§ 1–9.

8.1.3 Planförslagets konsekvenser

Planförslaget medför ianspråktagande av jordbruksmark på flera platser. Bostäder och verksamheter pekas bland annat ut på jordbruksmark i Horndal, Avesta, By och Fors. Planförslaget lyfter tydligt lagstiftningen i miljöbalken gällande brukningsvärd jordbruksmark och gör ett ställningstagande om att brukningsvärd jordbruksmark i grunden inte ska bebyggas, eller på annat sätt tas i anspråk. Trots dessa ställningstaganden medför planförslaget att jordbruksmark tas i anspråk på flera platser. Planförslaget saknar fullgoda resonemang kring vilken jordbruksmark som bedöms som brukningsvärd, om den exploatering som pekas ut på jordbruksmark utgör ett väsentligt samhällsintresse eller om alternativa lokaliseringar utretts. Kommunen belyser inte heller vilka områden som pekas ut på jordbruksmark.

Om jordbruksmarken visar sig vara brukningsvärd får den endast bebyggas om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och om det behovet inte kan tillgodoses genom att annan mark bebyggs. Därmed finns en osäkerhet om bebyggelseutvecklingen som planeras ske på jordbruksmark kommer vara möjlig. Utöver frågan om markanvändningens lämplighet vid omvandling av jordbruksmark måste kommunen visa i vilken mån den planerade exploateringen utgör ett väsentligt samhällsintresse som endast kan tillgodoses genom omvandlingen. Planförslaget för inte ett resonemang kring det väsentliga samhällsintresset för de områden som medför att jordbruksmark tas i anspråk. Detta skjuts i stället till kommande skeden.

Enligt planförslaget är nya bostäder och verksamheter välkommet på landsbygden men sådana får inte inverka negativt på befintliga jordbruksverksamheter eller möjligheterna att bedriva ett rationellt skogsbruk. Utöver det nämns även att på landsbygden i Avesta ska det vara fråga om anläggande av mycket samhällsviktiga funktioner, eller tillskapande av ett större antal arbetsplatser, för att brukningsvärd jordbruksmark ska få tas i anspråk. Enligt planförslaget ska kommunen genomföra en inventering av brukningsvärd åkermark. Mot bakgrund av att Avesta kommun har omfattande jordbruksarealer har kommunen även beslutat att ta fram en kommunal livsmedelsstrategi. Arbetet sker som en del av det nationella arbetet med regeringens livsmedelsstrategi 2.0, som syftar till att stärka hela livsmedelskedjan och öka den svenska livsmedelsproduktionen. Detta bedöms som positivt om de används som underlag i den framtida planeringen.

Planförslaget medför ianspråktagande av skogsmark på flertalet platser, både inom mindre och större områden. I planförslagets ställningstagande kring bebyggelse på skogsmark lyfts lagtext enligt miljöbalken om att skogsmark som har betydelse för skogsnäringen så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. Även skogsmark som av olika anledningar är av mer omfattande betydelse för friluftslivet ska värnas enligt planförslaget. Det bedöms dock inte

ge tillräcklig rumslig vägledning kring hur detta ska beaktas, vilket kan leda till försvårade bedömningar i den kommande planeringen.

Enligt planförslaget ska tillgången på vatten som kan användas som dricksvatten säkerställas. För att säkerställa ett framtida vattenuttag med god kvalitet krävs det att råvaran, det vill säga vattenmagasinet, är skyddat från föroreningar ur ett flergenerationsperspektiv. Planförslaget lyfter att någon form av skyddsområden för de fyra större enskilda vattentäkter som finns i kommunen ska utredas vilket bedöms som positivt. Det anges dock inte någon tidplan för detta arbete. Kommunen lyfter också att verksamheter, exploateringar eller aktiviteter som riskerar att påverka grundvattnet i anslutning till kommunala vattentäkter ska minimeras. Ett av kommunens utpekade utvecklingsområden ligger inom ett vattenskyddsområde varför gällande villkor för detta behöver följas. Ytterligare tre andra utvecklingsområden ligger i direkt anslutning till ett vattenskyddsområde varför vidare utredningar i samband med planläggning och eller tillståndsprövning sannolikt kommer krävas för bedömning av påverkan. Planförslaget ger vägledning för i vilka utvecklingsområden grundvatten och dricksvatten behöver beaktas vid fortsatt planering.

I planförslagets ställningstagande gällande energidistribution anges att förstärkning och förnyelse av nationella, regionala och lokala elnät ska ges stort värde vid avvägning mot andra intressen. Ställningstagandet är övergripande formulerat och ger begränsad vägledning om hur kommunen avser att hantera eventuella intressekonflikter mellan energidistribution och andra allmänna intressen i efterföljande planering och prövning. En karta över de planerade kraftledningsdragningarna visar att dessa delvis sammanfaller med områden som i mark- och vattenanvändningskartan är utpekade som tätort och annan markanvändning, vilket kan innebära behov av särskild samordning mellan energiinfrastruktur och övrig markanvändning. För att översiktsplanen ska ge bättre vägledning i sådana avvägningar bör detta hanteras och tydliggöras på en övergripande nivå.

Enligt planförslaget finns idag inga motsättningar mellan kommunens utvecklingsplaner och riksintresseområdet för värdefulla ämnen och material, som är utpekat vid Garpenbergsgruvorna och berör två mindre markområden i kommunens västra delar. Lämpligheten av eventuella prospekteringar i framtiden kommer att hanteras inom ramen för miljöprövning enligt miljöbalken. För tydligare vägledning bör dessa områden pekas ut i karta i planförslaget.

Planen kommer medföra ett ökat behov av berg- och grusmaterial för konstruktions- och markförberedande arbeten i regionen. För att nå en god hushållning med naturresurser bör återanvändning av befintliga utvunna resurser möjliggöras och underlättas. Planförslaget saknar resonemang och vägledning kring hur kommunen avser jobba med en god hushållning av berg- och grusmaterial i planprocessen.

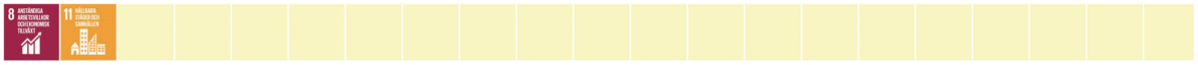
Samlad bedömning

Planförslaget saknar tydlig vägledning kring exploatering på jordbruks- och skogsmark samt vägledning eller resonemang kring god hushållning med naturresurser i planprocessen. Det bedöms dock som positivt att kommunen har beslutat att ta fram en livsmedelsstrategi, vilket kan leda till att mer fokus läggs på jordbruksmarkens långsiktiga värde. Planförslagets vägledning avseende kommunens energiförsörjning är begränsad och hur konflikter mellan intressen ska hanteras saknas, vilket riskerar att leda till att andra viktiga resurser inom kommunen inte beaktas vid utveckling av transmissionsnätet. Gällande riksintresset för värdefulla ämnen och material som finns utpekat i två mindre områden i kommunen finns vägledning för hur lämplighet för eventuella prospekteringar ska hanteras. Planförslaget bedöms hantera dricksvattenförsörjningen på ett bra sätt. Sammantaget bedöms planförslaget medföra måttligt negativa konsekvenser för aspekten hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt.

8.1.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Översiktsplanen kan med fördel kompletteras med tydligare vägledning och ställningstagande kring exploatering av jordbruksmark, inklusive processen av att bygga på sådan mark samt resonemang kring brukningsvärd jordbruksmark, väsentligt samhällsintresse och alternativ lokalisering.
- Översiktsplanen bör föra ett resonemang kring god hushållning och hur den fysiska planeringen kan utformas för att främja god hushållning.

8.2 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR NÄRINGSLIVET

Ett rikt näringsliv är en viktig förutsättning för en levande kommun. En blandning av företag och näringsidkare skapar både arbetstillfällen, kommersiell service samt skapar förutsättningar för både en dag- och en nattbefolkning. Ett gott företagsklimat gör kommunen attraktiv och kan också locka till sig nya invånare. Aspekter som är viktiga för näringslivet är bland annat tillgång på lokaler och etableringar i attraktiva lägen, god tillgänglighet och arbetskraft.

8.2.1 Nuläge

Avesta är en industrikommun med en historia som är starkt förknippad med koppar-, järn- och stålhantering i Sverige. Kommunen har ett centralt läge i regionen med goda kommunikationer på både väg och järnväg där godstransporter är av betydande värde. Järnvägsknuten Krylbo och de två riksvägarna 68 och 70 är av stor vikt för näringslivet i kommunen.

Outokumpu Stainless AB är den största privata arbetsgivaren där efter Stora Enso Fors AB. Google håller på att etablera sig i kommunen och har lämnat markanspråk i Horndal som beviljats. Ungefär 85 procent av de över 2100 företagen i kommunen består av enmansföretag. Ungefär 8 procent av totala antalet företag utgör mindre företag med 2-5 anställda medan ungefär 1,5 procent består av mellanstora och stora företag med över 20 anställda.

Utbudet av markområden för etablering av störande industri är i nuläget begränsat inom kommunen.

I Svenskt Näringslivs årliga enkätstudie av företagsklimat ger företagarna i Avesta kommun betyget 3,24 (år 2024) i sammanfattande omdömen. Genomsnittsomdömet i Sverige är 3,47 (år 2024). Avesta kommun hamnar på plats 219 av Sveriges 290 kommuner år 2023. Placeringen är ett tapp sedan 2022, då låg kommunen på placering 181.

Enligt Avesta kommuns årsredovisning 2023 har höga priser och det ökade ränteläget drabbat näringslivet i kommunen till viss del. Konkurser och försämrad likviditet har ökat. Framför allt har byggnationer stannat upp vilket haft en påverkan på många företag som är del i byggnationskedjan. Även de större företagen har påverkats och har därför behövt varsla och göra åtstramningar i verksamheten. Näringslivet inom kommunen har indikerat att de förväntar sig ett liknande läge de kommande två åren innan en vändning förutspås ske.

Arbetet med att ta fram en näringslivsstrategi påbörjades under 2024 och är under framställande.

8.2.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Regeringens mål för näringspolitiken är att ”stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag”. Som grund för bedömningen av förutsättningar för näringslivet ingår bland annat aspekter som tillgången på lokaler i attraktiva lägen, god tillgänglighet och befolkningsunderlag i arbetsför ålder.

8.2.3 Planförslagets konsekvenser

Kommunens övergripande mål är att Avesta kommun ska vara en levande kommun där landsbygden möter innovation med goda möjligheter för såväl småskaligt företagande som näringslivet i stort. Enligt planförslaget ska utvecklingen stärka goda kommunikationer vilket bidrar till att skapa goda möjligheter för företagande i kommunen. Vidare lyfts att kommunen ska öka markberedskapen och planberedskapen i strategiska lägen för utveckling av nya och befintliga verksamheter. Verksamheter ska förläggas så att de effektivt kan utnyttja infrastruktur och så att transporter kan ske med låg klimatpåverkan.

Mark- och planberedskap ska enligt planförslaget finnas för handelsetableringar i redan etablerade områden för handel samt för etablering av olika verksamheter och industri där så är lämpligt. Områden för etablering av nya verksamheter pekas ut inom orterna Avesta, Fors, Horndal, Hede samt By och Näs Bruk.

Enligt planförslaget ska kommunen ha en god planberedskap och sträva efter att ytterligare förbättra tillgången på planlagd mark för industrier och verksamheter så att företagsutveckling och nylokalisering kan klaras snabbt och smidigt. För en långsiktigt hållbar utveckling är det enligt planförslaget viktigt att det finns arbetstillfällen och tillgång till kommersiell och annan service i hela kommunen. Därför är kommunen positiv till att företag etableras runt om i kommunen. Det är även viktigt att förutsättningarna för nyetablering och för utveckling av företag är goda, bland annat vad gäller tillgången på planlagd mark, kommunikationer och tillräckliga skyddsavstånd till bostäder. Detta gäller även områden där mer omgivningsstörande verksamheter kan etableras.

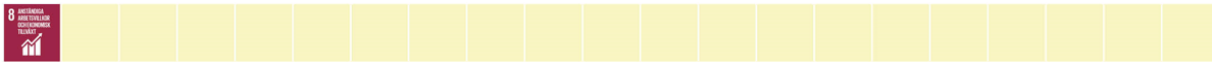
Det finns inget samlat avsnitt om kommunens näringsliv i översiktsplanen. Det finns dock ett kort segment innehållande företagsstatistik samt vissa ställningstaganden som gäller specifika utvecklingsområden. Exempelvis lyfts för området Nedre Dalälvsområdet att den fasta befolkningens intressen ska beaktas och utvecklingen av befintliga tätorter och det lokala näringslivet inte får hindras. Vidare lyfts att utveckling av handelsplatsområdet vid Dalahästen, i Åsbo, ska ske på sådant sätt att förutsättningarna för handel i Avesta centrum inte påverkas negativt. Planförslaget poängterar att inga nya områden för externhandel ska etableras, men att det finns möjlighet till etablering av viss handel utanför befintliga handelsområden. Dessa beskrivs vara riktade mot passerande trafik. Även Avestas landsbygd föreslås utvecklas med anläggande av samhällsviktiga funktioner såsom offentlig service och en tillväxt av bostäder, vilket kan ge underlag för ett utökat näringsliv.

Samlad bedömning
Planförslaget innefattar flera ställningstaganden som gynnar näringslivet i kommunen. Kommunen vill främja snabba och smidiga processer för etablering. Planförslaget pekar ut områden för verksamheter i anslutning till järnvägen (Avesta, Horndal, Fors). Planförslaget tar dock inte upp frågor om arbetskraft eller kompetensförsörjning för att underlätta för nya verksamheter. Sammantaget bedöms planförslaget medföra positiva konsekvenser för näringslivets förutsättningar.

8.2.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Planförslaget bör kompletteras med ett eget avsnitt som rör kommunens näringsliv, som förslagsvis redovisar kommunens strategiska riktning och långsiktiga mål för att skapa goda förutsättningar för ett förbättrat näringsliv.
- En kartläggning av näringslivets behov av kompetensförsörjning kan förslagsvis tas fram.

8.3 KOMMUNAL EKONOMI

För att säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling och för att kommuner på sikt ska klara sina framtida utmaningar samtidigt kunna erbjuda en god välfärd till sina invånare behöver kommunens ekonomi vara i balans. I detta avsnitt bedöms översiktsplanens påverkan på den kommunala ekonomin. Den fysiska planeringen medger förutsättningar för ökat befolkningsunderlag som på sikt innebär tillkomst av skatteintäkter. Samtidigt medför bebyggelse av nya bostads- och verksamhetsområden stora investeringar i infrastruktur och tekniska system.

8.3.1 Nuläge

År 2023 var befolkningsmängden i Avesta kommun 22 753 personer. Trenden de senaste åren är svagt nedåtgående, efter en period av stark befolkningsökning under perioden 2014–2017. I snitt har befolkningen de senaste tio åren ökat med cirka 144 personer per år. Ökningen består till stor del av inflyttning till kommunen från resten av Sverige och utlandet. År 2023 minskade antalet invånare i kommunen med 179 personer på grund ut av ett negativt födelsenetto, men framför allt på grund av ett negativt flyttningsnetto. De flesta som lämnar kommunen flyttar till andra plaster i Sverige och lämnar även länet.

Sysselsättningsgraden är cirka 80 procent och därmed lägre än i Sverige i stort som ligger på cirka 82 procent (statistik från SCB 2022). Cirka 78 procent av kvinnorna och cirka 82 procent av männen i kommunen har ett arbete (statistik från SCB 2022). I december 2023 var cirka 8,5 procent av invånarna arbetslösa i Avesta kommun.

Utbildningsnivån för personer 16 år eller äldre i Avesta kommun ligger högre än övriga Sverige på förgymnasial och gymnasial utbildning. Andelen med eftergymnasial utbildning är lägre än i riket som helhet, särskilt vad gäller utbildningar tre år eller längre. Även den genomsnittliga inkomsten i kommunen är lägre än Sverige i stort.

Kommunens största och viktigaste intäkt är skatter och stadsbidrag som tillsammans utgör cirka 81 procent av kommunens intäkter. Enligt 2023 årsredovisning gick majoriteten av intäkterna till äldreomsorgen, grundskola och förskola.

Inflationen har en betydande effekt för kommunernas ekonomi i närtid. Ökade verksamhetskostnader, pensionskostnader samt stigande räntekostnader gör att kommunen räknar med fortsatt stora underskott.

8.3.2 Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Kommunallagen 11 kap. 1 § säger att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Kommunens budget för 2024-2026 anger att ett resultatmål på 1 procent av skatteintäkterna (netto) ska eftersträvas. Självfinansieringsgraden vid investeringar ska överstiga 60 procent för respektive enskilt år under budgetperioden 2024-2026.

8.3.3 Planförslagets konsekvenser

Själva plandokumentet är i sig inte tillräckligt som underlag för att göra en bedömning av planförslagets långsiktiga kommunalekonomiska konsekvenser. Den markanvändning som redovisas i planen skapar möjligheter för ett samhällsbyggande men bedömningar av i vilken ordning och på vilka kommersiella villkor som områden ska utvecklas skjuts till senare processer. Planförslaget medger utveckling av flera bostads- och verksamhetsområden. Sådan utveckling kan vara förenad med stora kommunala kostnader för iordningställande av allmän platsmark, förbättring av gator och vägar samt komplettering av teknisk försörjning. Enligt planförslaget ska utveckling i första hand ske i anslutning

till befintlig teknisk infrastruktur. Det är positivt ur ett ekonomiskt perspektiv då inte lika stora investeringar kopplas till infrastrukturen.

Planförslaget förutsätter en förändrad befolkningstillväxt samt ändrad åldersfördelning inom befolkningen på sikt, vilket kan ge upphov till såväl ökade som minskade behov av offentliga lokaler och offentlig service. Även skatteintäkter kommer att påverkas. Enligt den senaste befolkningsprognosen för kommunen kommer befolkningsantalet minska fram till 2030. Planförslaget saknar dock ett resonemang kring detta och risken för en minskad skattebas. En åldrande befolkning resulterar bland annat i större omvårdnadsbehov. För åren efter 2030 saknar planförslaget befolkningsprognos och tillväxtmål. Det är svårt att i dagsläget göra en bedömning om hur den framtida befolkningsutvecklingen kommer påverka kommunens ekonomi.

Det är viktigt att kommunen säkerställer kostnaderna för den planerade utvecklingen i kommunen. Många kostnader förenade med utbyggnader kommer långt innan en ökad befolkning ger avtryck i intäkterna. Vilken ordning man bygger ut enskilda utvecklingsområden ger effekter på den kommunala ekonomin enskilda år eller perioder.

Det saknas resonemang i planförslaget kring eventuella markförsäljningar och om kommunen äger den mark som planeras exploateras.

Samlad bedömning
Sammantaget bedöms planförslaget medföra risk för negativa konsekvenser inledningsvis. Positiva konsekvenser kan förväntas på sikt till följd av eventuella markförsäljningar och ökade skatteintäkter om det sker en befolkningsökning av personer i arbetsför ålder. Det finns dock en otydlighet om bebyggelseordning, prioriteringar och vilka investeringsbehov som finns i kommunen. Om befolkningen i arbetsför ålder ökar kan planförslaget på sikt medföra positiva konsekvenser.

8.3.4 Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Planförslaget bör kompletteras med tydligare resonemang kring kommunens ekonomi.
- Det förväntade behovet av kommunal service (skolor, vård och omsorg etcetera) i framtiden bör kartläggas genom att ta fram befolkningsprognos för perioden efter 2030.
- Säkerställ att avgifter och försäljningar av mark täcker kommunens utgifter för utvecklingen av utbyggnadsområden.
- För att inte skuldsättningen ska öka mer än nödvändigt är det viktigt att söka andra finansieringskällor än lån, exempelvis avgifter och exploateringsmedel.

9 KUMULATIVA EFFEKTER

En MKB ska innehålla en redovisning av kumulativa effekter om sådana bedöms uppstå, i enlighet med miljöbalken 6 kap. 2 §. Kumulativa effekter uppstår när flera olika effekter samverkar och läggs till varandra. Beroende på vilka effekter som samverkar kan kumulationen bli additativ, synergistisk eller motverkande. Additativ innebär att den sammanlagda effekten av de samverkande effekterna blir lika stor som summan av de enskilda effekterna. Motverkande innebär att den sammanlagda effekten blir mindre än summan av de enskilda effekterna. I kontrast till detta finns den synergistiska kumulationen där de enskilda effekterna förstärker varandra så att den samlade effekten av dem blir större än den effekt de orsakar om de enbart summeras. Planförslagets kumulativa effekter beskrivs för klimat, befolkning och hälsa samt miljön i stort.

9.1 KLIMAT

Kumulativa effekter avseende klimat beskriver översiktsplanens konsekvenser för klimatpåverkan i kommunen, exempelvis genom utsläpp av växthusgaser, samt hur översiktsplanen anpassar samhället till den oundvikliga påverkan som ett förändrat klimat för med sig, och som i grund botten beror på klimatpåverkan.

En tätare bebyggelse kan förstärka de negativa effekterna av höga temperaturer och värmeöar, och samtidigt öka dagvattenflöden till följd av att tidigare genomsläppliga ytor delvis hårdgörs. Grönytor både i och utanför bebyggelsen kan motverka dessa effekter genom att verka temperaturreglerande och dessutom omhänderta och rena dagvatten samt fördröja större vattenmängder vid skyfall. Grönområden motverkar även ras, skred och erosion.

Planförslaget har ambitionen om ett minskat transportbehov då föreslagen exploatering är koncentrerad till tätorterna. Detta görs för att minska transportsträckor och behov av att bygga ut infrastruktur, vilket bedöms som positivt. Detta ställer dock i sin tur krav på markanvändningen för att minimera påverkan på andra miljöaspekter så som natur- och kulturmiljö.

Sammantaget bedöms det finnas risk för negativa kumulativa effekter på klimat.

9.2 MILJÖ

Med kumulativa effekter för begreppet miljö avses här hur planen sammantaget påverkar kommunens gröna och blåa områden, det vill säga områden som inte är ianspråktagna för mänskliga aktiviteter, samt dessa områdens tillstånd och kvaliteter.

Huvudinriktningen för planförslaget är att tillgodose tillväxt genom förtätning i befintliga tätorter. Sett till kommunens totala yta planeras en mindre andel för exploatering. Däremot ligger utvecklingsområden i eller i anslutning till höga naturvärden, vattenområden samt skogs-och jordbruksmark.

Planförslaget medför att grönområden tas i anspråk, vilket kan påverka den biologiska mångfalden, och på sikt även ekosystemen, om hänsyn inte tas. Vidare utredningar krävs för att säkerställa att de funktioner och värden som aktuella grönområden innehar bibehålls. Flera exploateringsprojekt som påverkar naturvärden kan ha en både additativ och synergisk effekt. Till exempel kan en population av en djurart påverkas på flera håll och sammantaget minskas.

Samtidigt kan eventuella framtida skydd av naturområden innebära positiva effekter för naturmiljö och biologisk mångfald, men även indirekt för kulturhistoriska värden inom dessa områden.

Ökat omhändertagande av både avloppsvatten och dagvatten förbättrar sannolikt tillståndet i vattenförekomsterna, samtidigt som ett genomtänkt utformande av områden för dagvattenhantering också kan bidra med tätortsnära rekreation i kommunen. Även hantering och rening av markföroreningar kan minska förekomsten och spridningen av föroreningar i mark och vatten. Även

om påverkanskällor försvinner i samband med att nya fastigheter ansluts till kommunalt VA och markföroreningar åtgärdas vid bebyggelseutveckling, så kommer påverkan fortsättningsvis pågå från områden som inte anslutits. I kombination med klimatförändringar kan synergistiska effekter uppstå som kan påverka statusklassningen av berörda vattenförekomster. Detta till följd av högre temperaturer och mer avrinning som förstärker processer kopplat till övergödning. En växande befolkning med ökat transportbehov riskerar att ytterligare påverka både gröna och blåa områden negativt. Sammantaget bedöms det finnas risk för negativa kumulativa effekter med avseende på miljö.

9.3 BEFOLKNING OCH HÄLSA

Förutsättningarna för god hälsa kan bland annat bero på vilka störningsmoment av olika slag som befolkningen utsätts för, samt hur tillgängligheten till rekreation, återhämtning och upplevelser ser ut.

Att planförslaget kan medföra negativa konsekvenser kopplat till klimatanpassning kan innebära att fler människor kommer utsättas för risker som det förändrade klimatet kan innebära. Detta riskerar i sin tur att medföra negativa effekter i form av till exempel förändrade ekosystem, mindre skydd mot värmeböljor och spridning av sjukdomar som i sin tur innebär negativa konsekvenser på människors hälsa och livsmiljö. De naturvärden som finns inom och i anslutning till planområdet är av värde även för rekreation och friluftsliv, vilket medför att eventuella negativa effekter på aspekten naturmiljö i sin tur kan medföra negativa konsekvenser även för rekreation och friluftsliv och därmed även för befolkning och hälsa. Sammantaget bedöms det finnas risk för negativa kumulativa effekter med avseende på befolkning och hälsa.

10 ALTERNATIV

Bedömningarna i kapitel 6–8 har gjorts jämfört med nuläget. I detta kapitel beskrivs nollalternativet, det vill säga, miljöns sannolika utveckling om planen inte antas samt alternativa utformningar och avfärdade alternativ. Även nollalternativet jämförs med nuläget.

10.1 NOLLALTERNATIV

Miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs benämns ofta som nollalternativet, eller framskrivet nuläge. Det framskrivna nuläge är en utveckling i linje med den nu gällande översiktsplanen, med hänsyn tagen till de beslut som fattats sedan den antogs. Bedömningen är gjord utifrån samma horisontår som valts i miljöbedömningen, år 2040.

Plan- och bygglagen säger att alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan. Dess aktualitet och ambitioner om genomförande ska beslutas varje mandatperiod av kommunfullmäktige i en så kallad planeringsstrategi. Regeln ska tillämpas för första gången efter valet år 2022. Alla kommuner ska senast i september 2024 ha beslutat om sin första planeringsstrategi.

Utan en aktuell översiktsplan fortskrider utvecklingen utan tillräcklig vägledning och styrning i övergripande prioriteringar och enskilda ärenden. Detta innebär att efterföljande detaljplanering såväl som bygglovshantering kan ta längre tid. Bostäder riskerar att inte placeras på lika strategiskt valda platser eftersom det saknas övergripande riktlinjer och ramverk för samhällsbyggnadsprocessen. I stället kommer marknadskrafterna att styra mer, vilket gör att bostäder fortsatt kommer byggas men i lägre takt. En av de större skillnaderna mellan ÖP2007 och den nya översiktsplanen är att den nya översiktsplanen innehåller en tydligare beskrivning och styrning utifrån utvecklingsstrategin. Utan dessa förtydliganden och en uppdaterad översiktsplan uppstår en situation där den planerade utvecklingen och dess fördelning inom kommunen kan ske mer spontant fördelat över hela kommunen, vilket leder till att den strategiska utgångspunkten som ska utgå ifrån en hållbar struktur riskerar förloras.

Detta kan bland annat leda till ökat antal körda kilometrar med bil från bostäder i mer perifera lägen, dyrare kostnader för samhällsservice och svårare att uppnå en ekonomisk hållbarhet på grund av ökade kostnader för färdtjänst, skolskjuts och dyrare infrastruktursatsningar. Utan en styrning till kommunens utvecklingsområden och förbättrade samband ökar även risken för att oexploaterad mark behöver tas i anspråk, vilket riskerar påverkan på kommunens grönstruktur och jordbruksmark. Planförslagets inriktning och hanteringen av infrastruktur, landsbygdsutvecklingen såväl som hanteringen av klimatförändringar är exempel på områden där nollalternativet bedöms sakna styrning. Vilket kan leda till att intressekonflikter i efterföljande skeden som får lösas i respektive enskilt fall utan en övergripande viljeinriktning och styrning.

Nollalternativet bedöms ge en vag och otydlig vägledning och medger en mer spridd bebyggelse än planförslaget. Sammantaget bedöms de negativa effekterna och konsekvenserna för majoriteten av aspekterna vara större i nollalternativet jämfört med det nu aktuella planförslaget.

10.2 AVFÄRDADE ALTERNATIV

En miljökonsekvensbeskrivning ska enligt regelverket resonera kring alternativa utformningar samt avfärdade alternativ. Planen utgörs av *ett* förslag på rumslig struktur, mark- och vattenanvändning. Det är detta förslag som har konsekvensbeskrivits.

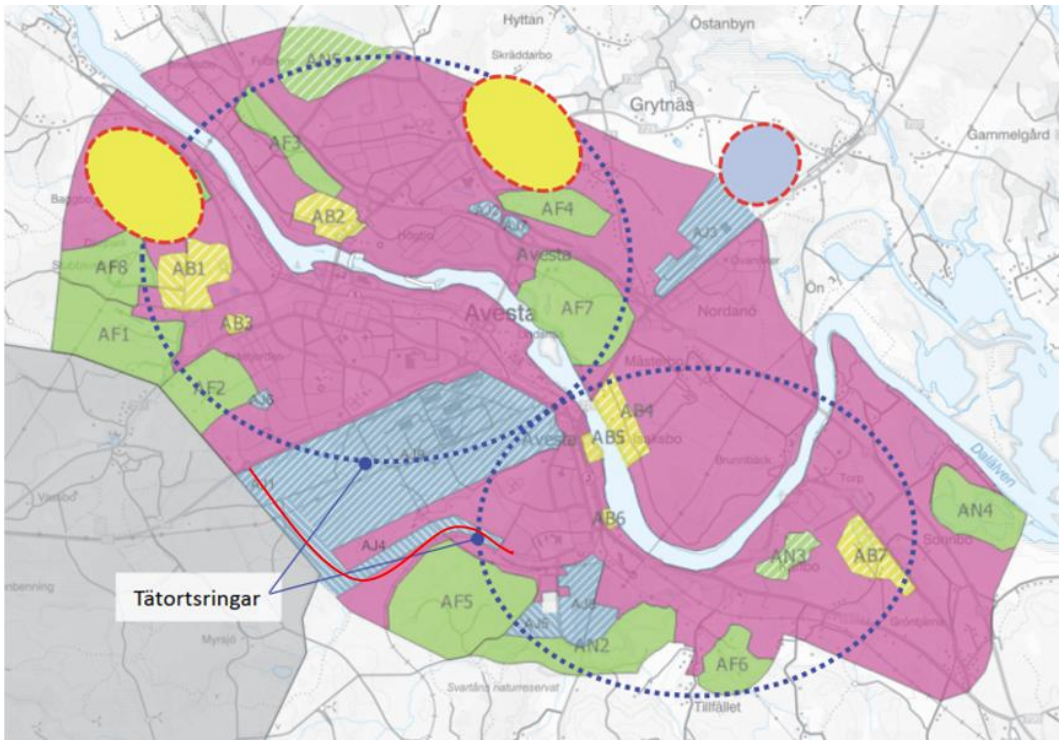
Ett klargörande av avfärdade alternativ bidrar till förståelsen av den föreslagna planens egenskaper och konsekvenser. Det är även viktigt att komma ihåg att planen är en uppdatering av nuvarande översiktsplan och inte ett framtagande av en helt ny översiktsplan.

Redovisning nedan avser förslag till ändrad markanvändning i planförslaget utifrån underlag från kommunen. Förslag till utvecklad användning har inte redovisats då dessa områden till största delen berör redan detaljplanelagd mark, alternativt avser utveckling inom redan ianspråktagna markområden.

10.2.1 Mångfunktionell bebyggelse

Avesta

- Nya större områden för stadsutveckling i Avesta mot nordväst och nordost har avfärdats som alternativ till bostadsbyggande vid Månsbo gärde (AB2) på grund av att staden i första hand bör växa inom en central ring i stället för en så kallad urban sprawl. Dessutom skulle utbyggnad västerut eller norrut komma att placeras på större sammanhängandejordbruksmark och i norr dessutom inom landsbygdsområde med högt kulturmiljövärde, illustrerade som gula områden med röd streckad linje i Figur 11.
- Ny mark för verksamheter har avfärdats norr om Nordanö industriområde då det skulle komma i konflikt med både höga naturvärden och närliggande bostäder illustrerad som blått område med röd streckad linje i Figur 11.
- Industrimark utmed Lerbäcksleden, illustrerad i rött i Figur 11, har efter samråd delvis avfärdats och mark- och vattenanvändningskartan har justerats, eftersom den tidigare utformningen bedömdes kunna innebära konflikt med transmissionsnätet som är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

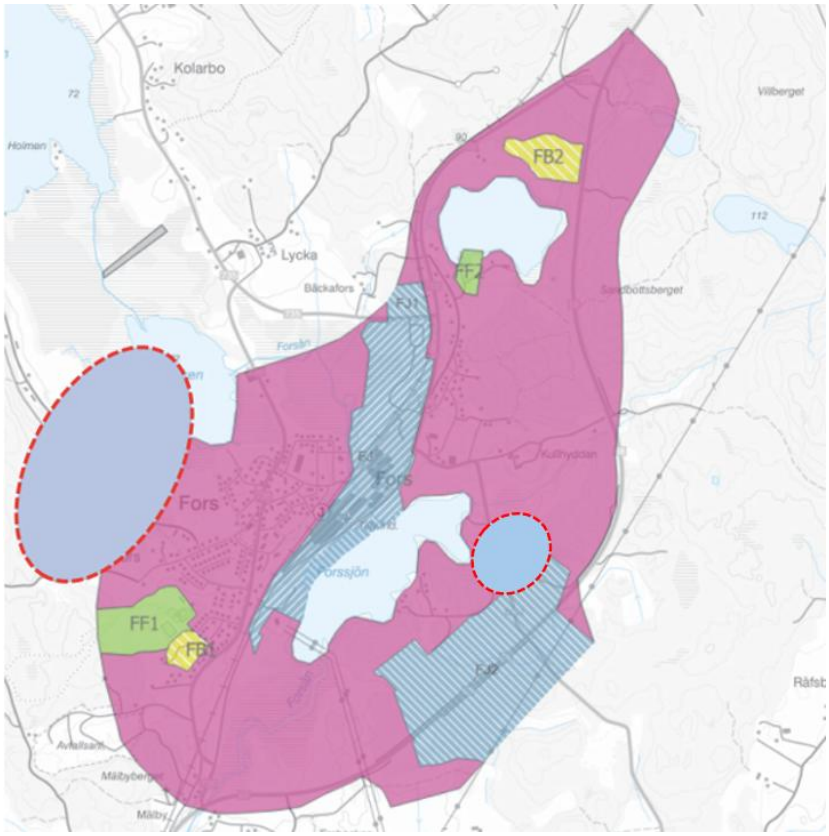
Figur 11. Illustration av avfärdade alternativ i Avesta.

Fors

- Större markområden för nya verksamheter/industri har avfärdats väster om samhället då det bland annat skulle komma längre från riksväg 68, skapa risk för mer störningar för samhället, få ett längre avstånd till elnät och få negativ inverkan på tätortsnära natur och friluftsliv. Det skulle totalt sett även vara mindre attraktivt för nya etableringar.

- Förslagen ny mark för verksamheter inom ett mindre område i norr (FJ1) har placerats i nära anslutning till större väg och befintligt industriområde för Stora Enso Fors. Alternativa placeringar i närheten av Stora Enso Fors har alla bedömts påverka antingen våtmarker eller jordbruksmarker negativt, samt få negativ inverkan på landskapsbild, se blått område med röd streckad linje i Figur 12.

Industrimark öster om Forssjön har efter samråd delvis avfärdats och mark- och vattenanvändningskartan har justerats, eftersom den tidigare utformningen bedömdes kunna innebära konflikt med transmissionsnätet som är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Se blått område med röd streckad linje i Figur 12.

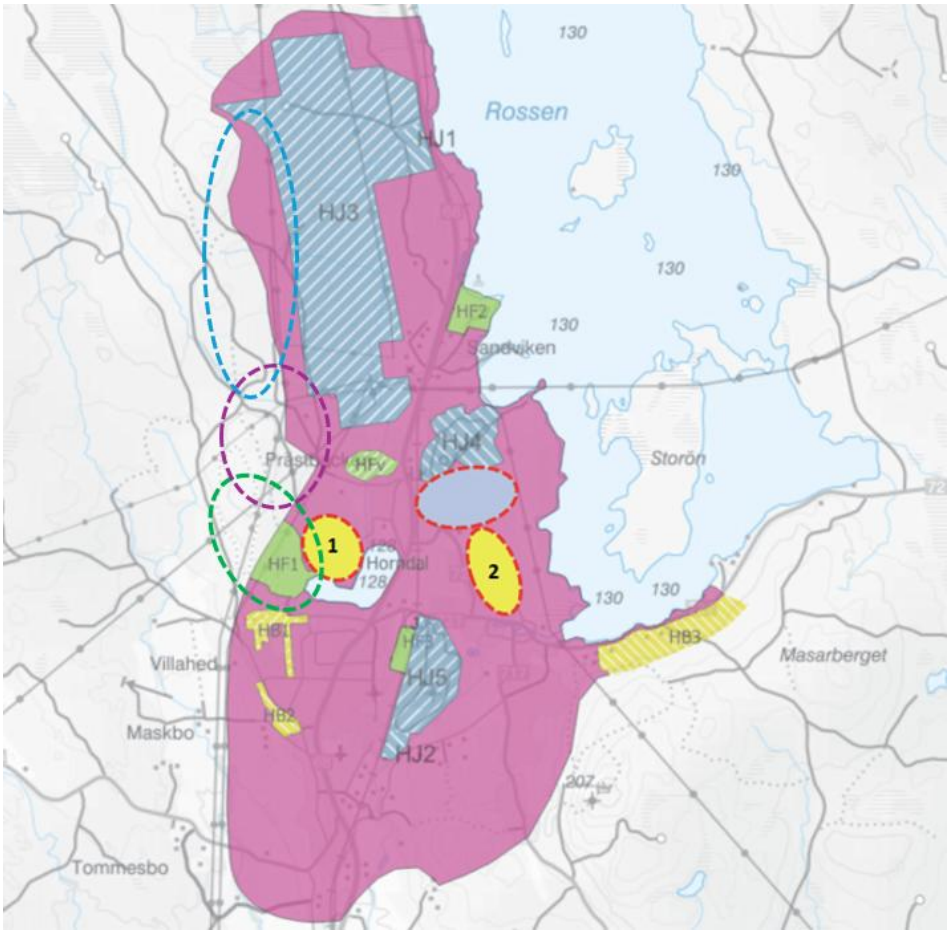

Figur 12. Illustration av avfärdade alternativ i Fors.

Horndal

- Alternativ till föreslagen ny bostadsmark söder om sjön Rossen (HB3) och invid Fäbodvägen i sydväst (HB2) har avfärdats väster om sjön (Lumsen (1) då det skulle kunna få negativ påverkan på viktiga våtmarker och ha negativa konsekvenser för tätortsnära friluftsliv. Område Sibirien (2) har avfärdats då det skulle komma i konflikt med höga naturvärden samtidigt som det kanske inte skulle vara en så attraktiv plats för boende. Se gulmarkerade områden med röd streckad linje i Figur 13
- Ny mark för verksamheter har avfärdats söder om det gamla sågverksområde (HJ4) då det skulle komma i konflikt med både höga naturvärden och befintliga bostäder i närområdet. Se blått område med röd streckad linje i Figur 13
- Mark för utvecklingsområden har efter samråd justerats i områdets västra delar, då den tidigare utformningen av kommunen bedömdes kunna medföra konflikt med transmissionsnätet som är av riksintresse för total försvarets anläggningar, civila delen. Se lila streckad cirkel i Figur 13.

- Området för stadsnära grönområde väster om sjön Lumsen har utökats efter samråd, se grön cirkel i Figur 13.
- Verksamhets- och industriområdet i Horndal har efter samråd fått en större utbredning. Se blå cirkel i Figur 13.

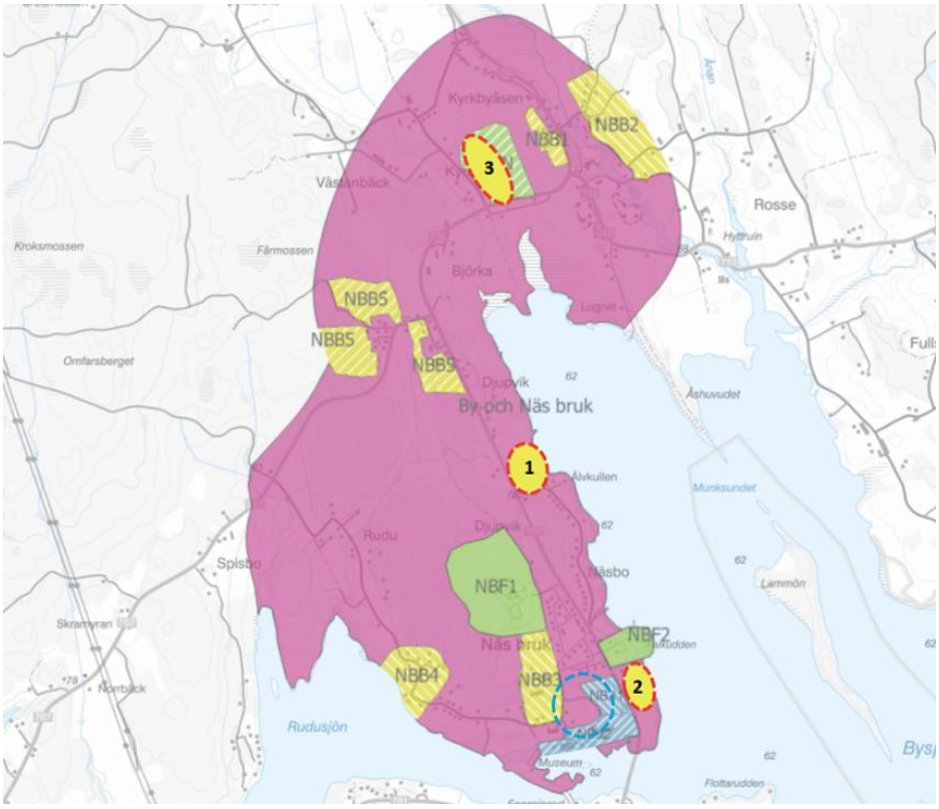

Figur 13. Illustration av avfärdade alternativ i Horndal.

10.2.2 Sammanhängande bostadsbebyggelse

By och Näs Bruk

- Förslag till områden för nya bostäder har placerats i anslutning till befintlig bebyggelsestruktur och inom rimligt avstånd till kollektivtrafik. Vissa områden har avfärdats av olika anledningar och några av dessa är. (1) vid Djupvik samt (2) söder om Falkudden där båda delvis ligger inom strandskyddat området och skulle få stor negativ påverkan på landskapsbilden. (3) vid Kyrkbyn där byggnation delvis skulle få stor negativ påverkan på kulturmiljö och minska möjligheterna att i detta område omhänderta regnvatten och annat vatten. Se gulmarkerade områden med röd streckad linje i Figur 14.
- En mindre utökning av mark för verksamheter har föreslagits i direktanslutning till befintligt industriområde i Näs (NBJ1). Andra placeringar har avfärdats av olika anledningar, bland annat risk för olika störningar för bostäder, risker med ökad tung trafik, risk för negativ påverkan på landskapsbild och kulturhistoriska värden. Se blå streckad cirkel i Figur 14.

Figur 14. Illustration av avfärdade alternativ i By och Näs Bruk.

Hede

- Möjlig plats för nya bostäder i Hede har placerats som förlängning av befintligt bostadsområde utmed huvudvägen genom samhället. Alternativa placeringar har avfärdats utifrån större negativ påverkan på kulturmiljö och landskapsbild i såväl öster som söder. Även bebyggelse i väster skulle ge mer negativ påverkan på landskapsbild. Placeringar i öster eller väster skulle också ge negativ påverkan genom mer trafik på mindre vägar.

10.2.3 Natur och kulturområden

- Kommunens mark vid området Åshuvudet har ändrats efter samråd från mark utpekad som kulturhistoriska miljöer till mark för natur- och friluftsliv.

10.2.4 Landsbygd

Området Ryttnäset har efter samråd avfärdats som LIS-område, då det anses ha höga naturvärden. Ett utpekande av Ryttnäset som LIS-område riskerade att leda till negativa konsekvenser för naturmiljön.

11 UTVÄRDERING MOT NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL

Enligt miljöbalken 6 kap. 11 § punkt d ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla uppgifter om hur hänsyn tas till relevanta miljökvalitetsmål och andra miljöhänsyn. I detta kapitel görs en översiktlig bedömning av på vilket sätt planförslagets genomförande bidrar till, eller motverkar, att de relevanta nationella miljökvalitetsmålen och de globala hållbarhetsmålen nås. Bedömningen görs endast på de globala målen som kopplar till miljöbalken. Denna bedömning är översiktlig, men kan tjäna som ett stöd i en diskussion om planförslagets påverkan. I avsnitt 4 beskrivs vilka mål som bedöms vara relevanta i arbetet med Avesta kommuns översiktsplan. Bedömningen nedan illustreras på följande sätt:

 Planen bedöms bidra till måluppfyllelse.

 Planen varken bidrar eller motverkar möjligheterna att nå målet.

 Planen motverkar måluppfyllelse.

Tabell 3. Planförslagets bidrag till miljökvalitetsmålen.

Miljökvalitetsmål	Globala mål	Motivering
 Begränsad klimatpåverkan Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.	 **Bekämpa klimatförändringarna** Genom att vidta omedelbara åtgärder så som anpassning till klimatrelaterade faror ska klimatförändringarna och dess konsekvenser bekämpas.	 Planförslaget har en tydlig ambition om minskade koldioxidutsläpp som återspeglas i utvecklingsstrategin och genomsyrar planförslaget både i vägledning och fysiskt utpekade platser i flera avseenden. Planförslaget ger flera möjligheter som kan underlätta för invånarna att ställa om. Däremot finns det risk för att flera kolsänkor försvinner i onödan då prioriteringsordning saknas. Planförslaget bedöms bidra till måluppfyllelse.
 Frisk luft Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.	 **God hälsa och välbefinnande** Delmål 3.9 Minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar	 I planförslaget saknas vägledning om att ha en god luftkvalitet i kommunen. Samtidigt ska utveckling av industri och verksamhet ske som innebär ökade transporter och troligen produktion som kan innebära påverkan på luftkvaliteten. Planförslaget bedöms motverka måluppfyllelse.

 Giftfri miljö Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.	 **God hälsa och välbefinnande** Delmål 3.9 Minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar.	 Då mark som tas i anspråk i flera utvecklingsområden ligger på förorenad mark kan detta innebära att föroreningar kommer att tas om hand i efterföljande skeden. Under förutsättning att krav gällande lämplig hantering efterföljs, så kan planförslaget bidra till måluppfyllelse. Då planförslaget saknar vägledning eller riktlinjer om att åtgärda potentiella förorenade områden bedöms det finnas en risk att föroreningssituationen försämras.
 God bebyggd miljö Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.	 **God hälsa och välbefinnande** Delmål 3.9 Minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar. **Hållbara städer och samhällen** Omfattar hållbar stadsutveckling och hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, återvinning och säkrare kemikaliehantering.	 Ny bebyggelse fokuserar på att förtäta kring tätorterna där det finns tillgång till service. Natur- och kulturvärden ska göras tillgängliga för allmänheten. Däremot medför planförslaget ökade risker för ökat buller och försämrad luftkvalitet som riskerar att påverka människors hälsa och livsmiljö negativt. Planförslaget saknar även tydlig och rumslig vägledning kring exploatering på jord- och skogsbruksmark samt vägledning eller resonemang kring god hushållning i planprocessen. Planförslaget bedöms motverka måluppfyllelse.
 Ett rikt växt- och djurliv Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.	 **Bekämpa klimatförändringarna** Delmål 13.1 Stärk motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer. **Ekosystem och biologisk mångfald** Delmål 15.1 Bevara, restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten. Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.	 Planförslaget möjliggör för exploatering i flera områden där värdefull natur riskerar att påverkas eller försvinna. Vägledningen är generellt otydlig och ger vaga ställningstaganden som syftar till att bevara, stärka eller skydda naturvärden, skyddad natur och grön infrastruktur. Även om ambitionen finns att bevara, skydda och stärka naturmiljöer så genomsyrar det inte hela planförslaget. Planförslaget bedöms motverka måluppfyllelse.

 Levande sjöar och vattendrag Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.	 **Rent vatten och sanitet** Delmål 6.3 Förbättra vattenkvalitet och avloppsrening. Delmål 6.6 Skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem.	 Ambitionen om att skydda, bevara och stärka naturmiljöer så som vattenmiljöer finns. Tydlig vägledning för att bidra till att MKN uppnås saknas. Flera av utvecklingsområden som pekas ut ligger inom avrinningsområden som har antingen måttlig eller otillräcklig ekologisk status. Det finns dock god generell vägledning för hantering av avlopp och dagvatten i syfte att förbättra belastningen på vattenrecipienter. Planförslaget bedöms motverka måluppfyllelse.
 Bara naturlig försurning De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hällristningar.	 **Rent vatten och sanitet** Delmål 6.6 Skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem. **Ekosystem och biologisk mångfald** Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.	 Det finns en ambition om att minska kommunens klimatpåverkan genom att bland annat kortare transportsträckor och större möjlighet till transport med gång, cykel och kollektivtrafik. Planförslaget bedöms bidra till måluppfyllelse.
 Ingen övergödning Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.	 **Rent vatten och sanitet** Delmål 6.3 Förbättra vattenkvalitet och avloppsrening. Delmål 6.6 Skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem. **Ekosystem och biologisk mångfald** Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer	 I planförslaget görs flera ställningstaganden för att rena dagvatten och förbättring av avloppssystem. Detta för att minska belastningen på vattendrag och minska övergödning. Ambitionen finns att skydda, bevara och stärka funktioner som kan leverera ekosystemtjänster. Däremot saknas vägledning som kopplar till att uppnå MKN. Planförslaget bedöms delvis bidra till måluppfyllelse.

 Myllrande våtmarker Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.	 **Rent vatten och sanitet** Delmål 6.3 Förbättra vattenkvalitet och avloppsrening Delmål 6.6 Skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem **Bekämpa klimatförändringarna** Delmål 13.1 Stärk motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer. **Ekosystem och biologisk mångfald** Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.	 Planförslaget möjliggör för exploatering på eller i anslutning till flera våtmarker samt inom värdetrakter för våtmark. Detta utan vägledning om hänsyn. Ambitionen finns dock att bevara och stärka våtmarker för dess funktion. Det pekas ut två våtmarker vars funktion ska bevaras och skyddas. Planförslaget bedöms motverka måluppfyllelse.
 Levande skogar Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.	 **Ekosystem och biologisk mångfald** Delmål 15.1 Bevara, restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten Delmål 15.5 Skydda biologisk mångfald och naturliga livsmiljöer.	 Planen medför bebyggelse på skogsmark på flera platser. Planförslaget saknar tydligt ställningstagande kring bebyggelse på skogsmark utöver att de lyfter lagtexten i miljöbalken samt att skogsmark som är av mer omfattande betydelse för friluftslivet ska värnas. Det finns en risk att frågan inte hanteras på ett fullgott sätt i den kommande planeringen. Planförslaget bedöms motverka måluppfyllelse.
 Ett rikt odlingslandskap Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.	 **Ingen hunger** Delmål 2.4 om hållbar livsmedelsproduktion **Ekosystem och biologisk mångfald** Delmål 15.1 Bevara, restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten Delmål 15.5 Skydda biologisk mångfald och naturliga livsmiljöer.	 Planen medför bebyggelse på jordbruksmark på flera platser. Det finns ingen tydlig vägledning kring hantering av jordbruksmark i planen. Det saknas även tillräckliga resonemang kring vilken mark som bedöms som brukningsvärd, om den exploatering som pekas ut på jordbruksmark är ett väsentligt samhällsintresse samt ett förtydligande kring vilka områden som pekas ut på jordbruksmark. Planförslaget bedöms motverka måluppfyllelse.

 Grundvatten av god kvalitet Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.	 **Rent vatten och sanitet** Delmål 6.1 Säkert dricksvatten för alla Delmål 6.3 Förbättra vattenkvalitet och avloppsrening Delmål 6.5 Integrerad förvaltning av vattenresurser	 Det finns flera ställningstaganden som syftar till att bevara den goda statusen på grundvatten. Ställningstagandena är tydliga och målen goda. Däremot finns det risker i att denna vägledning missas då hänvisning om var hänsyn ska tas saknas. Planförslaget bedöms i viss mån kunna bidra till måluppfyllelse genom tydliga ställningstaganden men riskerar samtidigt att motverka måluppfyllelse då det saknas platsspecifik vägledning.
 Säker strålmiljö Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.	 **God hälsa och välbefinnande** Delmål 3.9 Minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar. **Hållbara städer och samhällen** Omfattar hållbar stadsutveckling och hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, återvinning och säkrare kemikaliehantering.	 Planförslaget saknar fullgod vägledning kring strålsäker miljö. Riskområden finns inte utpekade. Det förslås utvecklingsområden i nära anslutning till järnväg som är en källa till elektromagnetisk strålning. Detta gör att fler människor riskerar att utsättas för strålningen. Planförslaget bedöms motverka måluppfyllelse.

12 FORTSATT ARBETE

I arbetet med hållbarhetsbedömningen har behov och utvecklingsmöjligheter identifierats som framstår som viktiga att arbeta vidare i med den fortsatta kontinuerliga översiktsplaneringen och detaljplanering, utifrån de övergripande målsättningar som finns för planeringen. Förslag på fortsatt eller fördjupat arbete beskrivs kortfattat nedan, utan inbördes ordning.

12.1 MILJÖFRÅGOR

- I kommande planering av bör naturvärden och arter inom och i anslutning till utvecklingsområdena utredas i ett tidigt skede, för att säkerställa att hänsyn tas till höga naturvärden, skyddsvärda arter och ekologiska samband samt för att tydliggöra behov av anpassningar och åtgärder i den fortsatta planeringen. Det är även fördelaktigt att konsultera en ekolog i tidigt skede i planeringen och under planprocessen.
- I den grönstrukturplan som kommunen avser ta fram bör kommunens gröna infrastruktur beskrivas där bland annat biologisk mångfald samt spridningsvägar synliggörs. Underlaget kan exempelvis ligga till grund för att kunna peka ut naturreservat eller områden som är särskilt viktiga att värna och stärka. Detta för att bidra till EU:s strategi för biologisk mångfald 2030. En grönstrukturplan kan förslagsvis tas fram genom ett regionalt samarbete då naturvärden sällan håller sig inom kommungränser.
- En utredning kan göras som identifierar och pekar ut naturområden som är i behov av restaurering. Ett åtgärdsprogram för dessa bör även tas fram. Detta kan vara ett underlag till kommunens grönstrukturplan och ses som en del av arbetet med Sveriges nationella restaureringsplan som är under framtagande.
- Om exploatering sker i eller vid värdefulla kulturmiljöer bör kulturmiljöutredningar tas fram som beskriver värden och lämpliga åtgärder för kulturmiljön. Detta bör göras tidigt i planeringsprocessen.
- I Avestas kommande cykelplan kan en kartläggning göras över möjligheten att knyta samman gång- och cykelnätet i tätorten. Kommunen bör lokalisera var det till exempel finns fragmenterade gång- och cykelvägar och farliga passager och ta fram en tidsplan för när cykelplanen ska vara på plats.
- I kommande planering bör alla exploateringsprojekt ha en klimatberäkning som visar på projektets koldioxidutsläpp samt vilka åtgärder som vidtas för att minska utsläppen. Detta underlättar för uppföljningen mot kommunens mål om att minska kommunens koldioxidutsläpp.

12.2 SOCIALA FRÅGOR

- Kommunen kan med fördel ta fram en övergripande bullerkartläggning som underlag till framtida planering för att säkerställa en hälsosam och god bebyggd miljö..
- Vid framtagandet av grönstrukturplanen bör ekosystemtjänster kopplat till klimatanpassning utredas och åtgärdsförslag tas fram. Här kan med fördel naturbaserade lösningar lyftas fram. Specifika områden som har ett särskilt behov av åtgärder utifrån klimatförändringar kan även pekas ut i grönstrukturplanen. Det bör även redovisas åtgärder som är lämpliga för just de platserna. Detta kan också göras i en separat ekosystemtjänstanalys.

12.3 EKONOMISKA FRÅGOR

- En kartläggning av näringslivets behov av kompetensförsörjning kan förslagsvis tas fram.

13 UPPFÖLJNING

Enligt miljöbalkens sjätte kapitel 11§ finns bestämmelser om att de miljökonsekvenser som uppmärksammas i konsekvensbeskrivningen följs upp. Många av de konsekvenser av den nya översiktsplanen som identifierats i denna hållbarhetsbedömning är osäkra och övergripande. Detta beror dels på den långa tidshorisonten som de bedöms mot, dels för att flera frågor endast bör och kan bedömas i sin helhet i kommande, mer detaljerade, planerings- och beslutsprocesser. Därför rekommenderas att ett uppföljningsprogram avseende planens konsekvenser bör upprättas och beslutas. Enligt miljöbalkens krav är det endast de betydande miljöaspekterna som ska följas upp. I denna hållbarhetsbedömning har begreppet betydande konsekvenser använts i ett bredare perspektiv och omfattar även sociala och ekonomiska aspekter. För att främja en hållbar utveckling rekommenderas därför att samtliga betydande konsekvenser som identifierats i hållbarhetsbedömningens kapitel 6–8 inkluderas i den kommande uppföljningen.

Uppföljningsprogrammet bör vara strukturerat så att omfattning, tillvägagångssätt och tidsutsträckning framgår tydligt. Vidare bör programmet även ange vilken förvaltning eller vilket kommunalt bolag som ansvarar för respektive moment i uppföljningen, hur dokumentationen ska göras och till vilken instans som avrapportering ska ske. Uppföljningen bör inte vara begränsad till tillståndsbeskrivningar och effekter, exempelvis luftkvalitet, resvanor och markanvändning. I stället bör uppföljningen även inkludera faktorer tidigare i orsakskedjan, exempelvis inflyttning, tillkommande bebyggelse samt beslut om kollektivtrafiksystemets utveckling. Därigenom säkerställer kommunen att en framförhållning upprätthålls och möjliggör samtidigt att nödvändiga åtgärder för att parera en negativ utveckling kan vidtas innan de negativa effekterna uppstår.

För att säkerställa kostnadseffektivitet bör uppföljningen av översiktsplanens konsekvenser samordnas med annan pågående uppföljning i kommunen, framför allt i samband med planeringsstrategin.

14 REFERENSER

Artportalen, Sök fynd - Artportalen (hämtat 2025-01-03)

Avesta kommun, 2007. Översiktsplan för Avesta kommun.

Avesta kommun, 2007. Översiktsplan 2007 Delområden

Avesta kommun, 2020. Hållbarhetsprogram för Avesta kommun 2020–2030.

Avesta kommun, 2018. VA-PLAN Långsiktig vatten-och avloppsplan för Avesta kommun.

Boverket, karta över riksintressen

Boverket, 2024. Segregationsbarometern. Avesta - Segregationsbarometern (hämtat 2024-08-06)

Dalaluft, 2021. Rapportering av modellberäkning och objektiv skattning av luftkvalitet år 2020 – samverkansområdet Dalarna.

Folkhälsomyndigheten, 2024. Vägledning för bedömning av olägenheter för människors hälsa till följd av långvarig exponering för lågfrekventa magnetfält – starkströmsledningar och tillhörande elnätsanläggningar.

Jordbruksverket, 2020. Jordbruksmarkens värden.

LstAB Länskarta Dalarnas län, karttjänst Länsstyrelsen

Länsstyrelsen, EBH-karta. (hämtad 2024-07-09)

Klimatkommunerna, 2024. Luftkvalitetsdirektivet. Luftkvalitetsdirektivet | Klimatkommunerna (hämtat 2025-01-23)

Kulturmiljöer i Avesta kommun, Dalarnas Museum, 1996.

Naturvårdsverket, 2024. Nationell kartläggning av ljudmiljö i naturområden.

Naturvårdsverket, Ljudmiljö i naturområden (2024) (hämtad 2024-01-22)

Naturvårdsverket, 2025. Skyddad natur. Geografisk databas.

Region Dalarna, *DALASTRATEGIN 2030 Tillsammans för ett hållbart Dalarna.*

SCB, Kommuner i siffror. (hämtad 2024-07-09)

SCB. Statistiska tätorter 2020, befolkning och landareal per tätort och kommun. (hämtad 2024-07-09)

SGU, 2019. Det här är sur sulfatjord.

SGU, Jordartkarta 1:1 miljon. (hämtad 2024-07-09)

Skyddad natur, kartverktyg Naturvårdsverket.

SMHI, Nationella emissionsdatabasen. (hämtad 2024-01-05)

Strålsäkerhetsmyndigheten, 2024. Referensvärden. Referensvärden - Strålsäkerhetsmyndigheten (hämtad 2025-01-24)

VISS, Vatteninformationssystem Sverige.

Biosfärsområdet neder Dalälven, Biosfär vad är ett biosfärområde | Nedre Dalälven (nedredalalven.se) (hämtad 2024-07-09)

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande konsultbolag och rådgivare inom samhällsutveckling. Vi utvecklar allt ifrån städer och transportsystem till vattenförsörjning och höga hus. Med 67 000 medarbetare i över 40 länder samlar vi experter inom analys och teknik, för att framtidssäkra världen. I Sverige har vi omkring 4 000 medarbetare.

Tillsammans med våra kunder tar vi fram innovativa lösningar för en mänsklig, trygg och välfungerande morgondag. Vi planerar, projekterar, designar och projektleder olika uppdrag inom transport och infrastruktur, fastigheter och byggnader, hållbarhet och miljö, energi och industri samt urban utveckling. Så tar vi ansvar för framtiden.

WSP Sverige AB

Org nr: 556057-4880

wsp.com

§ 156 Ny översiktsplan för Avesta kommun 2026

Dnr 2026-000211212

Sammanfattning

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta och anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Översiktsplanen ska visa den politiska ambitionen när det kommer till att använda, bevara och utveckla mark- och vattenområden. Översiktsplanen är inte bindande men ska ge vägledning för kommande beslut om mark- och vattenanvändning i kommunen.

Avestas översiktsplan består av sju kapitel där kapitel två är utvecklingsinriktning, som visar kommunens vision för bland annat utbyggnadsriktningar för våra tätorter, ortsstruktur och kommunens samband till andra kommuner och regioner. I utvecklingsinriktningen finns även övergripande strategier för utveckling och samhällsplanering i kommunen. Kapitel tre är mark- och vattenanvändning, som i olika teman redovisar hur mark- och vattenområden inom kommunen bör användas. Kapitel fyra redovisar riksintressen, LIS och andra värden som påverkar utveckling och planering i kommunen. Dessa tre kapitel motsvarar de tre delar som Boverket redovisar som obligatoriska i sin ÖP-modell. Där utöver finns ett inledande kapitel, ett kapitel fem om genomförande av planen, ett kapitel sex som beskriver planens konsekvenser sett till hållbarhet och miljö samt kapitel sju som beskriver övrigt underlag och de olika former av dialog som genomförts i arbetet med att ta fram översiktsplanen.

Samråd om planförslaget pågick under tiden 24 februari till och med 25 maj 2025 där allmänhet, myndigheter, kommunala förvaltningar och andra berörda hade tillfälle yttra sig om förslaget. De synpunkter som inkom under samrådet har sammanställts och bemötts i en samrådsredogörelse. Under perioden 1 juni till och med 17 augusti 2026 har planförslaget varit utställt på granskning. Granskningen har gett myndigheter, företag, föreningar och andra berörda tillfälle att yttra sig om det ändrade förslag till översiktsplan som arbetades fram efter samrådet. De synpunkter som inkom under granskningen har sammanställts och bemötts i ett särskilt utlåtande. Det yttrande som inkom från Länsstyrelsen Dalarnas län under granskningen ska, enligt 3 kap 20§ plan- och bygglagen, bifogas översiktsplanen och läsas tillsammans med denna.

§ 156 forts.

Kommunens tidigare översiktsplan från 2007 samt de olika fördjupningar och tillägg som funnits till denna ersätts av den nya översiktsplanen när den antagits och antagandebeslutet vunnit laga kraft.

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige godkänner särskilt utlåtande, daterat den 28 september 2026.
- Kommunfullmäktige antar upprättat förslag till Vårt framtida Avesta – Översiktsplan 2040 för Avesta kommun.

Beredning/ behandling

- Tjänsteskrivelse daterad den 29 september 2026
- Särskilt utlåtande daterat den 28 september 2026
- Antagandeversion av översiktsplan 2040
- Hållbarhetsbedömning
- Kommunstyrelsens samhällsplaneringsutskott den 12 oktober 2026, § 62

Yrkande

Gunilla Berglund (C) yrkar som ett tillägg till beslutet att utredningen gällande inventering och värdering av brukningsbar åkermark prioriteras först av föreslagna utredningar i översiktsplanen.

Propositionsordning

Ordförande Blerta Krenzi (S) frågar om Gunilla Berglunds (C) yrkande kan läggas till befintligt förslag till beslut och finner att kommunstyrelsen bifaller det.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- Kommunfullmäktige godkänner särskilt utlåtande, daterat den 28 september 2026.
- Kommunfullmäktige antar upprättat förslag till Vårt framtida Avesta – Översiktsplan 2040 för Avesta kommun.
- Utredningen gällande inventering och värdering av brukningsbar åkermark prioriteras först av föreslagna utredningar i översiktsplanen.

§ 62 Ny översiktsplan för Avesta Kommun 2026 - Antagande

Dnr 2026-000211212

Sammanfattning

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta och anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Översiktsplanen antas av kommunfullmäktige och ska visa den politiska ambitionen när det kommer till att använda, bevara och utveckla mark- och vattenområden. Översiktsplanen är inte bindande men ska ge vägledning för kommande beslut om mark- och vattenanvändning i kommunen.

Avestas översiktsplan består av sju kapitel där kapitel två är utvecklingsinriktning, som visar kommunens vision för bland annat utbyggnadsriktningar för våra tätorter, ortsstruktur och kommunens samband till andra kommuner och regioner. I utvecklingsinriktningen finns även övergripande strategier för utveckling och samhällsplanering i kommunen. Kapitel tre är mark- och vattenanvändning, som i olika teman redovisar hur mark- och vattenområden inom kommunen bör användas. Kapitel fyra redovisar riksintressen, LIS och andra värden som påverkar utveckling och planering i kommunen. Dessa tre kapitel motsvarar de tre delar som Boverket redovisar som obligatoriska i sin ÖP-modell. Där utöver finns ett inledande kapitel, ett kapitel fem om genomförande av planen, ett kapitel sex som beskriver planens konsekvenser sett till hållbarhet och miljö samt kapitel sju som beskriver övrigt underlag och de olika former av dialog som genomförts i arbetet med att ta fram översiktsplanen.

Samråd om planförslaget pågick under tiden 24 februari till och med 25 maj 2025 där allmänhet, myndigheter, kommunala förvaltningar och andra berörda hade tillfälle yttra sig om förslaget. De synpunkter som inkom under samrådet har sammanställts och bemötts i en samrådsredogörelse.

Under perioden 1 juni till och med 17 augusti 2026 har planförslaget varit utställt på granskning. Granskningen har gett myndigheter, företag, föreningar och andra berörda tillfälle att yttra sig om det ändrade förslag till översiktsplan som arbetades fram efter samrådet. De synpunkter som inkom under granskningen har sammanställts och bemötts i ett särskilt utlåtande. Det yttrande som inkom från Länsstyrelsen Dalarnas län under granskningen ska,

enligt 3 kap 20§ plan- och bygglagen, bifogas översiktsplanen och läsas tillsammans med denna.

Översiktsplanen har inför antagande justerats i mindre omfattning. De förändringar som gjorts rör i princip enbart mindre kompletteringar/korrigeringar i beskrivande texter. Detta bedöms inte vara av sådan väsentlig karaktär att översiktsplanen behöver ställas ut för ny granskning.

Kommunens tidigare översiktsplan från 2007 samt de olika fördjupningar och tillägg som funnits till denna ersätts av den nya översiktsplanen när den antagits och antagandebeslutet vunnit laga kraft.

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige godkänner särskilt utlåtande, daterat den 28 september 2026.

- Kommunfullmäktige antar upprättat förslag till Vårt framtida Avesta – Översiktsplan 2040 för Avesta kommun

Beredning/ behandling

- Tjänsteskrivelse daterad den 29 september 2026
- Särskilt utlåtande daterat den 28 september 2026
- Antagandeversion av översiktsplan 2040
- Hållbarhetsbedömning

Förslag till kommunstyrelsen

- Kommunfullmäktige godkänner särskilt utlåtande, daterat den 28 september 2026.

- Kommunfullmäktige antar upprättat förslag till Vårt framtida Avesta – Översiktsplan 2040 för Avesta kommun.

KOMMUNKANSLIET/TILLVÄXT AVESTA

Datum
2026-09-07

Brevnr/Diarienr
KK 2026-000456 040

Samhällsplaneringsutskottet

Handläggare:
Maryam Muhammed

Förslag till taxor och avgifter för Tillväxt Avesta fr o m 2027-01-01, beslutade av kommunfullmäktige

- Tillväxt Avesta har gjort en översyn av taxor och avgifter inför 2027, bedömningen är att nuvarande taxor och avgifter är ändamålsenliga och bör därför förbli oförändrade.

Lagstadgad mervärdesskatt tillkommer = (*)

	Senaste ändring	*Fastställt 2026*	*Förslag 2027*
TORGHANDEL AVGIFT			
antal platser 8 st ca 3x4m med el 220v/10 amp/16 amp samt yta utan el (ej moms)			
Kalenderår	*2021*	*4 000 kr*	*4 000 kr*
Månad	*2026*	*1250 kr*	*1250 kr*
Vecka	*2026*	*500 kr*	*500 kr*
Dygn	*2021*	*100 kr*	*100 kr*
PARKERINGSPLATSAVGIFT			
Parkeringsplats		*0 kr*	
Parkeringsplats med eluttag/timme	*2013*	*5 kr*	*5 kr**
Säsong 1 januari - 30 april samt 1 oktober - 31 december			
FELPARKERINGSAVGIFT			
(LTF), överträdelse av lokala trafikföreskrifter	*2021*	*500 kr*	*500 kr*
(Gen), överträdelse av Generella Trafikregler	*2019*	*500 kr*	*500 kr*
LADDSTATIONER/ELBILSLADDARE			
Avgift per kWh	*2026*	*3,50 kr*	*3,50 kr**

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsens samhällsplaneringsutskott föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att taxor och avgifter inom Tillväxt Avestas verksamhetsområde för 2027 beslutade av kommunfullmäktige, fastställs enligt ovanstående förslag.

§ 61 Taxor och avgifter för Tillväxt Avestas verksamhetsområde från och med 2027-01-01, beslutade av kommunfullmäktige

Dnr 2026-000456040

Sammanfattning

Tillväxt Avesta har gjort en översyn inför 2027 av de taxor och avgifter som kommunfullmäktige beslutat om. Förvaltningens bedömning är att nuvarande taxor och avgifter är ändamålsenliga och bör förbli oförändrade.

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsens samhällsplaneringsutskott föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att taxor och avgifter inom Tillväxt Avestas verksamhetsområde ska vara oförändrade för 2027.

Beredning/behandling

- Tjänsteskrivelse daterad den 7 september 2026

Förslag till kommunstyrelsen

- Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att taxor och avgifter inom Tillväxt Avestas verksamhetsområde ska vara oförändrade för 2027.

§ 162 Taxor och avgifter för Tillväxt Avestas verksamhetsområde från och med 2027-01-01, beslutade av kommunfullmäktige

Dnr 2026-000456040

Sammanfattning

Tillväxt Avesta har gjort en översyn inför 2027 av de taxor och avgifter som kommunfullmäktige beslutat om. Förvaltningens bedömning är att nuvarande taxor och avgifter är ändamålsenliga och bör förbli oförändrade.

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige beslutar att taxor och avgifter inom Tillväxt Avestas verksamhetsområde ska vara oförändrade för 2027.

Beredning/behandling

- Tjänsteskrivelse daterad den 7 september 2026
- Kommunstyrelsens samhällsplaneringsutskott den 12 oktober 2026, § 61

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- Kommunfullmäktige beslutar att taxor och avgifter inom Tillväxt Avestas verksamhetsområde ska vara oförändrade för 2027.

§ 85 Matdistributionen i hemtjänsten – Ny taxa för distribution av matlådor

Dnr 2026-000019739

Bakgrund

Omsorgsstyrelsen beslutade den 17 februari 2026 att uppdra åt förvaltningen att se över taxan för matdistributionen för att täcka förvaltningens kostnad för matdistributionen.

Matdistribution erbjuds enskilda både som en servicetjänst med stöd av 2 kap. 7 § befogenhetslagen och som en hemtjänstinsats som beviljas utifrån 11 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Kostnaden för matdistributionen ingår inte i maxtaxan.

Hemtjänsten ansvarar för att distribuera färdiglagade matlådor i ordinärt boende. Enligt gällande livsmedelslagstiftning har förvaltningen ett tydligt ansvar att säkerställa att livsmedel hanteras på ett sätt som inte äventyrar konsumentens hälsa. Detta inkluderar att kylkedjan hålls obruten från tillagning till dess att maten når brukarens kylskåp.

Under sommaren 2024 och 2025 hade hemtjänsten utmaningar med att bibehålla en säker temperatur under leverans av matlådorna varvid tillfälliga åtgärder togs inför sommaren 2026. För att framledes säkerställa leveranser som uppfyller livsmedelslagstiftningens krav behöver förvaltningen anställa två heltidsarbetare med adekvat kompetens om livsmedelshygien och relevant lagstiftning samt införskaffa två kylbilar. Det medför förändrade kostnader som påverkar taxan för matdistributionen

Uträkning av ny taxa för distribution av matlådor

Hemtjänsten distribuerar i dagsläget cirka 1 500 färdiglagade matlådor per vecka (till cirka 240 brukare).

Kostnaden för två heltidsarbetare med adekvat kompetens uppskattas till cirka 1 miljon kronor per år.

Kostnaden för två kylbilar beräknas till 400 000 - 600 000 kr per bil enligt uppskattning från UHC (Upphandlingscenter, kommuner i samverkan). Den kostnaden medför dock ingen ändring eftersom nuvarande kostnad för fyra skåpbilar i rådande hantering upphör.

Utifrån nuvarande uppskattningar förväntas ökningen bli 13 kr per distribuerade matlåda enligt uträkningen nedan:

Kostnad per distribuerad matlåda år 2026 är 75 kr.

Antal matlådor som produceras per år:
1500 matlådor per vecka x 52 veckor = 78 000 matlådor per vecka.

Ökad kostnad per matlåda utifrån två heltidsanställningar med adekvat kompetens:
1 000 000 kr /78 000 matlådor = 13 kr (12:82 kr)

Ny taxa per matlåda
Nuvarande kostnad på 75 kr + utökning per lådan med 13 kr = 88 kr per matlåda.

Källa: Förvaltningens tjänsteskrivelse 23 oktober 2025 inför beslut i omsorgsstyrelsen 17 februari 2026.

Riskanalys

Beräkningen bygger på att samma antal matlådor efterfrågas fortsättningsvis. Om efterfrågan sjunker behöver taxan justeras. Förändringar av taxor utöver den årliga uppräkningen måste gå via Kommunfullmäktige och det kan medföra att en justering av kostnader kan komma att släpa efter och påverkar budgeten negativt.

Förslag till beslut

- Omsorgsstyrelsens arbetsutskott föreslår omsorgsstyrelsen att föreslå Kommunfullmäktige att besluta om ny taxa för distributionen av matlådor med 88 kr per låda för år 2027.

Beredning/ behandling

1. Omsorgsstyrelsens beslut 17 februari 2026, § 23
2. Förvaltningens tjänsteskrivelse 20 augusti 2026, uppdaterad 8 september 2026

Förvaltningens nya uträkning av ny taxa för distribution av matlådor efter arbetsutskottets möte

Efter arbetsutskottets möte den 1 september 2026 inledde förvaltningen två resonemang kring uträkningen av ny taxa för distribution av matlådor.

Det ena resonemanget baseras på behovet av en årlig uppräkning av den kostnad förvaltningen betalar till Bildningsförvaltningen för att producera matlådorna (för 2026 66 kr per matlåda).

Det andra resonemanget hänförs till om den ökade kostnaden, uträknat till 13 kr per matlåda enligt ovan (baserat på tjänsteskrivelsen inför omsorgsstyrelsens beslut 17 februari 2026), är fullständig. Förvaltningen anser att en mer detaljerad uträkning av leasingkostnaden för två kylbilar, bränslekostnader och kostnaden för anställda behövs för att hamna så nära ett verklighetsscenario som möjligt. Förvaltningen ser det därför som mest lämpligt att räkna om kostnaden i sin helhet.

Efter att ha beaktat dessa två resonemang kommer förvaltningen fram till att ny taxa för distribution av matlådor blir 84 kr per lådan för år 2027.

Beräkningen:
Årlig uppräkning av kostnaden för produktion av matlåda med 3 procent:
66 kr + 3 % (66 x 1.03) = 67,98 kr

Kostnaden för anställda beräknas till 1 052 000 kr per år.

Kostnaden för leasing av två bilar beräknas till 144 000 kr per år.

Bränslekostnaden beräknas till 15 000 kr per bil, alltså 30 000 kr per helår.

Summering av anställda, leasing och bränsle:
1 052 000 kr + 144 000 kr + 30 000 kr = 1 226 000 kr

Kostnad per matlåda:
1 226 000 kr / 78 000 matlådor = 15,72 kr per matlåda

Summering total kostnad:
67,98 kr +15,72 kr = 84 kr (83,70)

Nytt förslag till beslut

- Omsorgsstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att besluta om ny taxa för distributionen av matlådor med 84 kr per låda för år 2027.

Yrkande på omsorgsstyrelsen möte

Patrik Sundin (S) yrkar bifall till förvaltningens nya förslag.

Omsorgsstyrelsens beslut

- Omsorgsstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att besluta om ny taxa för distributionen av matlådor med 84 kr per låda för år 2027.

Utdrag skickas till: Resultatenhetschef, enhetschef, Kommunfullmäktige.

Datum
2026-09-08

Brevnr/Diarienr
2026-000019 739

Handläggare:
Åsa Lantz

Matdistributionen i hemtjänsten - Ny taxa för distribution av matlådor

Bakgrund

Omsorgsstyrelsen beslutade den 17 februari 2026 att uppdra åt förvaltningen att se över taxan för matdistributionen för att täcka förvaltningens kostnad för matdistributionen.

Matdistribution erbjuds enskilda både som en servicetjänst med stöd av 2 kap. 7 § befogenhetslagen och som en hemtjänstinsats som beviljas utifrån 11 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Kostnaden för matdistributionen ingår inte i maxtaxan.

Hemtjänsten ansvarar för att distribuera färdiglagade matlådor i ordinärt boende. Enligt gällande livsmedelslagstiftning har förvaltningen ett tydligt ansvar att säkerställa att livsmedel hanteras på ett sätt som inte äventyrar konsumentens hälsa. Detta inkluderar att kylkedjan hålls obruten från tillagning till dess att maten når brukarens kylskåp.

Under sommaren 2024 och 2025 hade hemtjänsten utmaningar med att bibehålla en säker temperatur under leverans av matlådorna varvid tillfälliga åtgärder togs inför sommaren 2026. För att framledes säkerställa leveranser som uppfyller livsmedelslagstiftningens krav behöver förvaltningen anställa två heltidsarbetare med adekvat kompetens om livsmedelshygien och relevant lagstiftning samt införskaffa två kylbilar. Det medför förändrade kostnader som påverkar taxan för matdistributionen

Uträkning av ny taxa för distribution av matlådor

Hemtjänsten distribuera i dagsläget cirka 1 500 färdiglagade matlådor per vecka (till cirka 240 brukare).

Kostnaden för två heltidsarbetare med adekvat kompetens uppskattas till cirka 1 miljon kronor per år.

Kostnaden för två kylbilar beräknas till 400 000 - 600 000 kr per bil enligt uppskattning från UHC (Upphandlingscenter, kommuner i samverkan). Den kostnaden medför dock ingen ändring eftersom nuvarande kostnad för fyra skåpbilar i rådande hantering upphör.

Utifrån nuvarande uppskattningar förväntas ökningen bli 13 kr per distribuerade matlåda enligt uträkningen nedan:

Kostnad per distribuerad matlåda år 2026 är 75 kr.

Antal matlådor som produceras per år:

1500 matlådor per vecka x 52 veckor = 78 000 matlådor per vecka.

Ökad kostnad per matlåda utifrån två heltidsanställningar med adekvat kompetens:
1 000 000 kr /78 000 matlådor = 13 kr (12:82 kr)

Ny taxa per matlåda
Nuvarande kostnad på 75 kr + utökning per lådan med 13 kr = 88 kr per matlåda.

Källa: Förvaltningens tjänsteskrivelse 23 oktober 2025 inför beslut i omsorgsstyrelsen 17 februari 2026.

Riskanalys

Beräkningen bygger på att samma antal matlådor efterfrågas fortsättningsvis. Om efterfrågan sjunker behöver taxan justeras. Förändringar av taxor utöver den årliga uppräkningen måste gå via Kommunfullmäktige och det kan medföra att en justering av kostnader kan komma att släpa efter och påverkar budgeten negativt.

Förslag till beslut

- Omsorgsstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att besluta om ny taxa för distributionen av matlådor med 88 kr per låda för år 2027.

Förvaltningens nya uträkning av ny taxa för distribution av matlådor efter arbetsutskottets möte

Efter arbetsutskottets möte den 1 september 2026 inledde förvaltningen två resonemang kring uträkningen av ny taxa för distribution av matlådor.

Det ena resonemanget baseras på behovet av en årlig uppräkning av den kostnad förvaltningen betalar till Bildningsförvaltningen för att producera matlådorna (för 2026 66 kr per matlåda).

Det andra resonemanget hänförs till om den ökade kostnaden, uträknat till 13 kr per matlåda enligt ovan (baserat på tjänsteskrivelsen inför omsorgsstyrelsens beslut 17 februari 2026), är fullständig. Förvaltningen anser att en mer detaljerad uträkning av leasingkostnaden för två kylbilar, bränslekostnader och kostnaden för anställda behövs för att hamna så nära ett verklighetsscenario som möjligt. Förvaltningen ser det därför som mest lämpligt att räkna om kostnaden i sin helhet.

Efter att ha beaktat dessa två resonemang kommer förvaltningen fram till att ny taxa för distribution av matlådor blir 84 kr per lådan för år 2027.

Beräkningen:
Årlig uppräkning av kostnaden för produktion av matlåda med 3 procent:
66 kr + 3 % (66 x 1.03) = 67,98 kr

Kostnaden för anställda beräknas till 1 052 000 kr per år.

Kostnaden för leasing av två bilar beräknas till 144 000 kr per år.

Bränslekostnaden beräknas till 15 000 kr per bil, alltså 30 000 kr per helår.

Summering av anställda, leasing och bränsle:
1 052 000 kr + 144 000 kr + 30 000 kr = 1 226 000 kr

Kostnad per matlåda:
1 226 000 kr / 78 000 matlådor = 15,72 kr per matlåda

Summering total kostnad:
67,98 kr +15,72 kr = 84 kr (83,70)

Nytt förslag till beslut

- Omsorgsstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att besluta om ny taxa för distributionen av matlådor med 84 kr per låda för år 2027.

§ 116 Matdistributionen i hemtjänsten - Ny taxa för distribution av matlådor

Dnr 2026-000476737

Sammanfattning

Hemtjänsten distribuerar i dag cirka 1 500 färdiglagade matlådor per vecka till cirka 240 brukare. Matdistribution erbjuds enskilda både som en servicetjänst med stöd av 2 kap. 7 § befogenhetslagen och som en hemtjänstinsats som beviljas utifrån 11 kap. 1 § socialtjänstlagen. Kostnaden för matdistributionen ingår inte i maxtaxan.

Hemtjänsten ansvarar för att distribuera färdiglagade matlådor i ordinärt boende. Detta ska ske i enlighet med livsmedelslagstiftningen för att säkerställa att livsmedel hanteras på ett sätt som inte äventyrar konsumentens hälsa. Detta inkluderar att kylkedjan hålls obruten från tillagning till dess att maten når brukarens kylskåp.

Under sommaren 2024 och 2025 hade hemtjänsten utmaningar med att bibehålla en säker temperatur under leverans av matlådorna och vidtog därför tillfälliga åtgärder inför sommaren 2026. För att i fortsättningen säkerställa leveranser som uppfyller livsmedelslagstiftningens krav behöver omsorgsförvaltningen tillsätta två heltidstjänster samt införskaffa två kylbilar. Det medför förändrade kostnader som påverkar taxan för matdistributionen. Enligt omsorgsstyrelsens beräkningar bör därför taxan för distribution av matlådor höjas med 9 kronor per matlåda till 84 kronor per matlåda.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar ny taxa för distribution av matlådor med 84 kronor per låda, att gälla från och med den 1 januari 2027.

Beredning/ behandling

- Tjänsteskrivelse daterad den 8 september 2026
- Protokollsutdrag från omsorgsstyrelsen den 15 september 2026 § 85

Förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta en ny taxa för distribution av matlådor med 84 kronor per låda, att gälla från och med den 1 januari 2027.

§ 163 Ny taxa för distribution av matlådor i hemtjänsten

Dnr 2026-000476737

Sammanfattning

Hemtjänsten distribuerar i dag cirka 1 500 färdiglagade matlådor per vecka till cirka 240 brukare. Matdistribution erbjuds enskilda både som en servicetjänst med stöd av 2 kap. 7 § befogenhetslagen och som en hemtjänstinsats som beviljas utifrån 11 kap. 1 § socialtjänstlagen. Kostnaden för matdistributionen ingår inte i maxtaxan.

Hemtjänsten ansvarar för att distribuera färdiglagade matlådor i ordinärt boende. Detta ska ske i enlighet med livsmedelslagstiftningen för att säkerställa att livsmedel hanteras på ett sätt som inte äventyrar konsumentens hälsa. Detta inkluderar att kylkedjan hålls obruten från tillagning till dess att maten når brukarens kylskåp. Under sommaren 2024 och 2025 hade hemtjänsten utmaningar med att bibehålla en säker temperatur under leverans av matlådorna och vidtog därför tillfälliga åtgärder inför sommaren 2026. För att i fortsättningen säkerställa leveranser som uppfyller livsmedelslagstiftningens krav behöver omsorgsförvaltningen tillsätta två heltidstjänster samt införskaffa två kylbilar. Det medför förändrade kostnader som påverkar taxan för matdistributionen. Enligt omsorgsstyrelsens beräkningar bör därför taxan för distribution av matlådor höjas med 9 kronor per matlåda till 84 kronor per matlåda.

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige antar en ny taxa för distribution av matlådor med 84 kronor per låda, att gälla från och med den 1 januari 2027.

Beredning/ behandling

- Tjänsteskrivelse daterad den 8 september 2026
- Protokollsutdrag från omsorgsstyrelsen den 15 september 2026 § 85
- Kommunstyrelsens arbetsutskott den 12 oktober 2026, § 116

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- Kommunfullmäktige antar en ny taxa för distribution av matlådor med 84 kronor per låda, att gälla från och med den 1 januari 2027.

KOMMUNKANLSIET
Datum
2026-09-28
Brevnr/Diarienr

Handläggare:
Jenny Lyxell

Riktlinje för Säker rekrytering

Sammanfattning

En riktlinje för säker rekrytering i Avesta kommun har tagits fram. Riktlinjen ska ge en gemensam inriktning för en trygg och tillförlitlig rekryteringsprocess. Den ska bidra till att kommunen anställer personer med rätt kompetens och lämplighet, förebygga risker och upprätthålla förtroendet för kommunen.

Riktlinjen omfattar bland annat identitetskontroll, verifiering av uppgifter, referenstagning, registerkontroll, fördjupad bakgrundskontroll och säkerhetsprövning. Kontroller ska vara relevanta, proportionerliga och genomföras med respekt för den sökandes personliga integritet.

Bakgrund

Förändrad lagstiftning har utökat möjligheterna till registerkontroll inom flera kommunala verksamhetsområden. Avesta kommun behöver därför en gemensam inriktning för vilka kontroller som ska genomföras och hur behovet ska bedömas.

Ärendet

Förslaget innebär att kommunen, utöver obligatoriska registerkontroller, ska använda de möjligheter till kontroll som lagstiftningen medger inom de områden som anges i riktlinjen. Det gäller vissa arbeten med barn, arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning samt ledande och andra befattningar av väsentlig betydelse för kommunens förmåga att utföra sitt uppdrag, när lagens förutsättningar är uppfyllda.
För ledande och andra befattningar som kan vara av väsentlig betydelse ska en befattningsanalys genomföras och dokumenteras utifrån arbetsuppgifter, ansvar, mandat och risker.

Riktlinjen ger också möjlighet till fördjupad bakgrundskontroll för befattningar med särskilt stort ansvar, mandat eller förtroendeställning som inte omfattas av säkerhetsprövning. Förvaltningschef fattar beslut om fördjupad bakgrundskontroll med stöd av HR. Vid rekrytering av förvaltningschef fattar kommundirektören beslutet med stöd av HR.
Den praktiska tillämpningen regleras i tillhörande rutin och arbetsstöd. HR-enheten ansvarar för metodstöd och för att bidra till en enhetlig och rättssäker tillämpning. HR-chefen ansvarar för uppföljning och revidering.

Eventuella kostnader för kontroller enligt riktlinjen belastar den förvaltning där rekryteringen genomförs och hanteras.

Riktlinjen bedöms ge Avesta kommun ett tydligare arbetssätt för att identifiera och hantera risker i rekrytering.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen och kommunfullmäktige besluta att:

- Anta Riktlinje för säker rekrytering i Avesta kommun.
- Riktlinjen ska gälla för Avesta kommun från och med 1 december 2026.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Riktlinje för Säker rekrytering.

Expedieras till

Samtliga styrelser och förvaltningar samt HR-enheten.

Riktlinje för säker rekrytering

Dokumenttyp	Riktlinje
Dokumentnamn	Riktlinje för säker rekrytering i Avesta kommun
Antagen av:	Kommunfullmäktige 2026-XX-XX. § XXX
Diarienummer	
Giltighetstid	Tills vidare
Gäller för	Avesta kommunkoncern
Sammanfattning	Riktlinjen anger Avesta kommuns inriktning för arbetet med säker och tillförlitlig rekrytering.
Granskad	HR-strateg
Reviderad	
Dokumentansvarig	HR-chef
Webbansvarig	HR-strateg
Publiceras	Extern och intern webb
Relaterade dokument	Rutin för registerkontroll inför rekrytering, uppdrag och praktik

1. Syfte

Syftet med riktlinjen är att ange Avesta kommuns inriktning för arbetet med säker och tillförlitlig rekrytering.

Säker rekrytering ska bidra till att kommunen anställer personer med rätt kompetens och lämplighet för uppdraget, förebygga risker för enskilda, verksamheten och kommunen samt bidra till att upprätthålla förtroendet för Avesta kommun som arbetsgivare och offentlig verksamhet.

Riktlinjen gäller Avesta kommun som arbetsgivare.

2. Utgångspunkter för säker rekrytering

Säkerhet ska beaktas genom hela rekryteringsprocessen och utifrån den aktuella befattningens arbetsuppgifter, ansvar, mandat och risker.

Rekrytering ska genomföras strukturerat, sakligt och med respekt för den personliga integriteten. Kommunen ska säkerställa att det finns ett tillräckligt och tillförlitligt beslutsunderlag inför anställning.

Säker rekrytering innebär bland annat:

- En tydlig kravprofil och en strukturerad bedömning av kandidatens kompetens och lämplighet.
- Kontroll av identitet.
- Kontroll av rätt att arbeta i Sverige när sådan kontroll krävs.
- Strukturerad referenstagning.
- Att relevanta uppgifter om utbildning, anställningshistorik och andra meriter av betydelse styrks genom betyg, intyg eller andra underlag samt verifieras när det finns skäl för ytterligare kontroll.
- Kontroll av legitimation, skyddad yrkestitel eller annan formell behörighet när det krävs för befattningen.
- Registerkontroll för de befattningar och situationer där det krävs enligt lag eller där kommunen med stöd av lag har beslutat att kontroll ska genomföras.
- Fördjupad bakgrundskontroll när det är motiverat utifrån befattningens ansvar, mandat, förtroendeställning eller risker.
- Säkerhetsprövning när det krävs enligt säkerhetsskyddslagstiftningen och kommunens styrande dokument inom säkerhetsskyddsområdet.

De kontroller som genomförs utgör tillsammans med övriga delar av rekryteringsprocessen underlag för den samlade bedömningen av kandidatens lämplighet. Krav som följer av lag eller annan författning ska alltid vara uppfyllda.

3. Kontroller vid säker rekrytering

3.1 Registerkontroll

I Avesta kommun ska registerkontroll genomföras när detta är obligatoriskt enligt lag. Kommunen ska därutöver använda de möjligheter till registerkontroll som lagstiftningen medger inom de områden där kommunen har beslutat att registerkontroll ska genomföras.

Det innebär att registerkontroll även ska genomföras för:

- Arbete med barn i annan verksamhet än skola och barnomsorg när lagens förutsättningar är uppfyllda.
- Arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning när lagens förutsättningar är uppfyllda.

- Ledande befattningar och andra befattningar som är av väsentlig betydelse för kommunens förmåga att utföra sitt uppdrag, när lagens förutsättningar är uppfyllda.

För ledande befattningar och andra befattningar som kan vara av väsentlig betydelse ska bedömningen göras utifrån befattningens faktiska arbetsuppgifter, ansvar, mandat och risker och dokumenteras genom en befattningsanalys.

Registerkontroll är en del av den samlade lämplighetsbedömningen och ersätter inte andra moment i rekryteringsprocessen.

3.2 Fördjupad bakgrundskontroll

För befattningar med särskilt stort ansvar, mandat eller förtroendeställning som inte omfattas av krav på säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagstiftningen kan en fördjupad bakgrundskontroll genomföras. Kontrollen kan omfatta offentligt tillgängliga uppgifter som är relevanta för bedömningen av kandidatens lämplighet för den aktuella befattningen.

Bedömningen ska utgå från befattningens arbetsuppgifter och risker. Kontrollen ska vara relevant och proportionerlig i förhållande till befattningen och genomföras med respekt för den personliga integriteten.

Beslut om att genomföra fördjupad bakgrundskontroll fattas av förvaltningschef med stöd av HR. Vid rekrytering av förvaltningschef fattas beslutet av kommundirektör med stöd av HR.

3.3 Säkerhetsprövning

När en befattning omfattas av krav på säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagstiftningen ska säkerhetsprövning genomföras enligt gällande lagstiftning och Avesta kommuns styrande dokument inom säkerhetsskyddsområdet.

4. Ansvar och uppföljning

Ansvarig chef ansvarar även för att det inför anställning och, när det följer av tillämpligt regelverk, inför uppdrag, praktik eller förändrade arbetsuppgifter bedöms om registerkontroll ska genomföras.

Förvaltningschef ansvarar för att ledande befattningar och andra befattningar inom förvaltningen som kan vara av väsentlig betydelse för kommunens förmåga att utföra sitt uppdrag identifieras och analyseras utifrån kommunens gemensamma metod för befattningsanalys samt att genomförda analyser hålls aktuella.

HR-enheten ansvarar för att ge stöd i rekryteringsprocessen, tillhandahålla aktuellt metodstöd och bidra till en enhetlig och rättssäker tillämpning. HR-enheten ansvarar även för kommunövergripande sammanställning av genomförda befattningsanalyser.

HR-chef ansvarar för att riktlinjen följs upp och revideras vid behov**.**

§ 114 Riktlinje för säker rekrytering

Dnr 2026-000458029

Sammanfattning

En riktlinje för säker rekrytering i Avesta kommun har tagits fram. Riktlinjen ska ge en gemensam inriktning för en trygg och tillförlitlig rekryteringsprocess. Den ska bidra till att kommunen anställer personer med rätt kompetens och lämplighet, förebygga risker och upprätthålla förtroendet för kommunen.

Riktlinjen omfattar bland annat identitetskontroll, verifiering av uppgifter, referenstagning, registerkontroll, fördjupad bakgrundskontroll och säkerhetsprövning. Kontroller ska vara relevanta, proportionerliga och genomföras med respekt för den sökandes personliga integritet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Riktlinje för säker rekrytering i Avesta kommun, att gälla från och med den 1 december 2026.

Beredning/behandling

- Tjänsteskrivelse daterad den 28 september 2026
- Riktlinje för säker rekrytering i Avesta kommun

Förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Riktlinje för säker rekrytering i Avesta kommun, att gälla från och med den 1 december 2026.

§ 166 Riktlinje för säker rekrytering

Dnr 2026-000458029

Sammanfattning

En riktlinje för säker rekrytering i Avesta kommun har tagits fram. Riktlinjen ska ge en gemensam inriktning för en trygg och tillförlitlig rekryteringsprocess. Den ska bidra till att kommunen anställer personer med rätt kompetens och lämplighet, förebygga risker och upprätthålla förtroendet för kommunen.

Riktlinjen omfattar bland annat identitetskontroll, verifiering av uppgifter, referenstagning, registerkontroll, fördjupad bakgrundskontroll och säkerhetsprövning. Kontroller ska vara relevanta, proportionerliga och genomföras med respekt för den sökandes personliga integritet.

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige antar Riktlinje för säker rekrytering i Avesta kommun, att gälla från och med den 1 december 2026.

Beredning/ behandling

- Tjänsteskrivelse daterad den 28 september 2026
- Riktlinje för säker rekrytering i Avesta kommun
- Kommunstyrelsens arbetsutskott den 12 oktober 2026, § 114

Yrkande

Gunilla Berglund (C), med instämmande från Ulf Berg (M), yrkar bifall till riktlinjen.

Propositionsordning

Ordförande Blerta Krenzi (S) frågar om Berglunds (C) och Bergs (M) yrkande och finner att kommunstyrelsen bifaller det.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- Kommunfullmäktige antar Riktlinje för säker rekrytering i Avesta kommun, att gälla från och med den 1 december 2026.

Motion till Avesta kommunfullmäktige:

Återintroducera visenten i Avesta till frihet – en historisk återkoppling med framtidspotential.

Bakgrund:

Avesta har en särskild plats i Europas naturvårdshistoria. Under första världskriget stod den europeiska visenten (Bison bonasus) på gränsen till utrotning. Det var dåtidens industripamp, med hjärta för både järn och djur, som genom järnverket i Avesta bidrog med resurser och avelsdjur – och därmed blev en del av den räddningsinsats som lade grunden för att arten över huvud taget finns kvar i dag. Det är en historia vi borde vara mer stolta över.

Sedan dess har visenten funnits i Avesta Visentpark, där den fortfarande väcker respekt och nyfikenhet. Men är det inte dags att gå ett steg längre – och släppa in visenten i den frihet den en gång hade, på riktigt? I flera europeiska länder, som Polen, Tyskland och Nederländerna, har man redan återintroducerat visenter i naturreservat och större skogsområden. Sverige har ännu inte tagit det steget – men Avesta ligger i frontlinjen, både symboliskt och praktiskt.

Syftet med denna motion är inte att sätta visenter i skogen i morgon bitti, utan att kommunen tar första steget mot att undersöka möjligheten på ett ansvarsfullt sätt.

Förslag till beslut:

1. Kommunfullmäktige uppdrar åt kommunstyrelsen att:

- Initiera en förutsättningslös utredning tillsammans med Naturvårdsverket, SLU, WWF, länsstyrelsen, markägare, skogsbruket och andra relevanta aktörer om möjligheten att återintroducera frilevande eller semi-frilevande visenter i Avesta kommun.
- Undersöka juridiska, ekologiska och säkerhetsmässiga förutsättningar, samt möjliga platser och omfattning.
- Identifiera extern finansiering, t.ex. EU:s LIFE-program, forskningsprojekt eller innovationsmedel kopplade till naturturism och biologisk mångfald.
- Analysera potentialen för ekoturism, utbildning och hållbar profilering av kommunen med visenten i centrum.

2. Utredningen ska även syfta till att:

- Koppla visenten till kommunens historia och platsidentitet, särskilt som vår nuvarande logotyp redan bär dess bild.
- Bedöma synergier med lokal naturvård, kulturmiljöer, skogsbruk och möjliga turistsatsningar.

Och nu, ett ord om loggan – och älven:

Vi bytte en gång ut vad som kallats världens mest jämställda kommunvapen – koppar och järn separerade av en älv – mot visenten. Vissa menade att det gamla vapnet var en symbol för balans mellan två sidor, och då fick man nöja sig med malm och industri på varsin sida.

Men tiderna förändras. I dag står vi inför andra typer av balans – mellan natur och samhälle, mellan arv och innovation. **Visenten kan alltså stärkas som symbol för Avesta – en kraftfull, lugn och respektingivande varelse som speglar vår historia, vår vildmark och vår framtid.**

Sammanfattning:

Genom att ta initiativ till en förstudie om att återinföra visenten som vilt levande kan Avesta gå från symbolik till handling. Det handlar inte bara om att sätta ut ett djur i frihet – utan om att visa att vi tar vår historia, vår natur och vår framtid på allvar. Det vore en insats för både biologisk mångfald och lokal identitet – med både hjärta, horn och humor.

Avesta 2026-10-19

För Sverigedemokraterna Avesta

David Larsson Jessica Hallerström Hans-Erik Bergvall

AVSÄGELSE AV UPPDRAG

Härmed avsäger jag mig, pga. personliga skäl, följande förtroendeuppdrag med omedelbar verkan:

Ordinarie ledamot Fullmäktige(både nuvarande samt nya)
Ordinarie ledamot Kommunstyrelse
Ordinarie ledamot Bildningsstyrelse
Ordinarie ledamot Gamla Byn Ab och Avesta Industristad Ab

Ersättare Kommunstyrelsens Samhällsplaneringsutskott

Avesta den 28. September 2026

Mvh,

Tomi Sandvik

Sverigedemokraterna i Avesta

Länsstyrelsen Dalarnas län

Beslut

Datum
2026-10-28

Diarienummer
9172-2026

Avesta kommun
kommunkansliet@avesta.se

Ny ersättare för ledamot i kommunfullmäktige

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar att utse ny ersättare för ledamot i kommunfullmäktige från och med den 28 oktober 2026 till och med den 14 oktober 2030.

Kommun: Avesta kommun
Parti: Arbetarepartiet-Socialdemokraterna
Avgången ersättare: Nicolas Hillerström
Ny ersättare: Emma Autio

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige i Avesta kommun har kommit in med en begäran om ny sammanräkning. Detta med anledning av att Nicolas Hillerström har flyttat från kommunen.

Motivering till beslutet

Om en ersättare i kommunfullmäktige avgår under valperioden, ska länsstyrelsen efter anmälan utse en ny ersättare.

Bestämmelser som beslutet grundas på

14 kap. 13–23 §§ vallagen (2005:837).

Information

Bevis (protokollsutdrag) utfärdas för de som berörs av beslutet.

Du kan överklaga beslutet

Se nedan information om hur du överklagar.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av valansvarig Helle Bryn-Jensen med handläggare trafikfrågor Niklas Eklund som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till

Arbetarepartiet-Socialdemokraterna
Emma Autio
Nicolas Hillerström

Du kan överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden.

Hur överklagar jag beslutet?

Lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Dalarnas län antingen via e-post; dalarna@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Dalarnas län, 791 84 Falun.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tio dagar** från dagen för beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Valprövningsnämnden som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, dalarna@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 00 00. Ange diarienummer 9172-2026.

Länsstyrelsen
Dalarnas län

Meddelande

Datum
2026-10-28

Diarienummer
9172-2026

Emma Autio
Halsjövägen 2
774 97 Fors

Bevis om ny ersättare för ledamot

Du har utsetts till ersättare för ledamot av kommunfullmäktige från och med den 28 oktober 2026 till och med den 14 oktober 2030.

Parti: Arbetarepartiet-Socialdemokraterna
Kommun: Avesta kommun

Enligt Länsstyrelsens beslut denna dag.

Niklas Eklund

Bilagor

1. Kopia av Länsstyrelsens beslut
2. Lista över aktuella ledamöter och ersättare

Aktuella ledamöter och ersättare

De som berörs av beslutet har markerats med en asterisk (*) i följande sammanställning.

Kommun/region: Avesta
Parti: Arbetarepartiet-Socialdemokraterna
Invalsdatum: 2026-10-28

Ledamot	Ersättare
Krenzi, Blerta	1. Älvetoft, Marie-Louise
Isaksson, Lars	2. Andersson, Tom
Lundin, Johan	3. Berger, Susann
Andersson, Maria	4. Borger, Laila
Sundin, Anton	5. Hedlund, Anders
Lövgren, Åsa	6. Engström, Charlotta
Pettersson, Eva	7. Gustavsson, Linus
Westberg, Mikael	8. Autio, Emma *
Dellen, Matilda	
Kvarnström, Kurt Ingvar	
Lyresten, Maija	
Skoog, Johan	
Öjemalm, Monica	
Forslund, Börje	
Astivan, Rose	
Mohammadi, Hassan	

Länsstyrelsen Dalarnas län

Beslut

Datum
2026-10-28

Diarienummer
8932-2026

Avesta kommun
kommunkansliet@avesta.se

Ny ledamot och ersättare för ledamot i kommunfullmäktige

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar att utse ny ledamot och ersättare för ledamot i kommunfullmäktige från och med den 28 oktober 2026 till och med den 14 oktober 2030.

Kommun: Avesta kommun
Parti: Sverigedemokraterna
Ny ledamot: Eva Catarina Näsman
Avgången ledamot: Tomi Sandvik
Ny ersättare: Elis Trogen

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige i Avesta kommun har kommit in med en begäran om ny sammanräkning. Detta med anledning av att Tomi Sandvik har avsagt sig uppdraget.

Motivering till beslutet

Om en ledamot i kommunfullmäktige avgår under valperioden, ska länsstyrelsen efter anmälan utse en ny ledamot. Länsstyrelsen ska vid behov även utse ersättare i kommunfullmäktige.

Bestämmelser som beslutet grundas på

14 kap. 13–23 §§ vallagen (2005:837).

Information

Bevis (protokollsutdrag) utfärdas för de som berörs av beslutet.

Du kan överklaga beslutet

Se nedan information om hur du överklagar.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av valansvarig Helle Bryn-Jensen med handläggare Niklas Eklund som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till

Sverigedemokraterna
Eva Catarina Näsman
Elis Trogen
Tomi Sandvik

Du kan överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden.

Hur överklagar jag beslutet?

Lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Dalarnas län antingen via e-post; dalarna@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Dalarnas län, 791 84 Falun.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tio dagar** från dagen för beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Valprövningsnämnden som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, dalarna@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 00 00. Ange diarienummer 8932-2026.

Länsstyrelsen
Dalarnas län

Meddelande

Datum
2026-10-28

Diarienummer
8932-2026

Eva Catarina Näsman
Brovallen 12
775 96 Krylbo

Bevis om ny ledamot

Du har utsetts till ledamot av kommunfullmäktige från och med den 28 oktober 2026 till och med den 14 oktober 2030.

Parti: Sverigedemokraterna
Kommun: Avesta kommun

Enligt Länsstyrelsens beslut denna dag.

Niklas Eklund

Bilagor

1. Kopia av Länsstyrelsens beslut
2. Lista över aktuella ledamöter och ersättare

Länsstyrelsen
Dalarnas län

Meddelande

Datum
2026-10-28

Diarienummer
8932-2026

Elis Trogen
Mattsbogatan 20 C lgh 1301
774 40 Avesta

Bevis om ny ersättare för ledamot

Du har utsetts till ersättare för ledamot av kommunfullmäktige från och med den 28 oktober 2026 till och med den 14 oktober 2030.

Parti: Sverigedemokraterna
Kommun: Avesta kommun

Enligt Länsstyrelsens beslut denna dag.

Niklas Eklund

Bilagor

1. Kopia av Länsstyrelsens beslut
2. Lista över aktuella ledamöter och ersättare

Aktuella ledamöter och ersättare

De som berörs av beslutet har markerats med en asterisk (*) i följande sammanställning.

Kommun/region: Avesta
Parti: Sverigedemokraterna
Invalsdatum: 2026-10-28

Ledamot	Ersättare
Bergvall, Hans Erik	1. Jansson, Ove
Larsson, David	2. Amer, Sahar
Näsman, Eva Catarina *	3. Trogen, Elis *
Hallerström, Jessica	
Eriksson, Margareta	
Lönnberg, Björn	